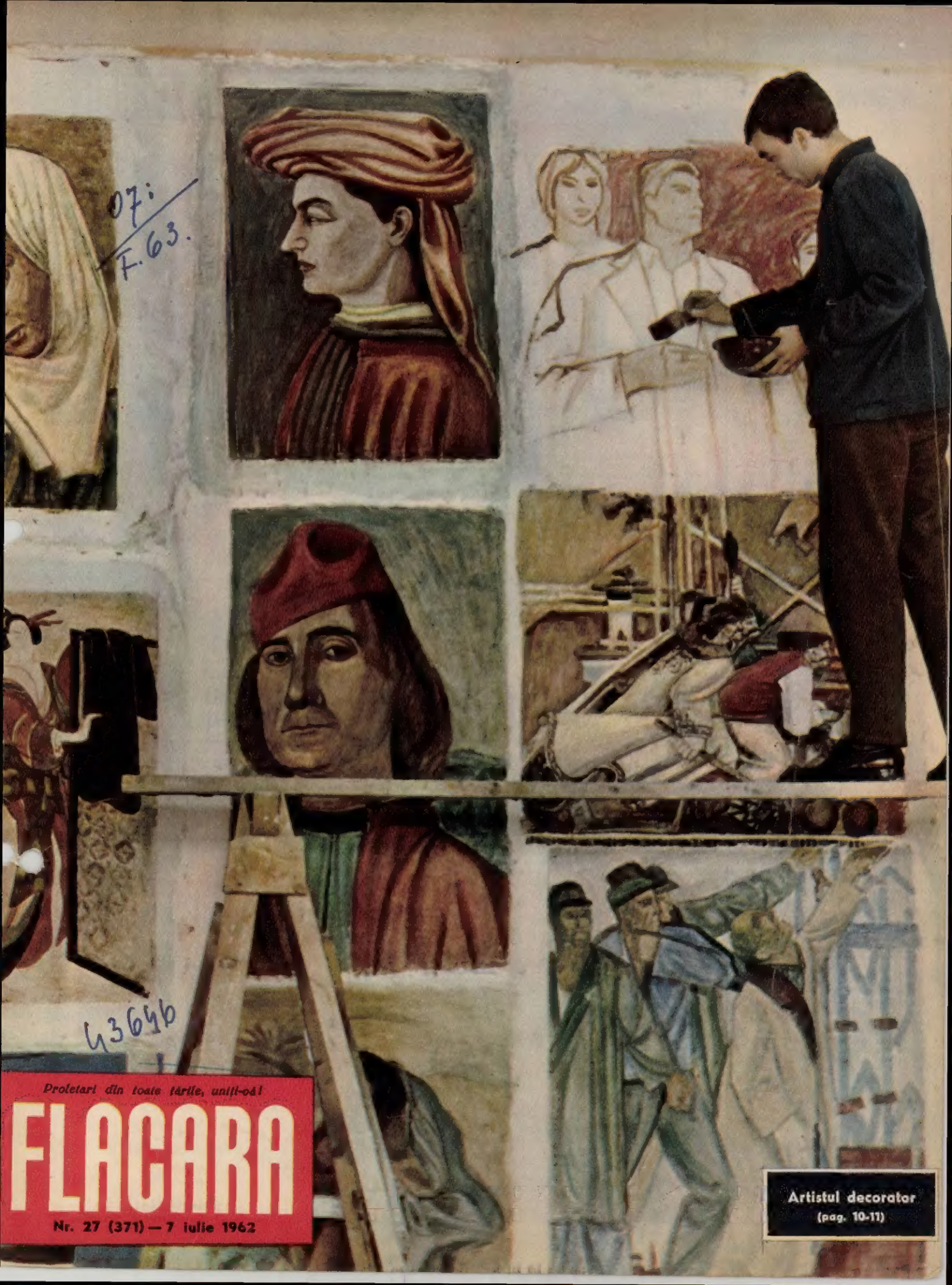

07:
F.63.

43696

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 27 (371) — 7 iulie 1962

Artistul decorator
(pag. 10-11)

Micul comentar

„RECONCILIEREA"

de Florica ȘELMARU

În ajunul vizitei pe care cancelarul Adenauer a făcut-o în Franța, la invitația președintelui De Gaulle, corespondentul parizian al agenției Reuter scria că evenimentul „va fi sărbătorit în capitală și în principalele orașe din provincie ca simbolul vizibil al împăcării franco-germane după cele trei războaie" din 1870, 1914 și 1939. Într-adevăr, mai mult decît în orice împrejurare similară din ultima vreme, oficialitățile franceze au vrut ca oaspetele să se simtă înconjurat de cea mai prevenitoare atenție. S-a spus chiar că prezența bătrînului cancelar vest-german în capitala Franței va fi mărturia concretă că „reconcilierea pe plan afectiv" între cele două țări este „un fapt aproape împlinit", s-au adus viitorului musafir elogii superlative pentru contribuția pe care ar fi adus-o la „reconciliere", ș.a.m.d.

Sub somptuozitatea elocvenței festive, obiectivele politice ale invitației și ale vizitei erau concrete și presante. Ele se înscriu în contextul contradicțiilor care zguduie coaliția atlantică, în contextul luptei dintre principalii membri ai coaliției pentru poziții predominante în sînul ei. De aci decurg în esență divergențele care au afectat în ultima vreme cînd relațiile dintre Washington și Bonn, cînd relațiile dintre Washington și Paris, și care s-au manifestat în toate principalele probleme în fața cărora se găsește blocul atlantic, de la aceea a colaborării în domeniul înarmărilor nucleare la aceea a așa-numitei uniuni politice vest-europene și de la tratativele pentru dezarmare la contactele Est-Vest cu privire la tratatul de pace german.

În concepția gazdelor franceze, vizita cancelarului trebuia să demonstreze — în deosebi Statelor Unite — că „axa Paris-Bonn" nu este o formulă goală și că ar putea deveni în Occidentul european nucleul unei societăți care să „echilibreze", în sînul alianței atlantice, influența Statelor Unite. Cît despre oaspeți, ei urmăresc de mult să cîștige puncte în competiția atlantică „arbitrînd" în divergențele dintre aliații lor. Firește, absența demonstrativă a Franței de la tratativele asupra dezarmării, opoziția Franței față de contactele americano-sovietice în problema germană, au fost pe placul Bonnului. În preajma vizitei însă, cercurile politice din capitala Republicii Federale cîntăreau cu atenție ce este de cîștigat și ce este de pierdut pentru propriile lor proiecte, după cum ar da ascultare solicitărilor Parisului sau celor de la Washington. Încă acum două luni și mai bine, ziarul vest-german „Die Welt" mulțumind politicos pentru „o fermitate care depășește uneori pe cea a Bonnului", în deosebi în problema Berlinului, conchidea că sprijinul Franței are defectul de a fi dat „de pe poziții din ce în ce mai izolate". Iar recent o corespondență din Bonn a agenției „France Presse" semnala că pentru cercurile politice din capitala federală, Adenauer „nu se poate expune să adopte poziții în contradicție prea vizibilă cu guvernul din Washington".

Între timp, de altfel, avuseseră loc și întrevederile Adenauer-Rusk. După mărturiile observatorilor, la capătul tîrguielilor care s-au desfășurat în acest cadru, în schimbul unui pas înapoi al diplomației americane pe terenul negocierilor cu privire la tratatul german, Adenauer s-a arătat dispus să uzeze de influența sa pe lîngă De Gaulle pentru a-l determina la mai multă... flexibilitate în relațiile cu aliatul de peste ocean.

Dacă despre „reconciliere" a fost vorba, apoi pare să fi fost despre o cu totul alta decît cea pe care o slăvea la Paris limbajul oficial, salutînd vizita lui Adenauer. Ceea ce s-a încercat e un fel de „reconciliere" atlantică — irealizabilă. Pentru că blocul N.A.T.O., ca orice alianță agresivă și tocmai pentru că este o alianță agresivă, suferă de șubrezenie congenitală.

Fotocronica FLACĂRII

După peste 130 de ani de jug colonial, după un eroic război de eliberare, poporul algerian trăiește zilele independenței. În inima țării, la Ghardaia (fotografia din dreapta), sau în afara hotarelor algeriene (fotografia de sus înfățișează un aspect de la un centru de vot din Casablanca—Maroc), covîrșitoarea majoritate a algerienilor s-au pronunțat, la 1 iulie, pentru independență. La 3 iulie a fost proclamată oficial independența Algeriei.

Aspect de la solemnitatea ce a avut loc la Academia de arte a U.R.S.S., cu prilejul alegerii cunoscutului pictor american Rockwell Kent ca membru de onoare al acestei Academii.

Londra. Peste 10.000 de muncitori textiliști din regiunea Lancashire au participat recent la un marș pe străzile capitalei britanice, în semn de protest împotriva agravării situației din industria textilă. De la sfîrșitul războiului și pînă în prezent, au fost închise numai în această regiune aproape două treimi din totalul țesătoriilor și concediați 250.000 de muncitori.

În aceste zile, în Laos, după realizarea acordului cu privire la guvernul laoțian de coaliție. În fotografie: aspect din provincia Sam Neua, unde forțele patriotice organizează aprovizionarea populației.

„Corupția este atît de răspîndită în Tailanda, încît loteria națională, de pildă, nu anunță niciodată pe cîștigători și în general se consideră că toate încasările intră în buzunarele miniștrilor".

(Ziarul britanic „Guardian")

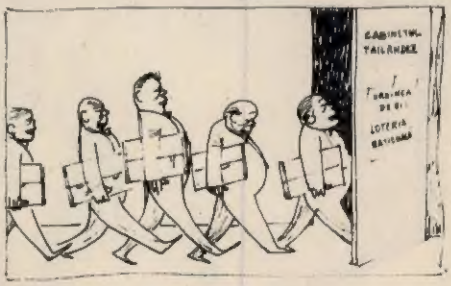

Ordinea de zi...

... a fost EPUIZATĂ!

Desen de Cik DAMADIAN

Recoltarea păioaselor se face la G.A.C. „23 August" din Bărcănești, regiunea București, în ritm susținut și fără pierderi de boabe, cu ajutorul mijloacelor mecanizate.

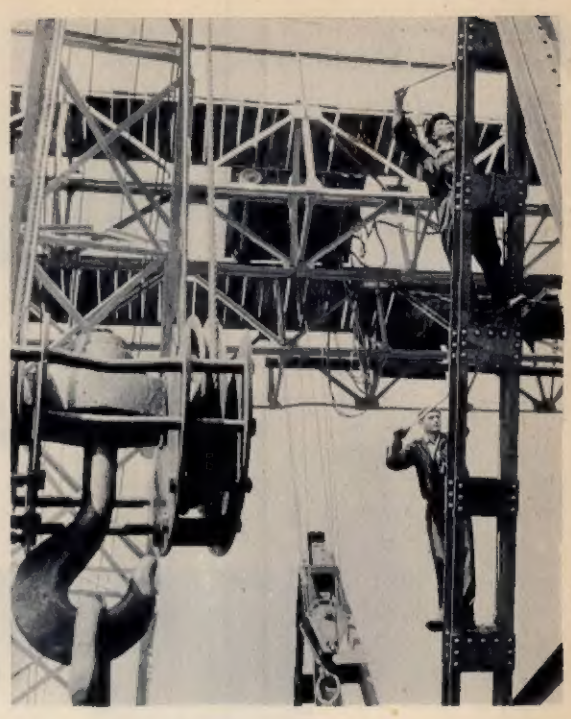

Pentru succesele importante în producție obținute în anul 1961, Întreprinderii de poduri metalice și prefabricate de beton din Pitești i s-a decernat steagul roșu de întreprindere fruntașă. În fotografie: asamblarea tablierelor unui nou pod metalic.

Elevii anului I (zidari) ai Centrului școlar de construcții (Trustul I construcții București) execută practica în producție, efectuînd lucrări de zidărie la pavilionul propriului lor cămin.

Fotocronica FLACĂRII

Ca la toate instituțiile de învățămînt superior și la Institutul de mine din Petroșeni s-a încheiat încă un rodnic an de studiu. Prilej de bucurie pentru studenții a căror rîvnă a fost răsplătită la examene cu note mari.

În organizarea clubului sportiv „Voința" a avut loc o reușită excursie mototuristică la care au participat peste o sută de motocicliști. Traseul excursiei (700 km), care a durat două zile, a fost: București-Brașov-Făgăraș-Sibiu-Rășinari-Păltiniș, întoarcerea făcîndu-se pe Valea Oltului.

În prezența a mii de spectatori s-a desfășurat pe aeroportul Băneasa o atractivă demonstrație aviatică la care au evoluat aeromodele, planoare și avioane cu motor conduse de piloți sportivi, după care au urmat spectaculoase lansări cu parașuta, individuale și în grup, la care au participat și parașutiști din R.P. Ungară și R.P. Polonă. În *fotografie: maestrul sportului Ioan Negroi*, recordman mondial, pregătindu-se pentru zborul din care se va lansa într-o temerară aruncare cu parașuta.

Pe ordinea de zi: PACEA

Coloana participanților la marșul Aldermaston - Londra. În prim plan emblema mișcării pentru dezarmare nucleară din Occident.

Undeva pe cîmpiile mănoase ale Iowei fermierul american își cultivă cu grijă lanul de porumb; pe cu totul alt meridian, muncitorul suedez își dovedește măiestria în realizarea vestitului oțel al țării sale; pe un chei din Paris, un băiat și o fată privesc apele Senei și își spun eternul, dar mereu proaspătul „te iubesc"!; la Hunedoara se elaborează o nouă șarjă; milioane de birmanezi, japonezi sau indieni se apleacă asupra firului plăpînd de orez; pe o stradă din Moscova, o familie privește fericită, prin ferestrele mari ale noului apartament, panorama mereu în schimbare a capitalei sovietice; o nouă motonavă este lansată de pe calele șantierelor navale din Gdinya; pe continentul sud-american brazilianul admiră spectacolul uimitor al apelor Amazonului; în Africa neagră un grup de copii cu părul cîrlionțat intră acolo unde părinții lor nu aveau acces: într-o școală... A mai trecut o zi în care oamenii au trăit fiecare cu bucuriile și durerile lor. Oare îi poate lega ceva pe acești oameni atît de diferiți, atît de depărtați unii de alții? Desigur. Năzuința seculară spre mai bine, spre mai frumos, este factorul care unește omenirea, factor care își găsește exprimare deplină în dorința de pace a omenirii. Ce

În fața monumentului ridicat la Hiroșima în amintirea victimelor bombei atomice americane, mii și mii de locuitori ai orașului-martir au semnat un apel prin care cer încetarea cursei înarmărilor nucleare.

***„În loc de bombe atomice, dați lumii pîine". „Dușmanul nostru cel mai mare este războiul".* Cu aceste lozinci s-a desfășurat la Mainz (R. F. Germană) o demonstrație a partizanilor păcii din acest oraș.**

poate fi mai aproape de inima omului, decît cerul netulburat de vuietul bombardierelor și pămîntul ferit de hidoasele cratere ale bombelor?! Iată de ce toți acești oameni, sute de milioane, de pe meridiane diferite, cu preocupări deosebite, își vor trimite reprezentanții în acel uriaș for al popoarelor pe care îl va constitui *Congresul mondial pentru dezarmare generală și pace de la Moscova.*

Solii popoarelor

Acolo, în capitala sovietică, va răsuna cu putere glasul omenirii care de veacuri năzuiește la o lume fără arme și fără războaie. De-a lungul vremii, voința de pace a popoarelor și-a găsit expresia și în nenumărate opere ale unor oameni care cinstesc prin geniul lor istoria culturii omenești. În urmă cu 2.000 de ani Platon făurea planuri de pace veșnică, Aristofan închina una din cele mai strălucite piese ale sale chemării la înțelegere între oameni, iar mai tîrziu Haendel, Jean Jacques Rousseau, Tolstoi sau Barbusse exprimau și ei dorința de pace a oamenilor. Și, totuși, omenirea a pierdut zeci și zeci de milioane de vieți în războaie îngrozitoare. Oare există o fatalitate care planează absurd asupra capetelor noastre, făcînd inevitabil războiul? NU! Această categorică negație vine din lumea socialismului, care s-a născut avînd pe buze cuvîntul PACE. În condițiile actualului raport de forțe dintre statele socialiste și cele capitaliste, cînd masele devin mereu mai conștiente de forța pe care o reprezintă unitatea lor în lupta pentru pace, RĂZBOIUL NU MAI ESTE INEVITABIL!

Wroclaw, Paris, Varșovia, Stockholm, Helsinki, Viena — iată tot atîtea etape ale mersului ascendent al mișcării mondiale pentru pace în anii de după cel de-al doilea război mondial.

Iar acum, la Congresul de la Moscova, peste 2.000 reprezentanți ai popoarelor vor aduce mesajul de pace al omenirii, concretizînd o nouă etapă în lărgirea și dezvoltarea luptei împotriva războiului.

Despre ce va vorbi delegatul englez

Oamenii din marea sală a Congresului mondial pentru dezarmare generală și pace vor asculta desigur cu atenție și relatarea pasionantă asupra celor trei zile de marș al păcii Aldermaston-Londra. Coloana miilor de manifestanți și-a început drumul din fața centrului de cercetări atomice de la Aldermaston, loc ales în mod simbolic. În vecinătatea minerilor scoțieni, întîlneai în coloanele de manifestanți numeroși clerici, bluzele de piele ale tinerilor se învecinau cu salopete de muncitori dar și cu rochii multicolore ale unor femei de toate categoriile: intelectuale, activiste pe tărîm obștesc, simple gospodine. Aceeași diversitate o reflecta și grupul conducător al marșului: cunoscutul filozof, lordul Bertrand Russell, romanciera Jacquetta Hawkes, deputații laburiști Hughes, Greenwood, Foot și alții, William Alexander, secretarul general adjunct al partidului comunist, canonicul John Collins de la marea catedrală Sf. Paul din Londra, cunoscutul om de știință Ritchie Calder. Sînt doar cîteva nume din cele a peste 150.000 de oameni care, la sfîrșitul marșului, au invadat Londra — cum scria un ziar de seară britanic. Dar același ziar adăuga: „Dă-ne, doamne, numai asemenea invazii!" Căci Anglia cunoaște și altfel de invazii, cea a armelor nucleare americane și a unităților militare vest-germane. Despre acestea vorbeau de altfel pancartele purtate de manifestanți, a căror coloană era atît de lungă, încît, deși primii demonstranți au sosit la Londra la 12,30, la ora patru, mai existau oameni care mărșăluiau.

Acest marș desfășurat pentru a 5-a oară este numai una din formele prin care englezii iau poziție tot mai activă în problemele păcii și războiului. Dar dezarmarea generală și, în special, cea nucleară este obiectivul central nu numai al maselor largi din Anglia dar și al milioanelor de oameni care în această primăvară au manifestat în Olanda, Norvegia, Danemarca, Italia, R.F.G., Statele Unite etc.

Pacea — singurul adăpost

Războiul s-a terminat de 17 ani. Și totuși la fiecare zece minute țările blocului N.A.T.O. cheltuiesc pentru înarmare un milion de dolari. Un milion de dolari sînt smulși din zece în zece minute de la gura mamelor și copiilor, a muncitorilor și fermierilor. Iar de curînd, într-o insulă pustie din Oceanul Pacific s-a ridicat din nou ciuperca atomică, pentru care Statele Unite cheltuiesc milioane de dolari.

Dar aici nu e vorba numai de bani, ci în primul rînd de viețile oamenilor, amenințate de nebunia unor politicieni și a unor generali care, cu bomba atomică într-o mînă și cu dolarul în cealaltă, sînt gata să pornească într-o „cruciadă" pentru cucerirea lumii. Fapt care tulbură tot mai mult liniștea americanului de rînd, determinîndu-l să iasă în stradă. Iată de ce Broadwayul a cunoscut în ultima vreme un gen de animație care nu îi este specifică: în locul lumii mondene, care populează această arteră luxoasă în orele de seară, pășesc adesea oamenii simpli ai New Yorkului cu lozinci ca

Prin lupta unită a popoarelor.

Afiș de I. Molnar

Moscova. Aspect de la Conferința reprezentanților opiniei publice sovietice pentru dezarmare generală și pace, care a avut loc la Casa sindicatelor din capitala Uniunii Sovietice în întîmpinarea Congresului.

New York. Demonstranți împotriva experiențelor americane cu arma nucleară își exprimă protestul așezîndu-se pe caldarîm în fața sediului Comisiei americane pentru energia atomică.

acestea: *„Pacea — singurul nostru adăpost". „Să obținem dezarmarea generală"*. Firește că în asemenea ocazii poliția începe să dea semne de neliniște. Sergenții strigă: „Circulați, nu staționați". Dar oamenii nu se intimidează. Și continuă să demonstreze pînă în Piața Națiunilor Unite, unde are loc un mare miting. Aceasta în Statele Unite, la New York, unde cu cîtăva vreme în urmă specialiștii americani în „spălarea creierului" puteau jura că toată lumea știe că pacea, coexistența pașnică, înseamnă „propagandă roșie".

Dar nu numai Piața Națiunilor Unite a cunoscut agitația marilor manifestații. Președintele Statelor Unite a putut auzi răsunînd sub ferestrele Casei Albe glasul femeilor americane care au organizat pichete cerînd dezarmare și nu noi experiențe nucleare. Chiar în centrul orașului New York, în Times Square, au defilat în tăcere quakerii (membrii unei organizații religioase americane). De ce tocmai în Times Square? Pentru că aci se găsește unul din marile centre de recrutare în armată. Iar lozincile partizanilor păcii au pătruns și dincolo de zidurile cazărmilor americane. Și iată o consecință: „În legătură cu criza în problema Berlinului occidental, din vara anului trecut, s-a văzut că moralul și spiritul de luptă al unei părți considerabile a soldaților americani mobilizați sînt destul de reduse..." — scrie cunoscutul publicist vest-german Konrad Ahlers în articolul intitulat „Lumea e obosită de război", publicat în „Frankfurter Rundschau". „Cărui fapt i se datorește această lipsă de dorință de a duce un război?" — se întreba el în încheierea articolului, după care dădea răspunsul: „Ea se datorește, firește, în primul rînd faptului că îngrozitoarea experiență a celui de-al doilea război mondial nu a fost încă uitată. În al doilea rînd, trebuie să știm că dezvoltarea armelor atomice, cu efecte bănuite de orice om, a făcut războiul absurd".

Și vest-germanii intră în rînduri

Cine sînt cei care visează la acest război? Sînt o mînă de oameni care se numesc Rockefeller, Dupont, Flick, Rotschild... În numele intereselor acestor monopoliști strigă în eter sau tipăresc tone de maculatură propagandiștii războiului „psihologic", „preventiv" etc. Numai că acestor cîtorva li se opun milioane și milioane de oameni de pe întreg globul — oamenii marșului de la Aldermaston, miile de japonezi care au manifestat în fața ambasadei americane din Tokio împotriva reluării experiențelor nucleare, delegațiile de luptători pentru pace sosite la Geneva din toate colțurile lumii, mamele americane care au demonstrat în fața Casei Albe. Și împreună cu toți aceștia germanii simpli, germanii care nu au acțiuni la uzinele de armament, germanii care cunosc pe propria lor piele consecințele îngrozitoare ale războiului. Și a lupta pentru pace în Germania occidentală înseamnă a te expune represiunilor poliției, atacurilor bandelor neofasciste. Cu toate acestea recentele marșuri ale păcii din R.F.G. au întrunit de cinci ori mai mulți participanți decît anul trecut. 17 coloane ale luptătorilor pentru pace au străbătut drumurile Germaniei occidentale din Duisburg prin Ruhr, de la Oberhausen și Essen spre Dortmund, de la Giessen și Mannheim spre Frankfurt pe Main, iar alte coloane s-au îndreptat spre Hamburg. Toate aceste coloane scandau lozincile: *„Dușmanul nostru principal este războiul"*, *„Nici un fel de arme atomice pe pămînt german"*, *„Luptați împotriva morții atomice"*.

Presiunea populară devine atît de puternică, încît lideri ai partidului liber-democrat ca Dehler și Mende, precum și alți politicieni burghezi se simt nevoiți să ia poziție, într-o formă sau alta, cerînd o politică mai realistă din partea guvernului vest-german.

Bătălia pentru pace — o bătălie pentru progresul și bunăstarea omenirii

Lozincile luptei pentru pace sînt strîns legate de lupta pentru un trai mai bun, pentru drepturile oamenilor muncii din țările capitaliste. Luptînd pentru încheierea păcii în Algeria, fiecare muncitor francez știa că, în același timp, duce și bătălia pentru asigurarea propriului său nivel de trai, căci multe miliarde cheltuite în acest război colonialist au fost smulse din buzunarul francezului de rînd. Minerii spanioli din Asturia, luptînd pentru obținerea unui salariu omenesc, duc în același timp și bătălia împotriva fascismului al cărui reprezentant fățiș este guvernul de la Madrid. Studenții din Lisabona declarînd grevă, au cerut nu numai respectarea drepturilor universitare, ci și încetarea războiului colonial din Angola. Căci pacea este condiția esențială pentru realizarea aspirațiilor omenirii spre o viață mai bună, spre libertate și echitate socială.

Mișcarea mondială pentru pace găsește un reazim puternic în politica de coexistență pașnică promovată de Uniunea Sovietică și de celelalte țări socialiste. Existența lagărului socialist îngrădește posibilitățile de manevră ale imperialismului, favorizînd lupta oamenilor simpli împotriva războiului. Transformarea sistemului mondial socialist în factorul determinant al dezvoltării societății are o uriașă însemnătate pentru cauza păcii, face posibilă preîntîmpinarea unui nou război mondial.

„În timpurile noastre — sublinia tovarășul Nikita Hrușciov la marele miting, de la București, al prieteniei româno-sovietice — *cînd există puternicul lagăr socialist, cînd cresc forțele mișcării de eliberare națională și se lărgesc rîndurile partizanilor păcii, politica imperialistă de agresiune și război nu promite nimic bun celor care încearcă s-o promoveze".*

Politica de coexistență pașnică pe care o promovează consecvent țările socialiste, celelalte state iubitoare de pace, face să sporească continuu forța și influența mișcării mondiale pentru apărarea păcii, contribuie la atragerea în rîndurile ei a noi și noi milioane de oameni de pe întreg globul, face ca cercurile agresive să fie tot mai izolate. În aceste condiții, lupta popoarelor de pretutindeni pentru pace capătă un avînt mereu crescînd. Avînt pe care-l va reflecta marea întrunire pentru dezarmare

și pace, ce se va deschide la 9 iulie în impunătoarea sală a Congreselor din Moscova.

Glasul voinței de pace a poporului nostru se va face auzit la înalta tribună a Congresului. Schelele noilor construcții, apele Bistriței zăgăzuite la Bicaz, Oneștiul, ogoarele înfrățite ale gospodăriilor colective, succesele științei și artei romînești — iată doar cîteva din realizările concrete pe tărîmul construcției pașnice, prin care poporul romîn își manifestă astfel dragostea de pace.

Adunarea reprezentanților mișcării pentru pace din Republica Populară Romînă, care a avut loc la 8 iunie la București, a exprimat hotărîrea poporului romîn de a-și aduce o contribuție tot mai activă la lupta pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale, pentru triumful cauzei păcii în lume. Adunarea a dat mandat delegaților care vor reprezenta poporul romîn la Congresul de la Moscova să ducă mesajul de pace al întregului nostru popor, să exprime solidaritatea sa cu forțele luptătoare pentru pace din întreaga lume.

★

Bismarck, „cancelarul de fier" al Germaniei imperiale, spunea o dată că marile probleme politice nu se rezolvă cu majoritate de voturi, adică prin voința popoarelor, ci prin fier și sînge. Cît de departe sîntem de această epocă! În cel de-al șaptelea deceniu al secolului al XX-lea, în fața pericolului unui război termonuclear se desfășoară procesul formării unei coaliții nemaicunoscute în istorie, a celor mai diverse mișcări de masă unite prin năzuința de a izbăvi pentru totdeauna omenirea de catastrofa războiului.

Nu prin fier și sînge, nu prin războaie se pot rezolva marile probleme ale contemporaneității. Aceasta este hotărîrea unanimă a popoarelor. Ea oferă forțe noi și încredere în măreața luptă pentru triumful ideilor păcii și progresului social în întreaga lume.

I. MANEA

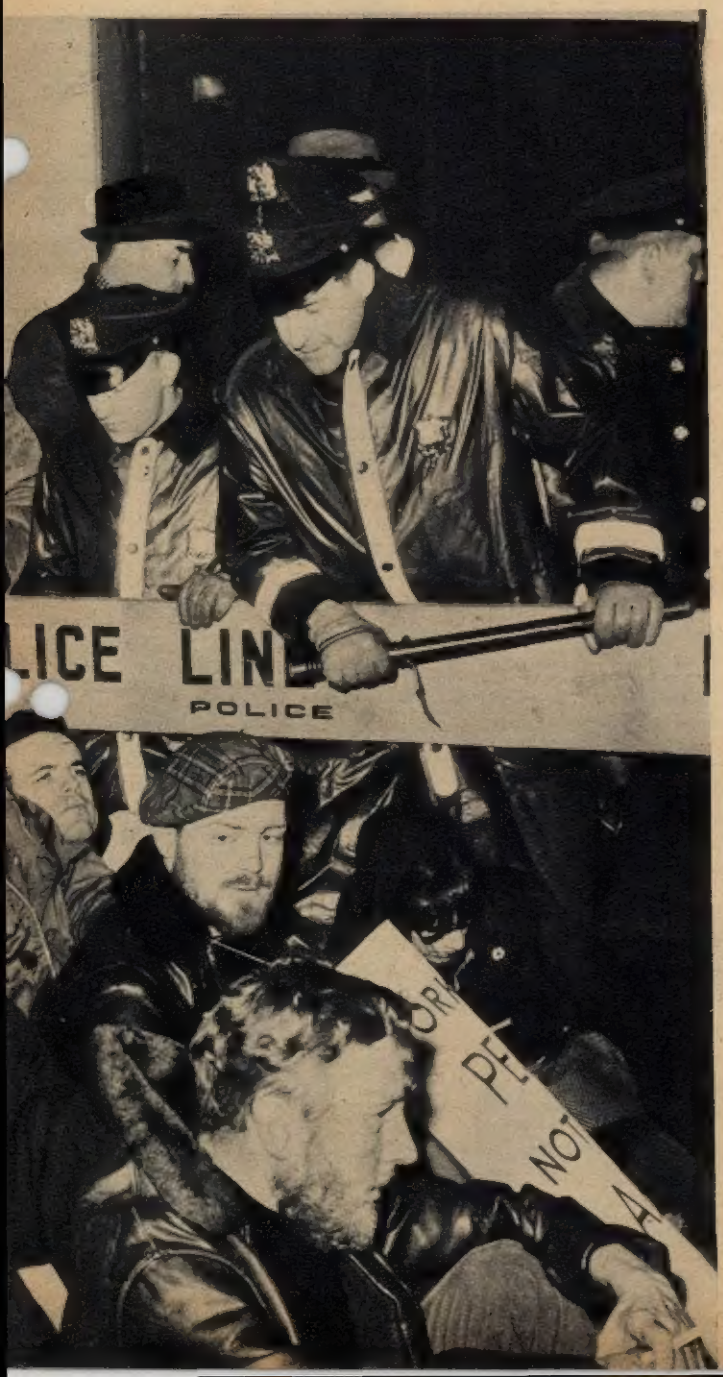

Lăcătușul Nicolae Șetran despre combaterea unor metode privind creșterea tinerelor cadre pe locul de producție.

ACTORII din DEALUL SPIREI

Nu li se solicită autografe și nu sînt capete de afiș. Arta lor, de a face și de a zice cîntece, n-a fost filtrată prin nici un conservator. Ea s-a născut lîngă forjă și lîngă strung. De altminteri, înainte de a urca pe scenă, Gheorghe Ionescu a fost ceea ce este și acum: forjor. Nicolae Șetran, pînă să devină artist amator, era artist în lăcătușerie. Ceea ce este și acum. Așadar, avem de-a face cu arta reprezentată de lăcătuși și strungari, forjori și oțelari, tehnicieni și funcționari.

În urmă cu zece ani, tinerii aceștia care abia făceau cunoștință cu briciul au constituit o brigadă artistică de agitație, menită să ofere muncitorilor programe de voioșie, haz și destindere și, în primul rînd, să slujească procesul de producție al uzinei.

Pe artiștii amatori de la Uzinele de utilaj chimic și petrolier din Capitală — căci despre ei este vorba — i-am aplaudat în ultimii ani nu de puține ori. Recent le-am făcut o vizită acolo unde muncesc, la uzinele din Dealul Spirei. Așadar, în Dealul Spirei, pe strada Samuil Vulcan, se fac pompe duplex, pompe triplex, unități de pompaj de diferite capacități, cazane de aburi, mori de ciment și... cîntece. Cîntece despre utilajul chimic și petrolier, dar mai cu seamă cîntece despre oameni, cîntece despre muncitorii care au scris numele țării pe multe produse românești solicitate în diverse părți de lume.

De cînd ne știm cîntecul transmite inimii o seamă de simțăminte. Pus pe vorbe ce se adună în poezie, cîntecul e spus de brigadă și după aceea umblă din gură în gură, cuprinzînd uzinele.

Dacă ești om de ispravă, dacă pui în muncă toată priceperea și hărnicia ta, dacă ești cineva la capitolul calitate (și la uzinele din Dealul Spirei sînt mulți oameni dintre aceștia) vin tovarășii tăi de muncă, vin artiștii amatori și-ți fac un cîntec de laudă, care te unge la inimă, dar nu te împăunează.

Ei, dar lucrurile se mai pot întîmpla și altfel. Uite, la turnătoria de fontă, spre exemplu, mai de mult, s-au înregistrat rebuturi peste procentul admis de tehnologie. Bineînțeles, că în asemenea situație, organizația de partid și comitetul de secție sindicală au luat măsurile corespunzătoare, pentru îndreptarea lucrurilor. Artiștii au acționat și ei. N-au așteptat vreo invitație specială, au chemat muzele urgent și au luat turnătoria „în primire". Au cîntat-o și au descîntat-o. Unii tovarăși, care se simțeau cu musca pe căciulă, s-au supărat. Ziceau: „Uite, frate, sînt de-ai noștri, artiști din uzină, prieteni la toartă și ne scarmănă de ne merg fulgii. E de rău". Uite că n-a fost de rău, uite că la ora actuală turnătoria de fontă lucrează sub coeficientul de rebut admis. Lucrul acesta, după cîte am aflat, trebuie pus, în parte, și pe seama activității brigăzii artistice. Poți să fi director, poți să fi inginer, dacă în sectorul pe care-l conduci lucrurile nu stau bine, artiștii amatori nu te iartă. Și bine fac. Se mai întîmpla — tot mai de mult — ca la serviciul proiectări „să se ardă gazu-a-ntîia". Brigada artistică a hotărît: „*Proiectarea să fie arsă printr-un cuplet tare*".

Frumos, dar mai cu seamă bine, muncesc artiștii din Dealul Spirei. Ei își leagă întreaga activitate artistică de sectoarele și serviciile cheie care hotărăsc soarta producției, de elementul care constituie primul atribut al produselor: calitatea. Și fiindcă C.T.C.-ul (controlul tehnic de calitate) a funcționat și cu unele minusuri, brigada i-a venit în ajutor. Lucrul acesta poate să-l confirme tovarășul Vasile Topciu și alți controlori care la aprecierea calității munceau din greu cu... telefonul. Brigada, cum era și firesc, a dat C.T.C.-ului ajutorul cuvenit, printr-un cuplet care și astăzi se mai zice. Vedeți dumneavoastră, artiștilor ăstora amatori nu le scapă nimic. Nici măcar pe oamenii „buni" cu inimă largă. Așa a fost cazul Feliciei Hortopan, pontatoare la secția mecanică reductoare. Dumneaei îi ponta și pe cei... absenți. După ce a fost „pontată" de brigadă, fata a devenit mai puțin... generoasă. Să rămînă așa!

Am aflat că un strungar cu experiență, tovarășul Ion Marinescu a fost și dumnealui luat în „focuri" de brigadă. Și iată de ce: dînsul avea sarcina să crească un cadru tînăr, pe Nicolae Cristea. Numai că, printre altele, strungarul cu experiență, în sarcina pe care o avea, lucra cam așa: „Mă, Nicolae, ia dă tu o fugă după niște «Naționale». Ai grijă să corespundă procesului tehnologic, să fie moi, că altminteri ți le resping la recepție". Tînărul, pasionat de învățarea meseriei, îl roagă: „Nene, învață-mă cum se folosește cuțitul strungului!" La care strungarul cu experiență zice: „Da, dar cu cuțitul nu poți lucra singur. Trebuie să ai material de prelucrat. Noi vom prelucra brînza. Nicolae, poftim 3,50 lei, ia o liră din cea de 14 și verifică dacă ai toate piesele, pentru că aceasta e sarcina strungarului: să aibă

Un cîntec pentru cei ce sînt permanent setoși.

La sfîrșitul schimbului, un cîntec de laudă pentru cei care sînt călăuziți în procesul de producție de două obiective: muncă ritmică și de calitate.

toate piesele la îndemînă. Uite că ne lipsesc nişte piese: sarea, roşiile, o jumătate de intermediară. Fuga după ele, să elimini timpii morţi!" Mirat, tînărul pune punctul pe i: „Nene, eu vreau să mă calific strungar, nu... ospătar".

Vă amintiţi, tovarăşe Ion Marinescu? V-aţi cam supărat pe artişti, pe toată brigada. Şi pe doctorul Cornel Constantinescu (instructorul brigăzii) care v-a pus diagnosticul bolii, v-aţi supărat. Ei, nu-i nimic. Important e că v-aţi făcut bine, că aţi abandonat o asemenea metodă de creştere a tinerelor cadre.

Din repertoriul brigăzii artistice de agitaţie de la uzinele din Dealul Spirei se pot da numeroase exemple care să ilustreze activitatea artiştilor amatori în sprijinul producţiei şi al formării conştiinţei socialiste. Ne oprim la acestea şi vă redăm chipurile cîtorva muncitori pe care fotoreporterul i-a surprins nu la strung sau la forjă, ci în exerciţiul funcţiunii de artişti amatori. Priviţi-i.

George CIUDAN
Fotografii de S. STEINER

① Tehnicianul Stelian Georgescu, responsabilul brigăzii artistice, într-un cuplet pentru cei care mai au lipsuri la capitolul calitate. ② Forjorul Gheorghe Ionescu îi ajută pe unii tovarăşi de la serviciul proiectare să elimine din activitatea lor timpii morţi. ③ Niculina Jinga le „pontează" pe pontatoarele „generoase".

Un gest firesc — o privire aruncată într-o vitrină — şi iată că ne-am deprins să-l însoţim cu exigenţe estetice: cerem ţesăturilor armonii policrome, serviciului de masă forme originale şi însăşi vitrinei un aranjament de gust. Obiectului industrial îi pretindem nu numai calităţile utilitare, ci şi virtuţi decorative, fie că e vorba de aparatul de telefon la care vorbim, autobuzul cu care călătorim sau casnicul fier de călcat. Întreaga ambianţă arhitectonică a oraşului socialist presupune o participare a artelor decorative la finisarea aspectului său. Iată de ce artistul decorator este solicitat astăzi tot mai intens şi lucrul este perfect legitim dacă ne gîndim că însăşi construcţia socialistă implică prezenţa masivă a frumosului în toate domeniile vieţii noastre. Pentru a vedea cum sînt pregătiţi viitorii artişti decoratori, am făcut o vizită la Facultatea de arte decorative (din cadrul Institutului de arte plastice „N. Grigorescu" din Bucureşti). Interviurile de faţă şi fotografiile alăturate sînt rodul acestei vizite.

artistul

4 INTERVIURI PE O PROBLEMĂ A ZILEI

①

Tovarăşului decan Victor Schobel i-am cerut amănunte cu privire la structura organizatorică a facultăţii şi la istoricul ei.

— Facultatea noastră e sora mai tînără a celei de arte plastice: s-a născut, ca o creaţie a regimului nostru democrat-popular, în 1949, deşi cursurile de arte decorative aveau tradiţie în venerabila şcoală românească de arte frumoase ce-şi va aniversa, peste doi ani, centenarul. Dintr-un bun început facultatea şi-a împărţit activitatea pe trei secţii: textile, ceramică şi pictură monumentală, aducînd la conducerea catedrelor şi în componenţa lor cîţiva din cei mai buni artişti ai ţării.

— Nu aţi pus în discuţie o specialitate despre care am aflat că se studiază în facultatea dv.: scenografia.

— Da, e cea mai nouă secţie a facultăţii, care ni s-a adăugat în acest an şcolar venind de la Facultatea de arte plastice. Se pare că, pînă acum, e cea care — în afară de pictura monumentală — atrage cel mai mult studenţii: aici se înscriu şi absolvă cei mai mulţi dintre ei. De bună seamă şi datorită faptului că teatrele, cinematografia, televiziunea, mişcarea artistică de amatori solicită intens scenografi şi toţi absolvenţii noştri sînt aşteptaţi cu nerăbdare.

— Socotiţi oare că industria de textile sau ceramică nu are nevoie, în egală sau în şi mai mare măsură, de artişti creatori? Aş înclina să cred contrariul...

— Şi aţi avea dreptate: cîţiva din absolvenţii noştri fac treabă foarte bună în fabricile de textile. Dar noi nu am stabilit încă legături temeinice cu industria şi vina trebuie să o împărţim pe din două. Totuşi, acesta nu e decît un aspect al problemei.

— Care ar fi celălalt?

— Raportat la cerinţele actuale, prea puţini din studenţii institutului nostru se îndreaptă spre artele decorative. O veche şi regretabilă prejudecată îi făcea să considere — chiar şi pînă în urmă cu cîţiva ani — că artele aplicate sînt mai puţin „nobile" ca pictura sau sculptura. Există chiar tendinţa absolut greşită ca studenţii care nu dădeau rezultate deosebite la Facultatea de arte plastice să fie trecuţi la artele decorative. Iată de ce absolveau anual prea puţini artişti pregătiţi anume pentru a da un ajutor substanţial industriei.

— Se pare, în general, că actuala configuraţie a facultăţii, cu prea puţinele ei secţii, nu mai corespunde întru totul nevoilor zilei. În ce sens vedeţi perspectivele ei de dezvoltare?

— Cele mai apropiate proiecte prevăd extinderea specializării de la secţia ceramică şi în domeniul sticlei şi al maselor plastice; vă daţi seama cît de utilă e prezenţa artistului în acest sector industrial. Dar aceasta n-ar fi decît începutul unui viitor pe care noi îl vedem materializat într-un institut complex cu multe secţii.

★

— Ceramică se face mai de mult în şcolile noastre de arte frumoase — ne spune tovarăşul profesor Mac Constantinescu, şeful catedrei de ceramică-textile — numai că studiului acestuia nu i se dădea vreo finalitate practică: se creau oale sau farfurii prin perpetuarea unei vechi rutini, preocupată de obiectul în sine şi numai de el. Studenţii pe care noi îi pregătim, pentru azi sau pentru mîine, au în atenţia lor în primul rînd prototipul industrial de mare serie: iată unul din cele cîteva obiective principale ale catedrei noastre. Ceramica, porţelanul, faianţa, toate aceste practice obiecte de uz cotidian, trebuie să intre în casa omului sub forme elegante care să facă plăcută utilizarea lor şi să contribuie la educarea gustului estetic al oamenilor muncii. Creînd un serviciu de ceai, de cafea sau de masă, studentul nostru îi gîndeşte volumele, coloritul, decorul, dar şi toate detaliile tehnice: pregătim astfel un specialist care să se poată uşor acomoda creaţiei industriale.

— Şi celelalte obiective la care vă referiţi?

— Ne interesează mult şi plastica mică — bibelourile, vasele, statuetele — cu un conţinut şi o formă adecvată ceramicii. Problema creării unui stil contemporan, corespunzător actualei ambianţe arhitectonice de interior, e studiată de studenţii noştri cu sculptoriţa Zoe Băicoianu. Şi avem rezultate interesante. Dar mai mult decît aceasta, ne preocupă legătura ceramicii cu arhitectura nouă: construcţiile noastre

③

① Într-una din încăperile institutului, există o adevărată expoziţie de ceramică alcătuită din lucrările studenţilor. Veronica Poszar-Oiteanu ne arată una din piesele create de ea. ② Cîteva din stofele de mobilă create de studen-

decorator

tele Facultății de arte decorative. ③ Studentul Stendl Ion, din anul V al secției de pictură monumentală, lucrînd în atelierul institutului. ④ Studenta Pepenaru Lucia împletește un panou decorativ din rafie colorată.

cer, atît în interiorul lor cît și pe exterior, elemente decorative cu caracter monumental. Vrem să-i dăm ceramicii prilejul de a colora și de a înfrumuseța chipul orașelor noastre întinerite.

— Vă referiți poate și la posibilitatea de a contribui prin aceste obiecte de artă la o ținută mai elegantă a parcurilor noastre, a străzilor?

— De bună seamă. Într-o vreme, parcurile noastre au fost inundate de tot felul de vase cu un oarecare caracter popular, dar desuete ca formă. Ele nu mai corespund urbanisticii actuale, înfățișării noilor cartiere. Se simte nevoia împodobirii orașelor noastre cu elemente volumetrice noi, inspirate din folclor și transcrise într-un limbaj artistic contemporan. Studiem și această problemă cu studenții noștri, care încep prin a modela pămîntul la roată, pentru a se familiariza cu el și a-i simți vibrațiile. De la farfuria de lut la marile panouri compoziționale figurative, de la cana de băut la ampla friză, iată drumul pe care îl parcurg în studiul lor, viitorii artiști decoratori.

★

Ne continuăm convorbirea noastră, solicitînd și părerile altor cadre de specialitate de la catedra condusă de prof. Mac Constantinescu:

— Am aflat mai înainte, din cele spuse de tovarășul decan, că printre rezultatele cu care facultatea se mîndrește se află și cele ale studenților dv. de la textile — imprimeuri și desen în țesătură. Ne-ați putea spune cum s-a ajuns la ele?

— E firesc să facem, în țara noastră, țesături și imprimeuri frumoase: avem doar un tezaur folcloristic de o bogăție neobișnuită. Uneori, tinerii noștri studenți ne impresionează pur și simplu prin simțul lor artistic, prin gustul lor ales. Completate și dezvoltate în facultate — și trebuie să vă spunem că programul nostru presupune un studiu foarte intens — aceste însușiri native pot fi astăzi valorificate pe deplin în viața noastră cotidiană. Am mers, în textile, pe linia realizării unei arte culte, moderne, dar de inspirație folclorică.

Ni se arată cîteva stofe de mobilier, țesute și imprimate de studentele secției. Sînt, într-adevăr, excepționale.

— Vedeți motivul acesta folcloric al cocoșului sau acesta al roții și coloanelor inspirate din crestăturile în lemn? Sînt autentic populare, interpretate însă într-o viziune contemporană, în ritmul și coloritul cerute de materialul respectiv și de funcția lui viitoare. Nu e vorba de o stilizare, cum în mod greșit se obișnuiește a spune, înțelegîndu-se prin aceasta un desen simplificat, redus la virtuțile decorative: această reducere a practicat-o însuși creatorul popular anonim atunci cînd s-a inspirat din realitate; artistului îi revine sarcina de a interpreta motivul într-un mod personal. Trebuie totuși să vă spunem că studenții noștri nu se limitează la studiul folclorului ci își culeg materialul din viața însăși, din realitățile noastre înnoitoare, cu prilejul practicii de documentare și tehnologice pe care o fac periodic.

— Ne permiteți să vă întrebăm ceva? Am văzut aici zeci de mostre minunate pentru stofe de mobilier. Putem deci face lucruri artistice de bună calitate. Și totuși ceea ce se găsește acum în comerț, în acest sector al textilelor, nu este încă la același nivel. Cum vă explicați aceasta?

— E o problemă complicată pe care am putea-o rezuma enunțînd slaba legătură a facultății noastre cu industria: nu ni se cere aportul, dar nici noi nu avem inițiative în acest sens. Trebuie neapărat găsite modalitățile de a remedia urgent această situație.

Tov. conferențiar Paul Constantin, de la catedra de Istoria artei, ne-a scris cîteva din părerile sale asupra direcțiilor de dezvoltare a Facultății de arte decorative.

— Dacă în unele sectoare artistice — ca pictura, sculptura, grafica — tinerii absolvenți din ultimii ani au dat rezultate îmbucurătoare, dacă în unele sectoare ale industriei ușoare — ca ceramica și, mai ales, textile-imprimeuri și desen în țesătură — absolvenții institutelor noastre au contribuit la o simțitoare ridicare a calității produselor, în multe alte domenii lipsește încă ajutorul calificat al creatorilor. Problemele sînt cu atît mai importante cu cît sectorul artelor decorative joacă un rol de mare însemnătate în educația maselor; procesul educației artistice începe de la ambianța urbanistică-arhitecturală, de la obiectele de uz, pe care omul le dorește *frumoase*.

Artele decorative și cele aplicate răspund, de cele mai multe ori, deopotrivă nevoilor materiale și celor spirituale. Tocmai în această dublă funcție — direct utilitară și estetică — stă lărgimea diapazonului lor, puterea de înrîurire a maselor.

Necesitatea acordării învățămîntului artistic cu nevoile reale ale țării impune de aceea înființarea încă a unei serii de secții sau specialități inexistente azi în institutele de artă de la noi. Așa ar fi ramurile artistice legate de arhitectură: decorația exterioară și interioară în cele mai diferite tehnici — de la ceramică și sticlă la metal — precum și formele industriale ale obiectelor ca lămpi, vase, clanțe etc.

Lăsînd la o parte ceramica și textilele — secții existente în institutele noastre, dar care mai necesită încă o serioasă dezvoltare — mai trebuie înființate încă un număr de specialități cerute de cele mai diferite sectoare ale industriei. Forma are, în industria modernă, o foarte mare însemnătate; creatorii de modele devin indispensabili nu numai în industria ușoară — confecții, sticlă, ceramică, materiale plastice etc., dar și în industria electrotehnică — mașini de călcat, aparate de radio, frigidere, aspiratoare, mașini de spălat etc., sau chiar în marea industrie: de la modelele de mașini-unelte, pînă la vagoanele de cale ferată. Doar astfel, dînd producției cadrele de care are nevoie, se poate realmente actualiza complet învățămîntul nostru artistic.

Interviuri luate de Sanda FAUR-DIMA

REPORTAJ

La păşune, în amurg.

Cei care au săpat basoreliefurile de pe Columna lui Traian şi de pe monumentul de la Adamclisi au făcut o ţigaie romînească nemuritoare, vrînd să dea lumii şi eternităţii o mărturie: păstoritul are la noi tradiţii foarte vechi. În vremuri îndepărtate, cînd transhumanţa era în floare, ciobanii romîni cutreierau, pentru găsirea păşunilor, ţinuturile cuprinse între mările Baltică, Egee, Adriatică şi Neagră. Pe vremea aceea, cuvîntul care formează titlul reportajului nostru nu exista măcar. Ba nici acum 20 de ani, dacă ai fi întrebat pe cineva ce înseamnă *foldurex*, n-ai fi obţinut altceva decît o ridicare din umeri în semn de neştiinţă. În urmă cu cîteva zile, aflîndu-ne prin părţile Crişanei, la Şimand şi stînd la taclale cu cei 22 crescători de oi ai gospodăriei colective, auzeam aşa: „La turma mea, foldurexul e excelent". „La a mea, foldurexul nu funcţionează tocmai bine". „Peste doi ani voi avea un foldurex formidabil". I-am rugat pe ciobani să ne spună şi nouă ce înseamnă foldurex.

— Aşteptaţi, dragi tovarăşi de la revistă. Numa'o ţîră aşteptaţi. Avem o leacă de treabă la

După cum îl arată şi fotografia, berbecul merinos are îmbrăcăminte de lînă fină peste tot. Sprîncenele, tot din lînă fină, sînt atît de mari, încît îi acoperă ochii.

Medicul veterinar Petre Ţintea, vicepreşedintele gospodăriei, Traian Crişan şi colectivistul Traian Ţăran, au toate motivele să fie mulţumiţi. Examinînd cojocul unei oi tunse, constată producţia mare de lînă (6,8 kg) şi un foldurex excelent.

registrul genealogic și pe urmă vă învățăm puțină ovicultură.

Zicem și noi ca ciobanii: așteptați nițel, stimați cititori, să vă dăm cîteva dovezi despre importanța creșterii oilor și pe urmă vă spunem ce este foldurexul.

Acestea sînt argumentele

În 1935, peste 46% din gospodăriile țărănești din Romînia nu aveau nici o oaie. Și se știe bine că pentru țăranul sărac, oaia era, în foarte multe cazuri, și vacă, și porc. Cît era tînără, omul îi lua laptele și lîna. Cînd o prindeau bătrînețile, gospodarul o tăia în loc de porc. Cu prilejul tăierii oii, în casa țăranului plin de nevoi era o dublă bucurie. Două săptămîni omul sărac trăia bine: se ospăta cu carne de oaie. Se bucura și mama soacră: se alegea cu un cojoc. Dar peste puțină vreme bucuria se sfîrșea și necazul prindea și mai puternice rădăcini. Țăranul rămînea fără nici un fel de vită și fonciera nu era plătită.

Creștem și azi oi. Mai multe și mai bune ca în trecut. Numai că, în condițiile socialismului, ovicultura își reprofilează fundamental sarcinile. Ea nu mai este pastorală; ciobănia nu mai înseamnă nici bejenie, nici cîntec de jele. Oaia a încetat pentru totdeauna să mai fie vaca și porcul omului muncitor de la țară.

De ce trebuie să creștem oi mai multe și mai bune? Fiindcă avem în țară condiții geoclimatice foarte potrivite pentru acest lucru. Fiindcă avem numeroase pășuni alpine, unde vaca nu poate ajunge, în timp ce oaia e un animal care le valorifică cu maximum de folos. Mai departe: pămîntului, care ne dă și carnea, și laptele, și pîinea, i se iau de către plante cantități uriașe de săruri și azot. Plantele îl sărăcesc. Îi scad fertilitatea. Știința a dovedit în mod practic că gunoiul de grajd (de pe urma oilor) e un îngrășămînt deosebit de valoros, avînd o putere de hrănire de 1,5 ori mai mare decît bălegarul cornutelor mari. Și în plus, oaia e animalul care cere cele mai puține investiții.

Și acum cîteva argumente pe care le știe toată lumea: lînă, carne, lapte, piei. Cineva ar putea să obiecteze: păi avem fire și fibre sintetice, steaua lînii s-a stins. Nu-i adevărat: steaua lînii nu s-a stins. Dimpotrivă, s-a aprins și mai puternic. Se pare că firul de lînă se înfrățește tot mai mult cu cel sintetic. În ce privește urda și brînza, să nu mai vorbim. Cît despre carnea de oaie, de batali mai cu seamă, dacă e condimentată și udată cu un vin bun, prezintă destulă ispită.

Oile din clasa I

La Șimand am stat de vorbă cu ciobani care îngrijesc numai oi din clasa I. În ovicultură clasa I e clasă superioară. Clasa a II-a e de mijloc, iar a III-a e clasă codașă, repetentă. Deci, pentru ca să fii bun crescător de oi (pentru lînă) trebuie să muncești în așa fel, încît să ai toate oile în clasa I. Ceea ce nu e tocmai ușor. Ca să ai toate turmele în clasa I trebuie să obții nota 5 (maximă) la capitolul *foldurex*. De aceea cînd un cioban zice că are un foldurex straşnic, trebuie felicitat. Descifrăm cuvîntul acesta literă cu literă: f = finețe, o = ondulație, l = lungime, d = desime, u = uniformitate, r = randament la spălare și calitatea usucului, ex = extindere. Deci lîna ideală trebuie să aibă o finețe de 22-24 microni, 8-10 ondulații pe centimetrul liniar, lungimea șuviței de 6-8 cm, desimea... deasă, uniformitate pe întreg corpul, bun randament la spălare și calitatea usucului și extindere de la piciorul oii pînă sub ochii ei. Avem oi cu asemenea lînă în multe părți de țară: în Dobrogea și în Maramureș, în Crișana și în Banat.

La Șimand, regiunea Crișana, unde am fost noi, turmele gospodăriei colective, care numără peste 4.500 oi, stau foarte bine la capitolul foldurex. În urmă cu zece ani, cînd au înființat colectiva, șimăndenii aveau 2 oi, și amîndouă țurcane. Azi au ajuns la 4.772 oi merinos transilvănean, la o încărcătură de 135 bucăți la suta de hectare. Bravo, șimăndenilor! Ați depășit cu mult încărcătura prevăzută pentru sfîrșitul lui '65. Bravo și pentru producția medie de lînă pe care ați obținut-o anul trecut: 5,200 kg de fiecare oaie. Important e și faptul că dumneavoastră ați realizat o producție de lînă sporită fără sume costisitoare. Lucrul acesta îl știm, de altminteri, de la Ion Corbaci, președintele gospo-

dăriei, care a participat în decembrie anul trecut la Consfătuirea pe țară a colectiviștilor.

Trebuie mers mai departe

Veniturile bănești pe care le-a realizat anul trecut gospodăria colectivă Șimand, de pe urma sectorului zootehnic, s-au ridicat la 1.700.000 lei. Ponderea mare în acest venit au avut-o oile: 1.100.000 lei. În primăvara acestui an, 265 de oi au avut fătări duble. La 1.400 de oi au fost introduse însămînțările artificiale. În ultima vreme gospodăria e preocupată de obținerea unui rezultat record: 3 fătări în 2 ani. La unele turme lucrul acesta a fost înfăptuit.

Merinosul transilvănean e o oaie de statură mijlocie. Colectiviștii nu prea sînt mulțumiți de acest lucru. Vor un merinos corpolent, care să dea lînă multă, dar și carne multă. Fapt pentru care au adus pentru încrucișări berbeci de Stavropol, care ajung pînă la 80 kg și sînt foarte bine îmbrăcați și pe picioare, și pe burtă, și pe urechi, și pe frunte. Anul trecut, de la oile care au avut tată berbecul de Stavropol, s-au obținut 7 kg de lînă fină. Începutul acesta trebuie continuat, trebuie mers mai departe, sporul producției de lînă fină și semifină devenind o problemă de stat. Avem posibilitatea ca încă în acest an să mărim simțitor producția medie de lînă care în prezent e destul de mică: 2,400 kg pe cap de oaie. Gospodăria colectivă din Șimand se numără printre multele gospodării care au dovedit acest lucru.

Fabricile noastre se mai plîng și azi că primesc cantități de lînă fină cu multe impurități. Acest neajuns nu-l găsești la Șimand. Cele 700 hectare de pășune au numai iarbă pură. Toamna, cînd păscutul se face pe porumbiști, otăvi, sfecliști, turmele nu întîlnesc nici spini, nici scaieți. La Șimand, lînă smolită nu există. Aceasta pentru că marcarea miilor de oi nu se face cu smoală, așa cum se obișnuia în gospodăria individuală. Marcarea se face în ureche, prin tatuaj. De altminteri, la peste 4.700 de oi e foarte greu să faci marcare prin smolire. Ar însemna pierdere de timp și o greutate extraordinară în procesul de selecție.

Deci, lînă, multă lînă fină, lînă nesmolită, lînă fără scaieți, lînă care stă excepțional la capitolul foldurex, lînă ca la Șimand.

Ce de obicei, pe Pașcu Bundurus îl interesează în mod deosebit evenimentele internaționale.

Batalii dau mai multă carne și mai multă lînă. Gospodăria are la ora actuală 565 de batali. Pe măsura introducerii însămînțărilor artificiale, numărul batalilor va spori simțitor. La sfîrșitul acestui an ei vor fi de 1.218.

Oamenii cei mai informați din sat

Am în față imaginea ciobanilor din vremea prunciei mele: oameni triști, împietriți în tăcere, proptiți cu bărbia în bîte și cu ochii ridicați spre cer. Pustii și săraci, rupți de lume și de viață, oamenii aceștia trăiau nebăgați în seamă de nimeni.

Imaginea unor asemenea ciobani a pierit pentru totdeauna din satele noastre. Gospodăria colectivă din Șimand are 22 de ciobani. Toți sînt dintre oamenii cei mai buni, cei mai harnici, cei mai pricepuți. La casele din cîmp, amenajate pentru ciobani, se găsesc mici biblioteci și colecții de ziare. În curînd, gospodăria va cumpăra aparate de radio portative. Secretarul organizației de bază din gospodărie, tovarășul Ion Șandor, ne informează că oamenii care îngrijesc turmele de oi sînt la zi cu toate evenimentele interne și externe. Pașcu Bundurus, bunăoară, e la curent în fiecare zi cu desfășurarea evenimentelor de politică externă. Traian Țăran, Nicula Valer au multe cunoștințe despre ovicultură. Dar Pătru Țăran, altfel băiat bun, cu frumoase rezultate în muncă, mai lasă cîteodată turma în paza cînilor, pentru cîteva minute și fuge cu motocicleta să vadă ochii nu știu cui. Ai grijă, băiatule, să nu intre turma-n trifoi, că atunci o fi bai mare...

Munca ciobanilor e răsplătită așa cum se cuvine. Cointeresarea materială își spune cuvîntul. Oamenii sînt retribuiți după cantitatea de lînă și după numărul de miei. Anul trecut valoarea zilelor-muncă a multor îngrijitori de oi a fost egală cu valoarea zilelor-muncă ale președintelui. Ceea ce e foarte bine. Cine muncește, să aibă, cine taie frunze la cîini, să-și pună poșta-n cui.

Tovarăși ciobani de la Șimand! Veniți să vă tragă fotoreporteru-n poze! Că meritați!

G. MINIȘAN
Fotografii de S. STEINER

natura inversă

Povestire fantastică

de Mihu DRAGOMIR

(Urmare din numărul trecut)

Desene de Mihu VULCĂNESCU

Era o mare sură, închisă, cu valuri dese și concentrice, ca și cînd vîntul ar fi bătut din adîncuri. În văzduh nu se simțea nici o mișcare. Și totuși suprafața mării era brăzdată cît vedeai cu ochii de valuri, dar nici unul nu avea coama spumoasă a mărilor cunoscute. Un abur vinețiu plutea deasupra apei. Faleza înaltă, tăiată drept, se termina cu o plajă întinsă, albă și netedă ca și cimpia pe care coborîse astronava. Pe plajă erau risipite o puzderie de cuburi, de mărimea celui singuratic, văzut cu o noapte înainte. Nu erau aliniate, dar perfecția pură a liniilor dădea impresia unei opere omenești.

— Trebuie să coborîm, Marius.

Găsiră un loc, printre cuburile tăcute și coborîră. Marius vru să fugă către mare, dar Costea îl opri:

— Mai întîi trebuie să cercetăm aceste cuburi.

„Mîna" mecanică decupă atent o bucată din cubul cel mai apropiat și după o clipă se auzi vocea indiferentă:

— Banal. Clorură de sodiu.

Ca și cînd n-ar fi auzit bine, cei doi cosmonauți se uitară surprinși, unul la altul.

— Clorură de sodiu? Adică... Nu înțeleg, spuse Marius.

— Sarea noastră de bucătărie?

— Nu pot să cred! Poate că mașina s-a defectat. Să mai încercăm o dată.

Decupară din același cub o altă bucată, cercetară analizatorul, pentru a vedea dacă nu conține impurități, apoi introduseră proba. Dar vocea indiferentă a mașinii răspunse la fel:

— Banal. Clorură de sodiu.

— Adică?... Nu mai înțeleg nimic — repetă Marius, pe același ton, ca și cînd ar fi fost influențat de răspunsul stereotip al analizatorului.

— Ce-ai vrea să înțelegi? Fulgul Alb nu are voie să conțină sare?

— Dar...

— Știu, te-ai obișnuit cu materialele plastice, dar analizatorul nu ne poate minți. Să-i transmitem o comandă cristalografică!

„Mîna" mecanică pipăi cu abilitate laturile cubului, în timp ce instalația de ultrasunete îl cerceta din interior. Apoi analizatorul mormăi un timp și le rosti răspunsul care îi nedumeri și mai mult:

— Banal. Monocristal de clorură de sodiu.

— Costea — spuse încet Marius — mi-e teamă!

— De ce?

— Mi-e teamă că analizatorul nostru nu mai e bun de nimic...

— Poate... Dar vom repeta în orice caz analiza în laboratorul din astronavă. Să mai luăm probe și de la alte cuburi.

Înaintară încet pe faleza pustie ce părea locul unde niște copii de giganți părăsiseră un joc de cuburi ce scînteiau sub lumina galbenă a zilei.

— Poftim! Monocristale de un metru cub! — bombănea Marius. Cine a mai pomenit sare de bucătărie adusă pe malul mării în cuburi!

Dar, deodată, cum tocmai decupa o bucată din această sare neobișnuită, cubul la care lucra începu să se înnegrească, învinețindu-se.

— Marius! — strigă Costea în receptor — privește contorul!

La pieptul fiecărui scafandru cosmic era prins un mic contor pentru înregistrarea radiațiilor. Contoarele începuseră să vibreze ușor. Acul se zbătea, ca o gînganie, abia perceptibil.

— E sub limită!

— Da, dar trebuie să fim atenți! Valurile mării începuseră să se agite din ce în ce mai puternic. Aburul vinăt devenise mai dens și în cîteva clipe cerul se acoperi cu nori contînui, care se ridicau acolo, în fața lor, direct din mare, ca o vegetație de fum. Un vînt legănat se porni printre cuburile de sare. Contoarele erau din ce în ce mai neliniștite, iar cuburile se învinețeau, ca de frig.

— Ce se întîmplă? — întrebă Marius. Radiațiile cresc!

— Să ne întoarcem la elicopter!

— Dar încă n-am luat o probă din mare!

Chiar atunci începu furtuna. Se dezlănțui dintr-o dată cu toată puterea, năpustindu-se din largul mării. Din norii vineți care legau valurile de cer țîșniră roiuri de scînteieri, care se adunară, ca la o chemare, în sfere galbene, săltînd nebunește de la suprafața apei spre înălțimi. Erau mici cît pumnul și pulsau nervos, ca și cînd în interiorul lor s-ar fi zbătut cineva. Apoi începură să crească, săltînd mereu, pînă ajungeau cu diametrul de cîțiva metri, cînd se pulverizau într-o ploaie luminoasă, din picurii căreia se formau iar alte mingi cît pumnul. Costea și Marius priveau ca vrăjiți acest joc nebunesc al elementelor. Uneori, sferele se ciocneau între ele, și un fulger verzui izbucnea drept în sus, atrăgînd în calea lui sute de sfere luminoase, care se spărgeau și se recompuneau cu o viteză uimitoare. Fulgerele se înmulțeau, pînă cînd la înălțimea norilor se adună o lumină verzuie, ca un cerc imens, palpitînd ușor. Lumina zilei dispăruse, dar în scînteierea sferelor galbene și a cununei ce palpita pe cer se vedea clar: valurile mării se zbăteau, nebunește, iar cuburile de sare de pe plajă luminau vînăt, scînteind din toate colțurile.

Cei doi intrară în elicopter. La adăpostul carcasei de oțel antiradiant, contoarele se potoliră. Dar contorul instalat pe elicopter, în afară, trepida alarmant. Radiațiile creșteau vertiginos.

Cînd elicopterul se ridică de la sol, căzură primele picături de ploaie. Erau stropi mari, luminoși, la început rari.

— Costea — țipă Marius — ce se întîmplă cu monocristalele?

Costea întoarse capul. Cuburile de pe plajă fumegau, sub stropii de ploaie, și se topeau văzînd cu ochii, ca o ceară. Apoi ploaia se înteți și nu mai văzură *nimic*.

Ajunseră la astronavă cu ploaia gonind pe urmele lor. Cînd marile plăci ale cabinei-garaj se închiseră în urma elicopterului, ploaia cuprinsese toată cîmpia albă. Nisipul fierbea, din loc în loc se formau lacuri care, deși ploua mereu, dispăreau imediat, ca și cînd solul ar fi fost încins. Cu toată ploaia, parcă priveau un peisaj de secetă cumplită, venită brusc, cînd toată apa s-ar fi evaporat de căldură. Solul părea o plită încinsă pe care apa nu se putea așterne, deși o găurea neîncetat. Cununa verzuie a fulgerelor plutea deasupra cîmpiei și munților, învăluind furtuna într-o lumină spectrală.

— Nu mai e ploaia obișnuită, saturată de oxigen — spuse Marius. Ar trebui să știm ce e...

Acționară o „mînă" mecanică și așteptară glasul indiferent al analizatorului, cînd deodată Marius strigă:

— Sonda!

Și se repezi afară, încheindu-și din goană costumul de scafandru cosmic. Cînd ajunse lîngă sondă și începuse să manevreze mecanismele de stringere automată, în astronavă glasul indiferent al analizatorului rosti:

— Deuteriu doi, oxigen doi. Apă grea.

— Marius — strigă Costea în emițător — mă auzi?

Marius făcu un semn cu mîna. Îl [illegible].

— Întoarce-te imediat. Plouă cu apă grea. Mă auzi?

— Gata — răspunse Marius — viu imediat.

— Lasă sonda. E apă grea, înțelegi?

Marius mai făcu un semn cu mîna și se aplecă din nou asupra sondei. Mecanismele de asamblare adunau într-un pachet aparent diform toate piesele sondei.

În clipa aceea, cîmpia deveni galbenă de mulțimea sferelor luminoase care se rostogoleau în toate părțile. Cununa verzuie de sus nu se mai văzu, apoi apăru o alta, la numai cîțiva metri de sol, ca o mînă uriașă care rostogolea bilele incandescente. Lovindu-se, sferele se contopeau, atingînd mărimi uriașe. Una dintre ele se răsuci o clipă, ca și cînd și-ar fi căutat echilibrul, apoi se rostogoli înspăimîntător de repede direct către locul sondei.

— Marius!

Costea strigă și își acoperi, fără voie, ochii. *Cînd privi iar, sfera dansa* în aer, în dreapta astronavei, iar Marius era culcat la pămînt, lîngă grămada de țevării a sondei. Costea vru să strige din nou, dar Marius se ridică și porni în goană către astronavă. Căruciorul-robot care adunase, piesă cu piesă, toată instalația sondei, îl urma liniștit, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic.

— M-a ocolit. Un simplu capriciu... — încercă să zîmbească Marius cînd intră în astronavă. Ce-i toată harabura asta de afară?

Căzu istovit pe fotoliu, deși voia să pară calm.

— Apă grea. Înțelegi acum de unde vin aceste descărcări uriașe de energie? Este...

— Un laborator, nu ți-am spus eu? Trebuie să-i înregistrăm, în mărime naturală, printre laboratoarele cele mai perfecționate ale Institutului cosmonautic.

Prin hublouri se vedea toată măreția demențială a furtunii. Sferele uriașe creșteau neîncetat, rostogolindu-se în toate părțile.

— Dacă mai cresc...

Ele creșteau, pînă cînd pe cîmpia ce fumega, sub cununa joasă a fulgerelor verzi, nu se mai văzură decît sfere de dimensiuni uriașe, de zeci de metri diametru, rostogolindu-se năuce

— Să pregătim tunul antiradiant! *Jocul începe să devină periculos!*

Goniră cu ascensorul pînă la ultimul etaj al astronavei, unde se afla tunul antiradiant, instalat pe o placă turnantă. Era de ajuns să fie manevrat un singur mecanism, pentru ca țeava scurtă și groasă a tunului să iasă prin pereții astronavei, căutînd singură, de jur împrejur, izvorul radiațiilor. Tunul se descărca automat ori de cîte ori întîlnea un izvor de o anumită intensitate.

De-abia îl puseseră în funcțiune și tunul porni să tragă, des și nervos. Sferele uriașe se rostogoleau mereu mai dezordonat, în preajma astronavei. Văzduhul se colorase într-un violet amenințător și fulgerele verzui cădeau ca o perdea deasă. Țeava tunului antiradiant se rotea într-un circuit neîntrerupt, ametitor, pulverizînd una după alta sferele dezlănțuite. Dar din pulberea de scîntei se formau altele. Toată astronava tremura, ca un animal încolțit.

După vreo oră, furtuna slăbi. Mai întîi păliră fulgerele, apoi sferele incandescente se destrămară în scîntei care se stingeau, neputincioase. Ploaia continua. Contoarele exterioare ale astronavei își slăbiseră alarma. O lumină mohorîtă coborî peste cîmpie în depărtare, masivul stîncos apăru

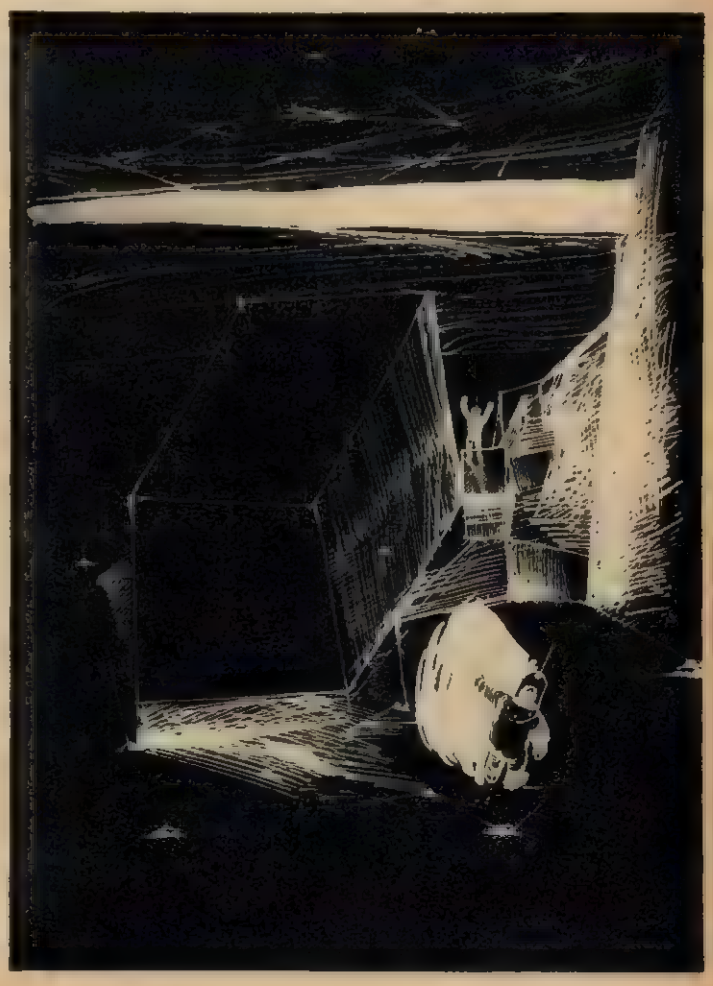

natura inversă

deodată, lucindu-şi piramidele şi conurile ce oscilau între albăstrul deschis şi roşu. Extenuaţi, cei doi prieteni coborîră în sala cea mare, apoi, fiecare cu cîte un detector de radiaţii, porniră să cerceteze toate ungherele astronavei. Cînd se reîntîlniră, schimbară un singur cuvînt:

— Nimic.

— Nimic.

Apoi îşi îndepărtară căştile şi căzură în fotolii. Prin hubloul din faţa lor se vedea cîmpia sfredelită de ploaie. Nu departe de astronavă lucea întunecat o băltoacă de apă grea.

— O vezi? — spuse Marius.

— Da.

— Şi?

— Am lăsat tunul antiradiant în funcţiune.

Furtuna poate reîncepe oricînd. Trebuie să ne odihnim măcar două ore, apoi...

— Apoi?

— Bineînţeles, plecăm. Nu sîntem suficient de bine echipaţi pentru Fulgul Alb.

— Ai dreptate. Şi părea atît de candid...

*

În depărtare, Fulgul Alb strälucea, imaculat, ca acoperit de zăpezi şi gheţuri veşnice, aşa cum îi se păruse totdeauna cosmonauţilor. Astronava se instalase pe direcţia care o ducea spre Pămînt. Planeta apei grele se micşora mereu, clipind prietenos.

Marius se ridică deodată, înciudat, şi smulse din perete „micul calendar local", rupîndu-l în zeci de bucăţele, pe care le aruncă în plinia crematoriului.

— Ce faci, Marius? Îţi distrugi propria operă? Ce vină avea calendarul? Ştiu că de obicei păstrai asemenea documente...

— De ce să-l păstrez? Ca să-mi aducă aminte că am venit pentru o lună şi n-am putut rămîne decît trei zile? Acum trebuie să ne întoarcem cu mîinile goale pe Pămînt. Asta nu mi s-a mai întîmplat.

— Chiar cu mîinile goale nu ne întoarcem noi. Am luat cu noi destule probe, şi apoi...

— Ce probe? „Banal. Material plastic. Banal. Clorură de sodiu". Astă ducem cu noi pe Pămînt? Sare de bucătărie?

— Materialul plastic nu este de loc de disprețuit, Marius. Poate că Fulgul Alb ne va învăţa cum să obţinem noi materiale plastice, mai rezistente ca ale noastre. Asta înseamnă nimic? Va veni, după noi, sau poate vom veni chiar noi, o altă astronavă, pregătită pentru aceste condiţii neobişnuite şi vom putea afla toate tainele acestui imens laborator natural care se numeşte Fulgul Alb. Poate că noi ducem oamenilor un dar mult mai de preţ decît ne închipuim. Ştiam despre antimaterie, dar încă nu ştiam în ce fel pot arăta treptele intermediare pînă la ea. Poate că noi am descoperit una din aceste trepte. Fulgul Alb pare, faţă de Pămîntul nostru, aceeaşi natură, oarecum inversată. Aerul are şi oxigen, şi azot, numai proporţia lor este inversată. Materialul plastic pe care noi îl creăm pe cale industrială, aici este format de la natură şi poate că argilele pe care le-am găsit în adîncimi s-au creat acolo tocmai din cauza condiţiilor neobişnuite, inversate. Apa este aceeaşi ca la noi, doar că îşi schimbă proporţia de oxigen din moleculă, sau înlocuieşte hidrogenul cu deuteriu. Apele dispar chiar în timp ce plouă...

— Asta e literatură, Costea, nu ştiinţă. Ce legătură are toată vorbăria ta cu antimateria?

— Poate că nici una. Gîndeam, doar, că natura Fulgului Alb nu şi-a dezvăluit încă secretele, ca să spun aşa de fabricaţie...Deocamdată doar ne-a întărîtat. Dar ne vom întoarce!

— Cît despre asta să n-ai nici o grijă! Tot eu voi întocmi „micul calendar local" pe Fulgul Alb.

AGENDA

● Rolul soldatului Iamşcikov din filmul „Pace noului venit" a constituit o apreciată creaţie a lui Viktor Avdiuşko, actor de cinema cunoscut cinefiliilor din filmele „Drumul", „Prologul", „Părinţi şi copii" etc. Recent Viktor Avdiuşko a terminat turnările în filmul lui Ivan Piriev „Prietenul nostru comun", în care interpretează rolul unui secretar de partid dintr-un colhoz.

● În capitala Ghanei, Accra, a fost terminată de curînd construcţia primului teatru din această ţară. La inaugurare, la care a asistat şi preşedintele republicii, dr. Kwame Nkrumah, a fost prezentată în premieră piesa „Odasani", de scriitoarea Efua Sazerlend, una din fruntaşele vieţii culturale din Ghana. Piesa, care se bazează pe vechile tradiţii populare ghaneze, a fost jucată în limba akan.

● De peste 50 de ani, pe scenele teatrelor din Leningrad apare silueta atît de cunoscută a lui Sorokin, „actorul cu chitara", interpret de valoare unică a folclorului ţigănesc. Sorokin a fost preţuit în chip deosebit de ascultătorii săi de vază ca Maxim Gorki, A. Blok, Kuprin, Al. Tolstoi, Serghei Esenin, Leonid Andreev. În momentul de faţă Sorokin se află invitat la Moscova de către teatrul Vahtangov spre a fi consultat la realizarea corurilor ţigăneşti din „Cadavrul viu". Regizorul spectacolului, Ruben Simonov, l-a caracterizat pe Sorokin drept „... un autentic poet al cîntecului popular şi ţigănesc, un artist profund. A-l asculta este întotdeauna o încîntare".

● Popularul şi îndrăgitul Boris Andreev, (în fotografie) va apare în curînd pe ecranele sovietice interpretînd rolul unui şef de echipaj în filmul „Calea mării".

De asemenea frumoasa actriţă Rufina Nifontova (Katia din trilogia „Calvarul") va prezenta publicului noul său personaj pe care-l creează în filmul „În ziua cînd împlineşti 30 de ani".

● Pasionantele aventuri ale lui Tartarin din Tarascon, eroul lui Alphonse Daudet, vor fi transpuse pe ecran de studiourile franceze. Regizorul filmului este Francis Blanche, iar cel care va da viaţă „neînfricatului" explorator şi vînător este acelaşi Francis Blanche, pe care-l vedem în fotografie într-una din scenele filmului.

● 3,000 de studenţi ai Universităţii din statul Virginia de vest (S.U.A.) au participat — pe echipe — la un „concurs muzical" pe cît de „original", pe atît de absurd. Ţelul concursului: sfărîmarea unui pian în aşchii cît mai mici, astfel ca ele să poată încăpea într-un cerc cu un diametru de 2,5 cm. O altă condiţie a concursului a fost... viteza în execuţie. La acest capitol una din echipe a obţinut un rezultat nesperat de bun: pianul a fost făcut ţăndări în timpul record de 17 minute şi 30 de secunde. Ce-i drept, componenţii acestei echipe au fost avantajaţi de folosirea unui baros de 7 kg...

DOUĂ FABULE

MĂSLINUL

Într-o vale, un măslin stătea gol şi mut.

Crengile îi erau uscate şi tremura din toate încheieturile, însă nu se plîngea.

Trece vîntul de primăvară.

— O, biet măslin! — zise oftînd. Cine n-ar fi rîvnit această moarte demnă?

Şi-a trecut printre crengile măslinului, dezmierdîndu-l cu boarea-i răcoroasă.

A venit şi vîntul cel rece, puternic. A auzit sunetul sec al crengilor dezgolite şi s-a bucurat.

— Văd că mori! — i-a zis. Aşa îţi trebuie. Pe mine m-ai nesocotit întotdeauna, nu te-ai plecat în faţa mea.

Te bucurai de frumuseţe. Şi-acuma iată-ţi sfîrşitul. Ce ţi-a rămas din tot ce-ai fost? Doar goliciunea, tremuratul şi plictiseala. Dacă te ating te dărîmi!

Şi-atunci s-a auzit o voce răguşită. Vorbea măslinul:

— Ce mi-a rămas? Zîmbetul celui care şi-a săturat foamea cu fructele mele. Mîndria celui care s-a încununat cu frunza mea şi gîndul că multe din crengile mele sînt purtate peste tot în semn de pace.

Viaţa mea nu s-a irosit în zadar.

VISUL VIERMELUI

Într-o dimineaţă viermele şi vipera îşi povesteau visele din cursul nopţii.

— Eu visam că devenisem şarpe — spuse viermele.

— Şi eu, şarpe Boa — răspunse, mîndră, vipera.

Auzindu-i, rîndunica le strigă:

— Visele unor tîrîtoare ca voi, vă seamănă: sînt tot fără picioare şi fără aripi.

Traducere din limba greacă

MODA

ȚINUTE FESTIVE

Moda pentru ocazii festive a adoptat, în vremea din urmă, un stil pe cît de grațios pe atît de simplu. Eleganță e o ținută nu prin croieli complicate sau garnituri, ci în special prin factura mai somptuoasă a materialului și prin podoabe — colier, medalioane, cercei, clipsuri etc.

Linia e așadar simplificată la extrem: un corsaj lejer fără guler și fără mîneci, cu o răscroială rotundă la gît (decolteurile generoase au cam ieșit din modă), un cordon îngust marcînd o talie adeseori coborîtă și o fustă modest evazată.

Cele cîteva variațiuni pe această temă extrase din colecția Fabricii de confecții și tricotaje-București, oferă cîteva sugestii pe care cititoarele noastre le vor putea fără îndoială valorifica în funcție de gustul și silueta fiecăreia.

Croiala foarte discretă a rochiei din foto 1 este compensată de somptuozitatea materialului, o țesătură cu fir de lame. Mănușile, sandalele, eșarfa și colierul accentuează aspectul festiv al ansamblului.

Orice siluetă se împacă de minune cu acest ansamblu festiv din brocart (foto 2), a cărei eleganță rafinată e subliniată de gulerul de blană al jachetei.

Corsajul bluzant și fusta mărunt plisată fac din rochia de mătase imprimată din foto 3 o apariție tipică a modei de vară a anului 1962. Ea poate fi purtată atît după-amiaza cu accesorii de oraș, cît și seara cu o poșetă mai elegantă, mănuși albe și o podoabă la gît.

1

2

3

Cele două rute ale stupefiantelor duc spre America.

● UN PĂLĂRIER ÎNFIINȚEAZĂ TRUSTUL CRIMEI ● LUCKY ÎȘI ÎNCHEIE CARIERA DUPĂ UN PAHAR DE ORANJADĂ ● PRAFUL ALB CARE CREEAZĂ UN PARADIS ARTIFICIAL ● CĂMILELE SUB CONTROLUL DETECTOARELOR ● UN BILEȚEL DESCOPERIT DIN ÎNTÎMPLARE DEMASCĂ UN FALS SAVANT ● TAINA GEAMANTANELOR EXPEDIATE DIN VIENTIANE.

Opt cai împodobiți cu penaje negre, drapați în postavuri brodate cu fire de argint, trăgeau de-a lungul Viei Taso din Neapole un enorm car funebru. Mulțimea îmbulzită pe trotuare și în balcoanele clădirilor privea curioasă la racla de sticlă, încrustată cu giuvaeruri, pe jumătate îngropată într-un morman de violete. Ajuns în fața bisericii Sf. Treime, cortegiul s-a oprit pentru oficierea slujbei funerare. În clipa aceea, de lîngă portal, spre cei care-l conduceau pe decedat pe ultimul drum, s-au îndreptat obiectivele a două aparate de filmat. Prietenii mortului au privit chiorîș la civilii care plimbau camerele de luat vederi pe fețele lor împietrite. Incidentul n-a întrerupt slujba divină, dar a tulburat în schimb multe conștiințe, neliniștite de prezența agenților biroului federal pentru stupefiante al S.U.A.

Eroul principal sta însă impasibil printre flori. Și de astă dată detectivii lui „Narcotic Bureau" au sosit cu întîrziere. Ce importanță mai are acum declarația șefului adjunct al Biroului de narcotice, H. Giordano: „Eram pe punctul să-l arestăm..." Salvatore Luciano, alias Charley Lucky, „împăratul viciilor", supranumit „norocosul" nu va mai mărturisi nimic...

Pe scurt despre grandoarea unui rege...

Înainte de a fi Charley Lucky, temutul șef al lui „Murder incorporated" (Corporația pentru omoruri) se numea simplu Salvatore Luciano și lucra la o fabrică de pălării pentru șapte dolari pe săptămînă. Familia sa venise în 1907 la New York alungată de mizerie din insula foamei, Sicilia. Dar mizeria avea să-l însoțească și aici în Bowery, unde nu fiecare vînzător de ziare ajunge miliardar (conform unui mit frumos confecționat), dar unde mulți emigranți, chinuiți de obsesia șomajului cronic, îngroșau numărul spărgătorilor de greve. În această lume a lumpenproletariatului din Bowery, Salvatore află, printre compatrioții săi, și oameni fără grijă. Cine erau aceștia? Căutînd răspunsul la întrebare, el descoperă existența „gang"-urilor*). Ne aflăm în perioada prohibiției, cînd comerțul ilicit cu alcool constituia o afacere deosebit de rentabilă, perioadă de înflorire a gangsterismului. Prima poartă prin care a pătruns Luciano în această lume a crimei a fost mafia locală condusă de Giuseppe Masseria, un alt emigrant sicilian. Masseria a transformat această organizație secretă într-un sindicat al crimei. Oamenii lui se ocupau nu numai cu contrabanda de alcool, ci și de comerțul cu prostituate, de livrare, la cererea patronilor, a spărgătorilor de greve și a ucigașilor la comandă.

Una din cele mai prospere afaceri ale „gang-"ului era însă contrabanda cu stupefiante... Ascensiunea lui Luciano a fost rapidă și în același timp dublată de ambiții tainice: transformarea radicală a bandei, înlocuirea metodelor de jaf la drumul mare cu altele mai potrivite peisajului și moravurilor din S. U. A. Deci trebuiau înlăturați cu orice preț „veteranii". Și prima victimă a ambițiosului Salvatore Luciano a fost propriul său șef. Într-o zi Masseria și-a terminat prînzul într-o băltoacă de sînge pe podeaua restaurantului Scarpato din Chicago.

Noul șef al lui „Murder incorporated", Charley Lucky, a creat în scurt timp acea formidabilă mașină a crimei care a stăpînit ca un adevărat trust viața socială americană. Atacurile aventuriste din perioada lui Masseria, jafurile spectaculoase, răpirile, șantajele zgomotoase din epoca de glorie a lui Al. Capone, toate operațiile întîmplătoare și haotice au fost treptat înlăturate. Noua organizație a fost concepută ca o societate anonimă printre ai cărei acționari se numără oamenii poliției, judecători, primari, personalități politice. Astfel „Murder incorporated" a ajuns o influentă organizație care livra nu numai spărgători de grevă pentru cutare companie, sau oferea oameni-pistol pentru lichidarea activiștilor sindicali, dar participa și la campaniile electorale sprijinind diverși lideri politici.

În 1936 cariera de peste un deceniu a lui Lucky se întrerupe brusc. F. D. Roosevelt, după realegerea sa ca președinte, ia măsuri severe pentru curățirea orașului Chicago de gangsteri. Lucky este arestat din ordinul procurorului federal Thomas Dewey. Tribunalul îl acuză de 90 de crime și delicte mari, îl condamnă la 1950 de ani închisoare, dar i se reduce pedeapsa la numai 30. Zece ani și-i petrece în penitenciarul din Dennemora, dar același Dewey, ajuns în 1946 guvernator al statului New York, îl eliberează pe motiv că ar fi adus Statelor Unite servicii. Ce fel de servicii? Mister. Dewey nu le-a mărturisit niciodată. Dar Lucky e nevoit să părăsească America. „Doresc să trăiesc liniștit. Visul meu este să am o căsuță care să fie numai a mea. Nu mă mai interesează decît un singur lucru: cursele de cai". Acestea le declară în cadrul unei conferințe de presă la întoarcerea sa în Italia. Ani de zile va duce, în aparență, o viață de burghez așezat, care respectă legile, prescripțiile poliției, canoanele societății. Dar prea puțini știau că respectabilul burghez Salvatore Luciano conducea din exilul său napolitan traficul internațional al contrabandei de stupefiante. Poliția a căutat prea îndelung dovezi ca să-l aresteze și cînd s-a hotărît s-o facă a sosit prea tîrziu. „Regele viciilor", în așteptarea unui regizor care venea de la Madrid să discute turnarea unui film despre viața gangsterului Lucky, a băut un pahar de oranjadă în restaurantul aeroportului din Neapole și, după cîteva minute, a murit subit, ducînd cu el multe din secretele traficului internațional de stupefiante al cărui șef a fost de-a lungul cîtorva decenii.

*) bande de gangsteri.

Praful alb care aduce „fericire"... și mai ales bani

Lumea occidentală e tot mai neliniștită de creșterea numărului celor intoxicați cu stupefiante. Cifrele pe care le dau publicității diferite comisii guvernamentale nu pot să exprime o situație reală, deoarece ele se bazează numai pe cazurile descoperite de poliție. Chiar și aceste date incomplete atestă că țara cu cei mai mulți toxicomani este S.U.A.: 60.000. Această consumă circa 35 tone stupefiante anual.

...Folosirea substanțelor ce dereglează activitatea nervoasă superioară, cu scopul de a crea paradisuri artificiale este cunoscută de multe secole. Părintele istoriei, Herodot, relata o atare practică la sciți. „Sciții iau, așadar, sămînța de cînepă, se strecoară în cortul făcut din pături și aruncă sămînța peste pietrele încinse. Sămînța aruncată (...) scoate un fum parfumat și se face atîta abur, încît nici o baie elinească de abur n-ar putea s-o întreacă. Amețiți de dogoarea aburului, sciții se apucă să urle". (Istorii, cartea IV, cap. LXXV).

Dintre cele mai cunoscute stupefiante, pentru care omenirea

Capsulele cu heroină sînt ascunse în țigări.

Războiul stupefiantelor

Hongkong, orașul traficanților de opiu.

Unul din agenții rețelei internaționale a traficanților de stupefiante Fuca. Pachetele albe găsite la locuința sa conțin heroină.

a plătit scump prin distrugerea fizică și morală a milioane de vieți, sînt opiul, haşişul și cocaina.

Drogarea cu haşiş era la modă în secolul trecut, însă alt derivat al cînepii indiene — marijuana — are azi o largă răspîndire în S.U.A., mai ales printre tineri.

Cocaina, produs al frunzelor arbustului sud-american Coca (Erithraylon coca), era utilizată încă de indieni ca excitant. Azi se produce în cantități puține și este destinată mai cu seamă comerțului ilicit, căci medicina, care o folosea ca anestezic local, preferă preparatele sintetice care sînt mult mai ieftine.

Stupefiantul care cunoaște o răspîndire tot mai largă este opiul și alcaloidul său, heroina. În zilele noastre se duce un adevărat război, între contrabandiști și organele polițienești ale multor state, pe care l-am putea numi fără să greșim războiul heroinei și în care sînt implicați membri ai corpului diplomatic (un exemplu: Mauricio Rosal, fostul ambasador al Guatemalei în Belgia), gangsteri, companii de navigație aeriene și maritime, lorzi (Charles Teviot, industriaș și bancher englez) și mulți oameni de afaceri (baronetul Douglas Thomson, membru al consiliului de administrație al Băncii Scoției, William Keswick, conducător a numeroase firme engleze) etc., etc.

Virtuțile opiului au fost folosite de medicina evului mediu. Dar chimia modernă a fost aceea care a izolat principiile active ale acestei substanțe și a dăruit-o medicinei (și, în același timp, în mod fatal a facilitat răspîndirea toxicomaniei). Astfel pe cale chimică au fost extrași din opiu alcaloizii numiți morfină, codeină, narceină, papaverină etc.

În anul 1898, un chimist al uzinelor Bayer din Germania face o descoperire însemnată. Adăugînd la o moleculă de morfină un dublu radical, obține un derivat nou: diacetylmorfina. Noua substanță era de 3-4 ori mai activă în maladiile căilor respiratorii, de 5-8 ori mai eficace împotriva durerilor, și apărea astfel ca un medicament de mare valoare. Dreser, descoperitorul alcaloidului miraculos, l-a botezat heroină. Pentru acea epocă heroina a constituit un remediu rapid de vindecare a morfinomanilor. Primele rezultate au fost excelente. Dar abia trec cîțiva ani și se descoperă că prodigiosul antidot al lui Dreser ducea el însuși la toxicomanie și încă la forme mai periculoase. Astfel medicina se vede nevoită să renunțe treptat la utilizarea heroinei. În 1959, de exemplu, s-au produs pe plan mondial doar 74 kg heroină pentru uzul medical în loc de 1558 kg în 1934.

Heroina a rămas însă pentru toxicomani cel mai căutat drog. 83% dintre consumatorii de stupefiante de pe glob consumă heroină. Ea se prezintă sub forma unei pudre albe, ușor de transportat în cantități mari, ceea ce de fapt facilitează și contrabanda. Doza zilnică pentru un intoxicat: o jumătate de gram. Prețul? Un indicator care urcă necontenit spre cifre colosale. Pentru a fabrica un kg de heroină este nevoie de 15 kg de opiu care costă la fața locului 220.000 franci vechi. La această sumă inițială se adaugă: 120.000 f.v. transportul clandestin pînă în Europa, 60.000 f.v. costul transformării opiului în heroină, 100.000 f.v. retribuția intermediarilor, 1.200.000 f.v. asigurare pentru confiscări posibile. Părăsind Franța — unde se prelucrează, în laboratoare clandestine, partea cea mai importantă din cantitatea mondială de heroină — un kilogram de praf alb costă 1.700.000 franci vechi. În Statele Unite — principalul consumator de heroină din lume — kilogramul de drog este plătit cu 350.000 dolari. După calculele specialiștilor cheltuielile toxicomanilor americani pentru obținerea heroinei se cifrează la 300 milioane dolari, o sumă de-a dreptul uriașă care întreține acest flagel social cu o atît de largă răspîndire în țările capitaliste.

Fantastica aventură a heroinei

Într-un atelier sordid zece oameni se agită. Lîngă zid un bărbat cu pupilele dilatate privește fix un punct nedefinit de pe tavan. Ceasurile trec, oamenii devin tot mai neliniștiți și chipurile lor exprimă o cumplită durere psihică, vecină cu nebunia. Va veni oare cel așteptat, omul care potolește clocotul suferințelor și aduce fericirea?... Despre chinuitoarea așteptare a

toxicomanilor, despre viața lor fără sens, despre paradisul lor fictiv și de scurtă durată, despre infernul lor psihic vorbește filmul lui Shirley Clarke: „The Connection". Asemenea tragedii din păcate nu sînt de domeniul fabulației în lumea occidentală. „The Connection" ne prezintă sfîrșitul fantasticei căi parcurse de praful alb, heroina. Dar să vedem care este începutul acesteia.

În adîncul junglelor din Birmania de est și din Tailanda se întind vaste plantații a unei specii de mac denumite științific papaver somniferum l. Înainte de a da în pîrgă, capsulelor verzi li se face o incizie și se extrage un suc, opiul. Stăpînii acestor plantații sînt bandele ciankaișiste, care după înfrîngerea suferită în China au forțat frontierele și s-au stabilit ilegal în cele două țări. Ele au creat aici trustul Tay Hone Saung care se ocupă cu prepararea opiului și comercializarea lui clandestină și produce aproape jumătate din cantitatea mondială a acestei substanțe. Ocrotite de întunericul nopții, mici caravane de catîri transportă baloturi de stupefiante spre porturile maritime ale Tailandei și Birmaniei. Bandele internaționale încearcă să îmbrace „marfa" în cele mai felurite ambalaje. Anul trecut a fost descoperit opiu în lăzi cu slănină și în cutii de macaroane. La Bangkok, pe un vas norvegian, poliția a găsit 477 kg opiu în cutii de conserve.

De aici căile contrabandiștilor care navighează sub diverse pavilioane se resfiră. Urmele lor duc spre multe alte porturi ale lumii, veșnic mînați de teama de a nu fi descoperiți. Dar rutele principale sînt două: una care se îndreaptă spre Hongkong și alta spre Orientul Apropiat.

La Hongkong, în acest oraș-tavernă al Orientului Îndepărtat, mișună afaceriștii, aventurierii și contrabandiștii de stupefiante. Autoritățile locale sînt indulgente și totodată interesate în acest comerț criminal care le aduce profituri însemnate. De aceea nici nu este de mirare că organele polițienești confiscă doar 10% din stupefiantele care se scurg prin canalele de contrabandă ale orașului. Ce reprezintă această cifră de 10% ne putem da seama din următorul exemplu: cu prilejul unei singure razii s-a confiscat o cantitate de morfină suficientă pentru satisfacerea necesităților medicilor și oamenilor de știință din întreaga lume timp de trei ani.

...În prima jumătate a secolului trecut negustorii englezi trimiteau în China, prin diferite mijloace, mari cantități de opiu. În fața pericolului de descompunere a armatei sub influența drogului, se hotărî interzicerea lui. Trimisul împăratului Tao Huan sosi la Canton și ceru negustorilor străini să predea opiul. Dar ei refuzară.

După trei zile de asediu companiile străine sînt nevoite să satisfacă cererile emisarului imperial. În iunie 1839, pe plaja Bocca Tigris (Bogue) au fost arse timp de 20 de zile 20.000 de lăzi cu opiu. Exact peste un an, în iunie 1840, Anglia declară război Chinei și începe războiul denumit al opiului, care se va încheia cu înrobitorul tratat de la Nankin (1842). Una din stipulațiile acestuia va prevedea cedarea Hongkongului.

În acea perioadă, doi englezi — William Jardine și James Matheson — durează în Hongkong un imens edificiu de piatră, care decenii de-a rîndul va fi mereu plin de baloturi de opiu. Compania Jardine, Matheson and Co se mai află și astăzi în fruntea „gang"-ului de opiu din orașul-tavernă. Ea posedă nu mai puțin de 21 vase dar guvernul indian a confiscat, nu de mult, cinci dintre ele, pentru contrabandă cu droguri.

...Celălalt drum al stupefiantelor trece prin Orientul Apropiat. Dar aici cele care le transportă sînt de astă dată corăbiile deșertului — cămilele. Traficanții au scornit cele mai ingenioase metode ca să-și mascheze marfa: au ras porțiunea dintre cocoașe unde au plasat pachetele, care apoi au fost acoperite cu păr lipit cu clei. Trucul fiind descoperit, ei au pus cămilele să înghită cutiuțele de metal. Detectoarele de mine au sesizat și ascunzișurile din măruntaie. Atunci metalul a fost înlocuit cu materiale plastice. Iată de ce azi cămilelor suspecte de a fi purtătoare de droguri în viscere li se face un control radioscopic.

Cu toate că pe marile aeroporturi internaționale brigăzi speciale fac un control minuțios nu numai călătorilor suspecți, dar și aparatelor, avioanele rămîn și pe mai departe importante purtătoare de stupefiante. Poliția a descoperit strînsa legătură a unor aviatori de pe navele aeriene ale societății „British Overseas Airways Corporation" cu două bande de traficanți și a dovedit complicitatea unor membri ai personalului navigant al societății „Pan American World Airways".

Prin aer, pe mare și pe uscat încărcăturile frauduloase trec granițele. Geamantanele cu fund dublu, fructele, păpușile, rezervoarele de benzină ale automobilelor, copertele cărților și chiar sicriele cu morți falși, iată numai cîteva dintre „obiectele" utilizate. Și toate au în prima lor etapă aceeași țintă: Europa. Mai precis: Franța și Italia. În aceste țări opiul își schimbă structura. În laboratoare clandestine, la Paris, Marsilia, Milano etc. el este transformat în heroină.

Taina castelului

Toată nenorocirea lui Herr Doktor Kopp i se trage de la un petic de hîrtie găsit în buzunarul unui oarecare Coscia, arestat de poliție în februarie 1961. Pe bilețel era notat: „Kopp, 2 à Augerville". Cine este acest straniu personaj? Să încercăm să reconstituim faptele care pun în lumină „personalitatea" lui Herr Kopp.

La 30 septembrie 1960 poliția franceză anunța „Narcotic Bureau" despre activitatea suspectă a stewardului de la T.W.A., Charles Bourbonnais și a unui oarecare Etienne Tarditi, bănuit că, prin intermediul ambasadorului Guatemalei în Belgia, Mauricio Rosal, ar remite achizitorilor americani heroină. Sosiți la New York, Tarditi, Rosal și Bourbonnais sînt arestați. În posesia lor se găsesc 50 kg heroină și 75.000 dolari.

În rîndurile bandei se dezlănțuie un puternic conflict. Cel învinuit de pierderea heroinei și de arestarea celor 3 gangsteri este un oarecare Lecoat. Culpa: nerespectarea principiului „compartimentării", adică a sistemului de organizare a bandei. Banda îl pedepsește să plătească 35 milioane franci despăgubire. Lecoat achită pînă la ultimul franc. Atunci intervine poliția. Un singur ins scapă din plasă: Gilbert Coscia, trezorierul bandei. Totuși el se prezintă la judecătorul de instrucție de bună voie, înarmat cu o istorioară... Un alibi care îl scapă de arest. Coscia își ia tălpășița și pleacă în Canada, dar este arestat în februarie 1961. Apoi urmează descoperirea bilețelului „Kopp 2 à Augerville".

Augerville-la-Rivière, o mică și neînsemnată localitate din Loiret. Singura faimă a acestui sat este castelul său și bunul și pașnicul „monsieur" Kopp, despre care localnicii știu doar că se ocupă cu tainice cercetări științifice. Directorul departamentului sănătății din Loiret îi face o vizită. Se interesează de experiențele sale... Dar nu află nimic. „Mi-a făcut o proastă impresie, declară directorul după

Pe ingeniosul Herr Doktor Kopp l-au trădat pînă la urmă cîteva particule de praf alb risipite pe o sită.

1927... După o lovitură nereușită. Iată în localul poliției newyorkeze patru din cei mai cunoscuți gangsteri de atunci ai Americii (de la stînga la dreapta): Ed și Jack Diamond, Fatty Walsh și Lucky Luciano.

vizită. Cînd l-am întrebat de preparatele sale bacteriologice și histologice, mi-a răspuns că cercetările sale sînt secrete, că pentru a găsi remediul cancerului el întrebuințează metode revoluționare. Mi-a mărturisit că nici măcar nu ține un jurnal al cercetărilor".

Biletelul traficantului de heroină Gilbert Coscia pare să contrazică seriozitatea cercetărilor lui Herr Doktor. La descinderea făcută de poliție, ea descoperă un laborator bine echipat, dar toate baloanele, refrigerentele, bazinele emailate, eprubetele sînt de o curățenie impecabilă. Într-un sertar o descoperire interesantă: facturi pentru cîteva kilograme de lactoză, pentru cîteva sute de kilograme de acetonă, adică chiar substanțele necesare preparării heroinei. Dar nicăieri vreo urmă. Totuși, într-un fund de dulap, o sită reține atenția. Privită mai atent, pe ea se pot observa cîteva particule de praf alb...

Dar cine este în fond acest Herr Doktor Kopp?

Dosarul judiciar îl demască pe Kopp ca fiind unul dintre membrii bandei internaționale de comerț ilicit cu stupefiante a lui Coscia et compania și, în același timp, un periculos nazist și escroc. Stabilit după primul război mondial la Berlin, este arestat pentru fabricarea chimică a alcoolului. Plecînd din al treilea Reich el încearcă să escrocheze Ministerul francez al apărării prin vînzarea unui produs „pentru consolidarea lucrărilor de fortificație" care s-a dovedit a fi o pură fantezie. Autoritățile dispun expulzarea, dar forțe influente intervin în favoarea lui. În timpul ocupației naziste este colonel al Wehrmachtului. Castelul său din Augerville se transformă într-o agentură a Gestapoului. Tot aici el adăpostește, în două camere blindate, diamantele jefuite de naziști din lagărele morții și din unele țări ocupate. Arestat după război pentru înaltă trădare, este reabilitat după cinci ani. Poate oare un fost hitlerist să fie acuzat de înaltă trădare față de Franța? Autoritățile răspund negativ. Și iată-l transformat în pașnic cetățean francez!

Specialiștii apreciază că Kopp putea produce în laboratorul său 50 de kg de heroină zilnic, cantitate care este suficientă tuturor toxicomanilor din Statele Unite timp de zece zile...

Un adevărat flagel social

Cu cîteva săptămîni în urmă fuseseră reținute pe aeroportul Orly din Paris două geamantane expediate din Vientiane, capitala Laosului, pentru un oarecare John Jones, domiciliat într-un hotel din Quartier des Invalides. Vameșilor le-a fost atrasă atenția de greutatea nefirească a bagajelor și la o cercetare minuțioasă au descoperit că geamantanele au funduri duble pline cu pachetele de opiu. La adresa indicată însă nu se afla nici un domn cu numele de John Jones. Patronul atelierului care a confecționat geamantanele a declarat poliției că le-a executat la comanda unui om care pretindea că e regizor și că îi sînt necesare pentru un film de contraspionaj. Pe baza multor altor informații poliția identifică pe destinatar: Jean Pierre Lacloche, fiul unui mare bijutier, editorul unor reviste despre viața animalelor, protectorul poeților letriști care frecventează cafenelele din Montparnasse sau din Saint Germain-des-Près. „Drogul este pentru uzul meu personal, a explicat el poliției. M-am obișnuit să fumez opiu în tavernele londoneze din Soho. De atunci nu mai pot să renunț..."

După Jacques Angelvin, prezentator al televiziunii franceze, arestat în ianuarie la New York pentru transport clandestin de heroină, Lacloche este cea mai recentă pradă a poliției.

Împotriva toxicomaniei devenită flagel social în lumea capitalistă, luptă însă forțe inegale. „Gang"-urile de stupefiante sînt se pare mai bine organizate decît poliția. Dacă ele suferă pierderi, valoarea bunurilor confiscate este în ultimă instanță remunerată tot de toxicomani. Avea dreptate Harry J. Auslinger, comisar federal al S.U.A., cînd conchidea că infractorii nu pot fi distruși nici de „întreaga forță a armatei americane, a marinei și a infanteriei marine". Pentru că, în ultimă instanță, comerțul cu stupefiante este un business în care sînt interesate companii și diverși oameni de afaceri influenți. Dacă autoritățile americane sînt alarmate, aceasta se datorează în primul rînd... masivei scurgeri de valută din țară.

De lupta împotriva comerțului clandestin cu stupefiante s-a ocupat și se ocupă diverse organisme internaționale. Comisia opiului de pe lîngă fosta Ligă a Națiunilor, Comitetul permanent în problema opiului înființat în 1925, Interpolul, Biroul antinarcotic al Ligii Țărilor Arabe, Comisia de narcotice a O.N.U. Dar în decurs de 50 de ani, de la prima conferință internațională pentru combaterea contrabandei de stupefiante (Șanhai, 1909) nu se observă nici un progres. Dimpotrivă. Nu numai că numărul toxicomanilor a crescut, dar vîrsta drogaților coboară spre ani foarte tineri. Astfel în S. U. A. între 1937-1958 vîrsta medie a consumatorilor de heroină a scăzut de la 27 la 20 de ani.

...La prima vedere, neputința atîtor organisme care se ocupă de combaterea traficului ilicit de stupefiante pare suspectă. De fapt asistăm la o luptă inegală. Căci în afara complicității influenților reprezentanți ai businessului și chiar a unor funcționari ai poliției, autoritățile privesc cu multă indiferență decăderea morală a unei părți a tineretului.

Într-o lume care nu oferă siguranța zilei de mîine și care este permanent amenințată de spectrul șomajului, tinerii, și nu numai ei, caută să uite această realitate crudă și aspră. Ei găsesc alinare în puținele clipe de exuberanță și fericire pe care le oferă o țigară cu marijuana și o priză de heroină. Un remediu nefericit și ineficient, care duce de fapt la pierderea capacității de muncă și a sănătății. O cale lentă care transformă oamenii în epave sub privirile prea indiferente ale autorităților.

Cornel BOZBICI

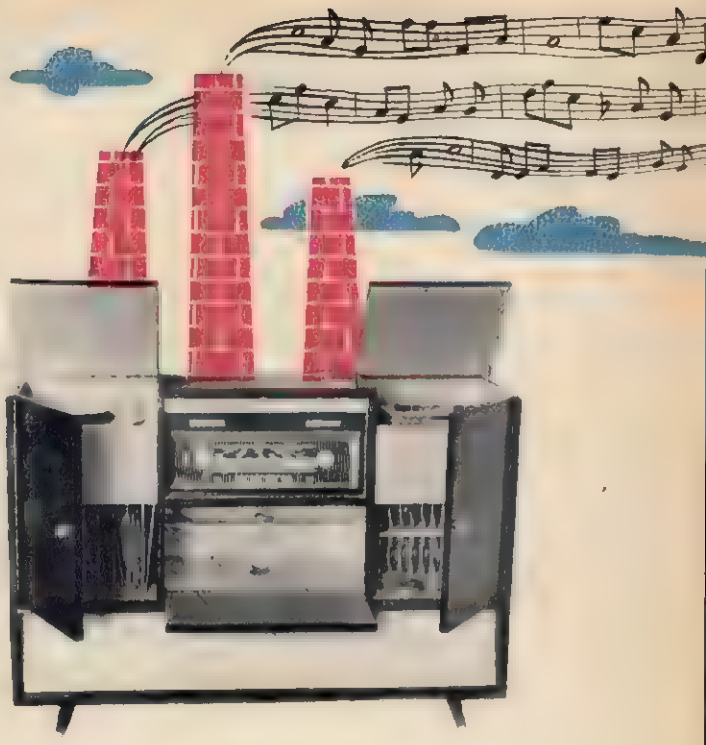

Combina muzicală ELECTRONICA

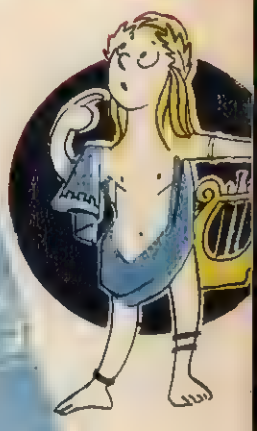

● Vreți să prindeți în bune condiții o emisiune radiofonică?
● Vreți să ascultați în condiții optime ultimele imprimări pe discuri?
● Vreți să înregistrați sau să ascultați pe bandă de magnetofon un concert sau glasul celui ce vă este drag?

Cumpărați-vă combina muzicală

ELECTRONICA S. 606 A

Pentru cei interesați menționăm că ea este prevăzută cu:
— un sistem acustic complex cu cinci difuzoare
— un amplificator audiofrecvență cu calități superioare
— un radio receptor de lux tip „Enescu"
— un magnetofon cu două viteze
— un picup semiautomat.

O veste bună pentru salariați și întreprinderi: Combina Electronica S. 606 A se poate cumpăra în rate sau prin virament.

De vorbă cu medicul

E BINE SĂ ȘTIM

REGIMUL DE CRUDITĂȚI

Este un regim vegetarian recomandat suferinzilor de obezitate, hipertensiune arterială, diabet zaharat, guță, boli de inimă decompensate, boli de rinichi cu retenție de cloruri și azot. Acțiunea terapeutică a regimului de crudități se datorește sărurilor minerale, vitaminelor, fermenților pe care le conțin legumele și fructele crude și care — în condițiile preparatelor culinare — sînt în parte distruse. Datorită faptului că fructele și legumele conțin cantități reduse de clorură de sodiu (sare) și cantități bogate de calciu și potasiu, ele au o acțiune diuretică, favorizînd eliminarea lichidelor din organism. De aceea obezii de diferite grade, în loc să alerge după medicamente care să-i slăbească (și care în realitate sînt cu totul ineficace), pot folosi cu succes regimul de crudități.

Valoarea energetică a unui asemenea regim nu atinge în general 2.000 de calorii în 24 de ore și aceasta variază în funcție de cantitățile de uleiuri vegetale, zahăr sau smîntînă adăugate la prepararea legumelor. Regimul de crudități păcătuiește, în general, prin monotonia lui. Acest neajuns poate fi însă evitat dacă vom folosi pe de o parte varietatea mare de legume și fructe existente, pe de altă parte variatatea modului lor de preparare. Este foarte indicată stabilirea unor anume zile în care hrana să o constituie exclusiv fructele în care caz valoarea energetică a regimului va fi și mai redusă. În asemenea zile de consum de fructe sau sucuri de fructe punem în repaus organe importante cum sînt ficatul și rinichiul.

Practic, o zi de fructe se compune din 400 gr prune, 400 gr mere și 700 gr pere. Dacă se folosește zeama de fructe, se face un amestec de 800 gr zeamă de struguri și 400 gr zeamă de mere. În același mod se poate proceda și cu legumele, folosind zeama de roșii, varză crudă și morcovi în cantitate totală de 1.600 gr zilnic. Zeama trebuie consumată proaspătă, deoarece fermentarea ei poate da naștere la tulburări dispeptice. Bolnavii cu hiperaciditate gastrică și cei cu boală ulceroasă nu vor tolera bine regimul de crudități.

Trebuie să mai menționăm cura de mere crude, care se recomandă ca o continuare a regimului hidric indicat în gastro-enterocolite acute, în dizenterie și în episoadele acute ale colitei cronice.

Merele, după ce sînt curățate de coajă și sîmburi, vor fi date pe o răzătoare de sticlă pentru a evita oxidarea lor și se vor consuma în porții de 200-300 gr. Acest regim va fi urmat vreme de 2-3 zile, evitîndu-se în acest timp laptele, ptinea, compoturile. Acțiunea binefăcătoare a regimului de mere crude rase se datorește conținutului bogat în pectine, substanțe care, fixînd microbii din intestin, exercită o curățire mecanică a acestuia. Regimul de crudități poate fi aplicat, de la caz la caz de 1-3 ori pe săptămînă.

Dr. Silviu GHEREA

Cum „respiră" arterele?

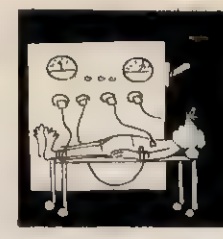

Respirația țesuturilor organice izolate este o problemă care interesează de mult timp pe medici și biologi.

Recent, la Institutul de polarografie al Academiei de științe a R.S. Cehoslovace a fost construit un aparat cu ajutorul căruia se poate măsura „pe viu" consumul de oxigen al oricărei „felii" de țesut organic.

Datorită cercetărilor efectuate cu acest aparat, o serie de date referitoare la respirația țesuturilor au fost corectate. S-a stabilit de pildă că, în ciuda celor ce se credea pînă acum, arterele sclerozate „respiră" mult mai intens decît cele sănătoase. La fel s-a constatat că bolile dermatologice diferă între ele printr-o variație a respirației pielii, ceea ce ajută mult la stabilirea diagnosticului.

Aerul luptă împotriva apei...

Ecran pneumatic — așa au denumit inginerii polonezi un nou și eficient mijloc de asigurare a minelor împotriva apelor subterane.

Ecranul pneumatic e universal: el poate fi folosit atît în minele de cărbuni, cît și în cele de minereuri de fier sau cupru.

Denumirea dispozitivului definește foarte exact esența metodei. Printr-o serie de șanțuri speciale practicate în sol se pompează aer comprimat. În interiorul rocilor acvifere se formează astfel o pernă de aer care împinge apa, nepermițîndu-i să intre în galerii.

Noua metodă este extrem de economică și totodată permite scurtarea termenelor de dare în exploatare a noilor mine.

De ce scade nivelul oceanelor?

Potrivit datelor geologice, nivelul mărilor și oceanelor globului pămîntesc a scăzut în ultimele 20.000.000 de ani cu peste 450 de metri. Dr. G. Viver, savant portorican, colaborator al Institutului pentru studierea Mării Caraibilor, a emis o nouă ipoteză pentru explicarea acestui fenomen. Explicația ar consta în faptul că... volumul Pămîntului crește. În consecință scoarța sa crapă în porțiunile în care este mai subțire și se produc ruperi ale fundului oceanelor. După părerea dr-ului Viver, apa se scurge prin aceste crăpături în straturile mai adînci ale scoarței.

În sprijinul ipotezei sale, dr. Viver dă exemplul unei depresiuni din apropierea Islandei care într-un interval de 1000 de ani s-a lărgit cu cîte 0,4 m la fiecare kilometru. Fenomen, să recunoaștem, nu foarte îngrijorător.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

JOCUL „DE-A SOLDAȚII"

ORIZONTAL: 1) Scriitor ceh, autor al romanului „Bravul soldat Svejk" — Luat cu asalt. 2) Unitate în cadență! — Subunitate militară de recunoaștere (pl.). 3) Eminent romancier romîn, a scris „Amintirile căprarului Gheorghiță" și „Povestiri din război" — Bun pentru (abr.). 4) Clasic al literaturii noastre, autor al poeziilor: „Sergentul", „Peneș Curcanul", „Dan, căpitan de plai" etc. 5) Istro-romîni — Riu în Elveția. 6) Ultimii dintre recruți! — „Marșul tanchiștilor", de pildă. 7) Tragere la țintă cu o armă de foc — Mareșal al „Micului caporal" Napoleon Bonaparte — Falange! 8) Inepuizabil izvor de energie — Prezent la adunare! — Conjuncție la... cavalerie. 9) Nobili medievali consacrați carierei armelor — Armă... perfect sănătoasă. 10) Le ascultați și în „Fiica regimentului" de Donizetti — Scriitor francez, autorul romanelor „Căpitan la 15 ani" și „Copiii căpitanului Grant". 11)... de Lenclos, cunoscută pentru salonul ei literar din Paris (1620-1705) — Căciulă de dorobanț. 12) Cel mai viteji ostași — Compozitor austriac, autorul „Cavaleriei ușoare".

VERTICAL: 1) Soldat din cavaleria maghiară sau poloneză din trecut — Verbul mitralierei. 2) Regină a Angliei, care a purtat război împotriva lui Ludovic al XIV-lea — Omogeni. 3) Decametru — Cîmpia în care oastea lui Baiazid a fost înfrîntă de ostile lui Mircea cel Bătrîn. 4) Locul gradelor militare pe tunică — Ofițer superior. 5) Scriitor sovietic, autorul romanului „Doi căpitani" — Număr. 6) Lăcașul sabiei sau baionetei (pl.) — Cursant al unei școli militare. 7) Orășel în Asia mică — Cyanogen (chim.) — Jumătate recrut. 8) Artileriști — Învingătorul armatei lui Cresus, cuceritor al Babilonului, căzut în luptă cu sciții. 9) Arbust — Inedit — Marcă de motociclete. 10) Flancuri de companie! — 9 mai, Ziua victoriei — Marcă de televizor. 11) Scriitor romîn, autor al volumului de schițe umoristice „Vine d-na și d-nul general" din care citățm „Maiorul „Boțan", „Colonelul Ionescu", „Toasturi cazone", „Clinii de război" etc. — Primele linii din apărare! 12) Poet și prozator romîn, autorul schițelor „Focurile", „Un asalt" etc din ciclul „Amintiri din luptele de la Turtucaia".

Vreți să vă uitați la soare?

CUMPĂRAȚI-VĂ OCHELARII PRODUȘI DE I. I. S. HAIA LIFȘIȚ — ORADEA

De vînzare la magazinele de specialitate

Povestea vorbei

DESPRE CÎTEVA CUVINTE LATINEȘTI

Cuvintele de origine latină din limba romînă au suferit numeroase schimbări în decursul timpului. Ceea ce în limba strămoșilor noștri suna *panis* noi numim *pîine*, *homo* a devenit *om* etc. În afară de aceste cuvinte, limba noastră cunoaște și altele, mai puține la număr, care sînt identice sau aproape identice cu forma lor străveche, latină. Ele nu sînt moștenite ci împrumutate recent, prin intermediul limbii franceze și provin din expresii sau propoziții latinești. Iată despre ce e vorba:

Vom începe cu cuvîntul *rebus*. Cine cunoaște limba latină știe că *rebus* înseamnă „lucrurilor", „pentru lucruri" sau „cu lucruri" și că e una din formele lui *res* „lucru". Legătura cu înțelesul actual necesită o explicație, mai bine zis o poveste. În Evul Mediu, în Picardia exista obiceiul ca în timpul carnavalului anual să se reprezinte niște spectacole populare cu caracter satiric. Prin conținutul lor, aceste comedii se inspirau din actualitate, ceea ce explică denumirea lor: piese în care e vorba despre lucruri care se întîmplă în vremea respectivă. Titlul acesta a îmbrăcat forma latinească *de rebus quae geruntur*, ceea ce în traducere, cuvînt cu cuvînt, înseamnă: „despre lucrurile care se întîmplă". Un titlu, trebuie să recunoaștem, cam prea lung! Pentru simplificare, mai ales în gura celor care nu se sinchiseau de limba latină, comediile acestea au fost numite, pur și simplu, *rebus*.

Cu vremea, denumirea a fost extinsă la producțiile literare, satirice, glumețe, la jocurile de societate vesele și, în cele din urmă, la primele rebusuri, adevărate jocuri de spirit.

Tot dintr-o expresie latină provine și *„recipisă"*. În limbajul administrativ al Evului Mediu, tot în Franța, se folosea formula *cognosco me recepisse*, adică „recunosc că am primit". Adevărințele de primire se încheiau cu aceste trei cuvinte, din care pînă la urmă a rămas doar *recepisse*. Noi am luat cuvîntul din franțuzește, adaptîndu-l puțin, și astfel s-a ajuns la *recipisă*.

Sorin STATI

Cititorii pe scriu, noi răspundem

Unul din afișele Festivalului.

Helsinki — 1962

„Se apropie momentul deschiderii celui de-al optulea Festival Mondial al Tineretului și Studenților. Aș dori să cunosc câteva date despre stadiul pregătirilor în vederea acestui important eveniment".

Petre VOINEASA
muncitor, București

Răspunde E. OBREA, redactor la „Scînteia tineretului".

Lönnrotinkatu. Pe această arteră principală a capitalei finlandeze, la nr. 17, își are sediul Comitetul internațional de pregătire a Festivalului Mondial al Tineretului și Studenților. Comitetul întreține legături directe cu peste 1.000 de organizații de tineret și studențești din 117 țări. Trăsătura caracteristică a pregătirilor în vederea apropiatului Festival o constituie faptul că la această activitate participă organizații de cele mai diferite orientări politice, religioase și filozofice. În America Latină, de pildă, majoritatea organizațiilor de tineret socialiste, radicale, catolice, social-democrate, liberale etc. iau parte la acțiunile pregătitoare, peste 1.500 de tineri din această regiune a lumii urmînd să fie prezenți la Festival. Numeroase organizații din diferite țări vor participa la Helsinki pentru întîia oară la un Festival Mondial al Tineretului și Studenților. Printre ele se află Asociația tineretului din Mauritania, Uniunea generală a studenților din acea parte a Africii negre aflată încă sub dominația portugheză etc. Este interesant de subliniat că, în ciuda acțiunilor dușmănoase față de Festival la care se dedau anumite cercuri din Occident, în deosebi de la Bonn, numeroase organizații de tineret se mențin pe o poziție fermă de sprijinire a Festivalului.

La Helsinki pregătirile sînt în toi. Manifestările Festivalului, la care vor lua parte aproximativ 15.000 de tineri de pe întreg globul, se vor desfășura în capitala finlandeză precum și în alte 8 orașe, printre care Turku, Tampere, Lahti etc. Sub semnul întîmpinării Festivalului, în întreaga Finlandă au loc mari serbări, manifestări sportive, adunări etc.

Firește, la marea întîlnire a tinerei generații va fi prezent și tineretul din U.R.S.S. și din celelalte țări socialiste. În întîmpinarea Festivalului, în țara noastră se organizează numeroase manifestări artistice și sportive. Tineretul român va fi reprezentat de o delegație de 350 de tineri ce vor lua parte la principalele manifestări ale grandioasei întîlniri.

Cititorii către cititori

Vor să corespondeze pe diferite teme (literatură, muzică, teatru, geografie, sport) și să facă schimb de ilustrate următorii:

Marcu Lucian, Focșani, Școala de meseriî, anul II; **Maria Adace**, elevă, Bistrița, calea Armatei Roșii nr. 50, reg. Cluj; **Serghei Dumitru**, electrician, Hunedoara, bloc 116; **Constantin Dominte**, Cîmpulung Moldovenesc, str. 30 Decembrie 5; **Matei Gagnea**, student, Petroșeni, Căminul nr. 2, str. Pușkin 1; **Manuela Dănciulescu**, studentă, București, str. Zb. Neagră 22, of.p. 31, raion 16 Februarie; **Lenuș Manolache**, studentă, București, str. Alunului 41, of. p. 17, raion 16 Februarie; **Valentina Wernhardt**, elevă, București, str. Strămbună 50, of.p. 26; **Vasile Teodorescu**, electrician, Hunedoara, bloc 106 ap. 13; **Ioan Safciu**, electrician, Hunedoara, bloc 133, ap. 6; **Alexandru Eugen** și **Costel Dulu**, Galați, str. Pescari 33; **Vodă Mircea Mihai**, student, Craiova, str. Cîmpia Islaz 40; **Vică V. Ion**, muncitor, com. Homorîciu, raion Teleajen, reg. Ploiești.

Doresc să facă schimb de ilustrate următorii: **Lizica Mntei**, elevă, com. Scăieni, reg. Ploiești; **Paula** și **Nicoleta Ghenovarschi**, eleve, Tecuci, str. Gh. Lazăr 12; **Gh. Dascălu**, salariat Schela Moinești, bloc verde, str. Sf. Gheorghe; **Adriana** și **Marieta Bălan**, Pitești, str. Dealurilor 25; **Gherasim Petri**, elev, Dej, str. Mărășești 20, reg. Cluj; **Adina Madradiu**, Tecuci, str. Karl Marx 29; **Lorelai Șakca**, Dorohoi, str. Apolodor 2; **Ion Roșoagă**, Balș, reg. Oltenia, str. Popa Șapcă 88; **Ion Viteanu**, student, Craiova, str. Libertății 3; **Corneliu Dohotaru**, Craiova, str. V.I. Lenin 88 bis; **Maria Gh. Mincu**, com. Telega 448, raion Cîmpina, reg. Ploiești (dorește să facă și schimb de mărci poștale); **Ioana Bănățeanu**, satul Băneasa, raion Adamclisi, reg. Dobrogea; **Gh. Dumitru**, student, Institutul de arhitectură „Ion Mincu", raion 30 Decembrie, București, **Eugen Alexandru**, elev, Galați, str. Pescari 33.

Pe scurt

M. OANCEA — Tg. Jiu. În cadrul Institutului agronomic „N. Bălcescu" sînt cuprinse Facultatea de agricultură și horticultură și Facultatea de medicină veterinară. Obiectele la care trebuie să se pregătească un candidat la examenul de admitere în prima din cele două facultăți sînt: *științe naturale, chimie (scris și oral) și matematici (oral).* La examenul de admitere în Facultatea de medicină veterinară se dau următoarele probe: *științe naturale și chimie (scris și oral).* Înscrierile încep de la 15 august, iar data cînd vor avea loc examenele va fi anunțată prin presă și radio.

ȘTEFAN CRUCEANU și ILIE BELEANU — Mangalia. Cu mijloace oarecum improvizate nu se pot face fotografii color de calitate. Sînt necesare chimicale foarte pure, rețete foarte precise ale materialelor care urmează să fie prelucrate, temperatură constantă, *aparate de mărit speciale cu filtre* etc. Din punct de vedere teoretic această problemă este expusă amplu în cartea „Tehnica și arta fotografică" de Iofis și Diko, apărută recent în Editura tehnică.

De la fotocorespondenți

Încă un bloc nou în centrul orașului Pitești. *(I. Cruceană)*

„Masa eroilor", lucrare a lui Constantin Brâncuși aflată în parcul orașului Tg. Jiu. *(George Stoica, regizor tehnic la Teatrul de stat de păpuși din Craiova)*

Eschimoșii din Ciukotka sînt aprovizionați astăzi cu ajutorul avioanelor și elicopterelor.

Eschimoșii — o populație străveche

Aș dori să aflu unele date despre eschimoși.

Ștefan PETRESCU
Onești, regiunea Bacău

Răspunde lector IULIANA TONEA de la Facultatea de geologie-geografie a Universității din București.

Tărmurile Groenlandei, arhipelagul arctic american și America arctică, precum și peninsula Ciukotka (din nord-estul Uniunii Sovietice) adăpostesc în zilele noastre pe eschimoși. În limba lor, ei se numesc „innuiți" adică „oameni"; cuvîntul eschimos propriu-zis este de origine algonkină*) și înseamnă „mîncători de carne".

Ca și fueglenii din extremul sud al Americii, australienii băștinași etc., eschimoșii reprezintă ultimii supraviețuitori în populația actuală ai oamenilor din epoca glaciară. Locuind regiuni mărginașe ale continentelor, ei nu s-au amestecat cu alte populații și de-a lungul mileniilor și-au păstrat nealterate trăsăturile distinctive.

Eschimoșii își petrec iarna polară închiși în locuințe clădite din blocuri de gheață („iglu") sau în bordeie din piatră și humă amestecată cu iarbă, îngropate pe jumătate în pămînt. Aici așteaptă sosirea scurtei veri polare, cînd se mută în corturi de piele. Abia atunci începe activitatea lor: ei sînt pescari, vînători, crescători de renі. Renul, foca și ursul polar le dau nu numai cele necesare îmbrăcăminței, ci și hrana. Slănina crudă de focă sau de balenă și capetele putrezite de focă reprezintă hrana lor de căpetenie.

Eschimoșii îmbătrînesc repede, iar numărul lor în Groenlanda și Alaska descrește continuu din cauza condițiilor grele de trai și în special a lipsei de vînat provocată de intensificarea nerațională a vînătorii de către marile companii capitaliste europene și americane. Alta este situația micii populații de eschimoși din partea asiatică a Uniunii Sovietice. Acestora li s-au asigurat condiții bune de aprovizionare și posibilitatea de a urma toate formele de învățămînt.

Conform statisticii demografice a popoarelor polare, numărul total al eschimoșilor din Groenlanda, Alaska și Siberia de nord se ridică în zilele noastre la peste 27.000.

*) Algonkinii — grup de triburi indiene din America de Nord, trăind în zilele noastre numai în Canada.

Cei mici desenează

Începînd din 1959, în orașul nostru s-a statornicit obiceiul ca, din doi în doi ani, să se deschidă cîte o expoziție de desene executate de cei mici, stimulîndu-le și pe această cale dezvoltarea artistică. Inițiativa aparține secției de artă plastică a Muzeului Brukenthal și Secției de învățămînt a orașului, care de atunci se ocupă cu regularitate de *organizarea acestor expoziții.*

Continuînd tradiția, și anul acesta, în holul Școlii medii nr. 3, au fost expuse un număr de 100 de lucrări realizate în tuș, acuarelă, ulei sau creioane colorate, de către copii — cei mai mici în vîrstă de cinci-șase ani, cei mai mari, elevi ai diferitelor școli elementare din Sibiu. Potrivit vîrstei, ei ne comunică imagini, uneori pline de umor și ginguășie, din lumea înconjurătoare: scene din taberele organizate la mare sau la munte, din vacanță sau din timpul muncii patriotice, colțuri de natură sau compoziții dovedind inventivitate, spirit de observație și armonie a culorilor.

Tinca TARANGUL, de la Secția de artă plastică a Muzeului Brukenthal din Sibiu

„Căsuțe pentru păsărele" este titlul acestei lucrări aparținînd elevului Emil Sevestrean din clasa a V-a a Școlii elementare nr. 9 — Sibiu.

FLACĂRA
Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI — Nr. 27 (371)
7 iulie 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507 of. 33, Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

A scrie - scriere

Desene de Tia PELTZ

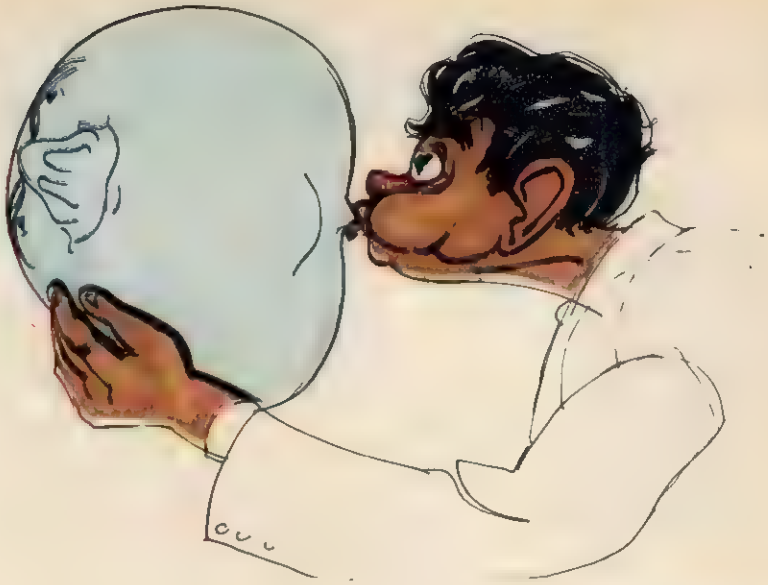

— Maestre, e destul!

Cum înțeleg unii tineri scriitori să facă literatură.

— Eu nu citesc, eu scriu!

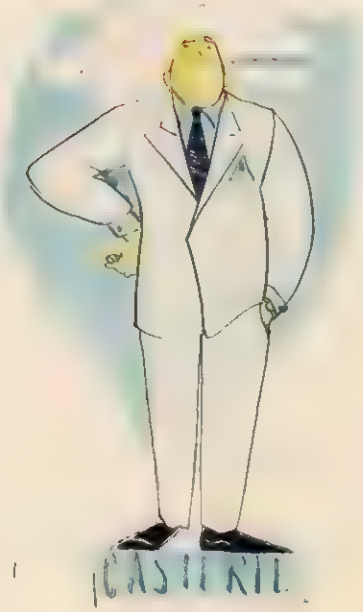

— Capul în nori, picioarele... pe pământ.

— Nene, și eu am învățat să scriu și vă rog să mă publicați și pe mine. Pa!

DIN LUMEA ROBOȚILOR

(Din „Eulenspiegel")

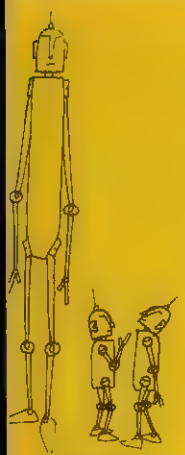

— Tatăl lui e directorul uzinei metalurgice...

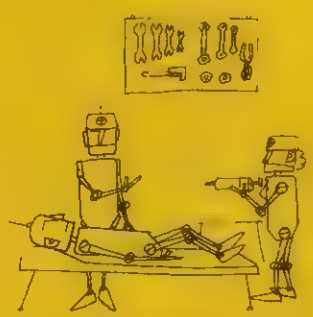

— Tovarășe profesor, cu sau fără narcoză?

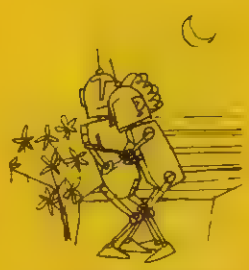

— Și după aceea ne montăm un bebeluș drăguț...

— Mai bem ceva?
— Nu mai pot: filtrul meu e la reparat.

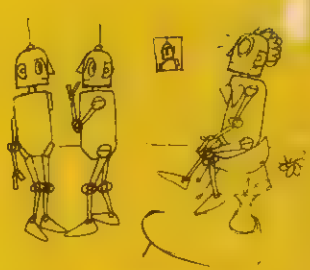

— Ce ochi minunați! Cel puțin 2.000 de wați!...

Electronica în ajutorul istoriei

(pag. 4)

Un pelican pentru o maimuță

(pag. 10)

25 de vitamine ieftine

(pag. 11)

Oameni fără pământ — pământ fără oameni

(pag. 14)

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 28 (372) — 14 iulie 1962

DUPĂ EXAMEN...

Eugenia Balaure, absolventă a Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale".

Fotografie de B. DUNĂREANU

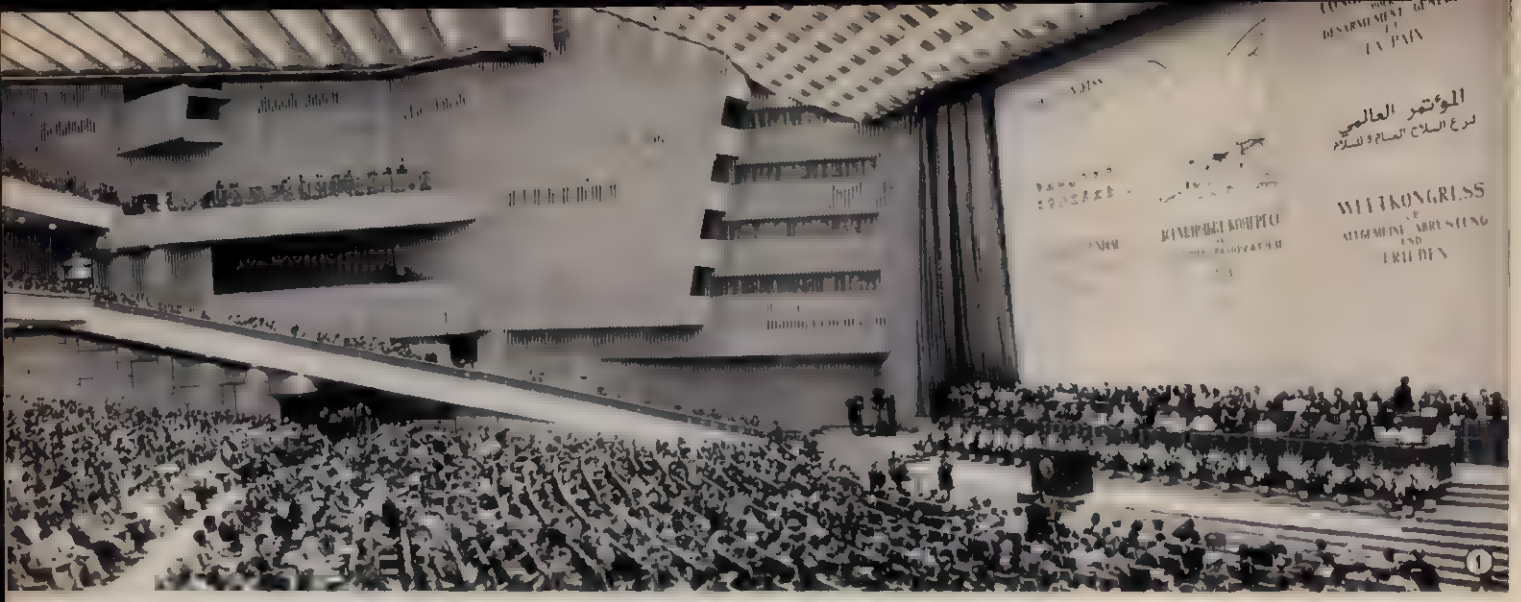

① Sala congresului în timpul lucrărilor.

Congresul mondial pentru dezarmare generală şi pace

În Palatul Congreselor din capitala sovietică s-au adunat soli ai aproape tuturor popoarelor de pe planeta noastră, oameni aparţinînd diferitelor rase şi naţiuni, diferitelor clase şi grupuri sociale, diferitelor partide, credincioşi şi atei, pentru a examina laolaltă cea mai imperioasă problemă a contemporaneităţii: cum să se bareze calea războiului.

În fotografiile noastre:

② Doi delegaţi japonezi: Hiromasa Hanabusa (dreapta) şi Miloko Matsubara, soli ai oraşului-martir Hiroşima.

③ Prezidiul congresului; la tribună, prof. John Bernal, preşedintele executiv al prezidiului Consiliului Mondial al Păcii.

Micul comentar

În aceeaşi dimineaţă

de Florica ŞELMARU

Firește, e o coincidență. De două ori deja S.U.A. încercaseră să experimenteze explozii nucleare la mare altitudine și numai eșecul acestor tentative a făcut ca prima explozie să se producă tocmai în dimineața în care, la Moscova, își începea lucrările Congresul mondial pentru dezarmare generală și pace. Coincidență, deci... Dar sînt uneori coincidențe care obligă la reflecții, la comparații, la concluzii.

Luni 9 iulie, la orele 9 dimineața, (ora Moscovei), în capitala U.R.S.S. care a oferit ospitalitatea sa importantei adunări, 2.300 de oameni reprezentînd culturi și civilizații diferite, convingeri filozofice și formații profesionale diferite, generații diferite, se întîlneau pentru a găsi laolaltă un drum cît mai scurt și cît mai sigur către realizarea acelei lumi fără arme și fără războaie la care aspiră toate popoarele lumii.

Luni 9 iulie, trei ore mai tîrziu, autoritățile militare ale S.U.A. declanșau în înaltul cerului o explozie nucleară de care vor rămîne în veci vinovate în fața popoarelor și a istoriei. Se știe că nici un laborator din lume, nici un cercetător, nu au dreptul de a întreprinde experiențe ale căror rezultate ar putea fi dăunătoare fie și unui singur om. De unde dreptul pentru S.U.A. de a hotărî unilateral și de a efectua experiențe, în domenii de cercetare atît de noi, încît datele lipsesc pentru a se calcula cu precizie natura, amploarea și durata consecințelor? La urma urmei existența omului pe pămînt a apărut și se desfășoară în anumite condiții, în condițiile pe care planeta noastră ni le oferă. De unde dreptul pentru S.U.A. de a opera asupra condițiilor de viață, în esență asupra vieții generațiilor contemporane și a celor ce vin după noi?

Atunci cînd S.U.A. au făcut cunoscut că vor efectua asemenea explozii, un mare număr de oameni de știință, competenți să aprecieze mai bine ca oricine implicațiile acestei hotărîri, au declarat că ea constituie *„un afront la adresa lumii civilizate"*, *„un act de dispreț față de viața oamenilor"*, *„o crimă împotriva omenirii"*. Acest afront, acest act de dispreț, această crimă aruncă o lumină lipsită de complezență asupra sensului permanentelor obstrucții pe care delegația S.U.A. le-a opus tuturor eforturilor constructive în cadrul tratativelor pentru dezarmare. Forțele păcii au izbutit să impună puterilor occidentale aceste tratative — ceea ce este fără îndoială o izbîndă. Acum trebuie să împiedice ca tratativele despre dezarmare să fie folosite ca un fel de alibi moral la adăpostul cărora cercurile imperialiste să intensifice goana înarmărilor. Este sensul marii întîlniri internaționale care s-a desfășurat în această săptămînă în capitala sovietică: participanții la Congres, arăta în raportul său profesorul Bernal, își propun să *„mobilizeze eforturile tuturor oamenilor care ar putea exercita presiuni asupra guvernelor în scopul desfășurării cu succes a tratativelor de dezarmare"*.

Faptul că, în dimineața chiar în care Congresul își începea lucrările, în regiunea insulei Johnston o încărcătură nucleară exploda la mare altitudine, obligă — spuneam — la reflecții, la comparații, la concluzii. Obligă, în ultimă analiză, la acțiune. La acțiune solidară — pentru apărarea căminului comun al tuturor oamenilor, planeta noastră, de exercițiile cinice ale „ucenicilor-vrăjitori" ai înarmării nucleare.

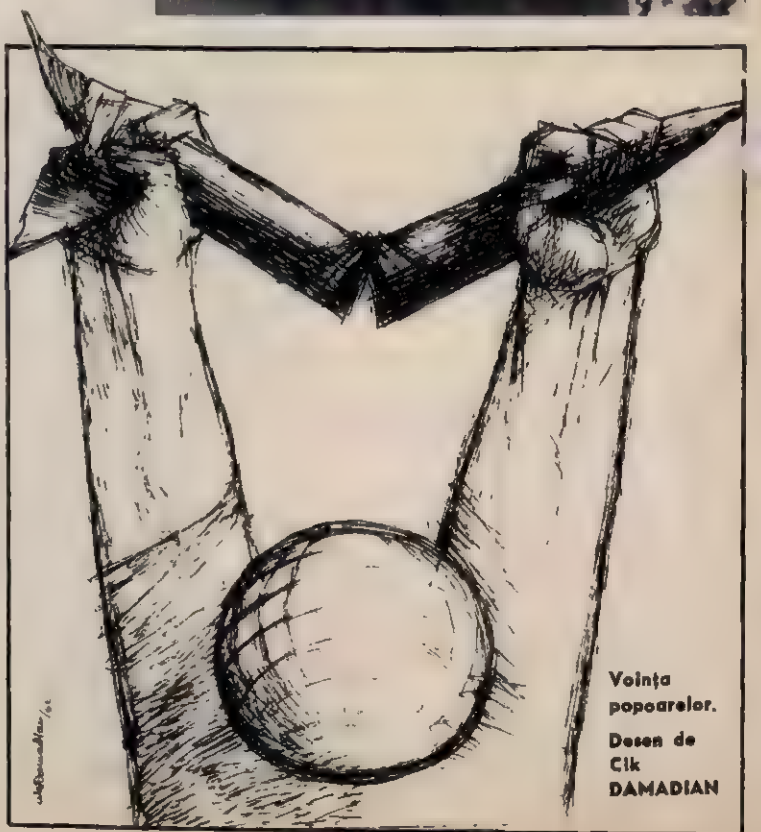

Voința popoarelor.

Desen de Cik DAMADIAN

La ora cînd apar aceste rînduri, colectiviștii de la Amara, raionul Slobozia, au terminat de strîns păioasele de pe cele 1.305 hectare ale gospodăriei. Lucrările de recoltare s-au făcut cu mijloace mecanizate în proporție de 100%.

O bogată recoltă de grîu au obținut colectiviștii din comuna Movila Vulpii, regiunea Ploiești.

Muncitorii din brigada I a G.A.S. Tărtășești, regiunea București, execută lucrările praștilei a IV-a pe cele o sută de hectare de pe care și-au propus să strîngă cîte 5.000 kg porumb boabe la hectar.

fotocronica FLACĂRII

Vă prezentăm cîteva imagini de pe ogoarele patriei în aceste zile fierbinți în care țăranii colectiviști, lucrătorii din G.A.S. și S.M.T. strîng recolta de păioase a anului 1962. Efectuarea lucrărilor în timpul optim înlătură pierderile pricinuite de răscoacere, iar folosirea pe scară largă a mecanizării asigură un înalt ritm și o productivitate sporită a lucrărilor.

Gata! Combainerii din brigada I care au lucrat la recoltarea grîului de pe ogoarele G.A.C. „Drumul lui Lenin" din Cătrunești, raionul Urziceni, comunică bucuroși că lucrarea a fost terminată la timp.

Tovarășul Ioan Andronic, din comuna Ciușlea, raionul Panciu, împărtășindu-ne interesul cu care a citit articolul apărut cîtva timp în urmă în „Flacăra" despre „teoria informației", ne-a rugat să tratăm mai pe larg în paginile revistei problema descifrării documentelor istorice cu ajutorul metodelor matematice. Pentru a satisface rugămintea tovarășului Andronic, publicăm articolele de față.

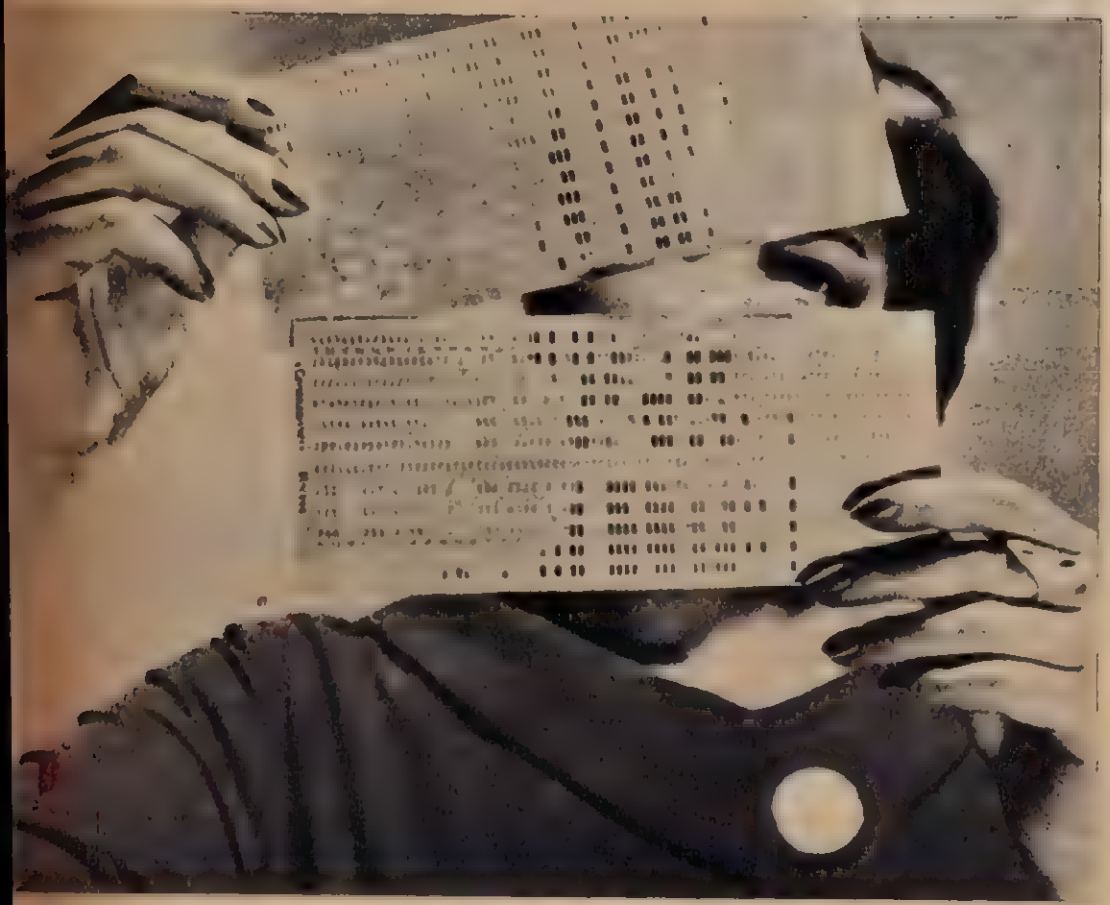

Pregătiri pentru rezolvarea unei noi probleme (fotografia de sus). Toate operațiile mașinii electronice de calcul sînt urmărite de la pupitrul de comandă (fotografia de jos).

Stimați cititori, vă invit la o călătorie în America Centrală, în Yucatan, leagănul străvechii civilizații maya. Din păcate, azi, în fața ochilor ni se înfățișează aci priveliștea apăsătoare a unui ținut sărac. Dar odinioară... Cine ar fi vizitat aceste meleaguri la începuturile secolului al XVI-lea al erei noastre ar fi văzut o țară înfloritoare, în cel mai larg sens al cuvîntului.

Palate și temple monumentale înfrumusețau de veacuri viața harnicului popor maya. Culturi vaste de porumb, cacao, vanilie, tutun, pătlăgele roșii — plante necunoscute în acea epocă altor popoare — erau dovada priceperii în cea mai pașnică din activitățile umane: agricultura. Astronomii lor știau să efectueze observații îndelungate cu ajutorul unor uriașe instrumente asemănătoare celor pe care savantul uzbek Ulug-Beg le-a folosit cîndva la Samarkand. Ei înțelegeau natura adevărată a sistemului solar, știau că Luna se învîrtește în jurul Pămîntului, iar Venus și Jupiter în jurul Soarelui. Pe baza acestei concepții științifice și posedînd cunoștințe matematice avansate, savanții maya au putut calcula cu precizie momentele în care aveau să înceapă eclipsele, precum și perioadele de revoluție ale Lunei, ale planetelor Venus, Jupiter etc. Această exactitate era atît de mare, încît calendarul lor s-a dovedit a fi cu mult mai precis decît cel al contemporanilor lor din alte continente. Și aceasta în timp ce Giordano Bruno era ars pe rug la Roma, la „Campo di Fiore", deoarece susținea „nemaipomenita erezie" că planetele se rotesc în jurul Soarelui!...

Iată însă că această țară înfloritoare a fost invadată de „civilizatorii" spanioli, care au ras de pe suprafața pămîntului orașe și temple, monumente și păduri, au nimicit civilizația și cultura poporului maya. Conducătorii maya, închiși într-o casă căreia i s-a dat foc, au ars de vii; de copaci uriași au fost spînzurate mame, iar de picioarele lor au fost atîrnați propriii lor copii. Dar nici aceasta n-a fost de ajuns.

La 12 iulie 1562 a avut loc un uriaș *autodafé* în vechea capitală a Yucatanului, orașul Mani, și acolo s-au ars — pe lîngă statuile idolilor — toate cărțile poporului maya. În felul acesta se întrerupe dezvoltarea civilizației și culturii acestui popor, ale cărui realizări au depășit în unele privințe pe cele ale vechii culturi egiptene, de exemplu.

De circa 120 de ani savanții caută să dezlege misterele pe care le ascund cele trei manuscrise maya care, printr-o simplă întîmplare, au scăpat nearse și actualmente sînt adăpostite de muzeele din Paris, Dresda și Madrid, dar abia în ultimul timp secretul a putut fi dezlegat. Aceasta s-a întîmplat la Institutul de matematică din Novosibirsk al filialei din Siberia a Academiei de științe a U.R.S.S. Realizarea se datorește eforturilor colaboratorilor academicianului S.L. Sobolev de la secția de cibernetică aplicată: inginerul E.V. Evreinov, fizicianul Iuri G. Kosarev și istoricul V.A. Ustinov, care azi, după expresia lui Sobolev, „sînt cu toții matematicieni".

3.326.215.443.944.152.618.699.238.856.266.700.490.715

ISTORIA LA MAȘINA ELECTRONICĂ

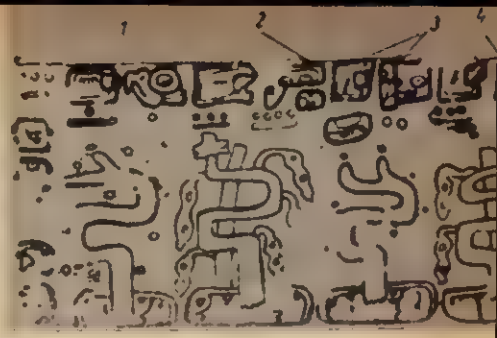

Două fragmente de manuscrise maya. De observat că hieroglifele sînt însoțite de desene, care au jucat un rol important în munca de descifrare.

de conf. univ. M. ROSENBLATT-ROTH,
laureat al Premiului de Stat

Ei au studiat istoria la mașina electronică. Cum?

Hieroglifele din Yucatan

În zilele noastre nimeni nu mai vorbește vechea limbă maya; există însă în Guatemala, Honduras, Mexic, circa două milioane de oameni a căror limbă derivă din aceasta.

Cercetătorii au avut la dispoziție și cîteva texte scrise în veritabila limbă maya, dar cu litere latine: dicționarul maya-spaniol „Motul" și cărțile numite „Cilam-Balam", redactate de către călugări spanioli în epoca inițială a colonizării și cuprinzînd texte religioase și cronici.

Întîmplarea a făcut să ajungă pînă în zilele noastre și un document elaborat de însuși călăul poporului maya, marele inchizitor Diego de Landa, și intitulat „Informări despre întîmplările din Yucatan", conținînd date despre viața poporului maya, obiceiurile și cultura lui. În „Informări", din care putem afla multe despre crimele săvîrșite de spanioli în Yucatan, se găsesc și numeroase indicații asupra limbii maya, autorul reproducînd 69 de semne și exemple de scriere a cuvintelor și frazelor cu ajutorul unui alfabet format din 31 de semne fonetice.

Toate acestea au ușurat munca de descifrare. Menționăm și faptul că manuscrisele din muzeele din Paris, Dresda și Madrid sînt formate din rînduri alternative de semne și desene, acestea din urmă dovedindu-se foarte utile savanților în munca asupra textelor.

Aceste date nu au fost însă folosite în întregime. Unii specialiști au făcut clasificarea desenelor de zei, alții s-au străduit să recunoască diverse animale (păsări, reptile, cîini, jaguari etc.), alții au stabilit modul de scriere a datelor calendaristice și a numerelor, în fine alții au cercetat numeroase tăblițe astronomice și au catalogat diversele semne folosite în scrierea maya. Aceasta a ajutat studiul, dar nu a însemnat încă descifrarea textelor.

Între specialiști a fost foarte răspîndită părerea greșită că scrierea maya ar fi fost ori exclusiv pictografică, ori exclusiv ideografică.

Ce înseamnă scriere pictografică? Să ne imaginăm că vrem să notăm următorul fapt: 51 de indieni sub conducerea șefului lor, folosind cinci bărci, au pornit într-o expediție de trei zile, care a fost încununată de succes.

Putem proceda în felul următor: desenăm 5 semilune (bărcile); în prima trasăm 10 liniuțe verticale, în a doua 15, în a treia 7, în a patra 11, în a cincea 8 — în total 51 — alături desenăm un cal și pe el un călăreț (șeful); alături, 3 puncte negre (zilele) și într-un colț o broscuță, simbolul succesului. Astfel am notat în mod pictural ceea ce ne-am propus, fără a folosi cuvinte. Dar o asemenea scriere, corespunzătoare unei societăți primitive, nu putea fi expresia unei civilizații ca aceea a poporului maya.

Ce înseamnă scriere ideografică? E scrierea în care fiecărui cuvînt întreg sau rădăcini a lui îi corespunde un semn special. Deoarece nu e legată de sunete, o astfel de scriere se poate lesne „împrumuta" de la un popor la altul. Ca exemplu se pot cita scrierile chineză, egipteană veche, sumeriană. Scrierea chineză a fost împrumutată de japonezi și coreeni — care la rîndul lor au mai adăugat și semne noi. Acesta e și motivul pentru care chinezi din regiuni foarte îndepărtate, care nu se înțeleg prin viu grai, pot comunica între ei prin scris.

Semnele folosite de scrierea ideografică se numesc hieroglife și, pentru laconismul lor, lumea civilizată de azi le folosește încă adesea, de exemplu în matematică (cifrele și diverse notații), în chimie (formulele), în astronomie etc. Bineînțeles, originea scrierii ideografice este scrierea pictografică, ceea ce în unele cazuri se poate vedea destul de ușor.

În textele maya s-au identificat aproximativ 300 de semne de hieroglife diferite. De aici reiese imediat că nu poate fi vorba de o scriere ideografică „pură", căci în acest caz ar fi fost necesare mult mai multe hieroglife: limba chineză numără circa 48.000, iar pentru a putea citi cel mai simplu text sînt necesare 2.000-3.000 de hieroglife! Nu poate fi însă vorba nici de o scriere pe bază de alfabet, căci nici un alfabet nu e comod dacă cuprinde peste 30 de semne. Nu poate fi vorba nici de o scriere bazată pe hieroglife corespunzătoare silabelor, căci în limba maya există 1.400 de silabe.

Pe aceste temeiuri, etnograful sovietic I.V. Knorozov a arătat că e vorba de o scriere pe bază mixtă, hieroglifele putînd avea atît rol alfabetic, cît și silabic și ideografic.

Ce înseamnă să descifrezi un text

Unii savanți folosesc termenul „descifrare" în sensul interpretării unor semne necunoscute, alții în sensul înțelegerii complete a textului. Knorozov socotește că trebuie să fim cu mult mai pretențioși, considerînd absolut necesară și cunoașterea fonetică a textului, adică să știm precis cum se citește fiecare semn. O astfel de descifrare dă posibilitatea unei munci rodnice și face ca studiul textelor date să devină cu adevărat obiect al filologiei.

Să dăm cîteva exemple mult simplificate din care să reiasă totodată atribuțiile ce-i revin în realitate mașinii electronice.

Să presupunem că cercetătorii au la dispoziție două texte maya: într-unul figurează numai hieroglife însoțite de desene, iar al doilea reprezintă un text maya scris cu litere latine și însoțit de traducerea spaniolă. (Am arătat mai sus că astfel de texte există în realitate).

Fixîndu-și atenția, în primul text, asupra unui anumit grup de hieroglife, de pildă acela sub care este desenat un cîine, cercetătorul emite ipoteza că respectivele hieroglife corespund noțiunii de „cîine". Ipoteza trebuie însă verificată, deoarece este posibil ca desenul să nu aibă nici o legătură cu hieroglifele sub care se află și să fi apărut întîmplător în acel loc.

Constatîndu-se că în al doilea text cuvîntul „cîine" se repetă cu o anumită frecvență, se face presupunerea că aceasta este frecvența medie cu care noțiunea de „cîine" este întîlnită în limba studiată. (Repetăm că exemplul nostru este, în mod voit, mult simplificat). Dacă grupul respectiv de hieroglife revine, în primul text, cu aceeași frecvență, atunci există temeiuri să se afirme că descifrarea grupului respectiv de hieroglife ar putea fi corectă. Studiul frecvențelor este încredințat mașinii electronice, după ce în prealabil textul maya este „codat" în mod convenabil.

Pe această cale descifrăm o serie de hieroglife.

De ce este însă necesar să cunoaștem și *cum se pronunță* hieroglifele respective, nu numai sensul lor? Înarmați-vă cu atenție, răbdare și, eventual, un creion și citiți mai departe. Dacă însă sînteți mai grăbit, puteți trece direct la capitolul următor.

Am arătat că la descifrare a ajutat alfabetul dat de Landa, dar acesta este foarte neclar, același semn putînd fi citit fonetic în diverse moduri. Cu toate acestea, cu ajutorul lui, Ronny a reușit în secolul al XIX-lea să descifreze primul cuvînt: *cuț* = curcan, iar S. Thomas — încă trei: *moo* = papagal, *kuch* = grifon, *le* = laț. Trebuie însă remarcat că aceste realizări erau întîmplătoare și nesistematice, fiind lipsite de o metodă științifică de verificare. Or, tocmai citirea încrucișată (adică faptul că același semn se citește la fel în diverse cuvinte) oferă mijlocul de verificare căutat.

Iată un exemplu. Landa în alfabetul său dă semnul de silabă care se citește fonetic *cu*. Acest semn e primul în grupul de două hieroglife care corespund cuvîntului cu sensul „curcan", sensul fiind definit prin compararea textului cu desenul însoțitor. În limba maya există însă două sinonime pentru „curcan": „*cuț*" și „*ulum*". Se poate deci considera că grupul de hieroglife în cauză reprezintă transcrierea fonetică a cuvîntului „*cuț*" și deci că a doua hieroglifă din grup reprezintă transcrierea fonetică a lui „*ț*". Am verificat astfel că grupul de hieroglife respectiv înseamnă „curcan" și totodată am aflat cum se citește o nouă hieroglifă. Pro-

IDOLII DIN PAȘTE ȘI MATEM

O vizită la Centrul de calcul din Novosibirsk

Articol scris special pentru „FLACĂRA"

de

Dmitri JUKOV (U.R.S.S.)

cedînd din aproape în aproape, extindem verificarea și la alte hieroglife.

Se naște însă întrebarea: în ce măsură mașina electronică ne poate ajuta nu numai la verificare, ci și la descifrarea unor grupuri de hieroglife, al căror sens este total necunoscut.

Vom răspunde, și în acest caz, dînd un exemplu arbitrar, mult simplificat, pentru a ilustra esența procedeului.

Să presupunem că în diverse grupuri de hieroglife pe care știm să le citim apare și o hieroglifă necunoscută, pe care o vom nota cu semnul „?"; rețineți de asemenea că, în exemplul nostru, nu cunoaștem sensul grupurilor de hieroglife respective. Să luăm trei astfel de grupuri în care apare și semnul necunoscut, restul semnelor fiind cunoscute sub aspectul fonetic. Grupurile să presupunem că s-ar citi „?" — *ca — ra*, *nu* — „?" — *ri*, *cu — tu* — „?"

Cu ajutorul mașinii electronice se caută în dicționarul „Motul" toate combinațiile în care apar silabele *ca—ra*, *nu—ri*, *cu—tu*, în ordinea indicată. Să presupunem că între diversele combinații găsim și următoarele: *MA — ca — ra*, *nu — MA — ri*, *cu — tu — MA*, dicționarul indicîndu-ne, desigur, și traducerea cuvintelor respective. Comparînd cu hieroglifele cercetate și observînd că succesiunea silabelor este aceeași, ajungem la concluzia că hieroglifa necunoscută se citește *ma*. O dată cu aceasta am aflat din dicționar și *sensul* grupurilor de hieroglife.

Puteți citi acest număr?

Folosirea mașinilor electronice de calcul a dat posibilitatea să se studieze zeci de mii de variante, așezîndu-se hieroglifele, respectiv literele, în tot atîtea feluri.

Dacă nu avem decît 100 de hieroglife și am vrea să vedem care din grupurile formate cu ele, așezîndu-le în diferite feluri, au un sens și care nu, ar trebui să studiem un număr de variante egal cu 93.326. 215.443. 944.152. 618. 699. 238. 856. 266.700. 490. 715. 968. 264. 381. 621. 468. 592. 963. 895. 217. 599. 993. 229. 915. 608. 941. 463. 976. 156. 518. 286. 253. 697. 920. 827. 223. 758. 251. 185. 210. 916. 864. 000.000.000.000.000.000. 000.000.

Or, documentele maya studiate conțineau 300 de hieroglife individuale, grupate, bineînțeles, în mod diferit. Aceasta înseamnă că numărul total de variante este incomparabil mai mare decît numărul de cîteva sute de cifre indicat mai sus!

Evident, nici o mașină de calcul nu ar fi putut verifica toate variantele. Din aceste motive a fost necesar să se reducă materialul studiat, dar nu pe baze arbitrare, ci în mod științific, folosindu-se ca instrument esențial calculele statistice.

Ceea ce trebuie reținut în concluzie este faptul că mașina electronică nu a furnizat rezultatul final — textul descifrat — ci a servit doar ca mijloc de rezolvare a tot felul de probleme ajutătoare, de ordin logic, statistic etc. Cu alte cuvinte, ea a pus la dispoziția savantului tot materialul de care acesta avea nevoie și, pe baza lui, omul de știință, și nu mașina, a trecut la însăși opera de descifrare.

Mașina electronică de calcul — un bibliotecar cult și conștiincios

Datorită eforturilor savanților sovietici, pentru prima oară în lume s-a dovedit posibil să se folosească mașinile electronice de calcul pentru descifrarea unor documente istorice. Există însă și alte domenii în care mașinile de calcul pot da un ajutor hotărîtor. Să luăm de exemplu epigrafia, paleografia, numismatica, arheologia, etnografia. În fiecare din aceste domenii cercetătorul are de lucrat cu imense cantități de elemente de același tip (hieroglife, litere, monede, desene etc.), dar diferite între ele. Ele pot fi reprezentate prin cifre și sortate după anumite criterii legate de problema studiată.

Mașina poate compara diverse complexe de informații pentru a defini datele care se exclud sau se completează. Pe baza analizei datelor procurate de mașină, cercetătorului îi rămîne partea creatoare a muncii — să tragă concluziile, să formuleze noi ipoteze etc.

Dar cîte posibilități nu ascund încă mașinile electronice! Oare în mod analog cu descifrarea scrierii maya, nu ar putea ele ajuta pe embriolog, pe genetician la descifrarea modului în care e înscrisă în ovul moștenirea primită de la părinți?

Cu cît mai mult timp economisește omul de știință grație mașinii de calcul, cu atît cercetarea însăși poate pătrunde mai în adîncime.

În anumite ramuri ale muncii științifice, ca de exemplu în istorie, partea de timp consacrată muncii necreatoare ajunge în unele cazuri pînă la 80%! Dacă ținem seama de progresul colosal al tuturor științelor în epoca noastră, ajungem la concluzia că, fără a economisi cu zgîrcenie timpul, fără a utiliza mașinile electronice, munca științifică riscă să stagneze.

În epoca noastră apar anual în lume circa 320.000 de titluri de cărți, 33.000 de titluri de ziare, 70.000 de titluri de reviste — adică circa 423.000 în total. Dacă adăugăm articolele, rapoartele etc. ce se tipăresc, se ajunge la circa un milion de titluri pe an. Pentru a tria acest imens material apar circa 300 de reviste de referate. Numai Institutul de informații științifice al Academiei de științe a U.R.S.S. redă anual conținutul a peste 12.000 de reviste.

Dacă literatura științifică se va dezvolta în acest tempo (și sînt toate motivele să credem că ritmul va fi și mai rapid) înseamnă că peste 100-150 de ani, toți acești coeficienți se vor multiplica cu 1.000, iar peste două-trei secole cu un milion! Dacă un om de știință, fie el chimist, biolog sau cercetător în domeniul științelor sociale, ar dori să urmărească cu metodele vechi literatura de specialitate, îi va fi imposibil să o facă. Să ne imaginăm că pentru științele sociale, de pildă, ar reveni doar 1% din toată această literatură și încă urmărirea ar deveni pur și simplu irealizabilă.

Doar mașina electronică de calcul poate veni în ajutorul cercetătorului, preluînd partea mecanică a muncii, ba chiar și funcția de bibliotecar. Și anume, a unui bibliotecar foarte cult, în stare să răspundă la orice cerere de informare bibliografică, să facă „aprecieri" asupra articolelor științifice apărute etc.

Mașina de calcul, ea însăși rod al ingeniozității umane, deschide astfel omului noi și nebănuite perspective de activitate creatoare.

Șefi maya și prizonieri (fragment dintr-o pictură murală).

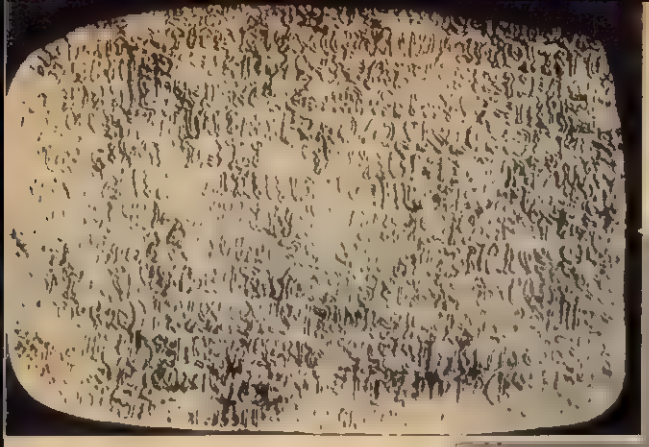

Cum de-au ajuns într-o insuliță pierdută în Oceanul Pacific — Insula Paștelui — aceste statui gigantice, înalte de 11 metri? Ce taină ascund tăblițele rongo-rongo? (în stînga). De secole, ele rămîn mute. Deocamdată. Căci la Institutul de matematică din Novosibirsk s-a înființat o secție de cibernetică aplicată care încearcă să pătrundă, prin metode matematice, tainele străvechii culturi din Insula Paștelui.

INSULA LUI... ATICA

La Centrul de calcul al filialei siberiene a Academiei de științe a U.R.S.S. se află membrii uneia din numeroasele delegații care vin de peste hotare pentru a cunoaște realizările științei sovietice. Oaspeții ascultă cu atenție explicațiile tovarășului Iuri Kosarev, directorul centrului. În vasta sală spre al cărei capăt se pierd panourile mașinii electronice rapide, se rotesc tamburele magnetice pe care se înregistrează informațiile necesare rezolvării complexelor probleme matematice, ciocănesc ritmic instalațiile de imprimare din care ies panglici nesfîrșite de hîrtie acoperită cu coloane de cifre.

— Oare știți dumneavoastră — se adresează academicianul Mihail Lavrentiev oaspeților — că aceasta este mașina cu ajutorul căreia au fost descifrate vechile manuscrise în limba maya și că Iuri Kosarev a luat și el parte la dezlegarea acestui mister?

Pe fețele vizitatorilor înfloresc zîmbete. Sigur că da, ei au citit că în Uniunea Sovietică se efectuează asemenea lucrări.

Pe oaspeți îi interesează și posibilitatea descifrării scrierilor altor popoare vechi. Ei pomenesc de inscripțiile etrusce, de Mohendjo-Daro, de Insula Paștelui. Cîte enigme și „pete albe" mai sînt încă în istoria omenirii...

... Insula Paștelui. Băștinașii o numesc Rapanui. O insuliță pierdută în Oceanul Pacific. În preajma ei nu există alte insule, iar continentul e departe. Cum au ajuns aici acele statui gigantice, înalte de 11 metri? Localnicii sînt analfabeți și totuși pe insulă au fost descoperite tăbliță acoperite cu inscripții — „kohau rongo-rongo" cum le numesc ei. Tăbliță „rongo-rongo" a luat cu sine, la timpul său, Mikluho-Maklai. Asemenea inscripții a transportat pe vasul „Kon-Tiki" și norvegianul Thor Heyerdahl, care a încercat și el să dezlege taina giganților de piatră. Pînă acum însă nu se știe nimic precis despre creatorii acestei misterioase culturi a trecutului depărtat.

...Imperiul tangut. În pustiul Gobi se află ruinele acoperite de nisip ale „Orașului mort" — Harahato. Geograful rus Piotr Kozlov a descoperit acolo o bibliotecă întreagă formată din manuscrise în limba tangută, care ar fi putut spune multe despre acest stat nimicit de mongoli în secolul al XIII-lea.

13 ani de muncă încordată i-au fost necesari savantului sovietic Nikolai Nevski pentru descifrarea scrisului acestui popor dispărut. Oare folosind metodele moderne de calcul, acest uriaș efort nu ar fi fost ușurat și nu s-ar fi ajuns mult mai repede la rezolvarea enigmei?

În ceea ce privește inscripțiile etrusce, nici pînă astăzi taina lor n-a fost dezlegată.

În timp ce mă gîndesc la ele, îmi amintesc de o discuție avută la Institutul de matematică, în biroul în care lucrează Eduard Evreinov și Valentin Ustinov. Înainte de a vi-o relata, să descriu cadrul.

Pereții sînt acoperiți de coli mari de hîrtie pe care sînt desenate inscripții cu tuș. Recunosc straniile hieroglife maya. Dar acelea... ce-or fi oare? Niște semne cunoscute mie din cartea lui Heyerdahl „Aku-Aku". Inscripții rapanuice. Insula Paștelui! Le privesc nedumerit în timp ce Eduard Evreinov mă contemplă cu un aer oarecum amuzat.

— Cum? Cînd? — izbucnesc eu fără nici o introducere. Am și început să bănuiesc ceva!

— Da — îmi răspunde Evreinov — încercăm să le citim. Am înființat în acest scop o secție de cibernetică aplicată pe care o conduce Valentin Ustinov.

Acesta din urmă îmi arată un catalog de monede antice găsite în regiunea Mării Negre.

— Am notat aici locul unde a fost descoperită fiecare monedă — îmi spune el — anul imprimării, metalul în care e bătută, valoarea, precum și alte date. Considerăm că, în caz că toate datele acestea vor fi prelucrate și comparate de mașina electronică, vom putea obține un material istoric extrem de bogat despre legăturile comerciale și culturale dintre popoarele lumii antice.

Cei doi cercetători îmi explică apoi că metodele matematice bazate pe folosirea mașinilor electronice pot fi aplicate în cele mai diverse și neașteptate domenii ale științei. De exemplu, se poate studia în felul acesta originea diverselor popoare — problemă încă destul de dificilă pentru oamenii de știință. Istoria, antropologia, paleografia și alte științe au acumulat pînă în prezent numeroase date. Chiar prea numeroase; căci este peste puterile unui singur om să le cuprindă pe toate, să le clasifice și să tragă concluziile necesare... Îi va veni în ajutor mașina electronică.

întîln

O consultație medicală cu caracter... sentimental (Constanța Cîmpeanu în rolul Ioanei și Toni Bulacicl în rolul lui Ady).

Întîlnire de dragoste între Margit (Lili Dușescu) și Dan (Ion Dacian).

Dacă pînă acum nimeni nu s-a obosit să inventarieze procedeele operetei, iată că cei patru libretiști ai „Întîlnirii cu dragostea" (Bogdan Căuș, Mihai Maximilian, Nicu Kanner și Floricel Kirculescu) au făcut-o în lucrarea lor, colaborînd la aceasta cu regizorul spectacolului, Nicușor Constantinescu. Au făcut-o cu bună știință și... cu talent. Opereta lor este o adevărată colecție antologică a „legilor" genului, la crearea căreia autorii au pornit deliberat. Există în „Întîlnire cu dragostea" nu o pereche de îndrăgostiți, ci patru, între care intervine clasica neînțelegere, rezolvată pînă la urmă în sunetele festivităților matrimoniale. Există timidul îndrăgostit fără speranță și soacrele gîlcevitoare, o mătușă nemăritată, cu veleități de soprană, și un unchi pescar foarte înțelept. Există momente lirice și altele pline de haz, există qui-pro-quo-uri și scene grave în care protagoniștii sînt gata-gata să verse lacrimi. Există de toate pentru toți. Recurgînd la procedeele genului, libretiștii le-au tratat cu un aer de amuzată îngăduință, realizînd un fel de parodie amicală; iar aceasta salvează opereta lor de la desuetudine, conferindu-i un ton modern. Firește, actualitatea operetei nu se afirmă numai prin aceasta. Ci în primul rînd prin ideea ei, prin personajele care sînt antrenate în acțiune, prin cadrul în care ea se desfășoară. Nu mai avem de-a face cu contese și subrete, cu vînzători de păsări și baroni. Eroii „Întîlnirii cu dragostea" sînt o tînără doctoriță, un compozitor, un dirijor, o cîntăreață (mediul artistic fiind generos pentru cadrul unei operete), sînt tineri contemporani, cu felul de a gîndi și preocupări specifice tinerilor din zilele de azi. Prin ei autorii își transmit mesajul, o pledoarie pentru prietenie și încredere. Tînărul compozitor Dan Gruia se va căsători pînă la urmă cu cîntăreața Margit Sandor, în ciuda opreliștilor (cam... de operetă) puse în calea lor de cele două mame cu mentalitatea ruginită. În ilustrarea *acestei idei*, ni se pare că muzica a adus o contribuție mai substanțială decît cea a libretului: compozitorul Nicolae Kirculescu a găsit modalități originale de a suda motivele folclorice românești cu cele maghiare și de a imprima întregii partituri o rezonanță proaspătă. Și totuși, în ansamblu, muzica nu are întotdeauna strălucire și nu egalează verva spumoasă, ritmul și vioiciunea libretului. Replicile sînt spirituale, muzica însă nu totdeauna. Spectacolul realizat

ire cu dragostea

de Nicuşor Constantinescu are — poate de aceea — mai curînd virtuţi teatrale decît muzicale. Scenografia şi costumele lui Nicolae Lebas au reuşit să sugereze — pe cei cîţiva metri pătraţi ai scenei — litoralul, noua sa ambianţă arhitectonică, un hotel elegant, ba chiar şi un peisaj de munte. Totul cu mijloace foarte simple, stilizate fără excesul ce duce la ermetism, folosind culoarea vie, tinerească, drept argument hotărîtor.

Pentru buna reuşită a spectacolului, Teatrul de operetă nu şi-a economisit forţele ci, dimpotrivă, a asigurat o distribuţie în două şi chiar în trei variante, şi-a solicitat actorii cu cea mai îndelungată experienţă şi cu cea mai mare „priză" la public (Ion Dacian, Silly Vasiliu, George Groner, Lili Duşescu, Viorel Chicideanu, Bimbo Mărculescu etc.), a asigurat, prin maestra de balet Elena Penescu-Liciu, o coregrafie plină de ritm şi în deplină concordanţă cu întreaga atmosferă a spectacolului. Şi, mai ales, a promovat — din nou — tineretul foarte talentat al operetei. Constanţa Cîmpeanu, Vali Niculescu, Lidia Popescu, Marica Munteanu, Mariana Terplan au obţinut în repetate rînduri aplauze pe deplin meritate. Şi îl alăturăm lor şi pe Toni Buiacici — care a dat aici mai mult ca în alte spectacole măsura talentului său.

Spectacol estival prin excelenţă, „Întîlnire cu dragostea" va fi fără îndoială gustat de public. Mai ales dacă va ieşi din sală pentru a fi prezentat pe scena unei grădini de vară.

Sanda FAUR-DIMA

Fotografii de Alex. Paiu FLORESCU

Un moment hazliu printre multe momente lirice ale „Întîlnirii cu dragostea".

←

Cît de greu poate fi suportată uneodată intervenţia familiei în problemele inimii (De la stînga la dreapta: Constanţa Cîmpeanu, Vali Niculescu, Silvia Gurău, Silly Vasiliu).

Căldura nu-l prea deranjează pe cel doi ursuleți.

UN PELICAN PENTRU O MAIMUȚĂ...

Un vapor românesc, înapoiat nu demult la Constanța dintr-o călătorie în Oceanul Indian, a adus, printre altele, un transport puțin obișnuit: o pereche de urși malaezi, doi pitoni născuți în pădurile Vietnamului, trei exemplare din neamul deosebit de vioi al maimuțelor Rhesus, precum și alte cîteva maimuțe, mai mici sau mai mari, originare din junglele Asiei de sud-est. Cam în același timp, a sosit la București un crocodil de Mississippi, iar dintr-un avion au coborît cîțiva neastîmpărați cercopiteci (maimuțe cît pumnul, născute în Grădina zoologică din Barcelona, din părinți originari din pădurile africane); trenul a adus pentru prima oară cîțiva struți. Toate aceste animale și păsări exotice aveau una și aceeași destinație: Grădina zoologică a Capitalei.

...Zoo-ul bucureștean a împlinit recent trei ani de existență. Deși de la deschiderea lui și pînă azi a trecut un timp atît de scurt, efectivul colecției de animale se urcă la aproape 1.000 de exemplare, reprezentînd 110 specii. Cum s-a ajuns la acest „fond viu"? În primul rînd, prin colecționarea celor mai interesante exemplare din fauna țării; în al doilea rînd prin importul de animale exotice, aduse îndeosebi prin schimburile făcute cu alte grădini zoologice din lume. Vreți să aflați poate ce s-a dat, de pildă, în schimbul crocodilului adus recent? Căprioare! Pentru cei doi ursuleți malaezi cît și pentru un întreg lot de alte animale exotice aduse recent de la Grădina zoologică din Hanoi, s-a oferit un număr de cerbi carpatini, iar pentru maimuțele africane, pelicani din Deltă... Schimb aproape identic cu cel pe care-l fac filateliștii: de pildă o marcă din Abisinia, pe care colecționarul o are în plus, pentru o marcă din Luxemburg, care-i lipsește din colecție. Numai că, în timp ce valoarea timbrelor este stabilită în cataloagele filatelice, cea a animalelor pentru colecțiile vii ale grădinilor zoologice o stabilesc nu anumite cote, ci biologii și specialiștii în materie. Și astfel de specialiști avem și noi acum. Ei apreciază valoarea lotului de animale pe care-l dau sau pe care-l primesc.

...Din zece în zece minute, un autobuz face legătura între oraș și pădurea Băneasa. Acesta este ritmul cu care acum, în toiul vacanței, locuitorii Capitalei și desigur turiștii care o vizitează au prilejul să ajungă în mai puțin de un sfert de oră în fața grădinii zoologice. Într-o singură lună din vara aceasta, pe poarta Zoo-ului bucureștean au intrat aproape o sută de mii de persoane. Vizitatorii se bucură de noutăți: Geafar, puiul de leu născut aici în urmă cu trei ani și pe care încă în vara trecută îl alintau cu gingășie, este azi de nerecunoscut — și-a întrecut părinții, Florida și Esme, lei din Senegal; pentru prima oară se zăresc în iarba pădurii Băneasa și nu în nisipul deșertului, ouă de struț, fiecare cîntărind cel puțin o jumătate de kilogram și pentru a căror clocire nu depune strădanii decît „tatăl". Vizitatorii din anul acesta au găsit voliere și construcții noi și moderne pentru pensionarii grădinii zoologice. Cu toate că e cald... ca în Sahara, într-unul din noile pavilioane e și mai cald. Nu numai soarele torid de afară, ci și sobe mari din teracotă furnizează aici temperatura foarte ridicată și foarte constantă necesară pitonilor, șarpelui Boa sau aligatorului. Termometrul marchează plus 40 de grade și totuși cei care se preocupă de sănătatea faunei ecuatoriale sînt mereu cu grijă: de n-ar prinde crocodilul un guturai...

Text și fotografii de F. URSEANU

Geafar, leul născut cu trei ani în urmă în pădureo... Băneasa.

Primii pași verticali.

Tot sărind, neastîmpărata maimuță s-a ales cu fractura labei drepte: ghipsul va fi scos abia peste trei săptămîni.

25 de vitamine ieftine

Ne-am dus pînă în nordul țării și le-am văzut pe toate. Și pe Eodina, și pe Coca, și pe Bilca, și pe Dina... Toate au realizat performanțe. Am văzut și alte cîteva sute, cărora nu le mai ținem minte numele. Le-am privit fruntea largă cu profil drept. Multe au stea în frunte. Multe au brățări albe care se potrivesc de minune pe culoarea lor intens roșcată.

Vacile acestea frumoase, dar mai cu seamă bune de lapte, le-am întîlnit la o gospodărie agricolă de stat care-i cunoscută în toată țara: la Coțușca, regiunea Suceava. Dar ne-am dus la Coțușca nu atît pentru a vedea cirezile de vaci, ci pentru a afla ce și cum fac muncitorii acestui gostat pentru ca alimentul care conține 25 de vitamine, aliment căruia i se mai spune „vinul copiilor și al bătrînilor", să umple multe bidoane și — ceea ce e esențial — să fie obținut la un preț de cost tot mai scăzut. Alimentul acesta e laptele.

POATE CĂ AVEȚI CEVA DE ÎNVĂȚAT

E bună și o pocală de vin, nimic de zis, dar o cană de lapte — după toți doctorii din lume — e mai sănătoasă. Vrem lapte mult. Vrem ca la sfîrșitul lui 1965, consumul de lapte și produse lactate pe cap de locuitor să fie de 380 litri anual. În ultimii ani am avut semne îmbucurătoare în ceea ce privește creșterea producției de lapte. Vestita Porumbiță din Bărăgan are de acum tot mai multe surate. La sporul producției de lapte își aduc contribuția, în bună măsură, gospodăriile agricole de stat. Unele mai mult, altele mai puțin. Cea din Grabăț (Banat), bunăoară, a realizat în 1961 o producție medie de 5.036 litri pe fiecare cap de vacă furajată. Ceea ce e foarte frumos. Se pare că Grabățul se numără printre unitățile agricole care au avut cele mai mari producții de lapte. Numai că laptele gostatului din Grabăț, cu toată grăsimea și dulceața lui, e al naibii de scump.

Concret: în 1961 fiecare litru de lapte din această gospodărie a costat nu 1,08 lei, cît a fost planificat, ci 2,75 lei. Dar să ne întoarcem la Coțușca, tovarăși bănățeni. Vă poftim să ne însoțiți și dumneavoastră. Poate că aveți ceva de învățat.

COMPARAȚI ȘI DV.

În 1961 gospodăria agricolă de stat din Coțușca a obținut de la 218 vaci o producție medie de 4.052 litri pe cap de vacă furajată, la un preț de cost de 0,95 lei per litru. Ar putea să spună cineva: ei, nu-i o producție grozavă. E adevărat: la o gospodărie agricolă de stat o asemenea producție de lapte nu-i extraordinară. Dar faceți niște socoteli: înmulțiți 4.052 cu 0,95 lei și veți avea prețul de cost al laptelui muls de la o vacă într-un an de zile. Asta pentru Coțușca. Înmulțiți apoi 5.036 cu 2,75 lei. Asta pentru Grabăț. Comparați cifrele obținute și veți avea concluzia unui adevăr demonstrat: la Coțușca

Constantin Adochiței: „Are grijă mo-șul de fine... vreau să bați și tu re-cordul!"

laptele e ieftin, la Grabăț — cum am mai spus — al naibii de scump. Și-apoi încă un lucru: dacă într-un sector al unei gospodării de stat se obțin producții mari, dar nu se realizează beneficii, n-avem motive să fim încîntați. La Coțușca fiecare vacă a adus anul trecut un beneficiu de 1.418 lei. Ceea ce e foarte frumos. Cineva ar putea să spună: „Ei, s-a întîmplat să fie așa". Dar lucrurile nu-s de loc întîmplătoare. Fiindcă sîntem la capitolul cifre și socoteli, să mergem mai departe. Poftim dinamica creșterii producției medii de lapte pe ani la Coțușca: 1958 — 3.067 litri, 1959 — 3.619 litri, 1960 — 4.015 litri. Poftim și dinamica reducerii prețului de cost per litru: 1958 — 1,22 lei, 1959 — 1,04 lei, 1960 — 0,99 lei. E clar? Ca bună ziua.

UNUL DIN MULTELE SECRETE

Nicolae Puiu, directorul gostatului din Coțușca, Constantin Adochiței, purtător al stelei de aur, Vasile Amitrului, strașnic brigadier (cu el am stat mai puțin de vorbă, pentru că tocmai atunci pleca în Uniunea Sovietică să-și petreacă concediul) și alți muncitori ne-au spus că la Coțușca aceasta e linia: lapte tot mai mult și tot mai ieftin. Laptele e ieftin dacă baza furajeră e ieftină. Deci lapte mult cu cheltuieli puține. Or, la Coțușca tocmai așa stau lucrurile. Muncitorii de aici au servit vacilor o masă de calitate care a costat puțin. Masa verde, bunăoară, a cerut puține parale și a dat un lapte ieftin. În ultima vreme se vorbește foarte mult despre pășuni. La Coțușca pășunile sînt apreciate nu numai de vite, ci și de oameni. Aici e miezul problemei. Să nu dea pășunea numai 4.000 kg masă verde la hectar, ci 15-18-20.000 kg. Ca la Coțușca. Închipuiți-vă dumneavoastră că la Coțușca pășunile ar fi dat 4-5.000 kg masă verde la hectar. Se mai obținea litrul de lapte cu 0,95 lei? Nici vorbă. Asta e o

chestiune. Alta: în 1961 gostatul acesta a obținut 32 de tone porumb siloz la hectar, la prețul de 60 lei tona. Să zicem că s-ar fi obținut numai 20 de tone porumb siloz la hectar. Prețul pe tona de porumb siloz ar fi fost implicit mai mare. Mai scoteau muncitorii laptele la 0,95 lei litrul? Sigur că nu.

Ceva despre concentrate. Se știe: nu se pot obține producții mari de lapte fără concentrate. Excesul acestora în hrana vacilor urcă însă foarte mult prețul de cost al laptelui. Aici mai intervine și altceva. Să ne închipuim că un om ar mînca toată viața ciocolată și ar exclude din hrana sa leguminoasele. În primul rînd hrănirea cu ciocolată l-ar costa o groază de bani; în al doilea rînd, la un moment dat, i-ar veni să dea încolo ciocolata și să ia o masă după pofta inimii. Îl costă și mai puțin și se simte mai bine! Cam așa stau lucrurile și în zootehnie.

De bună seamă că în însemnările noastre nu am vorbit de toți factorii care determină reducerea prețului de cost al laptelui. Evitarea cheltuielilor cu personalul inutil (paznici peste necesar, echipe de deservire peste necesar), respectarea planului de cheltuieli comune și generale și multe altele și-au spus cuvîntul din plin la prețul de cost al laptelui: 0,95 lei litrul.

ADOCHIȚEI, VASILE AMITRULUI ȘI ALȚII

Succesele gospodăriei agricole de stat din Coțușca se datorează în măsură hotărîtoare unui factor despre care pînă acum am vorbit prea puțin. Acesta e factorul om. Există la Coțușca nu unul, nu cîțiva, ci zeci de muncitori cu o calificare foarte bună în meseria de îngrijitor de vite. Poți să ai bază furajeră ieftină, vite de rasă poți să ai, dacă n-ai însă oameni pricepuți, harnici și îndrăgostiți de meserie, nu vei avea lapte mult și mai cu seamă nu-l vei avea ieftin.

Am stat îndelung la vorbă cu Constantin Adochiței, Erou al Muncii Socialiste. Am reținut de la el nu atît explicațiile privind metodele de creștere a animalelor (metodele acestea se găsesc în nenumărate broșuri și cărți de specialitate), ci felul său de a privi munca. Adochiței a determinat prin munca sa, prin priceperea sa, dar mai cu seamă prin dragostea și pasiunea sa, formarea multor muncitori. Adochiței are 54 de ani. Dar în fiecare dimineață la ora patru e în gospodărie. Muncitorii îi spun lui moș Costică (îi zic așa din dragoste, fiindcă Adochiței e argint viu și drept ca un brad) omul-ceas, omul-conștiință. Ceea ce spune totul. Și pe Vasile Amitrului l-am cunoscut la Coțușca. În urmă cu cîțiva ani tînărul acesta era simplu mulgător. În 1959 a devenit brigadier. În 1960 i s-a dat lui Vasile Amitrului în primire o grupă de vaci destul de slabă. Vasile, după cum mărturisește, a intrat ucenic la școala lui Adochiței. Adică la școala unei munci susținute, bine organizate, pătrunse de căutări și pasiune. După un an, despre grupa de vaci de care răspundea Vasile se vorbea în toată gospodăria: era fruntașă la umplerea bidoanelor cu lapte. De altminteri, lucrul acesta nu e de loc surprinzător. Calificarea muncitorilor, cu osebire a celor tineri, a fost și este o preocupare de căpetenie a conducerii gospodăriei și a organizației de partid. Se poate afirma, fără nici un fel de exagerare, că la Coțușca reducerea prețului de cost al laptelui și creșterea producției de lapte în același timp sînt determinate de continua calificare a muncitorilor. Dinu Chițac și Emilia Luchian, foști simpli mulgători, cunosc azi toate secretele meseriei și sînt apreciați ca buni conducători de brigăzi. Fostul mulgător Nicolae Costel urmează de doi ani școala de specializare și, paralel, liceul seral. În viitor, după facultate, va fi unul din inginerii de nădejde ai gospodăriei.

De ce e ieftin, de ce va fi mai ieftin laptele la gostatul din Coțușca? Vă spune Vasile Amitrului: „Fiindcă la noi, pe lîngă bază furajeră bună și ieftină, pe lîngă comandanți pricepuți, sînt foarte mulți ostași buni".

Succesele acestor ostași, succesele întregii gospodării au fost răsplătite recent cu o înaltă distincție: Ordinul Muncii clasa I.

SĂ NU SE RĂMÎNĂ AICI

Dar la Coțușca, atît în ce privește creșterea producției de lapte, cît și reducerea prețului de cost al acestuia, se poate merge mai departe. Există încă destule posibilități pentru a se spori producția furajelor pentru siloz. Pe unele suprafețe de pășuni s-au obținut producții excelente de masă verde: 20.000 kg la hectar. Dar numai pe unele. Sînt încă sute de hectare de pășuni care nu dau producții satisfăcătoare. Cheltuielile pe care le reclamă sporirea considerabilă a acestor suprafețe sînt mici. Trebuie făcute. Prea încet se merge, de asemenea, cu îmbunătățirea raselor de animale. De bună seamă, problema aceasta nu se rezolvă cît ai bate din palme. Ea implică multă perseverență, multă cercetare. E necesar ca în privința aceasta preocupările gospodăriei să fie și mai susținute.

Realizările obținute de gostatul din Coțușca sînt frumoase. Dar sînt temeiuri ca într-un viitor apropiat realizările sale să fie excelente.

George CIUDAN
Fotografii de Traian PROȘAN

Nicolae Pulu, directorul G.A.S. Coțușca (sus).

Vasile Amitrului, cel mai bun elev al lui Constantin Adochiței.

Continentul fabulos care nu astîmpără foamea mulțimilor de țărani năpăstuiți • Cine suferă? Cine cîștigă? • Unde sînt vinovații? • „Alianța pentru progres" ajută ca funia pe spînzurat • Cînd indianul Santiago Punina este strangulat de moșierul ecuadorian Miguel Chico pentru că a îndrăznit să ceară reformă agrară • Dincolo de pereții putrezi ai colibelor — încărcătură revoluționară • Exemplul cuban și neliniștea Washingtonului

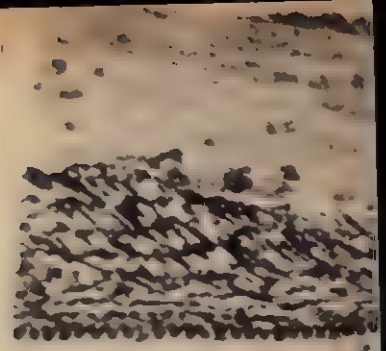

OAMENI FĂRĂ PĂMÎNT- PĂMÎNT FĂRĂ OAMENI

Undeva în America Latină: imaginea mizeriei, întruchipată de acest țăran obidit, fără pămînt, fără casă, fără pîine.

Referindu-se la problemele acute ale agriculturii în țările sud-americane, Lazaro Cardenas, fost președinte al Mexicului, caracteriza sugestiv și lapidar situația: „Oameni fără pămînt și pămînt fără oameni". *Știrile care ne parvin din țările Americii Latine în ultimul timp indică amploarea mișcărilor țărănești din această parte a lumii, vigoarea crescîndă a luptei maselor țărănești pentru drepturile lor, pentru înfăptuirea unei reforme agrare, pentru o viață mai omenească.*

Din Ecuador pînă în nord-estul Braziliei, din Venezuela pînă în Chile sînt mii de kilometri. Dar focarele unei lupte determinate de aceleași cauze și avînd același țel — pămînt pentru cei ce-l muncesc — mocnesc pe întreg continentul latino-american.

Un expert dintre cei mai reputați, profesorul Oscar Delgado din Columbia, arată că în America Latină 110.000 moșieri posedă în medie cîte 4.000 hectare și acaparează astfel 64,9% din suprafața cultivată. La celălalt pol se află o masă de zeci de milioane de țărani fără pămînt sau cu pămînt puțin. 5,5 milioane familii de țărani posedă doar 3,7% din suprafața cultivată.

„Tierra o muerte"

La sfîrșitul anului trecut, în inima Braziliei, la Bello Horizonte, capitala statului Minas Gerais, a avut loc un congres al ligilor țărănești din nord-estul țării. Aici s-au întrunit 5.000 de delegați ai țăranilor, unii dintre ei fiind nevoiți să străbată 3.000 de

La nenumărate întruniri răsună glasul țărănimii spoliate și sărăcite a Americii Latine. Revista vest-germană „Der Stern", din care reproducem fotografia, scrie: „*Țăranii cer reforme și amenință cu război civil. La adunările lor se aude din ce în ce mai des cuvîntul revoluție. Exemplul lor este Cuba*".

kilometri — și adesea pe drumuri aproape impracticabile. Într-o relatare despre acest congres, corespondentul agenției „France Presse" descria ca foarte semnificativ momentul în care „cei 5.000 de țărani cu fețele triste și privirile în gol au fost văzuți ridicîndu-se ca un singur om, fluturîndu-și în aer hainele cîrpite și scandînd lozinca *„Tierra o muerte" (Pămînt sau moarte)*...

Încheiat printr-un miting sub lozincile „Pămînt sau moarte!", „Jos marii latifundiari!" și „Moarte imperialismului!", acest congres al țăranilor brazilieni s-a desfășurat — după cum nota o revistă franceză — „într-o astfel de atmosferă, încît numeroase capitale americane au tremurat".

Subliniind acuitatea problemei reformei agrare în Brazilia, revista americană „U.S. News and World Report" descrie situația grea în care se găsește țărănimea, mai ales în nord-estul acestei uriașe țări. Cuprinzînd o suprafață mai mare decît a statului Texas (S.U.A.) și avînd aproape 21 milioane de locuitori, regiunea de nord-est a Braziliei este, după cum arată revista, „cea mai înapoiată regiune din emisfera occidentală".

Revista nord-americană trece însă bineînțeles sub tăcere rolul monopolurilor din S.U.A. în menținerea acestei înapoieri cumplite, precum și faptul că — așa cum arăta președintele Ligilor țărănești din nord-estul Braziliei — 80% din populația rurală se află la cheremul latifundiarilor, care au acaparat cele mai bune pămînturi.

O luptă ce cuprinde întregul continent

Situația țărănimii împilate din Peru nu este nici ea mai bună. Nu demult aproape 600 de polițiști peruvieni au încercat să evacueze cu forța 400 de țărani care-și reocupaseră pămînturile smulse de latifundiari și de trustul nord-american „Cerro de Pasco Corporation". Mai mulți țărani au fost uciși. În întreaga țară s-a desfășurat o largă mișcare de protest. La Lima și în principalele orașe peruviene au avut loc mitinguri de solidaritate cu țăranii. Demonstranții au cerut guvernului înfăptuirea reformei agrare.

În Venezuela, în statele Jaracuy și Miranda, țăranii au ocupat pămînturile a zeci de moșii. Federația țărănească a arătat că țăranii nu au altă soluție decît „să înfăptuiască reforma agrară cu propriile lor mîini".

În Chile, țăranii din provincia Malleco au ocupat cu arma în mînă pămînturile acaparate de moșieri. În sprijinul țăranilor au venit activiștii Centralei sindicale a oamenilor muncii.

În Ecuador, mase mari de țărani au ocupat suprafețe de pămînt stăpînite de latifundiari, pe care au început să le cultive. Despre felul în care moșierii ripostează la cererile țăranilor e semnificativ episodul relatat de cotidianul „Ecuador" care apare la Quito: „Pe moșia lui Miguel Chico din provincia Tezburahua, indianul Santiago Punina a fost strangulat de moșier, deoarece îndrăznise să se pronunțe pentru reforma agrară. Coliba în care trăia acesta cu familia sa a fost dărîmată, iar membrii familiei sale, după ce au fost torturați, au fost izgoniți. Unui alt indian de pe aceeași moșie i-au fost smulse unghiile de la degetele mîinilor". Nici copiii indienilor nu au o soartă mai bună; marii proprietari de pămînt obișnuiesc să însemne cu fierul roșu pe copiii indienilor care locuiesc pe moșiile lor. „Aceștia sînt însemnați ca niște animale pentru a se ști care este stăpînul lor" — scrie ziarul.

De la conchistadori la imperiul lui „United Fruit"

Aurul, cuvînt magic, îi mîna acum patru secole pe conchistadorii spanioli și portughezi tot mai adînc în inima Americii de Sud. După ce au jefuit obiectele rituale de aur ale populației indiene, transformînd în monede nenumărate comori ale vechilor civilizații, feudali și militari, aventurieri și misionari s-au năpustit, atrași de o veche legendă indiană, în căutarea aurului din lacul sfînt.

Dacă n-au găsit lacul sfînt, ei au acaparat în schimb pămînturi și oameni pe care i-au transformat în sclavi. Acesta a fost actul de naștere al marilor latifundii, care dăinuie și astăzi.

Valului conchistadorilor spanioli și portughezi i-a urmat o altă invazie. Noii invadatori veneau de astă dată cu dolari și lire sterline. Pătrunderea capitalului străin — în special american și englez — a intensificat formarea de latifundii. Guvernele țărilor latino-americane, veșnic înglodate în datorii, s-au văzut silite să vîndă băncilor și societăților străine mari suprafețe de pămînt. În același timp, sub presiunea impozitelor mereu crescînde, mulți țărani și-au pierdut și ultima lor bucată de pămînt.

Suprafața ocupată de gospodăriile mari de peste 100 ha, în raport cu suprafața totală cultivată, reprezintă în Uruguay 90,7%, în Costa Rica 71%, în Brazilia 83,5%, în Ecuador 64,4%. În Brazilia existau în 1950 un număr de 65 proprietăți gigantice de peste 100.000 ha. În Mexic, unde au fost făcute unele reforme agrare, țăranii au primit în decurs de 35 de ani o suprafață de 31 milioane ha, din care numai un sfert teren arabil — în timp ce 10.000 mari moșieri au rămas în stăpînirea a 80 milioane ha pămînt. În Venezuela, potrivit datelor oficiale, 6.759 mari moșieri — care au exploatări de

1.000-10.000 ha — stăpînesc 74,48% din pămînt.

Întinderi uriașe de pămînt se află totodată în mîinile marilor monopoluri americane. În Columbia companiile americane stăpînesc 8 milioane ha pămînt. 7 milioane ha de pămînt din Venezuela și 16 milioane ha din Paraguay au fost de asemenea concesionate societăților străine. În Argentina, Brazilia, Chile și în alte țări ale Americii Latine se întîlnesc situații similare. Trustul nord-american „United Fruit Company" a acaparat într-o serie de țări din America Centrală 2,5 milioane ha pămînt, pe care le-a transformat în plantații de banane, trestie de zahăr, cacao, fibre de manila și alte culturi. „United Fruit" stăpînește totodată sute de mile de căi ferate, aproape întregul transport maritim între țările bazinului Mării Caraibilor, controlează „Radio Telegraph Company", căreia îi aparțin rețeaua telegrafică și de radio din țările Americii Centrale, și telecomunicațiile dintre aceste țări și S.U.A.

De la „porambia" la „inkilino" — aceleași cauze ale acelorași suferințe

Potrivit statisticilor oficiale, în țările Americii Latine 88% din populația activă din agricultură are pămînt puțin sau nu are de loc. În ciuda acestui fapt există în toate țările continentului sud-american uriașe suprafețe de pămînt necultivate. În Argentina, terenul cultivat reprezintă doar 11,1%, în Uruguay 12,2%, în Mexic 9,5%. În Brazilia, numai 20 milioane ha sînt afectate culturilor intensive de bază, în timp ce 140 de milioane ha sînt destinate creșterii vitelor. În Ecuador, 241 de moșieri nu cultivă decît 10% din pămîntul stăpînit.

Pentru punerea în valoare a pămînturilor necultivate sînt însă necesare lucrări importante. În unele locuri apa de băut se află la sute de kilometri distanță, în alte locuri terenurile trebuie defrișate de vegetația extrem de bogată, caracteristică regiunilor tropicale. Cum ar putea face asemenea lucrări o familie de țărani, cînd majoritatea dintre ei n-au nici măcar plug sau o pereche de vite de muncă? Zecilor de milioane de țărani muncitori și proletari agricoli nu le rămîne în situația actuală decît să accepte condițiile înrobitoare impuse de marii proprietari funciari. Două treimi din pămîntul Americii Latine este dat în arendă. Suma plătită pentru arendă se ridică la 40-50% din întreaga recoltă. Ziarista franceză É. de la Souchère relatează că în Brazilia sînt cazuri cînd proprietarii cer în fiecare an drept arendă o sumă echivalentă cu valoarea domeniului.

Cum trăiește țăranul fără pămînt? În Ecuador, așa cum se relatează în cartea „Țăranii fără pămînt din America Latină", editată de Organizația Internațională a Muncii, țăranii așanumiți *„uasipungeros"*, care iau pămînt de la moșieri, sînt obligați prin contract să lucreze pentru aceștia „maximum patru zile pe săptămînă". În realitate ei lucrează pentru moșieri 5 și chiar 6 zile pe săptămînă. În afară de aceasta ei sînt siliți să îndeplinească diferite munci pentru moșier, timp de una pînă la trei luni pe an.

În Columbia are o mare răspîndire sistemul *„porambia"*, prin care țăranul care a căpătat în arendă o bucată de pămînt se obligă să lucreze pentru moșier 144 zile pe an.

În Chile există cîteva sute de mii de familii de *„inkilinos"*, țărani despre care revista „International Labour Review" scria că sînt în fapt „proprietatea moșierului".

Deosebit de grea este situația celor 30 milioane de indieni. Așa-numitele țări indo-americane — Paraguay, Peru, Ecuador, Columbia, Panama, Nicaragua, Salvador, Honduras, Guatemala, cu o populație totală de circa 40 milioane locuitori — constituie zona cea mai înapoiată a Americii Latine. În munții Anzi copiii nu beau niciodată lapte după înțărcarea lor. La fiecare trei copii unul moare înainte de a fi împlinit vîrsta de un an.

După o călătorie în Venezuela, ziaristul englez K.S. Karoll scria: *„Săracii din Caracas au un nivel de trai foarte scăzut, dar săracii din satele venezuelene n-au nici un fel de nivel de trai"*.

Marele scriitor brazilian Jorge Amado a înfățișat în zguduitorul său roman „Secerișul roșu" drama țăranilor brazilieni, pe care seceta și foametea îi gonesc sute de kilometri, prin deșerturi aride și păduri de cactuși, spre centrele industriale, în căutarea celor mai elementare mijloace de existență.

„Mai mult de jumătate din populația Americii Latine — scria recent ziaristul american Maurice Rubin după o călătorie în diferite țări din această parte a lumii — *nu mănîncă de ajuns, mai mult de jumătate suferă de boli infecțioase și de stomac, peste jumătate nu știe ce este un așternut și peste o jumătate muncește în condițiile unei exploatări semifeudale. Majoritatea latino-americanilor nu cunosc nici spitalul, nici policlinica, nici farmacia"*.

„Războiul cafelei" și învățămintele lui

La toate acestea trebuie să mai adăugăm și faptul că monopolurile imperialiste impun pe uriașe suprafețe monocultura. Plantațiile de trestie de zahăr, bumbac, cafea, banane, creșterea animalelor au eliminat în bună parte cultura produselor care constituie hrana de bază a populației. Pe de altă parte, dominația monopolurilor americane pe piața capitalistă permite acestora să cumpere produsele agricole specifice ale Americii Latine la prețuri derizorii și să realizeze astfel profituri fabuloase.

În ziarele Americii de Sud s-a încetățenit termenul de „războiul cafelei". Despre ce este vorba? În primii ani de după cel de-al doilea război mondial, pe piața mondială se resimțea lipsa cafelei. Profiturile monopolurilor se realizau în primul rînd pe seama consumatorilor, spoliați prin prețuri de speculă. Tot monopolurile au încurajat extinderea plantațiilor și sporirea producției de cafea. Apoi, începînd din 1954, prețurile oferite producătorilor de cafea de către monopoluri au fost continuu reduse. S-a constatat că în întreaga lume consumul anual de cafea reprezintă doar 40-42 milioane de saci de cafea, în timp ce în 1960-1961 producția mondială a atins 73 milioane de saci. Evident, monopolurile plasează pe piața mondială în primul rînd producția de pe plantațiile proprii. Ceilalți producători sînt nevoiți să se mulțumească cu prețurile derizorii oferite de monopoluri. Cordero, președintele Institutului cafelei din Mexic, a arătat că deși țările producătoare au livrat în 1959 cu 10,4% mai multă cafea decît în 1956, au primit cu 400 milioane de dolari mai puțin decît în 1956.

Este lesne de înțeles ce înseamnă scăderea prețului cafelei pentru țări ca Brazilia, Columbia, Salvador, unde acest produs reprezintă jumătate din totalul exportului. După cum a relatat un economist al Ministerului Muncii din Brazilia, în ultimii cinci ani țările latino-americane au suferit la vînzarea cafelei pierderi de 7 miliarde de dolari. Și cine a suportat în primul rînd povara acestor pierderi? Aceiași năpăstuiți care trudesc pe plantații.

„Pămînt sau moarte!" „Să se termine cu latifundiile!" **Sub aceste lozinci s-a desfășurat în Ecuador un impunător „marș pentru reforma agrară", care s-a încheiat printr-o demonstrație pe străzile orașului Quito — capitala țării.**

Cu toate boccelele într-un cărucior, nenumărate familii de țărani cutreieră drumurile Braziliei, în speranța că vor putea găsi undeva de lucru și vor scăpa astfel de spectrul foamei.

O mie de dolari pentru un mort și aceasta de patru ori pe minut

Mizeria unui întreg continent aduce monopolurilor americane profituri cu mult mai mari decît cele pe care le dobîndeau conchistadorii jefuitori ai templelor vechilor civilizații. Fiecare dolar investit în această zonă aduce un profit de 3,17 dolari. Din America Latină se scurge în Statele Unite un torent continuu de bani: aproape 4.000 dolari pe minut, 5 milioane de dolari pe zi, 2 miliarde de dolari pe an. Aici, poate mai mult ca oriunde în lume, dolarul apare mînjit de sînge și suferință. Pentru că asemenea profituri fabuloase în mîinile unui mănunchi de monopoliști din S.U.A. înseamnă pentru cei 200 milioane de latino-americani foamete și moarte. În America Latină mor de foame, de boli care ar putea fi combătute sau din cauza bătrîneții premature 4 oameni pe minut. În 15 ani au murit acolo de două ori mai mulți oameni decît în primul război mondial și această situație continuă. *„O mie de dolari pentru un mort — iată prețul a ceea ce se numește imperialism*, se arată în cea de-a doua Declarație de la Havana. *O mie de dolari pentru un mort și aceasta de patru ori pe minut*".

În numeroase țări ale Americii Latine, cercurile guvernante încearcă să înșele masele care cer o reformă agrară radicală, cu promisiuni că le vor ajuta să se instaleze pe pămînturile necultivate. Dar acestea sînt pămînturile cele mai puțin fertile, cele mai depărtate de centrele urbane și de căile de comunicații. Țăranii „ajutați" să colonizeze aceste terenuri s-ar îngloda în datorii.

O asemenea spoială de reformă agrară o preconizează și Romulo Betancourt, președintele Venezuelei. Masele însă resping simulacrele de reformă agrară.

Progres sau haos?

Zecile de milioane de țărani ai Americii Latine au găsit, în lupta lor pentru reforme agrare reale, un exemplu însuflețitor în realizările Cubei. Influența exemplului cuban asupra zecilor de milioane de țărani săraci din celelalte țări latino-americane provoacă o vie îngrijorare în cercurile guvernante din S.U.A.

„Viața plină de mizerie apăsătoare și de deznădejde mută — scria recent un trimis special al revistei americane „Progressive" *— este încă în America Latină o caracteristică generală. Dar dincolo de pereții putrezi ai colibelor în care milioane de latino-americani luptă pentru existență, dincolo de zidul ignoranței care înconjoară majoritatea analfabetă, se ascunde o puternică încărcătură revoluționară. America Latină reprezintă dinamita direct în pragul nostru. Și o parte din această dinamită a și explodat*".

Încercările de a amăgi America Latină, de a ostoi cît de cît nemulțumirea ei prin așa-numita „Alianță pentru progres", lansată cu surle și trîmbițe cu un an în urmă, promisiunea S.U.A. de a da acestor țări cîteva sute de milioane de dolari — care nu reprezintă decît o infimă parte din sumele jefuite de monopolurile americane din acest continent în suferință — sînt încercări disperate și zadarnice. *„La un an după ce președintele Kennedy a anunțat Alianța pentru progres* — recunoștea recent revista „U. S. News and World Report" *— America Latină pare să fie destinată mai degrabă haosului decît progresului*". Acest continent *„se zbate în dificultăți mai mari decît cele existente înainte de începerea programului*".

Revista nord-americană ne ajută să pătrundem tîlcul termenului „haos", amintind că, în septembrie trecut, în Mexic, țăranii flămînzi s-au răsculat, că cererile de reformă agrară sînt tot mai insistente în Brazilia, Chile, Peru, Paraguay, Ecuador, Salvador, Panama.

După aproape o jumătate de mileniu de asuprire, popoarele Americii Latine se ridică cu tot mai multă fermitate în lupta pentru o dezvoltare economică independentă, pentru posibilitatea de a folosi bogățiile imense ale acestui continent în scopul progresului social. Și, în această luptă, un rol important îl joacă zecile de milioane de țărani urgisiți, care cer dreptul la o viață omenească.

Sorin STRUJAN

CARTI

Pop Simion: ORE CALDE

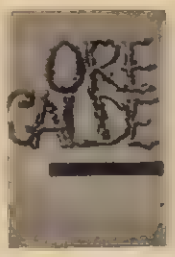

Denumind cartea sa recentă „Ore calde", Pop Simion nu a găsit numai un titlu, o temă sau un subiect de relatări reportericești, dar a aflat, în mod fericit, un procedeu de a *surprinde* noile trăsături etice ale constructorului socialismului în momente de înaltă tensiune, în însuși procesul creator al muncii. „Munca unui laminorist — ne spune autorul — se măsoară după numărul de «ore calde», adică după timpul efectiv în care cilindrii laminorului lucrează din plin". Transpunînd noțiunea aceasta de „ore calde" din *planul tehnic în acela al sufletului* uman, scriitorul năzuiește să surprindă pe muncitor în acea durată de timp saturată de „vibrație omenească", durată în care — gîndind și construind — dăruiește colectivității rodul muncii lui. Folosind această „cheie", Pop Simion oferă cititorului o suită de „portrete ce-l înfățișează pe muncitor în mișcare", după cum ne asigură el însuși în cele cîteva rînduri liminare cărții.

Și trebuie s-o spunem de la început că intenția autorului și-a găsit realizarea *în multe din paginile* „Orelor calde". Cunoaștem din activitatea anterioară a scriitorului interesul său viu pentru imediata noastră actualitate, dorința sa expresă de a trăi în miezul fierbinte al vieții noastre noi. „Orele calde" ne confirmă încă o dată toate acestea. „Modelele" portretelor sînt luate din ramuri diverse de activitate. Răspunsurile (astfel se intitulează capitolele cărții, ca o urmare a convorbirii reporterului cu oamenii muncii) „zidarului, celui ce înalță uzine, oțelarului, celui ce face pantofi, olarului, celui ce lucrează la strung, constructorului de nave, minerului, laminoristului, celui ce pescuiește pe mare" contribuie, pe lîngă comentariul autorului, la conturarea, rînd pe rînd, a portretelor respective. În zugrăvirea acestor portrete Pop Simion folosește de multe ori o paletă generoasă, purtătoare a unor culori care-i permit să evoce autentic chipul interlocutorului său. Oamenii înfățișați își descoperă trăsăturile distinctive, proprii constructorilor socialismului care, simțind bucuria unei munci efectuate în deplină libertate, sînt stăpîniți nu mai puțin și de simțul răspunderii pentru ceea ce realizează ei în uzine, fabrici și pe marile șantiere ale țării.

Portretele pe care ni le comunică Pop Simion mai subliniază însă și un alt fapt caracteristic, și anume că, în cadrul noilor relații de viață și muncă ce se instăpînesc în societatea noastră, nu se făuresc numai bunuri materiale, ci se formează și noi conștiințe. „Așa că el construiește la Onești nu numai case, ci și conștiințe", ni se spune despre zidarul Novitzki, care depune *o deosebită și părintească grijă* în combaterea rămășițelor vechi din mentalitatea unor membri ai brigăzii lui.

În genere, scrisul lui Pop Simion e ferit de o falsă literaturizare. *Relatările* sale nu ocolesc lirismul, dar acesta nu e iscat de un entuziasm facil. Comentariul reporterului, de avînt reținut, e convingător pentru că se aplică strict la obiect, direct și precis, fără divagații de teflin convenționalism. Menționăm, printre altele, portretul Eroului Muncii Socialiste Tripșa, al lemnistului Erdös Francisc și al *operatorului* Găină Ioan, ultimii doi crescuți și educați la școala Bicazului. Ne reținem atenția paginile de un sustinut ritm epic închinate „pescuitorilor pe mare" sau acelea de discret lirism dedicate noului peisaj al Bicazului. Pe alocuri însă, datorită unui ton abstract și declarativ, unele portrete nu realizează acea „înfățișare în mișcare a muncitorului" dorită de autor. În asemenea cazuri, deși „modelele" sînt prezentate cu toate calitățile lor reale, caracterizarea rămîne exterioară; așa de plidă, portretul prim-topitorului *Furtună* apare neanimat, fixat în rama limitativă a unor considerații generale, deci fără putință de individualizare. La fel se întîmplă și cu „constructorul de nave". Cu excepția unor asemenea pagini în care *intensitatea* „vibrației omenești" scade, „Orele calde" își mențin temperatura lor ridicată, mulțumită, fără îndoială, talentului autorului, dar și capacității sale recunoscute de a recepta însuflețita noastră realitate socialistă.

Traian STOICA

Între „bărbaţi"

de Octav PANCU-IAŞI
Ilustraţie de Tia PELTZ

— Întinde-te niţel. Poate tragi şi un pui de somn. Noi ieşim pe culoar să fumăm.

— Iar?

— Patima, dragă... Încearcă să aţipeşti.

Bărbaţii ieşiră pe culoar. Bărbatul cel înalt scoase din buzunarul de sus al hainei un creion. Îl răsuci în palme, îl bătu îndelung cu capătul neascuţit de unghie şi abia apoi îl băgă în gură şi se aplecă să ceară foc.

Celălalt se înălţă pe vîrfuri, întinse mîna spre vîrful creionului şi pocni din degete.

— S-a aprins?

— Da, mulţumesc.

Bărbatul cel înalt trăgea din ţigară cu mare poftă. Îşi ţuguia buzele şi dădea drumul fumului puţin cîte puţin.

— Faci rotocoale?

— Îhî.

— Cîte?

— Încerc să fac vreo sută, dar dacă mai dau şi cîteva peste normă nu mă supăr.

— Tu întotdeauna dai şi peste normă — rise stăpînul brichetei, şi nu se gîndi la rotocoale.

— Asta-i drept — rise şi fumătorul, şi nici el nu se gîndi la rotocoale.

Pe urmă deschiseră fereastra. Mai întîi însă bărbatul cel înalt se asigură că nu-i curent şi după ce deschiseră fereastra chiar spuse:

— Nu. Nu-i curent.

Celălalt îl auzi şi-l întrebă:

— De ce se cheamă tot curent două feluri de curent?

Altcineva poate că n-ar fi înţeles şi ar fi cerut lămuriri, dar bărbatul cel înalt înţelegea întotdeauna şi nu cerea niciodată lămuriri. El răspunse foarte convingător:

— Aşa.

Se vede însă că numai atîta nu-l mulţumi şi de aceea adăugă:

— Nu-s numai două. Sînt mai multe feluri de curent. Unul îl face vîntul, altul îl face apa, altul electricitatea...

— Tot aşa şi cu broaştele! — înţelese celălalt. Unele trăiesc în apă, altele trăiesc în uşi.

— Cele din uşi nu trăiesc — îl corectă bărbatul cel înalt.

— Ştiu, dar aşa vine vorba...

Cîteva clipe tăcură, privind pe fereastră. Trenul străbătea o cîmpie fără sfîrşit. Stîlpii de telegraf alergau unul după altul.

Pe culoar, prin spatele lor, trecu un bătrîn cu bonetă albă şi cu şorţ alb, sunînd dintr-un clopoţel.

Bărbatul cel mic se interesă:

— De ce sună din clopoţel?

— Ne cheamă la vagonul restaurant. E gata masa.

— Dar mie nu mi-e foame!

— Noi nici nu mergem.

— Foarte bine. Stăm şi ne uităm afară. Vrei să numărăm stîlpii?

— Să-i numărăm!

— Încep eu! Unu...

— Doi...

— Trei...

— Cinci...

— L-ai uitat pe patru.

— Nu l-am uitat. Îl spun acum: patru...

— Cinci...

— Pe cinci l-am spus eu. Altul...

— Şase...

— O mie patru sute şaptezeci şi un măr... şi un crocodil... şi o peniţă!

— Numărul ăsta nu există.

— L-am făcut eu ca să rîdem!

Şi rîseră amîndoi.

Trenul se opri într-o gară mică. Poate chiar că nici nu era o gară, ci o haltă. În dreapta avea o grădiniţă cu flori şi în mijlocul grădiniţei o fîntînă.

— Cît de adîncă e fîntîna? — întrebă cel care de obicei întreba cîte ceva.

— Nu m-am uitat. Asta trebuie s-o ştie ciutura. Ea intră în fîntînă.

— Ce-ar fi dacă cineva ar săpa o fîntînă atît de adîncă încît să nu-i dea nimeni de fund?

Bărbatul cel înalt se gîndi ca să-i răspundă, dar nu mai fu nevoie.

— Ar fi o prostie — îşi răspunse singur celălalt. Mai bine ar face altceva.

— Ce?

— Ştiu eu?! Ar putea face tractoare, ca tine. Şi eu tot tractoare o să fac! Numai că eu o să le fac albastre. Şi mai mici...

Apoi, arătînd cu degetul spre grădiniţă:

— Ce scrie acolo, din flori?

— „Trăiască pacea".

— Asta scrie peste tot!

— Aşa-i cu pacea asta. E nevoie de ea peste tot.

— Şi noi doi avem nevoie de ea?

— Foarte mare nevoie!

— Să scriem atunci şi noi, în grădina noastră. Scriu eu dacă mă înveţi. Pe „A" şi pe „N" îi ştiu.

— „N" nu ne trebuie.

— Lasă, poate că ne trebuie!

Locomotiva fluieră scurt şi trenul porni mai departe.

Bărbatul cel mic se întoarse şi, lipindu-şi nasul de geamul compartimentului, se uită înăuntru.

— Ne-a păcălit — zise. Tu i-ai spus să doarmă şi ea citeşte.

Se uită şi bărbatul cel înalt şi zîmbi:

— Parcă noi n-am păcălit-o!?

— Cum?

— Ea crede că eu am fumat şi uite că am avut ambiţie să nu fumez şi n-am fumat.

— Chiar aşa! Am stat de vorbă... Uite, mie mai mult şi mai mult îmi place să stau de vorbă cu tine. Te iubesc foarte mult.

— Îmi faci declaraţii... în public? — rise bărbatul cel înalt.

— Nu ne aude nimeni. Dacă ne-ar fi auzit cineva nu ţi-aş fi spus.

— De ce?

Bărbatul cel mic se prefăcu că nu aude. Îşi făcu din pumni un binoclu şi se uită cu el în zare. Acolo se vedeau munţii.

— În munţi sînt case?

— Sînt cabane. O să le vezi.

— Seamănă cu casele?

— Păi, sînt chiar nişte case, numai că se numesc cabane.

— Sînt şi lupi în munţi?

— Nu ne e frică nouă de ei!

— Şi urşi?

— Nici de ei nu ne e frică!

— Adevărat. Nouă nu ne e frică de nimic. Eu mă gîndeam la... — şi făcu un gest scurt cu capul spre compartiment. Adică... am uitat... ea o să fie cu noi. Iar noi o s-o apărăm. Eu o s-o ţin de o mînă şi tu de o mînă. Da?

— Întocmai. Şi o să cîntăm.

— Eu o să-i culeg o floare albă!

— Şi eu tot una albă!

— Atunci cum o să ştie care e de la mine şi care e de la tine?

— De ce să ştie?

— Eu vreau să ştie!

— Eu nu vreau!

Atunci, pe neaşteptate, se deschise uşa compartimentului şi un glas de femeie întrebă:

— Ce faceţi, tovarăşi, vă certaţi?

— Un pic — răspunse bărbatul cel înalt.

Bărbatul cel mic nu spuse nimic. Lui îi plăcu că fusese numit „tovarăş" şi, rîzînd, repeta cuvîntul ăsta în gînd, privind pe fereastră cum aleargă stîlpii.

Dar ce stîlpi caraghioşi! Cînd îi număra băiatul, după al treilea venea întotdeauna al cincilea şi după al optulea venea al două sute şaptezeci şi şaselea! Numai cînd îi număra tatăl, socoteala ieşea exact... Dar asta n-avea importanţă. Erau împreună şi se simţeau bine că puteau sta de vorbă ca între bărbaţi.

COMERȚUL CU ABRACADABRA

Friedrich Wittstock, un domn cu înfățișare respectabilă, îmbrăcat într-un halat de un alb imaculat, își conduce pacientul în cabinet. Îi ia mîna și, după ce-l privește lung, cu insistență, în ochi — pînă ce omul, stînjenit, își ferește privirea — rostește pe un ton grav:

— Abracadabra.

Apoi rămîne cu ochii ațintiți în tavan, concentrat. Vizitatorul se uită și el atent, dar pe tavan nu scrie nimic. Tăcerea durează cîteva clipe lungi. Apoi, dintr-o dată, cu un zîmbet fericit (a găsit ce căuta), omul cu halat spune iar:

— Abracadabra.

Pare-se că asta e părerea lui și, fără îndoială, e greu să-l contrazici. Dacă zice omul „abracadabra" cu atîta convingere, o fi știind el ceva...

Un redactor al ziarului german „B.Z. am Abend" a făcut o anchetă la una dintre numeroasele întreprinderi care se ocupă cu comerțul zodiacelor, cu popularizarea ultimelor „noutăți" în ce privește ... încrucișările de stele, cu ghicitul în nisip sau în noroi. Gazetarul a aflat că întreprinzătorii care se ocupă de treburile acestea nu sînt — ca în vechile povești — niște babe zgripțuroaice care folosesc fierturi magice și locuiesc în niște colibe dărăpănate. E vorba despre o întreprindere pe acțiuni care are și magazine pe străzile Berlinului occidental. Cu ce se ocupă această întreprindere? Cu desfacerea pe scară largă a unor mari cantități de horoscoape și buletine grafologice. Cel care conduce întreprinderea este însuși „maestrul" Friedrich Wittstock, care se intitulează: „astrolog, cosmopsiholog, grafolog, ghicitor în nisip". Cartea sa de vizită, foarte bogată, mai cuprinde și alte numiri, tot atît de „științifice". Întreprinderea are drept clientelă bătrîne superstițioase, adolescenți creduli și alți naivi de toate categoriile.

Iar „specialiștii" sînt importați în special din Germania occidentală, unde astrologia, ocultismul, magia neagră, albă sau albastră cu dungi constituie o adevărată industrie de șarlatanism, cu clienți de toate categoriile, o industrie organizată cu grijă, avînd drept scop să semene și să cultive ignoranța, credința în supranatural, superstițiile de soiurile cele mai diverse.

Evident că atmosfera de neliniște, de teamă, de nesiguranță, din Berlinul occidental, constituie un mediu propice pentru asemenea „industrie". Cînd zeci de publicații încearcă să-și convingă cititorii că ziua de mîine trebuie privită cu spaimă, sigur că nu pot lipsi naivii care să încerce să-și ghicească viitorul în stele.

În Berlinul occidental, astrologii și ghicitorii — deși există o armată întreagă de asemenea fabricanți de iluzii — o duc cum nu se poate mai bine. În timp ce studenții, de pildă, sînt nevoiți, pentru a-și asigura plata cantinei, să spargă lemne și să scuture covoare la casele mai bogate, oameni ca Wittstock realizează cîștiguri importante.

Centrul Berlinului occidental este plin de specialiști de genul lui Wittstock. „Cea mai veche librărie specială pentru astrologie și ocultism", una dintre oficinele acestui comerț, a editat un prospect conținînd 366 de titluri de lucrări din acest domeniu „intelectual". Iată cîteva: „Practica contactului cu lumea de dincolo", „Investirea cu simțuri a celor lipsiți de simțuri". Tot în același prospect ni se vorbește și despre „celebra" lucrare — atenție! — „Despre alifia vrăjitorească" (cu 100 de rețete). Nu lipsește nici una: 100 în cap!

Evident că revanșarzii vest-germani nu puteau lăsa uitării o anumită tradiție a ghicitului în cafea și a horoscoapelor. Hitler avea în jurul lui o serie întreagă de șarlatani care-i citeau în stele „gloriosul său viitor" (despre șoricioaică nu spuneau nimic). William Shirer, în cartea sa „Cel de-al treilea Reich, de la origine la cădere", povestește că, numai cu cîteva ore înainte de sinucidere, Hitler și-a consultat horoscopul în care era vorba despre marile succese care l-ar fi așteptat... prin 1948.

În epoca în care oamenii au reușit să străbată spațiul cosmic, în care au fotografiat fața nevăzută a Lunii, în epoca unui nemaivăzut avînt al științei, în Berlinul occidental se vinde pe preț destul de piperat așa-numita: „pendulă spirală magică". Îi dai drumul, pendula face bing-bang și în două minute și treizeci și șase de secunde afli tot viitorul, absolut totul.

În epoca sputnicilor nu e însă nevoie de „pendula magică" ca să ghicești că asemenea șarlatanii, oricîte eforturi ar face partizanii lor, nu au viitor.

Florin MUGUR

„Ești născut în zodia Berbecului și ai ochii verzii Concluzia ... poate fi decît una singură: trebuie să te ferești de numărul 25. Așa spun stelele și stelele nu mint". În schimb mint cît pot horoscoapele cu asemenea texte, pe care le publică în fiecare săptămînă ziarele și revistele din Berlinul occidental. Există chiar și „firme specializate" în comerțul cu zodiace. O șarlatanie veche urmărind să abată atenția oamenilor de la adevăratele probleme ale vieții. O șarlatanie veche, care însă continuă să îmbogățească deste paraziți.

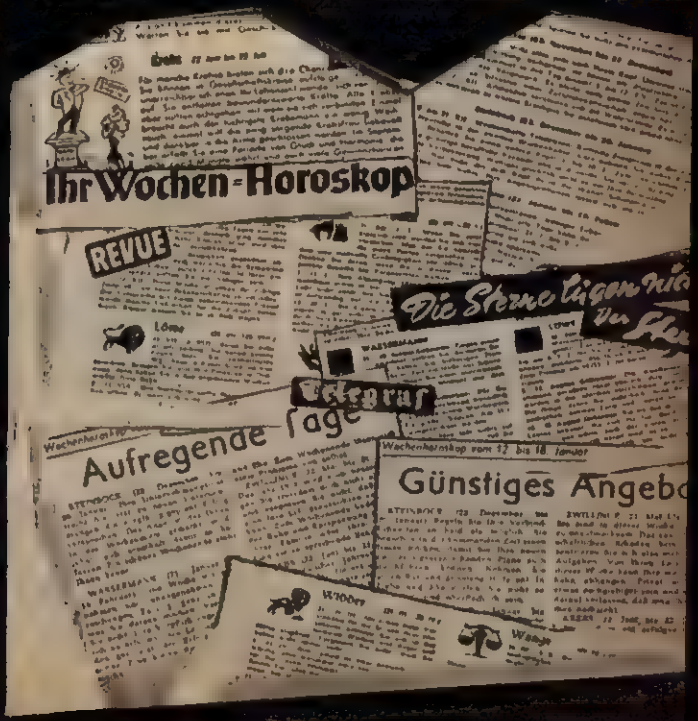

E BINE SĂ ȘTIM

VECHI

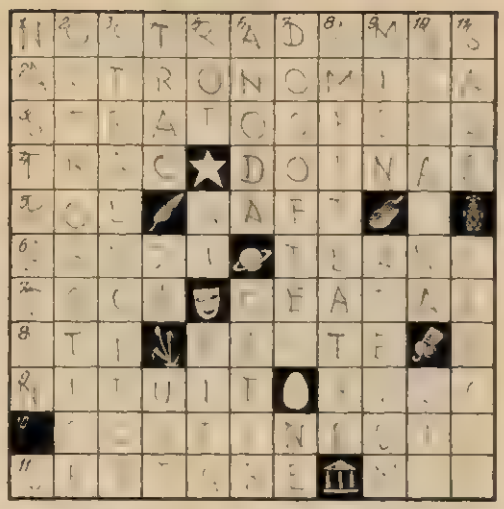

ORIZONTAL: 1) Vechi șarlatan francez, ghicitor în... stele (1503-1566). 2) Disciplină științifică, cunoscută încă din vechime (adj.). 3) O sferă foarte... înaltă. 4) Străveche emoție a actorului — Unul care cîntă vechi cîntece de of și dor... 5) Horațiu în „Fîntîna Blanduziei" sau Ștefan cel Mare în „Apus de soare" — Veche denumire a țițeiului. 6) Duzi — Hîrtii peste hîrtii (sing.). 7) Pălărie pe care o purtau pe vremuri magistrații din țara noastră — Brad cu stufăriș în Delta. 8) A apare — Preumblări. 9) Prins în nituri — Pericol. 10) Stațiune pe litoral, nu departe de străvechiul Tomis. 11) În ele se învechesc... manuscrisele — Legendă din antichitate.

VERTICAL: 1) Erou popular din vechile legende orientale. 2) Aparținînd unor vechi triburi germanice din răsărit (fem. pl.). 3) Luminos. 4) Popor ce a trăit în vechime prin părțile noastre — Material pentru vechi cămăși! (sing.) — Localitate în U.R.S.S. 5) Afluent al Dunării — Neculce Ilarion — Țiganca cu ochii sprințari dintr-o veche roman tă. 6) Electrod pozitiv — Mijloc arhaic de transport pe cărările munților. 7) Vechi cărturar moldovean (sec. al XVIII-lea) — Pronume. 8) Arene pentru spectacole... antice. 9) Lac în Suedia — Concepție filozofică, ce spulberă vechi credințe și superstiții. 10) Patria lui Bogdan Hmelnițki și a legendarilor cazaci zaporojeni, astăzi republică sovietică — A cunoaște. 11) Localitate și trecătoare în Elveția — Ou vechi (nu chiar de pe vremea lui Columb!).

Noutăți științifice și tehnice

Ultrasunetul și caria dentară

Nu este prima oară cînd se vorbește despre ultrasunet în legătură cu stomatologia. Un medic și un inginer din Japonia au construit de curînd un nou aparat care, cu ajutorul ultrasunetelor, distruge partea de țesut atinsă de carie. Aparatul, care seamănă ca aspect cu un creion bine ascuțit, se introduce în carie, unde, fără a provoca durerea ce însoțește în mod obișnuit asemenea operații, omoară nervul și împiedică răspîndirea procesului de infecție.

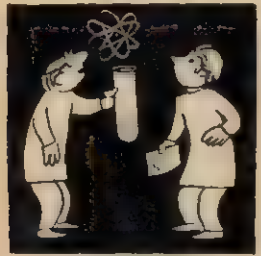

Condiții de viață „imposibile". Și totuși...

Doi oameni de știință australieni au reușit să realizeze în condiții de laborator o nouă formă de adaptare la mediu a unor bacterii. Ei au pus aceste organisme în situația de a se adapta unor condiții la prima vedere imposibile pentru viață.

Se știe că unul din elementele fundamentale ale organismelor vii este hidrogenul, care intră în componența apei din țesuturi. Cei doi savanți au încercat să înlocuiască atomii de hidrogen din țesuturi cu atomi de deuteriu — un izotop al hidrogenului a cărui greutate atomică este de două ori mai mare.

Ei și-au început experiențele cu bacterii pe care le-au pus într-un vas cu „apă grea" (în care atomii de hidrogen sînt înlocuiți cu atomi de deuteriu). Atîta timp cît bacteriile nu s-au adaptat la noul mediu, procesul normal de diviziune a celulelor a fost tulburat, iar la unele dintre ele s-au observat malformații. După un timp însă totul a reintrat în normal.

Este de remarcat că noile bacterii au pierdut posibilitatea de a fabrica pigmenți coloranți, devenind „albinoși", dobîndind în schimb capacitatea de a suporta doze mari de radiații, distrugătoare pentru bacteriile obișnuite.

Experiențele continuă.

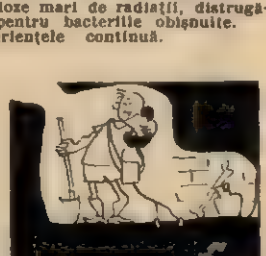

Arheologie... electronică

„Arheologul electronic" este de fapt un potențiometru care este folosit la descoperirea... mormintelor etrusce, monumente ale străvechii civilizații care a înflorit cîndva pe pămîntul Italiei.

Cum funcționează „arheologul electronic"? Foarte simplu. Electrozii sînt înfipți în pămînt, iar anumite devieri ale acului aparatului indică prezența unor obiecte îngropate în locul respectiv.

Nou record de cufundare în apă

Matematicianul elvețian Hannes Keller a stabilit un remarcabil record de cufundare sub apă în costum de scafandru ușor: 300 m, față de 150, vechiul record. El a folosit pentru respirație un nou amestec de gaze, a cărui formulă o ține deocamdată secretă.

Pentru a ajunge la cel mai potrivit amestec — element de importanță esențială pentru succesul cufundării — Keller a ținut seama de modificările biochimice ce au loc în organismul uman sub influența presiunilor mari, găsind diverse formule de „cocteiluri" de gaze, în funcție de adîncime. Rezultatul? În timp ce un scafandru care folosește pentru respirație numai oxigen nu poate coborî decît pînă la 60 m, Keller a reușit să se cufundă la o adîncime de cinci ori mai mare.

Pacientul a murit acum... 5.000 de ani

Ziarele americane au relatat nu de mult că într-un muzeu orășenesc din statul Mississippi o mumie aflată într-o stare avansată de descompunere n-a putut fi îngropată, deoarece specialiștii n-au reușit să stabilească cauza morții respectivului cetățean al Egiptului antic — condiție indispensabilă pentru ca autoritățile să permită „înmormîntarea".

Există însă temeiuri să se presupună că mumia va fi totuși îngropată în pămînt american și chiar în modul cel mai legal cu putință. În ultimul timp, specialiștii au găsit posibilități să stabilească care au fost bolile de care sufereau unii dintre acei oameni ai antichității ale căror corpuri au fost mumificate. Societatea de medicină din Anglia informează că, prin mijlocirea razelor X, s-au putut descoperi la o mumie urme de artrită. Cu ajutorul aceleiași metode s-au constatat și semne de tuberculoză. Date de acest gen au confirmat părerea că egiptenii antici sufereau de boli cunoscute și azi, ca podagra, pneumonia, pietrele la ficat și rinichi.

„Organe de simț" electronice?

Chirurgul sovietic B.V. Ognev a reușit să creeze niște „proteze" nervoase experimentale care înlocuiesc cu succes nervii acustici și optici ai ființei.

Pe „modelul-proteză" au putut fi înregistrați curenți biologici, care se deosebesc foarte puțin de cei emiși de nervii naturali.

În momentul de față se studiază posibilitatea obținerii unor electrozi mai perfecționați, din conductori metalici și semiconductori, pentru transmiterea biocurenților. În măsura în care va fi perfecționată, noua tehnică va deschide în medicină perspective deosebite.

Dezlegarea jocului apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Hasek—Atacat. 2) Un—Patrule—O. 3) Sadoveanu—Bp. 4) A—Alecsandri. 5) Rumeri—R—Aar. 6) N—Ti—Cîntec. 8) Tir—Ney—Oase. 8) Atom—L—Cu—Ca. 9) Cavaleri—Tun. 10) Arii—Verne—U. 11) Ninon—Cușmă. 12) I—Erot—Suppe.

De vorbă cu medicul

Cum să tratăm rănile pînă la sosirea medicului

Rana sau plaga reprezintă o întrerupere bruscă a integrității pielii și a țesuturilor care se află sub ea.

Cel care dă unui rănit primele ajutoare va trebui să aibă ca primă grijă curățenia propriilor sale mîini. Pentru aceasta, degetele vor fi șterse cu un tampon înmuiat în tinctură de iod; în lipsa iodului, după ce am spălat mîinile cu apă și săpun, le vom șpăla cu alcool fără a le usca. Apoi trecem la îngrijirea rănii: ștergem pielea din jurul ei cu tinctură de iod și turnăm pe rană apă oxigenată, acoperind-o apoi cu comprese sterile peste care vom pune un tampon de vată și vom trage o fașă. În lipsa pansamentelor sterile se vor folosi bucăți de pînză fiartă mai întîi în apă în care adăugăm puțină sare.

Dacă pe rană se observă urme de pămînt sau de alte corpuri străine, acestea trebuie îndepărtate, spălînd rana cu apă sărată fiartă. În aceste cazuri este absolut necesară o injecție cu ser antitetanic.

Hemoragia însoțește aproape totdeauna rana. Dacă e vorba numai de o leziune superficială a capilarelor sau a venelor mici, hemoragia încetează îndată printr-o strîngere a rănii, făcută cu comprese sterile. În cazul cînd rana a afectat vase mai mari, hemoragia nu se oprește ușor și viața rănitului este în primejdie. Dacă sîngele ce țîșnește este de culoare roșie, vie, este vorba de o hemoragie arterială și atunci, în așteptarea medicului, se poate încerca oprirea hemoragiei, comprimînd puternic țesuturile de deasupra rănii. Cînd plaga se află pe unul din membre, se strînge mîna sau piciorul respectiv cu o batistă cu un tub de gumă. Pentru a evita ca... grena, această compresiune nu trebuie să dureze mai mult de o oră, o oră și jumătate. Dacă medicul nu sosește în acest timp, vom slăbi strînsoarea lăsînd sîngele să curgă cîteva minute, după care vom strînge din nou legătura.

În cazurile de hemoragie venoasă — pe care o recunoaștem după culoarea roșie închisă a sîngelui ce se scurge în mod continuu — este suficient să comprimăm țesuturile de dedesubtul rănii.

Dr. Sliviu GHEREA

CE SÎNT ACESTEA?

CÎTEVA GHICITORI DISTRACTIVE

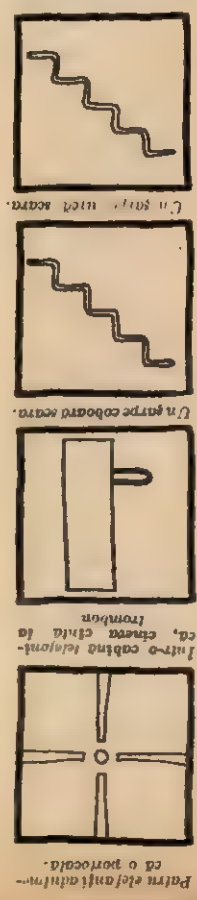

Într-o cabină telefonică, cînd cineva sună la interior

Pe un șantier acoperit cu zăpadă

Într-o pivniță cobortă acolo

Pe o bornă de hotar

(Din „PARIS MATCH")

AGENDA

● La teatrul din Kaluga, orașul în care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale marele savant rus, părintele astronauticii, Konstantin Eduardovici Țiolkovski, și unde trăiesc și azi fiica și nepoții săi, a avut loc premiera unei piese închinate vieții și creației genialului învățat. Piesa aparține dramaturgului K. Bedlinski și este intitulată „În întîmpinarea stelelor".

● În 50.000 de exemplare s-a tipărit la New York cartea autobiografică a lui Gherman Titov „De 17 ori zorile cosmice". Cartea cuprinde întîmplări interesante din perioada copilăriei, studiilor și antrenamentelor vestitului cosmonaut.

● O expoziție neobișnuită de artă plastică s-a deschis la Paris. Aci n-au expus pictori sau sculptori consacrați, ci artiști dramatici și scriitori pentru care pictura reprezintă doar „vioara lui Ingres". Printre expozanți s-au numărat actorul Jean Marais și scriitoarea Françoise Sagan.

● De o caldă apreciere din partea cititorilor și a criticii literare s-a bucurat debutul în literatură al tinerei Erika Michel Wagner, fostă vînzătoare într-o librărie din R.D. Germană. Povestirea ei „Unde e Ruth?" și poeziile „Te caut, veac XX" și „Strada comunismului" învederează un talent autentic în plină dezvoltare.

● Recent a încetat din viață în orașul Oxford din statul Mississippi (S.U.A.) marele scriitor american William Faulkner. Născut în anul 1897 într-o familie de fermieri scăpătați, Faulkner a îmbrățișat de tînăr mai multe profesii, printre care acelea de zugrav, ziarist, fermier, vînător. El a debutat în jurnalistică în 1922, iar în 1926 a publicat primul roman. În opera sa Faulkner a descris viața chinuită, complexă, contradictorie a oamenilor din Sudul înapoiat al Statelor Unite. În 1950 creația literară a lui Faulkner a fost încununată cu Premiul Nobel.

● De un binemeritat succes s-au bucurat în Italia concertele artistei și cîntărețel franceze Catherine Sauvage (în fotografie). În sala „Il Teatro Club" din Roma unde s-au produs nu demult Juliette Greco și Charles Aznavour, Catherine Sauvage, supranumită „intelectuala cîntecului", a interpretat, printre altele, melodii de Bertolt Brecht, Federico Garcia Lorca, Kurt Weill, Louis Aragon.

● O covîrșitoare impresie asupra spectatorilor din capitala Italiei a lăsat filmul documentar antifascist purtînd — paradoxal — titlul „La arme, sîntem fasciști". După scenariul și în regia Ceciliei Mangini, Lino del Fra și Lino Micciché, această realizare avertizează asupra gravului pericol pe care-l reprezintă pentru poporul italian recrudescența fascismului. La vizionarea organizată de către ziarul „Paese Sera", elemente fasciste au încercat să provoace dezordine, rănind cîțiva spectatori. În fotografie, cetățeanul Edmondo Rotogno, una din victimele agresiunii.

Fotocronica FLACĂRII

PRIMA ZI ÎN PRODUCȚIE. Un grup de tineri absolvenți ai școlii profesionale de pe lîngă uzinele „Semănătoarea" din București sînt primiți cu multă dragoste de tovarășii lor mai vîrstnici în prima zi de muncă în uzină.

ÎN TURNEU PRIN TOATĂ ȚARA. Ansamblul de cîntece și dansuri al C.C.S. se află în prezent într-un mare turneu prin țară, prezentînd publicului spectacolul „Visuri îndrăznețe".

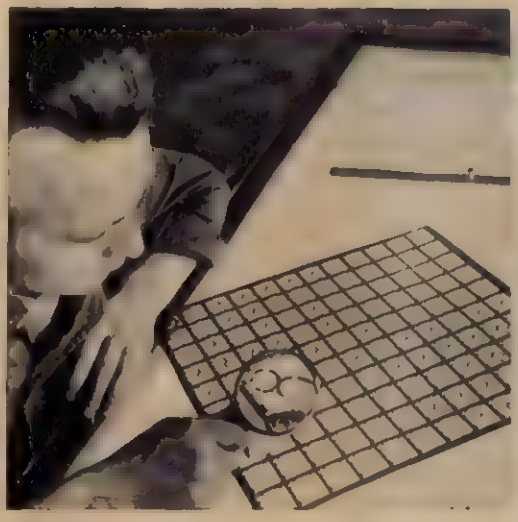

ÎN CINSTEA FESTIVALULUI DE LA HELSINKI, în țara noastră a fost tipărită o nouă emisiune de timbre poștale.

HOLUL HOTELULUI AMBASADOR din Capitală, de curînd renovat și decorat cu o frescă aparținînd pictorului Jules Perahim.

PENTRU A ȘASEA OARĂ. Învingînd echipa „Rapid" cu 5-1, fotbaliștii clubului „Steaua" au cîștigat Cupa R.P.R. pentru a șasea oară.

LA DRUM!...

Iată-ne din nou în anotimpul drumeției. Ne cheamă pădurea răcoroasă și potecile ce duc la cabane. Ne cheamă poienile și defileurile, văile umbrite și înălțimile pline de soare. Ne cheamă munțele, rîurile, marea...

Pagina de față, ca și cele ce vor mai urma, își propun să vină în ajutorul celor ce doresc să viziteze locuri noi, cabane necercetate, frumuseți încă necunoscute ale patriei noastre minunate.

Cîteva sfaturi practice în legătură nu numai cu alegerea itinerarului, ci și cu întocmirea echipamentului, cu protejarea sănătății, cu valorificarea din plin a timpului destinat excursiilor vor fi, poate, utile nu numai începătorilor în ale turismului.

Vă dorim excursie plăcută!

Lacul Iezer.

CABANELE DE LA VOINA ȘI ADĂPOSTUL IEZER

Munții Iezer și Păpușa, destul de puțin cercetați de turiști, se găsesc pe versantul sudic al Făgărașilor, la apus de Piatra Craiului. Din vîrful Iezer (2.468 m) se deschide o privelițte deosebit de frumoasă asupra întregului lanț al Făgărașului, iar de pe Păpușa (2.378 m) privitorul poate vedea, ca pe un măreț ecran natural, cunoscutul și mult umblatul perete apusean al Pietrei Craiului.

Accesul în acești munți începe de obicei de la Voina, un grup de două cabane aflate la vreo 17 km de Cîmpulung (Muscel), pe șoseaua ce trece spre nord, prin satele Voinești și Lerești. Altitudinea cabanelor: 950 m. Prin fața lor curge rîul Tîrgului, foarte lat și puțin adînc.

De la Voina se poate merge fie pe valea Bătrînei, fie prin picioru Văcarea, spre vîrful Iezer, un drum de vreo 4-5 ore. Sub vîrful Iezerul Mare, într-un larg circ glaciar, se găsește lacul Iezer, iar în apropierea lui, adăpostul cu același nume (2.135 m). De la Iezer se poate pleca mai departe spre Păpușa pe un drum de creastă cu multe suișuri și coborîșuri, cu întoarcerea la Voina după alte 5-6 ore.

Pînă la Cîmpulung se ajunge ușor cu trenul sau autobuzul.

CABANA PIETRILE

Iubitorii naturii sălbatice, ai potecilor mai puțin străbătute de oameni ori ai întîlnirilor neprevăzute cu caprele negre, aleg pentru drumeție Munții Retezat. Cabana Pietrile, aflată în partea de nord a masivului, e așezată pe Valea Stînișoarei, în vecinătatea principalelor văi nordice: Valea Rea, Pietrile și Sebeș. Toate aceste văi sînt folosite de turiști pentru a se apropia prin partea aceasta de vîrful Retezat (2.484 m), de șaua Bucurii (2.206 m), de Peleaga (2.511 m), de custurile Galeșului și ale Slăveiului ori de unele din numeroasele lacuri răspîndite pe tot întinsul masivului. Tot de la cabana Pietrile pleacă mai ușor cei care, pe baza aprobării Comisiei pentru monumentele naturii, vor să străbată zona de interes științific de pe Valea Gemenilor.

Punctele de acces ale cabanei sînt două: cei ce vin din partea de răsărit a țării coboară din tren la halta Ohaba de sub Piatră, aflată pe linia ferată Petroșeni-Subcetate, iar cei care sosesc din partea de apus se opresc la halta Cîrnești, pe linia Caransebeș-Hațeg. Ascensiunea spre Pietrile începe din satul Nucșoara (650 m), care se află la egală distanță atît de Ohaba cît și de Cîrnești: 13 km.

Cabana este situată la altitudinea de 1.550 m; este luminat electric și oferă condiții bune de cazare.

Un amănunt interesant: în fiecare vară, turiștii veniți din toate colțurile țării își pot instala corturi proprii în imediata vecinătate a cabanei, pe piciorul Lolăii.

Fotografii de Gh. VULPAȘ

Cînd plecați pe munte, nu uitați că...

Încălțămintea are o deosebită importanță în reușita unei excursii. Aleasă și pregătită cu grijă, ea trebuie să fie solidă și comodă. Pentru drumurile de munte se recomandă bocanci sau ghete cu talpa de cauciuc profilat. Nu folosiți încălțăminte nouă, deoarece aveți cele mai multe șanse să vă alegeți cu rosături ce vă vor strica plăcerea excursiei.

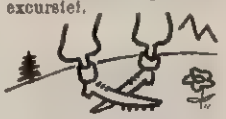

...Bocancii trebuie să fie suficient de largi pentru a permite intrarea piciorului încălțat cu două perechi de ciorapi groși. Ciorapii de lînă sînt de preferat, deoarece amortizează frecarea și izbiturile.

...Pielea încălțămintei devine mai moale dacă e unsă cu untdelemn. Pielea întărită de ploaie își revine dacă e unsă cu petrol. Pentru a face mai durabile talpa și pielea încălțămintei și pentru a le face impermeabile, ungeți-le, înainte de a le înnoi, cu glicerină.

...E bine să aveți în echipament și o pereche de pantofi de tenis (sau altă încălțăminte ușoară și comodă) pentru purtat la cabană cu ciorapi supraelastici care nu fac cute.

...Pentru mai multă siguranță în evitarea rosăturilor, e bine să pudrați piciorul cu talc înainte de a pleca la drum. Luați-vă ciorapi de schimb chiar cînd plecați numai pentru o zi.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Croitorii din două raioane

Vă trimit o fotografie ce reprezintă un moment dintr-un spectacol dat de brigada noastră artistică de agitație. Brigada prezintă programe care popularizează realizările și satirizează lipsurile observate în munca unităților cooperatiste de croitorie din raioanele Grivița Roșie și 16 Februarie. Sub influența acestei eficiente forme de critică, în multe centre cooperatiste se constată o îmbunătățire calitativă a muncii. Munca de educare a cooperatorilor se duce și cu alte mijloace. Astfel, cei 600 de croitori din ambele raioane bucureștene au azi la dispoziție 27 de biblioteci. Ca urmare, numărul cititorilor a crescut la 562, față de 480 cîți erau în anul 1960, iar numărul recenziilor de cărți expuse în fața cooperatorilor s-a ridicat la 213, față de 100. Și despre acestea a „vorbit" brigada noastră de agitație în programul ei.

Ion RUSU
vicepreședinte al cooperativei „Avîntul îmbrăcămintei"
București

Au început în Olimp...

„Aș dori să știu cum au luat naștere jocurile olimpice și evoluția lor de-a lungul veacurilor".

Enache MARIN
București, str. Haiducilor 15

Răspunde la această întrebare MARCEL RUSESCU, maestru al sportului.

În Grecia antică — spune legenda — Hercule, fiul lui Zeus, dorind să afle care din frații săi este cel mai puternic, i-a pus să se întrecă într-un concurs. Cîștigătorul a primit drept premiu o seamă de... împuterniciri cerești, iar întrecerea, desfășurată în Olimp, a luat numele de olimpiadă.

Istoria ne arată însă că jocurile olimpice încep în anul 824 î.e.n., cînd conducătorul atenian Ifitos, încheind un tratat cu spartanul Licurg, a hotărît instituirea unor întreceri sportive și culturale între tinerii din cele două cetăți. Cu timpul, aceste întreceri capătă amploare. La jocuri încep să participe tineri aparținînd mai multor popoare. Pentru ca războaiele să nu împiedice desfășurarea întrecerilor, e declarat armistițiu general pe timpul jocurilor olimpice. În antichitate, programul probelor se schimba — ca și în zilele noastre, de altfel — de la o olimpiadă la alta. Erau totuși probe care nu lipseau din nici un concurs

În timpul festivității de închidere a întrecerilor olimpice de la Roma (1960), un panou mare amintea sportivilor de pe stadion că se vor revedea la Tokio, în 1964.

— ca pugilatul (boxul), pancrațiul (luptele libere), alergările, aruncările, săriturile. Prin olimpiadă, grecii antici înțelegeau intervalul dintre întreceri și nu desfășurarea propriu-zisă a competiției. (Olimpiada dura, după calculul vremii, 1.456 zile, 10 ore și 47 minute).

Edițiile moderne ale olimpiadelor încep în 1896 la Atena, continuînd în 1900 la Paris, 1904 la St. Louis (S.U.A.), 1908 la Londra. La Olimpiada de la Londra concurenții apar pentru prima dată în echipament sportiv. În 1920 are loc la Anvers prima olimpiadă după războiul mondial din 1914-1918. Cu acest prilej e creată emblema olimpiadelor, constituită din cinci cercuri simbolizînd întrățirea sportivilor din cele cinci continente. Londra găzduiește în 1948 prima întrecere olimpică de după cel de-al doilea război mondial. Următoarea, cea de la Helsinki, din anul 1952, e considerată însă olimpiada marilor performanțe. La olimpiadele din 1956 de la Melbourne și din 1960, de la Roma, sportivii romîni cuceresc numeroase medalii, dovedind remarcabila dezvoltare a sportului românesc în anii puterii populare. Viitoarea olimpiadă, care va avea loc în 1964 la Tokio, va oferi sportivilor din lumea întreagă încă un prilej de a-și demonstra măiestria.

Pe dealul Cojocarului

Dealul acesta, vestit pentru pășunile sale bogate, se află în inima Moldovei, nu departe de Tg. Neamț. Către seară, după orele de muncă, pe vîrful Cojocarului se adună ciobanii de la stînile gospodăriei colective din partea locului, ca să citească ultimele numere de ziare și cărți noi de literatură. Ziarele ajung în mîinile ciobanilor fiind aduse, de două sau chiar de trei ori pe săptămînă, de către responsabila bibliotecii din satul Nemțișor, comuna Vînători.

Constantin BURSUC

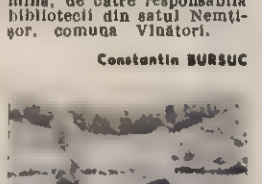

Biblioteciara Teodora Alucăi, în mijlocul ciobanilor.

Prima fotografie din lume

„M-ar interesa unele date despre începuturile fotografiei".

D. TRUȘCULESCU
București

Răspunde EUGEN IAROVICI, fotoreporter.

Prima fotografie pe material sensibil la lumină a fost realizată în anul 1826, cu un aparat fotografic, de francezul Nicéphore Niepce (1765-1833). Ea se află în colecția Gernsheim din Londra. Materialul sensibil folosit de Niepce a fost bitumul de Iudeea developat în ulei de levănțică amestecat cu petrol alb, iar expunerea a durat... aproape o întreagă zi de vară. Privind mai atent fotografia, se poate vedea că soarele a avut timpul să parcurgă drumul de la răsărit la apus, astfel că luminează ambele părți ale fotografiei și nu există de loc umbră.

Înaintea lui Niepce se cunoștea proprietatea nitratului de argint de a se înnegri la lumină — se spune că și Albertus Magnus (1192-1280) ar fi cunoscut fenomenul. Între anii 1800-1805

Prima fotografie din lume, făcută în localitatea Gras din Franța, de către Nicéphore Niepce.

Thomas Wedgwood a obținut, cu ajutorul nitratului de argint, copii directe făcute prin frunze, aripi de insecte etc. (fără aparat fotografic), însă n-a reușit să fixeze imaginile, ele putînd fi păstrate numai la întuneric (altfel înnegrindu-se întreaga suprafață a hîrtiei).

Niepce a renunțat la procedeele cu săruri de argint care produceau imagini ce nu se puteau fixa. El a adoptat un procedeu cu asfalt, utilizat în litografie. Asfaltul avea proprietatea să se întărească în locul unde era atins de lumină, părțile neatinse de lumină putînd fi spălate cu diferite uleiuri amestecate cu petrol. Acoperind o placă de cositor de 20 cm pe 16 cm cu un strat subțire de bitum de Iudeea, Niepce a obținut un clișeu pe care l-a introdus în aparat. După „developare", luminile au fost reprezentate prin bitumul întărit, în părțile întunecoase văzîndu-se cositorul (bitumul fusese dizolvat de „revelator").

În felul acesta se obțineau imagini direct pozitive, care erau unicate, neputînd fi multiplicate.

După Niepce, abia în 1835 Talbot reușește să realizeze primul negativ pe hîrtie și, în 1837, Daguerre reușește să facă primele sale fotografii pe plăci de metal.

De la fotocorespondenți

Am surprins în obiectiv brigada artistică de agitație de pe lîngă Căminul cultural din comuna Enisala, raionul Istria, regiunea Dobrogea. *(G. Gheorghiță — Constanța)*

Pe drum de munte... *(Aurel Balaban — Pitești)*

S-a născut o nouă stradă în Piatra Neamț. *(Emil Bucureșteanu)*

Cititorii către cititori

Poziumski Petre Ivanovici, contabil, Gara Ocnița, str. Kotovski 3, raion Ocnița, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S., dorește să corespondeze (în limba română) pe teme de muzică, filatelie și să facă schimb de mărci poștale și de ilustrate.

Vor să facă schimb de ilustrate următorii: *Tiberiu Caponescu*, Grupul școlar Cugir, reg. Hunedoara; *Ana Gavrilă*, elevă, împreună cu un grup de colege, Tulcea, str. Victoriei 22; *Vasile Rus*, căsuța poștală 35, Reșița; *Marin Cîrzaru* și *Petre Teleașcă*, Beiuș, str. Mezieșului 25, reg. Crișana; *Aurelia Litan*, Brăila, str. Neagră 12; *Felix Dumbrăveanu*, doctor, com. Maglavit, raion Calafat, reg. Oltenia; *Mircea Vîlceanu*, com. Recaș, str. Gării 776, reg. Banat; *Deák Ernő*, elev, Școala tehnică de maiștri Craiova; *Sile Dimărescu*, furnalist, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 135, ap. sc. B; *Albert Ferenez-Vă*, electrician, com. Viziru, raion Brăila, reg. Galați; *Nuți Grigorescu*, București, str. Arcești 6, raion Lenin; *Sanda Bratu*, București, str. Mucenic Becheru 7, raion Lenin; *Doina Colibășeanu*, București, str. Maior Porumbacu 19, raion Lenin; *Mihai Abrudaru*, student, împreună cu un grup de colegi, București, str. Occident 7; *Zaharia Buzac*, muncitor, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 135, ap. 3; *Maria Voicu*, funcționară, București, str. Zambilelor 32; *Aurora Ulea*, învățătoare, Budești, com. Crețești, raion Huși, reg. Iași; *Diana Luiza Mihai*, studentă, București, str. Serg. Ștefan Moraru 37, of. poștal 25.

În Guadelupa

„Care este situația politică din Guadelupa?"

Nicolae IRIMIA
student, București

Răspunde I. MANEA, redactor la „Agerpres".

Guadelupa este o insulă din arhipelagul Antilelor căreia îi sînt atașate administrativ și alte cîteva mici insule înconjurătoare. Toate aceste teritorii au o populație de peste 250.000 de locuitori.

Ocupată încă din 1635 de francezi, Guadelupa devine obiect de schimb între colonialiști. Englezii, spaniolii, francezii sînt pe rînd stăpînii acestei insule. Colonialiștii francezi și-au stabilit în 1815 dominația asupra Guadelupei, care constituie, împreună cu Martinica și Guiana franceză, coloniile Franței în această parte a lumii.

Situația politică din Guadelupa este dominată de lupta maselor largi populare pentru obținerea de drepturi. După cel de-al doilea război mondial, în 1946, colonialiștii francezi au fost nevoiți să recunoască egalitatea în drepturi a locuitorilor din Guadelupa cu cei de pe teritoriul Franței. Dar această lege nu a fost urmată de măsuri practice și nu a contribuit cu nimic la îmbunătățirea situației populației.

Forțele populare din Guadelupa și-au intensificat în ultima vreme lupta. Agențiile de presă relatează împietrirea revendicărilor sociale cu cele politice. Au luat amploare grevele și diferite alte manifestări anticolonialiste ale muncitorilor agricoli care lucrează pe plantațiile aparținînd europenilor. Speriate, autoritățile au folosit împotriva greviștilor detașamente de poliție care au făcut uz de arme.

Dar asemenea represiuni nu pot întimida mișcarea populară anticolonialistă din Guadelupa. Nici urmăririle judiciare, nici confiscarea ziarului partidului comunist nu au fost în stare să stăvilească lupta poporului. Dimpotrivă. La ultimele alegeri din iunie 1961, Partidul Comunist din Guadelupa a cucerit pentru prima oară majoritatea absolută în consiliul municipal din Pointe-À-Pitre, cel mai mare oraș, iar în consiliul general comuniștii și-au sporit reprezentarea cu două locuri. La cel de-al doilea congres al Partidului Comunist din Guadelupa, care a avut loc în aprilie 1961, au fost definite obiectivele de luptă ale poporului guadelupez: parlament și guvern propriu; lichidarea rămășițelor colonialiste și asigurarea unei uniuni cu Franța pe baze democratice.

FLACĂRA
Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 28 (372)
14 iulie 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507
of. 33, Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad MUȘATESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

...despre unele noțiuni

de Neli Cobar

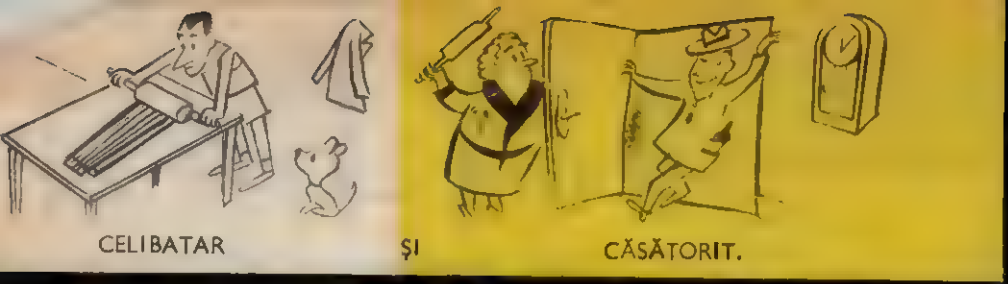

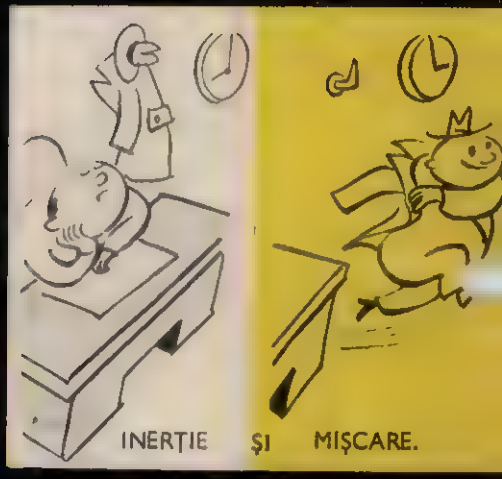

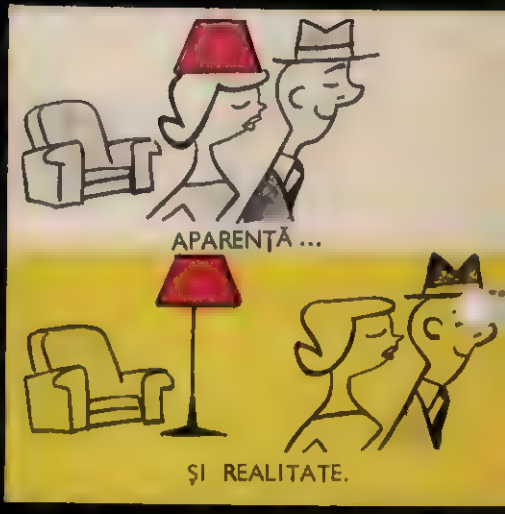

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 29 (373) — 21 iulie 1962

Actorul Victor Rebengiuc de la Teatrul „Lucia Sturza Bulandra".

Foto: Clara SPITZER

Cu prilejul plecării din Havana a delegației tineretului cubanez la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Helsinki, precum și a 300 de tineri sovietici specialiști în agricultură care au dat un ajutor prețios, timp de un an, agriculturii cubaneze, în port a avut loc o manifestare la care a participat și primul ministru Fidel Castro.

fotocronica FLACĂRII

Diferitele delegații la Congresul mondial pentru dezarmare generală și pace de la Moscova au vizitat o serie de întreprinderi din capitala sovietică. Fotografia înfățișează un grup de delegați americani în mijlocul muncitorilor de la uzinele „Sergo Ordjonikidze".

Întrevedere între cei doi copreședinți ai Conferinței internaționale pentru reglementarea problemei Indochinei — G. M. Pușkin (U.R.S.S.) și Mc Donald (Anglia) — la reședința delegației sovietice de la Geneva.

Invalizi de război din 29 de departamente ale Franței au organizat pe străzile Parisului o demonstrație de protest împotriva refuzului autorităților franceze de a le mări pensiile.

O grevă generală a muncitorilor uzinelor „Fiat" a paralizat activitatea întreprinderilor acestei firme din Torino, Modena, Neapole și Florența. În fotografie: mașini ale poliției patrulează pe străzile din Torino, unde s-au produs grave incidente, în urma atacului poliției împotriva muncitorilor greviști care demonstrau în fața sediului Uniunii italiene a muncii din oraș.

Puterile imperialiste preconizează crearea în cadrul blocului agresiv C.E.N.T.O. a unui sistem de „ajutorare" menit să asigure stabilitatea regimurilor din Pakistan, Iran și Turcia (Ziarele).

— Vedeți, sir, dacă îl schimbăm costumul merge și... în Orientul Mijlociu!...

Desen de V. TIMOC

Studenți ai Universității din București, aflați la muncă patriotică pe ogoarele G.A.S.-Mănăstirea, își aduc contribuția la recoltarea grînelor la timp și fără pierderi.

O strălucită victorie a sportului românesc: luptînd cu ardoare împotriva unor adversari redutabili, echipa feminină de handbal în 7 a R.P.R. a cucerit titlul de campioană mondială.

În toiul muncilor de strîngere a recoltei, mecanizatorilor și colectiviștilor li se asigură cele mai bune condiții. Iată, în fotografie, un aspect de la colțul de răcoritoare instalat la aria de treierișş a G.A.C. din comuna Mihail Kogălniceanu, raionul Medgidia.

fotocronica FLACĂRII

Noua reducere de prețuri la o serie de bunuri industriale de larg consum, printre care și la țesăturile din fire de raion (în medie cu 30%), se bucură de atenția multor cumpărătoare.

Două expoziții străine la București: expoziția industrială austriacă, în pavilionul din parcul Herăstrău (fotografia din stînga) și expoziția tehnică și științifică franceză, în noul pavilion din Piața Scînteii (fotografia din dreapta).

Cînd vrei să fotografiezi LITORALUL...

Am auzit un fotograf plîngîndu-se că pe litoral nu se pot face fotografii decît dintr-unul sau două unghiuri. Explicația? Obiectivul aparatului fotografic, chiar și superangular fiind, e prea mic, e prea neputincios. Pentru că în el nu intră nici pe departe frumusețea reală a noului peisaj. Și, mai ales, nu intră verticala litoralului, această nouă dimensiune plină de sensuri noi: avînt, înălțime, grandoare.

Așadar, cînd vrei să fotografiezi litoralul, cel mai bun lucru e să... scrii! Despre ce? N-ar fi rău s-o iei de la vînătorul paleolitic de acum 100.000 de ani, să te oprești puțin la muzeul din Constanța, meditînd la piedestalul pieselor rămase de la primii locuitori ai litoralului, piese care amintesc de cultura Cretei, Cicladelor și Troiei; să faci incursiuni în legende, imaginîndu-ți corabia argonauților fugărită în largul litoralului nostru de regele Aietes cel prădat; să încerci să ți-i imaginezi pe coloniștii din Milet în clipa în care au înființat Histria, în secolul 7 înaintea erei noastre, sau pe Ovidiu contemplînd largul mării, cu gîndul la Roma mult dorită. Și tot așa, din secol în secol, din an în an, pînă ajungi la zecile de mii de norocoși — cum

E greu să te desparți de plaja Eforiei, chiar dacă e ora prînzului.

La intrarea în Mamaia te întîmpină Parc-hotel cu înălțimea celor 14 etaje ale sale.

Restaurantul „Perla Mării" din Eforie Nord.

Oglindă nocturnă.

Tinerețe în prim plan, tinerețe pe fundal.

i-a numit cineva — veniți din multe țări ale lumii, care, alături de noi, petrec pe litoral vacanțe de neuitat. Neomițind, firește, să scrii că, deși cunoscut omului de 100.000 de ani, că deși oreme îndelungată a fost „oblăduit" de burghezia „cultă" și „grijulie", litoralul n-a arătat niciodată așa cum arată astăzi, cînd datorită politicii partidului, complexul marin de odihnă și distracții a prins viață. Să nu uităm că numai în vara aceasta, Mamaia, perla Mării Negre, s-a îmbogățit cu 9 noi hoteluri (5.000 locuri), cu 4 noi restaurante, cu un nou, mare, modern și foarte frumos centru comercial; Eforie Sud — cu un nou complex de odihnă, un nou pavilion de băi reci cu o mare capacitate de tratament, un modern restaurant — și attea altele la Mangalia, la Eforie Nord sau la Techirghiol. Dar ca să scrii toate acestea, ți-ar trebui sute de pagini. Fapt pentru care am ajuns la concluzia că, deși obiectivul superangular e prea mic, totuși, cel mai bine pot vorbi fotografiile. Așa că am înlocuit stiloul cu un aparat fotografic, iar rezultatul îl aveți în față.

Bazil DUNĂREANU

Construcții noi în Mamaia. Aici, acum doi ani, nu erau decît bălării și nisip.

Ca în fiecare vară și anul acesta mii de turiști străini sînt oaspeți ai Mamaiei.

vara, dans!

C.T.C. are cuvîntul

Mi se pare că uneori, solicitînd comparaţiile, din prea multă repeziciune reportericească, nu ne facem datoria faţă de ele îndeajuns. Vedem un lucru, lansăm o comparaţie, punem cîteva date lîngă ea şi apoi trecem la altceva. Zilele trecute am avut prilejul să-mi fac în gînd această modestă autocritică. Mă despărţisem de tovarăşul Paul Hoţea, controlor de calitate la întreprinderea „Electroaparataj" din Bucureşti. Tînărul îmi dovedise că ştie precis cum este aşezat fiecare fir electric în orice aparat care iese pe poarta fabricii, aşa cum îşi cunoaşte propria locuinţă; că ştie viaţa tuturor secţiilor ca pe propriul lui sector de muncă.

„Băiatul ăsta (Hoţea este foarte tînăr) cunoaşte de fapt întreaga inimă a uzinei" — îmi spuneam în sinea mea. Dar de la el n-am auzit lucrul acesta.

Încercînd să scriu despre uzină, am în minte reticenţa acestui om şi a altor tovarăşi de-ai lui; aş vrea să mă asemăn muncitorilor care, cunoscînd viaţa fabricii ca pe gîndurile lor proprii, sînt zgîrciţi cu marile comparaţii atunci cînd vorbesc despre ea, iar dacă o fac, aduc o justificare solidă. Acum, vrînd să spun „am cunoscut inima fabricii", mă gîndesc că e prea mare făgăduiala unei reconstituiri în cîteva rînduri. Identificăm această inimă cu lupta complexă pentru calitate şi nu e lucru uşor să cuprinzi dintr-o dată tot ce se adună în miezul cald de muncă, idei şi frămîntări ale unei astfel de inimi. Urmărind activitatea unor oameni care sînt numiţi simplu „cei de la C.T.C." (controlul tehnic de calitate), am avut însă certitudinea că îi aud bătăile.

O ştampilă deosebită

— Noi nu ne putem despărţi de ştampile — spunea inginerul Traian Cănescu de la „Electroaparataj".

Aceasta este şi părerea lui Paul Hoţea, a lui Ion Lucan, a lui Constantin Enache şi a multor colegi de-ai lor.

Nu vă grăbiţi să-i judecaţi drept birocraţi. Ştampila în faţa căreia de multe ori facem o grimasă, capătă aici, în mîinile controlorilor de calitate, un cu totul alt profil. O ştampilă a C.T.C. pur şi simplu neagă ideea de birocraţie.

Confruntînd permanent teoria cu practica, în cazul nostru desenul cu piesa, proiectul cu aparatul finit, controlorul dă paşaport doar produsului de calitate. Ea, ştampila, participă nu numai la chestiuni tehnice, ci este martora simbolică a conştiinţei profesionale şi etice a unui om.

Mai mult decît semnătura în cifre, interesează însă refuzul controlorului de a pune pecetea pe foaia de circulaţie a unora dintre piese şi aparate. Să înţelegem bine: nu pentru refuzul în sine. Faptul că tovarăşul Constantin Enache, controlor la secţia strungărie, opreşte o maşină pentru că suprafeţele strunjite nu sînt concentrice, poate să nu intereseze pe oricine la prima vedere. De asemenea cînd controlorul Paul Hoţea constată că un contactor automat antigrizutos are legăturile inversate, dintr-o aparent măruntă neglijenţă, toată problema pare o treabă strict internă. Dar ce se află dincolo de acest refuz, ce urmează după sesizarea promptă, cinstită a deficienţelor mici sau mai mari, ne interesează pe toţi. Şi interesîndu-ne, trebuie să cunoaştem rostul muncii fostului strungar Ion Lucan, astăzi un controlor apreciat, a inginerului Constantin Martin, a controlorului Ion Dobre de la cazangerie şi a altora.

Să ne apropiem, deci, de una din exemplarele iniţiative ale organizaţiei de partid a întreprinderii „Electroaparataj". Se numeşte „buletinul de calitate". Ceea ce controlorii volanţi, interfazici şi finali semnalează zilnic, devine şi aici un act creator. El te convinge că un şir de numeroase informări şi hotărîri este capabil să-ţi transmită pulsul vieţii dintr-o fabrică.

Rod al studierii serioase a cauzelor oricărei deficienţe întreprinse de către întregul colectiv al sectorului C.T.C., buletinul de calitate, această culegere de măsuri concrete, operative, vorbeşte expresiv şi despre personalitatea controlorului. N-am putut să-i însoţesc mai mult în fabrică pe Lucan, Dobre sau Hoţea. Dar îi văd cum lucrează, cînd citesc într-un buletin: „dispozitivul pentru strunjit lăcaşul

Doi colaboratori: muncitorul fruntaș Teodor Statnic și controlorul Ion Lucan.

În toate secțiile putem întîlni astfel de ședințe operative: discutarea buletinului de calitate.

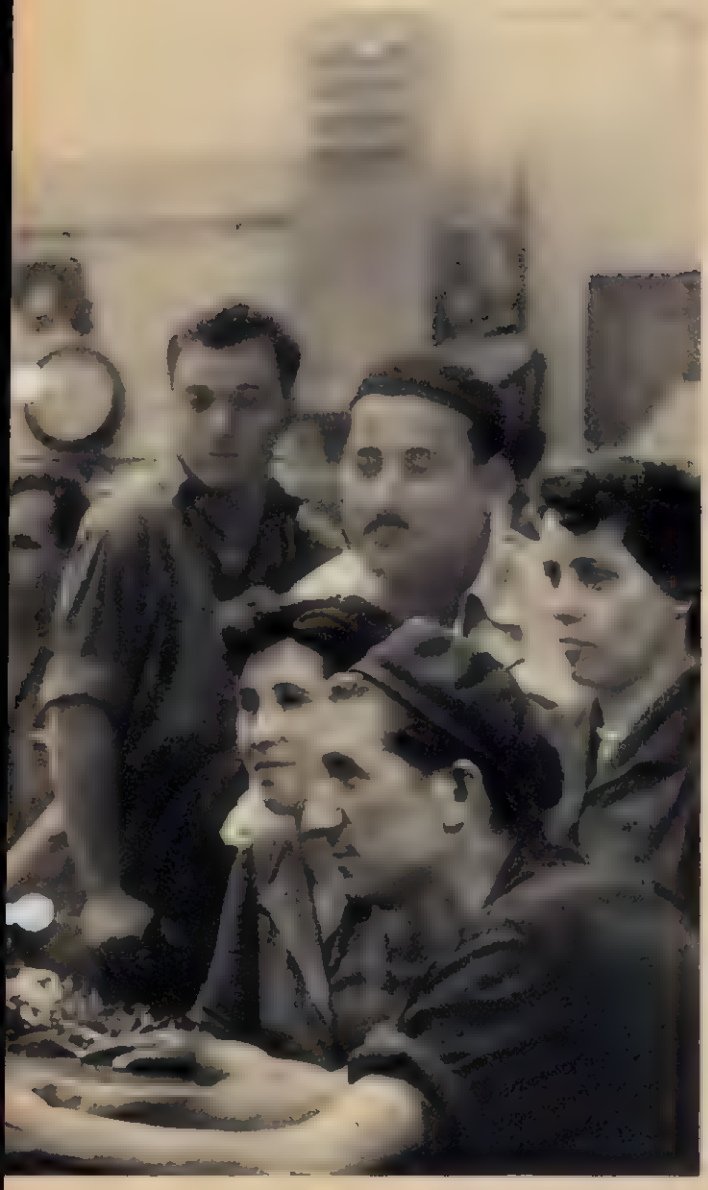

de racord de la priza în fontă de 25 amperi și de 60 amperi trebuie revizuit de urgență ca să nu apară găuri deplasate". Recunosc în această „rezoluție" ceva din dîrzenia lui Ion Lucan.

Sau în altă parte: „în secția montaje automate, la cutia de comandă și semnalizare, o parte din cutii au fost fără șuruburi de pămînt, iar cele care aveau erau necurățate de vopsea". Negreșit, aici e la mijloc meticulozitatea unui controlor ca Vasile Negru.

Așa, cu atenție și răbdare, descoperi în fața ta o demonstrație: controlorul pe care l-ai cunoscut examinînd prima piesă ieșită de la strung dimineața sau lîngă modernul său aparat de măsură și control, este nu numai omul care apără mîndria și onoarea colectivului de muncă, ci și un îndrumător. El constată, bunăoară, că la patroanele de 25 amperi, datorită unei neatenții, capacul inferior este montat necorespunzător. Dar nu se mulțumește doar cu semnalarea. E de părere că unor piese le-ar trebui asigurate o fixare mai trainică, rezistentă la umezeală și propune o altă soluție în locul lipirii cu silicat de sodiu.

Notînd cu seriozitate în carnetul său și apoi în buletin: „*minerele contactoarelor de 60 A sînt neîngrijit sudate*", susținînd necesitatea unor desene noi pentru inelul din porțelan al duliei E 27, fiind, așadar mereu prezent acolo unde o deficiență, cît de mică, ar putea să dăuneze bunului mers al muncii, recunoaștem în controlor un sprijin de toată nădejdea în activitatea fabricii.

Nu numai control

Dacă un controlor de calitate vă va spune vreodată că unealta lui principală este ștampila, să luați totul în glumă. Oamenii aceștia, proveniți din rîndul muncitorilor cu o bună calificare și experiență sau al inginerilor (pentru fazele cele mai complicate), lucrează de fapt cu bogăția pregătirii profesionale și a conștiinței lor, cu întreaga ființă. E imposibil să rupi pe sprijinitorul activ al calității produselor de cel care în fiecare zi luptă și pentru calitate umană. Ar

Proba de străpungere la 300 de volți cere nu numai aparate moderne, ci și atenție.

însemna să treci peste grija personală a controlorului Constantin Enache, preocupat ca muncitoarea de curînd venită în fabrică să se înscrie de îndată la un curs de calificare. Ar mai însemna să uiţi că o bună bucată de vreme controlorii de la secţia bachelită au avut un necaz comun: maistrul Apostol, vrînd să scape de autoritatea lor, muta matriţele defecte, interzise de control, de pe o maşină pe alta sau dintr-un schimb în altul. Ca un şcolar care, greşind o temă, rupe foaia şi cu asta crede că a rezolvat totul. În străduinţa de a-l reeduca pe maistru, colectivul secţiei a avut alături nu numai sesizările controlorilor, ci şi ajutorul lor adînc, tovărăşesc. Al acestor oameni de la care am auzit o idee tare frumos spusă:

— Ce fel de controlor ar fi acela care nu e convins că fiecare muncitor trebuie să fie primul său controlor de calitate?

„Colaborarea pe locul de producţie", întîlnită în rapoarte şi în informări, apare aici, lîngă strung ori lîngă masa de control, în dimensiunile ei umane. Fără ele, n-am înţelege împletirea vieţilor într-o fabrică, transfuzia de experienţă şi energie ce se realizează zi de zi. În cazul nostru ea se cheamă îndrumarea unei fete către şcoala de calificare, reeducarea unui maistru, ajutorul dat unui muncitor să-şi monteze corect aparatele pentru a executa o piesă mai complicată.

Expresia „controlul de calitate", orice s-ar spune, este totuşi destul de simplistă. Să mai adăugăm: conştiinţă înaintată, lipsa individualismului, mîndrie muncitorească. Şi încă ceva...

Spirit de gospodar

Aflasem despre cei de la controlul final că sînt buni gospodari, că şi-au construit singuri nişte aparate de control practice şi arătoase. Acum, lîngă un astfel de aparat acoperit cu o ţesătură de fire electrice viu colorate, tehnicianul Paul Hoţea îmi vorbeşte despre imaginaţie, despre răbdare. Toate — mă asigură tînărul acesta numai ochi şi suflet — sînt cerinţe de seamă în meseria lor.

— Se pare că şi aparatul acesta v-a cerut destulă imaginaţie.

— A fost singura lui pretenţie. E un panou de comandă ce ne ajută să controlăm ştiinţific şi rapid toate panourile pentru freze; în el este reprodusă întocmai funcţionarea acestei unelte. Trebuie să mai ştiţi că l-am construit în întregime din materiale recuperabile. Ca de altfel şi aparatele acestea albastre, nişte pupitre de comandă şi control pentru înaltă şi joasă tensiune.

Pornind de la simple dispozitive pentru controlul unor piese pînă la aparate despre care (trecînd peste modestia autorilor) lumea afirmă că sînt destul de complicate, controlorii îşi spun cuvîntul în fabrică şi prin spiritul lor inovator.

★

Într-adevăr, cuvîntul în sine, *controlor*, spune destul de puţin. Trebuie să-i cunoşti bine pe C.T.C.-işti, aceşti oameni iubiţi şi respectaţi de uzină, ca să ajungi la îndrumătorul, inovatorul din ei. Printre discuţiile lor despre calitate, răbdare, control, imaginaţie, se aud bine multe din bătăile inimii puternice a fabricii.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de A. COPOS

Matriţele, piese de bază în întreprindere, sînt verificate cu aparate din cele mai moderne...

Un paşaport bătut în fier — ştampila calităţii.

VOM BIRUI ȘI CANCERUL !

Un moment dramatic din lupta împotriva cancerului : se aplică, pentru prima dată la noi în țară, o nouă metodă de administrare a unor doze mari, unice, de citostatice (substanțe care opresc înmulțirea celulară). Metoda constă în aceea că o parte a corpului bolnavului este scoasă din circuitul sanguin timp de circa 20 de minute. Această parte, nesuferind acțiunea nocivă a citostaticului, poate reface măduva osoasă și globulele albe din sînge, distruse ca urmare a tratamentului.

La 22 iulie are loc la Moscova, în Palatul Congreselor din Kremlin, deschiderea festivă a celui de-al VIII-lea Congres internațional al cancerului. Acest eveniment științific de o deosebită însemnătate atrage atenția întregii opinii publice mondiale, întrucît medicina zilelor noastre nu cunoaște problemă mai importantă decît aceea a profilaxiei, diagnosticului și tratamentului eficient al cancerului, boală care, anual, răpește viața a peste 2.000.000 de oameni și zdruncină sănătatea altor 5.000.000. Problemele cancerului sînt studiate intens de medici și biologi, geneticieni, chimiști, fizicieni și chiar cibernetici. Altfel nici nu poate fi, deoarece pentru rezolvarea acestor probleme de o extremă complexitate este necesară colaborarea mai multor discipline.

Pe scurt despre ultimele cercetări privind originea și tratamentul cancerului

În ultimii ani au fost făcuți pași însemnați în descifrarea cauzelor cancerului și a mijloacelor prin care boala poate fi împiedicată să invadeze organismul.

Astfel, în peste 20 de tipuri de tumori animale și umane (în acest ultim caz — numai de natură benignă) rolul cauzal al virusurilor a fost pe deplin demonstrat. Pe de altă parte, pornindu-se de la primele observații asupra acțiunii cancerigene a funinginilor, gudronului și a anumitor uleiuri industriale, cercetările din ultimii ani au identificat drept substanțe chimice cancerigene un număr de carburi ciclice, derivați ai anilinei și ai altor coloranți, substanțe aromatice, metale rare, săruri metalice, mase plastice etc. Totodată s-a dovedit influența certă a razelor ionizante în apariția leucemiilor și a altor tipuri de tumori.

Rolul factorilor nervoși, mai ales corelația dintre activitatea nervoasă superioară și apariția și dezvoltarea bolii, a fost evidențiat de numeroase studii. De altfel, unii cercetători merg pînă la a afirma că în lipsa tulburărilor sistemului nervos, tumora nici nu poate apare.

Paralel cu cercetările menite să ducă la elucidarea cauzelor bolii, se duce o luptă intensă pentru îmbunătățirea terapeuticii. Poa-

Mecanismul pătrunderii citostaticului în tumoră este urmărit cu atenție în timpul intervenției.

te în nici un alt domeniu al medicinei terapeutica nu cunoaște o amploare și varietate atît de mare ca în boala canceroasă. Împotriva ei sînt mobilizate metodele chirurgicale, iradierile, tratamentele cu diferite citostatice (substanțe chimice care opresc înmulțirea celulară) și cu anumiți hormoni naturali sau sintetici care restabilesc echilibrul hormonal al organismului. Chimioterapia tinde tot mai mult să înlocuiască metodele de acțiune limitată, de pildă cele chirurgicale, sau acelea a căror nocivitate pentru organism nu poate fi prea bine stăpînită — cum sînt iradierile. Așa se explică, pe de o parte, nenumăratele încercări de a sintetiza noi citostatice, care să acționeze numai asupra tumorilor și să dăuneze cît mai puțin întregului organism, precum și de a perfecționa concomitent mijloacele de protecție a organismului împotriva efectelor nocive ale citostaticelor existente. Printre aceste mijloace de protecție pe primul loc se situează grefele de măduvă a oaselor.

Totodată, în mai multe țări se studiază acțiunea distructivă exercitată de unele virusuri asupra anumitor tumori la animale și se lucrează pentru realizarea de seruri și vaccinuri anticanceroase. Evident, tratamentul tumorilor cu ajutorul virusurilor ori pe bază de seruri sau vaccinuri ar prezenta marele avantaj că nu ar afecta sistemele fiziologice de apărare a organismului, ca în cazul chimioterapiei și radioterapiei.

Cancerul rămîne însă cea mai serioasă problemă medicală, nesoluționată încă, a timpurilor noastre, pe care congresul de la Moscova este chemat să o dezbată în toată complexitatea și amploarea ei.

Rezultate valoroase obținute de oncologii romîni

La congres, la care vor participa un număr impresionant de delegați veniți din toate colțurile lumii, vor fi prezenți și reprezentanți ai școlii medicale romînești. Ne-am adresat tov. conf. dr. Octav Costăchel, directorul Institutului oncologic din București, secretarul Comitetului național de pregătire a congresului, rugîndu-l să înfățișeze cititorilor revistei cîteva din contribuțiile pe care le va aduce delegația R.P. Romîne în acest for internațional.

Am aflat, printre altele, ca o mărturie grăitoare a varietății și însemnătății cercetărilor în domeniul oncologiei în țara noastră, că din cele peste 90 de lucrări trimise în atenția comitetului organizatoric internațional de la Moscova, 54 au fost acceptate spre a constitui obiectul unor comunicări sau spre a fi publicate în revista internațională de specialitate „Acta U.I.C.C.", împreună cu dezbaterile congresului. În ce privește numărul de lucrări prezentate, țara noastră se situează pe locul patru, împreună cu Anglia și înaintea Franței.

Vom expune în cele ce urmează cîteva din rezultatele obținute de oamenii de știință din țara noastră, care urmează să fie prezentate în cadrul congresului.

Argumente în favoarea originii virotice

Trebuie menționată în primul rînd încercarea de a aduce noi argumente în favoarea ipotezei privind originea virotică a unor tumori maligne și a leucemiilor, ipoteză care cîștigă în ultimul timp din ce în ce mai mulți adepți și pe plan internațional.

Lucrările în acest domeniu ale inframicrobiologilor noștri constituie deocamdată (ca și experiențele făcute în străinătate) doar dovezi indirecte. În mod concret s-a făcut încercarea de separare a agentului transmițător al leucemiei, pe calea unor inoculări la șoareci albi, cobai și iepuri. Astfel, s-a pus în evidență posibilitatea transmiterii succesive, pînă la a șaptea serie de animale, a unor modificări ale sîngelui specifice leucemiei și chiar a unor tumori maligne, prin inocularea sîngelui leucemic și a substanțelor provenite din tumori. Este interesant de remarcat că perioada de incubație variază în limitele cîtorva luni, ceea ce coincide cu reprezentările actuale privind latența îndelungată a bolii canceroase, care poate fi de cîțiva ani.

Mai importantă apare reușita provocării la șoareci albi hibrizi a unei boli experimentale caracterizate prin creșterea numărului de leucocite (globule albe), în special tinere (simptom asemănător cu cel al leucemiei), tot pe calea inoculării sîngelui leucemic, provenit de această dată de la oameni.

Seruri anticanceroase?

În domeniul imunologiei cancerului, cercetările au arătat că unele seruri provenite de la bolnavi suferinzi de cancerul pielii exercită un efect toxic, distructiv, asupra celulelor epiteliale de origine tumorală. Aceste seruri vor deveni poate, în viitor, preparate anticanceroase. Astfel de experiențe se fac în prezent și în alte țări ale lumii.

O altă cale de atac: chimioterapia

Un aspect deosebit al preocupărilor Institutului oncologic din București îl constituie chimioterapia cancerului cu doze masive de substanțe citostatice. În aceste cazuri, pentru a se evita efectele secundare, nocive — legate de distrugerea organelor formatoare ale sîngelui și în special a măduvei osoase — se introduce în venă măduvă osoasă provenită chiar de la bolnavi. Protecția realizată s-a dovedit mai bună decît aceea obținută prin amestecuri medicamentoase și prin transfuzii de sînge, această metodă făcînd posibilă administrarea de doze mari, care să ducă la dispariția tumorii sau la reducerea ei pînă la dimensiuni și condiții care permit intervenția chirurgicală.

În ultimul timp, a fost efectuată introducerea de doze mari, unice, în artera principală a regiunii afectate, ceea ce a permis fixarea substanței citostatice în tumoră, într-o proporție de patru ori mai mare decît în restul organismului. Aceasta mărește eficacitatea tratamentului și diminuează efectele dăunătoare ale lui.

Paralel cu aplicarea și perfecționarea continuă a metodelor amintite mai sus, în țara noastră se efectuează cercetări privind sintetizarea unor noi medicamente citostatice. Au fost aleși cîțiva derivați ai novocainei și ai acidului paraaminobenzoic, care demonstrează o activitate antitumorală intensă, fără a avea o acțiune nocivă vizibilă asupra organelor formatoare de sînge. Astfel de medicamente se anunță a fi de perspectivă, deoarece nu dau efecte secundare nedorite.

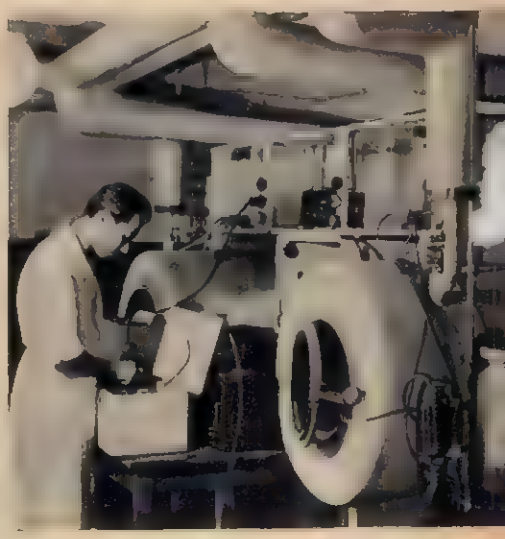

Și în domeniul oncologiei experiențele pe animale constituie unul din mijloacele cele mai eficace de cercetare. Cu ajutorul vizocordului, este studiată în cele mai mici amănunte activitatea inimii animalului supus tratamentului.

O interesantă orientare în cercetările chimioterapice este aceea de a sintetiza noi citostatice asociate cu hormoni, care acționează selectiv asupra țesuturilor receptive la hormonul respectiv. Aplicarea acestor substanțe oferă perspectiva unei terapii specifice (încă nerealizate de medicină) în tratamentul tumorilor endocrine.

Firește că cele arătate sînt departe de a epuiza problematica lucrărilor ce vor fi comunicate la Moscova din partea R.P. Romîne. Ele sînt doar menite să dea indicații asupra unor linii de cercetare ale oncologiei romînești. Aceste cercetări vor lua o amploare tot mai mare în țara noastră în anii viitori, pe baza tematicii stabilite de Comisia mixtă a Academiei R.P. Romîne și a Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale pentru coordonarea muncii de cercetare științifică în problema bolii canceroase.

Cum se desfășoară în țara noastră bătălia împotriva cancerului

Deosebit de importante sînt și măsurile organizatorice concrete luate de Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale pentru intensificarea luptei împotriva cancerului în întreaga țară. În aceste probleme am stat de vorbă cu tov. dr. R. Zamfirescu, responsabi-

lui problemei oncologice din Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, care ne-a prezentat aspectele cele mai de seamă.

De la bun început trebuie subliniat faptul că succesul va depinde într-o măsură deosebită de colaborarea strînsă și permanentă dintre personalul medico-sanitar, pe de o parte, și toți cetățenii, de altă parte. Colaborarea aceasta trebuie să se bazeze pe convingerea fermă că șansele luptei împotriva bolii canceroase cresc extrem de mult în cazul punerii ei în evidență în perioada de început.

Boala — în anumite localizări și depistată precoce — poate fi vindecată. Ea nu admite însă nici o întîrziere. Rezultatele tratamentului sînt diferite, în funcție de gradul de evoluție a bolii; cu cît este mai devreme descoperită și tratată, cu atît rezultatele sînt mai sigure și de durată. În fazele primare ale cancerului, după cum arată ultimele date clinice mondiale și din țara noastră, tratamentul poate avea succes în peste 70 la sută din cazuri; dacă însă boala este avansată, șansele de vindecare devin minime.

Trebuie creat un curent de opinie

Așadar, trebuie creat un curent de opinie și mobilizate mijloace de propagandă potrivite, trebuie popularizate succesele obținute pe acest tărîm, astfel încît ele să fie cunoscute nu numai personalului medico-sanitar dar și maselor largi. Cu alte cuvinte, să devenim, exprimîndu-ne plastic, mai „sensibili", mai „receptivi" la această problemă. Numai în aceste condiții măsurile luate de statul nostru, în spiritul celei mai atente griji față de sănătatea tuturor cetățenilor țării, vor da rezultatele scontate.

În fiecare an numai în rețeaua M.S.P.S. și a sfaturilor populare se dau aproape 60.000.000 de consultații de medicină generală. Există deci, de pe acum, posibilități reale de realizare a consultației oncologice sistematice la aproape întreaga populație a țării, ceea ce va duce în scurt timp la obținerea unor rezultate importante pe linia profilaxiei anticanceroase. Sarcina a fost ușurată și prin aceea că medicilor de diferite specialități le-a fost dată îndrumarea de a acorda atenție sporită față de această boală și față de principalele afecțiuni cronice considerate a fi „stări precanceroase".

Specialiștii din diferite domenii ale medicinei au, în etapa actuală, obligația dispensarizării și tratării obligatorii a tuturor stărilor precanceroase, adică a acelor maladii cu caracter cronic care pot suferi transformări maligne datorită neglijării prelungite a tratamentului. Pentru bolnavii diagnosticați de cancer s-a introdus declararea obligatorie a cazului de către medic organelor sanitare de specialitate, aceasta în scopul aplicării imediate a tratamentului necesar.

Un plan complex de măsuri

Pînă în anul 1965 rețeaua sanitară a țării noastre se va extinde considerabil și va dispune de o adevărată rețea oncologică, care va cuprinde principalele orașe și centre muncitorești. Vor lua ființă, în plus, patru filiale ale Institutului oncologic din București, în centrele universitare Cluj, Iași, Timișoara și Tg. Mureș.

Serviciile și secțiile de oncologie vor fi organizate în toate spitalele și policlinicile din orașele reședință de regiune și din principalele centre raionale și muncitorești. În Capitală, la toate policlinicile raionale, vor funcționa servicii de oncologie. Paralel se va mări numărul laboratoarelor de anatomie patologică, hematologie și hormonologie. Vor lua ființă laboratoare de medicină nucleară, deosebit de necesare în diagnosticul și tratamentul bolii canceroase, ca și în alte boli de altfel.

Pentru buna funcționare a rețelei vor fi pregătite numeroase cadre de specialiști: oncologi, radioterapeuți, anatomo-patologi, hematologi, hormonologi, medici și chimiști izotopiști.

Paralel cu dezvoltarea și intensificarea cercetării oncologice și cu măsurile luate pentru asigurarea diagnosticului precoce și a aplicării tratamentului calificat și diferențiat al cancerului, se va desfășura o largă acțiune de profilaxie anticanceroasă în scopul descoperirii și asanării mediilor nocive, începînd cu cele specifice condițiilor de muncă și terminînd cu cele legate de impurificarea unor factori ca aerul, apa, solul, a unor factori specifici marilor aglomerări urbane și centrelor industriale (pulberi, funingine, produsele de ardere ale fabricilor).

Acest plan complex și de mare amploare constituie o mărturie elocventă a grijii pe care o poartă partidul și guvernul nostru asigurării sănătății oamenilor muncii.

★

Concluzia care se desprinde, urmărind lupta intensă pe plan mondial împotriva cancerului, este clară: deși rezultatele obținute nu sînt — încă — cele pe care le dorim și metodele de tratament nu au atins eficiența maximă, totuși, pe zi ce trece, un număr din ce în ce mai mare de oameni sînt salvați din ghearele bolii și morții. Congresul de la Moscova va da fără îndoială un impuls puternic cercetării științifice, îmbunătățirii metodelor de tratament și organizării luptei împotriva cancerului, apropiind ziua în care se va obține victoria definitivă.

Că ne apropiem de această zi — chiar dacă în prezent ea mai pare depărtată — o demonstrează și faptul că la începutul secolului nostru doar unul din cinci bolnavi era vindecat de cancer, în timp ce azi această medie a crescut la 1 din 3 (în Uniunea Sovietică, 2 din 3) datorită perfecționării metodelor de diagnostic și tratament.

Unificarea, în ultimul timp, pe plan internațional a eforturilor ce se depun pe acest tărîm și întărirea colaborării oamenilor de știință și medicilor de pretutindeni constituie o garanție a mult așteptatei victorii a omului asupra acestui flagel.

Teofil ROLL

În röntgenterapie se folosește astăzi un aparataj specializat, menit să mărească eficacitatea tratamentului prin concentrarea maximă a fasciculului de raze X asupra tumorii. Înainte de începerea ședinței, aparatul este centrat cu ajutorul unui fascicol de lumină asupra locului supus tratamentului.

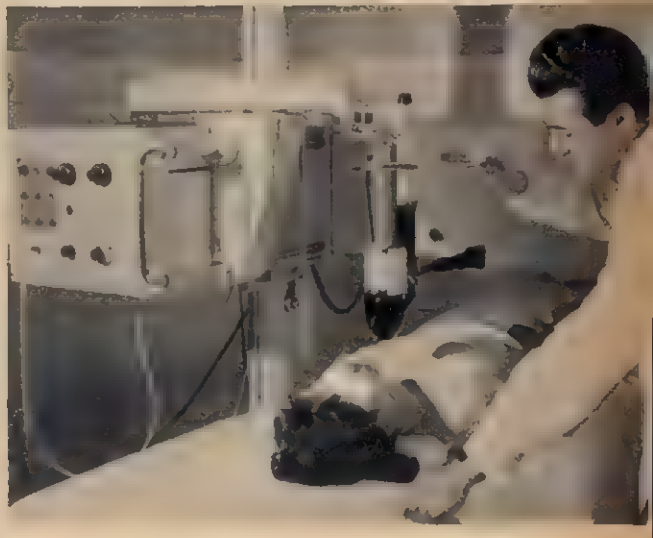

Localizarea precisă a izotopilor introduși în organismul bolnavului și apoi fixați într-un organ sau altul (de pildă iodul în glanda tiroidă) se realizează cu scintigraful, care înregistrează și măsoară automat, cu extremă sensibilitate, orice zonă de radioactivitate.

CONGRESELE INTERNAȚIONALE ALE CANCERULUI

● Congresele internaționale ale cancerului sînt convocate la intervale de patru ani de către Uniunea internațională de luptă împotriva cancerului (U.I.C.C. — Union internationale contre le cancer), constituită în urmă cu aproape trei decenii.

● Al VII-lea Congres internațional al cancerului a avut loc la Londra în urmă cu patru ani. La el au participat 2.500 de oameni de știință.

● Al VIII-lea Congres internațional al cancerului, care va întruni peste 4.500 de delegați din aproape toate țările lumii, va fi una dintre cele mai mari manifestări științifice organizate în secolul nostru. Aproximativ jumătate din numărul delegaților vor reprezenta țările socialiste.

● Cel mai mare număr de rapoarte și comunicări îl va prezenta delegația Uniunii Sovietice — peste 200, apoi S.U.A. — peste 200.

Fotografiile au fost realizate la Institutul oncologic din București.

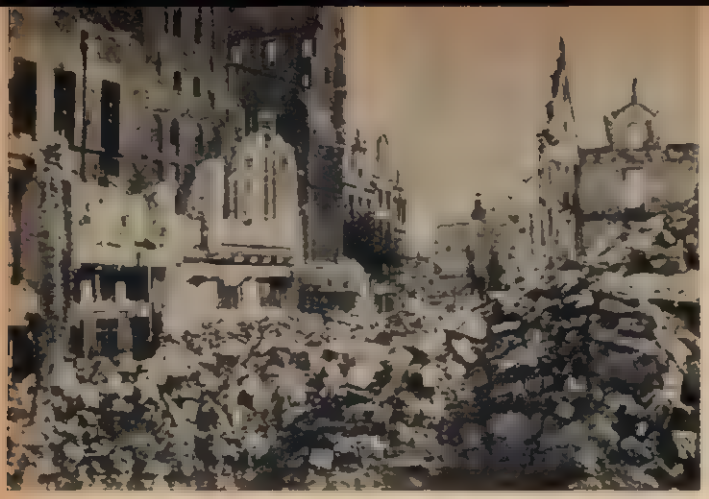

Gdansk, 1945. Un morman de ruine.

Așa arată azi strada Dugia, una din arterele principale ale Gdanskului renăscut. La reconstrucția orașului s-a ținut seama de vechiul său stil arhitectonic.

ÎNTÎLNIRE CU TRÓJMIASTO*)

ÎNSEMNĂRI DINTR-O CĂLĂTORIE ÎN R. P. POLONĂ

Trójmiasto. În zadar veți căuta pe harta Poloniei o localitate cu acest nume. Trójmiasto nu există. Există, în schimb, numirile binecunoscute ale celor trei orașe: *Gdansk*, *Sopot*, *Gdynia*...

...În dreapta, marea învolburată; în stînga, dealuri împădurite — ceea ce polonezii numesc cu mîndrie „Elveția kașubă" (după locuitorii de prin partea locului, kașubii slavi, care și-au păstrat de-a lungul veacurilor propria lor limbă și cultură).

Turistul neavizat nu știe unde se termină Gdansk și unde începe Sopot; la fel, pentru el rămîne un mister care-s ultimele case ale Sopotului și care-s primele locuințe ale Gdyniei. Strînsele legături economice și de transport ce există între aceste orașe s-au dovedit mai puternice decît marile diferențe de vîrstă dintre ele. Și chiar dacă în viața de toate zilele fiecare oraș își are administrația proprie, oamenii — jumătatea aceasta de milion ce locuiește de-a lungul celor 30 de kilometri de coastă — au acceptat „fuziunea". Trójmiasto este deci o noțiune viabilă. Ceea ce nu înseamnă însă că fiecare așezare nu și-a păstrat specificul său.

TINEREȚEA UNUI ORAȘ BĂTRÎN DE O MIE DE ANI

Gdanskul este și prima localitate pe care o întîlnești și cea mai populată dintre ele (al șaselea oraș din Polonia, ca număr de locuitori) și, totodată, cea mai în vîrstă. Tot așa de bătrînă ca și statul polonez, întemeiat cu o mie de ani în urmă, din care făcea parte ca „membru fondator", ca să ne exprimăm mai plastic.

Înaintea celui de-al doilea război mondial, Gdanskul a fost, în repetate rînduri, „vedeta" paginilor întîi ale ziarelor. Din păcate, nu numeroasele sale monumente de arhitectură gotică și ale Renașterii, nu străzile sale înguste și întortocheate pe care vor fi gonit, cu secole în urmă, nesățioșii cavaleri teutoni, nu vapoarele ce aruncau ancora în rada portului i-au conferit această celebritate. Nu! Pe vremea aceea, Gdanskul era „orașul liber Danzig". Pretextul invocat de Hitler pentru a dezlănțui cumplitul măcel.

Pe zidurile înnegrite de vreme ale „vechiului oraș" o coroană de flori îți strînește grele amintiri. Te apropii. Încă un monument care-ți vorbește de cele peste șase milioane de victime ale Poloniei: „Eroilor care au apărat țărmul Balticii".

Sfios, pășești prin cele trei porți construite de arhitecții olandezi cu patru secole în urmă și pătrunzi în inima străvechiului Gdansk, în centrul lui comercial. Pe vechea primărie a orașului, avîntată spre înălțimi ca orice construcție gotică, orologiul sună ora 14. Melodia unui vechi cîntec popular coboară ușor, amestecîndu-se cu fluviul de oameni în mijlocul căruia te afli... Casele, cu fața spre stradă, împodobite cu sculpturi și blazoane, par piesele unui mare muzeu în aer liber... În fund, a patra poartă a orașului de altădată, apoi portul, ridicat aici, la gurile Vistulei...

...Deschizi poarta grea a vechiului arsenal, distrus în bună parte, pe al cărui frontispiciu mai distingi cifrele anului său de naștere: „1605". Așadar, deschidem poarta și intrăm... într-un modern magazin universal.

La Gdansk, istoria este prezentă nu numai în relicve și tablouri (aici se află — printre altele — și faimosul triptic al lui Hans Memling „Judecata de apoi"), ci pe stradă, în dreapta și în stînga ta. Cu toate acestea, ar fi greșit să socotim Gdanskul un oraș vechi de o mie de ani, și nimic mai mult. „Vechiul oraș" este astăzi doar unul din cartierele acestei localități. Un cartier ca și celelalte, cu școli, magazine și locuit de oameni ai muncii.

Gdanskul zilelor noastre este un mare centru economic și cultural — un oraș care, în ciuda mileniului pe care-l duce în spinare, întinerește de la o zi la alta. Vapoarele construite aici — vase de pescuit, tot soiul de vapoare-cisternă (de la cele de mic tonaj pînă la cele de 35.000 tone) cargoboturile de toate tipurile și de toate mărimile — străbat mările și oceanele lumii, deși construcțiile navale sînt o ramură nouă, de numai 15 ani, a economiei poloneze.

Un buchet de uzine metalurgice, chimice și alimentare întregesc peisajul industrial al orașului — care este totodată și un important centru de cultură și de învățămînt. Prestigiul politehnicii din Gdansk sau al institutului său naval este unanim recunoscut nu numai în Polonia, ci și dincolo de hotare. Directorul institutului naval din Gdansk, prof. Witold Ian Urbanowicz, a devenit, pe neașteptate, autorul cel mai „en vogue". Cartea sa „Arhitectura vapoarelor" — prima lucrare științifică care tratează în mod sistematic problema adaptării vaselor la nevoile pasagerilor și echipajului — este o carte despre care se vorbește mult în lumea specialiștilor.

SARABANDA UNEI URIAȘE JUCĂRII

...Dar să continuăm călătoria. În dreapta noastră, stoluri neobosite de elevatoare și macarale. Portul trăiește din plin. Lăsăm în urmă centrul orașului, care aduce puțin cu cel al Ploieștiului nostru, și înainte de a intra în Sopot, o scurtă oprire la Oliwa. Motivul? Să vizităm marea catedrală în stil gotic, dar, mai ales, să ascultăm un mic „concert" de orgă.

*) Trójmiasto — în limba polonează: trei orașe (oraș triplu).

Pe şantierele navale, reconstruite, din Gdansk.

În tinda lungă de aproape 100 metri prind viaţă, solemne, acorduri de Bach şi Händel; după care organistul, nemulţumit parcă, demonstrează virtuozitatea instrumentului (sau poate a sa), imitînd păsări, animale, dangăte de clopot... Specialistul va reţine numărul impresionant de tuburi (6.300) şi de registre (101) cu care este înzestrată orga; iar turistul — spectacolul neaşteptat al acestei imense jucării create prin munca istovitoare, uneori de o viaţă întreagă, a cîtorva preceputi meşteri din secolul al XVIII-lea.

...Iată-ne la Sopot, al doilea component al Trójmiastoului. Pe digul ingenios amenajat, care înaintează în mare cale de o jumătate de kilometru, am admirat instalaţiile staţiunii, hotelurile numeroase şi confortabile, într-un cuvînt, tot ceea ce îndreptăţeşte pe locuitorii Sopotului să afirme că oraşul lor este cea mai frumoasă şi cea mai bine amenajată staţiune poloneză de pe litoralul Balticii.

CE SE ÎNTÎMPLĂ DACĂ MAHOMED NU VINE LA MUNTE...

Cred că şi cei care n-au vizitat vreun şantier ştiu, probabil, că vasele se construiesc — mai bine zis — se montează, se încheagă, pe nişte platforme numite cale. Platformele sînt uşor înclinate, ceea ce permite ca, la momentul oportun, vasele să fie lansate la apă. O asemenea metodă este îndeobşte folosită pentru vase de tonaj mediu. La şantierele „Comuna din Paris" din Gdynia pentru construcţia de nave de mare tonaj se creează nişte platforme speciale — docuri uscate — aflate pe fundul mării, înlăuntrul unor uriaşe „bazine" de beton armat, din care a fost evacuată apa mării. Mulţumită acestor docuri, atunci cînd construcţia va fi gata, vaporul nu va mai fi „lansat" la apă; constructorii vor deschide imensele porţi de fier ale bazinului şi apa mării va înconjura din toate părţile nava. Cu alte cuvinte: dacă Mahomed nu vine la munte, vine muntele la Mahomed...

Pentru a ne face o imagine despre proporţiile acestui „doc uscat" — primul de acest gen în Polonia şi absolut necesar construirii vaselor de mare tonaj — e suficient să arătăm că lungimea lui este de 240 m; lucrările se desfăşoară la 12 m sub nivelul mării; diferitele părţi componente ale vasului vor fi transportate — din hale pînă la locul asamblării — de o macara uriaşă, capabilă să ridice greutăţi de 500 tone la o înălţime de 42 m.

— Datorită „docului uscat" şantierul din Gdynia se va îmbogăţi cu o construcţie modernă, după ultimul cuvînt al tehnicii — conchide inginerul Jarkotkowski, care ne-a dat toate explicaţiile necesare.

...Încă de la Varşovia, prietenii mei polonezi mi-au vorbit despre oamenii deosebit de interesanţi ai şantierului din Gdynia. Mă urmărea, îndeosebi, portretul pitoresc al lui Leon Cervinski, maistrul şef al secţiei mecanice, pe care prietenii mi l-au descris în cele mai atrăgătoare culori. „Cînd Cervinski intră în uzină şi-l salută pe portar — îmi spuneau ei — şapca lui e trasă pe ochi; în timpul lucrului, şapca-i pe ceafă; cînd treaba nu merge, caut-o undeva, pe jos. De ziarişti şi de fotografi nici nu vrea să audă: „nu sînt primadonă" — acestea-s cuvintele lui obişnuite...

Un asemenea om trezeşte interes, curiozitate şi, firesc, vrei să-l cunoşti. Din păcate, Cervinski nu era pe şantier. Am cunoscut, în schimb, un alt veteran al şantierului, pe maistrul Leon Trepa care lucrează în construcţii navale de mai bine de 40 de ani. Acest bărbat în vîrstă, cu faţa prelungă, luminată de doi ochi albaştri, ca marea într-o zi senină, n-are nimic, probabil nici din irascibilitatea lui Cervinski, nici din felul „fotogenic" de a fi al acestuia. Are, în schimb, ca şi Cervinski, o mare pasiune: să construiască nave. Vezi aceasta din faptul că şi fiul său cel mai mare, Leon, e tehnician pe şantier; şi al doilea fecior, Ioszef, lucrează pe un şantier naval — pe cel din Gdansk; şi fiica sa e muncitoare, la Gdynia.

Discutăm cu Trepa în biroul inginerului Jarosz, şeful secţiei de montaj. Şi poate nu-i lipsit de interes să arătăm că şi inginerul şi-a început munca pe şantier sub conducerea pricepută a lui Leon Trepa.

PRIVELIŞTE DE PE „DEALUL DE PIATRĂ"

Stînd de vorbă cu Trepa, observ că însoţitorii mei dau oarecare semne de nerăbdare.

— Astăzi la Gdynia e sărbătoare: soseşte „Batory" — mi se spune. Ar fi păcat să nu-l vedem şi noi.

Mă lămuresc repede. „Batory" este cel mai mare vapor polonez care traversează Atlanticul şi, în dimineaţa acelei zile, se întorcea din cursă, din Canada.

În docurile portului stau ancorate vase grele, pîntecoase, venite din toate colţurile lumii. Un lot de maşini poloneze aşteaptă cuminţi ceasul plecării spre Cuba. În docul ce poartă numele „Romînia", un vapor sub pavilion grec primeşte încărcătură pentru America de Sud. Chiar şi vase cu capacitate de 48.000 tone au ancorat la Gdynia, portul cel mai animat al Poloniei, cel mai modern, escală a liniilor transoceanice...

...Din port, urcăm pe o înălţime din preajma oraşului. De aici, de pe „dealul de piatră" Gdynia se vede ca în palmă. Un oraş modern, proaspăt, tînăr, pe atît de tînăr pe cît este de încărcat de istorie Gdanskul. În urmă cu nici 40 de ani, Gdynia era un sat ce număra mai puţin de 1.500 de locuitori; acum, are peste 150.000.

În faţa ta, Gdynia; în stînga, alb ca o lebădă, Sopotul străluceşte în bătaia soarelui; iar mai încolo, departe, pierdut în ceaţa albastră a dimineţii, Gdanskul, neclintit, mîndru de mia sa de ani: Trójmiasto. Cum am mai spus, nu-l căutaţi pe hartă. Dar el, există, trăieşte.

Victor NĂMOLARU

Un întreg şir de comploturi au fost puse la cale împotriva lui Hitler. Dintre acestea, cel care a stîrnit cea mai mare vîlvă a fost săvîrşit la 20 iulie 1944 şi, spre deosebire de cele anterioare, s-a caracterizat printr-o minuţioasă elaborare a întregului plan.

Care erau forţele ce se uniseră împotriva dictatorului nazist? Cum se explică faptul că organizatorii comploturilor intrau în acţiune atunci cînd Hitler se întorcea împotriva celor ce îi înlesniseră venirea la putere? Ce scop urmărea complotul de la 20 iulie 1944? Şi care a fost semnificaţia lui politică?

ATENTAT

în „bîrlogul lupului"

„Bîrlogul lupului" după explozia bombei puse de Stauffenberg la 20 iulie 1944.

Într-o cabină a avionului special, şedea tăcut un moşneag cu figură uscăţivă. Fruntea brobonită de sudoare şi enormul „măr al lui Adam", care alerga în sus şi în jos sub gulerul scrobit, trădau neliniştea ce-l stăpînea pe sir Neville Chamberlain, primul ministru al Marii Britanii. Era, oare, atît de agitat pentru că se aştepta la o luptă grea acolo, la Berchtesgaden, în vizuina dictatorului nazist, pentru salvarea Cehoslovaciei şi poate chiar a păcii mondiale? Nicidecum! Septuagenarul premier britanic luase avionul spre a alerga întru salvarea lui Hitler...

Căci o clică de generali nemţi, dintre care unii aveau legături cu serviciul britanic de spionaj, era ostilă ideii de a se porni război împotriva Cehoslovaciei. Nu pentru că ar fi fost din principiu împotriva unei asemenea

Judecătorul-călău Roland Freisler (mijloc), preşedintele aşa-zisului „tribunal al poporului" care i-a judecat pe cei implicaţi în atentatul de la 20 iulie 1944. Sentinţa: spînzurătoarea.

agresiuni, ci deoarece socoteau că din punct de vedere militar planurile nu erau încă puse la punct. Şi astfel luară hotărîrea de a...

Dar să redăm relatarea generalului Halder — fost şef al statului major hitlerist — făcută la procesul de la Nürnberg: „În ultima zi a congresului de la Nürnberg (al partidului nazist — n.n.) ne găseam adunaţi în locuinţa mea. Comandantul garnizoanei din Berlin declarase că a doua zi va mobiliza trupele, iar în momentul în care Hitler se va înapoia de la congres, îl va aresta. Adunarea era în toi cînd radioul difuză vestea că premierul britanic Chamberlain îi ceruse lui Hitler o întîlnire şi că şi luase avionul pentru Berchtesgaden. Această ştire ne-a răsturnat toate planurile, aşa că am fost nevoiţi să amînăm totul..."

Ce se întîmplase? Agenţii englezi din clica generalilor opoziţionişti, care lucrau după ordinele Londrei, îşi înştiinţaseră stăpînii despre puciul ce se punea la cale. Avînd însă în vedere faptul că pe guvernanţii englezi îi neliniştea perspectiva unei eventuale slăbiri a regimului nazist — căci pentru realizarea planurilor lor „răsăritene" aveau neapărată nevoie de Hitler — Chamberlain îşi luase zborul spre Germania, spre a-i oferi plocon Cehoslovacia. Documentele vremii au consemnat că Hitler „abia îşi putuse ascunde exploziа de bucurie ce-l încercase..."

Aceste lucruri se întîmplau în luna septembrie a anului 1938. A urmat, precum se ştie, ocuparea în întregime a Cehoslovaciei, iar apoi, la 1 septembrie 1939, cotropirea Poloniei. Între timp complotiştii s-au dat la fund, căci de astă dată era vorba de cotropirea Răsăritului. Dar după lichidarea Poloniei, Hitler se pregăti să atace Belgia, Olanda şi Franţa. Alarmaţi, complotiştii s-au adunat din nou, la cartierul din Zosenn al lui Brauchitsch, comandantul suprem al Wehrmachtului.

S-a hotărît ca, în cazul nereuşitei încercării lui Brauchitsch de a-l determina pe dictator să renunţe la planurile sale, Führerul să fie arestat. Complotiştii aşteptau, agitaţi, rezultatul întrevederii lui Brauchitsch cu Hitler. Dar în locul comandantului energic şi sigur de sine, la Zosenn sosi un individ cu faţa lividă, un om înfricoşat care, bîlbîindu-se într-una, le dădu de ştire că Hitler îşi înjurase, urlînd, generalii, numindu-i nişte „papălapte" şi că fixase irevocabil ziua atacului pentru 12 noiembrie 1939. Ce a urmat? Generalii s-au speriat, la cartierul general din Zosenn s-a produs panică, hîrtiile confidenţiale au fost rupte şi arse. Cît despre arestarea lui Hitler... nici vorbă.

Cu toate acestea atacul n-a fost declanşat la 12 noiembrie. De douăsprezece ori a fixat Hitler data declanşării şi de tot atîtea ori a revocat-o.

INTERVIN DIPLOMAŢIA ŞI SPIONAJUL AMERICAN

Istoria „războiului de şase săptămîni" (10 mai - 25 iunie 1940) este cunoscută. După mai multe ezitări şi amînări — timp în care Olanda şi Belgia, oricît de curios ar fi părut, tot îşi mai făceau iluzii că Hitler le va respecta „neutralitatea garantată" — armatele naziste au invadat cele două ţări. Apoi Franţa. Dar Hitler n-a încetat nici un moment să se gîndească şi la Răsărit.

La 21 iulie 1940, deci într-o vreme cînd „bătălia pentru Anglia" — aşa-numita acţiune „Leul de mare" — încă nici nu se dezlănţuise, Hitler îi dădu ordin lui Brauchitsch să pregătească războiul împotriva Uniunii Sovietice.

Planul mîrşavei agresiuni împotriva Uniunii Sovietice a fost deci alcătuit sub denumirea de „Planul Barbarossa". Operaţiunile militare, jefuirea economiei, prinderea şi adunarea celor ce aveau să muncească în condiţii de sclavi, punerea la cale a unor asasinate în masă cum nu mai cunoscuse istoria — toate aceste obiective ale fascismului au fost prevăzute pînă în cele mai mici amănunte. Dar „cea mai bine şi mai modern echipată armată din cîte a cunoscut istoria", armata care a culcat la pămînt aproape întreaga Europă capitalistă, a fost oprită pe loc de Armata Roşie, iar loviturile pe care aceasta i le-a dat au silit-o să se „replieze" în unele locuri încă din iarna lui 1941. Atunci conspiraţia a început să ridice iarăşi capul. „Atîta timp cît armata celui de-al treilea Reich s-a lăfăit cu insolenţă sub soarele gloriei — scrie William S. Shirer — şefii militari germani nu s-au gîndit să se răscoale. Dar iată că orgolioasele şi pînă atunci, invincibilele armate naziste începură să fugă din faţa unui duşman care le era calitativ superior. În şase luni campania din Rusia a înghiţit mai bine de un milion de oameni".

... Începînd din primăvara lui 1942 aripa Gördeler a complotului ţinea legătura cu serviciul englez de spionaj prin intermediul unor bancheri din Stockholm şi anume fraţii Wallenberg. Mai existau şi alte legături, dar Londra nu dădea nici un semn. Astfel conspiraţia nu acţionă în tot cursul anului 1942.

Veniră însă şi zilele luptelor de pe Volga şi deveni limpede — chiar şi pentru cei care pînă atunci nu voiau să înţeleagă — că Hitler pierduse războiul. Occidentalii îşi puneau întrebarea: „Ce-i de făcut"? La care tot ei răspundeau: „Hitler trebuie să piară; nu pentru că a declanşat războiul, ci pentru că, după cum se arată, e pe cale să piardă lupta pe viaţă şi pe moarte care se poartă în Răsărit". Şi astfel, la începutul lui 1943 nu numai conspiraţia deveni mai activă, ci şi diplomaţia apuseană. Iar în noiembrie 1944 fu pus în fruntea organelor europene ale serviciului american de spionaj, O.S.S., un anume Allen Dulles, care îşi avea reşedinţa în Elveţia. Astfel conspiraţia îşi dezvoltă legăturile în două direcţii: una via Suedia, cu „Intelligence Service", cealaltă via Elveţia, cu O.S.S.

Colonelul von Stauffenberg — cel mai radical din grupul de stînga al ofiţerilor superiori complotişti.

DOUĂ EŞECURI

La începutul anului 1943 complotiştii reuşiră să plaseze două bombe în avionul care îl ducea pe Hitler de la cartierul general al lui von Tresckow, din Smolensk, la Rastenburg. Schlabrendorff — unul din ofiţerii de stat major ai lui von Tresckow — pregătise două pachete, pe care le legase la un loc, astfel încît păreau a fi două butelii de coniac. Le dădu apoi colonelului Brandt, pentru ca acesta să le predea, la rugămintea lui Tresckow, vechiului său prieten, generalului Stieff de la cartierul general al lui Hitler din Rastenburg. În momentul cînd îi înmînă pachetul, Schlabrendorff apăsă pe butonul de declanşare al ceasului bombei. Explozia urma să aibă loc cam la 30 de minute de la decolare. Schlabrendorff chemă Berlinul şi raportă: „Acţiunea Flash a fost declanşată". Cei de acolo aşteptau cu sufletul la gură. Dar trecu jumătate de oră, 40 de minute, o oră întreagă şi... nimic! După două ceasuri primiră ştirea: avionul lui Hitler sosise la Rastenburg... Operaţiunile ce trebuiau să urmeze la Berlin fură contramandate în pripă, căci „acţiunea Flash" eşuase. Schlabrendorff se urcă în avion şi porni spre Rastenburg. Sosi tocmai la timp pentru a lua înapoi de la Brandt cele două „butelii cu coniac"... La înapoiere, în tren, rămas singur în compartiment, desfăcu pachetul. Capsa refuzase să-şi facă datoria.

La 21 martie 1943, de „Ziua eroilor", era programat ca Hitler să ţină un discurs la muzeul militar din Berlin, după care trebuia să viziteze, timp de o jumătate de oră, muzeul. Unul dintre complotişti, colonelul Bernsdorff, îşi vîri în buzunarele mantalei două bombe cu explozie întîrziată şi se alătură celor din suita dictatorului. Bombele urmau să explodeze la o jumătate de oră de la reglarea dispozitivului... Se termină discursul festiv, cortegiul porni printre vitrinele cu exponate şi Bernsdorff, avînd cele două bombe în buzunar, se amestecă în suită. În acel moment cineva îi dădu de ştire că programul festivităţilor suferise o modificare: Hitler avea să viziteze muzeul numai timp de şase minute. Încă o încercare neizbutită...

KLAUS VON STAUFFENBERG

În 1943, de crăciun, sosi la cartierul general din Rastenburg un tînăr ofiţer căruia îi lipseau un braţ şi un ochi. El avea misiunea de a raporta comandantului suprem situaţia noilor divizii care se aflau în curs de organizare. Ofiţerul purta în servietă o bombă cu ceas. La consfătuire era prezentă toată lumea, deci prilejul de-al extermina pe Führer cu întreaga sa clică, cît se poate de potrivit. Dar, pe neaşteptate, dictatorul se răzgîndi şi plecă să petreacă crăciunul la Obersalzberg...

Tînărul colonel, „ciungul", se numea Klaus von Stauffenberg şi era proaspăt în conspiraţie. Biografii lui pretind că ororile săvîrşite de S.S. pe pămîntul Uniunii Sovietice, exterminările în masă comise de SS-işti, l-au determinat să se alăture celor ce complotau împotriva lui Hitler. În aprilie 1943 maşina în care se găsea acest colonel trecuse peste o mină; ofiţerul scăpase cu viaţă dar rămase fără un ochi, fără un braţ şi fără două degete de la cealaltă mînă. Abia intrase în legături mai strînse cu complotiştii, cînd începură grave neînţelegeri cu majoritatea de dreapta a conspiraţiei.

Cine erau cei ce alcătuiau această aripă de dreapta?

Ea era condusă de Karl Gördeler, omul de încredere al monopoliștilor și vechi agent al englezilor. El avea strînse legături cu reprezentanții marii burghezii germane, printre care Robert Bosch și alți conducători de trusturi, cu mari industriași, cu mari bancheri. Din grupul Gördeler făceau parte: feldmareșalul Witzleben, generalii Halder, Beck, Höpner, Thomas, Olbricht, Tippelskirch, colonelul Oster, în sfîrșit Schacht și Hans Gisewius, vechi agent al americanilor, care, ca viceconsul al Germaniei la Zürich, ținea legătura în Elveția cu Allen Dulles. Gördeler mai avea legături cu Hassell, fostul ambasador de la Roma, cu amiralul Canaris, conducătorul serviciului de contraspionaj, cu fostul ministru de finanțe prusac Popitz, precum și cu socialiști de dreapta ca Leber, Leuschner, Mierendorff.

Planul care se găsea pe birou, atunci cînd acești domni s-au adunat iarăși, după înfrîngerile lui Hitler din Uniunea Sovietică, nu suferise nici o schimbare. Cuceririle hitleriste trebuiau păstrate, iar dacă între timp ar fi avut loc în Apus debarcarea trupelor engleze și americane, urma să li se lase acestora cale liberă ca să ocupe Germania. În același timp, războiul împotriva armatelor sovietice trebuia continuat. Într-un cuvînt, statul burghez german urma să fie salvat, puterea marilor capitaliști trebuia să fie menținută, toate acestea cu sprijinul puterilor occidentale.

Aripa de stînga a conspirației rămasă în minoritate, cuprindea pe generalii Hammerstein și Schlabrendorff, apoi pe Adam von Trott, pe Schullenberg, ultimul ambasador al celui de-al III-lea Reich la Moscova, pe Reichwein dintre social-democrații de stînga și alții. Stauffenberg era cel mai radical din acest grup. Planul acestui grup prevedea armistițiu imediat pe toate fronturile, colaborare cu toate națiunile, crearea unei Germanii democratice care nu trebuia să mai participe la nici un bloc militar îndreptat împotriva Uniunii Sovietice. „În ce-l privea pe Stauffenberg — scrie istoricul sovietic G. Goroșkova — el era purtătorul de cuvînt al cauzei unei colaborări prietenești cu Uniunea Sovietică". În timp ce Stauffenberg și Trott au luat legătură cu mișcarea de rezistență activă a muncitorimii germane, Gördeler și acoliții lui nici nu voiau să audă de așa ceva.

Stauffenberg a fost cel care a alcătuit planul de operațiuni „Walkiria", prevăzînd preluarea puterii, la Berlin, în două ore de la moartea lui Hitler. Colonelul activa, dar nici Gestapoul nu se lăsa mai prejos! În iunie 1944 au fost arestați mai mulți complotiști, iar copoii lui Himmler adulmecau deja împrejurul lui Beck, Gördeler, Hassell și Witzleben. În aceeași lună trupele aliaților au debarcat pe coasta franceză. Dar la 20 iunie se declanșă puternica ofensivă a Armatei Sovietice, care porni într-un marș vertiginos spre Apus. Iată de ce Dulles le ordonă complotiștilor: „...timpul nu așteaptă... trebuie acționat..."

Pe atunci însă, era foarte greu să mai pătrundă cineva la Hitler. Führerului îi era frică pînă și de umbra sa. Mereu își schimba reședințele și itinerariile, pretutindeni sosea ori mai devreme ori mai tîrziu decît era anunțat. Purta un chipiu militar extraordinar de voluminos, care cîntărea pe puțin două kilograme, chipiu bine garnisit cu plăci de oțel. Mîncarea ce i se servea trebuia să fie întotdeauna gustată mai întîi de un subaltern, iar de la spatele lui nu lipseau nici un moment doi SS-iști înarmați. Era necesar deci să se pătrundă în bîrlogul lui de la Obersalzberg, cu prilejul consfătuirilor cu caracter militar, care se țineau într-un cerc cu totul restrîns. Stauffenberg acceptă această misiune.

CU PREȚUL VIEȚII

Prilejul nu întîrzie. Colonelul, însărcinat cu crearea „Volkssturm"-ului — cîteva divizii de adunătură, alcătuite în pripă din contingente sau prea bătrîne sau prea tinere — fu chemat la raport.

În ziua de 14 iulie, Stauffenberg intră în sala de ședințe avînd în servietă o bombă. Dădu raportul, apoi ieși și chemă la telefon Berlinul, comunicînd că Hitler e de față. De la celălalt capăt al firului, generalul Olbricht îl înștiință că garnizoana Berlinului se află în stare de alarmă, gata să preia puterea. Stauffenberg se înapoie în sala de ședințe, unde află cu mare consternare că Hitler se ridicase pe neașteptate și ieșise fără a se mai înapoia. Colonelul alergă din nou la telefon, anunță eșecul, veste care îl determină pe Olbricht să ordone reintrarea trupelor în cazărmi. Dar mișcările de trupe atrăseseră deja atenția Gestapoului. Din acel moment evenimentele se precipitară...

Rommel, care se angrenase în complot de scurtă vreme, era împotriva uciderii lui Hitler, în planul său figurînd doar arestarea Führerului — lucru cu care Stauffenberg nu era de acord. De altfel, în planurile grupului Gördeler-Beck-Rommel se prevedeau (lucrurile sînt povestite de însuși Allen Dulles în cartea sa „Germany's Underground"): armistițiu imediat pe frontul de vest, arestarea lui Hitler, formarea unui guvern provizoriu sub conducerea lui Gördeler, Beck, a unor industriași și a social-democraților de dreapta. În ce privește Răsăritul, continuarea luptei pe linia Delta Dunării - Carpați - Vistula - Memel.

În ziua de 17 iulie mașina lui Rommel fu atacată de avioane, iar mareșalul grav rănit. La 18 iulie, Gördeler, împotriva căruia Gestapoul emisese ordin de arestare, fugi. Stauffenberg luă hotărîrea de a săvîrși atentatul, orice s-ar întîmpla. În ziua de 20 iulie, la orele 13, trebuia să-i raporteze din nou lui Hitler stadiul în care se găseau unitățile de „Volkssturm".

La 8 noiembrie 1939 Hitler s-a întîlnit — ca în fiecare an după acapararea puterii — cu vechii săi complici, în berăria münchenează de unde pornise în primul său puci, din 1923. După ce și-a terminat discursul, de astă dată mai scurt ca de obicei, a părăsit localul. Zece minute după aceea, în berărie a făcut explozie o bombă... Era încă un atentat ratat împotriva dictatorului...

Hitler a dat ordin să fie filmate atît „judecata" cît și execuțiile și să fie apoi prezentate corpului ofițeresc „ca învățătură de minte". Fotografia înfățișează o secvență din filmul documentar descoperit nu de mult: feldmareșalul Witzleben, unul dintre complotiști, în fața tribunalului.

Dimineața. Însoțit de adjunctul său, Stauffenberg se urcă în avion. Sub braț poartă o servietă înțesată cu acte, în care — printre hîrtii, învelită într-o cămașă — se găsește și o bombă.

Ora 10. Avionul lui Stauffenberg aterizează. Colonelul se urcă într-o mașină și în curînd ajunge la cartierul general. Regiune neprietenoasă, umedă, sumbră. Aici se află „bîrlogul lupului", aparat de un triplu cordon de fortificații blindate și minate precum și înconjurat de o rețea de sîrmă prin care circulă curent de înaltă tensiune. Peste tot formații SS. Aici nu pot pune piciorul decît ofițerii cei mai înalți în grad. Și chiar și aceștia numai în baza unui permis special, valabil o singură dată. Stauffenberg care fusese chemat pentru a prezenta un raport, intră destul de ușor. Îl caută imediat pe generalul Fritz Fellgiebel, comandantul suprem al trupelor de transmisiuni afectate marelui cartier general, care făcea și el parte din conspirație. Misiunea lui Fellgiebel era izolarea cartierului general, după explozie, de restul lumii.

Ora 12 și 15 minute. Stauffenberg se află în biroul lui Keitel de la care află că la orele douăsprezece și jumătate va avea loc conferința, deci cu o jumătate de ceas mai devreme decît fusese fixată.

Ora 12 și 25 de minute. Keitel se uită la ceas și îl zorește pe Stauffenberg să pornească, căci sînt așteptați. Colonelul, abia ieșit pe ușă, se sousă că și-a lăsat chipiul și centironul în anticameră. Se înapoiază, deschide servieta și, cu ajutorul unui cleștișor, pune în funcțiune mecanismul bombei.

Ora 12 și 32 de minute. Consfătuirea a început, mecanismul bombei se află în funcțiune. Stauffenberg se uită împrejur; încăperea e destul de mică, dar fiind cald s-au deschis ferestrele. În mijlocul încăperii se află o masă lungă, care stă pe un fel de postament lat. La dreapta lui Hitler se află generalul Heusinger, la stînga mareșalul Keitel. Sînt de față optsprezece ofițeri superiori, dar Stauffenberg sadarnic îi caută din ochi pe Göring și pe Himmler. Vorbește Heusinger. El face cunoscută starea de plîns a sectorului de mijloc a frontului, unde tocmai s-a anunțat o nouă pătrundere a armatei sovietice. Hitler e foarte agitat, se joacă cu ochelarii, mereu și-i pune pe nas, mereu și-i scoate. Uneori casă ochii la hartă ce se află întinsă pe masă. Stauffenberg se află între generalul Korten și colonelul Brandt, la dreapta lui Hitler. Pune servieta cea grea pe dușumea și o împinge sub masă în așa fel încît să stea rezemată de partea interioară a postamentului, la vreo trei metri de picioarele lui Hitler.

Ora 12 și 37 de minute. Heusinger continuă să vorbească. Mai sînt cinci minute... Stauffenberg iese neobservat. Pe colonelul Brandt îl incomodează servieta lui Stauffenberg. O la și o pune cevа mai încolo, rezemînd-o de partea exterioară a postamentului. Masiva alcătuire de beton a-a interpus astfel între servietă și Hitler. Un simplu gest i-a dăruit dictatorului viața, iar lui Brandt moartea. (Este vorba despre același Brandt pe care în martie 1943 Treseckow îl rugase să ducă la Rastenburg cele două „bulelii cu coniac".)

Ora 12 și 40 de minute. Venise rîndul lui Stauffenberg, dar tînărul ofițer dispăruse. Keitel ieși să-l caute. Sentinela raportă că Stauffenberg a părăsit, grăbit, clădirea. Keitel se înapoie la consfătuire. Heusinger își terminase raportul: „Dacă nu vom fi în stare să ne retragem trupele, trebuie să contăm pe o catastrofă..." În aceeași clipă bomba explodă.

Ora 12 și 45 minute. Stauffenberg și Fellgiebel se aflau la vreo două sute de metri, de unde observau clădirea. Se ridică o flacără, o coloană de fum. Stauffenberg își luă rămas bun de la Fellgiebel, trecu cu bine prin triplul inel de protecție și se urcă în avionul cu care venise și care îl aștepta cu elicele puse în funcțiune.

Dar bomba nu îl ucisese pe Hitler! Acesta suferise cîteva contuziuni mai ușoare, mîna dreaptă i-a paralizat pentru un timp, dar atît și nimic mai mult. Keitel scăpase nevătămat, dar au pierit colonelul Brandt, generalii Korten și Schmundt, precum și unul dintre stenografi. Deși complotul nu eșuase pe deplin, generalul Fellgiebel, care află primul că Hitler scăpase cu viață, fu cuprins de groază și nu mai îndrăzni să arunce în aer instalațiile de telecomunicație. Mai mulți dintre complotiștii aflați la Berlin — printre care și general Fromm — chemară la telefon marele cartier general și astfel aflară, chiar din gura lui Keitel, că Hitler nu își sfîrșise ticăloasa și nefrebnica viață.

Hitler nu se putea dispensa de cei ce îl aduseseră la putere, de cei care avuseseră un rol atît de important în dezlănțuirea sîngerosului lui război.

Și mai era cineva de care Hitler nu se putea lipsi...

ADOLF HEUSINGER, AGENT AL GESTAPOULUI

Procesul primei grupe de complotiști a început la 7 august 1944 și n-a durat decît o zi. Din ordinul lui Hitler dezbaterile procesului au fost filmate. Acest film a fost găsit abia în februarie 1959, într-o arhivă secretă. În martie 1959, la Berlin, o comisie de ofițeri condusă de ex vicemareșalul Johannes Zuckertort a stabilit că Heusinger fusese la curent cu complotul. Spre încredințare să ascultăm ce a înregistrat pelicula.

Judecătorul Freisler: E adevărat că în vara anului 1943 a venit la dumneata generalul von Tresckow? E adevărat că el și-a exprimat părerea că războiul ar trebui terminat pe calea tratativelor, tratative care, însă, nu ar fi posibile pînă ce Führerul nu ar fi înlăturat?

Generalul Stieff: Da, e adevărat.

Freisler: E adevărat că el a spus: „Atentatul trebuie săvîrșit cu prilejul unei consfătuiri de stat major?

Stieff: Așa este.

Freisler: Ai adus aceasta la cunoștința superiorilor dumitale?

Stieff: I-am spus acest lucru generalului Heusinger, locțiitorul șefului de stat major.

În aceeași zi Freisler îl condamnă la moarte pe maiorul Leonard, pentru simplul motiv că știuse de atentatul ce se plănuia; la fel și pe preotul căruia acesta i se spovedise. Amîndoi, precum și generalul Stieff, au fost executați. Tresckow s-a sinucis, dar Heusinger a rămas în viață. Aceasta datorită faptului că Heusinger adusese la cunoștința Gestapoului informațiile pe care le avea despre complot. Heusinger fusese de altfel bănuit, de Witzleben și Stauffenberg, de duplicitate.

Pe baza depoziției lui Stieff, Heusinger a fost arestat și închis două luni de către Gestapou. Dar avea o cameră separată, pentru ca să-și poată scrie în liniște memoriul... Memoriu care, în fond, nu constituia altceva decît o trădare a celor ce participaseră la complot. Dovada ne-o furnizează însuși Heusinger, care, în cartea lui „Befehl im Widerstreit" (Un ordin contradictoriu), apărută în 1950, descrie (la pagina 362) cum a fost primit de Hitler personal și cum acesta i-a spus: „Am studiat memoriul pe care l-ai scris în închisoare și... îți mulțumesc. Dumneata trebuie să rămîi. Nu mă pot lipsi de dumneata".

Astfel Heusinger a... rămas. L-a slujit cu credință pe Hitler pînă în ultima clipă, iar apoi, cu ajutorul protectorilor săi revanșarzi din Germania occidentală, a ajuns — în 1957 — comandant șef al Bundeswehrului. Iar după aceea a devenit șeful Comitetului militar permanent al N.A.T.O. Cercurile oficiale vest-germane și americane cunosc bine rolul de trădător al lui Heusinger. Cum altfel s-ar explica faptul că din dosarul procesului întentat, la timpul său, celor ce complotaseră împotriva lui Hitler — dosar care a fost dus în America și apoi readus la Bonn — lipsesc tocmai paginile (patrusprezece la număr), în care figura și numele lui Heusinger?! Iar protectorii acestui criminal de război îl apără cu înverșunare și azi, fiindcă vor — după cum scrie ziarul „General Anzeiger" din Bonn — „să folosească experiența răsăriteană" a lui Heusinger.

Asta și explică de ce în Germania occidentală se fac eforturi pentru a se așterne vălul uitării peste planurile și faptele grupului Stauffenberg, fiind relevată în schimb așa-zisa „opoziție antihitleristă" condusă de Karl Gördeler & Co care, precum se știe, nu a acționat în interesul poporului german și al păcii. Gördeler și grupul său au elaborat planuri care aveau în fapt misiunea de a salva imperialismul german într-un moment cînd prăbușirea regimului hitlerist era iminentă.

Cei care au învățat atît de puțin din lecțiile istoriei ar trebui să-și aducă aminte: atentatul de la 20 iulie 1944 n-a reușit. Dar un an mai tîrziu Hitler nu mai era în viață. Și-a pus singur capăt zilelor, prevăzînd înfrîngerea totală. Aceasta s-a întîmplat în primăvara lui 1945, iar de atunci s-au scurs 17 ani și mai bine. Timp în care istoria a mers înainte. Timp în care socialismul — pe care Hitler și cei ce l-au împins din spate voiau să-l distrugă — s-a transformat într-un sistem mondial, factorul hotărîtor al dezvoltării mondiale și stavilă de netrecut în fața oricăror provocatori la război, vechi sau noi.

Peter VADÁSZ

Sala în care au fost executați, prin spînzurătoare, principalii participanți la complotul de la 20 iulie 1944.

Așa s-a putut întîmpla apoi, ca pînă la sosirea lui Stauffenberg la Berlin, la ⁴5,45, cei din capitală să nu pornească ici o acțiune.

Ora 16 și 30 de minute. Stauffenberg năvălește la Ministerul de Război (era singura instituție pe care o ocupaseră conspiratorii) unde Olbricht și Beck îi spun că Hitler a scăpat. Stauffenberg nu vrea să creadă și îi anunță pe cei din Occident, comunicînd de asemenea la Varșovia, Viena, Praga despre moartea lui Hitler... Între conspiratori izbucnesc adversitățile. Fromm vrea să-i aresteze pe cei din grupul lui Stauffenberg, dar pînă la urmă se pomenește el însuși închis într-o odaie... Răbufnesc cu putere vechile neînțelegeri dintre armata de uscat, SS și Luftwaffe-ul lui Göring — fiecare căutînd să atribuie celeilalte părți eșecurile suferite pe front.

Ora 20. Bătrînul mareșal Witzleben sosește în mare ținută, la Ministerul de Război pentru a prelua comanda Wehrmachtului. Zăbovește patruzeci și cinci de minute în clădire, timp în care îi învinuiește pe Beck și pe Stauffenberg de nereușita complotului, apoi se întîlnește în mașină și pleacă spre conacul moșiei sale din provincie, unde a doua zi e arestat.

Ora 22 și 30 de minute. Locotenent-colonelul Frans Heber pătrunde cu alți opt inși în biroul generalului Fromm unde, după un scurt schimb de focuri, în cursul căruia doar Stauffenberg e rănit, îi arestează pe Beck, pe Höpner, pe Olbricht, pe Stauffenberg, pe Häften și pe Mertz. În curînd apare Fromm și ordonă arestaților să-și scrie scrisorile de adio, apoi iese din încăpere. Revine după jumătate de oră și îi anunță că, „în numele Führerului", a instituit un tribunal marțial care i-a condamnat la moarte. Fromm lucrează repede, căci trebuie să-și salveze propria piele. Tribunalul marțial e o mincinună sfruntată, totuși Fromm dispune ca Stauffenberg, Olbricht, Mertz și Häften să fie executați pe loc, în curte. În momentul cînd răsună salva, Stauffenberg strigă: „Trăiască Germania!" (Aceste execuții nu l-au folosit, totuși, lui Fromm, care, la rîndul său, a fost și el executat în luna august a aceluiași an).

10 minute după miezul nopții. În fruntea unei bande de SS-iști apare Skorzeny și sistează execuțiile.

Unu fără cinci minute. Liniștea nopții de vară este întreruptă de glasul răgușit, tremurător de mînie, al lui Hitler. Dă de știre lumii prin radio că este teafăr. Apoi, vorbind despre complotiști, cîrîie: „Îi vom trata așa cum obișnuim noi, național-socialiștii, să-i tratăm pe dușmanii noștri".

Într-adevăr, în cele cinci luni care au urmat au fost executați cinci mii dintre cei șapte mii de arestați. Principalii acuzați au compărut încă în august în fața unui așa-numit „Tribunal al poporului", condus de faimosul jude-călău Roland Freisler.

„Să fie uciși cum se ucid vitele la abator!" — dăduse Hitler cuvîntul de ordine. Și așa s-a făcut! Din ordinul lui Hitler execuțiile au fost filmate, iar filmele au fost vizionate, obligatoriu, de membrii corpului ofițeresc.

Cu Rommel, însă, Hitler nu o putea isprăvi în același fel. Trimise deci doi ofițeri cu misiunea de a-l „sfătui" să se sinucidă, în care caz avea să beneficieze de funeralii naționale, iar familia lui urma să fie scutită de orice neplăceri. Rommel i-a ascultat sfatul și s-a otrăvit. Gördeler a fost prins în august, dar de executat n-a fost executat decît la 2 februarie 1945. Puțini dintre complotiști au rămas în viață: generalul Halder, Gisewius, precum și Schlabrendorff, al cărui dosar a fost distrus de o bombă aeriană (care a pus capăt și vieții lui Freisler) tocmai cînd acuzatul era dus — la 3 februarie 1945 — să-și asculte sentința. Amiralul Canaris a fost spînzurat o dată cu colonelul Oster, la 9 aprilie 1945, în lagărul de concentrare din Flossenburg. Unii dintre marii financiari amestecați în complot au fost, ce-i drept, arestați, dar cei mai mulți au fost puși repede în libertate.

O FAMILIE DE ACTORI

de Max POLIANOVSKI

Un cititor care a remarcat-o recent pe Anastasia Vertinskaia în filmul „Omul-amfibie" şi a aflat din revista noastră că e a patra purtătoare a acestui nume pe ecranul sovietic, ne cere amănunte în legătură cu familia tinerei actriţe. Îi satisfacem rugămintea, publicînd articolul scris pentru „Flacăra" de publicistul sovietic Max Polianovski

1) Aleksandr Vertinski, aşa cum ar fi trebuit să apară în rolul generalului francez din filmul „Oleko Dundici". 2) Lidia Vertinskaia — tulburătoarea pasăre a fericirii din filmul „Sadko". 3) Mariana Vertinskaia — interpreta Katiei din „Anul bisect". 4) Anastasia Vertinskaia — în rolul Gutierrei din „Omul-amfibie".

Puţini îşi mai aduc aminte, chiar şi în U.R.S.S., că artistul de estradă Aleksandr Vertinski a apărut pe ecran încă din anii cinematografiei prerevoluţionare, atunci cînd se realizau primele filme ruseşti. În amintirile sale, artistul a povestit despre o filmare ce a avut loc în anul 1912: fiul lui Lev Tolstoi, Ilia Lvovici, turnase la Iasnaia Poliana un film după povestirea tatălui său „Cu ce trăiesc oamenii". Ilia Tolstoi interpreta în acest film rolul boierului, iar Aleksandr Vertinski, pe atunci în vîrstă de 20 de ani, s-a produs în rolul... îngerului.

Jucînd cu predilecţie în spectacole de estradă, Vertinski a început cu vremea să se afirme şi în cinematografie. Cîteva din personajele create de el au rămas de neuitat. Trebuie amintit, în primul rînd, prinţul din „Ordinul Anna", ecranizarea povestirii lui Cehov, apoi alte două roluri interesante — cel al panului polonez şi al prelatului catolic din „Flacăra mîniei", cel al moşierului ucrainean din „Zori însîngerate", cel al cardinalului din „Complotul condamnaţilor" etc.

Artistul a început apoi să lucreze la rolul generalului francez Chaubert din filmul „Oleko Dundici": se făcuseră probe, fusese stabilit şi machiajul, dar din păcate filmul a trebuit să fie realizat fără Aleksandr Vertinski: în primăvara anului 1957, actorul a încetat din viaţă.

Şi iată că anul trecut a apărut pe ecrane filmul „Pînze purpurii". În rolul tinerei Assol debuta o şcolăriţă moscovită, o comsomolistă pe nume Anastasia Vertinskaia. Fata cea mai mică a lui Aleksandr Vertinski se născuse la Moscova, în ajunul Zilei victoriei. De-a lungul anilor de şcoală, Anastasia visase să facă şi ea film, ca tata şi ca... mama ei Lidia Vertinskaia de asemenea actriţă de cinema pe care am văzut-o în filmele: „Sadko" (pasărea fericirii), „Don Quijotte" (ducesa), „Fata din Kiev" (Marta) şi „Noile aventuri ale Motanului Încălţat" (Vrăjitoarea tînără).

Acum visul Anastasiei s-a împlinit. Rolul Gutierrei din „Omul-amfibie" a consacrat-o ca actriţă de film. Şi a mai avut un rezultat neaşteptat. A stimulat ambiţia surorii sale Mariana Vertinskaia de a se consacra şi ea artei cinematografice.

Născută la Şanhai în urmă cu 19 ani, Mariana a debutat şi ea de timpuriu pe ecran, cu un rol episodic din filmul „Mult zgomot pentru nimic", ecranizare a comediei lui Shakespeare. Dar nu s-a lăsat ameţită de perspectivele unei rapide cariere cinematografice şi s-a înscris la Institutul de matematică „Steklov". Regizorul Efros, realizatorul filmului „Anul bisect", după romanul Verei Panova „Anotimpuri", i-a oferit însă, într-o zi, rolul Katiei. Dacă judecăm după faptul că în prezent lucrează la un nou rol: studenta Ania din filmul „Am douăzeci de ani", al regizorului M. Huţiev, dedicat tinerei generaţii de moscoviţi, constructori ai vieţii noi — e de presupus că Mariana nu va mai deveni matematiciană.

AGENDA

● **Renumitul cineast francez Julien Duvivier lucrează la un film compus din schiţuri — formulă adoptată pentru prima oară de acelaşi regizor în filmul „Un carnet de bal", în 1937. În noua sa realizare, intitulată „Diavolul şi cele 10 porunci", Duvivier va folosi un mare număr de artişti consacraţi printre care: Fernandel, Charles Aznavour, Mel Ferrer, Michel Simon, Georges Wilson, Madeleine Robinson, Dany Saval şi alţii.**

● **O carieră strălucită stă în faţa precocelui violoncelist maghiar Miklós Perényi, în vîrstă de 13 ani. La 7 ani el a fost admis la Colegiul de muzică din Budapesta, iar un an mai tîrziu, a debutat cu succes în public interpretînd muzică de Bach, Kodály, şi Couperin. Înzestratul muzician a întreprins pînă acum turnee în Italia, Elveţia, Austria etc.**

● **„Scriitorii sînt revoltaţi împotriva guvernului Verwoerd" — subliniază ziarul britanic „Observer" în legătură cu interzicerea în Republica Sud-Africană a romanului antirasist „Lume străină" a scriitoarei sud-africane N. Gordimer. „După interzicerea romanului ei — scrie în continuare acelaşi ziar — N. Gordimer este trecută pe lista scriitorilor proscrişi în ţara celui mai odios rasism, listă pe care mai figurează: Lev Tolstoi, Emile Zola, Jean-Paul Sartre, Bertrand Russell, Françoise Sagan.**

● **De curînd au fost decernate în R.D. Germană premiile literare „Heinrich Mann" pe anul 1962. Cu premiul I a fost distinsă întreaga creaţie literară a poetului Günther Kuhnert, iar cu premiul II romanul „Fumul toamnei" de Bernhard Seger, închinat luptei pentru transformarea socialistă a satului. Înaltele distincţii au fost înmînate de către vicepreşedintele Academiei de artă a R.D. Germane, cunoscutul scriitor Ludwig Renn. La solemnitate a asistat şi fiica marelui scriitor Heinrich Mann, Leonie Mann.**

● **Filmul „Magnificul rebel", dedicat giganticului muzicii simfonice, Ludwig van Beethoven, a fost terminat recent în studiourile austriace. Partea muzicală a filmului este susţinută de orchestra filarmonică din Viena. Rolul „titanului de la Bonn" este interpretat de tînărul actor german Carl Boehm, a cărui asemănare izbitoare cu Beethoven a fost remarcată de presa de specialitate.**

● **„Hecuba" este titlul noii opere a compozitorului britanic Michael Tippett. Opera, pusă în scenă la cunoscuta Covent-Garden din Londra se bazează pe fabulaţia „Iliadei" lui Homer. În rolul principal feminin, Hecuba, soţia regelui Priam al Troiei, este distribuită cîntăreaţa Marie Collier (în fotografie).**

Turist la Bicaz

Ultimul mers al trenurilor consemnează — într-un capitol special, închinat transporturilor navale — insolita informație: portul Bicaz. Este tocmai ceea ce constituie atracția numărul unu a Bicazului turistic de azi.

Bicazul e acum port, cu vapoare și marinari și pentru prima oară în dreptul stației C.F.R. din „mers" e trecut semnul minuscul reprezentînd un vapor.

Există azi o adevărată atracție a barajului și a lacului de acumulare. Fiecare dorește să vadă, să cunoască aceste „minuni". Apariția lucrărilor hidroenergetice de la Bicaz a deplasat oarecum centrul de greutate turistic și fenomenul e întrucîtva explicabil.

Prin frumusețile sale naturale, Bicazul a fost întotdeauna un centru turistic. Frumusețile „Cheilor" și ale Văii Bistriței sînt recunoscute de mult. Farmecul turistic al Bicazului contemporan stă tocmai în această splendidă împletire de frumuseți naturale și minuni create de om. Cînd vorbim azi de zona turistică a Bicazului nu trebuie să ne limităm strict la Bicaz și la împrejurimi. Bicazul propriu-zis e numai un loc minunat, un punct de plecare spre noi frumuseți. Ne ocupăm așadar un loc bun pe puntea vaporului de cursă și după cîteva ore sîntem la picioarele Ceahlăului. Cabane, poteci minunate, o privelițe de neuitat peste toată Moldova. Și mai departe. O plimbare pe Valea Bistriței în sus spre Broșteni, Vatra Dornei, merită toate ostenelile. Prin împrejurimi ne așteaptă Cetatea Neamțului, Humulești lui Creangă, Mănăstirea Neamțului, Agapia cu picturile lui Grigorescu - și atîtea alte locuri evocatoare ale trecutului nostru istoric.

În jos de Bicaz, Valea Bistriței se află în mare prefacere. O salbă de șantiere ale viitoarelor hidrocentrale cu lacurile lor de acumulare, Piatra Neamț cu pitoreasca ei așezare și, în sfîrșit, marile combinate industriale de la Săvinești-Roznov.

La plecare, presupunînd că am ajuns la Bicaz venind cu trenul prin Bacău-Piatra Neamț, să ne întoarcem acasă trecînd prin Cheile Bicazului și vom întregi astfel călătoria cu noi și admirabile impresii. Un drum de 31 de km prin Cheile Bicazului și ajungem la Lacul Roșu.

1 În portul Bicaz...

2 Cheile Bicazului. În fund, „Piatra Altarului".

3 Cabana „7 Noiembrie" de pe Ceahlău.

Tr. PROSAN
Fotografii de Gh. VULPAȘ și Tr. PROSAN

E BINE SA STIM

De vorbă cu medicul

COLITA CRONICĂ

Această boală, cu o răspîndire destul de mare, este urmarea inflamației cronice a mucoasei intestinale. Există o mare varietate de forme de manifestare a colitei. Printre cele mai frecvente, sînt cunoscute: colita mucoasă, cînd procesul este localizat numai la stratul superficial în mucoasa intestinală, colita muco-membranoasă și colita ulceroasă.

Primul simptom care atrage atenția bolnavului este constipația care alternează cu diareea, adesea însoțită de mucozități, mai ales după consumul de ouă și lapte. Simptomele mai pot fi provocate de frig sau emoții. La 5-6 ore după masă, bolnavul acuză dureri în diverse regiuni ale abdomenului, în raport cu partea de intestin bolnavă. Pe lîngă aceste simptome directe ale bolii, mai există și altele care influențează intens și nefavorabil psihicul bolnavului. Iată cîteva din acestea: tahicardie (puls frecvent), respirație grea, astenie nervoasă, oboseală, nelinițe, diferite obsesii. La unii bolnavi se mai adaugă urticarie, eczeme, anemie și simptome de colecistită, insuficiență a ficatului și pancreasului, datorite unor complicații infecțioase.

După manifestările ei, colita este considerată ușoară cînd bolnavul nu are decît un singur scaun pe zi și păstrează o stare generală bună; forma mijlocie este aceea cu alternanța scaunelor; forma severă, cu predominanța durerii frecvente, pe o durată lungă. Evoluția colitelor este în general cronică cu alternări de perioade de ameliorare. Izbucnirile bolii pot apare la cele mai mici abateri de la regimul alimentar, la oboseală fizică și psihică, la frig și emoții.

Tratamentul se instituie după determinarea formei de colită. De aceea, la primele manifestări ale bolii trebuie să ne adresăm medicului, singurul în măsură să stabilească diagnosticul și să indice tratamentul necesar. Un tratament preventiv îl vor aplica bolnavii de diverse afecțiuni digestive: gastrice, hepatice, pancreatice. Acest tratament preventiv va consta din respectarea unei alimentații raționale, la ore regulate și, în general, în aplicarea riguroasă a regimului alimentar și a tratamentului medicamentos indicat de medic pentru acele afecțiuni care ar putea la un moment dat îmbolnăvi intestinul.

Unii bolnavi, fie din neglijență, fie din așa-zisa lipsă de timp, trec din proprie inițiativă la tratamente și regimuri alimentare empirice. Nimic mai dăunător decît aceasta. Tratamentul nu poate fi instituit decît după un atent, complex și minuțios examen medical.

Dat fiind caracterul cronic al afecțiunii, bolnavii vor trebui să aplice cu multă răbdare indicațiile medicului evitînd astfel perioadele de recădere cu influența lor dăunătoare asupra stării generale a organismului.

Dr. Stiviu GHEREA

AJUTOR PREȚIOS

Toată lumea știe — și acest lucru de mii de ani — că o mulțime de specii de păsărele cîntătoare, care cuibăresc prin pometuri sau prin apropiere, îi aduc omului mari foloase. Pentru a se hrăni, aceste păsărele pun capăt zilnic de mare pomii fructiferi de gîngăniile stricătoare, de ouăle și omizile acestora.

Dar prea puțină lume știe — și asta numai de cîteva decenii — că două frumoase păsări de interes vînătoresc, potîrnichea și fazanul, sînt niște străjnici aliați ai omului în lupta pe care el o poartă împotriva gîngăniilor care vatămă plantele agricole.

Cercetări științifice, făcute mai ales în ultimii zece ani și mai ales în țările socialiste, au dovedit că rolul lor de mijloc biologic în lupta împotriva dăunătorilor plantelor de cultură este mult mai important decît se bănuia la început. Cercetătorii au găsit în stomacurile păsărilor cantități impresionante de gîngănii, viermi, cantități de ordinul zecilor de mii, înghițite în 2-3 zile. S-a ajuns la cifre impresionante, calculîndu-se cantitățile de cereale, cartofi, nutrețuri etc. salvate de la distrugere și aduse cu bine în fază de recoltare datorită acțiunii binefăcătoare a acestor păsări. S-a mai calculat că o pereche de potîrnichi sau o familie de fazani (un cocoș și 4-5 găini) la fiecare 3-4 ha de pămînt de cultură, înlătură pericolul distrugerilor provocate de gîndacii de Colorado.

O pereche de potîrnichi vii.

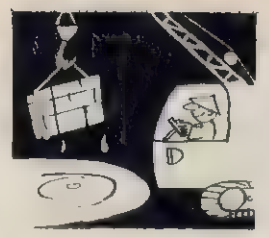

Sarea, material de construcție

La 120 km de orașul Sinin, în China centrală, se găsește un enorm lac sărat, care se întinde pe o suprafață de peste 400 km². Bogăția extraordinară în sare a acestui lac l-a făcut pe locuitorii din apropierea lui să găsească sării diverse întrebuințări, printre care și cea de material de construcție.

Astfel au fost construite hangare, depozite și chiar o uzină, folosindu-se cărămizi din sare. Acoperișurile au fost realizate din materiale rezistente, pentru a proteja pereții împotriva ploilor.

Vagoane de marfă care se transformă în remorci-auto

Pe căile ferate engleze au fost puse în exploatare vagoane de marfă care pot fi modificate rapid în remorci-auto, astfel încît marfa poate fi transportată de la rampa de încărcare direct la destinatar.

Șasiul vagonului este echipat în acest scop atît cu roți de cale ferată cît și cu roți cu pneuri, retractabile. Schimbarea se face cu ajutorul unui compresor acționat de un motor.

Acest tip de vagon poate fi adaptat pentru transportul lichidelor, lemnului, cimentului etc., fiind avantajos pentru accelerarea transportului și economisirea manipulărilor de descărcare-încărcare.

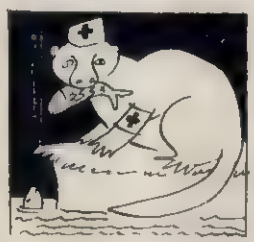

Animale-sanitari

Lupta împotriva unor dăunători, dușmani ai omului, este adesea o „sabie cu două tăișuri" dacă nu se ține seama de relațiile dintre organisme.

Un exemplu interesant îl constituie vidra, pe care pescarii o considerau drept „hoț de pește", exterminînd-o într-o serie de țări. La început după distrugerea vidrelor, cantitățile de pește au crescut, dar după aceea au început să scadă catastrofal. Cauza? Vidrele s-au dovedit a fi un fel de „sanitari" mîncînd în primul rînd pești bolnavi, prevenind astfel răspîndirea epidemiilor în ciordurile de pește.

FILUMENIA

O preocupare interesantă și instructivă

Știți ce este filumenia? Presupuneți probabil că este o nouă ramură a științei. De fapt, obiectul ei — așa cum se va vedea mai jos — este mult mai modest.

① Plic cu chibrituri în vînzare exclusivă pe motonava *Transilvania*.

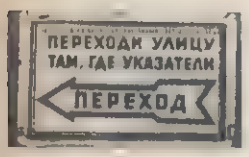

② Etichetă pe o cutie de chibrituri din U.R.S.S. cu indicații pentru circulația pietonilor.

③ Etichetă-reclamă din R.P. Polonă.

④ Chibrituri românești destinate exportului.

Ca și mărcile poștale, cutiile de chibrituri se numără printre cele mai răspîndite produse, utilizate în mod practic de întreaga populație. Tocmai această împrejurare face ca etichetele de pe aceste cutii să poată servi ca un foarte eficient mijloc de difuzare a unor informații și reclame destinate maselor celor mai largi.

Prin varietatea lor, prezentarea interesantă și conținutul lor educativ-instructiv, etichetele de pe cutiile de chibrituri devin astfel — alături de mărcile poștale — unul din obiectele care se pretează cel mai bine la alcătuirea unei colecții. Colecționarea de cutii de chibrituri sau numai de etichete ale acestora, face obiectul *filumeniei*.

Deși cutiile de chibrituri sînt produse în serie, pe scară industrială, în domeniul filumeniei există și raritați. Este suficient să amintim că primele chibrituri au fost fabricate încă în secolul trecut, înainte de apariția primelor mărci poștale (1840), iar în țara noastră — înainte de anul 1870. Desigur că asemenea cutii de chibrituri vechi de 50 sau 100 de ani sînt foarte rare.

Printre etichetele tipărite în țara noastră în ultimii ani merită să fie amintite și cele în limbi străine (engleză, arabă ș.a.) pentru cutii de chibrituri destinate exportului; de asemenea, trebuie menționate frumoasele cutii și plicuri cu chibrituri vîndute exclusiv pe bordul vaselor de pasageri.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

LUME

ORIZONTAL: 1) Din lumea copacilor — Ușuratec (pl.). 2) Nu-i nimeni ca el pe lume — A fost folosită în a doua vrstă a lumii primitive — Victor Eremia. 3) Fuge de lume — Cunoscut de toată lumea. 4) După legendă, a constituit obiectul primului... delict din lume — Barbă-..., personaj din lumea basmelor — Regină egipteană. 5) Telecomunicații (abr.) — Lume multă — Ciururi. 6) Lume multă (fig.) — Lumea nouă, azi lumea... veche. 7) Pronume — Lume, lume! 8) Din străvechea lume (fem. pl.) — 100 m p. 9) Posesiv — Ca lumea! — A adormi... dar nu de tot. 10) Lux — Și-a luat lumea-n cap. 11) Îndrăzneț zburător al lumii antice (mit.) — Cei mai viteji din lume — A dușmăni. 12) Broboadă — Nume masculin — Personaj de pe lumea „cealaltă" în care lumea noastră nu mai crede. 13) De ochii lumii — Așa-zisa lume bună a unei lumi apuse.

VERTICAL: 1) Ieșit la lumină — A înșela (fig.). 2) Personaj din lumea somnului și a ... fotbalului — Moment — Îl are toată lumea. 3) Cadență — Înfățișare — Mîndrie. 4) Vietăți din lumea... tăcerii — Fluviu din R.P.F. Iugoslavia. 5) Insulă daneză — Scăpat — Prepoziție. 6) Bărbierit — De pe lumea aceasta. 7) Perle! — Curiozități din lumea astrelor — Renumit aruncător de ciocan din R.P. Polonă. 8) Vîntură-lume (fig. pl.) — Capătul... lumii! 9) Omulet — Adversari. 10) Fermentul sucului gastric — Știu să poarte lumea pe degete (fem.) — Decilitru. 11) Lumești — Pene. 12) Lume (fig.) — Protejat. 13) De cînd lumea și pămîntul (fem.) — Nu-i prea frumoasă.

Dicționar la îndemînă: AAN, ARO, IBAR.

Dezlegarea jocului „VECHI", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Nostradamus. 2) Astronomică. 3) Stratosferă. 4) Trac — Doinaș. 5) Rol — Naft — I. 6) Aguzi — Teanc. 7) Toca — Ceatal. 8) Iți — Raite — O. 9) Nituit — Risc. 10) Costinești. 11) Sertare — Mit.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

„Roiul" cometelor

Iată cum arată o cometă (imaginea reprezintă cometa Arend-Roland).

Fotografia de MATEI ALECSESCU, directorul Observatorului astronomic popular din Bucureşti

„Aş dori să ştiu cum se formează cometele şi ce conţin ele".

Valerian MICLEA, Reşiţa

Răspunde prof. univ. CĂLIN POPOVICI, de la Observatorul astronomic din Bucureşti al Academiei R.P. Romîne.

Cometele, denumite popular „stele cu coadă", sînt formate, după cunoştinţele noastre actuale, din blocuri de gheaţă şi de gaze congelate, cu incluziuni solide. Aceste blocuri constituie nucleul cometelor.

„Roiul" cometelor se roteşte în jurul Soarelui la distanţe foarte mari de el, dincolo de toate planetele cunoscute. Sub influenţa perturbaţiilor produse de stelele mai apropiate, unele blocuri cometare sînt îndreptate spre interiorul sistemului solar, putînd ajunge pînă în apropierea Pămîntului şi a Soarelui şi deveni astfel observabile.

Sub acţiunea razelor solare, nucleul de gheaţă şi e gaze începe să se evapore la suprafaţă şi gazele astfel degajate, antrenînd şi mici particule solide, dau naştere la coşi — care cuprind şi pulberi fine. Nucleul este însoţit în jur şi de particule meteoritice, expulzate o dată cu evaporarea gazelor, astfel că, atunci cînd Pămîntul trece prin vecinătate, se pot observa adevărate ploi de stele căzătoare.

Cozile cometelor sînt îndreptate în general în direcţia opusă Soarelui, din cauza presiunii de radiaţie a razelor luminoase, aşa după cum a dovedit astronomul rus F.A. Bredihin (1831-1904).

În ultimul timp, s-a arătat că un rol important în orientarea cozilor cometare îl au şi protonii (nuclee de heliu) emişi sub formă de nori („vînt solar") cu ocazia unor fenomene solare eruptive.

În cozile cometelor se găsesc diferite gaze — compuşi ai carbonului, ai azotului, hidrogenului, oxigenului etc. — între care şi cianogenul, care este otrăvitor. Cu toate că aceste cozi pot ajunge uneori la 200.000.000 km lungime, ele sînt atît de rarefiate, încît Pămîntul sau alte planete care trec prin ele nu suferă nici o modificare. Astfel Pămîntul a trecut prin coada cometei Halley în anul 1910 şi nu s-a petrecut nimic deosebit. Trebuie precizat că întreaga masă a unei comete este de ordinul unei zecimi de miliard din masa Pămîntului. Astfel, cometele sînt adevărate „nimicuri cereşti", cu tot aspectul lor impresionant.

Cometele, în mişcarea lor în jurul Soarelui, se reîntorc după perioade mai scurte sau extrem de lungi. Este cunoscută cometa Halley, care a fost văzută la numeroase reîntoarceri (ultima în 1910) şi care va reveni în anul 1986.

Hamlet pe scena noastră

„Care sînt interpreţii lui Hamlet în teatrul romînesc de la începuturile sale pînă astăzi?"

Dumitru PETREANU, Bucureşti

Răspunde AL. POPOVICI, redactor la revista „Teatrul".

Este firesc ca un rol atît de complex, de bogat în nuanţe dramatice, că unul din cele mai cunoscute personaje ale teatrului universal să fi atras un mare număr de actori dispuşi să-şi încerce forţele, talentul, în abordarea lui. În afară de faptul că Hamlet (fragmente) a fost jucat uneori de elevi ai conservatoriului (clasa profesorului St. Velescu — în jurul anului 1875), prima reprezentaţie integrală a piesei a avut loc la 2 octombrie 1894. Anterior acestei date, Mihail Pascaly prezentase şi el fragmente din Hamlet. Titularul rolului a fost unul din cei mai talentaţi şi mai străluciţi actori ai teatrului romînesc, Grigore Manolescu (care semna şi traducerea piesei: „după texturile franceze ale d-lor Montégut şi Letourneur").

Hamlet avea să fie apoi interpretat, cu artă dramatică şi o mare grijă pentru muzicalitatea frazei, de C. Nottara — care, trebuie amintit (ca o curiozitate), e singurul interpret ce-l aducea pe scenă pe Hamlet cu... barbă.

Aristide Demetriad, la Teatrul Naţional, şi-a înscris numele printre marii creatori ai rolului, apoi Tony Bulandra, care l-a conceput într-o viziune mai modernă, mai contemporană. Un „tripatic" actoricesc: George Vraca, G. Calboreanu, V. Valentineanu au jucat la Teatrul Naţional simultan acelaşi rol, căutînd fiecare să aurprindă anume trăsături esenţiale ale personalităţii eroului.

Grigore Manolescu în „Hamlet".

A rămas memorabilă şi creaţia lui Ion Manolescu în acelaşi rol, după cum State Dragomir a abordat acelaşi personaj pe scena Teatrului Naţional din Iaşi, după primul război mondial, oraş în care şi actorul Tudor Călin l-a jucat pe Hamlet.

După 23 august 1944, Aura Buzescu a pregătit un timp Hamlet — desigur că ar fi fost interesantă această încercare a marii noastre actriţe. Din păcate, proiectul nu a fost realizat.

În provincie au creat rolul cu mult talent: C. Anatol la Cluj, Dan Nasta la Timişoara şi Gh. Cozorici la Craiova.

Recent, Teatrul „Lucia Sturza Bulandra" a prezentat Hamlet cu Fory Etterle în rolul principal, fiind dublat de tînărul său coleg Puiu Hulubei. Lista marilor interpreţi ai lui Hamlet e deschisă... Cărei dintre tinerele speranţe ale teatrului romînesc îi va fi hărăzită o nouă creaţie?

O neglijenţă ce trebuie înlăturată

Blocurile din faţa Circului de stat au fost date în folosinţă anul trecut. Cu toate acestea nu s-au luat încă măsuri pentru amenajarea unui spaţiu verde şi asfaltarea porţiunii din spatele blocului nr. 5, unde există şi acum un teren plin de gropi şi băltoace (după cum se vede şi în fotografia de faţă).

Întreprinderea de drumuri a sistat lucrarea de asfaltare pe această porţiune, fiindcă nu s-au executat încă — după atîta vreme! — instalaţiile de canalizare, iar pe de altă parte, nu s-ar putea asfalta în bune condiţiuni acest teren atîta timp cît camioanele de 3 şi 5 tone ale întreprinderii de panificaţie „Pionierul" mai transportă pe aici făina pentru producţia zilnică.

Locatarii blocului cer să se ia măsuri urgente pentru înlăturarea acestei neglijenţe.

Aurel MIHĂESCU, administratorul blocurilor din faţa Circului de stat.

Pe scurt

Viorica Vulpe, Bucureşti. Cu pregătirea dv. puteţi ocupa un post de suplinitoare în învăţămîntul elementar. Ca să obţineţi acest lucru, trebuie să vă adresaţi însă secţiei de învăţămînt a sfatului popular raional în raza căruia domiciliaţi. Acesta, cunoscînd disponibilul de cadre didactice, vă poate da lămuririle necesare.

I. Bîrsan, Comăneşti. Nu vă sfătuim să modificaţi obiectivele sau aparatul „Jupiter 11", întrucît o diferenţă chiar numai de cîţiva milimetri — mai ales la aparatele de format mic — poate deforma imaginea.

Cititorii către cititori

Ivan Kolesnikov, student, Baku 18, căsuţa poştală 40, U.R.S.S., doreşte să facă schimb de ilustrate şi să corespondeze cu tineri şi tinere din ţara noastră pe diferite teme. Cunoaşte limbile rusă, romînă şi franceză.

Vor să corespondeze pe teme de muzică, literatură, teatru, cinema, sport şi să facă schimb de ilustrate următorii: **Alexandru N. Anghel,** Vulcan, Căminul nr. 3, camera 11, raion Petroşeni; **Lidia Ţurlui,** Sibiu, str. Tîrgul Peştelui 5; **Eugen Popovici,** miner, Vulcan, Căminul nr. 3, camera 11, raion Petroşeni; **Eva Szanda,** elevă, Timişoara III, str. Memorandului 10 A; **Constantin Manole,** elev, com. Suvorov, raion Focşani; **Steluţa Neacşu,** elevă, com. Băileşti, reg. Oltenia; **Tiberia Trifan Grecu,** contabilă, Uricani, blocul uzinei, ap. 10, reg. Hunedoara; **Gh. Ivan,** Satu Mare, str. Ocsko Teresz 20; **Virgil Popescu,** Hunedoara, bd. Republicii, bloc 135, ap. 22, sc. B et. I; **Gh. Dascălu,** Moineşti, str. Şt. Gheorghiu, blocul verde nr. 1, sc. A, ap. 2; **Nicolae Cernea,** Tr. Severin, str. Băicescu 22. **Corneliu Şerbănescu,** elev, Tîrgovişte, str. Elena Pavel 4, doreşte să corespondeze despre radiofonie. Vor să facă schimb de ilustrate următorii: **Vasile Botezan, Simion Olaru** şi **Eugen Glăjan,** colonia Fabricii de sticlă Tomeşti, raion Făget, reg. Banat; **Enime Ionescu,** Buzău, str. Filimon Sîrbu 43; **Tatiana Marinescu,** Buzău, str. Ciochinescu 26; **Dumitru Bojincă,** elev, Tr. Severin, str. Progresului 127; **Aurora Dangea,** elevă, Alba Iulia, Şcoala medie „Horia, Cloşca şi Crişan"; **Marin Voicu,** elev, Şcoala medie Bănească, reg. Dobrogea; **Constantin Turcu,** Curtea de Argeş, str. Căpăţeneni 25; **Sanda Panaitescu,** Craiova, str. Olga Bancic 3; **Anca Marinescu,** Craiova, str. Cîmpia Islaz 143; **Viorica Dunăreanu,** Băileşti, str. Dreptăţii 37, reg. Oltenia; **Elena Olinic,** Bucureşti, str Struţului 9, raion 23 August; **Maria Săceanu,** Băileşti, str. Muncitorului 36, reg. Oltenia; **Georgeta Corbu,** elevă, Eforie Sud, bd. Gh. Doja 5, reg. Dobrogea; **Matei Dumitru Grigore,** com. Zorleni, raion Brăila; **Lia Marcus,** elevă, cu un grup de colege, Hunedoara, str. I.A. Gagarin, blocul 24, ap. 13, scara 7.

Un „suvenir" de la Domnul Goe

Este vorba de eroul principal al spectacolului realizat după schiţa marelui satiric I.L. Caragiale la Teatrul de stat de păpuşi din Craiova. „Domnul Goe" se numără printre „actorii cu vechime" ai teatrului (spectacolul susţinut de el a

fost pus în scenă în 1958) şi şi-a interpretat cu talent rolul (artistă minuitoare: Didina Davidescu), ceea ce i-a adus o serie de succese, printre care şi un premiu la primul Festival internaţional al teatrelor de păpuşi şi marionete de la Bucureşti. Neobosit, joacă şi acum pe micuţa scenă a teatrului din Craiova, provocînd hazul micilor spectatori.

G. STOICA, regizor tehnic la Teatrul de stat de păpuşi din Craiova

De la fotocorespondenţi

Duminică după-amiază, în faţa clubului G. A. C. din Ţibucanii de Sus, raionul Tg. Neamţ *(Constantin Bursuc , Bacău)*

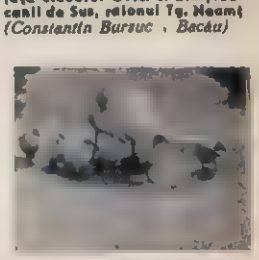

La plimbare... *(Baila Andrei Turda)*

În Mamaia s-a terminat recent construcţia acestui bloc. *(B. Petreanu)*

FLACĂRA Revistă social-politică şi literar-artistică

Anul XI—Nr. 29 (373) 21 iulie 1962

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII

Căsuţa poştală: 3507 of. 33, Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii

PREŢUL REVISTEI 2 LEI

Desene de Al Damadian/62

AVENTURILE LUI CUPIDON

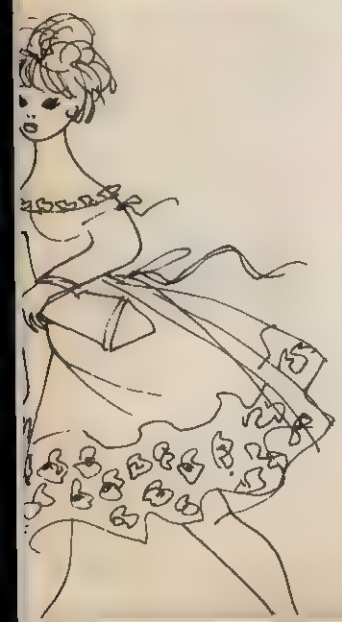

Cel mai tînăr căpitan
(pag. 19)
Fotografie de
B. DUNĂREANU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 31 (375) — 4 august 1962

LA HELSINKI, CU TINERETUL

① Delegația tineretului din R. P. Română pe marele stadion olimpic din Helsinki.

② O parte a delegației tineretului sovietic.

③ Membri ai delegației R. P. Romîne întîmpină un grup de tineri cubanezi care au venit în vizită la cantonamentul romîn.

④ Tineri romîni și finlandezi schimbînd „suveniruri" pe străzile orașului Helsinki.

LUMII

IMPERIUL FESTIVALULUI

— corespondență telefonică din Helsinki —

O rachetă a spintecat înălțimea cerului și s-a spulberat în mii de steluțe colorate. Feeria cromatică însoțită de aplauzele, cîntecele, urările țîșnite din inimile zecilor de mii de tineri prezenți în uriașul oval al stadionului olimpic din Helsinki părea că a transmutat în înaltul cerului simbolul manifestației trăite atît de intens: sărbătoarea tinerei generații înfrățite de pe toate continentele.

Helsinki trăiește intens, ceas de ceas, o atmosferă plină de viață și voioșie. Străzile sînt inundate de mulțimea celor ce sărbătoresc tinerețea, pacea, prietenia. 18.000 de tineri din 142 de țări (cu 31 mai multe decît sînt reprezentate la O.N.U!) alcătuiesc marele imperiu al Festivalului. Pe estrade, în săli, parcuri, stadioane, pe insule au loc manifestări cu cel mai divers caracter. O mică, dar necesară statistică:

— 400 de concerte și spectacole culturale prezentate de 40 de ansambluri folclorice;

— 20 colocvii, seminarii și întîlniri;

— 100 întîlniri amicale între delegați;

— 100 competiții sportive.

La care se adaugă: schimburi a milioane de insigne, cărți poștale, timbre, baticuri, tablouri. Dar ceea ce este mai prețios: tineri de pe toate continentele se cunosc între ei, învață să se respecte unii pe alții, să urască războiul.

Imperiul Festivalului este format însă și din sutele de mii de înflăcărați locuitori ai Helsinkiului, care ovaționează tinerețea, ca și din numeroasa armată a ziariștilor (aproape 500), a fotoreporterilor, a operatorilor cinematografici etc.

În ziua deschiderii Festivalului o fițuică abjectă publica în prima pagină știrea că populația finlandeză a rămas pasivă, în afara Festivalului. Păcat că n-am avut prilejul să-i vedem chiar în aceeași zi pe mîncinoșii de la această fițuică, cînd, prin ovații, prin cîntece și urale necontenite, zecile de mii de tineri finlandezi dovedeau parcă un temperament sud-american.

Mii de tineri au învățat primele fraze din limba finlandeză. Este emoționant să-l privești pe Leoncio Rubio din Havana, ori pe Jacques Millet, parizian, ori pe Yorhihisa Karoha din Japonia, cu dicționarul în mînă, pronunțînd cuvinte în limba gazdelor. Și nu este nici o întîmplare, nici o simplă coincidență faptul că primele expresii învățate au fost:

— Rauha ja ystävyys! (Pace și prietenie).

— Rauhanomainen Rinnakkaiselo (Coexistență pașnică).

Ne-am adresat fiecăruia dintre cei trei tineri amintiți și i-am întrebat de ce tocmai aceste cuvinte au fost printre primele înscrise în vocabularul lor finlandez. Și iată răspunsurile:

— Avem nevoie de pace pentru a construi o Cubă fericită (Leoncio Rubio).

— Vrem să trăim în pace și prietenie cu toate popoarele. Ne ajunge cît am fost tîrîți în războaie inutile (Jacques Millet).

— Pacea și prietenia pot opri mîna militariștilor americani care experimentează bombe atomice în scopuri agresive (Yorhihisa Karoha).

Festivalul Mondial de la Helsinki este o gigantică pledoarie a tinerei generații pentru pace, pentru rațiune, pentru prietenie.

C. ROMAN

Timp de zece zile, în capitala Finlandei întîlnești la tot pasul asemenea scene.

O SĂRBĂTOARE A CÎNTECULUI ȘI DANSULUI POPULAR

Vă prezentăm cîteva imagini de la Festivalul de folclor al țărilor balcanice și din zona Mării Adriatice.

Dansează ansamblul „Canterini Romagnoli" (Italia).

Dans maramureșean.

Dans popular grec.

Călușarii noștri își demonstrează virtuozitatea pe străzile Capitalei.

MARILE FLUVII ALE LUMII

MISSISSIPPI

de Alexandru SIDOROVICI

Zburam la mare înălțime pe malul lacului Michigan, din Chicago, la Des Moines, statul Iowa. Fermierul lat în umeri care stătuse tot timpul tăcut pe locul din fața noastră se întoarse deodată și, arătînd o panglică desfășurată, abia vizibilă, jos, la sute și sute de metri sub noi, rosti destul de solemn: „Mississippi River!"[1]) Atunci am zărit o clipă, pentru prima dată și cu o înfiorare datorită atîtor amintiri literare și istorice, apele fluviului căruia indienii algonchini i-au dat numele, păstrat pînă azi — Missi Sippi (Marele Fluviu). Ne-am mai întîlnit încă o dată, mult mai tîrziu, cu Marele Fluviu. Despre aceasta — ceva mai departe!

Marcînd pe vremuri granița apuseană a Statelor Unite, depășit apoi de puhoiul omenesc care se revărsa mereu spre vest (strivind alți oameni în calea lui), arteră principală de transport de la nord la sud, mărețul Mississippi a pierdut cu timpul din importanța sa în această privință, cedînd locul altor căi de comunicații. Totuși îl mai coboară sau îl urcă și azi convoaie întregi de șlepuri, legate între ele pentru a putea fi trase de un singur remorcher și ducînd materii prime, minereuri, țiței, pucioasă, pentru industriile așezate de-a lungul malului. Îmblînzit acum prin diferite lucrări menite să-i regleze cursul și să-i cuprindă revărsările, bătrînul fluviu străbate ținuturi legendare unde, cu sute și sute de ani în urmă, băștinașii mîndri, cu piele arămie, îi rosteau numele cu teamă și venerație, spunîndu-i „Tată" Mississippi.

Izvorît din lacul Itaska, în nordul statului Minnesota, fluviul străbate Statele Unite, de la nord la sud, vărsîndu-se în golful Mexic prin gurile unei imense delte. În Mississippi și afluenții lui, dintre care cei mai importanți sînt Missouri și Ohio, se varsă apele din aproape o optime a continentului nord-american; bazinul lui ocupa aproape două cincimi din întreaga suprafață a țării, cuprinzînd unele din regiunile ei agricole și industriale cele mai importante. Acest bazin întins oferă mostre ale mai tuturor climatelor întîlnite în Statele Unite — de la iernile geroase din Minnesota, „statul celor 10.000 de lacuri", pînă la verile subtropicale din statele sudice Louisiana și Mississippi, poreclite „statul pelicanului" și respectiv „statul magnoliilor".

Bazinul Mississippiului oferă soluri muntoase și temperaturi propice celor mai diferite culturi; subsolul e bogat în minereuri de fier, cupru și plumb și adăpostește întinse zăcăminte de cărbuni. Străvechile păduri care împodobeau pe vremuri malurile fluviului au fost în general defrișate fără cruțare, cu excepția unor rezervații naturale, în special în partea de nord a țării, unde ele mai pot fi văzute și azi în toată splendoarea lor. De ambele părți ale fluviului se întind regiunile de prerii ale statelor Minnesota, Wisconsin, Illinois, Iowa și Missouri. Începînd din sudul statului Missouri, în jos, spre Delta Mississippiului, cîmpia inundabilă, fertilă, a devenit din 1800 o regiune specializată în cultivarea bumbacului.

Acestui fluviu atît de lung i-a fost dat să fie explorat în mai multe etape. Spaniolul Ferdinando de Soto a explorat cursul inferior, sudic, încă în 1541,

Unul din cele două orașe gemene de pe Mississippi — Saint-Paul, capitala statului Minnesota.

[1]) „Fluviul Mississippi".

CEL MAI AMERICAN DINTRE FLUVIILE AMERICANE • DIN „STATUL CELOR 10.000 DE LACURI" ȘI PÎNĂ-N Ggolful MEXIC • „TATĂL MISSISSIPPI", INFERNUL LUI EASTLAND ȘI SCLAVII DE CULOARE • ACOLO UNDE SE ȚINEAU DE POZNE EROII UNUI ANUME SAM CLEMENS • NEW ORLEANS, LOCUL DE BAȘTINĂ AL JAZULUI • DE LA EROICA ÎNFRUNTARE A LUI BLACK HAWK LA EPOPEEA INDIANĂ A LUI LONGFELLOW • CÎND ARD CRUCILE ÎN MISSISSIPPI • UN FLUVIU BĂTRÎN ȘI MII DE TRAGEDII UMANE

New Orleans. Businessmenii zibi sînt aci stăpîni nu numai ai întreprinderilor sau funcțiilor publice ci și ai vieților negrilor.

Într-un cartier de negri din New Orleans.

după care, timp de peste un secol, nici un european nu a mai întreprins o expediție pe aceste meleaguri. În 1673 doi exploratori francezi, Louis Jolliet și Jacques Marquette, au pătruns pe cursul superior al Mississippiului, venind de la lacul Michigan pe calea rîurilor Fox și Wisconsin. Nouă ani mai tîrziu, francezul La Salle a explorat cursul inferior al fluviului. Acești exploratori și cei care le-au urmat au găsit că fluviul permitea navigația chiar și a unor vase destul de mari, pe o lungime de aproximativ 3.400 km în sus, din Deltă și pînă la căderile Sf. Antoniu, iar că afluenții Ohio și Missouri erau navigabili pe distanțe lungi spre est și vest.

Pe măsură ce înaintau, temerarii exploratori pretindeau, în numele crucii, al regelui și al dreptului celui mai tare, ca întreg teritoriul parcurs să revină Franței. De drepturile indienilor băștinași nu s-a preocupat nimeni, nici atunci, nici mai tîrziu. Atîta timp însă cît erau imense întinderi de pămînt, de prerii și de păduri, slab populate, nu s-a ajuns la conflicte majore cu ei. Asemenea conflicte au izbucnit mai tîrziu.

Drumul o dată deschis, pe urmele exploratorilor au venit aventurieri, misionari, negustori, „voyageurs" și „coureurs de bois", cum erau numiți oamenii fără astîmpăr și fără căpătîi care își căutau norocul în aceste ținuturi

sălbatice, hrănindu-se cu ce le putea procura flinta și undița și vînînd animale cu blănuri prețioase — castori, vidre, zibeline — și, bineînțeles, urși enormi. Ambarcațiunile lor, pirogi sau canoe pline cu blănuri, luau apoi calea apei în jos, spre Golful Mexic, unde încă din 1718 francezii întemeiaseră portul La Nouvelle Orléans (New Orleans), care mai păstrează și astăzi unele trăsături de vechi oraș francez.

În imensul continent nord-american fluviile au fost secole de-a rîndul singurele căi folosite pentru deplasări pe distanțe lungi. Faptul că pionierii englezi s-au mărginit mult timp la coasta Atlanticului, în timp ce francezii au pătruns adînc în interiorul continentului, se explică prin aceea că rîurile din ținuturile colonizate de englezi, de la statul din nord, Maine, pînă la cel sudic, Georgia, nu ofereau o cale de pătrundere spre vest, pe cînd francezii stabiliți în „Noua Franță" (Canada) aveau o rețea de lacuri și rîuri la dispoziție pentru a ajunge pînă în apele fluviilor Ohio și Mississippi. De abia mai tîrziu, cînd coloniștii englezi au învins obstacolul Munților Apalași, croindu-și drum spre regiunile de păduri și prerii din partea opusă, ei au găsit în Ohio și alți afluenți ai Mississippiului o minunată cale de acces spre vest. Cu simțul lor practic veșnic treaz, ei au întemeiat pe la 1750 „Ohio Land Company", o companie comercială pentru valorificarea pămînturilor din vest — care încă nu erau cucerite. Din această clipă ciocnirea cu Franța deveni inevitabilă.

În urma războiului de șapte ani, Franța a trebuit să cedeze Angliei, în 1763, toate posesiunile ei coloniale din America de Nord, cu excepția șirului de așezări de la apus de Mississippi (unde se lovea însă de pretențiile Spaniei, care controla atunci tot teritoriul aflat la vest de acest fluviu, pe lîngă părțile sudice ale statelor riverane de astăzi Mississippi și Louisiana, inclusiv portul New Orleans). Și după victoria revoluției coloniștilor americani împotriva stăpînirii engleze, în 1783, fluviul Mississippi a rămas pînă în 1803 granița vestică a Statelor Unite.

În 1800, Napoleon a reușit să smulgă Spaniei tot vestul de mijloc — de la Marile Lacuri la Golful Mexic și, spre vest, pînă la Munții Stîncoși — cunoscut atunci în întregime sub numele de Louisiana. Dar, antrenat în războiul din Europa, Napoleon a înțeles că nu va fi în stare să apere Louisiana de întreprinzătorii yankei, care se revărsau peste hotarele acesteia, așezîndu-se pe teritoriile bogate în cernoziom. De altfel, însăși existența, precum și cîștigurile respectabile ale fermierilor din statele Kentucky, Tennessee, Ohio, depindeau de navigația absolut liberă pe Mississippi; transportul terestru al produselor spre coasta de est, pe drumuri înecate de noroaie și peste bariera munților, era cu desăvîrșire nerentabil. Hotărîți să nu se lase stînjeniți de nimeni, ei își expediau pe Mississippi tutunul, porumbul, cînepa, grîul, carnea de porc sărată și cheresteaua, pînă la Golful Mexic și, de acolo, spre coasta de est a Americii sau spre țările Europei. În aceste împrejurări, Napoleon a fost constrîns să vîndă imensul teritoriu în 1803 Statelor Unite, pe un preț derizoriu de 15 milioane de dolari —sau ceva mai puțin de 10 cenți hectarul! Mississippiul devenise un fluviu în întregime american, aparținînd pe toată lungimea sa Statelor Unite — cel mai american dintre toate fluviile americane, o trăsătură de unire între regiunile de nord și cele de sud, iar prin afluenții săi, între cele de est și de vest.

Conflictele internaționale nu opriseră pătrunderea coloniștilor în valea Mississippiului. De fapt, viteza cu care oamenii de cele mai diferite naționalități au reușit să se instaleze în aceste ținuturi sălbatice este aproape de necrezut: în 1775 nu erau acolo mai mult de cinci mii de albi (în afară de New Orleans); în 1790 erau aproape 110.000, iar recensămîntul din 1830 a numărat peste 2.500.000.

Între timp, cultura bumbacului începuse să se practice extensiv în ținuturile cursului inferior al fluviului. Dacă pentru bumbac și pentru plantatori pămîntul aluvial bogat a fost mană cerească, apoi pentru bieții sclavi negri care munceau acest pămînt, care săpau, semănau, îngrijeau și culegeau bumbacul pe imensele plantații, valea Mississippiului era un adevărat iad. Aceștia erau puși să muncească 18 ore din 24 în statul Mississippi și chiar 19 ore în Alabama, în căldura umedă și înăbușitoare din acele locuri. Indienii băștinași nu au putut fi transformați în sclavi; înfrățiți cu pădurea, cu apele, cu nesfîrșitele întinderi ale prerii-lor, ei nu puteau fi ținuți cu forța la locul de muncă și în cele din urmă preferau moartea unei vieți de rob. De aceea a fost adusă prin viclenie și violență pe valea Mississippiului o populație străină care nu mai avea unde fugi; zeci de mii de negri din Africa au muncit în chinuri și au murit înainte de vreme cultivînd bumbacul și făcînd să înflorească latifundiile plantatorilor albi.

Sudul a rămas și astăzi, pentru descendenții sclavilor, un adevărat infern, unde negrul nu se bucură propriu-zis de nici un fel de drepturi. S-a spus că la intrarea în plantația din Mississippi ce aparține senatorului ultrareacționar Eastland ar trebui să fie așezată o tablă pe care să fie scrise cuvintele din „Infernul" lui Dante: „Lăsați orice speranță, voi care intrați". Muncitorul negru, apăsat de datorii, strîns în chingi de un sistem de avansuri administrate cu viclenie, nu este liber să părăsească locul de muncă; toată forța de represiune a statului apără interesele senatorului Eastland și ale semenilor săi. Sclavia se mai practică și azi — modernizată, desigur — pe plantațiile din Sud.

...În special după 1820 navigația pe Mississippi s-a dezvoltat puternic, o dată cu introducerea primelor vase cu aburi prevăzute cu roți cu lopeți. „Vaporul de pe Mississippi" a devenit un adevărat simbol al acestei perioade și al acestor locuri. Pe lîngă transporturile de mărfuri — uriașe cantități de cherestea, bumbac de pe plantații și produse alimentare vîndute plantatorilor de fermele situate mai la nord — pe Mississippi se făcea un intens trafic de călători. Sosirea sau plecarea vaporului era pentru localitățile situate pe mal un adevărat eveniment; cu atît mai mult era așteptată sosirea unui vapor cu artiști, care dădeau reprezentații în locurile de acostare. Un alt spectacol urmărit cu pasiune de pe mal erau cursele dintre vapoare, făcute cu scopul comercial de a dovedi rapiditatea superioară a unei anumite linii — curse care de multe ori se terminau cu explozia unuia din acele „vulcane plutitoare" cum au fost numite vasele arătoase, dar nu prea sigure, ale acelor timpuri. Pilotarea pe Mississippi era deosebit de dificilă, bancurile de nisip sau îngrămădirile de lemne plutitoare reprezentînd un permanent pericol. Aceasta era viața de pe Mississippi pe care a cunoscut-o din copilărie Sam Clemens, cel ce avea să dobîndească o celebritate literară mondială sub numele de Mark Twain; într-un mic orășel de pe Mississippi s-au ținut de pozne Tom Sawyer și Huckleberry Finn, cele două per-

Sinistra cruce a Ku-Klux-Klanului aprinsă pe malurile Mississippiului: se pregătește încă un dezmăț rasist.

Acestea sînt „locuințe" în statul Tennessee...

Cîteva sute de negri au îndrăznit să organizeze un marș de protest spre New Orleans, împotriva arestării a 73 de semeni ai lor la Baton Rouge, capitala statului Louisiana. De astă dată nu Ku-Klux-Klanul, ci poliția a intrat în acțiune.

sonaje ale lui Twain, atît de bine cunoscute în ţara noastră; apele marelui fluviu au dus pluta cu fugarii „Huck" Finn şi negrul Jim.

Contemplarea apelor bătrînului Mississippi dă loc şi la evocări literare contemporane. *„Jefferson, Mississippi"* este localitatea în care scriitorul William Faulkner şi-a situat majoritatea povestirilor chinuite şi întunecate, pline de încîlcite probleme rasiale, de dispreţ faţă de noii îmbogăţiţi şi de nostalgia pentru figurile plantatorilor din trecut.

Probabil însă că localitatea de pe malurile Mississippiului, cea mai cunoscută şi în afara Americii este New Orleans, astăzi unul din cele mai mari porturi ale S.U.A. Cînd oraşul a intrat sub stăpînirea americană, noii veniţi şi-au clădit cartierele în susul apei, separat de „Vieux Carré"-ul locuit de francezi. Linia de demarcaţie este mai ştearsă azi; ceea ce a rămas din vechiul cartier franţuzesc cu străzile sale înguste, este azi un punct de atracţie pentru turişti. Oraşul, înflorit cu azalee, magnolii şi camelii, este renumit pentru carnavalul său anual care poartă pecetea tradiţiilor franceze. Dar în special — cel puţin pentru amatorii de jaz — numele de New Orleans se leagă de acest gen muzical, în cea mai mare parte o creaţie a populaţiei negre. Pornind de aici, în timpul primului război mondial, jazul a inundat America, apoi şi alte continente. Anul trecut s-a deschis la New Orleans un muzeu al jazului, cu înregistrări ale celor mai vechi creaţii, cu evocări ale marilor figuri de interpreţi şi cu o colecţie de instrumente care au fost folosite de ei. Ceea ce a fost remarcat deosebit în acest oraş segregat, este că muzicienii — atît albi cît şi negri — au contribuit cu drag la înzestrarea muzeului, dăruindu-i instrumente de care se leagă preţioase amintiri. Ele stau acum alături — în cea mai desăvîrşită armonie. Aceasta în muzeu! În restul oraşului bîntuie discriminarea rasială.

★

Cursul superior al fluviului este partea lui cea mai pitorească, ceea ce a şi inspirat aşezarea unei „linii scenice" de cale ferată de-a lungul malului sting, pe o distanţă de aproape 500 de km între oraşele „gemene" Minneapolis-St. Paul (statul Minnesota) şi Savanna (statul Illinois). Apoi, părăsind cursul fluviului, linia se îndreaptă spre Chicago.

Într-o zi, în vara lui 1959, am pornit pe această linie în sens invers, de pe malul lacului Michigan spre Minneapolis. Am aflat cu această ocazie că un tren pe „linia scenică" are cîteva vagoane care seamănă foarte bine cu un autocar pentru turişti, cu maxim de spaţiu posibil acordat geamurilor; pe drum, indicaţiile privitoare la punctele interesante ale călătoriei sînt transmise printr-un sistem de difuzoare. În felul acesta am însoţit fluviul pe o mare distanţă şi într-un mod care ne-a permis să ne formăm un tablou general, viu şi de neuitat.

Să facem împreună acest drum!

Vom vedea în calea noastră fluviul lat, maiestuos, curgînd printre maluri înalte, stîncoase, numai în parte acoperite de vegetaţie; stîncile, uneori înalte de aproape 300 m, înfăţişează pe alocuri chipuri bizare, care au inspirat oamenilor de demult numiri sugestive, păstrate pînă în zilele noastre. Din cînd în cînd, de o parte sau alta a fluviului apar dealuri cu forme domoale sau, cînd înălţimea dealului descreşte, se ivesc cîmpii lin ondulate, păşuni bogate, sau văi şi ripe din care abia se zăresc printre pomi acoperişurile unor aşezări. În drumul nostru vom întîlni mai multe rezervaţii naturale, numite aici „parcuri de stat", care înfăţişează natura aşa cum era cu sute de ani în urmă, înainte de venirea omului alb, cu păduri unde înfloreşte dantelat „dogwood" (lemnul cînelui), se ascund ferigi înalte, zboară mierle cu aripi roşii şi curg rîuleţe în care ultimii castori îşi mai ridică ciudatele construcţii.

Vom întîlni mai multe oraşe, crescute pe vechile „puncte de negoţ", locuri unde în trecut vînători îmbrăcaţi în haine de piele cu franjuri veneau să vîndă blănuri preţioase sau să le schimbe pe diferite produse. Vom trece şi pe lîngă locuri unde pe vremuri se aflau celebrele „forturi", avanposturi ale coloniştilor, înconjurate de „ziduri" de apărare formate din bîrne, împotriva atacurilor prin surprindere. Bîrnele au putrezit demult şi amplasamentul forturilor nu mai este indicat decît prin cîte o placă comemorativă.

Trenul lasă în urmă aşezări mici, unele din ele sate de pescari de... perle (perlele se extrag din scoici de rîu, iar scoicile sînt folosite la fabricarea nasturilor de sidef). Pescarii sînt adesea de origine italiană, după cum indică uneori numele aşezării (în statul Wisconsin vom întîlni un petic de plajă pe care năvoade întinse se usucă la soare, ca într-o miniatură a unui port de pe Mediterana; cele cîteva zeci de case din spatele lor alcătuiesc localitatea Genoa). Aceste meleaguri oferă un tablou foarte variat din punct de vedere naţional; după Genoa vom întîlni în acelaşi stat mica localitate Alma, în care majoritatea populaţiei este de origine elveţiană, ceea ce se oglindeşte într-o măsură în aspectul locuinţelor; pe un alt loc au poposit cîndva definitiv un grup de colonişti germani, mai departe scandinavi. Denumirile franţuzeşti sînt foarte numeroase; cele indiene se întîlnesc la tot pasul. Numai indieni nu se mai văd pe acest drum; cîţi au mai rămas, după ce au fost goniţi, exterminaţi violent sau lent, se mai ascund prin rezervaţii, prin aşezări dosnice, unde sînt căutaţi de turişti care se holbează la nişte figuri sărăcăcioase, amintind pe semeţii stăpîni de demult ai acestor ţinuturi doar prin trăsăturile aspru dăltuite ale feţei, prin frumoasa culoare arămie a pielii şi, uneori, prin îmbrăcămintea cunoscută, completată cu coiful de pene, folosită azi aproape exclusiv ca momeală pentru turismul aducător de venituri noilor stăpîni albi.

Parcurgînd această distanţă de aproape 500 de km de-a lungul Mississippiului, vom întîlni numeroase baraje şi ecluze care strunesc cursul lui, altădată atît de capricios, care făcea din pilotarea vaselor şi cîrmirea plutelor o artă şi o aventură.

Fluviul, în permanenţă foarte lat, se ramifică din cînd în cînd ocolind insule şi insuliţe, în jurul cărora mai înfloresc lotuşii deveniţi atît de rari astăzi în această regiune.

În goana trenului am uitat însă să pomenim aspecte esenţiale!

Puţin timp după ce trenul părăseşte Chicago şi trece podul peste rîul Rock, călătorii se străduiesc, de obicei în zadar, să zărească la o distanţă de aproape 3 km uriaşa statuie (înaltă de aproape 16 m) a căpeteniei indiene Black Hawk (Vulturul Negru), ridicată din beton, pe o stîncă înaltă, de sculptorul Lorado Taft, în 1911. „O piele roşie bună este o piele roşie moartă" — spuneau pe vremuri cotropitorii albi. Viteazul Black Hawk, care a dat mult de furcă albilor pe la 1832, nemaifiind primejdios azi pentru descendenţii acestor albi, chipul lui poate fi folosit acum ca un motiv decorativ pentru mărirea pitorescului regiunii. Dar să consacrăm o clipă luptelor de demult!

Mult sînge a curs în apele Mississippiului! Pe malurile fluviului au avut loc bătălii între triburile indiene, între francezi şi indieni, francezi şi englezi, indieni şi americani. Dar cei care au plătit cel mai mare tribut de sînge, cei care au fost zdrobiţi şi în mare parte exterminaţi, au fost băştinaşii, indienii. Cînd şi-au început exodul masiv spre vest, coloniştii americani, cucernici şi hrăpăreţi, au călcat în picioare drepturile şi existenţa populaţiei băştinaşe „păgîne"; după spusele lui Mark Twain — mucalit, dar uneori amar — „pioşii cotropitori mai întîi s-au aruncat în genunchi, iar apoi asupra băştinaşilor". Indienii, foarte buni agricultori pentru acele vremuri, nu aveau de loc noţiunea *proprietăţii particulare* asupra pămîntului — recolta aparţinea celor care o obţinuseră, dar pămîntul nu avea nici un stăpîn. Şi iată că deodată ei s-au trezit cu acest pămînt parcelat şi smuls literalmente de sub picioarele lor de către yankeii lansaţi în speculaţii funciare pînă şi în prerii şi păduri nesfîrşite. Jefuiţi de teritoriile lor strămoşeşti dintre Munţii Apalaşi şi Mississippi, împinşi în apele fluviului, goniţi dincolo de el, indienii, sub conducerea vestitului Black Hawk, au dezlănţuit în 1832 în statele

Illinois și Wisconsin un război în toată regula împotriva coloniștilor. A fost o acțiune desperată de ariergardă, care a curățat vremelnic statul Illinois de albi, de la Chicago la Galena, pe malul Mississippiului. Dar lupta a fost inegală și zadarnică. În curînd Black Hawk și poporul său au pornit peste fluviu, pe calea lungă și tristă spre vest...

După vreo două ore și jumătate de drum trenul ajunge la orășelul Savanna, numit astfel de primii coloniști, care au găsit acolo o cîmpie acoperită de iarba înaltă a preriilor — o „savană". Două stînci abrupte se detașează de malul stîncos al Mississippiului, atrăgîndu-ne privirile: sînt „Capul de indian" și „Surorile".

Localități diferite ni se perindă prin fața ochilor; sîntem încă pe teritoriul statului Illinois; rîul ne desparte de statul Iowa, cu bogatele sale culturi de porumb. Am trecut de Galena, oraș minier unde se extrage, după cum indică și numele, un minereu de plumb. Pe nesimțite intrăm acum în statul Wisconsin. Trenul trece podul peste afluentul Wisconsin, la vărsarea în Mississippi, la punctul unde exploratorii francezi Jolliet și Marquette s-au angajat pe el cu aproape trei secole în urmă. Orășelul Prairie du chien (Preria cînelui), pe care-l zărim acum, și-a păstrat numele dat de primii coloniști francezi.

Ajungem la De Soto, centru numit după exploratorul spaniol al Mississippiului. Pe dealul din spatele centrului populat se află un mormînt indian, se spune că al frumoasei Minnehaha („Apa-care-rîde"), soția iubită a lui Hiawatha, eroul epopeii indiene cîntate în versuri de marele poet american Longfellow.

Trecem de orașul La Crosse, ridicat pe locul unei tabere de iarnă a triburilor indiene. Acolo jucau indienii un joc care, adoptat de negustorii francezi-canadieni, care vizitau acest loc în căutare de blănuri, a devenit cu timpul sportul național al Canadei — la crosse.

În calea noastră răsar din apă nu numai insule, dar chiar și un „munte" — Trempealeau Mountain, nume provenit din franțuzescul „la montagne qui trempe à l'eau" (muntele cufundat în apă). Aici malul este străjuit de stînci înalte, drepte; pe malul opus zărim o formație stîncoasă cu numele sugestiv, dar de origine indiscutabil mai modernă — și mai puțin poetică — „Căpățîna de zahăr". Pe malul pe care înaintăm vom întîlni „Stînca vulturului" și „Capul de indian" (altul decît cel întîlnit la început, dar amintind și de data aceasta destul de bine un profil uman). Tot drumul nostru este marcat de astfel de stînci. Una, lîngă orășelul Alma ce-l vom vedea îndată, amintește în mod bizar de un sfinx. Indienii îl priveau cu înfiorare, ca o reprezentare a chipului „Marelui Duh"; vegetația care îl acoperă este întreruptă pe alocuri, sus de tot, de pete albe, unde piatra apare dezgolită, amintindu-ne că de pe înălțimea ei băștinașii transmiteau cîndva semnale luminoase, aprinzînd focuri; erau astfel comunicate dincolo de rîu vești de război sau de pace.

Fluviul se lărgește acum treptat, formînd un lac — lacul Pepin — numit de băștinași „Lacul lacrimilor". Iată și „Stînca fecioarei", un deal stîncos care se prăvălește abrupt spre apă. De el se leagă o tristă legendă indiană, o poveste de dragoste asemănătoare cu a lui Romeo și Julieta, dar transpusă în cadrul pădurilor seculare în care trăiau, vînau — și iubeau — indienii aparținînd unor triburi adeseori rivale. De pe această stîncă, se spune, s-a aruncat Winona, fiica lui Red Wing (Aripă roșie), căpetenia tribului Dakota. Frumoasa fată se îndrăgostise de fiul lui Wahnabozah, căpetenia tribului dușman Chippewa. Îndrăgostiții se hotărîseră să fugă dincolo de Mississippi, dar în noaptea cînd se furișau printre pomi spre un „canoe" ascuns lîngă malul întunecat spre a trece apa, au fost urmăriți de un tînăr din tribul Dakota, căruia Winona îi fusese făgăduită de tatăl ei. El și prietenii săi îl omorîră pe tînărul Chippewa cu o ploaie de săgeți — dar nu putură s-o prindă pe Winona. Deosebită de gingașa Julietă, această fiică a pădurilor era înzestrată cu o putere fizică care se putea măsura cu a urmăritorilor ei; ridicînd pe umeri corpul neînsuflețit al iubitului ei, ea urcă în fugă dealul și se aruncă de pe vîrful stîncii uriașe pe stîncile de jos, de lîngă apă. Un val stîrnit deodată, spune legenda, ridică trupurile și le duse spre lacul Pepin, în adîncurile căruia cei doi îndrăgostiți găsiră în sfîrșit un loc de odihnă netulburată.

Ne apropiem de sfîrșitul călătoriei noastre. Părăsim statul Wisconsin și intrăm în statul Minnesota, care se întinde la dreapta și la stînga fluviului. Trenul nu ne va duce chiar pînă la izvoarele Mississippiului, la Itaska, care se află și mai la nord. Ne vom opri la St. Paul, capitala statului Minnesota, și Minneapolis, orașe așezate de o parte și de alta a fluviului. Poate că ne vom duce să vizităm lîngă Minneapolis căderile de apă Minnehaha, acolo unde Hiawatha a întîlnit-o și a îndrăgit-o (în poemul lui Longfellow) pe frumoasa fată a făurarului de săgeți:

„Ochi ce rîd și se încruntă,
Pași ce fug cum fuge rîul,
Plete lungi ce curg ca apa
Și ca apa-i sună rîsul.
A numit-o după apă,
După apa care cade,
Care rîde, Minnehaha".

Noi nu ne-am întîlnit la Minneapolis cu o frumoasă indiană, ci cu Yellow Mountain (Munte Galben), un omuleț arămiu de vreo patru ani, nespus de drăgălaș. Sub coiful de pene se vedeau trăsăturile semețe ale feței caracteristice indienilor, dar îndulcite de gingășia specifică copiilor de pretutindeni. Venit la tîrg cu bunica și bunicul său, el privea totul, totul din jur cu ochi limpezi, căprui, foarte serioși; la cuvintele noastre prietenești, rostite pe englezește, micul indian privi spre bunici — și abia după o aprobare dată într-un dialect indian copilul ne întinse mîna, timid, dar cu multă demnitate.

Și cu aceasta ne vom lua rămas bun de la „departe-curgătorul Mississippi", cum îl numea Walt Whitman. Mississippi al băștinașilor indieni, Mississippi al muncii chinuite și al cîntecelor nostalgice ale truditorilor negri, Mississippi al lui Mark Twain, al vînătorilor, al muncitorilor forestieri, al plutașilor, al bogatelor pășuni și noilor uzine — rămîi cu bine!

Cîți pri
ți-ai fă

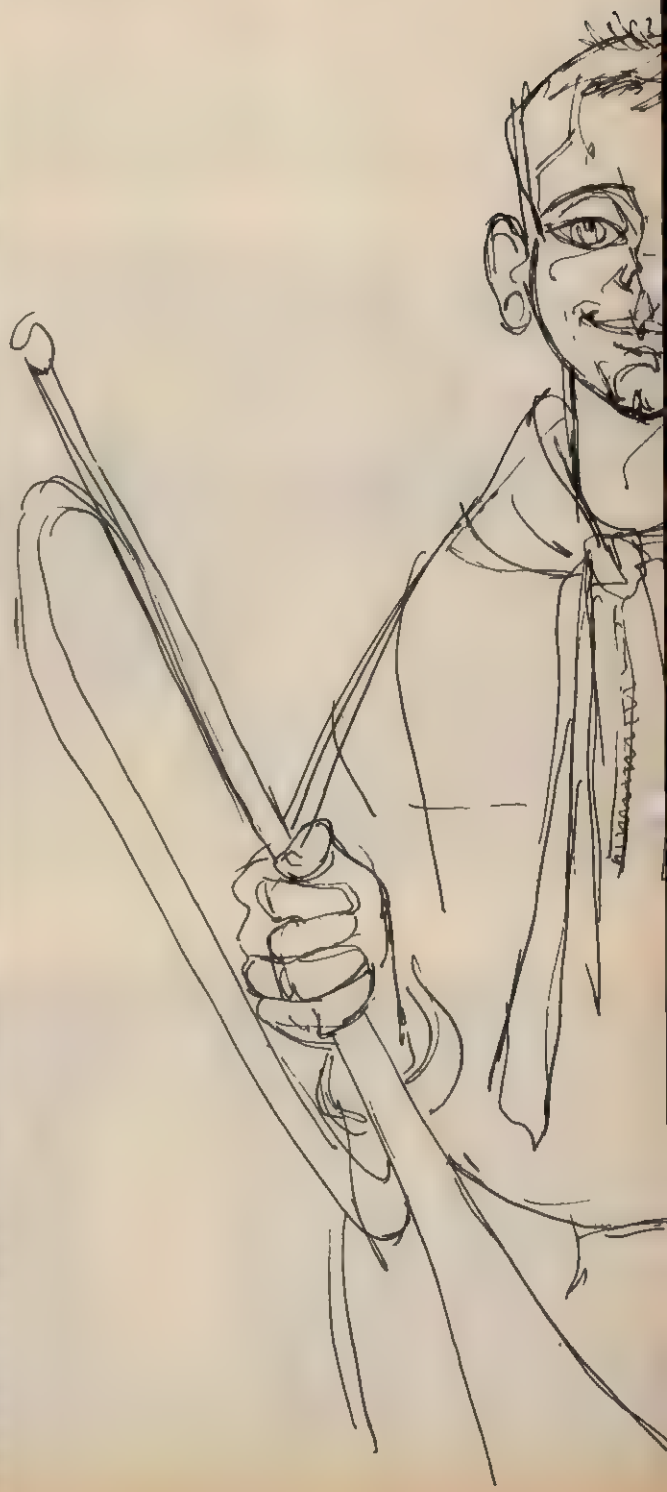

eteni cut ?

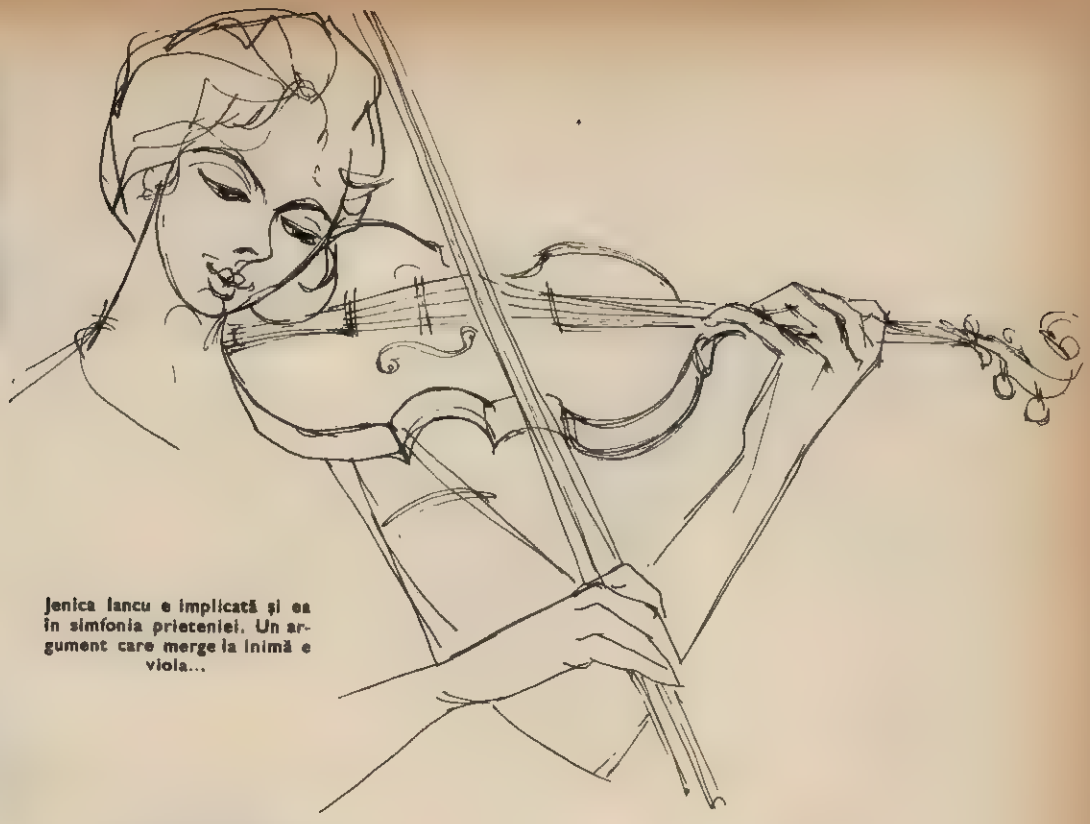

Jenica Iancu e implicată și ea în simfonia prieteniei. Un argument care merge la inimă e viola...

Dacă s-ar institui un concurs pentru zîmbetul cel mai mucalit, așa-i că premiul I i-ar reveni gornistului Florin Seceleanu?

Am văzut un carnaval pionieresc — o reuniune cu dans — pe care nu-l voi uita. De la primele tacturi ale muzicii, fetițe de 8 sau 9 ani, pionieri mari cît o ciubotă, săreau de pe scaun, cu un fel de determinare plină de aplomb, și începeau să danseze fără greș, cu zîmbetul amuzant al unor persoane de mult familiarizate cu plăcerile muzicii. Treceau perechi armonioase, fete și băieți, avînd la activul lor comun cîțiva ani buni de sală de sport; cîte un tînăr, grav de atîtea preocupări științifico-literare, se lăsa invitat de cîte o puștoaică și dansau cu respect reciproc, cu sobrietate și ținută; o instructoare de pionieri cu codițe se învîrtea în brațele puștiului pe care abia ieri îl mustrase și profesori de muzică tineri invitau pe elevele lor veterane...

Iar cînd muzica a început să-și bată plinul, cînd aproape 300 de copii și tineri, veseli, frumoși și îmbrăcați festiv, au început să se învîrtească în sală — s-a deslușit și sensul pe care-l implica acest spectacol încîntător. O generație creată pentru viață dansa parcă cu sine însăși, într-o comuniune perfectă, neglijînd cu grație diferențele de vîrstă, dăruindu-se fără reticențe bucuriei, dar vădind totodată o lungă experiență, o rafinată știință de a petrece în lume, cu măsură și bun-gust...

Am asistat la acest spectacol în tabăra pentru pionieri și școlari de la Zizin. În serie erau 436 de elevi, iar în acea seară cred că trebuie să se fi aflat în sală cel puțin 200 de copii și adolescenți, care alergaseră din timp să se împrospăteze la spă-

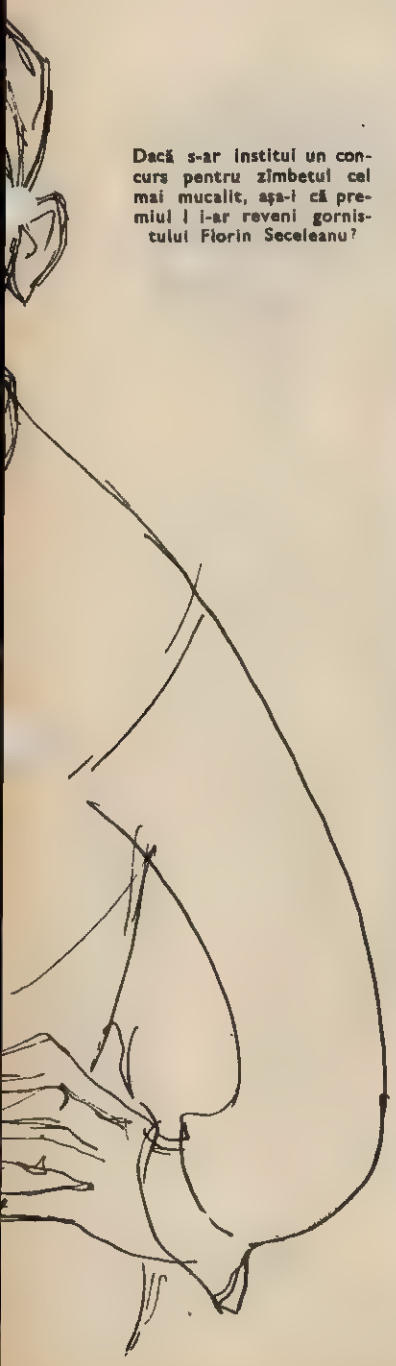

Ildiko Somai citește cu plăcere basmele lui Ispirescu și dorește să devină profesoară de limba română.

Zizin. Străduța care duce de la tabără în sat.

lător, își pregătiseră rufe curate, se îmbrăcaseră și se pieptănaseră cochet, petrecînd apoi așa cum au petrecut!

E, fără îndoială, rodul educației școlare și pionierești — dar e și formația pe care ți-o dă viața în tabără. Aproape toți copiii pe care i-am privit dansînd mai fuseseră de cîte trei ori, de cîte cinci ori, ba unii chiar și de nouă ori la rînd, an după an, în tabără; dar trebuie să spunem că și directorul, medicii, corpul didactic, bucătăreasa aveau obișnuința lucrului în asemenea colective. Cei 436 de copii ce se aflau atunci în serie activează în formația Palatului Pionierilor din București și în ansamblul pionierilor din Tg. Mureș. Acești copii-artiști și-au făcut tradiția de a petrece vara împreună. E a treia vacanță consecutivă cînd se întîlnesc în tabără. Mi s-a povestit că, în cea dintîi zi de tabără, cînd soseau autobuzele dinspre București și dinspre Tg. Mureș, copiii se căutau unii pe alții cu emoție și uneori... nu se recunoșteau:

— Ioi, Anișoara, ce drăguță tu te-ai făcut!

— Vai, Ildiko, tare ai mai crescut!

La 12 kilometri de Brașov, Zizinul se laudă cu ape clorurosodice și cu altitudinea liniștitoare de 600 metri — iar viața taberei se desfășoară pașnic, echilibrînd zilnic comandamentul de reconfortare, de instruire și de educație. Fiind vorba de copiii „ansamblurilor", aici, la Zizin, instruirea se face cu precădere pe plan artistic. Două-trei ore de repetiție, în fiecare dimineață, la orchestra semisimfonică, la păpuși, la cor, la mandoline... Însă cheltuiala de efort privește mai ales pe profesori — au venit cu copiii, chiar profesorii lor din București și Tg. Mureș, conducătorii formațiilor de pionieri — căci elevii repetă între pauze lungi, în care timp se plimbă la braț prin parc, visează, citesc sau compun pentru acasă cărți poștale de felul următor:

Dragă mămico — scrie un mititel — *să știi că am văzut din autobuz Caraimanul și monumentul lui Aurel Vlaicu! În tabără ne dă numai bunătăți și am băut apă minerală. A spus tovarășul director să ne întoarcem acasă așa:*

Într-adevăr, programul de reconfortare e strict: în fiecare zi înviorare și sport, 12 ore de odihnă și somn și îngurgitarea a cîte 4.000 de calorii, pentru a căror distribuire în meniuri directorul, administratorul, medicii și bucătăreasa țin sfat în fiecare seară. Florin Seceleanu, gornistul taberei, care are sarcina să scrie cu creta lista de bucate pe tablă, se plînge că i se fac dictări prea lungi: „Cacao cu lapte, unt și gem de caise — dimineața; franzelă cu salam la 10; ciorbă ardelenească, pîrjoale, cartofi, salată și cireșe la prînz; rahat și biscuiți la gustare; piept fiert, telemea, roșii, ridichi și ceai cu cozonac — seara". Uff!!

Viața în tabără e educație pionierească în fiecare clipă — pe simțite și pe nesimțite. Fie că pionierii au grijă de dormitoarele

Amîndouă se numesc Cristina: Cristina Kovacs și Cristina Dinescu. Și s-au împrietenit în tabără.

În drum spre fabrica de cărămizi.

În fața unei mașini complicate e bine să te oprești mult, mult.

comune, fie că așază șervețelele pe masă, așa încît seria a II-a să nu-și aștepte prînzul prea mult, fie că aleg o alee nouă printre brazi — totul e astfel orientat, încît copiii să-și stimuleze unul altuia spiritul de inițiativă, simțul răspunderii și dragostea față de colectiv.

Sînt și zile cu „evenimente" — o vizită la fabrica de cărămidă, un meci de volei cu echipa locală de *adulți* (învinsă anul trecut cu 5-0), un spectacol dat pentru colectiviștii din sat — dar, de regulă, după-amiezile se fac antrenamente sportive și jocuri libere.

Copiii de la Zizin au inventat un joc original. Miza e sporul de sociabilitate: „Ia, spune-mi: cîți prieteni noi ți-ai făcut tu?" Cîștigătorul e cel ce numără mai mulți prieteni noi, în afara celor cu care a venit de acasă, prieteni descoperiți în tabără și care deschid noi porți asupra vieții. Pionierul Doru Lascu ne-a prezentat pe prietenii lui noi, aceștia pe ai lor, și astfel am putut să urmărim măcar un singur arabesc din complicatele țesături de prietenii legate la Zizin.

Doru Lascu (13 ani, clasa a VII-a), e președintele unității taberei de la Zizin — pentru a treia oară președinte! E un băiețel scund, slăbuț, bălai, dar trăsăturile lui marcate trădează efortul continuu de voință și gîndire. Prietenii cei noi ai lui Doru sînt niște voinici, cărora președintele cel mititel le ajunge la centură. Aceștia sînt Mihai Rigo, Sándor Siklodi și Laci Bálogh — trei dansatori neînfricați din ansamblul de la Tg. Mureș — și prietenia celor patru s-a înfiripat pe munte. Mihai, Sándor și Laci și-au făcut prieteni noi din grupul „cîntăreților". În clipele libere, Elena Burghelea, Ghiocel Teodorescu, Anca David, Manuela Luca se așază pe iarbă și intonează, la „scară redusă", dar cu o subtilă muzicalitate, motive din cantatele lui Prokofiev, Honegger, Mendelsohn, Jerea. Tinerii aceștia și-au format împreună, vreme de 7-8 ani, în corul Palatului Pionierilor, o educație muzicală pe cît de temeinică, pe atît de nuanțată; astfel încît, la ora actuală, ei se pregătesc cu toții să devină... ingineri electronici, medici, profesori sau tehnicieni! Toți, în afară de Manuela Luca, care e doritoare să îmbrățișeze cariera literelor. Ceea ce i-a atras calda prietenie a Margaretei Tartler, care semnează următoarea descriere a taberei de la Zizin, înainte de deșteptare:

Așezată parcă anume lîngă
brazi cu aspre gene
Ca-ntr-un cuib de margarete
și de ramuri mari de pin
Cufundată-n tăcere-i tabăra
de la Zizin!

Margareta Tartler, la rîndul ei, numără printre prietenii noi pe gemenele Marika și Erika Papp, pe cornistul Florin Seceleanu și pe președinta de detașament Sanda Crăciun. Prietenia s-a născut cu prilejul unui concurs... ratat: „Cine culege mai mulți fragi?" După o oră de efort, inovatorii s-au oprit în derută... Cum să identifici cîștigătorul? Cine să numere fragii?... Dar, mai ales, cum pot fi puși la socoteală cei mîncați?...

La rîndul lor, gemenele Marika și Erika au devenit prietene cu „semisimfoniștii": contrabasistul Ion Nicolae, xilofonistul Gabriel Teodorescu, clarinetistul Constantin Panamarenco. Prietenia asta s-a înfiripat mai greu. Să vedeți de ce. Ion Nicolae tocmai se afla în căutarea unei bune acordeoniste acompaniatoare și într-o zi cu soare o descoperi pe Erika. Într-adevăr, Erika, elevă la școala populară de artă din Tg. Mureș, putea răspunde cu cinste la acest calificativ. Vezi însă că Erika și Marika seamănă ca două bobițe de rouă; ai nevoie de oarecare rutină ca să le deosebești... Așa că Ion Nicolae, convocîndu-și acompaniatoarea, ici și redescoperea partenera ideală, ici se afla dezamăgit în mod inexplicabil! Pînă cînd Erika și Marika au descurcat și pozna asta. I-au ieșit deodată în față lui Ion Nicolae și-au strigat: „N-ai băgat de seamă? Sîntem două!"

Dar uitam să vă spun că Ion Nicolae e la rîndul lui prieten bun cu Doru Lascu — care i-a prezentat pe prietenii lui noi, și aceștia pe-ai lor — și astfel arabescul pe care l-am parcurs, se întoarce în opt.

. . . . . .

Peste 100.000 de copii se odihnesc anul acesta în taberele de la Homorod, Timișul de Sus, Brezoi, Călimănești, Moneasa, Herculane, Bran, Colibița, Sovata, Cheia etc. etc.

Experiența de la Zizin, reunind în fiecare an pionieri și școlari din regiuni diferite, e pozitivă. Se nasc prietenii durabile. Copiii din seria pe care am văzut-o s-au întors acasă cu un singur deziderat pentru viitor, pe care ni-l însușim: o tabără mai deschisă către zările de munte. Drumeția e grea și plină de răspundere pentru organizator, dar e necesară: pe munte „se întîmplă întîmplările", se conturează caracterele, se actualizează problemele de etică.

O parte din copiii taberei de la Zizin au primit totuși anul acesta o compensație: perioada de tabără s-a încheiat cu un turneu muzical de 7 zile pe litoral, pe Dunăre și în Deltă.

Liviu Lascu — frățiorul cel mic al președintelui de unitate — s-a împrietenit cu trei pioniere alături de care cîntă în cor: Cristina Pop, Silvia Vișan și Dorina Jalbă.

Viorica FILIPOIU
Ilustrații de Tia PELTZ

Un poem meditativ asupra gîndurilor și sentimentelor umane contemporane („Nouă zile dintr-un an" — marele premiu „Globul de cristal" la Karlovy Vary — în regia lui Mihail Romm).

1 Privirea atît de sugestivă a Lavrovei, principala interpretă feminină din „Nouă zile dintr-un an".

2 Rita Tushingham, actriță engleză care a obținut premiul pentru interpretare la Cannes. Iat-o în rolul unei tinere deznădăjduite din cauza neînțelegerii mediului social și familiar („Un pic de miere", în regia lui Tony Richardson).

3 Frumusețea atît de specific italienească a Danielei Rocca contrastează izbitor cu rolul femeii antipatice de care caută să scape soțul ei, rol pe care actrița l-a jucat în excelenta satiră „Il divorzio all'Italiano", în regia lui Pietro Germi (același regizor care a realizat „Feroviarul") și care a obținut la Cannes premiul pentru cea mai bună comedie.

4 Puritatea și profunzimea sufletească a Larissei Lujina, actrița principală din „Casa de la răscruce de vînturi". Filmul e închinat de regizorul S. Rostoțki dragostei pline de credință, purtată de femeia sovietică soldatului plecat pe front în timpul războiului antihitlerist.

5 Grația și surîsul Anei Prucnal, interpreta principală din filmul „Soare și umbră".

Filme noi, tendințe noi

Pe plaja mării s-au cunoscut doi tineri; s-a înfiripat un început de dragoste, umbrit de norii războiului. Soarele, însă, va triumfa („Soare și umbră", în regia lui Rangheł Vlicanov).

de Ion MIHĂILEANU

O rice confruntare internațională în domeniul filmului îngăduie posibilitatea de a sesiza perspectivele dezvoltării celei de a 7-a arte, tendințele noi care au apărut, fenomenele contemporane pe care le înglobează, stilul și ritmul de a povesti cinematografic un subiect.

Al 13-lea Festival de la Karlovy Vary, unde au fost reprezentate aproape 50 de țări din Europa, Asia, Africa, America centrală și America latină, a constituit un asemenea prilej. S-au impus acolo cîteva filme cu o largă și pătrunzătoare problematică, autentic contemporană, pe care și-au pus pecetea preocupările caracteristice unuia sau altuia dintre meridianele globului, structura unui anume tip de orînduire socială cu implicațiile ei filozofice și psihologice, specificul național.

Am remarcat în mod deosebit filmul sovietic „Nouă zile dintr-un an" (regia: Mihail Romm; scenariul: D. Hrabrovițki) pentru că explorează un domeniu neabordat pînă acum, lumea savanților atomiști (și cînd spun lumea savanților atomiști nu înțeleg problematica ei științifică, ci pasiunea umană inovatoare pentru a face cunoscut necunoscutul), pentru că descoperă cu îndrăzneală cele mai arzătoare și complicate probleme etice ale omului sovietic, pentru că dezbate cu luciditate modernă, comunistă, marile teme filozofice ale vieții și morții, ale dragostei și fericirii. Filmul, care curge liniștit, domol, fără tensiune exterioară, dar cu un profund dramatism interior, este alcătuit din 9 schițe reprezentînd 9 zile ale unui an, semnificative pentru viața și evoluția personajelor principale, interpretate de cîțiva mari actori. Batalov, în rolul savantului Gusev, binecunoscut spectatorilor romîni din filmele „Zboară cocorii" și „Doamna cu cățelul", ca și prin filmul „Mantaua" (pe care l-a realizat ca regizor), Smoktunovski (care întruchipează

figura unui extrem de inteligent om de știință, puțin cam sceptic, cam blazat în concepția despre viață, dar un admirabil prieten și un îndrăgostit autentic) și Lavrova (o tînără actriță, la primul ei film, de o frumusețe rafinată, ai cărei ochi și priviri expresive valorează mai mult decît 20 de carate și spun totul despre zbuciumul interior al personajului din film) aduc ceva nou în stilul de joc cinematografic, prin refuzul deliberat al unui lirism afișat, printr-un ton, aș spune meditativ, concis, fără înfloriturl, menit a încarna personajele, în același timp autentic, sincer, natural fără naturalism.

„Soare și umbră" al regizorului bulgar Ranghel Vîlceanov, după scenariul poetului Petrov, aduce ceva nou în creația aceluia care a dat „Voci în insulă" și „Prima lecție". Suflul poetic era prezent și în celelalte filme pe care le-a realizat pînă acum, dar „Soare și umbră" e un film care experimentează, în totalitatea lui, valențele poemului cinematografic, refuzînd subiectul clasic, cu acțiune logic desfășurată. „Soare și umbră" dezbate cu multă originalitate problema păcii și a războiului, într-un mod extrem de intim, prin perspectiva amorului dintre doi tineri aparținînd unor orînduiri sociale deosebite, care s-au cunoscut întîmplător pe o plajă.

„Accattone" (scenariul și regia: scriitorul Pier Paolo Pasolini) e un film dur, violent, acuzator, care completează, la celălalt pol, viziunea magistrală a societății italiene oferită de Fellini în „Dolce vita", explorînd în modul specific neorealismul italian, cu bisturiul, mediul pe care Gorki l-a descris în „Azilul de noapte", dar apropiat poate mai mult de „Groapa" lui Eugen Barbu prin faptul că umanismul unora dintre personaje s-a stins într-o societate „modernă", în care lipsa de scrupule a ajuns la paroxism.

În filmul „Un pic de miere" (regia: Tony Richardson) am apreciat sinceritatea crudă cu care sînt zugrăvite unele aspecte morale ale Angliei de azi, „gri"-ul fotografiilor din docurile și din periferia britanică și, mai ales, interpretarea dată eroinei principale de o tînără actriță în vîrstă de 20 de ani, Rita Tushingham (care a obținut premiul feminin la Cannes), a cărei figură, aspră și gingașă în același timp, cu reacții neașteptate și mișcări bruște, redă perfect stările psihologice ale unei fete neînțelese de mediul social, care caută, și nu găsește, „un pic de miere".

Succesul filmelor pe care le-am citat, la care s-ar putea adăuga „Baravento", care aduce parfumul aspru al Braziliei de azi, „Tlayucan" acuzînd prejudecățile și superstițiile religioase care înșeală populația Mexicului, „Războiul nasturilor", o rabelaisiană frescă a copilăriei, au scos pe primul plan căutările și răspunsurile filozofice, sondajele psihologice și contemporaneitatea problematică a oamenilor de azi, caracterele puternice ale eroilor, originalitatea experimentării stilului cinematografic. Și dacă am regretat uneori că în caleidoscopul filmelor actuale a dispărut poate acțiunea intensă sau ritmul exterior, că există încă un abuz al dialogului în detrimentul vizualului strict cinematografic, am fost captivați de bogăția și complexitatea gîndurilor și trăirilor interioare ale personajelor care își vor găsi, fără îndoială, o adecvată, o maximă expresie artistică în viitoarele filme.

O secvență caracteristică pentru mediul lumpenproletarilor „moderni" din Italia de azi („Accattone", în regia lui Pier Paolo Pasolini).

Cu toate pînzele sus!

...Şi „înălţimea sa" porumbul 5.000 tot din rafturile bibliotecii îşi trage o parte din rădăcini...

Grîu! Cît vezi cu ochii — mare de grîu! (Suprafaţa exactă: 600 hectare). Dincoace, porumb (500 hectare)... Şi peste aceste nesfîrşite mări ale belşugului, cu toate pînzele sus, o corabie: gospodăria agricolă colectivă „Grigore Preoteasa" din comuna Gighera, raionul Segarcea.

Deplasament: 2.140 ha (suprafaţa totală a gospodăriei).

Echipajul: 602 familii.

Căpitan de navă: comunistul Oprea Călin, preşedintele gospodăriei — deputat în Marea Adunare Naţională.

Secund: utemistul Valeriu Cîrstoiu — inginer agronom.

Tonajul navei: zeci de mii de kilograme grîu şi porumb, legume şi zarzavat, şase mii de păsări, taurine — vreo şapte sute, două mii opt sute de oi, o mie cinci sute porcine, circa opt vagoane de peşte pe an, orezărie etc. etc.

Dar echipajul — harnicii colectivişti din Gighera — o vrea şi mai bogată. Ne-o mărturisesc, dincolo de linia pe care contabilul a tras-o, adunînd pe zilemuncă belşugul, sutele de ascultători ce vin în sala de spectacole a căminului cultural, pentru a participa la cercurile agro şi zootehnice sau a viziona şi discuta filmele documentare agricole.

Ne mai vorbesc, de asemenea, despre stăruinţa colectiviştilor din Gighera, cele peste o mie de fişe de cititori la cele trei biblioteci ale căminului cultural.

Un exemplu: comunistul Gheorghe Neacşu a citit pînă acum toate broşurile din „Mica bibliotecă agricolă".

Altul: în fișa de cititoare a utemistei Nicolița Zăvăleanu, din brigada legumicolă, alături de cărți de literatură de Sadoveanu, Șolohov, Marin Preda, Titus Popovici găsim notate și cărți cu conținut tehnic, despre lucrarea solului și îngrijirea pomilor în livadă, despre cultura grîului de toamnă, despre sporirea producției de ouă și carne la păsări ș.a.

O cercetare mai amănunțită a fișelor de bibliotecă ne-ar dovedi că „porumbul 5.000", pe care cele 4 brigăzi de cîmp ale gospodăriei s-au angajat să-l recolteze pe 400 de hectare, tot de aici, din rafturile cu gust și îmbietor aranjate, își trage o parte din rădăcini.

A fost o vreme cînd, una-două, îngrijitorul Constantin Bănuț, de la ferma de vaci, era luat peste picior. În problema vacilor.

Numai ce-i auzeai pe colectiviști:

— Da' ce „metodă" aplici tu, mă, de le convingi să dea lapte tot mai puțin?...

— Or fi vaci de carne, mai știi! — se băga altul.

— De carne, zău? Și eu care credeam că-s vaci de... piele și oase...

Să-l mai întrebe și acum! De ce nu-l mai întreabă?

— Fiindcă nu mai e cazul — ne lămurește rîzînd tînărul inginer Cîrstoiu. Ciclul de conferințe pe care l-a ținut astă-primăvară, la cămin, inginera agronomă Ioana Oproiu, a atras o mulțime de cursanți. Printre ei și alde Bănuț. Rezultatul?... (inginerul Cîrstoiu întoarce zorit filele unui carnețel. Continuă cu aceeași voioșie): Rezultatele spun că, bine îngrijite și, mai ales, bine și la timp hrănite de Bănuț, cele 11 vaci despre care acesta a pretins cîndva că sînt „soi rău", au lichidat definitiv cu... lipsurile (la șiștar...) sporind cu cîte 5 litri de lapte, pe cap de vacă, producția. Asta deocamdată... Bănuț e ambițios. N-o să se lase el mai prejos de ceilalți mulgători.

Un loc însemnat în tonajul avuțiilor de pe „navă" îl ocupă și orezăria. Scurtul nostru popas și intenția de a sta la o vorbă cu Zamfir Ispas, unul din responsabilii de sector, ne sînt stînjenite de măcăitul asurzitor al rățuștelor care navighează, puzderie, pe întinsul celor 100 hectare inundate și cultivate cu orez.

Nu mică ne este mirarea aflînd că miile de boboci de rață sînt anume prăsiți și crescuți aici, în calitate de... colaboratori. În inofensiva lor hîrjoană, dumnealor (rățuștele) nimicesc moluștele dăunătoare sau împrăștie mătasea broaștei care altminteri ar împiedica creșterea orezului.

Toate acestea — cum spuneam — le aflăm de la șeful de sector Zamfir Ispas, care, la rîndul său, împreună cu alte și alte învățăminte despre întreținerea culturii de orez și le-a notat la cercul agrotehnic de la cămin sau după citirea broșurilor recomandate de inginerul agronom și împrumutate de la bibliotecă.

Și mai aflăm ceva: aflăm că, datorită în bună parte acestor cunoștințe, producția la orez realizată de colectiviștii din sectorul de care răspunde Zamfir Ispas se ridică pe anul 1961 la 3.960 kg la hectar.

Dar căminul cultural din Gighera, care dă un atît de însemnat ajutor înavuțirii și întăririi organizatorice a colectivei, oferă „echipajului" și ceasuri de plăcută odihnă și recreare. În sala de spectacole, cele aproape 400 de locuri sînt întotdeauna ocupate. Vin oamenii să audă ce a mai învățat nou, la vioară, alde Ion Pătrană, sau o doină din fluier, cum numai colectivistul Chiră Tache știe să zică.

Directorul căminului, învățătorul Ștefan Dinculescu, se îngrijește ca programul să fie întocmit pe gustul tuturora: cor, dansuri, muzică de taraf... Eh, se mai întîmplă să-l întocmească și după... unele năravuri. Mai rar, ce-i drept, dar... dacă se întîmplă?! Așa cum s-a întîmplat cu unii tovarăși de la grădina de legume... Acolo, într-o vreme, trufandalele — cum ar fi: roșiile, castraveții, cartofii noi — nu prea se înduplecau să-și arate chipul la recoltat decît după ce grădinile celorlalte colective, din Comoșteni, Ostroveni, din Măceșu, le-o luau înainte. Și azi așa... mîine tot așa... Da' poimîine... n-a mai fost așa. A intervenit brigada artistică a căminului cu un cîntecel...

Și măcar că noi n-avem taraf la îndemînă, nici pe învățătorul Constantin Stănescu să-l conducă, merită totuși să auziți și dumneavoastră cîntecelul: „Avem apă, avem grădină/ Avem cărți la îndemînă/ Dar roadele-s cam tîrzii/ Și roșiile cam verzii.../ De ne întrec comoștenii/ ostrovenii, măceșenii/ Roșii la noi cu tîrnuța/ La ei, nene, cu căruța..."

Oamenii au rîs, au aplaudat... dar de „bis" n-a mai fost nevoie. Grădina de legume este astăzi o grădină model pe raion. Numai roșii — din cele necriticate de brigadă, bineînțeles — s-au recoltat anul trecut peste 6 vagoane.

Are de ce să fie mîndru directorul căminului. Și profesoara Aurelia Petrescu, care a scris cîntecul, are de ce să fie mîndră. Și educatoarea Georgeta Drăgulescu, care l-a interpretat; și corul, și

echipa de dansuri, și taraful, care la ultimul concurs s-a clasat printre formațiile fruntașe pe țară... întregul *echipaj* al căminului cultural se poate mîndri. *Recolta* lui stă cu cinste în rîndul celorlalte realizări ale colectivei. În rîndul celorlalte acțiuni, la fel de însemnate, stabilite și îndrumate de organizația de partid și de conducerea colectivei.

Pe oceanul de belșug al navelor unite, corabia colectiviștilor din Gighera înaintează cu toate pînzele sus.

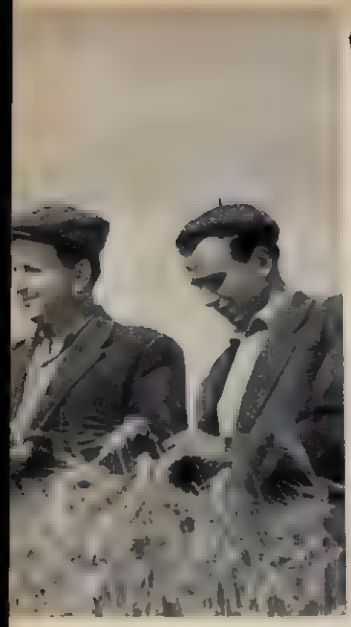

Dumitru Stoian, secretarul organizației de partid, Călin Oprea, președintele gospodăriei colective „Grigore Preoteasa" și Valeriu Cîrstolu, inginerul agronom, măsoară grîul... cu propria lor statură, iar rezultatul nu pare a-i nemulțumi.

Un cititor pasionat: ciobanul Ștefan Lica (citește pînă și în... orele de producție...)

Alături de cele 602 familii de colectiviști, echipajul căminului cultural aduce și el, pe specificul muncii sale, o însemnată contribuție atît la creșterea avuțiilor materiale, cît și la formarea conștiinței socialiste a colectiviștilor.

Spre ținuturi din ce în ce mai însorite și mai îmbelșugate, toate pînzele sus, tovarăși!

Silviu GEORGESCU
Fotografii de Aurel COPOS

Au sosit cărți noi! Utemistul Barceanu din brigada I și Nicolae Burghiolu, gestionarul „Universalului" din Gighera sînt nerăbdători să afle despre ce e vorba.

Îngrijitorul mulgător Constantin Bănuț e vesel: bine îngrijite și mai ales bine hrănite — așa cum a învățat el la cursul de zootehnie de la cămin — cele 11 vaci din lotul său au reușit să-și lichideze lipsurile... la șiștar.

„Frunzuliță floare albastră
Mîndră-i colectiva noastră..."

La pupitru: învățătorul Constantin Stănescu. Solo voce: educatoarea Georgeta Drăgulescu. În taraf: colectiviștii din Gighera.

CARTI

Dumitru POPESCU: IMPRESII DE CĂLĂTOR

Prin cartea sa recentă „Impresii de călător", Dumitru Popescu se dovedește a fi un bun ghid; autorul are sensibilitatea culorii locale a peisajului traversat și e în stăpînirea unui ochi și prompt simț de observație a realităților sociale întîlnite. De aceea relatările peregrinărilor sale prin îndepărtate țări — Egipt, Irak, Cuba — sînt deopotrivă și frumoase, și instructive.

Pentru evocarea frumuseților descoperite în oameni și în peisaj, Dumitru Popescu nu se sfiește a mînui cu dezinvoltură uneltele poetului. Emoția călătorului e astfel transmisă direct, vibrînd în fraze cu deosebite virtuți muzicale și plastice. La reliefarea culorii locale amintite contribuie din plin metafora adecvat plasată, în concordanță — prin termenii utilizați — cu decorul sugerat. Apropiindu-se, spre pildă, de Egipt, în avionul care zboară deasupra Mediteranei, autorul, contemplînd asfințitul soarelui, ne comunică viziunea sa astfel: „Deasupra apelor mării, la orizont, pare că atîrnă acum o monedă veche, egipteană, de aur". Nu e lipsită de farmec și, în acest caz, de originalitate, nici asemuirea astrului zilei cu „un rege antic sau un faraon așezat în culmea măreției și puterii". Ivirea țărmului e întîmpinată cu afirmația: „Continentul african mi se păru o imensă piele de leopard așternută la marginea Mediteranei". În holurile unor mari hoteluri din Cairo, autorul, avînd prilejul să observe „mutele fastuoase ale unor mici regi sau ale unor puternici șefi de trib din Africa Centrală", ne transmite: „Cu umerii lor herculeni de abanos goi, cu trupul lor uriaș, înfășurat numai într-o fîșie lată de stofă — o splendidă stofă țesută de mîinile de artist ale femeilor dintr-un îndepărtat sat african — pășesc încet și grav ca niște elefanți de paradă". Citatele, în acest sens, se pot înmulți îngrijorător pentru economia recenziei de față. Lăsăm, deci, plăcerea cititorului de a descoperi și alte trăsături calitative ale cărții, la a cărei lectură, va întîlni printre altele, presărate ici și colo, adevărate mici poeme în proză așa cum, de pildă, se întîmplă cu descripția capitalei Egiptului în amurg, cu transcrierea în imagini sculpturale a dansului tinerei fete siriene, a evocării Alexandriei, a Havanei etc. Regretăm însă că în unele pagini din capitolul despre Irak condeiul călătorului nostru lunecă mai obosit; de aici sunetul lor mai sec, mai lipsit de ecou.

Am face însă o greșeală dacă am limita relevarea atributelor artistice ale cărții lui Dumitru Popescu numai la prezentarea culorii locale; aceeași grijă pentru mijloacele artistice o găsim însă și în desemnarea factorului social din țările vizitate. Autorul însuși ne-o spune: „Nu numai exotismul frapează în primul contact cu Orientul, ci și viața socială, manifestările în care sînt exprimate interesele și aspirațiile poporului". Așa că e timpul s-o spunem: de multe ori sublinierea frumuseților particulare dintr-un ținut sau altul, conturarea sugestivă a cadrului luxuriant, prezența notei de exotic, accentuarea trăsăturilor fizice sau psihice ale unui om sau ale unor colectivități, toate acestea se îmbină organic și sînt puse în serviciul semnificației sociale. Un singur exemplu din acest punct de vedere: Dumitru Popescu observă că „În munții Cubei drumurile nu ocolesc înălțimile, nu le evită prin serpentine, ci le urcă pieptiș și le coboară brusc, învăluindu-se sus, pe stînci, în nori de praf alb și țîșnind în văi ape repezi sau mlaștinoase. Sînt parcă drumuri grăbite, ce n-au mai avut timp să ocolească, dornice să ducă cît mai repede în inima țării pe eliberator". E aici exprimată, cu subtilitate, arzătoarea este de libertate a poporului cuban, tenacea și intensa lui luptă de eliberare de sub jugul colonialismului. Ne sînt arătate comorile din sufletul omului simplu din Egipt, Irak sau Cuba, ne sînt arătate bogățiile solului și subsolului acestor țări, tocmai pentru a ni se demonstra cît de odioasă a fost stăpînirea imperialismului ce a făcut nu puține tentative de a le desfigura și epuiza. „În memoria Africii, secolele colonialismului vor rămîne totdeauna un coșmar". Iar despre suferințele Cubei sub colonialiști, autorul afirmă mai departe: „Sărman pămînt frumos! Ecoul strigătului de bucurie a lui Columb a răsunat în veacurile ce au urmat ca un strigăt de nenorocire, ca un țipăt de moarte".

Dumitru Popescu folosește diverse modalități pentru punerea în adevărata lor lumină a pustiitoarelor acțiuni colonialiste; nota reportericească prezentă prin surprinderea pe viu a faptelor denunțătoare; pamfletul incisiv, sarcastic, demascator al misiunii „civilizatoare" imperialiste; tonul grav, patetic, ce însoțește comentariul liricului depingînd soarta popoarelor nevoite să sufere o astfel de invazie; expunerea nu lipsită de însușiri epice, a istoricului calamităților provocate de asupritori — toate aduc varietate și forță de convingere în prezentarea hidoasei fețe a colonialismului. După cum sînt impresionante paginile avîntate, sprijinite însă pe fapte și date concrete, în care ni se vorbește despre lupta victorioasă de eliberare a celor trei popoare de sub ucigătoarea apăsare colonialistă.

„Impresii de călător" se impune ca o carte folositoare și atractivă, în care documentul, actul confirmat de viață, capătă și mai mare capacitate emoțională prin prezentarea artistică.

Traian STOICA

AGENDA

● „Basul Nikolai Ghiaurov este un Creon puternic. Impresia de neuitat pe care o lasă spectatorilor, atît prin jocul de scenă cît și prin voce, confirmă opinia că Ghiaurov este cel mai mare bas al viitorului apropiat". Iată doar una din părerile criticii de artă italiene în legătură cu interpretarea rolului Creon din opera „Medea" de Cherubini de către tînărul cîntăreț bulgar Nikolai Ghiaurov. El a cîntat acest rol pe scena „Scalei" din Milano în compania Mariei Callas.

● Recent, la teatrul „Royal Shakespeare Company" din Londra a fost adaptată de către Derek Marlowe și regizată de Toby Robertson celebra dramă gorkiană „Azilul de noapte". Fotografia înfățișează o scenă din piesă. De la stînga la dreapta: Luka (Wilfrid Lawson), Vasilissa (Margaret Tyzack), Alioșa (Griffith Davies) și Bubnov (John Nettleton).

● În 1962 se împlinesc 80 de ani de la nașterea și, în același timp, 25 de ani de la moartea marelui compozitor polonez Karol Szymanowski. Creator multilateral — a compus simfonii, lucrări pentru vioară și pian, lieduri, opere, muzică de balet — Szymanowski a făcut să crească faima muzicii poloneze, fiind cel mai mare compozitor al patriei sale după Chopin. În țara prietenă au loc în prezent numeroase manifestări închinate remarcabilului compozitor.

● „Vioara lui Ingres" a cunoscutului regizor italian Roberto Rossellini (în fotografie) este de la o vreme încoace literatura. Totuși, el nu abandonează marea sa vocație: cinematograful. Recent, el a terminat în Franța trei filme: „Trăiască Italia", „Vanina Vanini" și „Suflete negre" (o comedie). În ultimul timp el a început să lucreze la filmul „Polichinelle", cu Charles Aznavour.

TOCUL

Povestire
de Nicolae MINEI

Ilustrații de E. ARNO

Cerul jos și vînăt acoperă ca un clopot cîmpia. Pe întinderea albă, căruța pare minusculă și imobilă. Ca de obicei, Mișu nu se grăbește. Cu capul plecat foarte jos, are aerul că și-a propus să studieze miliardele de paiete risipite peste zăpada proaspătă. Pe nările lui țîșnesc la intervale regulate trîmbe mici de abur, care se dizolvă numaidecît în aerul înghețat. De cîte ori le vede, doctorului i se face — nu știe nici el de ce — și mai frig.

—Hai, Mișule!—spune băiatul. Mișcă-te o dată, gloaba naibii!

Mișu nu dă nici un semn că ar fi auzit îndemnul. Și nici injuriosul vocativ nu pare să-l fi jignit. Mai întîi că a fost rostit pe un ton tandru, aproape de alint. În al doilea rînd, băiatul și el sînt vechi prieteni — de cînd erau mînji amîndoi. În al treilea rînd, Mișu înțelege că așa se cuvine: doctorul e om străin și trebuie să vadă că există preocuparea ca transportul lui să se efectueze cît mai rapid.

— E-un cal voinic — spune doctorul — și din tonul său, băiatului îi e greu să-și dea seama dacă a fost numai un compliment sau dacă a intrat și o aluzie rău-intenționată la disproporția dintre carura atletică a lui Mișu și viteza lui nesatisfăcătoare. Pentru orice eventualitate, băiatul se hotărăște să ia apărarea calului:

— E bătrîn, tovarășe doctor! Șase ani — e ceva.

Doctorul vrea să spună ceva, dar băiatul nu-i dă răgazul:

— La anu' îl scoate și pe el la reformă. Ne mecanizăm de tot.

În tăcerea înghețată a Bărăganului, vocea băiatului sună deosebit de limpede. Doctorului îi face plăcere s-o asculte.

— Și pe mine cu ce-o să mă aduceți? Cu camionul?

— Nțț! Cu un „gaz". Luăm la primăvară unu'... Așa a spus președintele.

— Și tu-l crezi?

— Păi ce? Dac-a spus! De ce să mintă?... Sîntem bogați, oho!

— Cine o să-l conducă?

— Ce să conducă?

— „Gaz"-ul... Tot tu ai să-l conduci?

Băiatul se întristează:

—Aș vrea eu!... Dar nu mă lasă...

— Cine nu te lasă?

— Nici tata... Nici ei... Nimeni nu mă lasă!... Zice că să merg la școală...

— Dar cîți ani ai?

— Treișpce... Merg pe paișpce...

— Și încă n-ai fost la școală?

— Ba bine că nu!...Șapte clase... Da' zice că nu-i destul... Numa' anu' ăsta 'm-au lăsat acasă... La toamnă mă trimit la medie, în Slobozia... Așa vor ei.

Băiatul oftează, amărît. Mișu fornăie prelung, scuturîndu-și grumazul. În spatele căruței, un stol de ciori pătează zăpada. Croncănitul lor sec îi evocă doctorului un stacato de castaniete. „Din Grenada la Sevilla..." fredonează el, dar se oprește după primul vers; nu are ureche muzicală sau, mai bine zis, are destulă ca să-și dea seama cît de fals cîntă.

— Ce să-i faci! — îi spune el consolator băiatului. Dacă vrei să ajungi agronom, trebuie școală multă.

—Agronom? Da' de ce agronom?

—Colectiva are nevoie de agronomi. Cel puțin așa cred... De aceea te trimite să-nvești.

— Da de unde! Parcă tocma' pe mine mă așteaptă ei!... Zice că să mă fac ce vreau, numa' om cu carte să fiu!

Băiatul începe să rîdă:

— Președintele zicea că n-am decît să ajung și doctor... Auzi: doctor! Păi, doctorii sînt...

Și se întrerupe... Doctorul are vaga bănuială că ceea ce urma n-ar fi fost deosebit de măgulitor pentru profesiunea lui, așa că nu insistă. Undeva, în depărtarea învăluită în ceața fumurie, se aude un muget. Mișu ciulește urechile, înalță capul, dar nu grăbește pasul. Doctorul aruncă o privire spre silueta firavă a băiatului, încotoșmănată într-o șubă uriașă. „Peste zece-cincisprezece ani, se gîndește el, cine știe ce-o să fii! Om cu carte, în orice caz... Au ei grijă de asta!"

— Tovarășu' doctor!

—Da.

— Grozav toc aveți... Ăla cu care ați scris la haltă. (Și adaugă, bătrînește) N-am mai văzut așa toc de cînd sînt.

Doctorul zîmbește. Tocul i l-a dăruit Irina în urmă cu trei luni, cînd a primit repartizarea. „De cîte ori ai să scrii o rețetă, să te gîndești la mine", i-a spus ea. Și el se gîndește. Nu numai cînd scrie rețete.

Doctorul scoate tocul din buzunar și-l întinde băiatului, ca și cum i-ar arăta portretul Irinei:

— Îți place?

— Îhî... Strașnic!

Băiatul deșurubează capacul și privește fascinat peniță de aur, care lucește stins la lumina tulbure.

— Nici un pic de cerneală!

— Cum?

— N-are pe ea pic de cerneală... Da' tot scrie!

E atîta admirație pe figura mică și ascuțită a băiatului, încît doctorul e ispitit o clipă să-i dea tocul. Dar e de la Irina... „O să ai și tu un toc din ăsta. Cine știe ce tratate o să scrii cu el!... Sau o să pui o rezoluție pe o cerere de-a mea... Sau o să notezi ceva în jurnalul de bord al navei cosmice ... Sau poate că, pînă la urmă, tot rețete o să scrii..."

Pe urmă începe să se gîndească la bolnava care-l așteaptă în sat. Ca de obicei, i se face teamă că nu va fi în stare să pună un diagnostic corect, că va bîjbîi desperat în căutarea lui, că va scorni tot felul de întrebări de prisos, ca să-și ascundă ignoranța. Și bolnava îl va privi cu încredere și speranță, iar el își va blestema clipa cînd s-a apucat de medicină...

O undă de fum îl face pe Mișu să strănute. Au ajuns în sat.

★

Consultația s-a terminat. Un caz banal de puseu acut al unei vechi colecistite. Spaimele nesiguranței s-au topit în bucuria certitudinii.

Doctorul se așază pe scaunul de lemn lustruit. N-are mult de scris: antibiotice, spasmoverin, regimul alimentar... Unde-i to-

cul? A rămas la băiat. Băiatul e în odaia de alături și picotește lîngă sobă.

— Tocul?—se miră el. Vi l-am dat înapoi!... Încă în căruță, tovarășu' doctor... Nu țineți minte?

Doctorul nu ține minte. Se mai caută o dată prin buzunare. Prin toate buzunarele. Tocul nu e.

— Vezi, poate că a rămas la tine — îi spune el băiatului.

Acesta se face roșu:

— Cum să rămînă la mine? Vi l-am dat înapoi!

— Caută-te prin buzunare!... Cine știe...

Băiatul scutură din cap:

— N-am de ce să mă caut! Vi l-am dat înapoi... Mă duc să mă uit în căruță... Poate a căzut acolo.

Gospodarul aduce o sticlă de cerneală și un toc școlăresc, cu peniță de aluminiu:

— Scrieți cu ăsta, tovarășu' doctor...

Doctorul scrie rețeta. I-a pierit brusc toată buna dispoziție. Nu-i mai fac plăcere nici mulțumirile bolnavei și refuză invitația la un pahar cu vin a bărbatului ei.

Afară, băiatul îl așteaptă posomorît:

— Nu e! Am dat toate paiele jos... Nu e!

Doctorul tace. „Ar trebui să-i spun președintelui... Sau măcar lui taică-său... Să-i facă o percheziție. Să-l caute peste tot!... Asta-i hoție! Hoție curată!"

Dar se urcă în căruță. Băiatul așteaptă o clipă, apoi se suie și el. Mișu pornește agale spre haltă. În urma lor, negura înghite satul.

„Sînt un prost—își spune doctorul. Nu-i vorba de toc... Dacă nu l-aș avea de la Irina, puțin mi-ar păsa... Dar nu-i vorba nici de asta. E păcat de el... de băiat. Crește un hoț... Viitorul e al lui și el crește un hoț".

— Zi drept, ai făcut o glumă... Ai vrut să rîzi de mine... Hai, dă-mi-l!

— Nu l-am luat! — răspunde băiatul fără să-l privească.

— Ascultă, măi!... Tocul ăsta nu-i cine știe ce. Dar îl am de la... îl am de la o fată!

„Mare idiot sînt! În loc să-l iau de umăr, să-l scutur, să-l amenință, încerc să-l înduioșez".

— Nu l-am luat!

Doctorul îi aruncă o privire. De pe chipul mic al băiatului s-a șters orice urmă de expresie copilărească: e dur, închis, din buze n-au mai rămas decît două dungi subțiri.

„Și cînd te gîndești că ei nici nu știu de asta. Îl cred un băiat de treabă... Vor să-l facă om cu carte... Și ăsta te fură de la obraz! Trebuie să-i spun președintelui!"

— Nu înțeleg de ce nu vrei să te cauți prin buzunare — izbucnește doctorul. Ce, e mare lucru?

— Dacă nu l-am luat! — răspunde abia auzit băiatul și lovește cu biciul în cal.

Mișu e atît de surprins de acest neașteptat tratament, încît se oprește locului clătinînd din cap, ca și cum ar încerca să priceapă. Cînd în sfîrșit pornește iar, calcă și mai rar lăsînd să se înțeleagă că la el asemenea metode nu pot da nici un rezultat.

...În haltă, băiatul rămîne în căruță, tăcut și nemișcat, pînă la venirea trenului. Doctorul mormăie ceva nedeslușit și se urcă în vagon. Nu se uită pe fereastră. Își scoate scurta îmblănită și o aruncă sus, în plasa de bagaje. De undeva, poate din buzunarul interior al scurtei, tocul se rostogolește pe banchetă.

Doctorul îl fixează imobil, ca în transă. Trenul se urnește. Doctorul apucă tocul și se repede la geam. Dar fereastra e înțepenită de ger și nu izbutește s-o lase în jos. Se năpustește pe coridor, deschide ușa și coboară pe prima treaptă.

Băiatul e tot în căruță. Doctorul flutură tocul și strigă:

— L-am găsit! L-am găsit!

Apoi, cît poate el mai tare:

— Iartă-mă!

Băiatul se ridică în picioare și face un semn cu mîna. Spune și el ceva, dar doctorul nu aude ce, căci tocmai atunci își găsește și Mișu să necheze.

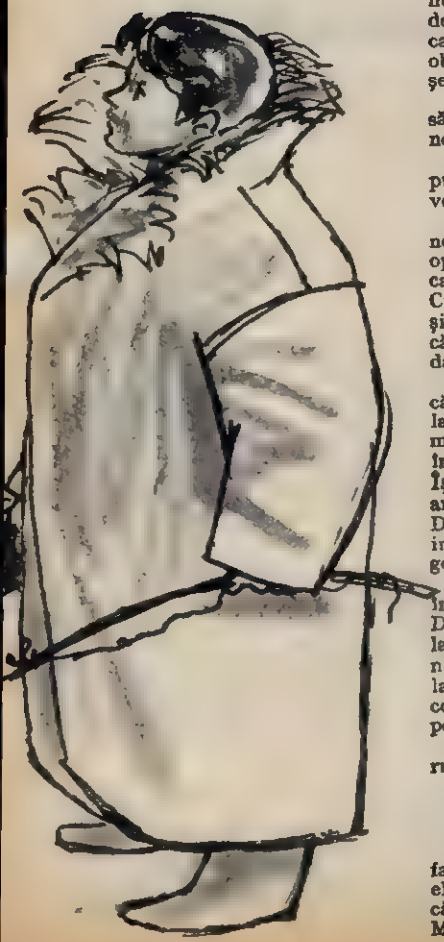

COPERTA NOASTRĂ

CEL MAI TÎNĂR CĂPITAN

...În portul Madras, în urmă cu cîțiva ani, vasul american „Brooklyn-Hile" a acostat lîngă o navă sub pavilion românesc și, în după-amiaza aceleiași zile, doi mateloți de pe vasul american au cerut permisiunea să viziteze vasul românesc. Au fost conduși de Octavian Pleșoianu. La sfîrșitul vizitei (care a inclus, firește, și o... mămăliguță cu brînză), americanii l-au întrebat pe ghidul-gazdă:

— Ce grad aveți?

— Ofițer maritim III.

Nu le venea să creadă că un ofițer stă de vorbă prietenește cu un timonier (unul din americani era timonier).

Un alt ofițer român a intervenit:

— „Mister" Pleșoianu e fiu de șofer...

Oaspeții a exclamat:

— Asta le întrece pe toate!

Apoi i-au invitat pe marinarii români să le întoarcă vizita. În timpul acestei vizite, care a avut loc a doua zi, grupul de marinari a ajuns la un moment dat la puntea comandantului vasului american. Românii au refuzat însă s-o viziteze, deoarece foștii lor invitați n-aveau acces pe puntea de comandă a vasului lor. Un ofițer american l-a întrebat pe Pleșoianu:

— La voi marinarii au acces pe puntea comandantului? La noi numai cînd spală puntea...

Pleșoianu i-a răspuns: „În primul rînd, la noi nu există «puntea comandantului», ci «puntea de comandă». În al doilea rînd, pe această punte are acces orice om de pe vas — firește, cu o treabă oarecare, nu pentru plimbare".

Gazda a strîmbat din nas și a întors spatele.

★

Esența celor spuse de Pleșoianu corespunde întegral schimbărilor petrecute pe punțile navelor noastre de la 23 August 1944 încoace. Și unul din argumentele acestor înnoitoare schimbări este însuși Pleșoianu cu viața sa: Octavian Pleșoianu, la numai 26 de ani, este astăzi ofițer maritim I și comandant al vasului Mamaia. Cel mai tînăr căpitan de cursă lungă de la noi, tînărul „lup de mare" Pleșoianu ar fi rămas, în condițiile regimului trecut, cel mult un marinar oarecare. Dar, în anii puterii populare, fiul șoferului Pleșoianu a ajuns la puntea de comandă, la gradul înalt de căpitan de cursă lungă.

Bazil DUNĂREANU

ÎN BUCUREȘTI, _____

acum o jumătate de veac

Celor mai vîrstnici, fotografiile de față le vor trezi amintiri; pe cei mai tineri îi vor înveseli ca o glumă bună.

Sînt imagini din Bucureștiul primului deceniu al veacului nostru, Bucureștiul tramvaiului cu cai, al boierilor snobi, al venturianilor și ipistaților, al sărăcimii în amară luptă pentru pîine. Pe străzile — greu de recunoscut — pe care gonesc azi tramvaie cu duble motoare fabricate la Craiova, se tîra tramvaiul cu 2 cai (iar la deal cu 3) toropiți, plictisiți ca și conducătorul lor.

Și n-au trecut de atunci decît 50 de ani...

(Corespondență de I. Petcu)

Turism pe Mureș.

Chemarea apelor

Să fii drumeț doar al uscatului, al stațiunilor climaterice ori al plăjilor? Doar potecar al munților și pribeag prin văi și depresiuni ori numai vizitator de ruinate întărituri vechi și medievale? Nu! Nu e destul! Cînd trecătorul obișnuit pe drumurile prăfuite de vară ajunge la un rîu mai lat și îl trece, boarea curată și proaspătă ce colindă firul apei îl face să întîrzie pe podeț cu ochii la unde. Pe spatele undelor el ar putea aluneca ușor și departe, cu mai puțină osteneală și fără cheltuieli mari. Și cîte căi de apă nu sînt în bogata și mult înzestrata noastră țară! Scriitorul acestor rînduri a văzut turiști nautici pe Bistrița cea repede și învolburată, pe Dunărea cea lată și domoală, pe lacul Bucura din Retezat, la 2.020 m altitudine, pe tot soiul de rîuri mici și mari, pe lacuri de munte, de cîmpie ori de litoral. Ambarcațiunile folosite erau foarte variate: de la pluta simplă, alcătuită din camere de automobil, de la bărcile pneumatice ori pliante, pînă la snaipurile și yolele olimpice.

Turistul nautic se urcă în tren ori în autobuz cu bărcuța lui strînsă și vîrîtă în rucsac ori predată la vagonul de bagaje și coboară într-un oraș sau sat oarecare, neînsemnat poate pentru cetățeanul obișnuit, important port însă pentru turistul nostru. Cooperativa prozaică de pe strada principală devine baza de aprovizionare a navigatorului, iar malul ripos al rîului, golf nimerit pentru lansarea la apă a navei.

Unii cititori se vor întreba poate unde se duce și ce vede un turist nautic mai mult decît unul obișnuit?

Unde se duce? După timpul pe care îl are la dispoziție, turistul nautic își poate alege trasee mai scurte sau mai lungi. Pentru un traseu scurt, bucureșteanul poate să-și pună barca, de pildă, pe lacul Mogoșoaia, unde ajunge în treizeci de minute cu autobuzul 60 și, trecînd prin Colentina, Băneasa, Herăstrău și Floreasca, se oprește seara, să zicem, pe lacul Tei, de unde ia tramvaiul și se întoarce acasă, după ce a străbătut întreaga salbă nordică de lacuri ale Capitalei; ori pleacă la cabana Buda cu autobuzul 57, își pune acolo barca pe Argeș și pornește la vale; dacă nu vîslește, ci se lasă dus de curent printre malurile împădurite, ajunge după vreo două-trei ore la podul Copăceni, unde poate să coboare ca să se întoarcă în oraș cu autobuzul 59, ori poate pleca mai departe și să ajungă după două-trei zile la Oltenița; de acolo se înapoiază cu trenul. Un timișorean își pune barca, în mijlocul orașului, pe Bega, și, pornind printre sălcii, ajunge în două-trei ore la Otelec, de unde se întoarce cu trenul.

Acestea sînt cîteva pilde de trasee scurte; ele se pot alcătui în multe din orașele și satele patriei noastre.

Traseele lungi necesită mai multă experiență; trebuie să știi cum reacționează barca la curenți mai repezi, cum se trece prin salt o cascadă, cum străbați un vîrtej sau anafor, cum te ajuți cu vela cînd ai vînt prielnic, lucruri care se învață în cîteva zile de practică. Cine vrea să conducă o barcă trebuie să meargă cu ea, nu să se uite la alții.

Trasee lungi sînt destule: cursul superior al Bistriței cu lacul de acumulare Bicaz, Oltul între Miercurea Ciuc și Sf. Gheorghe ori între Făgăraș și Călimănești (restul e monoton), Dunărea între Călărași și Galați (cu Borcea, lacurile mărginașe cu Oltina și canalele de legătură ca feericul Filipoiu), Delta Dunării cu lacurile litoralului, cursurile superioare ale Siretului și Mureșului, apoi Trotușul, Tazlăul, Rîul Mare și Streiul pînă la Simeria, Vișeul, de la Gura Fintînii pînă aproape de Sighet și alte multe pe care fiecare turist și le poate alcătui singur ori cu ajutorul hărții.

Turismul nautic merge mînă în mînă cu drumeția de munte, căci unul se completează cu cealaltă; după ce ai făcut o tură prin creierii Bucegilor poți porni pe Ialomița la vale. De asemenea turistul nautic vizitează mai totdeauna localitățile pe care le întîlnește în cale, cu monumentele lor istorice, muzee ori monumente ale naturii. Turismul nautic înseamnă recreare, contemplare, îmbinate cu un pic de geografie, de zoologie și de istorie.

Și acum un răspuns la o ultimă întrebare. E lucru complicat să-ți procuri o barcă? Nu. La magazinele de sport se găsesc bărci pneumatice, sistem de colac oval, care se umflă cu o pompă de picior. La Reghin, se fabrică yole, snaipuri și staruri; pentru cei ce nu se hotărăsc nici pentru unele nici pentru altele, sportivii, plini de fantezie, au imaginat un sistem de plută foarte ieftină: patru-cinci camere de automobil, umflate și legate între ele, acoperite cu o punte construită din crengi și cetină. Cînd termini călătoria, arunci „puntea" și-ți rămîne să transporți doar camerele. Sistemul a dat rezultate bune.

Haideți deci cu barca pe ape...

Șerban ANDRONESCU

Cu barca în rada portului... Călimănești.

CÎND PLECAȚI PE APĂ, NU UITAȚI:

● Într-o excursie nautică de cîteva zile nu e necesar să luați prea multe lucruri cu dv. Încărcînd ambarcațiunea cu lucruri inutile, ea va intra mai mult în apă și va întîmpina o mai mare rezistență la înaintare.

● Un treninq, două maiouri, chiloți de baie, ciorapi, batiste, o pereche de pantofi de tenis (sau altă încălțăminte asemănătoare), iată echipamentul individual strict necesar pentru cîteva zile pe apă. O pălărie de paie sau ceva similar va apăra capul de razele fierbinți ale soarelui, iar o pelerină din material plastic ne va feri de ploaie.

● Împachetați toate obiectele de îmbrăcăminte în foi de material plastic, spre a evita udarea lor în caz de ploaie sau de răsturnare a ambarcațiunii.

● Împachetați de asemenea în pungi de material plastic pîinea și celelalte alimente ce se pot uda. Pentru a păstra reci alimentele, acoperiți pachetele cu un prosop ud și țineți-le într-un loc bătut de vînt. Nu luați cu dv. alimente alterabile sau greu digerabile. Luați apă potabilă în cantitate suficientă pentru o etapă. Apa de rîu sau lac nu e igienică.

● Dacă pe parcurs nu sînt adăposturi sau nu doriți să înnoptați în localități, un cort ușor e necesar pentru protecție în cazul unor nopți răcoroase ca și împotriva ploii și a țînțarilor. Înainte de culcare, afumați interiorul cortului cu o cîrpă arsă. Ungeți părțile descoperite ale corpului cu „Anefolid", substanță care gonește țînțarii.

● Amarați (fixați) bine toate obiectele, echilibrat, spre a nu dăuna stabilității ambarcațiunii.

● Păstrați în permanență asupra dv. actele și banii, într-o pungă din material plastic și în buzunar închis. Tot în punga de material plastic, ori în sacul de echipament, păstrați aparatul de fotografiat și ceasul.

● Dacă vă scăldați în larg, nu părăsiți cu toții barca; curentul apei sau vîntul o pot îndepărta suficient de rapid ca să n-o mai puteți prinde înotînd.

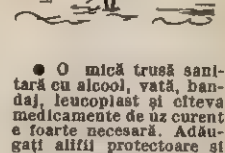

● O mică trusă sanitară cu alcool, vată, bandaj, leucoplast și cîteva medicamente de uz curent e foarte necesară. Adăugați altîi protectoare și medicamente pentru combaterea eventualelor arsuri ale pielii.

● Peticele și soluția de lipit nu trebuie să lipsească celor ce navighează cu bărci pneumatice. Leucoplastul poate fi folosit provizoriu — în cazul unor găurele produse în pneu.

● Nu uitați că circulația pe apă e reglementată, ca asemănîndu-se — într-o anumită măsură—celei terestre. Supuneți-vă normelor ei.

E BINE SĂ ȘTIM

Povestea vorbei

CUVINTELE ȘI ISTORIA TEATRULUI

Ne vom ocupa astăzi de cîteva cuvinte al căror înțeles e luminat de istoria teatrului: scenă, orchestră și strofă. Dintre acestea numai primul mai e și astăzi legat direct de teatru. Dar să le luăm pe rînd:

Scenă se trage de la cuvîntul grecesc skenè care însemna acum două mii cinci sute de ani „cort". Cortul acesta era o construcție foarte rudimentară aflată, pe vremea aceea, în spatele scenei propriu-zise, pe care se desfășura acțiunea pieselor. El ar corespunde astăzi culiselor.

Tot în vechiul teatru grecesc, orchestra era acea parte a teatrului în care era instalat corul, element indispensabil în orice tragedie sau comedie. Cuvîntul însemna de fapt „loc unde se dansează", aceasta pentru că rolul corului era o combinație artistică de cîntec și dans. De altfel și cuvîntul nostru coregrafie (arta dansului, a baletului) e derivat tot de la numele corului antic (în grecește choros).

Așadar, în teatrul grecesc antic dansul avea un rol deosebit de important; legătura dintre text și dans ne e amintită și de cuvîntul strofă, care azi înseamnă parte a unei poezii. Strofă a avut la început înțelesul „întoarcere" și se referea la anumite mișcări ale corului în orchestră (în înțelesul vechi al cuvîntului). Dansînd, corul se deplasa dintr-o parte în alta a scenei; cînd ajungeau la fiecare extremitate a ei, dansatorii se întorceau. Textul cîntat între două astfel de „întoarceri" se numea strofă (strophe) și constituie din punct de vedere coregrafic o unitate.

Sorin STATI

Colțul cosmeticienei

Legume și cosmetică

Dintre legumele de sezon, castraveții, cu proprietățile sale active, este foarte apreciat în cosmetică. Sucul său hidratează pielea, o hrănește și o catifelează, fiind folositor oricărei categorii de epiderme.

Sucul de castraveți bine pregătit și bine conservat poate fi folosit și în compoziția multor produse cosmetice. Iată cum îl preparăm pentru conservare: curățăm cîțiva castraveți mari, zemoși și-i dăm prin mașina de tocat. Zeama o filtrăm printr-un tifon. Șase pahare dintr-un astfel de suc îl combinăm cu un pahar și jumătate de alcool de 90°. Sticlele bine astupate se țin la rece. Cu ajutorul sucului de castraveți putem prepara un demachiant în compoziția căruia intră: 500 gr suc, 1 albuș de ou, 75 gr ulei de parafină și 20 grame tinctură benzoe.

Modul de pregătire: într-un castron de porțelan se bate albușul pînă devine consistent, se adaugă uleiul puțin cîte puțin și apoi, tot așa, tinctura benzoe. Cînd acestea sînt bine încorporate, se adaugă sucul de castraveți, bătînd totul cu un tel de făcut spumă. Acest „lapte de castraveți" se păstrează în sticle bine închise, într-un loc răcoros. Înainte de folosire se agită bine sticla, deoarece, uneori, produsele combinate se pot separa.

Georgeta MĂLIN

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

PE TEME CASNICE

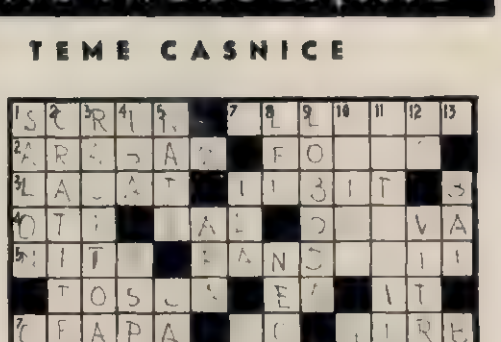

ORIZONTAL: 1) Sus sertare, jos sertare, iar la mijloc tot sertare! — Deși nu-i deșteptător, tot te trezește uneori. 2) A izgonit lemnele din bucătărie! — Cînd e... fermecat, se transformă în elicopter! 3) Șaradă... metalică cu cheie! — Îndrăgit. 4) Prefix pentru ureche — Îngerul păzitor al locuințelor din fondul obștesc (abrev.) — Ca-ntr-o locuință de burlac... 5) Ion, acasă, sau pe... stadion — Nerecomandabile în cadrul casnic (pop.). 6) Eroină de operă într-un flacon de colonie — Dinsa — Spetează. 7) Lacrimogenă pe funie, în cămară — Cobalt — Ride de oalele sparte! 8) Gospodină în cuibușorul ei — În lada de zestre (pl.). 9) Adeziuni — Cu părul ca grîul copt. 10) O jumătate de vilă! — Plantă decorativă tropicală — Tămbălău (fig.). 11) Avere — Ladă, ceva mai nobil spus. 12) Se păstrează în șifonier — Ai carte, ai parte; ai cărți le așezi în ele... 13) De îndată ce ai trecut pragul casei — ...Cosînzeana.

VERTICAL: 1) Pentru primirea musafirilor, pentru dana sau pentru... coafură! — Se pune... la oglindă! 2) Fără ele, nu există nici bucătărie — Canapea pentru ... sfaturi domnești! 3) Stațiuni polare pentru uz casnic — Vuiet. 4) E în mămăligă și totuși nu-i cocoloș! — Măturoi la... priză. 5) Fecior în Banat (pl.) — În Marte, la Veneția și... la televizor! — Notă muzicală! 6) Materie primă pentru baie! — Spirală săltăreață în fotoliu. 7) Refren popular — Metamorfoza coarnelor de cerb în... antreu (pl.). 8) Constelație în emisfera australă — Gaz cu care nu poți găti — Eroi principali în mediul casnic. 9) Servește la prepararea borșului și ca rimă la slobodă — Eftimie Bărbulescu — Lac în India. 10) A ocoli — Domiciliul... strungurilor, frezelor etc. — Jet neisprăvit! 11) Pe brațele lor te poți răzima cu nădejde! — Mama lui Ștefan cel Mare. 12) În calorifer! — Expoziție familială de bibelouri — În pernă! 13) Cadă, lavabou... etc. într-un cuvînt (pl.) — Pensulă... obeză pentru văruit pereții!

DIN TOATĂ LUMEA

Diagnosticul... copacilor „bolnavi"

Biologul Iuri Kașiro din Sverdlovsk a construit un aparat electric original cu ajutorul căruia doar în cîteva secunde se poate pune „diagnosticul" unui copac bolnav. Pentru aceasta, se măsoară rezistența electrică a scoarței copacului, ceea ce dă o indicație valabilă pentru „starea de sănătate" a totalității organismului vegetal.

Întregul aparat nu cîntărește mai mult de un kilogram și este alimentat de o baterie electrică de buzunar.

Soarele irigă deșertul!

Institutul de energetică „Krjijanovski" din Uniunea Sovietică a experimentat de curînd un dispozitiv de irigare care acționează cu ajutorul unor semiconductori alimentați de radiațiile solare. Un reflector — o „cupă" de aluminiu — concentrează razele solare pe plăci de semiconductori. Radiațiile încălzesc plăcile, generînd electricitate care pune în mișcare o pompă de apă.

Se fac încercări de a se mări randamentul semiconductorilor, care în prezent rămîne relativ scăzut.

Pește țintaș

În apele dulci ale Asiei de sud-est, trăiește un pește supranumit „țintașul" sau „stropitorul". El înoată toată ziua la suprafața apei, de-a lungul malului, căutîndu-și prada. Îndată ce o insectă se așază pe vreo plantă ce se ridică deasupra apei, stropitorul se apropie încetișor, soarbe puțină apă pe care o împroașcă asupra victimei, doborînd-o.

Stropitorul, pește extrem de mobil și jucăuș, se adaptează ușor captivității. Din bazinul acvariului, el stropește în față pe vizitatorii care nu-i cunosc obiceiurile. S-a întîmplat chiar ca, din cîteva jeturi, abilul țintaș să stingă țigările curioșilor ce îl priveau.

O nouă plantă carnivoră

Regiunile mlăștinoase ale Americii centrale sînt populate de o serie de plante care se hrănesc cu insecte.

De curînd, naturaliștii au descoperit o nouă plantă carnivoră — minuscula Drosera. Ea își întinde frunzele rotunde și păroase pe pămîntul mlăștinos. Picături de lichid viscos sînt presărate pe frunze, ca niște stropi de rouă. Insecte, care se apropie să soarbă din roua înșelătoare, cade în capcană. Frunza se închide ermetic, strînge bine victima care e atacată și digerată pe îndelete. După digestie, frunza se desface, rămînînd așa în așteptarea unei alte victime care să-i furnizeze prînzul următor.

De vorbă cu medicul

LUMINA OCHILOR

„Ca lumina ochilor" spune poporul, subliniind prin această comparație că nimic nu-i mai prețios omului decît simțul vederii. De aceea ochii, organele vederii, reclamă deosebite măsuri de ocrotire, de apărare împotriva eventualelor îmbolnăviri, a oboselii, a exceselor.

Se știe că pentru a putea vedea obiectele din mediul care ne înconjoară, acestea trebuie să se afle în cîmpul unei surse luminoase naturale sau artificiale. Dozarea acestei cantități de lumină acționînd asupra ochiului, are o mare importanță în legătură cu sănătatea lui.

Lumina insuficientă sau lumina excesivă obosește deopotrivă ochii și-i predispune la diferite afecțiuni.

Așadar, primul lucru de care trebuie să ținem seama este cantitatea de lumină care impresionează ochiul, mai ales atunci cînd el este solicitat la îndeletniciri prelungite în timp: scrisul, cititul, lucrul de mînă etc. O lampă de masă cu abajur mat, alb sau verde, și cu un bec de 60 wați dă o lumină potrivită dacă vine din partea stîngă, în special la scris.

Un alt factor de care trebuie să ținem seama este culoarea luminii. Vom folosi lumina albă la lucru, iar cea albastră sau verde pentru odihnă.

Foarte dăunătoare este lumina soarelui atunci cînd acționează direct asupra ochilor. Aceasta poate duce la pierderea vederii pentru un timp mai mult sau mai puțin limitat, în funcție de timpul cît lumina soarelui a acționat asupra ochiului. De asemenea foarte dăunătoare sînt razele emise de aparatele de raze ultraviolete, ca și de cele de sudură a metalelor, în cazurile în care acționează direct asupra ochilor; în decurs de opt ore ele pot produce o iritație puternică a ochilor cu consecințe uneori grave pentru vedere.

Razele invizibile, infraroșii, produse de mase de sticlă sau metale topite, pot duce la opacificarea cristalinului, producînd cataracta.

În toate aceste împrejurări ochii trebuie protejați cu ochelari fumurii. În timpul verii, cînd soarele luminează puternic, ca și în timpul iernii, cînd zăpada reflectă razele de soare, trebuie de asemenea să purtăm ochelari protectori.

Ochiul sănătos este un organ cu putere de adaptare. Dacă trecem dintr-o încăpere luminată într-una întunecoasă, la început nu vedem nimic. După circa cinci minute începem să distingem obiectele, iar după o trecere de 15 minute acestea devin aproape clare. Există însă persoane care nici după o oră sau două nu pot să se orienteze în întuneric. Asemenea persoane prezintă o deficiență a purpurei visuale din retină, cauzată de obicei de lipsa vitaminei A în organism. Această deficiență, denumită hemeralopie, se poate remedia consumînd alimente bogate în vitamina A sau prin administrarea directă de vitamină A medicamentoasă.

În afară de acțiunea factorilor nocivi enumerați, ochii mai trebuie feriți de traumatisme de orice natură. Unele din acestea pot produce leziuni ale ochilor cu pierderea treptată a vederii.

Să nu uităm niciodată că ochiul bolnav cere un tratament de urgență. Să ne adresăm deci de îndată oculistului la orice leziune sau defecțiune ivită la acest organ.

Dr. Silviu GHEREA

Dezlegarea jocului „Cîntece pentru Festival"

1) Helsinki — Ave. 2) Ore — Moscova. 3) Reveni — Orașe. 4) Amic — Ma — Arli. 5) Itinerar — L. 6) Căi — O — An — Men. 7) I — Ne — Profeta. 8) Ns — Muradeli. 9) Tineret — Toma. 10) Apăram — Timid. 11) Rominia — Case. 12) Iți — Urban — S.

Micul comentator

O MEDALIE GREU DE DECERNAT

de Florica ŞELMARU

Încă înainte de momentul solemn în care Ngo Dinh Diem şi-a băgat în cap să facă din capitala sa o capitală a austerităţii, încă pe vremea cînd Saigonul mai era supranumit „capitala plăcerilor" în sud-estul asiatic, sufletele milostive compătimeau viaţa băieţilor militari americani aruncaţi de destin (şi de Pentagon) pe aceste meleaguri. Unele din aceste suflete scriu şi la gazete — şi îmi aminteşte un articol care spunea în esenţă: bine, ceea ce oferă Saigonul bravilor noştri este foarte agreabil, dar dincolo de aceste lucruri foarte agreabile, pe tot teritoriul Vietnamului de Sud, inclusiv împrejurimile capitalei, sînt partizani, se luptă, se moare. Şi sufletul milostiv îşi exprima părerea de rău nu că militarii americani, trimişi să apere cu străşnicie în Extremul Orient credinţa strămoşească a popoarelor din aceastâ parte a lumii în „valorile occidentale", se întîmplă să şi moară — ci pentru că, atunci cînd aşa ceva se întîmplă, se întîmplă fără ca răposatul şi familia lui să aibă satisfacţia (!?) unei decoraţii.

Problema decoraţiei e acum, slavă domnului, rezolvată: a fost creată o medalie specială destinată trupelor expediţionare ale S.U.A. Aflt doar că atribuirea nou-înfiinţatei distincţii pare destul de delicată. Vedeţi, pe vremea cînd colonialismul era numai „clasic", promoţii întregi de ofiţeri ai puterilor stăpînitoare şi-au cucerit galoanele şi şi-au constelat pieptările operînd cu tunurile de bord sau de cîmp împotriva unor popoare care, fără arme sau cu arme primitive, luptau pentru libertate. Nici Statele Unite — al căror reprezentanţi se proclamă acum bigoţi ai anticolonialismului— nu se aflau atunci să poarte pe umăr, la vedere, „marea bită" teoretizată de Theodore Roosevelt... Colonialismul de modă nouă impune totuşi alte procedee: ocupaţia americană în Vietnamul de Sud sau în Taiwan se desfăşoară sub egida „alianţelor" cu nişte guverne de păpuşi care fără această ocupaţie ar fi fost de mult răsturnate de mînia populară; imixtiunea S.U.A. în ţările Americii Latine înseamnă „marea bită" în duioasa formulă a „alianţei pentru progres", dar bita nu rămîne mai puţin bită, destinată tocmai să împiedice în aceste ţări orice ar semăna a progres. De aici dilema pentru forurile chemate să medalieze pe apărătorii „valorilor occidentale" („valorile" spirituale, firească — vă asigur că nu ne-am gîndit, doamne ferește, la cele de bursă)...

Am dinaintea o hartă publicată recent de „New York Times": e o planisferă pe care sînt însemnate bazele militare ale S.U.A. şi locurile unde staţionează trupe din forţele armate ale S.U.A. Îţi plimbi ochii pe ea şi văzu nu vezi cui poate decerna Washingtonul medalia nou-nouţă, fără a compromite profesiunile sale de credinţă anticolonialistă şi, mai general, declaraţiile sale de respect pentru dreptul popoarelor la autodeterminare. Să fie distinşi cu ea deja amintiţii militari americani din Vietnamul de Sud? Să fie acordată celor din flota a 7-a de penibil renume, pentru sprijinul pe care îl acordă provocărilor clankaişiste, cînd patrulează în mod demonstrativ în strîmtoarea Taiwan?! Sau autorităţilor americane din Okinawa, pentru că iau cu impasibilă brutalitate măsuri împotriva populaţiei localnice, stăpîna de drept a insulei? Sau trupelor instalate în Marea Caraibilor, vajnică strajă dictatorăşilor sîngeroşi dispuşi să slujească politica anticubană a S.U.A.?! Sau trupelor din Germania occidentală pentru participarea lor, cînd mai directă, cînd mai indirectă, la o politică primejdioasă pe care şi populaţia vestgermană, în proporţii din ce în ce mai mari şi pe un ton din ce în ce mai energic, o reprobă?! Şi lista ar putea continua — fără ca dilema să-şi afle rezolvarea.

Autorităţile din S.U.A. au înfiinţat noua medalie — probabil ca să dea ostaşilor americani trimişi peste graniţe şi familiilor lor sentimentul că sînt puşi să facă o treabă onorabilă. Aflt de onorabilă însă, încît medalia, cum spuneam, va fi o distincţie tare greu de decernat. Pentru că fiecare exemplar poartă, nescrisă, dar clar şi de departe descifrabilă, inscripţia: „merite deosebite în acţiunea de sugrumare a voinţei popoarelor, de subminare a păcii".

POPORUL ENGLEZ DĂ RIPOSTĂ FASCIŞTILOR

Cordonul de poliţişti cu greu mai poate stăvili mulţimea indignată.

În pofida rezistenţei opuse de poliţişti, cordonul a fost rupt şi londonezii antifascişti se îndreaptă spre estrada unde se află fasciştii...

Piaţa Trafalgar din capitala britanică a fost recent martora unei riposte usturătoare date fasciştilor englezi, care au încercat să ridice capul în ultima vreme. Strigînd *„Afară cu adepţii lui Hitler"*, aruncînd cu mere şi roşii stricate în huliganii nazişti cocoţaţi pe o estradă, tăind firele microfonului şi, în cele din urmă, rupînd cordoanele de poliţişti şi luîndu-i la bătaie pe adepţii „führerului englez Mosley", mai multe mii de londonezi au zădărnicit astfel încercarea unui grup de fascişti de a organiza o întrunire. Intervenţia poliţiei pentru „restabilirea ordinei" s-a soldat cu...înlesnirea fugii fasciştilor şi arestarea a peste 50 de manifestanţi.

P.S. La închiderea ediţiei ne-a parvenit ştirea că şi locuitorii unui alt oraş englez — Manchester — au administrat o lecţie asemănătoare huliganilor lui Mosley.

Fotografii: „Keystone" — Londra

În timpul ciocnirii dintre manifestanţi şi adepţii lui Mosley.

Poliţia face „ordine" printre antifascişti. Precum vedem din aceste două fotografii, fasciştii sînt bine apăraţi.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Jamaica, independentă

Pe o plantație de trestie de zahăr din Jamaica.

„Am aflat că Jamaica își va cîștiga independența la 6 august 1962. Doresc să cunosc amănunte despre această țară".

Georgeta FLOREA, muncitoare, București

Răspunde GH. IOSUB, redactor la Radioteleviziunea română.

Situată în arhipelagul Antilelor Mari din Marea Caraibilor, în apropiere de Cuba și Haiti, fosta colonie engleză Jamaica are o suprafață de circa 12.000 de kilometri pătrați și o populație de peste un milion și jumătate de locuitori — în majoritate negri și mulatri, urmași ai sclavilor aduși de colonialiști din Africa. Capitala țării este orașul Kingston. Jamaica face parte din grupul de insule care a purtat denumirea de Indiile de Vest — denumire ce își are originea în eroarea pe care a săvîrșit-o descoperitorul lor, Cristofor Columb, crezînd că a atins țărmul Indiei. După ce, în decursul a două secole, a suferit jugul colonialiștilor spanioli, care au nimicit toată populația băștinașă — piei roșii — Jamaica a fost supusă, timp de alte trei secole, dominației colonialiștilor englezi.

Pînă nu demult Jamaica era cunoscută doar prin zahărul și romul său, care se situau pe primul loc în exportul acestei insule. De pe cele 50.000 de hectare cultivate cu trestie de zahăr se produc aproape 400.000 de tone de zahăr, anual. Pe insulă se mai cultivă bumbac, cafea și cacao. Producția culturilor destinate hranei populației este însă cu totul insuficientă (17.000 tone manioc și 10.000 tone porumb). Creșterea animalelor se resumă în special la capre. În ultimii ani, principala bogăție a insulei o constituie bauxita. Producția de bauxită pe anul trecut a situat Jamaica pe primul loc în lume.

În ciuda acestor mari bogății naturale, zdrobitoarea majoritate a locuitorilor insulei trăiesc într-o mizerie cumplită, iar șomajul cuprinde un sfert din populația aptă de muncă. Acest lucru se datorește faptului că bogățiile țării au fost acaparate de monopoluri engleze și americane. Astfel, plantațiile de trestie de zahăr aparțin monopolurilor „West Indian Sugar Co" și „Jamaica Sugar Co", iar uriașele zăcăminte de bauxită sînt exploatate de „Aluminium Jamaica" și „Reynold's Acola Mining Co", care plătesc 10 șilingi tona de bauxită și o vînd pe piața internațională cu 3 lire (1 liră = 20 șilingi), adică cu un supraprofit de 500%.

Ca urmare a unui acord încheiat cu Anglia în 1940, Statele Unite posedă în Jamaica o bază militară.

La 1 iunie a.c. Federația Indiilor de Vest a fost dizolvată și, potrivit voinței exprimate de populația insulei cu prilejul referendumului din septembrie anul trecut, Jamaica a-a desprins din federație, urmînd ca la 6 august 1962 să se proclame independența țării. Aceasta constituie o importantă victorie a luptei populației din Jamaica și o nouă înfrîngere a sistemului colonialist.

Pe scurt

Carmen Țîru și Orianna Custură, Galați. Examenul de admitere la Facultatea de farmacie din București va avea loc la începutul lunii septembrie. Se dau examene la următoarele materii: botanică, bazele darwinismului (scris și oral), fizică și chimie (oral). La Facultatea de biologie, același examen se va ține pe data de 18 septembrie, obiectele cerute fiind: botanică, zoologie, bazele darwinismului, anatomie (scris și oral) și chimie (oral). Ministerul Învățămîntului editează în fiecare an o broșură despre examenele de admitere, pe care ar fi bine să o consultați cînd va apare în librării, deoarece mai pot interveni unele modificări.

E. Toma, din Brad, regiunea Hunedoara, ne informează despre o consfătuire publică organizată de cooperativa „Moțul". Consfătuirea a fost urmată de un festival al modei. Corespondentul nostru propune ca asemenea consfătuiri să fie organizate și de alte cooperative din oraș, precum și de întreprinderea de industrie locală „Crișana".

Dr. Ioan Zăgreanu, Cluj. Fotografiile pe care ni le făgăduiți pot reda realizări din orașul sau regiunea dv., precum și peisaje, aspecte din activitatea culturală, excursii organizate într-un cadru mai larg etc. Fotografiile să nu depășească formatul de 9x12.

De la fotocorespondenți

Viitori contabili pentru gospodăriile agricole colective din regiunea Bacău. Cursul de specializare are loc la Centrul școlar agricol nr. 2 — Roman. *(Constantin Burnuc, Bacău)*

Unul din noile blocuri din Arad. *(Pavel Florian)*

G. A. S. Cîmpia Turzii a realizat o bună recoltă de grîu. Imediat după seceriș, mecanizatorii au trecut la arăturile adînci de vară. În fotografie: brigadierii Vasile Oprea (stînga) și Livia Urdă (dreapta), împreună cu trei dintre mecanizatorii care au lucrat la strînsul recoltei. *(C. Mica)*

„Atacul de la Smîrdan"

N. Grigorescu — Atacul de la Smîrdan.

„M-ar interesa unele date despre împrejurările în care a pictat Nicolae Grigorescu «Atacul de la Smîrdan», ce valoare reprezintă această pictură și unde se află expusă".

Romi BOTA
satul Măgura, raion Ilia, reg. Hunedoara

Răspunde la această întrebare AMELIA PAVEL, cercetătoare la Institutul de istoria artei al Academiei R.P. Romîne.

În ansamblul operei lui Nicolae Grigorescu, tabloul „Atacul de la Smîrdan" are o semnificație de o deosebită importanță. În primul rînd, pentru că ne demonstrează cît de legat a fost pictorul Nicolae Grigorescu de viața poporului nostru, de istoria patriei și mai ales de momentele ei de cotitură. Prima oară, ca tînăr, a pictat scena alegorică „Dragoș Vodă și zimbrul" și, în perioada Unirii, compoziția „Intrarea lui Mihai Viteazu la Alba Iulia". Ca artist matur, în fața evenimentelor războiului pentru independență a scotit firesc să-și pună talentul în slujba înfățișării unor realități care vorbeau despre patriotismul fierbinte al poporului și aspirațiile lui către libertate și dreptate socială. Cea mai reprezentativă dintre operele lui Grigorescu inspirate de războiul din 1877 pentru independență este compoziția „Atacul de la Smîrdan", aflată în Muzeul de artă al R.P.R. Este o pictură de mari dimensiuni, purtînd data anului 1885. Executat la cîțiva ani după încheierea războiului, tabloul constituie o admirabilă sinteză a observațiilor și studiilor făcute de artist „pe viu" în cursul campaniei. Împreună cu pictorii Sava Henția, G.D. Mirea și C. Popp de Szathmáry, Nicolae Grigorescu a fost prezent pe cîmpul de luptă, notîndu-și cu spontaneitatea și exactitatea caracteristice temperamentului său artistic, momente și figuri de pe front. Rezultatul acestor notații îl constituie un imens număr de desene-schițe, aflate unele la Cabinetul de stampe al Muzeului de artă al R.P.R., altele la Cabinetul de stampe al Academiei Republicii Populare Romîne. Pornind de la aceste schițe grafice și de la unele studii în ulei cu subiecte asemănătoare, Grigorescu a creat cunoscuta compoziție „Atacul de la Smîrdan", una din lucrările de bază ale genului picturii istorice la noi. Valoarea ideologică și artistică a acestei creații stă în conținutul ei profund democratic, concentrat în jurul ideii că făuritorul istoriei este poporul, că memorabila faptă a luptei pentru scuturarea jugului turcesc este în primul rînd opera celor mulți, simpli soldați ieșiți din rîndurile maselor muncitoare. Dar stă și în organizarea clară a compoziției, în forța ei evocatoare, în precizia cu care este redată atitudinea și mișcarea personajelor, care ne transportă parcă în mijlocul realității evocate.

În același timp prețios document istoric și operă de artă, tabloul „Atacul de la Smîrdan" este una din cele mai populare opere ale marelui nostru pictor.

„Am fotografiat fulgerul!"

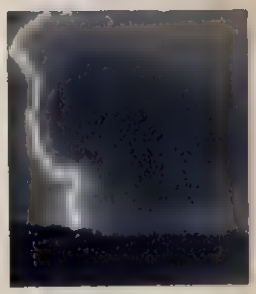

Sînt fotoamator și într-o seară din vara aceasta, pe la orele 22, în timp ce ședeam pe balconul locuinței mele, am reușit „să prind" pe peliculă fulgerul în toată lungimea lui. Fotografia v-o trimit pentru publicare.

prof. T. MAIDANIUC, Brașov

Cititorii către cititori

Valentina Konstantinovna Karp, elevă, satul Voicinet, raionul Călărași, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S., dorește să corespondeze despre muzică, filatelie, să facă schimburi filatelice și de ilustrate. Vor să corespondeze pe teme de literatură, muzică, sport, cinematografie și să facă schimb de ilustrate următorii: **Jenia Mitran,** elevă, Craiova, str. Olga Bancic 3; **Iacob Nanumeț,** tehnician, Hunedoara, bloc 77, ap. 19; **Georgeta Stoica,** funcționară, Hunedoara, str. Karl Marx 1; **Viorica Teodorescu,** funcționară, Hunedoara, Întreprinderea forestieră; **Pompei Pop,** Cluj, Complexul studențesc nr. 2.

Doresc să facă schimb de ilustrate următorii: **Adelina Simona Maziiu,** elevă, Brăila, str. Griviței 310; **Tanți Frenți și Nuța Urziceanu,** eleve, Deva, Șc. medie „Decebal"; **Steluța Cercelaru,** școl, Spitalul de copii, Piciiș, Hațeg; **Elena Dragomirescu,** elevă, com. Pătîrlagele, raion Cisău, reg. Ploiești; **Elena Rădulescu,** Șc. tehnică de maiștri zootehniști, Curtea de Argeș, bd. R.P.R. 15; **Rodica Dinu,** elevă, Medgidia, str. I.C. Frimu, bloc 2, ap. 14; **Luiza Andronescu,** elevă, Medgidia, str. Griviței 12; **Gh. Lăzăroiu,** elev, Curtea de Argeș, bd. R.P.R. 15; **Cornelia Dăscu,** elevă, Cîmpulung Muscel, str. Ion Giurculescu 8; **Costică Rusu,** Galați, bd. Gh. Coșbuc 219, camera 30; **Gelu Voloșeniuc,** Șc. tehnică agricolă nr. 1, Roman.

FLACĂRA
Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI — Nr. 31 (378)
4 august 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală 1 3507
cf. 33, Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

SATIRA

CARACTERE FARA CARACTER

Desene de Cik DAMADIAN

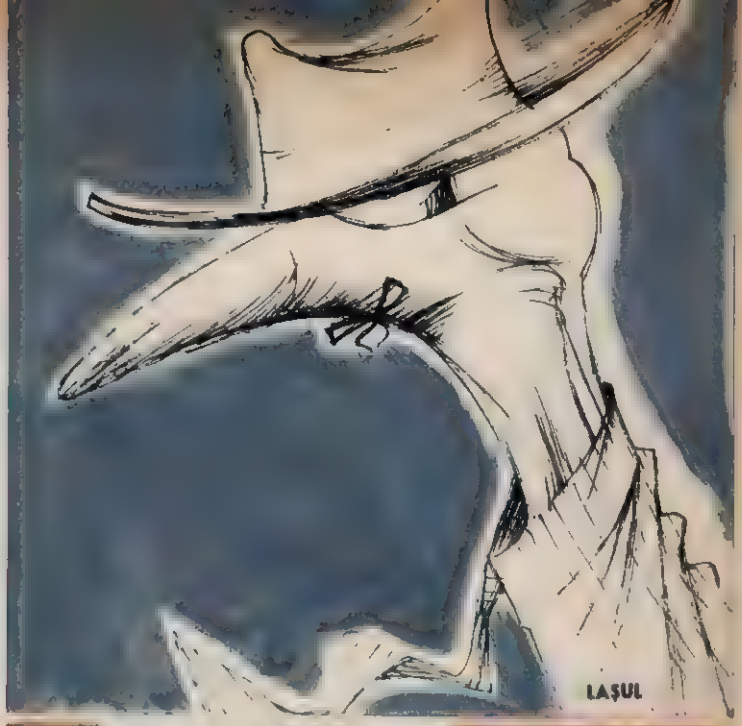

LAŞUL

BEŢIVUL

DELAPIDATORUL

NEGATIVISTUL

HUIGANUL

Viitorul cosmic al omenirii

de N. VARVAROV, E. T. FADEEV (U.R.S.S.)

„Saltul" în Cosmos al omenirii şi, în primul rînd, înfăptuirile Uniunii Sovietice, care se situează în fruntea acţiunii de explorare a Cosmosului, nu pot să nu îmbogăţească în mod simţitor cunoştinţele noastre despre Univers. Acest lucru devine deosebit de limpede în lumina succeselor celor mai recente ale cosmonauticii şi îndeosebi a înfăptuirii, pentru prima dată, a unui zbor comun în grup în spaţiul cosmic a două nave — „Vostok-3" şi Vostok-4" — conduse de Andrian Grigorievici Nikolaev şi Pavel Romanovici Popovici.

În legătură cu acest eveniment de excepţională însemnătate, publicăm articolul de faţă, care tratează unele probleme — poate mai puţin dezbătute — legate de realizările actuale şi de perspectivele care se deschid în faţa omenirii în domeniul astronauticii şi al studierii Universului.

Bazîndu-se pe succesele tehnicii rachetelor, oamenii de ştiinţă studiază în prezent spaţiul din jurul Pămîntului şi al Lunii şi încep să pătrundă spre planetele cele mai apropiate.

ORAŞUL ZBURĂTOR

A venit timpul realizării practice a ideii construcţiei unor mari sateliţi artificiali ai Pămîntului şi a unor staţiuni cosmice cu personal ştiinţific. Pe planeta Venus precum şi pe altele vor apărea staţiuni ştiinţifice automate, iar apoi va descinde acolo şi omul. În legătură cu aceasta se ridică noi şi importante probleme. Din această categorie face parte, de pildă, construirea unor baze cosmice de alimentare, fără de care nu sînt de conceput zboruri interplanetare cu rachete care folosesc combustibil chimic. Ideea construirii acestor baze a fost emisă pentru prima oară de K.E. Ţiolkovski cu peste 50 de ani în urmă. În prezent ea îşi găseşte concretizarea în diferite proiecte, ca, de pildă, proiectul de staţiune elaborat de Smith-Ross, oraşul zburător al lui D. Romik, proiectat pentru 20.000 de oameni etc.

Cercetări deosebit de intense se vor desfăşura şi în direcţia folosirii altor tipuri de energie pentru motoare-rachetă, care deocamdată nu există, dar prin crearea cărora se vor putea realiza viteze de ordinul a zeci de kilometri pe secundă. A fost emisă şi ideea posibilităţii creării unor rachete mezonice şi fotonice care să atingă viteze apropiate de viteza luminii şi să reprezinte astfel un mijloc corespunzător pentru zborurile intragalactice şi chiar intergalactice.

EXPERIENŢE ŞI CERCETĂRI NOI ŞI ORIGINALE ÎN COSMOS

Chiar şi lansarea primilor sateliţi artificiali şi a primelor rachete cosmice a dus la obţinerea unor informaţii atît de bogate încît

este necesară o revizuire a concepțiilor existente asupra esenței multor procese. Continuarea seriei de cercetări începute va permite să se facă lumină în numeroase probleme ale fizicii Pămîntului, geodeziei, geologiei, selenografiei, fizicii Soarelui, astrofizicii etc. Studiul datelor referitoare la comportarea organismelor plantelor și animalelor, dar mai ales a celui omenesc, în Cosmos va stimula apariția și dezvoltarea impetuoasă a unor noi direcții și ramuri în biologie și medicină.

La o importantă lărgire și aprofundare a cunoștințelor noastre despre natură va duce și organizarea unor experiențe și cercetări noi și originale în Cosmos. Toți astronomii năzuiesc, de pildă, să iasă cu telescoapele lor dincolo de limitele atmosferei pămîntești.

O asemenea măsură științifică ar îmbogăți considerabil concepțiile omului despre Univers, deoarece ar aduce importante corective datelor astronomiei optice, ar permite să se facă observații sistematice în noi zone ale spectrului undelor electromagnetice, să se facă descoperiri într-o serie de domenii pînă în prezent necunoscute.

Folosirea aparaturii științifice cosmice înseamnă o uriașă lărgire a hotarelor cunoașterii, înseamnă apariția unor noi posibilități de pătrundere a rațiunii noastre în esența lucrurilor, de trecere de la o esență la alta, mai profundă etc. Mai mult decît atît, mijloacele de cercetare pe care astronautica le furnizează științelor asigură o considerabilă accelerare a progresului științific în numeroase domenii.

Importanța pătrunderii omului în Cosmos nu se limitează la latura cantitativă, adică la lărgirea și accelerarea procesului de cunoaștere. Tot atît de importantă, dacă nu chiar mai importantă, este latura calitativă, adică modificarea caracterului însuși al științelor naturii, al metodelor, orientării, conținutului și structurii lor.

ȘTIINȚELE „TERESTRE" DEPĂȘESC HOTARELE PĂMÎNTULUI

Pînă nu de mult, aproape toate științele naturii (în afară de astronomie) își concentrau atenția de obicei asupra studierii naturii terestre, a obiectelor, fenomenelor și proceselor terestre. Însă de prin secolul al XIX-lea (și mai ales în secolul nostru) situația a început să se schimbe radical. Rînd pe rînd, numeroase discipline științifice au început să depășească hotarele Pămîntului. Una dintre primele științe care a pășit pe această cale a fost matematica. Crearea de către N.I. Lobacevski a unei noi geometrii, care este denumită pe bună dreptate „Geometria Cosmosului", a făcut ca în științele naturii să se contureze tendința de lărgire a proporțiilor cercetării, de studiere a unor probleme științifice pe plan cosmic, tot ceea ce este terestru constituind doar un caz particular. Această tendință a fost confirmată curînd prin dezvoltarea mecanicii și fizicii, care au pășit cu și mai mult curaj în Univers. Un jalon important în acest domeniu l-a constituit apariția teoriei relativității.

Particularitățile relevate mai sus în dezvoltarea științelor naturii s-au manifestat și mai clar în ultimele decenii. În acest timp au apărut o serie întreagă de științe sau direcții de sine stătătoare sau capitole ale diferitelor științe, care încep cu cuvîntul „astro": astrobiologia, astrobotanica, astrogeografia, astrogeologia, astrochimia (sau cosmochimia) etc., fără a mai vorbi de astronautică. Iau naștere aeronomia (care studiază atmosfera exterioară a Pămîntului învecinată direct cu Cosmosul), medicina cosmică și o serie de alte discipline. Cu alte cuvinte, problematica cosmică cuprinde toate ramurile și capitolele fundamentale ale științelor naturii, de la matematică și mecanică, pînă la biologie și medicină.

O NOUĂ ȘI IMPORTANTĂ REVOLUȚIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ

Întoarcerea științelor naturii cu fața spre Cosmos a trebuit să ducă, și a dus realmente, la o nevoie stringentă de noi instrumente de studiere nemijlocită a obiectelor, fenomenelor și proceselor cosmice. Metodele indirecte de cercetare, deși și-au păstrat întreaga lor însemnătate, nu mai puteau să asigure precizia, amploarea, profunzimea și ritmul necesar în cunoașterea naturii cosmice. Deoarece în cadrul progresului științific apăruse o nouă necesitate materială, ea trebuia satisfăcută. Acest lucru s-a obținut cu ajutorul tehnicii rachetelor, care a oferit oamenilor de știință posibilitatea de a transporta aparatura științifică dincolo de limitele Pămîntului.

Așadar, lansarea sateliților și a rachetelor cosmice a fost pregătită de întreaga dezvoltare a științelor naturii. Crearea lor era necesară și inevitabilă, însă în același timp trimiterea în Cosmos a primelor aparate științifice a marcat un salt calitativ de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea gîndirii științifice.

Se poate afirma, deci, că progresul astronauticii practice marchează o nouă și importantă revoluție tehnico-științifică, a cărei esență constă în transformarea științelor naturii și a științelor aplicate din științe pur pămîntești prin caracterul, conținutul, orientarea și metodele lor — în științe cosmice, care servesc la cucerirea nu numai a naturii terestre, ci și a celei din apropierea sistemului solar.

CREAREA UNEI A DOUA NATURI, „UMANIZATE"

O importanță fundamentală o prezintă faptul că în prezent capătă un caracter cosmic nu numai știința, ci și practica.

Să ne oprim în primul rînd asupra acelui domeniu al practicii care poartă denumirea de experiment științific (în sensul cel mai larg și mai profund al acestui cuvînt). Aici „elementul cosmic" a început să-și croiască drum încă înainte de apariția sateliților artificiali și a rachetelor și, la prima vedere, fără nici o legătură cu dezvoltarea astronauticii. Acest aspect s-a concretizat în primul rînd în reproducerea, copierea sau modelarea unor condiții și procese cosmice în cadrul experiențelor științifice.

A doua trăsătură importantă a cosmizării experiențelor științifice a constituit-o lărgirea limitelor spațiale ale experimentelor mult în afara hotarelor Pămîntului. Prima experiență în Cosmos a fost efectuată în anul 1946, cînd oamenii de știință au reușit să efectueze radiolocația Lunii. Experimentările cosmice cuprind în prezent întregul front al științelor naturii și al științelor tehnice și aplicate, devenind un element important al științei experimentale în genere.

Orice experiență științifică înseamnă o atitudine activă a omului față de natură, presupune transformarea de către om a lumii înconjurătoare. Într-adevăr, apariția unui sistem de sateliți artificiali ai planetei noastre (fie ei chiar temporari) nu este nimic altceva decît continuarea în afara Pămîntului a acțiunii de creare a unei a doua naturi, a unei naturi artificiale, „umanizate". Acest aspect va deveni și mai clar în momentul în care se va realiza lansarea unor sateliți artificiali veșnici care se vor roti la distanțe îndeajuns de mari de Pămînt și se vor crea sateliți artificiali ai Lunii, ai planetelor și îndeosebi mari sateliți ai Soarelui. Toate acestea vor modifica, într-o anumită măsură, structura și aspectul general al sistemului solar.

INDUSTRIA DIN ETER

Întrucît acțiunea de transformare a naturii de către om se va ridica pe o treaptă nouă, cosmică, este evident că același proces se

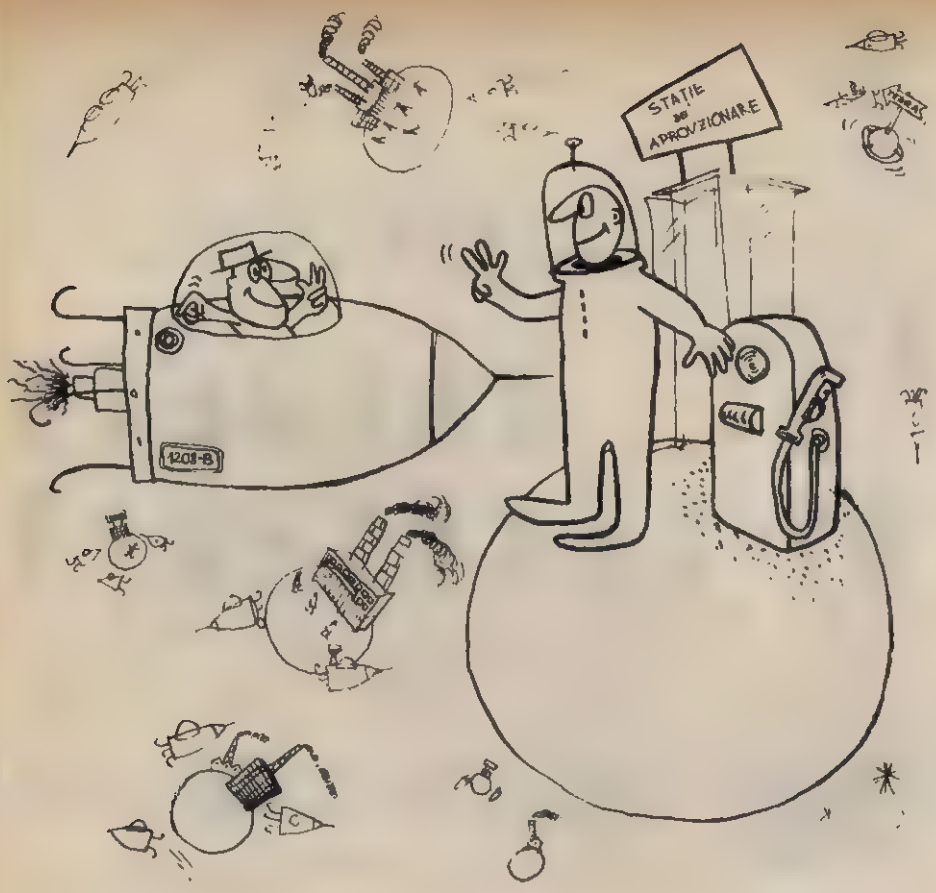

va desfășura și în ceea ce privește producția. Apariția în viitor a producției cosmice a fost prevăzută încă de Țiolkovski, care a scris despre „industria din eter". În prezent această idee capătă contururi din ce în ce mai clare. Se știe că — în afară de crearea unui mediu apropiat de mediul pămîntesc — oamenii care vor trăi în Cosmos vor avea nevoie de alimente, de diferite aparate științifice și de mijloace tehnice în vederea eventualelor reparații ale acestora etc. În acest scop va fi necesară dezvoltarea energeticii. De asemenea, va fi necesară punerea în valoare a *materiilor prime existente* pe alte planete. Tot atît de necesară va deveni producția de alimente pe planetele explorate de om.

Este important de relevat că apariția și dezvoltarea în condițiile cosmice a unor noi ramuri ale tehnicii, a unor noi metode tehnologice și de producție, vor exercita la rîndul lor influențe asupra bazei tehnice și de producție de pe Pămînt.

Realizările tehnico-științifice cele mai prețioase obținute în procesul cunoașterii Cosmosului își vor găsi, fără îndoială, o largă aplicare și pe planeta noastră. Progresul producției cosmice va transforma în ultimă analiză forțele de producție de pe Pămînt.

Întrucît progresul științific se desfășoară în prezent pe un „făgaș cosmic" tot mai pronunțat, ne permitem să afirmăm că după cosmizarea largă a științelor naturii (și paralel cu aceasta) va începe o cosmizare mai mult sau mai puțin largă a practicii de producție a omului.

De fapt, într-un anumit sens, cosmizarea producției a și început, cu toate că omul n-a creat încă o „industrie în eter". În tehnică și în industrie, în procesele tehnologice folosite în prezent se înfăptuiește tot mai frecvent reproducerea artificială și folosirea condițiilor, factorilor și fenomenelor cosmice sau a unor elemente ale acestora. Oamenii își subordonează forțele naturii cu caracter cosmic. De pildă, crearea energeticii nucleare și îndeosebi termonucleare nu este nimic altceva decît supunerea și folosirea în scopuri de producție a unor fenomene care nu există în mediul specific pămîntesc, însă care sînt extrem de răspîndite în Cosmos. Industria elementelor transuranice, a altor elemente chimice artificiale, precum și a izotopilor radioactivi reprezintă, într-un anumit sens, o ramură cosmizată a industriei, deoarece aceste substanțe nu există pe Pămînt și abia de curînd unele dintre ele au început să fie descoperite în stele.

EXTINDEREA ÎN MASĂ A SOCIETĂȚII OMENEȘTI ÎN COSMOS

Însă lucrurile nu se rezumă la aceasta. Pătrunderea omului în Cosmos va impune rezolvarea unui mare număr de probleme legate de crearea unui mediu artificial, de transformarea naturii cosmice, de organizarea producției cosmice. Progresul în acest domeniu va deschide posibilități reale pentru apariția populației extraterestre, pentru dezvoltarea societății omenești în Cosmos. Va veni timpul cînd dezvoltarea socială va impune transformarea acestor posibilități în realitate.

Firește că necesitatea materială a creării condițiilor necesare pentru lărgirea forțelor de producție, a procesului de producție în ansamblu, nu va constitui singurul motiv al pătrunderii oamenilor în Cosmos. Dezvoltarea societății va determina apariția unor noi stimulente pentru populare Cosmosului de către om, stimulente care deocamdată ne sînt necunoscute.

Este profund greșită concepția potrivit căreia viitorul cosmic al omenirii nu poate fi decît o acțiune silită, un rezultat al unei presiuni externe din partea naturii (o catastrofă cosmică care ar amenința Pămîntul sau populația lui, pieirea planetei noastre, destrămarea biosferei, stingerea Soarelui etc.). După cum în prezent pătrunderea oamenilor în Cosmos nu este dictată de împrejurări exterioare, ci de nevoile și legile interne ale progresului tehnico-științific, tot așa și viitoarea extindere în masă a societății în Cosmos nu va fi dictată de o amenințare din afară a existenței omului (deși și acest lucru este posibil), ci în primul rînd de cerințele dezvoltării producției.

Popularea de către oameni a Cosmosului nu este o utopie și nici un fenomen întîmplător dictat de cauze episodice. Ea reprezintă o etapă logică și necesară în dezvoltarea societății și a naturii.

(Text prescurtat)

Ilustrații de Liliana ROȘIANU

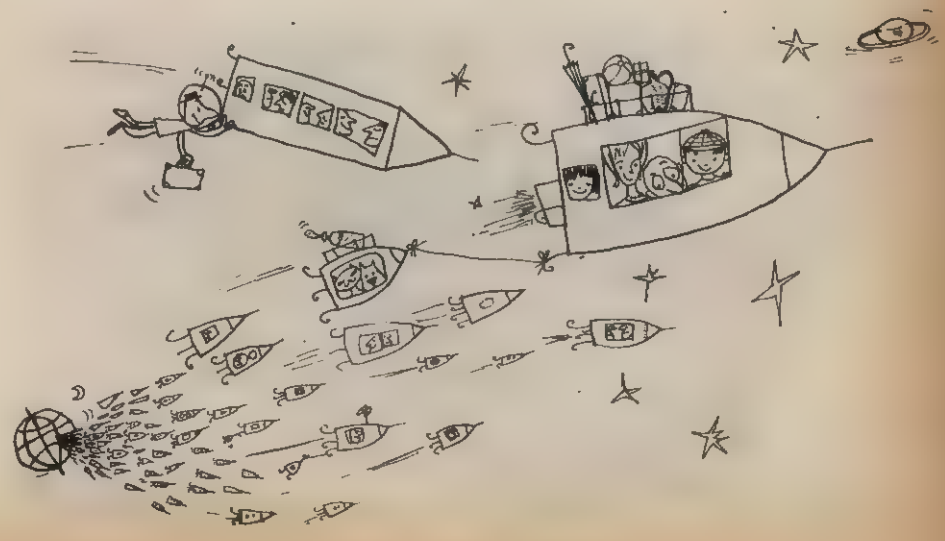

G. Pokrovski

Vehiculul viitorului:

RACHETA DE TRANSPORT

În prezent în Uniunea Sovietică se discută intens problema folosirii rachetelor intercontinentale pentru transport. „Această problemă este foarte firească și actuală" — declară Gheorghi Pokrovski, doctor în științe tehnice. Racheta poate face din întregul glob pământesc un singur oraș în care fiecare om în cursul unei zile, dacă este nevoie, poate să se întâlnească cu oricare alt locuitor al planetei noastre.

Savantul sovietic subliniază că în U.R.S.S. a și fost creată o astfel de industrie de rachete puternice.

Desigur, se poate presupune că la început rachetele vor fi folosite pentru transportarea materialelor importante, corespondenței, matrițelor de ziare, iar abia după aceasta vor fi utilizate pentru transportarea oamenilor antrenați în acest scop și, în sfîrșit, a călătorilor.

Folosirea rachetelor de transport în scopuri pașnice poate contribui la o foarte mare apropiere a popoarelor din diferite țări — spune G. Pokrovski.

Ilustrațiile noastre reproduc două desene ale profesorului Pokrovski în care acesta înfățișează — după concepția sa — startul și intrarea în atmosfera terestră a viitoarei rachete intercontinentale de transport...

Reproduceri speciale pentru „Flacăra" de M. KULEȘOV (U.R.S.S.)

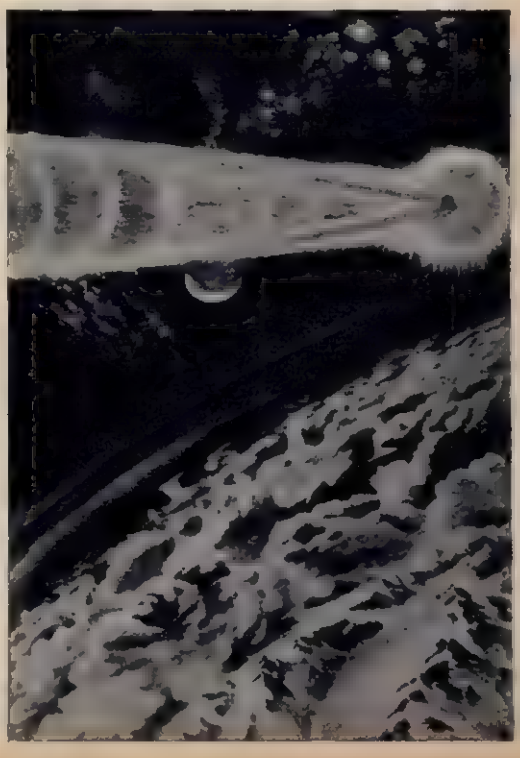

Paharul pe care-l vedeți în fotografie se bucură de aprecieri pozitive pe piața externă.

trans-parențe

De mult, foarte de mult, cînd piramidele nu erau încă înălțate, niște oameni care frigeau carnea în vatra nisipurilor au avut sentimentul unei mari revelații: au descoperit sticla sub formă de mărgeluțe și au privit-o neînțelegător, cu mirare, ca pe un fenomen inexplicabil. Mai tîrziu, mărgelele acestea au fost transformate în plăci de sticlă colorată și puse în piramide, pentru a le spori frumusețea și măreția. Dar sticla ce avea să uimească lumea, sticla de care astăzi nu ne putem închipui că ne-am putea lipsi, s-a născut în mileniul nostru, prin secolul XII, la Murano, lîngă Veneția. Atunci s-a înființat prima fabrică din lume. Utilizată mai ales la fabricarea podoabelor, sticla era pe vremea aceea mai scumpă ca aurul. O oglindă de sticlă, de pildă, de un decimetru pătrat se vindea cu 100 ludovici aur, în timp ce o oglindă de aur prețuia cu mult mai puțin. Explicația stă în faptul că oglinzile din sticlă erau mai bune, adică, fiind mai dure ca cele din aur, rezistau la zgîriat; pe de altă parte, imaginea pe care o reflectă oglinda din sticlă e cu mult mai clară decît cea reflectată de o placă de aur.

Sticla de Murano a făcut curînd ocolul lumii. A ajuns și în Romînia. A adus-o Mircea cel Bătrîn și a pus-o în geamurile mînăstirii Cozia.

Să trecem însă de la evul mediu la contemporaneitate.

Precum se știe, și sticlarii romîni produc lucruri demne de luat în seamă — obiecte căutate și prețuite aici și peste hotare. Ați văzut candelabrele de la Teatrul de Operă și Balet din București sau pe cele din marile restaurante? Sînt candelabre romînești. Poate că vaza în care țineți dumneavoastră trandafirii, sau abajururile de la lustră, sau serviciul de vin sînt tot de acolo de unde e candelabrul de la Teatrul de Operă și Balet. Știți de unde? De la fabrica de sticlă de pe valea Bistrei, de la Pădurea Neagră, din vecinătatea Oradei. E cea mai veche fabrică de sticlă din țara noastră. Poftiți, vizitați-o! Faceți cunoștință cu cele 500 de articole care se fabrică aici. Multe din ele iau drumul Americii, Angliei, Elveției, Austriei, Iranului etc.

Dar s-o luăm de la început. Să vedem drumul sticlei de la nisip și pînă la arătoasele căni „Leona" și „Dina". Poftim, intrați în prima încăpere.

Aici e camera de amestec. Aici chimia își spune cuvîntul său greu. Ea fixează, printre altele, transparențele și culorile viitoarelor vaze. Cum se prezintă sticla în camera de amestec? Parcă am fi în încăperea unei mori, cu hambarele pline de făină. Asistăm la pregătirea amestecului pentru sticla semicristal alb. Poftim rețeta: nisip înmobilat cu acid clorhidric, calcar, barită, carbonat de sodiu, carbonat de potasiu, azotat de sodiu, sulfat de sodiu calcinat, trioxid de arsen, selen metalic, oxid de cobalt. Vreți un semicristal de altă culoare? Rețeta e aproape aceeași; suferă modificări doar în privința coloranților și decoloranților. Culoarea fumurie cere oxid de nichel, cea albastră sulfat de cupru și oxid de cobalt, cea neagră reclamă oxidul de fier, iar culoarea

În vaza aceasta crinii, gladiolele, calele şi alte flori, oricît de mari ar fi, se... simt foarte bine.

După ce au cunoscut temperatura de 1.400 grade, după ce au fost născute, toate produsele de sticlă de la Pădurea Neagră trec printr-un nou foc. De data aceasta se călesc în cuptorul de recoacere la o temperatură de 600 grade. Paharele pe care le vedeţi au fost fotografiate chiar în acest cuptor.

verde nu se poate naşte fără bicromatul de potasiu sau cel de sodiu. Ce este, aşadar, sticla? Păi, e o vadră de nisip amestecată cu niacaiva doctorii — zicem noi, profanii, în timp ce chimia îi dă cuvenita definiţie: sticla e o substanţă chimică coloidă solidă. Hai mai departe. Aici sînt cuptoarele. Au o temperatură de 1.400 grade Celsius. Este necesară o temperatură atît de ridicată, deoarece sub 1.400 grade nisipul nu se mai topeşte, adică nu devine fluid şi, ca atare, nu poate da naştere sticlei.

Văd că v-aţi oprit curioşi lîngă tînărul acesta frumos care-şi trece cu rapiditate mîinile peste gura lui Rudy, adică gura unui pahar. Acum i l-au „suflat" băieţii din brigadă şi dumnealui îl dichiseşte. Iosif Szűcs îl cheamă pe tînărul acesta brunet, care îşi depăşeşte zilnic norma cu 15-20%.

Ziceţi că omul acesta care ia sticla topită pe băţ şi o învîrteşte ca la... „nu e vaza, uite vaza" umblă cu şmecherii? Pardon, e un om foarte serios, e unul din cei mai buni „suflători" şi-l cheamă Ion Joarcă.

Hai să mergem la alt cuptor. Sute de căni, de vaze, de pahare, de borcane trec din nou prin botezul focului. De data aceasta la o temperatură ceva mai joasă. Se călesc vreme de două ore şi trei sferturi. Pleacă apoi la decalotat, unde li se taie plusurile de dimensiuni, şi cunosc apoi sărutul, şi cel dur, şi cel fin, al şlefuitoriei. O ultimă operaţie, ambalajul, şi paharul ajunge pe masa dumneavoastră, vaza este aşteptată de proaspete gladiole, iar diversele borcane şi flaconaşe iau drumul laboratoarelor de farmacie.

Aţi vizitat deci întreaga fabrică. V-au încîntat, spuneţi, sculptorii în sticlă, care lucrează fără nici un desen. V-au impresionat precizia mîinii lor şi fineţea sculpturilor. Pînă acum, la Pădurea Neagră au fost create peste 1.500 modele de sculptură în sticlă. La baza acestor modele au stat inspiraţia creatorilor şi dorinţele cumpărătorilor.

Spuneam că la Pădurea Neagră există cea mai veche fabrică de sticlă din ţară. Pe cît e de veche, pe atît a fost de rudimentară pe timpul cînd o stăpîneau diverşi patroni. Dar în anii din urmă locurile acestea au cunoscut evidente semne de înnoire. Hala de cuptoare a fost refăcută, s-au ridicat două blocuri muncitoreşti, cinematograf, magazin universal. În cursul acestui an camera de amestec va fi complet renovată şi dotată cu utilaj modern. Atelierul de pictură se măreşte considerabil; tot în acest an se prevede ca în scurtă vreme capacitatea de producţie a fabricii să crească simţitor pe seama lărgirii întreprinderii şi a dotării cu mijloace de producţie de înaltă capacitate.

Semicristalului acestuia, transformat în scrumieră, i se dau, de către sculptorul în sticlă Ion Magdaş, cele mai fine cizelări.

Cana pentru limonadă primeşte din partea pictorului decorator Szuz Emeric noi frumuseţi.

Cine merge la Pădurea Neagră rămîne încîntat de valea Bistrei, de sălbăticia fermecătoare a munţilor şi pădurilor din împrejurimi. Dar şi mai încîntat rămîne de lucrările de artă ale sticlarilor care din tată în fiu trimit podoabele sticlei româneşti peste multe meridiane ale lumii.

George CIUDAN
Fotografii de Tr. PROSAN

INTERNATIONAL SCARAOSCHI COMPANY

Vorbind despre marile monopoluri imperialiste care, pe vremuri, jefuiau bogățiile petroliere ale țării noastre, cunoscutul militant al mișcării muncitorești din Romînia, Ștefan Gheorghiu, obișnuia să le numească în mod plastic: „Scaraoschi internațional". Într-adevăr, monopolurile imperialiste desfășoară o acțiune diabolică de înrobire și spoliere a unor țări întregi, fierb în cazanul exploatării capitaliste milioane și milioane de oameni. Deși în ultimii ani sfera dominației lor s-a îngustat continuu, ele nu-și abandonează țelurile și își perfecționează tot mai mult metodele de asuprire și jefuire a popoarelor. Imperialismul devine tot mai odios, mai antiuman, mai avid de profituri. În ciuda concurenței dintre ele, marile monopoluri din lumea capitalistă constituie — cînd e vorba de scopul comun — o uniune a exploatatorilor și negustorilor de moarte ce poate fi numită pe drept cuvînt „International Scaraoschi Company".

La cartierul general al blocului NATO, de la Paris, a avut loc una din reuniunile protagoniștilor acestei alianțe agresive. Personajele prezente nu erau însă nici miniștri și nici generali, ci mari businessmeni, versați în tranzacții-mamut.

Întîlniri asemănătoare au avut loc — desigur în alt cadru — și înaintea celui de-al doilea război mondial. În anii de după război însă ele s-au ținut periodic în „momentele-cheie". Prima, în mai 1954 la hotelul „Bilderberg" din Oosterbeck (Olanda); în martie 1955 la Barbizon, lîngă Paris; în septembrie 1955 la Garmisch-Partenkirchen (R.F.G.); în mai 1956 la Fredensborg (Danemarca); în 1957 pe insula Saint Simon's (S.U.A.); în septembrie 1958 în orașul englez Buxton.

Participanții la aceste consfătuiri au devenit cunoscuți sub numele de „grupul de la Bilderberg" — după firma hotelului unde s-au întîlnit pentru prima dată. Ei se adună periodic, constituind un fel de „consiliu al zeilor" marii finanțe imperialiste, care coordonează acțiunile oligarhiei financiare internaționale și își fixează punctul de vedere în legătură cu problemele politicii interne și internaționale a țărilor capitaliste. Reuniunile lor seamănă cu o ședință de guvern — mai bine-zis „supraguvern". În cadrul lor se pun la punct probleme ca: împărțirea piețelor, schimbul de patente industriale, standardizarea producției; în atenția participanților stă, mai ales, militarizarea continuă a economiei țărilor capitaliste.

CINE SÎNT EI?

„... Aproape o treime din producția capitalistă mondială este concentrată în mîinile a numai 200 de monopoluri uriașe" — se arată în documentele Congresului al XXII-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Care sînt aceste monopoluri? Vom aminti doar cîteva.

Publicistul american Ferdinand Lundberg scria încă acum cîteva decenii că Statele Unite aparțin unui grup compus din 60 dintre cele mai bogate familii. Acestea formează vîrful piramidei, fiind urmate de un alt grup, de 90 de familii mai puțin bogate și de încă 350 de familii de milionari nu atît de influente și bogate, dar care n-au putut fi absorbite ori strivite de cercul privilegiat al celor 60 de familii din fruntea ierarhiei; acestea și-au subordonat întreaga economie, aparatul de stat, forțele armate, presa etc.

Puterea lor nu se limitează la Statele Unite. Datorită uriașelor investiții de capital plasate în străinătate, monopolurile americane și-au întins tentaculele asupra întregii lumi capitaliste.

În cadrul celor 60 de familii există o rețea încîlcită de relații de familie și de afaceri, de participări reciproce ale unora la întreprinderile celorlalte. Din acest labirint se desprind contururile cîtorva grupuri principale de capitaliști, între care s-a statornicit de-a lungul timpului o anumită ierarhie, potrivit puterii financiare a fiecăruia. Printre aceste grupuri erau cunoscute de multă vreme familiile Morgan, Rockefeller, Dupont și Mellon, grupurile din Chicago, Cleveland și Boston, precum și grupul Kuhn-Loeb.

În ultima vreme, în acest „clasament" s-au produs anumite schimbări. Unele din aceste grupuri și-au pierdut din forță; în schimb au apărut grupuri monopoliste noi, cum sînt acelea din California și din Texas.

Care sînt cele mai bogate și mai influente corporații? Firește, în condițiile militarizării crescînde a economiei, acelea legate de producția de război.

Pe primul loc între monopolurile americane al căror business îl constituie producția și negoțul de armament se situează „General Dynamics Corporation". Din uzinele acestui trust, răspîndite pe întreg teritoriul S.U.A. precum și în Canada, ies în șuvoi continuu uneltele morții. „General Dynamics" și-a legat strîns soarta de cursa înarmărilor. Trustul de astăzi a fost întemeiat în 1899 sub denumirea de „Electric Boat". Firma se ocupa cu construcția de submarine. De-a lungul anilor, afacerile sale au evoluat în mod inegal și, între 1919 și 1931, trustul a ajuns în pragul falimentului. Apoi a venit iarăși o perioadă de afaceri mănoase — perioada pregătirii și apoi aceea a desfășurării celui de-al doilea război mondial. 84 milioane de dolari — iată totalul profiturilor obținute de stăpînii trustului (mai bine-zis cifra mărturisită oficial) de pe urma comenzilor de război.

În perioada imediat următoare războiului trustul s-a aflat în fața unor complicații. Cauza? Condițiile... de pace! Dar politica războinică a imperialismului american, pregătirile în vederea declanșării unui al treilea incendiu mondial l-au salvat și de astă dată pe „Electric Boat", care a trecut de la construcția de nave maritime la construcția de avioane. În 1952 firma a fost rebotezată, luînd denumirea pe care o poartă în prezent. După care, rînd pe rînd, „General Dynamics" a înghițit un șir întreg de trusturi concurente: „Consolidated Vultee Aircraft" în 1954, „Stromberg-Carlson Company" și „Liquid Carbonic Corporation" în anii următori. Portofoliul comenzilor a crescut vertiginos: peste un miliard și jumătate de dolari în 1955, peste două miliarde în 1956, peste două miliarde și jumătate în 1959.

O înfățișare asemănătoare și un istoric aproape similar are și monopolul „Boeing Airplane". Este vorba de cel mai mare monopol american în domeniul construcției de avioane. Fondat în 1916, acest monopol a evoluat

de asemeni între perioade de propășire a afacerilor (coincizînd cu anii de război) și perioade de dificultăți (coincizînd cu anii de pace). Cel de-al doilea război mondial i-a adus comenzi uriașe, de 2,7 miliarde de dolari, și profituri — oficial mărturisite — de 143 milioane de dolari. În anii războiului, imperiul lui „Boeing Airplane" s-a extins foarte mult. Au fost construite numeroase uzine noi, făcîndu-se în acest scop investiții de 62,2 milioane de dolari. Dar sumele acestea n-au ieșit din casele de bani ale firmei. Ele au fost puse la dispoziție, aproape în întregime, de stat, pe seama contribuabililor. A fost un „plocon" care a făcut ca firma să salte multe trepte spre vîrful ierarhiei monopolurilor americane, ajungînd în rînd cu cele mai de seamă caracatițe ale capitalului monopolist.

În anii postbelici, stăpînii lui „Boeing Airplane" s-au situat și se situează printre cei mai mari profitori ai cursei înarmărilor. „Boeing" produce avioane și rachete de diferite tipuri, realizînd de pe urma comenzilor Pentagonului profituri uriașe. În uzinele acestui monopol se construiește, de pildă, racheta „Minuteman", pentru a cărei achiziționare guvernul S.U.A. a cheltuit în 1960-1961 suma de 500 milioane de dolari.

Pe același calapod sînt construite și celelalte monopoluri americane — „North American Aviation", „Lockheed Aircraft Corporation", „General Electric Company" ș.a.m.d.

Alături de marile corporații americane acționează monopolurile din alte state capitaliste.

Industria Angliei este dominată de două trusturi mari. Trustul „Vickers" produce arme de toate tipurile, începînd cu puști și mitraliere și terminînd cu avioane cu reacție și crucișătoare. Trustul „Imperial Chemical Industries" (I.C.I.) produce explozibile, gaze de luptă și armament. Împreună cu firmele dependente de ele, ca de pildă „Associated Electrical Industries" (A.E.I.), aceste două trusturi aparținînd familiilor Rotschild, Chamberlain și altor cîtorva grupuri, exploatează aproximativ 300.000 de muncitori.

În Franța — în cadrul faimoasei clici a celor 200 de familii — vîrfurile principale ale capitalului financiar le constituie îndeosebi familiile Schneider și de Wendel. E drept că, în ultimele decenii, forța acestora a scăzut mult. Schneiderii, care rivalizau pe vremuri cu „Vickers", au trecut pe un plan secundar pe piața mondială capitalistă a înarmărilor. Totuși monopoliștii francezi nu renunță la planurile lor de a-și recîștiga vechile poziții. În acest scop ei se aliază cu finanța vest-germană și italiană. Această alianță a luat, de pildă, forma așa-numitului „triunghi al înarmărilor", în care s-au asociat marile monopoluri producătoare de armament din Franța, Germania occidentală și Italia.

În Germania occidentală întîlnim o altă constelație de mari monopoluri. Încălcînd prevederile Acordului de la Potsdam privind decartelizarea, puterile occidentale au permis refacerea concernelor de război care îl înarmaseră pe vremuri pe Hitler. Azi ele contribuie la înarmarea Bundeswehrului. Astfel, concernul „I.G. Farbenindustrie" nu numai că a fost restabilit, dar e chiar mai puternic decît era în trecut. El a depășit substanțial forța rivalului său englez „I.C.I.". Stînd în fruntea acestui trust gigantic, proprietarii săi — grupurile Merton și Abs — (care controlează de altfel și „Deutsche Bank", societatea „Metallgeselschaft" și altele) se situează pe primul loc al oligarhiei financiare din Reichul de la Bonn.

Aceste mari trusturi, împreună cu partenerii lor din Belgia, Olanda, Suedia și din alte țări vest-europene, formează un păienjeniș de uniuni monopoliste, carteluri și sindicate capitaliste. Acționînd cînd mînă în mînă, cînd separat, ele își umflă averile de pe urma militarizării economiei țărilor capitaliste, de pe urma pauperizării maselor.

NOI PRETENDENȚI

În ultima vreme a crescut tot mai mult rolul monopolurilor japoneze pe piața mondială capitalistă. În trecut aceste uniuni aveau un caracter închis, de familie — aparținînd așa-numitelor familii *dzaibatsu*; astăzi s-au ivit în Japonia uniuni monopoliste după modelul acelora din țările imperialiste occidentale: uniuni financiaro-monopoliste. O caracteristică importantă a acestor uniuni este împletirea monopolurilor cu statul, dezvoltarea capitalului monopolist de stat.

Pe zi ce trece, pe piața capitalistă se simte tot mai mult presiunea acestor monopoluri, dornice de expansiune. Ziarul japonez „Tokio Shimbun" scria acum cîtva timp: „Pentru noi Africa reprezintă a treia piață de export, urmînd, ca mărime, după America de Nord și Asia de sud-est". Într-adevăr, în anii din urmă comisvoiajorii imperialismului japonez au apărut tot mai sistematic în țările Africii. Ei plasează mărfuri în Nigeria și Ghana, în Federația Rhodeziei și Nyassalandului, construiesc o fabrică de zahăr și una textilă în Egipt, proiectează „valorificarea" subsolului Republicii Congo.

Se observă de asemeni o vie activitate a monopolurilor italiene pe piața capitalistă. Acestea caută să ocupe poziții îndeosebi în America Latină. Ele au și reușit să facă pași în această direcție în Argentina, Mexic, Chile, Venezuela. De pildă grupul monopolist „Pirelli" controlează numeroase mari întreprinderi din America Latină. Între ele se numără: „Conductores Electricos" (Mexic), „Compania Industrial Brasileira" (Brazilia), „Compania Industrial y Comercial" (Argentina). Asupra Americii Latine și-au întins tentaculele și alte monopoluri italiene: „F.I.A.T.", „Monteccatini", „S.N.I.A.-Viscoza" și altele.

Un grup monopolist — și nu dintre cele mai puțin hrăpărețe — care acționează pe piața mondială capitalistă îl constituie... Vaticanul. Acesta și-a înfipt ghearele în economia a numeroase țări din Europa apuseană și din America Latină. După date incomplete, Vaticanul posedă peste 10 milioane hectare de pămînt, din care 350.000 ha în R.F. Germană. Acțiunile întreprinderilor industriale aflate în posesia Vaticanului sînt evaluate la 12 miliarde de dolari.

CIOCNIRI ÎNTRE MAGNAȚII DOLARULUI

Scopul și politica comună nu fac totuși ca între marile grupuri monopoliste să domnească armonia. Deși unite în lupta împotriva intereselor popoarelor, monopolurile desfășoară între ele veritabile războaie de culise, atunci cînd e vorba de reîmpărțirea sferelor de influență.

De-a lungul anilor, între vîrfurile capitalului monopolist din S.U.A. s-a stabilit o anumită scară ierarhică. Gruparea din Wall Street — în cadrul căreia au un rol predominant dinastiile Morgan și Rockefeller — deține încă locul întîi ca forță economică, financiară și politică. Dar este caracteristic faptul că grupările care au apărut mai recent în arenă, tinerele caracatițe, dau dovadă de mai multă vitalitate decît grupările mai vechi. Noile grupări își sporesc capitalurile într-un ritm mult mai rapid decît cele vechi, ceea ce face ca ponderea lor în ansamblul oligarhiei financiare să crească din ce în ce mai mult. Ele încolțesc adesea pe concurenții lor din Wall Street și, cînd se ivește momentul prielnic, înhață cîte o halcă din imperiile Morganilor și Rockefellerilor.

Un caz interesant de acest fel a avut loc acum cîțiva ani. Magnatul Robert Young, unul din exponenții grupării din vestul mijlociu (Middle-West), încheind o înțelegere cu miliardarii din Texas, a pornit atacul asupra unuia din marile domenii ale Wall Streetului — calea ferată „New York Central". Vorbind despre această operație, care s-a încheiat cu victoria lui Young, ziarul „New York Times" scria: „În S.U.A. a izbucnit un război financiar de asemenea proporții cum rar s-a mai întîmplat în acest secol. După șapte ani de manevre, Robert Young a lansat o provocare directă marilor averi ale familiilor Morgan, Vanderbilt, Rockefeller și Mellon".

Un alt conflict între grupările din vestul mijlociu și Wall Street a avut ca obiect exploatarea zăcămintelor de minereu de fier din peninsula Labrador. Aceste zăcăminte, reprezentînd un izvor de colosale profituri, aparțin unor monopoluri din vestul mijlociu. Dar zăcămintele sînt situate departe de regiunea marilor lacuri, unde se concentrează industria grupului din vestul mijlociu, iar mijloacele de transport (pe uscat și pe apă), necesare aducerii minereului spre uzinele prelucrătoare, sînt controlate de gruparea din Wall Street, care, spre a-și lovi concurenții, le-a impus tarife extrem de urcate.

În 1952, ca ministru al finanțelor a fost numit George Humphrey, unul din exponenții de seamă ai grupării din vestul mijlociu. El a folosit poziția cucerită spre a-și rotunji, în primul rînd, propria avere. În anii cînd a fost ministru, valoarea acțiunilor trusturilor în care era interesat a crescut ca drojdia: acțiunile lui „M.A. Hanna Company", de pildă, au crescut cu 120 milioane dolari, iar acțiunile firmei „Hanna Cowl and Iron" cu 400 milioane dolari. Humphrey s-a îngrijit însă și de interesele întregii grupări; el a trecut prin Congresul S.U.A. un proiect de lege privind construirea unei căi navigabile pe fluviul Sf. Laurențiu, cale care va permite aducerea minereurilor de fier din Labrador fără a se apela la serviciile grupării din Wall Street. Deși lupta în jurul acestui proiect n-a încetat — întrucît cei din Wall Street, profitînd de plecarea lui Humphrey din guvern, caută să împiedice realizarea lui — fapt este că gruparea din Wall Street a suferit încă o înfrîngere.

Cazuri similare pot fi înșirate la nesfîrșit. Caracatițele monopoliste se încaieră și se luptă continuu între ele.

IMPERII CE APUN

Dar pe spinarea cui se petrece procesul de îmbogățire a marilor companii monopoliste? Cine sînt acei care suportă consecințele politicii de militarizare ca și pe acele ale ciocnirilor dintre marile monopoluri? Desigur că popoarele respective. Exemple de sărăcire a maselor din diferite țări capitaliste se pot da cu sutele. Ne vom mărgini însă să amintim numai situația din cea mai înaintată, cea mai „prosperă" dintre țările capitaliste — și ne va fi ușor să înțelegem situația din celelalte:

Statisticile arată, de pildă, că în S.U.A. 1% din populație (marii capitaliști) deține 59% din avuția națională, în vreme ce unei mase imense ce reprezintă 87% din populație îi revine doar 8% din venitul național. Cît dreptate are profesorul Gelbricht cînd afirmă în cartea sa „Capitalismul american": „Marea corporație controlează pe american, mijloacele lui de existență și sufletul lui".

Este adevărat că Rockefellerii și Rotschilzii, ca și complicii lor, își continuă încă uneltirile tenebroase. Dar apusul atotputerniciei lor nu este departe. Popoarele știu că destinele omenirii nu mai sînt azi la cheremul magnaților imperialiști. Epoca noastră este epoca prăbușirii imperialismului, a lichidării sistemului colonial, epoca triumfului socialismului și a comunismului pe scară mondială. Principala trăsătură distinctivă a timpurilor noastre este transformarea sistemului mondial socialist în factorul hotărîtor al dezvoltării societății omenești.

Imperialismul, cu ajutorul forței sale de șoc — fascismul — a încercat să împiedice, prin război, mersul dezvoltării istorice a omenirii. Dar fascismul a fost înfrînt în cel de-al doilea război mondial. Întregul sistem imperialist a suferit prin aceasta o lovitură ireparabilă. Imperialismul a încercat apoi să bareze calea revoluțiilor socialiste din Europa și Asia. Și această încercare a dat greș. Socialismul a devenit un sistem mondial. Astăzi imperialismul face totul pentru a menține sistemul robiei coloniale. Dar acest sistem e pe cale de dispariție. Astfel, popoarele lumii taie unul după altul tentaculele caracatiței imperialiste. Ea se mai zbate, mai e încă extrem de periculoasă, dar forța ei este în rapidă scădere. Corporația „International Scaraoschi Company" este sortită falimentului.

M. CÎRLOANȚĂ

Ilustrații de A. POCH

PROCES

În fața președintelui de tribunal, a procurorului și a juraților, înaintea cetățenilor din sală care asistă stupefiați la proces, o tînără belgiană, Suzanne Van de Putte, în vîrstă de 25 de ani, vorbește cu ochii scînteind de furie:

— Da. Recunosc. Am ucis. Propriul meu copil. Nu aveam altă cale. Blestem! Blestem să cadă asupra celor care m-au împins să iau viața copilului.

Și tînăra mamă se prăbușește în hohote peste bara boxei.

★

Există în lume dragoste felurită. Dragoste care începe de la prietenie și trece prin pasiune pînă la adorație. O gamă bogată de sentimente ce crește, se dezvoltă și, uneori, poate prea de multe ori, se stinge, se ofilește.

O singură, o unică dragoste nu se stinge, ci rămîne totdeauna așa cum s-a născut: uriașă, puternică, inalterabilă, permanentă. Este dragostea maternă. Cu toții am trecut prin suflul ei fierbinte.

La 22 mai a.c. în maternitatea belgiană Saint-Vincent, femeia din boxă a dat naștere unui copil, primul ei născut, de mult așteptat.

Nașterea a decurs normal, dar orele se scurg, ciudate, neliniștitoare, fără ca mamei să-i fie prezentat pruncul.

— Este o fetiță. Are însă nevoie de îngrijiri speciale — încearcă s-o liniștească medicul Wuerts, directorul clinicii.

— O fetiță? — exclamă Suzanne fericită. O să-i dau numele de Karine. Dar vă rog, vă implor, arătați-mi-o. Vreau s-o văd. Cum arată? E frumoasă? Brunetă? Blondă? Cu cine seamănă? E doar primul meu copil...

Adevărul nu mai poate fi ascuns. Încet, codindu-se, sora s-a apropiat de patul lăuzei, legănînd la piept o păpușică dulce și roză, care zîmbea dintre imaculatele scutece...

— Vai! Ce minunată e fetița mea... Vino, te rog, mai aproape, soră... Mai aproape...

Un țipăt sfîșietor și mama, înnebunită, începu să urle.

— Nu! Nuuu! Acesta nu-i copilul meu! Nuuu! Ce i-ați făcut? Cine l-a nenorocit?

Micuța Karine, lipsită de brațe, cu pălmuțele cît petalele bobocului de trandafir crescute direct pe coaste, continuă să-i zîmbească nevinovată...

★

Da. Există multă și felurită dragoste în lume. Există și marea, sfînta dragoste de mamă! Dar pe lume se mai află și „Softenon" și „Kevadon" și „Contergan" și „Distaval".

Ce sînt astea? Nume de balauri, de monștri? Unde se află, unde se ascund ei?

Da. Sînt nume de balauri. Și nu se ascund ci, ambalați în cutii atrăgătoare, se oferă spre vînzare, în toate farmaciile, drogheriile și drug-store-urile din S.U.A., Anglia și R.F. Germană.

Prin gurile difuzoarelor și ecranele televizoarelor, în paginile ziarelor și revistelor, pe pînzele cinematografelor, pe ziduri, pe garduri, pe panouri și afișe volante li se face o deșănțată reclamă: „Fără Softenon nu poți dormi". „Fără Contergan nu te liniștești". „O pastilă de Kevadon te face iarăși om". „Dacă Distaval n-ai luat nu poți spune că ești un om adevărat"...

Softenon! Kevadon! Contergan! Distaval! Ziua și noaptea. Noaptea și ziua! E la modă, e modern, e indispensabil! Pentru combaterea insomniilor, pentru combaterea grijilor, pentru liniștirea nervilor, pentru a face viața mai frumoasă...

Societatea „Chemie Grünenthal G.m.b.H." din Stolberg — R.F.G. — putea fi mulțumită. Lansase noul ei produs „la modă", sedativ-somnifer, care-i aducea milioane. Milioane de mărci din Germania occidentală, milioane de lire din Anglia, milioane de dolari din S.U.A., milioane de franci din Belgia. Adunate de peste tot, de pretutindeni unde „miracolului secolului" i s-a permis — datorită forurilor medicale corupte sau cointeresate — punerea în liberă vînzare.

Cînd s-a căsătorit, în martie 1961, Suzanne Van de Putte nu-și închipuia că va ajunge la pruncucidere...

Copilul fără mîini, adus pe lume de Suzanne. Una din mii de victime nevinovate ale afaceriștilor lipsiți de scrupule...

Un an... doi... Și iată că Europa occidentală este bîntuită de un flagel nou: se nasc monștri. Copii fără brațe sau fără picioare, cu cap de broască, fără urechi... „Monștri phocomeli" — cum îi numește medicina.

Părinții sînt distruși, autoritățile medicale alarmate intră în panică. Savanții, laboratoarele, pornesc rapide investigații.

Nu era însă nevoie de prea multe investigații. Profesorul Hoff din Frankfurt (R.F.G.) făcuse încă în 1961 o comunicare la un congres de medicină internă, dînd un semnal de alarmă asupra Conterganului care, conform indicațiilor firmei producătoare, se recomanda a fi folosit și pentru calmarea copiilor nervoși și chiar a sugarilor „plîngăreți", precum și pentru liniștea în casă...

În Marea Britanie doctorul Speirs de la maternitatea scoțiană din Stirlingshire a depistat „Distavalul", găsindu-l printre medicamentele folosite de zece mame ce au dat naștere unor astfel de monștri. O dată cu confirmarea nocivității produsului de către clinicile de pediatrie din Köln, Düsseldorf și Hamburg, precum și cu avertismentul lansat de o doctoriță din S.U.A. de la „Food and Drug Administration" asupra toxicității thalidomidului, scandalul a răbufnit în presă, cu toate încercările lui „Chemie Grünenthal G.m.b.H." din Stolberg de a-l mușamaliza. Reclamei i-a luat locul panica.

„Patru milioane de cetățeni din R.F.G. înghit seara, înainte de culcare, somnifere!" „Peste 5.000 de victime ale Conterganului...!" „Se nasc 3-10 monștri pe zi!" „Pînă-n toamna anului 1962 și poate și mai departe se vor mai naște copii-monștri, din cauza Conterganului!" „Cinci prunci fără brațe la Torino — Italia!"

În sfîrșit, concernul chimico-farmaceutic din Stolberg a dispus retragerea „miracolului" de pe piață, din R.F.G., Anglia, Belgia, S.U.A., Brazilia și Japonia, țări în care pătrunsese moda „deconectantului liniștitor".

★

Proces. În boxa acuzaților a tribunalului din Liège, o tînără mamă povestește, halucinată:

— Am pus lapte în biberon... Și miere... Și un somnifer puternic... Soțul meu Jean... mama... sora mea Monica și medicul casei au știut... N-am putut face altfel.

★

Proces. Cinci mii de monștri...? Nu. Cinci mii de victime ale modului de viață capitalist. Cinci mii de crime care se pot făptui numai în țările unde doar banul are putere de lege. Cinci mii de monștri? Nu. Încă cinci mii de capete de acuzare împotriva societății rînduite pe exploatare.

Procesul a depășit boxa acuzaților de la tribunalul din Liège, împletindu-se cu „cazul" unui alt produs din R.F.G., „Merra", care a fost retras de pe piață pentru că produce orbirea. Procesul din Liège se mai leagă și cu procesul din Italia al uleiurilor vegetale falsificate, al puilor de găină injectați cu un preparat tiroidian stimulator al creșterii, dar cu efecte tragice pentru consumator, cu margarina toxică din Franța etc...

Adevăratul proces nu se desfășoară deci în vreo sală de tribunal cu boxe severe, ci în conștiința oamenilor cinstiți care înfierează cumplitele procedee capitaliste.

Maria ARSENI

CE-AI VREA SĂ AFLI, DOCTORE?

SĂ ÎNCERCĂM SĂ COMPARĂM CORPUL OMENESC CU UN ATLAS ÎN CARE MAI EXISTĂ HĂRŢI CU UNELE PETE ALBE. ÎN JURUL LUI STAU APLECAŢI MII DE SPECIALIŞTI CARE ÎL STUDIAZĂ ÎN AMĂNUNT, ÎN ÎNTREGIME, PE CAPITOLE, PE REGIUNI. DIN CÎND ÎN CÎND PE UNELE PAGINI CU PETE ÎNCĂ ALBE APARE CÎTE O TRĂSĂTURĂ ABIA SCHIŢATĂ. ALTEORI PAGINI ÎNTREGI SE UMPLU DEODATĂ CU UN DESEN VIGUROS ŞI CLAR.

ESTE EXTREM DE IMPORTANT CA FIECARE MEDIC, ORIUNDE AR FI EL, SĂ AFLE CÎT MAI CURÎND CÎND ŞI CUM S-A COMPLETAT UNA DIN PAGINILE CU PETE ALBE ALE ATLASULUI, FIINDCĂ ACEASTA, PENTRU MULŢI BOLNAVI, ÎNSEAMNĂ SĂNĂTATE, VIAŢĂ.

CE A APĂRUT, CE E NOU ÎN CEEA CE A APĂRUT? UNDE SE GĂSESC AMĂNUNTE? CUM SE APLICĂ? CE REZULTATE AU DAT? ASEMENEA ÎNTREBĂRI ŞI MULTE ALTELE ASEMĂNĂTOARE SE ADRESEAZĂ CĂTRE CENTRUL DE DOCUMENTARE MEDICALĂ.

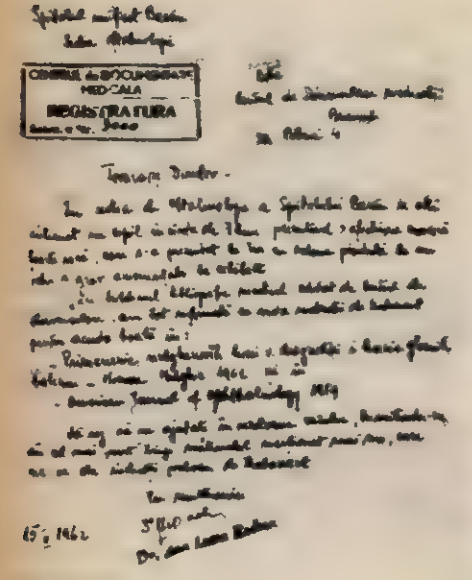

Tovarăşe director,

În secţia de oftalmologie a Spitalului din Bacău se află internat un copil în vîrstă de 7 luni, prezentînd o afecţiune oculară foarte rară, care a venit la noi cu vederea pierdută la un ochi şi grav ameninţată la celălalt.

Din buletinul bibliografic medical, editat de Centrul de documentare, am fost informată că există indicaţii de tratament pentru această boală în:

— Primenenie rentghenovîh lucei v diagnostike i lecenii glaznîh boleznei — Moscova, Medghiz 1961;

— American Journal of Ophtalmology 1959.

Vă rog să ne ajutaţi în rezolvarea cazului, trimiţîndu-ne în cel mai scurt timp materialul menţionat mai sus, care ne-ar da indicaţii preţioase de tratament.

Cu mulţumiri,
Dr. Ana Lucia Radian

Un semnal de alarmă declanşează un sistem de informare bine organizat, cu antene în toată lumea. Să urmărim ce se întîmplă în strada Polonă nr. 4.

Aproape zilnic pleacă spre poştă transporturi de pachete cu reviste şi publicaţii destinate bibliotecilor medicale din ţară. Unele publicaţii sînt editate chiar de Centrul de documentare medicală. Se expediază cărţi cerute cu împrumut de medici din toată ţara, microfilme după cărţi rare, reviste medicale româneşti care pleacă în toată lumea, traduceri operative din cărţi noi şi articole de revistă, scrisori etc. Pentru a vă da seama mai bine de volumul expedierilor menţionez o singură cifră: 100.000 lei cheltuieli poştale anual.

Una din sălile de lectură ale centrului. Într-un an, 25.000 de cititori consultă 92.913 publicaţii. Cît de variate sînt preocupările se poate vedea din cinci scurte răspunsuri la întrebarea noastră: Ce citiţi?

← *Dr. Constantin Dumitrescu*, asistent la clinica de boli de nutriție a I.M.F. București: sînt abonat la 14 publicații, din care extrag problemele care mă interesează, ca de exemplu rolul ficatului în metabolismul fierului, tratamentul cu sulfamide al diabetului etc.

Dr. Aristița Rădulescu, spitalul „Cantacuzino", secția O.R.L.: urmăresc cele mai noi tehnici chirurgicale — în special chirurgia surdității — și specialitățile care au contingență cu O.R.L. Am cerut și am obținut traduceri după două lucrări din reviste sovietice recente despre infecția de focar și manifestările alergice cutanate. →

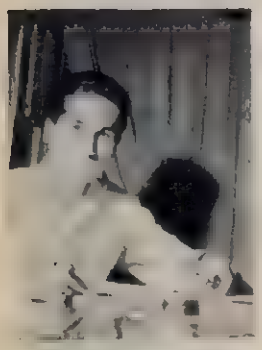

← *Șerban Sichitiu*, student la Facultatea de medicină generală, anul III: găsesc aici un material bogat care mă ajută la pregătirea examenelor.

Dr. D. Salzberg, medic primar, șeful secției medicină internă a spitalului „Gheorghe Marinescu": mă documentez asupra problemelor de diagnostic și de tratament cu tehnici noi de investigație. Consult atlasele și iconografiile foarte bune de care dispune centrul, citesc despre citologie, electrocardiografie, electroencefalografie etc. →

← *Dr. Mihaela Georgian*, spitalul „I.C. Frimu", clinica medicală: urmăresc în special pancreatita acută și corelația hepato-ovariană despre care pregătesc o lucrare. Pe baza materialelor citite am ținut în ultimul an trei referate la cercul internilor din cadrul Facultății de medicină.

↑ Parte din depozitul de cărți al unei biblioteci sui-generis. Este într-adevăr o bibliotecă deosebită, mai ales pentru că cele peste 50.000 de volume sînt numai noutăți. Biblioteca este ținută mereu în pas cu actualitatea, pentru orice specialitate medicală, cu tot ce apare nou și de valoare în țară și străinătate. Biblioteca are și o secție de împrumut cu 7.500 titluri de cărți și 882 titluri de reviste. În 1961 au fost împrumutate 17.525 cărți și reviste care au ajuns în aproape 250 de localități din țară. Catalogul secției de împrumut apare cu ultimele noutăți de două ori pe an și se difuzează la peste o mie de unități medicale din țară.

Într-un singur fișier al centrului sînt clasate — după clasificarea zecimală — sute de mii de fișe în care se concentrează cele mai noi descoperiri, ultimul cuvînt în medicina mondială. ↓

↑

Bogată este și activitatea secției de cinematografie care a realizat pînă acum 25 de filme documentare despre operații, noutăți în medicină, cercetări embriologice etc. Filmele au rulat pînă acum în U.R.S.S., Franța, Mexic, Argentina, Maroc, Cehoslovacia, Polonia, Anglia etc. și unele din ele au obținut medalii și premii la festivalurile internaționale de filme documentare medicale.

După cărțile rare, se fac la cerere microfilme care se trimit celor care au nevoie. Aproape 40.000 de imagini de microfilm au fost făcute în ultimul an. ↓

Centrul de documentare medicală se află în relații de schimb cu 1.442 instituții medicale din 100 de țări. Împreună cu editura medicală, centrul editează în limbile rusă, franceză și engleză revista „Informația medicală romînă" și în schimbul acesteia și al altor reviste de specialitate romînești primește 1.028 reviste medicale din întreaga lume. Cărțile și revistele medicale romînești sînt foarte căutate de instituții științifice din străinătate. Astfel, în ultima vreme, facultățile de medicină din Sofia și Praga au cerut bibliografii suplimentare pe diverse teme medicale. Hospitalier Regional din Reims — Franța, casa de medicamente Geigy din Elveția și altele comentează favorabil materialele publicate în „Informația medicală romînă"; firmele Specia și Sandoz, mari case producătoare de medicamente din Franța și Elveția, cer să li se mai trimită filme documentare pe teme medicale etc. →

↑

Vastul material ce se acumulează la centru este supus unei prelucrări active multilaterale. Centrul editează patru buletine diferite de informare pe specialități care se trimit gratuit la spitale, unități SANEPID, oficii de prevederi sociale, biblioteci medicale, institute de cercetări. Se traduc și se tipăresc la „rotaprint" cărți întregi sau capitole din cărți, cele mai importante articole din reviste care prezintă probleme deosebite în medicină. Numai în 1961 s-au tradus 24.000 de pagini.

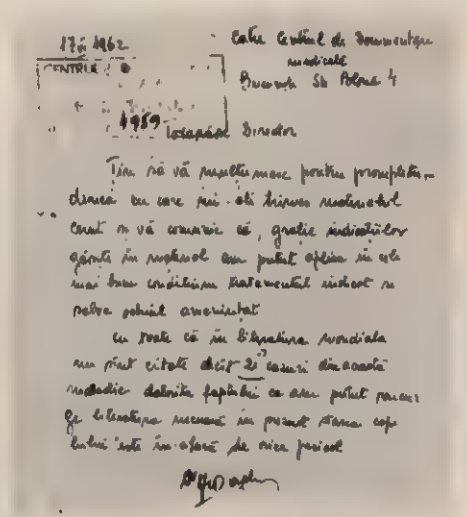

Către
CENTRUL DE DOCUMENTARE MEDICALĂ

Tovarăşe director,

Ţin să vă mulţumesc pentru promptitudinea cu care mi-aţi trimis materialul cerut şi vă comunic că, graţie indicaţiilor găsite în material, am putut aplica în cele mai bune condiţiuni tratamentul indicat şi salva ochiul ameninţat.

Cu toate că în literatura mondială nu sînt citate decît 21 de cazuri din această maladie, datorită faptului că am putut parcurge literatura necesară în prezent starea copilului este în afară de orice pericol.

Dr. Ana Lucia Radian

Încă o victorie împotriva bolii nemiloase. Poate că în același timp în cu totul altă parte a globului un alt copil a fost salvat din ghearele morții în urma citirii unui articol publicat în „Informația medicală romînă".

Fotoreportaj de Eugen IAROVICI

E BINE SĂ ȘTIM

Povestea vorbei

DIN TOATĂ LUMEA

DE-A LUNGUL CONTINENTELOR

Cuvintele călătoresc. Nu există granițe, nici distanțe prea mari care să împiedice numele unor obiecte, importante pentru civilizația umană, nume de plante și animale, să treacă din țară în țară sau chiar să facă ocolul pământului.

Cuvintele călătoresc în primul rînd o dată cu populația din limba căreia fac parte. Cuceririle romane, deplasările slavilor, ale arabilor etc. au purtat pe drumurile diverselor continente aute și sute de cuvinte latine, slave, arabe. În al doilea rînd, cuvintele călătoresc împreună cu obiectele pe care le denumesc. Astfel s-au răspîndit, de pildă, numele unor produse alimentare ca piperul, ciocolata, cafeaua etc. În condițiile desvoltării moderne a tehnicii, sînt cuvinte care se răspîndesc pe calea radioului într-un timp record. N-au trebuit mai mult de cîteva ore pentru ca numele sputnikului, de pildă, să fie cunoscut în lumea întreagă.

Urmarea acestui fenomen este că, în orice limbă, găsim cuvinte care au circulat mult, care au străbătut distanțe uriașe. Să luăm numai cîteva exemple din romînește:

ASIA ne trimite: o serie de cuvinte arabe (alcool, algebră, almanah, cifră etc.); din limba persană provin azur, bazar, caravană; urangutan — malaez, chimono — japonez.

Din AFRICA ne-a sosit fes; de la egipteni — oază; o limbă din Guineea ne-a dat banană.

Limbile băștinașilor din AMERICA *au furnizat limbilor europene*, printre care și romînei, numeroase cuvinte. În Antile și în America centrală își au originea colibri, uragan, canibal. Din Haiti provine hamac, din Canada — mocasin.

Mult mai redusă e contribuția AUSTRALIEI. Totuși putem cita și de aici bumerang sau cangur.

Sorin STATI

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

NUMAI ZÎMBET, NUMAI CÎNTEC...

ORIZONTAL: 1) Compozitor sovietic, autorul cîntecului „Călătorie veselă" (2 cuv.). 2) „Studenții veseli" de Suppé și „Văduva veselă" de Lehar — Pictor romîn, autorul tabloului „Petrecere cu lăutari". 3) A compus un „Cîntec vesel" — Cu chef. 4) 50% umor! — „Rîde rupt de cîrpit", „Rîde ciob de oală spartă" dar... „Cine rîde la urmă, rîde mai bine". 5) Sceptrul bufonului — Bere! 6) Fata... din grădină! — Zid... fructifer! — Rîmeasă cu has. 7) Nostru (Banat) — Zîmbete. 8) Prezent „În nocturnă" — Regretat compozitor romîn, autor al unui „Cîntec vesel" și al cîntecului „E minunat... e-neîntărîtor!" 9) Farsă — Conform legendei risul trebuie să fi fost prezent și aici. 10) Cere! — Masă veselă— Semn muzical. 11) „... surîsului", operetă de Fr. Lehar — Operă. 12) Nostimi — Strigăte entuziaste. 13) Surîs... — ... Prieteneso.

VERTICAL: 1) A compus o „Melodie veselă". 2) „Nevestele vesele din Windsor" de Otto Nicolai — Stimă — Îndeamnă caii la drum. 3) Prenumele lui Tolstoi — Rîs... mai lung — Ramură. 4) Zare — Eu, odinioară... — În zbor! 5) Sosită — Voloase. 6) Patria lui Ulise — Scaunul cavalerismului — Unit! 7) În poezie! — Uneori se rîde pe sub ele. 8) Avantaje— A dumitale. 9) Autorul ciclului de cîntece și dansuri „Prietenia între popoare" — Rînă — Cu u sau cu o, tot băutură de Jamaica este. 10) Șmirghel — Petreceri. 11) Dăruiți — Casa... rîsului — Frunză de brad. 12) Oraș în U.R.S.S. (Gruzia) — Cîntec... pe apă. 13) Mai bine așa decît niciodată — Chemare.

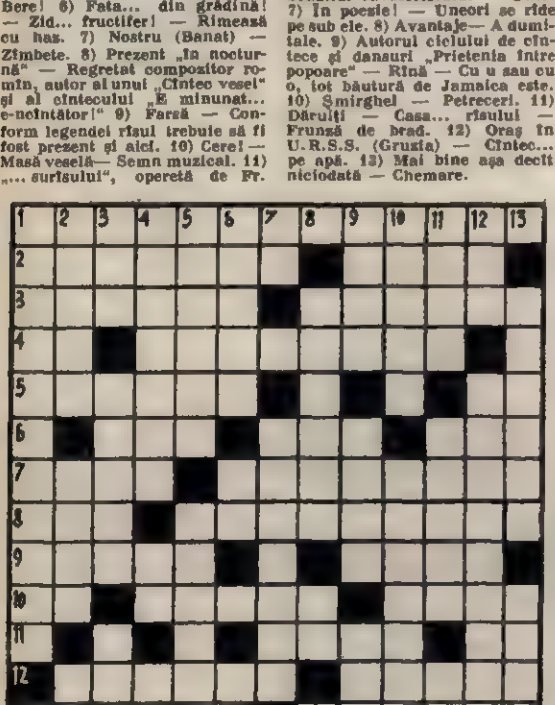

Dezlegarea jocului „DEFINITE ÎN RIME... LA MARE ȘI LA MUNTE", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Darale — Pod. 2) Elită — Sure. 3) Tenace — Rîs. 4) As — R — Frize. 5) Leneșe — Ca. 6) I — E — Ochene. 7) Ingrată — Tn. 8) Cvare — F — O. 9) Crude — Flor. 10) Uită — Maxim.

Sub pămînt

Într-unul din romanele sale Jules Verne a descris un popor întreg care trăia sub pămînt. Un grup de naturaliști italieni au trăit aievea nu de mult fantezia aceasta, recurgînd la o experiență, bineînțeles în proporții mai mici. Luînd cu ei animale domestice, ei au stat o lună întreagă într-o peșteră pentru a stabili cum influențează întunericul comportarea animalelor, cîte zile poate sta un om în întuneric fără a pierde capacitatea de a deosebi culorile etc.

A fost nevoie de multă dîrzenie pentru a duce experiența pînă la capăt. Primele constatări după ieșirea la lumină au fost următoarele: întunericul are o influență negativă asupra stării psihice a omului, făcîndu-l mai irascibil; în întuneric se dezvoltă considerabil mirosul și auzul; asupra animalelor domestice lipsa luminii nu are influențe sesizabile.

Bisturie... negre

În Cehoslovacia vor începe în curînd să fie fabricate instrumente chirurgicale cu un aspect neobișnuit, ale căror suprafețe vor fi mate — de un alb lăptos sau chiar... negre. Avantajul suprafețelor mate constă în aceea că nu reflectă lumina, ca cele lustruite, și deci nu formează focare ce pot stînjeni, în unele cazuri, munca operatorului prin reflectarea luminii.

În timpul operațiilor complicate, care cer chirurgului o concentrare uriașă și o ireproșabilă precizie a mișcărilor, asemenea instrumente sînt mai adecvate decît cele obișnuite.

Tratamente ciudate

Să ne imaginăm o călătorie spre țărmurile Japoniei...

Vizităm una din plajele insulelor Beppu. În fața ochilor ni se înfățișează o vastă întindere de nisip din care, stranic lucru, apar capete de oameni. Din loc în loc, cîte o umbrelă multicoloră vine să apere de razele soarelui sau de ploaie coafura clasică a unei japoneze surîzătoare. Și spectacolul poate fi privit timp de ore, uneori zile în șir. Cine sînt personajele acestui neobișnuit tablou? Nimeni altcineva decît locuitori ai acestor insule, care-și tratează, cufundați pînă-n gît în nisipul bogat în sulf al plajelor, artritele...

În regiunea orașului Tokio există un tratament și mai original, de data asta al reumatismului. Locul de aplicare a tratamentului nu necesită o îndrumare specială. El se anunță, de departe, printr-un miros pătrunzător de... carne arsă. Tratamentul de șoc constă în introducerea sub pielea spatelui a unor ierburi uscate, cărora li se dă foc. Ele ard mocnit și, după spusele unora, ar vindeca reumatismul. Această metodă poartă denumirea populară de „moxa" (iarbă arsă).

După spusele localnicilor, felul în care reacționează pacienții la tratament este diferit. În timp ce japonezii îl suportă cu stoicism, cu zîmbetul pe buze, occidentalii — ce-i drept puțini la număr — care riscă o astfel de îngrijire sînt mai puțin sobri, prezența lor făcîndu-se auzită de departe...

Și alte boli sînt tratate în Japonia după metode la fel de ciudate. Astfel, pentru vindecarea furunculilor se recomandă cataplasme cu fluturi macerați în ulei de susan; împotriva durerilor de urechi — aplicații locale cu zeamă de lăcuste; împotriva durerilor de stomac — decoct din oscioare de broscoi...

Elefanți la arat

„Un elefant viu este o bogăție" — afirmă o zicală indiană. În India ca și în întreaga Asie de sud-est elefanții domesticiți sînt larg folosiți pentru diverse munci ca transportul de încărcături grele, precum și la lucrările de construcții și chiar în agricultură. Pe ogoarele statului Uttar-Pradeș elefanții pot fi văzuți chiar înhămați la... plug. Cu ajutorul lor țăranii ară acele terenuri a căror prelucrare prezintă dificultăți deosebite.

Polo — joc european „de import"

Unii cred că — asemenea crichetului sau golfului — polo ar fi un produs tipic al spiritului sportiv britanic. Este dovedit însă faptul că aceste jocuri sportive își au originea în alte țări. Astfel, crichetul provine din vechiul „joc cu crosa", practicat în Franța, golful este de origine olandeză, iar polo își are strămoșii în... Persia. Acest din urmă joc s-a „naturalizat" însă atît de bine în Anglia, încît este greu să-ți închipui că ar avea o altă patrie.

Din Persia — unde scene privind practicarea acestui sport figurau pe nenumărate miniaturi medievale — polo, jocul ecvestru cu mingea, a migrat în India în sec. al XVIII-lea. De aici, un regiment de cavalerie britanic, „al X-lea de husari", l-a adus în Anglia, în jurul anului 1870.

Primul meci „occidental" de polo a avut loc la Hounslow Heath, în Anglia, între regimentele „X husari" și „IX lăncieri", în iulie 1871. În acest meci inaugural au fost însă folosite accesorii împrumutate de la alte jocuri: crosele de hochei și o bilă de biliard.

În 1874, clubul din Harlingham — unul din cele mai apreciate cluburi de polo din Marea Britanie — a elaborat regulile acestui nou joc.

Polo este un sport destul de primejdios. Jucătorii, călare, poartă o cască albă pe cap, iar în mînă țin un ciocan lung, de lemn, cu două capete.

Arbitrul jocului aruncă o minge de lemn între cele două echipe așezate față în față în mijlocul unei peluze. Echipa care, în ciuda eforturilor adversarilor, izbutește să strecoare mingea în terenul inamic, dincolo de linia delimitată de două bare așezate la 7,5 m una de cealaltă, a marcat un punct. Durata unei partide este limitată, victoria revenind echipei care a marcat cele mai multe puncte.

Evident, nu este un joc la îndemîna călăreților începători...

Injecția ucigătoare

Rechinii, aceste mamifere atît de necruțătoare cu fauna oceanică, și-au găsit și ei... ac de cojoc. De cîtăva vreme vînătorii subacvatici australieni folosesc în acțiunile lor de atîrpire a rechinilor harpoane prevăzute cu seringi hipodermice foarte dure (vezi fotografia) care să poată pătrunde prin pielea groasă a rechinilor. Serul ucigător nu este altceva decît nitratul de stricnină, al cărui efect este aproape instantaneu.

Tăcerea peștilor — un mit...

Peștii nu sînt chiar atît de tăcuți precum se presupune. Nu numai că mulți dintre ei răspund la anumite semnale acustice, dar unii pești produc ei înșiși sunete. Un vînător subacvatic berlinez a avut curiozitatea să înregistreze într-un acvariu (vezi fotografia) pe benzi magnetice o serie de zgomote produse de pești. Astfel, de exemplu, specia numită pterophyium emite, în timp ce mănîncă, niște sunete asemănătoare cu ronțăitul unui iepure, în timp ce sunetul produs de piranha (un pește răpitor din apele Americii de Sud) seamănă cu zgomotul produs de un concasor.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Aici s-a născut eroina de la Jiu

Vă trimit spre publicare o fotografie reprezentînd casa memorială „Ecaterina Teodoroiu". Aici s-a născut și a trăit scurta și vitează eroină de la Jiu.

Casa a fost restaurată și transformată în muzeu abia în anii regimului de democrație populară. Turiștii care trec acum prin Tîrgu Jiu, școlarii veniți în excursie se opresc și o vizitează.

Doina POPESCU,
Tg. Jiu

Zana, vaca nr. 1

„Care este vaca de la care se obține cea mai mare producție anuală de lapte?"

[illegible]
București, str. Antim nr. 49

Răspunde dr.S. NICOLICIN, adjunct al Secției de creșterea animalelor din Consiliul Superior al Agriculturii.

În cadrul lucrărilor efectuate la noi în țară pentru îmbunătățirea calității raselor de animale, a fost introdus în 1960 Registrul genealogic de stat, în care se ține evidența tuturor exemplarelor identificate cu producții ridicate. În acest registru au fost înscrise pînă acum peste 5.400 vaci de diferite rase. Astfel s-a observat că producțiile cele mai mari le-a dat rasa „Bălțată românească". Recordul pe țară îl deține vaca „Zana", proprietate a Stațiunii experimentale zootehnice Juc-Bonțida, regiunea Cluj. Ea a dat în lactația a V-a —ultima încheiată pînă în momentul de față — în 305 zile, 12.851 litri de lapte, cu un conținut de grăsime de 4,01% (adică 515 kg grăsime). Recalculată în lapte standard, cu 3,5 % grăsime, această producție reprezintă 14.724 litri. Făcîndu-se calculul pe un întreg an (365 de zile), rezultă o producție de 14.766 litri lapte cu 4,15% grăsime, ceea ce în lapte standard reprezintă 17.508 litri (adică o producție record).

Zana este înscrisă la nr. 211 în Registrul genealogic de stat al rasei „Bălțată românească" din regiunea Cluj și la poziția nr. 1 în Registrul genealogic de elită (republican).

Zana, vaca nr. 1, cu cea mai mare producție anuală de lapte.

Producția ei atît de mare de lapte — cu un procent ridicat de grăsime — se datorește unei foarte bune îngrijiri. Specialiștii stațiunii îi alcătuiesc permanent rația din nutrețuri de cea mai bună calitate, într-un sortiment variat, asigurîndu-i totodată conținutul de vitamine și de săruri minerale corespunzătoare. De Zana se ocupă cel mai bun mulgător din stațiune, Augustin Rusu, care îi respectă cu strictețe orele de muls, furajare, adăpat, odihnă etc., conform unui program special întocmit.

Producția de lapte a Zanei se înscrie printre recordurile mondiale din ultimii ani, dovedind totodată superioritatea rasei autohtone de taurine „Bălțată românească". În mod pe deplin justificat, Zana este considerată vaca nr. 1 din Registrul genealogic de stat.

„Colecția mea de ilustrate"

„Flacăra" m-a ajutat să realizez o bogată colecție de ilustrate. Schimbul pe care l-am făcut cu alți cititori ai revistei dv. mi-a adus sute de vederi din țară și din străinătate. Vă mulțumesc pentru sprijinul acordat.

Nicoae ALBĂSTROIU,
comuna Giulița, raion Bănea-sa, reg. Dobrogea

Compozitorul romîn Ion Ivanovici

„Am vrea să publicați un material despre compozitorul Ion Ivanovici".

Traian MOCANU și Nicolae [illegible]
com. Talpa, raion Cîmpina, reg. Ploiești

Răspunde VIOREL COSMA, muzicolog, director al Universității [illegible]toreți de cultură muzicală din București.

Pentru istoria muzicii românești, Ion Ivanovici înseamnă clasicul muzicii noastre ușoare. Cele peste 350 de valsuri — în frunte cu nemuritorul „Valurile Dunării" — polci, cadriluri, marșuri, serenade, mazurci etc. au creat un patrimoniu prețios al muzicii românești de la sfîrșitul secolului trecut. Numele său era alături de al lui Johann Strauss, Lanner, Doppler, Czibulka, în toate colecțiile de valsuri celebre tipărite în străinătate, iar editorii din întreaga lume îi solicitau colaborarea. Așa a ajuns Ivanovici să fie supranumit „regele valsului românesc".

Născut într-o comună din Banat în anul 1845, ca fiu al unor țărani fără nici un fel de avere, micul Ion a trecut în Țara Românească spre a învăța muzica într-o fanfară militară. Copil de trupă la Regimentul 6 linie din Galați, Ivanovici a fost repede remarcat, pentru excepționalul său talent, de capelmaistrul formației militare, Alois Riedl, care s-a ocupat temeinic de educația sa artistică. Treptat, treptat, a urcat în ierarhia militară pînă la gradul de șef de muzică clasa a III-a la care a fost avansat pe data de 1 octombrie 1880. Atunci a compus nemuritorul vals „Valurile Dunării". Numele său trecuse și peste hotare, o dată cu el impunîndu-se muzica

Ion Ivanovici

ușoară românească. La Expoziția internațională de la Paris din 1889 a obținut premiul I, din 116 concurenți, cu „Mars de defilare". Curînd, copilului de trupă de odinioară i se încredințează postul de inspector al muzicilor armatei. Nu s-a bucurat prea mult de această funcție, fiindcă în anul 1902 a murit la București.

Amintirea sa trăiește prin valsurile „Fulgi de nea", „Amintiri din Moscova", „Zîna munților", „Suspinul", „Uliorția", dar mai presus de toate prin „Valurile Dunării" — model de inspirație melodică, concizione a formei, măiestrie artistică.

Pe scurt

LADISLAU DUNAJECZ, profesor, com. Satchinez, reg. Banat. Materialele trimise de dv. sînt interesante (mai ales cele despre casa din Cîmpina a pictorului N. Grigorescu și tîrgul de fete de pe muntele Găina), dar, neavînd fotografii care să le ilustreze, nu le putem publica. Dorim ca pe viitor să ne trimiteți știri scurte, însoțite întotdeauna de imagini fotografice; aveți ca exemplu corespondențele din această pagină, semnate de cititori.

TRAIAN NAVIRT, com. Poiana, reg. Cluj. Adresa Institutului de artă teatrală și cinematografică „I.L. Caragiale" este: str. Schitu Măgureanu nr. 1, București; scrieți la această adresă și veți obține datele care vă sînt necesare.

Cuvîntul sindrofie (folosit azi cu sens familiar sau ironic) înseamnă reuniune de invitați, petrecere în familie.

Cititorii către cititori

Doresc să corespondeze pe teme diferite (muzică, teatru, cinematografie, literatură etc.) și să facă schimb de ilustrate următorii: **Ioan Petricu**, student, Timișoara, str. Mătăsarilor 16; **Iuliana Samson**, elevă, Fălticeni, str. Ștefan Gheorghiu 3; **Lizette Apostolescu**, elevă, Ploiești, str. Dumitru Marinescu 7; **Gina [illegible]tian**, profesoară, Galați, str. 6 Martie 25. Vor să facă schimb de ilustrate următorii: **Sanda Panaitescu** și **Jenia Mitran**, eleve, Craiova, str. Olga Bancic 3; **Anca Marinescu**, elevă, Craiova, str. Cîmpia Ialax 194; **Elisabeta Bogneagă**, profesoară, com. Turceni, raionul Tecuci, reg. Galați; **Daniela Socaciu, Gabriela Moraru** și **Liliana Mureșan**, studente, Arad, Institutul pedagogic, str. I.C. Frimu 9; **Arcadie Pop** și **Ioan Măruță**, Arad, str. Chopin 9; **Renate Depner**, tehnician veterinar, G.A.S. Rișnov, reg. Brașov; **Anișoara Vasiliu**, elevă, Fălticeni, str. Matei Millo 10; **Tatiana Buculei**, elevă, Fălticeni, str. Gh. Dimitrov 89; **Genoveva Maftei**, elevă, Fălticeni, str. Ștefan cel Mare 37; **Dumitru Griu**, elev, Rîmnicu-Vîlcea, bd. T. Vladimirescu 16; **Gaby Morotanu**, dactilografă, Constanța, str. Aurora 21; **Aurel Cicu**, învățător, com. Arcani, raionul Tg. Jiu.

De la fotocorespondenți

Pe cea mai nouă scenă a Romanului. *(Prof. V. Bogdănel, Bacău)*

O piesă interesantă, expusă în noul muzeu din Vatra Dornei: cerbi otrăviți de lupi. Exemplarul din mijloc a fost, într-adevăr, victima unui baiu. *(B. Petreanu)*

Pe Valea Mălăești. *(Ing. chimist Al. Manolescu, București)*

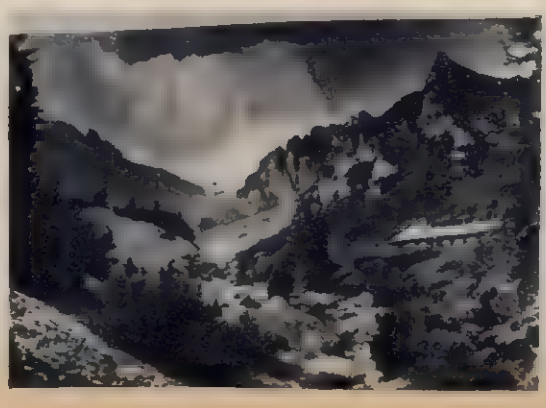

Salutări din Herculane...

„Aș vrea să cunosc istoricul Băilor Herculane, despre care am auzit că erau renumite încă din antichitate".

OZASZ Ladislau,
Oneștl, regiunea Bacău

Frumoasa stațiune balneoclimaterică de pe Valea Cerni se bucură de faimă încă în urmă cu 2000 de ani

Azi la Herculane.

Puterea de vindecare a apelor termale de aici a fost descoperită de romani în timpul [illegible]. Ei le-au denumit „Ad aquas Herculi" (Apele sfinte ale lui Hercule) sau, pe scurt, „Thermae Herculi". Băile au primit numele eroului mitologic, în antichitate fiind destul de răspîndit obiceiul ca izvoarele de ape termale să poarte numele vigurosului fiu al lui Jupiter și al Alcmenei. Așadar romanii au amenajat izvoarele, au construit băi, temple, monumente etc. Stațiunea a cunoscut o epocă de înflorire, care a durat peste 170 de ani. Unele vestigii romane sînt vizibile și azi la Herculane. Dar după aceea, în epoca migrației popoarelor și în timpul stăpînirii turcești, vreme de un mileniu și jumătate, Băile Herculane au fost lăsate în părăsire, iar localitatea a suferit distrugeri. După 1878, stațiunea a început să renvie — valoarea ei curativă fiind speculată sub diferite administrații.

Întrumusețată, reamenajată, înzestrată cu utilaj sanitar adecvat, stațiunea devine în anii puterii populare una din cele mai de seamă localități balneoclimaterice din țară. În fiecare an, vin aici mii de oameni ai muncii la cură și tratamente sau ca să-și petrecă zilele de concediu, bucurîndu-se de condiții optime de găzduire și de pitorescul peisajului înconjurător.

Poporul indonezian întîmpină cea de-a 17-a aniversare a independenței sub lozinca *„Irianul de vest trebuie să fie redat Indoneziei"* (fotografia din stînga).

Cu puțină vreme înainte de aniversarea — la 17 august — a proclamării Republicii Indonezia, orașul Djakarta s-a îmbogățit cu o construcție de mari proporții. În cartierul Kebaroyan, de la marginea capitalei, s-a înălțat cel mai mare stadion din Asia, construit cu sprijinul Uniunii Sovietice. Stadionul, frate bun cu cel de la Lujniki (Moscova), are o capacitate de peste 100.000 locuri — aflate sub o copertină, acoperită cu metal, care apără pe spectatori de razele dogoritoare ale soarelui (în fotografia de jos: se fac ultimele lucrări de amenajare).

← Cea de-a 8-a conferință mondială pentru interzicerea bombei atomice și cu hidrogen și prevenirea unui război nuclear, desfășurată în capitala Japoniei, și-a încheiat lucrările adresînd popoarelor lumii o chemare la luptă și mai hotărîtă pentru interzicerea imediată a armei nucleare, pentru dezarmare generală și totală. În fotografie: un grup de delegați străini la tribuna conferinței.

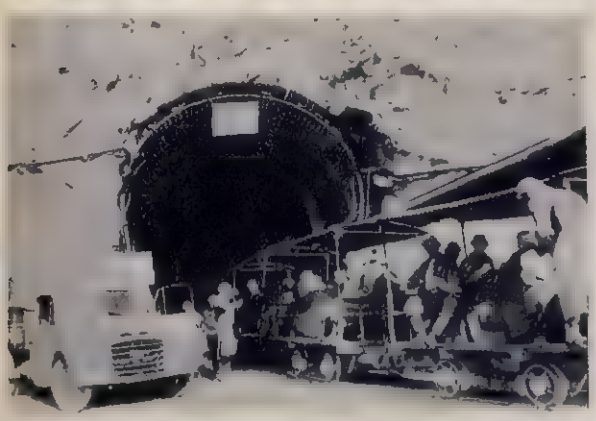

← După trei ani și jumătate de lucru, muncitorii italieni au terminat de străpuns cei 5.800 m din tunelul Mont Blanc care — avînd o lungime totală de 11.600 m — va lega Italia de Franța. Muncitorii francezi întreprind ultimele lucrări de străpungere în partea lor de tunel (în fotografie), dar acesta va fi dat traficului abia peste aproximativ 18 luni.

În fața creșterii luptei maselor din Panama împotriva dominației americane, autoritățile panameze au instaurat în întreaga țară un regim de stare excepțională, arestînd și percheziționînd în plină stradă pe orice „suspect".

Doctorul Geoffrey Bacon, a cărui moarte de „ciumă neagră" (ciumă pulmonară) constituie o demascare a criminalelor studii desfășurate la centrul secret de cercetări bacteriologice de la Porton Downce al Ministerului de Război britanic, în vederea pregătirii unui război bacteriologic.

Cîteva zeci de fasciști englezi, care au încercat să-și stabilească o tabără în regiunea Gloucestershire, au fost luați la bătaie și puși pe fugă de către fermierii locali, cuprinși de indignare. Fotografia înfățișează un aspect din timpul ciocnirii dintre fermieri și fasciști.

AUTOMATIZAREA ÎN S. U. A.

ZIARISTUL: Care sînt primele rezultate concrete?
TEHNICIANUL: 3.000 șomeri!...

Desen de Cik DAMADIAN

În cinstea zilei de 23 AUGUST

O ședință operativă înainte de intrarea în șut. O echipă de mineri de la o mină din Baia Sprie — regiunea Maramureș — discută măsurile menite să asigure extracția mai rapidă a minereului în cinstea marii sărbători naționale a poporului nostru.

Muncitorii și tehnicienii de la întreprinderea „Frigocom" au realizat în cinstea lui 23 August însemnate succese în producție. Pînă la 1 august a.c. ei îndepliniseră planul anual în proporție de 60,1%. În fotografie: un nou lot de agregate frigorifice este gata să părăsească fabrica.

În aceste zile, în facultățile și institutele de învățămînt superior din țară funcționează cursuri pentru pregătirea viitorilor studenți. Tinerii absolvenți de școli medii, ajutați de profesori, se străduiesc să întîmpine aniversarea eliberării patriei noastre cu succese remarcabile.

În cinstea zilei de 23 August, colectivul fabricii de ciment „București" a obținut însemnate succese în muncă. În prima decadă a lunii august toate secțiile și-au îndeplinit și depășit sarcinile, realizîndu-se peste plan 100 tone ciment, 50 tone clincher și 150 tone argilă. Totodată au fost reduse cheltuielile de întreținere cu 20% față de prima decadă a lunii iulie a.c.

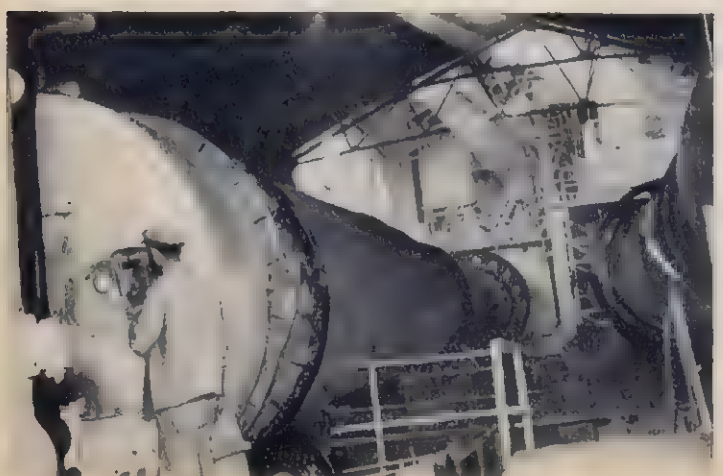

Şi colectiviştii din comuna Domneşti — regiunea Bucureşti — întîmpină ziua de 23 August cu noi succese în muncă. Aşa după cum arată fotografia, ei pregătesc de pe acum (însilozează porumbul furajer) hrană îndestulătoare şi suculentă pentru vite.

23 August va găsi în acest an multe oraşe schimbate, înnoite. Clujul, spre exemplu, s-a îmbogăţit cu noi unităţi comerciale, spaţioase şi moderne, printre care şi magazinul de încălţăminte „Select", al cărui interior îl vedeţi în fotografia de faţă.

Gospodăria agricolă colectivă din Gherăieşti, raionul Roman, e tînără, fiind înfiinţată în primăvara acestui an. Încă de la întemeiere, colectiviştii şi-au propus să execute în 1962 importante lucrări de construcţii: două grajduri, o maternitate pentru scroafe, un saivan, o magazie pentru cereale, pătule. O parte din materialele de construcţie sînt procurate din resurse locale. Cinstind ziua de 23 August, echipa de constructori şi-a intensificat ritmul muncii.

Muncitoarele de la fabrica de confecţii şi tricotaje „Bucureşti" — sectorul tricotaje — sînt în plină întrecere. În cinstea zilei de 23 August ele au obţinut însemnate succese atît în realizarea planului de producţie, cît şi în îmbunătăţirea calităţii.

Numărul următor al revistei noastre va apare miercuri, 22 august a.c.

FLACĂRA
Revistă social-politică şi literar-artistică

Anul XI—Nr. 33 (377)
18 august 1962

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII
Căsuţa poştală: 3507
oficiul 33. Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR:
3 luni: 26 lei
6 luni: 52 lei
un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREŢUL REVISTEI 2 LEI

LA ORDINEA ZILEI

ÎNTOARCEREA PĂMÎNTENILOR

— Raportăm, bătrînă planetă, că ai fost reprezentată cu cinste în Cosmos.

Desen de N. CLAUDIU

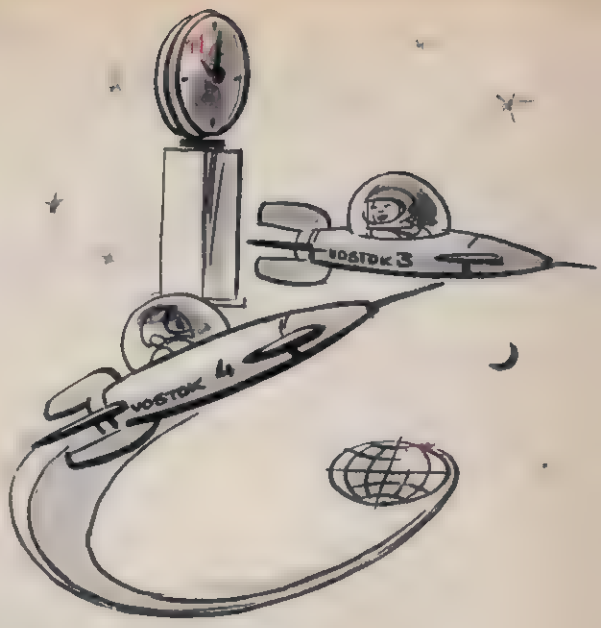

Întîlnire la ceas.

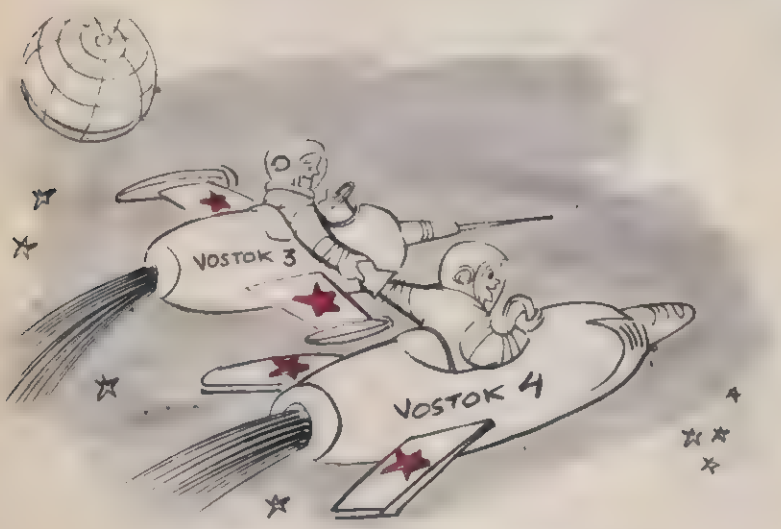

Muncă în colectiv.

Desen de Nell COBAR

Și la dublu, tot pe locul întîi.

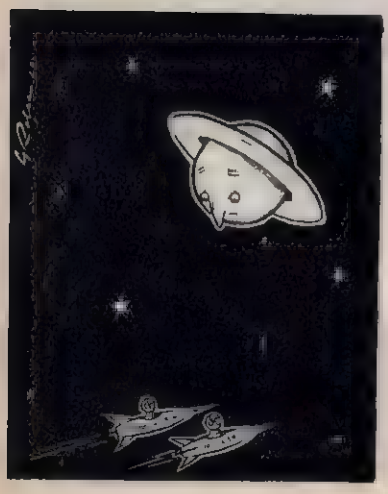

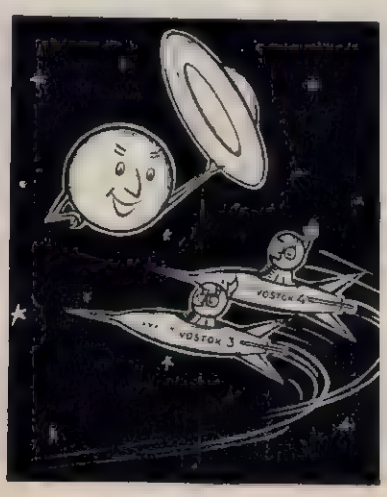

Jos pălăria!

Desen de Gh. ROLEA

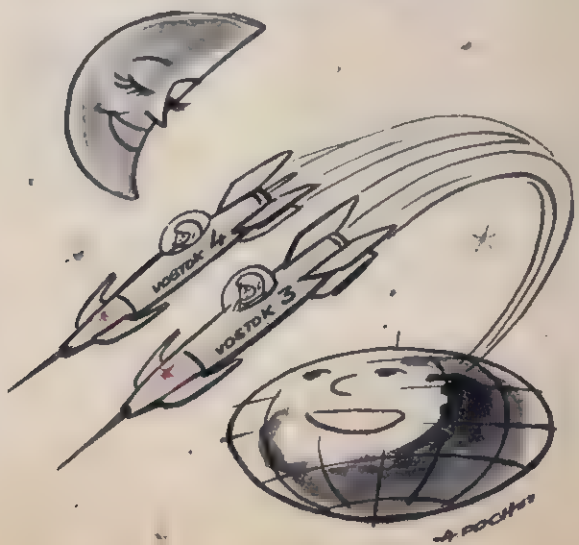

LUNA: Sînt gemeni? Felicitările mele!

Desene de A. POCH

TRĂIASCĂ 23 AUGUST!

1944—1962
El împlinesc 18 ani
Fotografie de Ilona GHERA

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACĂRA
Nr. 34 (378) — 22 august 1962

Generația

de
Geo BOGZA

Cînd s-au împlinit cincisprezece ani de la data eliberării noastre, de la acel fierbinte și neuitat 23 August 1944, se petrecuseră atîtea schimbări pe vechile pămînturi din jurul Carpaților, încît am avut multe de scris. O simplă enumerare a marilor prefaceri petrecute între timp, de la stîrpirea analfabetismului pînă la încetarea exploatării omului de către om; o simplă enumerare a marilor construcții apărute între timp, de la „Casa Scînteii" pînă la hidrocentrala de la Bicaz; iar paralel cu ele, o simplă enumerare a transformărilor petrecute în conștiința oamenilor era destul spre a se vedea cum de jur împrejur se înalță piscuri și culmi care n-ar fi fost cu putință și nici n-ar fi putut fi închipuite fără fierbintele și neuitatul 23 August, fără simburele lui de foc: lupta și visul mai de demult, din timpuri foarte grele, ale comuniștilor.

Atunci m-am gîndit că o sărbătorire a acestei zile, de o aceeași amploare, care să dea prilej unui vast tur de orizont asupra istoriei pe care o făurim, va fi cu putință peste cinci ani, cînd se vor împlini douăzeci de ani de la ziua eliberării noastre, cifrele rotunde avînd în ele însele o mare rezonanță, o mare putere de a face să vibreze conștiința noastră. Dar m-am înșelat.

Un an mai tîrziu, cea de a 16-a aniversare a lui 23 August prilejuia o vibrație a conștiinței noastre și mai profundă decît o făcuse cifra rotundă din anul precedent. Nu aveam de salutat, cum de atîtea ori se petrecuse pînă atunci, nici o construcție de importanță capitală, nemaivăzută pe aceste pămînturi, la care nimeni n-ar fi visat înainte de ziua eliberării. Dar între timp avusese loc, în iunie 1960, cel de-al treilea Congres al partidului și documentele lui, în care era vorba de planul de perspectivă, de desăvîrșirea construirii societății socialiste și de posibilitatea de a ne îndrepta, împreună cu celelalte democrații populare, pe drumul deschis de Uniunea Sovietică, spre comunism, deschidea în fața minții noastre noi — și imense — perspective. Simbolul lor, concret, material, se anunța a fi giganticul combinat de la Galați. Cele patru milioane de tone de oțel pe care le va produce anual s-au transformat în mintea noastră într-un clopot uriaș, cu un sunet cum nu s-a mai auzit niciodată pe vechile pămînturi de la Dunăre și din Carpați.

Un an mai tîrziu, adică anul trecut, puteam sărbători cea de a șaptesprezecea aniversare a eliberării noastre în condițiuni cu totul noi, la o uluitoare răspîntie din istoria timpului nostru și chiar din întreaga existență a omenirii. Cu cîteva zile mai înainte, la 6 august 1961, cosmonautul sovietic Gherman Titov, ducînd mai departe îndrăzneala din aprilie a lui Iuri Gagarin, se învîrtise în jurul Pămîntului, prin spațiul cosmic, de șaptesprezece ori. A fost desigur o pură coincidență, impusă de etapele zborurilor interstelare, dar cele șaptesprezece răsărituri și apusuri de soare pe care Titov le-a văzut în decurs de 25 de ore au venit tocmai bine spre a da inimii noastre un nou avînt și conștiinței noastre o și mai profundă vibrație, cînd a fost să salutăm cea de a șaptesprezecea eliberare a poporului nostru de sub rușinea, suferința și întunericul fascismului.

Iar anul acesta, despre cea de a optsprezecea aniversare ce am putea spune? Ce s-a mai petrecut între timp, ce eveniment ivit în ultimul an am putea saluta cu acest prilej? De pildă, faptul epocal, cu totul epocal, al colectivizării complete a agriculturii, faptul epocal, cu totul epocal, că în țara noastră socialismul a învins definitiv la orașe și sate. Acest fapt poate aduce pe aceste pămînturi un sunet de clopot tot atît de adînc, și chiar mult mai adînc decît acela care s-a auzit cînd a fost vestită construcția gigantului combinat metalurgic de la Galați.

Dar eu am să scriu despre altceva. Despre ceva foarte simplu și în același timp foarte tulburător. Despre faptul că băieții și fetele care s-au născut în fierbintea vară a anului 1944 vor intra în toamna aceasta la Universitate.

eliberării

Fotografie de S. SIEBNER

Este de necrezut, dar așa este! Obișnuiți, atunci cînd vorbim despre uriașele transformări revoluționare din țara noastră, să spunem că ele s-au petrecut într-un timp istoricește foarte scurt, am fost înclinați să vedem același lucru și cu privire la viața noastră. Și iată că timpul a trecut totuși, că astăzi sîntem puși în fața faptului uluitor că băieții și fetele care se sărută pe sub copacii Cișmigiului nu veniseră, sau abia veniseră pe lume în clipa cînd acești copaci bătrîni erau sfîrtecați, împreună cu bătrîna și glorioasa clădire a Teatrului Național, de bombele hitleriștilor furioși că am întors armele împotriva lor.

Așadar, copiii din acea fierbinte și neuitată vară vor urca la toamnă treptele Universității. Cea dintîi generație de după război, cea dintîi generație care s-a născut într-o lume scăpată de rușinea și ororile fascismului, generația păcii, generația eliberării, a ajuns la vîrsta dragostei și a studenției.

Te salut splendidă și fericită generație! Vă salut băieți și vă salut fete născute într-o lume în care nu mai bubuia tunul, într-o lume în care somnul orașelor nu mai era sfîșiat de urletul lugubru al sirenelor, într-o lume în care începeau să se răcească sinistrele cuptoare de la Auschwitz și Buchenwald.

Voi, generația păcii, generația eliberării, veți intra la toamnă, într-un număr care nu putea fi închipuit mai înainte, în zecile de institute de învățămînt superior ale Republicii Populare Romîne.

Să învățați! Să nu uitați că v-ați născut în clipa în care se punea capăt unui întuneric îngrozitor și că voi sînteți cea dintîi generație a luminii. Să vă iubiți unii pe alții cît se poate de mult, fiindcă sînteți frumoși și frumoase, să vi se taie respirația cînd veți vedea fata sau băiatul pe care l-ați îndrăgit, dar în același timp să învățați pe capete.

Să nu uitați că la anul 2000 voi veți fi poeții, romancierii, savanții și poate cosmonauții acestei țări. Cum va arăta țara noastră atunci, cum va arăta lumea, cum va arăta Universul? Voi veți ști!

Pregătiți-vă, începînd de azi, pentru acea clipă extraordinară!

DESTINE CONTEMPORANE

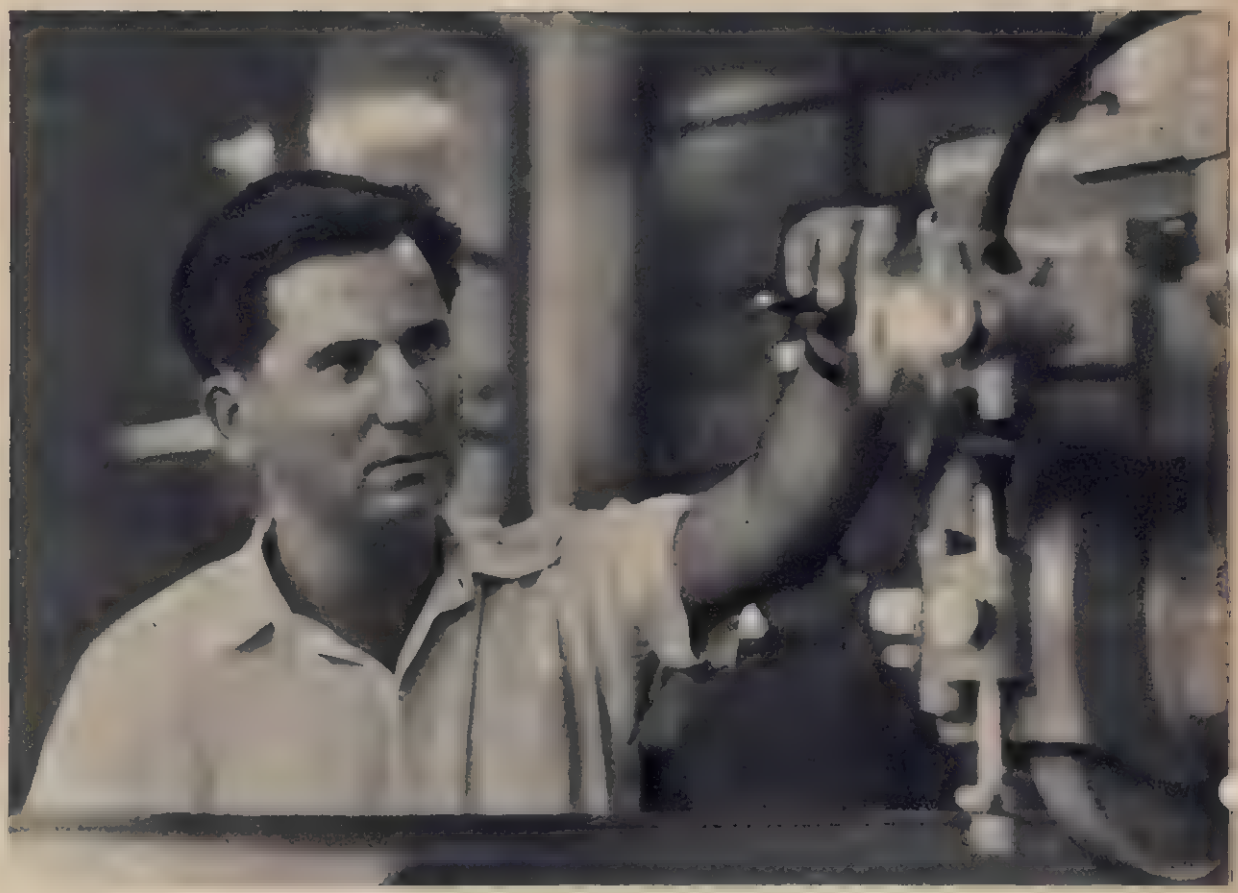

Portret din două culori

Băiatului care la 14 ani luase drumul orașului, societatea burgheză îi hărăzise un drum amar. Satul, cu existența lui mizeră, dominat de tirania boierească, nu putea să-i ofere decît istovitoarea muncă pe tarlaua boierului, retribuită mizer, și veșnica amenințare a spectrului foamei. Orașul, cu lumea lui necunoscută pentru săteanul care se zbătea în sărăcie, prezenta un eventual liman, căci pretențiile lui erau foarte mărunte. Dar, de fapt, orașul era o variantă a aceleiași mizerii. Cele mai frumoase visuri se năruiau, cele mai modeste dorințe nu puteau să se realizeze.

Despre ce își vor aminti băieții care în vara aceasta vor împlini 14 ani? Școala... Cărți gratuite... Vacanța... Tabere la munte, la mare, excursii și multe alte bucurii... Amintirile lui Neagu Călin de la această vîrstă sînt însă întunecate. Nimic din cele înșirate mai sus. Ajunsese cu chiu cu vai la atelierele Arsenalului, unde nu numai munca era istovitoare, ci și comportarea așa-zișilor educatori. Bătaia se servea cu mai multă regularitate decît mîncarea. Neștearsă i-a rămas în amintire imaginea acelui dormitor în care își petreceau nopțile șaizeci de copii, chinuiți iarna de frig și de foame tot anul. Și bocancii... Da, bocancii anilor de ucenicie n-o să-i uite niciodată. Pentru că din toamnă pînă în primăvară erau veșnic uzi. N-avea unde să-i usuce.

Despre ce-și vor aminti tinerii care în vara aceasta au împlinit 18 ani? Mulți, despre emoțiile absolvirii sau ale examenelor de admitere în facultate. Unii de primul concediu. Alții de prima evidențiere în cadrul întrecerii socialiste. Și de foarte multe alte lucruri pe care niciodată n-o să le poată povesti într-un spațiu restrîns. La 18 ani Neagu Călin nu cunoștea nimic din toate acestea. Lucra în atelierul unui patron. Unul dintre tovarășii lui fusese bătut de stăpîn. Și el, revoltat, protestase. Știa că din clipa aceea era stigmatizat. Și represaliile n-au întîrziat. Peste cîteva zile Vasile Georgescu, patronul, se opri lîngă mașina lui și luă una din roțile dințate pe care le prelucra. Căuta un pretext pentru ceartă. Roata dințată era exact ca și modelul. Dar patronul găsea totdeauna un cusur, fie el și imaginar. De data aceasta, pentru prima oară, pretindea ca

piesa să fie prelucrată la microni. Patronul se repezi la dînsul să-l lovească. Dar citind în ochii muncitorului o hotărîre care-l înspăimîntă, renunță. În schimb Neagu Călin a fost nevoit să-și caute slujbă în altă parte. Era doar începutul peregrinărilor din atelier în atelier, care au durat cîțiva ani. Apoi a venit naționalizarea...

După aceea viața lui a curs pe alt făgaș. Lucra la un atelier de prototipuri. Întrecerea socialistă cuprinsese întreg colectivul și el muncea cu avînt să ajungă fruntaș. Rezultatele n-au întîrziat și iată-l printre primii evidențiați...

★

— Care sînt amintirile dumitale cele mai plăcute? — l-am întrebat pe tehnologul șef.

— N-am înțeles multă vreme un lucru: de ce m-au ales tocmai pe mine și m-au trimis la cursurile pregătitoare pentru politehnică. Mai tîrziu mi-am dat seama că întregul colectiv avea încredere în puterea mea de muncă. Încrederea aceasta a fost un formidabil stimulent. Am învățat pe rupte, gîndindu-mă mereu să nu spulber speranțele pe care tovarășii mei și le-au pus în mine. Și pentru că m-ați întrebat de amintiri plăcute, iată prima: deschiderea festivă a cursurilor la facultate. Sala era plină de tineri. Printre atîția — și eu. Și nu-mi venea să cred. Va să zică eu, Neagu Călin, o să fiu inginer? Și m-a copleșit emoția... O întîmplare care nu mi se șterge din memorie a avut loc peste cîțiva ani. Atunci, pe loc, m-a impresionat neplăcut, dar ea mi-a dăruit un prieten și un bun sfătuitor. Întîmplarea e legată de ziua în care m-am reîntors în uzină. Cum nu eram familiarizat cu fabrica, maistrul a considerat că cel mai bun lucru este să cunosc pe fiecare muncitor. Și în ziua aceea era un excelent prilej: se făcuse defalcarea planului. Am luat fișele și am mers de la om la om. Totul a decurs normal pînă am ajuns la bătrînul strungar Ciocan. El a luat fișa, s-a uitat apoi lung la mine și m-a întrebat „Cine ești dumneata?" „Noul inginer..." — i-am răspuns. „Nu te cunosc!" — mă repezi el și-mi întoarse spatele. Frumoasă primire — mi-am zis. Dar n-aveam de unde să știu că bătrînul mă încercase ca să vadă cu cine are de-a face. „Avem nevoie de oameni dîrji, tovarășe inginer" — mi-a spus mai tîrziu. De atunci au trecut mulți ani, dar și acum trec cîteodată pe la bătrînul Ciocan. Cel mai vechi dintre muncitorii uzinei îți poate fi totdeauna de folos cu un sfat izvorît din îndelungata lui experiență.

...Maistru la strungărie. Apoi tehnolog. O perioadă, șef al protecției muncii pe uzină și, în sfîrșit, azi, tehnolog-șef al Fabricii de mașini electrice din București, iată în cîteva cuvinte drumul străbătut în cîțiva ani de Neagu Călin, fiul fierarului din satul Podul Doamnei. Ar fi putut ajunge el altădată într-un asemenea post de răspundere? Putem spune cu certitudine: NU!

Țesătoarea

Îi se pare că nu are destulă autoritate. Totul se trage de la o întîmplare cu un maistru care nu voia cu nici un chip să ajute o fată venită de curînd în fabrică. Într-o zi i-a spus:

— Ce ai cu Maria Huțan? De ce nu-i dai o mînă de ajutor?

— De unde ai mai răsărit și dumneata să mă controlezi pe mine?

Răspunsul maistrului a fost, desigur, pripit și nepoliticos dar — cine știe! — poate a fost și el surprins de fata aceasta micuță, sosită valvîrtej să-i ceară socoteală.

Nu. Margareta Vieru are autoritate. Nu încerc să i-o descopăr în ochii rotunzi, desprinși parcă dintr-un desen de Tonitza, pentru că ar fi în zadar. O privesc lîngă războiul de țesut, iar atunci cînd nu-i mai pot urmări alunecarea mîinilor și zvîcnirea suveicilor îmi place să stau de vorbă cu ea. Am ținut s-o cunosc neapărat. Voiam să știu precis firul vieții unor tineri de la care, cu vreo 17 ani în urmă, fără voia lor, am învățat o geografie tristă. „Copii din Moldova", auzeam adeseori spunîndu-li-se unor tovarăși de joacă veniți după 1944 în Buzău. Asta însemna sărăcia simțită mai din plin decît oriunde; însemna mizeria și ruina războiului care făcuseră ca atîția oameni să-și lase casa și să plece prin alte colțuri de țară.

Bejenia țăranului sărac Ion Vieru din com. Heleșteni, raionul Pașcani și a celor 6 copii ai săi prin părțile Buzăului, acestea sînt primele amintiri ale Margaretei Vieru.

Astăzi, la 28 de ani, desigur, biografia ei începe foarte bine în cîteva rînduri. Poți urmări însă în ele bogăția plină de înțelesuri a tinereții noastre.

Margareta a venit în fabrică la Iași în 1954. Ar fi vrut să învețe meserie de la sora ei, țesătoarea Elena Lăcătuș, și nu și-a ascuns gîndul ăsta. Dar i-a fost profesor un colectiv întreg de muncă, fabrica „Țesătura" din Iași. Alci s-a deprins să țească pînză una și una, să-ți spună în trei cuvinte cum se supune mașina la care lucrează, să nu treacă nepăsătoare pe lîngă micul necaz al unei colege.

Observ că fata amintește mereu numele a doi maiștri: Nicolaie Topor și Petru Botili. Stînd de vorbă cu ei, nu se poate ca, la rîndul lor, să nu o laude pe Margareta.

— Dar cu lipsa de autoritate cum e?

— Ferit-a sfîntul! Să vă spun cum i-a zis-o o dată unui maistru...

Deocamdată, povestea acestui fost „copil din Moldova" se oprește lîngă războiul de țesut, cărțile de specialitate, munca de secretară de organizație U.T.M. din secție și sunetele stîngace ale primelor lecții de vioară. Dar acest „deocamdată" este foarte aproape. Pe Margareta o așteaptă în curînd școala medie serală (iată se gîndește totodată și la o școală populară de artă; să vedem, poate le va împăca pe amîndouă), o așteaptă toate drumurile deschise în fața îndrăznelii și hărniciei tineretului nostru.

Președintele

Îl cheamă Gheorghe Tache și-i în Livedea din moși-strămoși; și tot de atunci, bunicii și părinții, apoi o vreme el și frații au tras la jug, la plugul boieresc.

E un visător de vremuri noi. E unul dintre aceia care își torc visurile-n firul faptei.

Vorbind de viitor, se uită mereu înainte, peste capetele celor care îl ascultă, peste cîmpii și dealuri, peste ani. Își face socoteala bogățiilor ce le va avea peste ani colectiva „Drumul lui Lenin" din Livedea, al cărei președinte este din anul '49, de la înființare. Președintele milionarilor de astăzi vorbește despre multimilionarii de mîine cu aceeași siguranță cu care s-a înfăptuit ceea ce cu treisprezece ani în urmă era doar un vis îndrăzneț.

★

Erau acasă opt copii și aveau doar cîteva pogoane de pămînt. Fiecare dintre cei mici, de cum prindea puteri, era luat la muncă, pe moșia Măineasca a faimosului Stelian Popescu, sau pe aceea din Livedea, pe care stăpîn era „conu Nicu".

El, Gheorghiță, a lucrat mai mult pe moșia de pe malurile Mostiștei, robind sub biciul administratorului cuconului Nicu.

În '33, anul sîngeros al Griviței, cînd Gheorghiță avea zece ani, l-au adus acasă pe tatăl lui, snopit de cnutul cuconului Nicu pentru că îndrăznise să treacă cu caii pe un drum hărăzit numai boierului. Două veri mai tîrziu, la numai doisprezece ani, el, Gheorghiță, izgonit de același bici, împreună cu fratele său Ștefan, luau drumul bejeniei, la oraș, în căutare de lucru.

Acasă erau prea multe guri și prea puțin pămînt.

A fost, pe rînd, ucenic într-o turnătorie, slugă la un dughengiu, ajutor de șofer în București.

Apoi războiul...

Puiul de țăran sărac, devenit muncitor, luptă ca ostaș pînă în inima Transilvaniei, împotriva cotropitorilor fasciști. Medalia „Eliberarea de sub jugul fascist" și gradul de sergent i-au recunoscut vitejia.

În anul gloriosului 23 August, mobilizat fiind încă, intră în rîndurile Uniunii Tineretului Comunist și, un an mai tîrziu, în anul victoriei, Gheorghe Tache devine membru al Partidului Comunist Romîn.

Modest dar încrezător în puterile sale, comunistul Gheorghe Tache, după ce muncește ca activist de partid în Capitală, cere muncă în satul lui. Partidul însă, prețuindu-i meritele, îl trimite nu în comună, ci în plasa lui, ca secretar al U.T.C.

Hotărîrile istoricei Plenare din 3-5 martie 1949 constituie o mare cotitură și în viața secretarului organizației U. T. M., Gheorghe Tache. Cu sprijinul partidului, împreună cu ceilalți comuniști din Livedea și alți țărani muncitori, Gheorghe Tache luptă și izbutește să întemeieze una dintre primele gospodării agricole colective din țară.

G.A.C. „Drumul lui Lenin" s-a născut cu 67 familii și 250 de hectare de pămînt de toată mîna. Două vaci, cincisprezece oi, zece găini, cîțiva cai costelivi și cîteva căruțe hodorogite. Atît era tot și înseamna doar șaptezeci de mii de lei ca fond de bază. Dar marea avere a colectivei stătea în oamenii ei: în Gheorghe Tache, în comuniștii colectiviști Mincu Vasile, Ene Socrate și alți colectiviști.

Împletind viața lor cu aceea a gospodăriei colective, oamenii au făcut-o să înflorească, au făcut-o să devină în fiecare an tot mai bogată.

Pe președinte însă îl rodea ceva. Cu cît mergeau înainte, cu atît mai multe probleme se ridicau și se cereau lămurite. Într-o seară, cu mai mulți ani în urmă, secretarul organizației de bază a colectivei a tăinuit îndelung cu președintele. Ce-au vorbit nu se știe, dar a doua zi președintele spunea, în vorbă cu cîțiva colectiviști, că, pe lîngă muncă, e nevoie și de știință de carte.

...Trecuseră ani de atunci și în 1955 Gheorghe Tache — cel care la înființarea „Drumului lui Lenin" avea doar patru clase primare — era acum tehnician agricol cu diplomă și mai multe școli absolvite.

Anii treceau și gospodăria creștea mereu. Mereu mai mulți țărani veneau să îngroașe rîndurile colectivei. Producția mergea de asemenea din ce în ce mai bine. Președintele era însă nemulțumit de felul cum priveau colectiviștii creșterea vitelor, izvor de mari venituri. După șase ani de muncă gospodăria avea numai 55 de bovine. „Puțin, foarte puțin" — spunea președintele.

„Să învățăm" — îi spunea secretarul organizației de bază, tov. Gheorghe Sterea. „Un președinte de gospodărie trebuie să aibă cît mai multe cunoștințe tehnice de specialitate, superioare" — îi spunea tov. Gheorghe Eftimie, instructorul raional de partid. „Du-te la facultate" — i-a spus tov. Dumitru Mihalcea, secretarul raionului de partid.

Și președintele este astăzi student la Facultatea de agronomie a Institutului de agronomie „N. Bălcescu" din București. La toamnă intră în anul IV.

Toate au crescut în Livedea: pămînt, 3.100 ha; animale, cu miile; păsări, cu zecile de mii; sute de case noi; sute de biciclete; o mie de aparate de radio și multe altele se pot înșira. Peste trei milioane avere obștească, aproape patru milioane fond de bază. Și toate acestea pentru că partidul a schimbat conștiința oamenilor și pentru că președintele Gheorghe Tache a știut că trebuie să și învețe, dar să și ridice pe alții o dată cu el.

Pe pieptul lui Gheorghe Tache și al multor colectiviști strălucesc decorații și în ochii tuturor strălucesc mulțumirea și încrederea în succesele mai mari, de mîine.

★

Cînd vorbește Gheorghe Tache, președintele colectivei din Livedea, privește înainte, peste cîmpii și dealuri: privește în viitor...

Directorul șantierului

În aceste zile, să ascultăm cu mai multă băgare de seamă povestirile prietenilor, să cunoaștem mai bine tovarășii de lîngă noi. Știm că, la vîrsta majoratului, tinerii sînt mai porniți să-și deschidă sufletul, să-ți spună viața lor, așa puțină cîtă e. Iar astăzi, indiferent de numărul anilor, avem cu toții vîrsta majoratului sărbătorit de întreaga țară. Și anii noștri nu încap într-o singură răsuflare, așa cum încerca deunăzi să-mi spună Vasile Lupușor. Ascultați numai...

În vara lui 1940, un băiețandru de 15 ani, înarmat cu o scară și cîteva cutii cu vopsea, a pornit să zugrăvească toate semnele de cale ferată de pe linia Buzău-Coteşti. Băiatul se considera de pe acum bărbat și voia cu orice preț să-și cîștige singur pîinea și să-și mai ajute familia: o mamă care, ca atîtea mame necăjite, îl înstrăinase la un orfelinat din Predeal. Vasile este un flăcău care, judecînd după înfățișarea de acum, mi-l închipui și pe atunci zdravăn, cu mîini solide și sigure. De aceea, cînd peste cîțiva ani a reparat o locomotivă, cred că n-a făcut pe nimeni să ridice ochii a mirare.

Urmînd o școală de ucenici, care în anii de nesiguranță 1940-1944 și-a purtat elevii cînd la Simeria, cînd la Alba-Iulia, Vasile Lupușor se străduise să devină montor de locomotive.

Un om scump la vorbă cum este el și, pe deasupra, și îndrăgostit de locomotive ca un Bozan al lui Sahia, ne-ar fi spus altădată tot miezul vieții lui în cîteva cuvinte: „Am reparat locomotive, montez locomotive".

Anii socialismului au făcut însă imposibil un astfel de răspuns. De cîte ori — întrebați de un prieten „Ce am făcut în ultimii ani?" — nu ne trezim porniți pe mărturisiri, pentru că avem fiecare ce răspunde din plin, povestindu-ne viața; poate că fiecare repetăm din cînd în cînd asemenea acestui om pe care l-am cunoscut acum cîteva zile: „Și cîte ar mai fi de spus"...

Prin 1952, la Institutul de căi ferate din București, un student bun a căzut la un colocviu de specialitate. Cînd a ieșit din sală colegii i-au spus:

— Dacă dai cu mîinile în dreapta și stînga, gesticulezi, ridici glasul, o fi crezut profesorul că vrei astfel să-ți ascunzi nepregătirea și, ai văzut, n-a mai avut răbdare să te asculte.

Toată întîmplarea a rămas o amintire de student. Toți profesorii institutului s-au convins curînd că tînărul cu gesturi bolovănoase era unul dintre cei mai buni elevi. Căci Atelierele C.F.R. Nicolina-Iași trimiseseră la studii un om de nădejde. Un băiat de 25 de ani, care cu 5 ani în urmă, cînd venise în întreprindere, le spusese de la bun început tovarășilor: „Vreau să învăț".

Colectivul de muncă l-a ajutat mai întîi să termine cursurile serale ale unei școlii medii tehnice, apoi să se specializeze în montarea locomotivelor. Solicitat, după terminarea facultății, să rămînă la uzinele „23 August", moldoveanul acesta blond a mulțumit frumos pentru încredere dar a refuzat. De altfel toți absolvenții veniți din fabrici sînt niște sentimentali. Nu se simt bine decît acolo de unde au plecat. Sentimentalismul robust al zilelor noastre. Fiecare dintre ei are o Nicolină, un colectiv căruia îi este dator, un maistru ca Marin Oprea, plin de secrete ale meseriei, gata oricînd să ți le pună la dispoziție.

— M-am întors la cei care mă cunoșteau ca meseriaș — spune Vasile Lupușor.

Îi place să-și zică meseriaș și poate datorită faptului că în anii lui de inginerie nu s-a dezlipit nici o clipă de munca concretă, de tot ce are vreo legătură cu viața locomotivelor. Judecînd după aceasta, Vasile Lupușor ne apare ca un inovator și un raționalizator extrem de sensibil și operativ:

— De ce la demontarea locomotivelor să transportăm piesele manual?

O consultație cu maistrul Oprea, un sfat cu muncitorul Ion Dascălu, multe căutări și mai ales muncă îndîrjită — și iată că s-a născut un vagonet mecanizat pentru necesități locale.

— Cărbunii ăștia ar putea fi încărcați și altfel, cu un elevator automat, bunăoară.

Și din nou sfaturi, căutări, muncă...

Printre întrebări, realizări, idei și propuneri de felul acestora, printre orele de profesor la școala profesională de pe lîngă Atelierele C.F.R. Nicolina trebuie să căutăm munca comunistului Lupușor.

.....

Un băiat a cărui copilărie a înghițit-o tristețea unui orfelinat.

Un copil hotărît să priceapă mai devreme rostul lumii și să se descurce prin propriile lui forțe. Ce ar fi devenit înainte de 23 August 1944?

Chiar dacă prin cine știe ce întîmplare ar fi izbutit să termine vreo școală, e lucru sigur că destoinicia și talentul i-ar fi fost secătuite mai devreme sau mai tîrziu...

Acum, așa cum stă așezat în fața machetei unui mare șantier din Moldova al cărui director este, între un telefon în legătură cu angajarea unui specialist și rezolvarea unei corespondențe cu specialiști din Uniunea Sovietică, surprind privirea lui Vasile Lupușor oprită în dreptul unor semne verzi. Locul unor viitori copaci. Cu toată blîndețea gestului, asemănător celui cu care ar cuprinde cu ochii colinele înverzite ale Moldovei, îl văd altfel pe tînărul director: lîngă primii piloni solemni ai șantierului, ca în vecinătatea unor locomotive, spintecă aerul cu gesturi largi, tăioase.

În viața acestui om, căruia la numai 37 de ani i s-a încredințat o muncă de înaltă răspundere, recunoaștem destinul atîtor și atîtor dintre noi. Al celor care, indiferent de numărul anilor, avem cu toții vîrsta majoratului.

Drumul cel mare_

Dacă n-ar fi fost Falotă, cu siguranță că ar fi intervenit altcineva. Dar Falotă era meșterul lui de schimb și nu-l putea ocoli. La drept vorbind, trebuie să recunoască și azi că discuția cu dînsul a fost hotărîtoare. „Aș fi fost azi căruțaș sau mai știu eu ce...“ Ascultîndu-l mă gîndeam ce mare lucru e să ai lîngă tine, în orele critice, un om cum e comunistul Falotă.

Pe atunci lucra la Banloc. Era în anul 1948. Avea 17 ani și se calificase vulcanizator. Și într-o zi se dezlănțui „criza“. Uitînd închis un ventil la autoclavă, a rebutat trei anvelope. Ce l-a necăjit mai mult, nici azi nu poate să spună. Poate paguba de mii de lei care-o pricinuise uzinei, poate imaginea oamenilor opriți în fața gazetei de perete citind articolul în care era criticat pentru neatenție, poate dojenile? De fapt, toate la un loc. Și o cumplită rușine. Căci în timp ce întregul colectiv se străduia să dea o producție mai de calitate decît în timpul capitaliștilor, el lucra ca un gură-cască. Hotărît lucru: s-a compromis! Cine va mai avea încredere în el? Acum n-are încotro, trebuie să plece. Din nou căruța bătrînului tată, din nou drumurile. Ei, dacă nu se poate altfel! Și în sufletul lui se strecura regretul...

— Și zici că pleci...?

— Asta-i situația, nea Falotă.

— Eu zic să te cumințești, băiete (glasul maistrului trăda supărarea). Să lucrezi mai atent, că de, aici fiecare dintre noi are o răspundere mare. Nu-i joacă. Și dacă fiecare am da bir cu fugiții la prima greutate, unde am ajunge?

A rămas. Cele trei anvelope au fost ultimele rebuturi. Și „criza“ a trecut. Pe atunci nu știa că a făcut primii pași pe drumul cel mare al unei noi vieți, că peste zece ani va fi un alt om, cu totul schimbat. Și încă nu avea de unde să știe că spre el erau îndreptate multe priviri, care îl urmăreau cu prietenie. O dovadă de încredere și, în același timp, o apreciere a capacității lui a fost transferarea la laboratorul central. Grija cu care a fost înconjurat l-a stimulat, i-a dezvoltat trăsăturile bune și l-a ajutat să devină un muncitor fruntaș.

Într-o zi a fost chemat la comitetul de partid al uzinei:

— Vrei să fii inginer? — îl întrebă secretarul.

Inginer? Nici măcar în vis n-ar fi putut să rîvnească el, Dinu Nicolae, unul din cei nouă copii ai țăranului sărac Dinu din Florești, la un asemenea titlu. De uluit ce era n-a scos un cuvînt.

— Ai să te faci inginer: uzina te trimite la învățătură. Să nu ne faci de rîs!

De ce l-au ales tocmai pe dînsul?... Întrebarea îl obseda. Șiruri lungi de ecuații din cărțile de algebră i se perindau înaintea ochilor, înspăimîntîndu-l. Va putea să le dezlege toate tainele vreodată? Situația aceasta de ignoranță momentană îl descuraja și-i crea complexe. Dacă nu va reuși să înțeleagă toate materiile? Secretarul îi ghicise toate frămîntările și preîntîmpină un refuz prematur:

— Așteptăm de la tine rezultate bune. Avem încredere...

Dacă n-ar fi fost această încredere, cu siguranță că șovăiala și teama în fața atîtor lucruri necunoscute ar fi învins. Va să zică tot e ceva de capul lui dacă secretarul stăruie să meargă la învățătură.

Acasă însă îl aștepta un nou obstacol moral. Aici, în mijlocul familiei, privațiunile vieții împămînteniseră un scepticism dezolant și se afla singur în fața unui solid zid al neîncrederii și îndoielii. Bătrînul tată îl judecă sever:

— Trei clase am învățat și mi-i de ajuns. Știu să socotesc și să număr banii. Ție nu ți-e de ajuns cît ai învățat? Slujbă ai, bani cîștigi.

— Nu!...

— Și dacă după cîteva luni vii înapoi? De unde știu ăia că tu poți să înveți? Ai să vezi cum au să rîdă de tine.

— N-or să rîdă!...

— Știu eu... Odinioară a' lui Mocanu și-a trimis băiatul la facultate, a cheltuit o groază de bani și a ajuns abia un funcționăraș la primărie. Mă, eu n-am bani să te țiu la școală.

— Nu-i nevoie...

Bătrînul era sceptic. Dar, în ciuda opoziției lui, Nicolae plecă la învățătură. „Avem încredere în tine“... Cuvintele secretarului l-au ajutat să biruie obstacolul moral ridicat de familie.

Bătrînul n-a avut de loc dreptate. Cînd Nicolae s-a întors după mai mulți ani la fabrică, tînăr inginer, n-a rîs nimeni de dînsul. Dimpotrivă, i s-a încredințat conducerea uneia din cele mai noi secții: cea de bunuri de larg consum.

Poate că aici ar trebui să întrerupem povestea vieții lui Dinu Nicolae și să considerăm destinul său împlinit. Regimul democrat-popular a făcut din modestul muncitor un inginer. Dar faptele ne opresc să încheiem zugrăvirea acestui portret. Ne solicită însă o întrebare: azi ce face inginerul chimist Dinu?...

L-am întîlnit deunăzi la Institutul de cercetări chimice din București. E șef de laborator. Printre preocupările lui principale se numără studierea introducerii materialelor plastice în agricultură. Și, stînd de vorbă cu dînsul, fără să vrem ne-am gîndit la țăranul sărac Dinu și ne-am întrebat ce-ar spune despre cariera fiului său. Și în fața ochilor ne-a apărut un bătrîn zîmbind mulțumit.

Reportaje realizate de Magda MIHĂILESCU, Cornel BÖZBICI, Eugen ROMAN
Fotografii de Elena GHERA

IERI ȘI AZI ÎN OCHII OCCIDENTULUI

În urmă cu 30 de ani, publicistul francez Lucien Romier, împărtășindu-și în cartea „Le carrefour des empires morts" impresiile despre România și încercînd să justifice înapoierea economică a țării, scria că poporul român s-ar interesa prea puțin de activitatea economică din cauza... lipsei de experiență... Timp de secole, nota același publicist, poporul român s-a complăcut într-un mediu tradițional agrar, care „îl dispensa... de orice ambiție de progres". Este evident, din însești afirmațiile citate, că autorul cărții nu a voit să arate adevăratele cauze ale situației dezastruoase, din acel timp, a economiei României. Amintind de veacurile de subjugare străină a țării, Lucien Romier nu poate însă să nu constate că românul „plătește cămătarului o rentă mai grea decît odinioară cotropitorului".

Un tablou destul de apropiat de realitatea României burghezo-moșierești a înfățișat și Jacques Lassaigne în revista franceză „Beaux Arts" din 1937. „Puține țări din Europa merită în asemenea măsură ca România denumirea de națiune de țărani... În satele românești, încă și astăzi, ca și înainte, situația igienică lasă de dorit, lipsesc medici, veterinari, agronomi, construcțiile sînt insuficiente, uneltele de producție se perfecționează foarte încet".

Subliniind situația grea în care se aflau miile de tineri absolvenți ai universităților românești, „în surplus față de ceea ce poate să absoarbă comerțul și industria", ziarul englez „Manchester Guardian" scria în 1934: „Singurul debușeu pentru aceste mii de tineri este serviciul de stat. Dar chiar înainte de război România a avut proporțional mai mulți funcționari ca oricare altă țară europeană". Același ziar scria că „reformele agrare de după război n-au adus prosperitate pentru țărani. Aceștia au fost grav loviți prin scăderea prețurilor produselor agricole" și conchidea: „Oricare guvern ar veni... va avea de făcut față unei situații extrem de dificile. Relele de care suferă România nu vor fi vindecate atîta vreme cît nu se va găsi un remediu eficace".

Aceste mărturii despre vechea Românie aparțin unor personalități diferite, dar care în nici un caz nu pot fi bănuite de dorința de a vedea prăbușindu-se rînduielile capitaliste existente în acel timp în țara noastră.

Se împlinesc 18 ani de la eliberarea țării noastre, 18 ani de cînd poporul român a început o nouă eră a istoriei sale. În decursul acestor ani, fiecare pas înainte al poporului nostru pe drumul făuririi unei vieți noi a fost însoțit de nenumărate calomnii și defăimări din partea presei burgheze capitaliste. Dar, cum se spune, ciinii latră, caravana trece... Oamenii muncii din patria noastră

au mers cu fermitate înainte. Planurile noastre au devenit realitate vie. Ceea ce în limbajul presei burgheze era denumit înainte o himeră, a devenit acum „o sfidare adresată Occidentului". Expresia nu ne aparține, ci este a unuia din cele mai mari ziare americane, „New York Herald Tribune", cunoscut prin adversitatea sa față de ideile comunismului. „Nicăieri nu este mai clar exemplificată sfidarea adresată Occidentului — scria acum cîtva timp acest ziar — decît în vitalitatea cu care comuniștii au împins țara dintr-un punct mort într-o epocă de industrializare. Ei s-au așternut temeinic și plini de sîrguință pe construirea de fabrici una după alta. O caracteristică a ritmului actual reiese din cele relatate de reprezentanții industriei chimice occidentale care au călătorit prin Europa răsăriteană și potrivit cărora românii fabrică și exportă aceleași produse chimice pe care acum doi ani le mai cumpărau din străinătate."

Numeroase alte organe de presă burgheze au fost nevoite să recunoască progresele economiei românești. Ziarul elvețian „Die Tat" a publicat impresiile de călătorie ale unui corespondent care a vizitat țara noastră. „România — scria ziarul — se află în prezent într-o epocă de înflorire economică cum n-a mai cunoscut niciodată în frămîntata ei istorie de secole. Este de la sine înțeles că această dezvoltare se răsfrînge și asupra nivelului de trai al fiecăruia. România și-a construit o industrie grea, în special o industrie siderurgică. Cifrele în legătură cu producția de oțel confirmă aceasta. Utilajul petrolier românesc este exportat într-un mare număr de țări".

„Economia României realizează lucruri surprinzătoare — a scris în ziarul vest-german «General Anzeiger» ziaristul Herbert Lucht după o vizită în țara noastră. Vrînd, nevrînd, trebuie să recunoaștem că s-au făcut multe. România nu mai are astăzi numai petrol și țuică, România are o industrie grea considerabilă".

Realizările țării noastre pe tărîm economic sînt recunoscute și de numeroși oameni de afaceri și specialiști din conducerea unor importante industrii din țările occidentale.

Astfel, directorul atelierelor de construcții electrice din Charleroi (Belgia), ing. Robert Sinave, sublinia: „Țara dv. realizează un progres rapid și are posibilități să se dezvolte impetuos. Instalațiile din rafinăriile pe care am avut prilejul să le vizitez pot fi comparate cu cele mai moderne instalații de acest gen din diverse țări ale lumii".

Dr. John Mc Govern, specialist american în domeniul industriei celulozei și hîrtiei din grupul venit în țara noastră din partea firmei „Parsons I. Whittemore", referindu-se la vizita la întreprinderea pentru valorificarea stufului din Brăila, a menționat că „una din primele constatări a fost excelenta organizare a întreprinderii... Pasta de hîrtie ni s-a părut a fi de cea mai bună calitate, avînd o mare puritate, ceea ce reprezintă una din condițiile principale cerute de piața mondială... Cîțiva dintre noi am mai fost în România, am vizitat întreprinderile de prelucrare a hîrtiei. Sîntem impresionați de progresul realizat de atunci și pînă acum. Instalațiile industriei românești de celuloză și hîrtie sînt moderne".

Un cunoscut specialist austriac, prof. Fr. Hafner de la Institutul politehnic din Viena, a declarat printre altele: „Întreprinderile de industrializare a lemnului pe care le-am vizitat, și în special fabrica de plăci aglomerate de la Brăila, sînt de cea mai modernă concepție tehnică și dau posibilitatea ca lemnul să fie valorificat la un nivel economic superior... Am mai fost în România acum 25 de ani. Știam despre România că este o țară agrară... Mi-am dat seama că România s-a dezvoltat și se dezvoltă în toate direcțiile. Vă admir în mod sincer și sînt uimit de aceste progrese. E de mirare cum s-a putut ca într-un timp atît de scurt să se dezvolte aproape simultan industria, agricultura și celelalte sectoare economice, cît și construcția masivă de locuințe, de edificii social-culturale".

Ce spuneau statisticile internaționale despre România de acum un sfert de veac? România burghezo-moșierească ocupa unul din ultimele locuri din Europa în ce privește venitul național calculat pe cap de locuitor. În schimb ne aflam pe primele locuri în ce privește procentul analfabeților și al mortalității infantile.

Buletinul economic pentru Europa, editat de secretariatul Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, a publicat o serie de monografii referitoare la țările europene, care la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial au fost mai puțin industrializate. Cu privire la țara noastră, buletinul scrie:

„Transformarea economică postbelică s-a înfăptuit în proporție mult mai mare în România decît în orice altă parte a Europei... În perioada 1950 - 1960 indicele oficial al venitului național reprezintă una din cele mai accentuate creșteri din cîte au fost înregistrate în Europa postbelică în cursul unei perioade comparabile".

În vara acestui an a făcut o vizită în țara noastră directorul general al Organizației pentru alimentație și agricultură a O.N.U. (F.A.O.), dr. B.R. Sen. La încheierea vizitei, el a declarat printre altele:

„România are un minunat plan de dezvoltare economică și realizări importante, ceea ce îi permite să aducă o contribuție de seamă la activitatea F.A.O., la ridicarea nivelului de viață al țărilor slab dezvoltate.

România situează agricultura la un înalt nivel și trebuie să mărturisesc că sînt profund impresionat de eficiența măsurilor întreprinse în domeniul dezvoltării acestei ramuri. Agricultura României se află pe baze sănătoase și face progrese foarte serioase, avînd obiective clar precizate în toate sectoarele ei de producție".

Numeroși observatori occidentali recunosc totodată faptul că dezvoltarea economiei țării noastre se răsfrînge în creșterea nivelului de trai al populației. Influentul ziar „New York Times", într-o corespondență a trimisului său Paul Underwood, scria anul trecut: „Fără îndoială, cetățeanul obișnuit din România are condiții de lucru mai bune, mănîncă mai bine și este îmbrăcat mai bine decît oricînd. În magazine sînt mai multe mărfuri de cumpărat decît chiar în urmă cu doi ani. Prețurile sînt mai mici, salariile au crescut".

Același trimis scria în „New York Times", în acest an: „S-a produs o creștere marcantă în aprovizionarea cu bunuri de larg consum, impresionante clădiri pentru locuințe au fost construite și se construiesc peste tot în București".

După vizita în România, trimisul ziarului „Neue Zürcher Zeitung" scria în iunie a.c.: „Condițiile de viață materială s-au îmbunătățit în mod simțitor... Cantitățile de mărfuri de consum sînt mai mari. Calitatea obiectelor de îmbrăcăminte s-a îmbunătățit și aspectul lor este mai frumos..." În aceeași lună, ziarul olandez „Haagshe Post" scria referindu-se la țara noastră: „...populația trăiește mult mai bine decît în trecut. Seara, restaurantele și cofetăriile sînt arhipline, iar oamenii sînt bine îmbrăcați".

O puternică impresie produce activitatea ce se desfășoară în țara noastră în domeniul construcțiilor de locuințe și edificii social-culturale.

„Astăzi întreaga Românie este un uriaș șantier de construcții", scria în mai a.c., în ziarul „Die Presse", W. Oberleitner, unul din ziariștii austrieci care au vizitat țara.

„Am mai fost în România în 1935, a spus industriașul american P. Keith, președintele corporației «Hydrocarbon Research». Țin minte că, ieșind din piața Ateneului, am ajuns după o scurtă plimbare într-un cartier care semăna mai degrabă cu un sat. Astăzi Bucureștiul este într-adevăr un oraș modern... Aceasta demonstrează un progres foarte mare".

Într-un articol publicat în ziarul „Sunday Times", lordul Boothby, care a vizitat anul trecut România, a scris: „Am fost invitat să văd două săli de concerte, una cu o capacitate de 3.000 de locuri, iar cealaltă cu 1.000 de locuri. Ambele au fost construite în ultimele 18 luni. Cînd te gîndești la hangarul care este numit la noi în mod ironic «Festival Hall», încerci un sentiment de rușine".

Numeroase alte aspecte ale vieții românești s-au bucurat de aprecieri elogioase din partea unor personalități de seamă din Occident.

„Din punct de vedere cultural — a declarat dl. René Maheu, director general ad-interim al U.N.E.S.C.O. — rezultatele României în ceea ce privește lichidarea analfabetismului, în dezvoltarea culturii populare pot constitui și pentru alte țări, chiar dacă nu aparțin aceluiași regimuri politico-sociale, experiențe omenești perfect valabile".

„Nivelul științific înalt al învățămîntului din România e cunoscut și apreciat în străinătate", a declarat rectorul universității din Bologna, Gherardo Forni.

„Asistența medicală acordată în spitalele din București este la nivel mondial" — a subliniat dr. Peter Guy Cutlack Martin, membru al Colegiului regal de chirurgie din Anglia.

★

Sumara confruntare a părerilor din Occident despre România de ieri și de azi este, credem, concludentă. Realizările dobîndite de poporul român, sub conducerea partidului, în construcția socialistă, au schimbat fața țării. Și oricît i-ar supăra aceasta pe adversarii socialismului, adevărul despre România pătrunde tot mai adînc în opinia publică occidentală, prin forța de neclintit a faptelor.

S. STROESCU

CARTEA

Titus POPOVICI:

CUBA, TERITORIU LIBER AL AMERICII*)

O adevărată carte despre Cuba nu poate fi decît o dezbatere vie a celor mai importante probleme ale contemporaneității; după cum remarcă și autorul, Cuba este un loc «de unde nu te poți întoarce cu „impresii de călătorie"». În același timp reportaj și studiu monografic, istorie și profesiune de credință politică, volumul lui Titus Popovici dezbate pe larg, cu pasiune și luciditate, ideile revoluției din Cuba; tonul relatării e reținut, dar tensiunea e dintre cele mai înalte. Scriitorul își exprimă chiar regretul (cu totul neîndreptățit) că nu e poet: „Am simțit acest regret în tot timpul călătoriei de-a lungul Cubei... pentru că numai poetul ar putea reda virila grație a orgoliosului zbor al vulturilor..." „Obișnuit — cum spune singur — cu «receaua» înfățișare a bucuriilor și durerilor, a victoriilor și înfrîngerilor", prozatorul și-a surdinizat avînturile romantice și și-a interzis orice alt mod de relatare în afară de simpla povestire a faptelor. Dar faptele legate de revoluția poporului cuban, întîmplările în sine sînt atît de poetice, atît de pline de sensuri, încît relatarea lor pe un ton „poetic" n-ar fi făcut decît să le răpească din frumusețe și forța de convingere. Poezia pe care o relevă reportajul lui Titus Popovici este poezia eroismului fără emfază, a eroismului cotidian din timpul unei mari revoluții. Calea pe care a ales-o scriitorul este cea mai sigură. Scrisă o excelentă proză despre Cuba, Titus Popovici a făcut, în cel mai înalt grad, poezie.

Rod al unei călătorii nu prea lungi făcute pe meleagurile singulului „teritoriu liber al Americii", reportajul lui Titus Popovici încearcă să surprindă o imagine nu numai a ceea ce a întîlnit prozatorul în Cuba contemporană, ci și a istoriei zbuciumate a revoluției cubane. Titus Popovici vorbește nu numai despre ceea ce „a văzut, a simțit, a trăit", timp de șase săptămîni, ci și despre ceea ce „a citit" în legătură cu trecutul Cubei. În felul acesta el are posibilitatea să redea evenimentele legate de viața de astăzi a țării, precum și evoluția întreagă a faptelor, din timpurile cînd a început colonizarea țării și pînă în cea mai fierbinte actualitate. Titus Popovici reușește să facă istorie nu numai atunci cînd, într-un stil științific, vorbește despre trecut; el dă senzația consemnării unor fapte istorice și atunci cînd povestește, reținut, întîmplări de ultimă oră, evenimente care se petrec chiar în răstimpul călătoriei sale.

Modul de existență în revoluție al poporului cuban are într-însul un intens patetism, care într-o anumită măsură ține și de temperamentul deosebit de aprins, de romantic poate, al cubanezilor. Camilo Cienfuegos, erou al revoluției din Cuba, și-a găsit mormîntul în adîncul oceanului. Ca urmare: „s-a născut legenda: una flor para Camilo; toți locuitorii Cubei au aruncat o floare roșie în mare și timp de oțteva zile vasele au intrat în portul Havanei străbătînd un covor de flori legănate ușor de valuri". Copiii vin la centrele de înscriere a voluntarilor și încearcă, adăugindu-și cîțiva ani la vîrsta reală (fără nici o șansă de a fi crezuți), să devină soldați. 11.000 de învățători sînt invitați la cel mai mare banchet din istoria Cubei: sînt oamenii care au plecat în munți, cu o carte și un condei, pentru ca să ridice poporul spre înălțimile adevărului și ale științei. Pe pereții casei noi, dăruită de revoluție, muncitorul păstrează o pușcă: înfăptuirile trebuie apărate. Poporul adunat în timp de ploaie pentru a-l asculta vorbind pe Fidel Castro, îl obligă, scandînd, să se scoperе cu o pelerină, exercitînd asupra lui o presiune căreia nu i se poate rezista și care aparține exclusiv marii iubiri.

Poate tocmai din cauza stilului atît de reținut și riguros al cărții izbucnirile lirice, rare, impresionează profund, ca mărturii ale unor sentimente de o mare puritate: „Ay, cubanos... Ce cinteo nemuritor creați voi, în fiecare zi, de multe ori fără să vă dați seama, așa cum respirați, așa cum iubiți și urîți... Cum aș putea să uit..."

M.F.

*) Editura Tineretului, 1962.

Olga Porumbaru a realizat, în tenculeli colorate, panoul decorativ aflat în holul Sanatoriului balnear din Mangalia.

Fragment din mozaicul executat în faianță de artiștii Constantin Blendea, Elena Greculesi și Petre Bedivan (restaurantul „Neon" din Eforie-Nord).

FRUMOSUL PE LITORAL

Dorio Lazăr: „Știința" (Eforie-Nord).

Unul din cele patru panouri decorative ce împodobesc restaurantul „Modern" din Mamaia (autor: Camilian Demetrescu).

Panoul decorativ mural — la restaurantul „Modern" — de Ecaterina Dolinescu (din colectivul condus de Mac Constantinescu).

Iată și lucrarea semnată de Mircea Ionescu (de asemenea la restaurantul „Modern").

Culorile și volumele s-au instăpînit definitiv pe litoral. Și-au spus întîi cuvîntul arhitecții, intervenind — pe întinderea unidimensională a țărmului pontic — cu jocul plin de fantezie și știință al formelor geometrice: zveltele paralelipipede din sticlă și beton — alternînd la Mamaia cu clădirile prelungi și scunde — vilele grațioase de pe faleza eforiană, intimele blocuri ale Mangaliei, au creat noul peisaj socialist pe care-l oglindesc — cu încîntată surprindere — valurile bătrînului Pont Euxin. În intensitatea luminii solare, lîngă albastrul puternic al mării, culorile pastelate ale noilor clădiri au reușit să ofere un odihnitor și artistic contrast.

Dar iată că, pe la începutul acestei veri, au pornit și artiștii plastici să invoce muzele pentru a întregi frumosul creat aici. Pe siniliul cerului prelungit cu cel al mării, au început să se profileze contururile viguroase ale statuilor: mișcarea avîntată a „Științei" de Dorio Lazăr și grația plină de puritate a „Tinereții" de Iulia Oniță (Eforie-Nord), forța latentă a „Arcașului" lui Ion Jalea (Constanța), duioșia „Maternității" de Ada Geo Medrea (Mamaia). Pe pereții interiori ai clădirilor au început să înflorească panourile murale și mozaicurile. I se oferă aici omului venit spre odihnă și desfătare, pe lîngă acel „util" al deplinului confort modern, și „dulcele" frumosului plastic, care-l însoțește de pe faleză pînă în sala de mese. E, într-un fel, și o operă de educație estetică făcută clipă de clipă, la care concură arhitectul și artistul plastic.

Am urmărit, cu aparatul fotografic în mînă, cîteva din primele lucrări ce au împodobit litoralul (multe altele sînt abia în curs de realizare) și iată, le puteți vedea reproduse aici. Pelicula a reținut culorile vii ale panourilor decorative și cîte un fragment din eposul dobrogean povestit de ele. Căci

— și faptul nu este lipsit de semnificație — artiștii au simțit nevoia să vorbească în aceste lucrări mai cu seamă despre Dobrogea zilelor noastre, despre bogățiile ei, despre cei ce îi făuresc belșugul socialist. În cadrul acestei tematici se circumscriu și cele patru panouri decorative realizate în sgrafitto de un colectiv de artiști condus de Mac Constantinescu. Pereții restaurantului „Modern" din Mamaia își etalează, fiecare, culoarea dominantă — verde, galben, albastru, roșu — într-o deplină armonie policromă și într-o unitate stilistică pe care nu o dezmint particularitățile creatoare ale fiecărui artist în parte. Desenul simplificat pe linia unei stilizări folclorice de efect, incrustațiile ceramice, rafinata armonizare a culorilor, servesc bine tema aleasă și sînt pe deplin adecvate materiei și funcției artistice a panourilor decorative.

Pictura murală în dolomit, realizată la cantina nr. 9 din Eforie-Nord de colectivul condus de Gh. Labin, afirmă — pe aceeași temă — un cu totul alt stil, poate mai puțin modern, cu o mult mai mare abundență de detalii, dar cu o anecdotică mai vastă și mai precisă. În ambianța policromă a celorlalte elemente funcționale — mese, scaune — pictura este avantajată, culorile capătă strălucire, desenul o anumită elocvență. Sînt aici — ca și pe panourile colectivului lui Mac Constantinescu — pescari și țărani, muncitori constructori și păstori, sînt roadele pămîntului și bogățiile apelor, creînd în ansamblu o imagine grăitoare a noii Dobroge.

Culorile proaspete și vibrația luminii litoralului se regăsesc poate cel mai bine în mozaicul de faianță care împodobește restaurantul „Neon" din Eforie-Nord. Artiștii Constantin Blendea, Elena Greculesi și Petre Bedivan au surprins și fixat pe spațiul limitat al unui singur perete, dinamica vie a sporturilor de vară, luminozitatea cerului, strălucirea culorilor apei și pămîntului, frumusețea liniei corpului omenesc în mișcare. Mozaicul este executat cu multă finețe și cu o mare știință a degradeurilor realizate din fărîme de faianțe.

În holul sanatoriului balnear din Mangalia, acolo unde oamenii se opresc pentru a citi o carte sau a juca o partidă de șah (și au deci mai curînd răgazul de a contempla în liniște o operă de artă), panoul decorativ realizat în tencuieli colorate de Olga Porumbaru atrage privirile prin armonia culorilor sale pastelate, prin desenul său sugestiv. E o lucrare originală, cu personalitate.

...Și sînt numai cîteva din operele de artă ce împodobesc litoralul. Altele vor veni în curînd să li se adauge. Litoralul se va transforma în curînd într-o uriașă sală de expoziție: expun aici arhitecții și artiștii plastici.

Sanda FAUR-DIMA

Ada Geo Medrea: „Maternitate" (Mamaia).

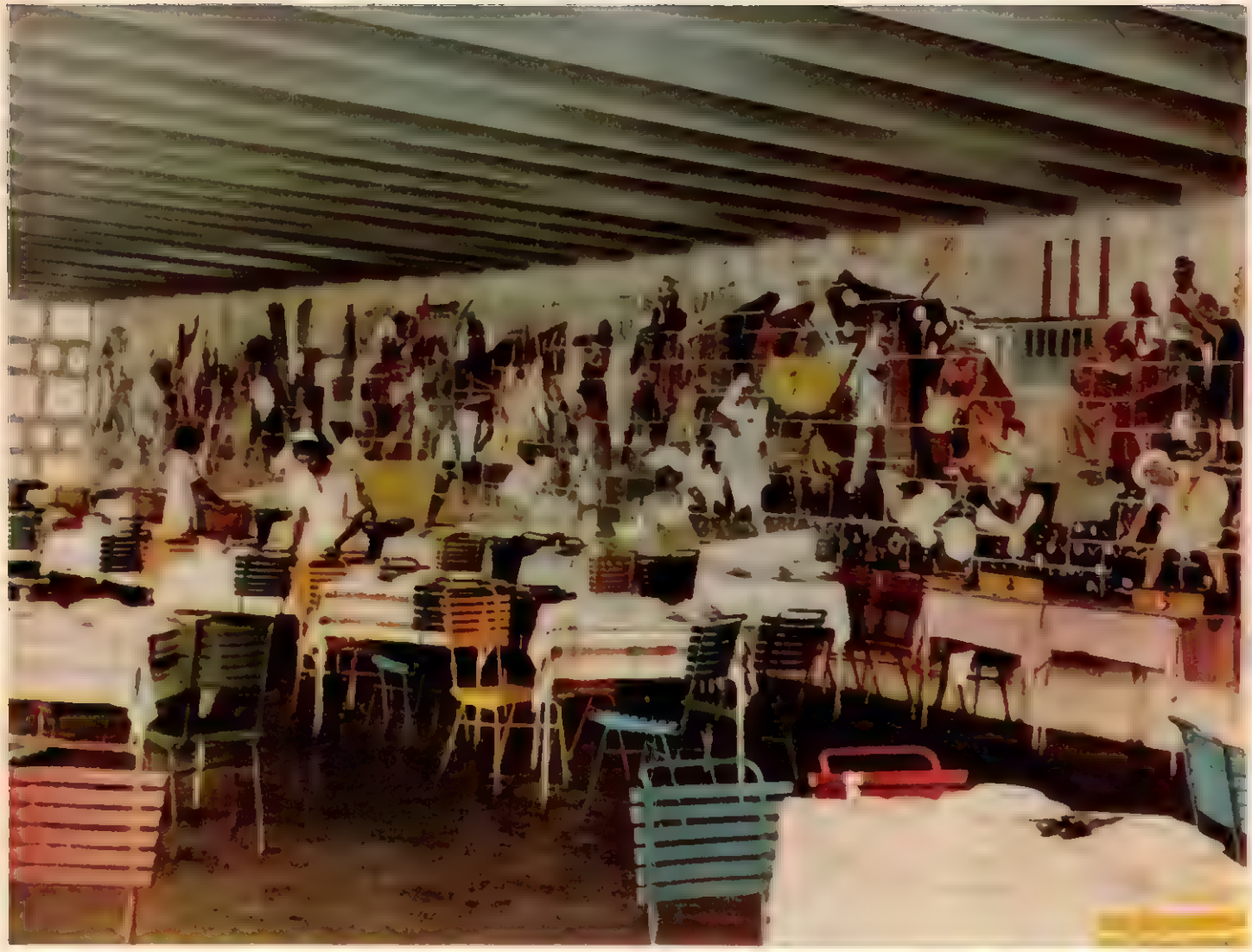

La cantina nr. 9 din Eforie-Nord poate fi văzută această pictură murală în dolomit executată, sub conducerea artistului Gh. Labin, de colectivul format din Victor Zemlicka, Gh. Costiurin şi Petre Bedivan.

Mac Constantinescu, conducătorul colectivului ce a creat panourile restaurantului „Modern", este autorul acestui panou realizat într-o nuanţă dominantă de albastru.

Ion Jalea: „Arcaşul" (Constanţa).

Iulia Oniţă: „Tinereţe" (Eforie-Nord).

EXTRAORDINARA EVAZIUNE

FISCALĂ A LUI REILLY

Feuer statt Steuer

Flăcările i-au cuprins casa, dar impozitele — impozitele vor trebui totuşi achitate. Poate că pentru altul spectacolul să fie interesant, dar Reilly preferă să nu se uite cum îi arde locuinţa.

„Iată şi autorizaţia de incendiere!" — arată Reilly. Toate „libertăţile" îţi sînt asigurate în America dolarului; pînă şi aceea de a-ţi incendia propria casă. Cum s-ar zice, cu acte în regulă şi cu... impozitul în zi!

„Foc în loc de impozite" — sub acest titlu revista vest-germană „Bunte Illustrierte" publică relatarea amănuntită a extraordinarei „evaziuni fiscale" pe care au comis-o, fără să ştie unul de celălalt, un american şi un belgian.

FERICIREA DE A ACHITA IMPOZITE PENTRU UN HAN CARE NU MAI EXISTĂ DE O SUTĂ DE ANI — O SOLUŢIE: SĂ DAI FOC LOCUINŢEI — BELGIA, „MARELE BOLNAV AL OCCIDENTULUI".

Dintre multele „bucurii" care îţi fac viaţa plăcută cetăţeanului de rînd din Occidentul contemporan, datoria de a plăti impozitele — pe zi ce trece mai mari — nu este cea din urmă. Evident, plata impozitelor îi furnizează una dintre cele mai serioase „satisfacţii" cu putinţă: doar cursa înarmărilor costă bani grei şi ar fi absurd ca aceşti bani să nu iasă cît mai repede din buzunarul lui pentru a intra în cel al fabricanţilor de armament! Dar unii încearcă să scape de „fericirea" aceasta, folosindu-se de mijloace dintre cele mai originale. Revista vest-germană „Bunte Illustrierte" povesteşte do. asemenea cazuri.

Într-o bună zi — bună şi nu prea — Martin C. Reilly, fermier de undeva dintr-o localitate din statul Massachusetts (S.U.A.), a primit o înştiinţare din care reieşea că impozitul pentru baraca dărăpănată în care-şi avea locuinţa a fost majorat de... şase ori. Motivul? Fiscul şi-a adus aminte că, în urmă cu o sută de ani, baraca fusese han. În concluzie, s-a calculat că valoarea lui (dacă e han!) nu poate fi mai mică de 8.600 de dolari.

Furios, Reilly a plecat la Pittsburgh, unde a luat contact cu şeful biroului de impozite. A încercat omul să demonstreze că bîrnele vechi din care este construită baraca nu valorează mai nimic. Inutil: funcţionarul nu era dispus să înţeleagă. Nefericitul fermier s-a oferit atunci să vîndă fiscului baraca pentru suma de 100 (una sută) dolari, a optzeci şi şasea parte din valoarea ei oficială. Funcţionarul nu avea timp să discute asemenea tranzacţii „neserioase". Ce era de făcut în această situaţie? Nişte lucruri foarte simple. În primul rînd, un drum la societatea de asigurare. Apoi, o vizită la postul de pompieri, care — cunoscînd starea barăcii, gata să se prăvălească în orice moment — a eliberat fără tergiversări o autorizaţie de incendiere. Apoi, fermierul — după ce a achitat un... impozit destul de piperat şi pentru „dreptul de a da foc" — a invitat tot cătunul la spectacol, a stropit cu benzină baraca şi i-a dat foc.

O reprezentaţie veselă. Veselă — şi nu prea. Singurul care a zîmbit indiferent, cînd a aflat despre incendiu, a fost reprezentantul fiscului. În lupta cu statul burghez, Reilly nu era decît un biet învins, căci uitase un amănunt: legea fiscală a S.U.A. prevede că impunerile se fac asupra averii existente la 1 ianuarie. Şi cum focul avusese loc după această dată, impozitele trebuiau totuşi plătite. Ce să-i faci? Fiecare livră din greutatea unui bombardier (doamne — şi tare mai sînt grele!) costă între 568 şi 650 de dolari, în timp ce o livră de aur poate fi achiziţionată cu numai 500 de dolari. Pare de necrezut, dar aşa este: fiecare bombardier american costă mai mult decît greutatea lui în aur. În asemenea situaţii, la asemenea nevoie de bani, pe cine mai interesează că un fermier oarecare, rămas pe drumuri, plăteşte impozit pentru un han care nu mai funcţionează de o sută de ani?!... Principalul — pentru stat, care trebuie să-i plătească pe fabricanţii de armament, nu pentru fermier, căci pe acesta nu-l întreabă nimeni — principalul e ca toţi Reilly să-şi achite impozitele!

E adevărat, aşa cum recunoaşte şi săptămînalul american „U.S. News and World Report", că „povara impozitelor, care şi aşa se găsesc la un nivel record, creşte într-un ritm nemaipomenit pentru vreme de pace". Dar asta îl interesează doar pe Reilly; Ministerul de Finanţe al S.U.A. are de rezolvat alte probleme...

Un caz asemănător s-a petrecut în Belgia, tot într-un sat. Impus să plătească pentru căsuţa lui un impozit de 700.000 de franci belgieni, bătrînul Victor Huszard, om de peste 70 de ani, a oferit locuinţa în dar Ministerului de Finanţe. Refuzat, şi-a scos mobila în drum, poftindu-i pe consăteni să ia fiecare ce-i place. Apoi, cu ajutorul focului, şi-a transformat locuinţa în cenuşă. După cum era de aşteptat, şi de data aceasta chibritul contribuabilului s-a dovedit mai scurt decît mîna perceptorului. Agentul fiscal îl vizitează în continuare pe bătrîn, cerîndu-i cei 700.000 de franci, cu care n-a încetat să-l socotească dator. Doar, ca şi Reilly, Huszard trăieşte într-o ţară în care, înainte de orice altceva, contează înarmările. Şi chiar dacă forţa militară a celor două state nu suferă o comparaţie, povara impozitelor e la fel de mare pentru fermierul american ca şi pentru ţăranul din Belgia, ţară denumită — din cauza marilor greutăţi economice pe care şi le-a creat datorită înarmării — „marele bolnav al Occidentului" (calificativul aparţine publicaţiei „Gazette de Lausanne"). E aceeaşi Belgie în care, la aflarea ultimei hotărîri guvernamentale de a majora impozitele, au avut loc numeroase demonstraţii de protest şi greve la care au participat zeci de mii de cetăţeni.

ŞI HUSZARD

Protestele lui Reilly şi Huszard nu sînt nişte acte izolate. Ele se înscriu pe linia luptei duse de oamenii muncii din Occident pentru a-şi apăra şi îmbunătăţi nivelul de trai. Sigur că incendierea propriei locuinţe nu poate fi o soluţie; dar asemenea acte desperate subliniază încă o dată absurditatea şi lipsa de umanitate a unui întreg sistem social.

Florin MUGUR

fotocronica FLACĂRII

1 În cinstea zilei de 23 August muncitorii de la uzinele „Griviţa roşie" se întrec să realizeze cît mai multe economii la preţul de cost, dînd în acelaşi timp produse de calitate superioară. În fotografie: în hala de cazangerie — secţia a III-a — se pregăteşte sudura virolelor unui cazan.

2 Ziua de 23 August îi găseşte pe colectiviştii din comuna Plevna, raionul Lehliu, cu bune rezultate în muncă. Acum, grija de căpetenie a colectiviştilor este să finalizeze porumbul furajer şi alte plante de nutreţ, pentru ca la iarnă animalele să aibă hrana asigurată.

3 Recent, la Rădăuţi a fost pusă în funcţiune o fabrică modernă de mobilă, înzestrată cu maşini şi instalaţii de înaltă productivitate, care permit mecanizarea multor operaţii. În fotografie: una din halele fabricii unde se pregătesc piesele pentru finisaj.

4 Sasa recoltei de anul viitor se pregăteşte de pe acum. Fapt pentru care colectiviştii din comuna Sprîncenata, regiunea Argeş, fac arături de vară pe suprafeţele de pe care s-au recoltat păioasele.

Presa mondială continuă să comenteze extraordinara performanță cosmică sovietică — zborul în grup efectuat timp de mai multe zile de Andrian Nikolaev și Pavel Popovici și aterizarea lor cu succes în regiunea dinainte stabilită. Semnificativă pentru impresia produsă în Occident de noua înfăptuire a oamenilor de știință și cosmonauților sovietici este declarația fizicianului american dr. Edward Teller — cunoscut de altfel prin poziția sa antisovietică — declarație făcută la o conferință de presă în prezența a 1 000 oameni de știință din S. U. A.: „*Nu există nici o îndoială că cei mai buni oameni de știință din momentul actual nu se află în această sală și nici în Statele Unite, ci la Moscova*". Fotografia din dreapta înfățișează pe cei patru eroi cosmonauți sovietici: Gagarin, Nikolaev, Popovici, Titov. La fotografia de jos: Andrian Nikolaev, asaltat de ziariști după aterizare, spune: „Vă voi răspunde la toate întrebările, dar, vă rog, lăsați-mă mai întîi să mă bărbieresc..."

În incinta clădirii Curții supreme din Mexico-City, mulțimea așteaptă sosirea marelui pictor mexican David Alfaro Siqueiros. Acesta a fost adus din temniță spre a-și susține apelul împotriva condamnării sale la 8 ani închisoare pentru convingerile lui progresiste.

Încă o imagine a rasismului din S.U.A.: 15 negri care au „îndrăznit" să intre în biblioteca „Carnegie" din Albany (statul New York) au fost scoși cu forța de acolo și arestați. La scurtă vreme după ce s-a aflat despre această nouă manifestare segregaționistă, a avut loc în același oraș o demonstrație de protest împotriva rasismului.

Un uriaș incendiu a izbucnit pe coasta de sud-est a Franței. Datorită mistralului — vîntul uscat ce suflă din nord spre sud-est — focul s-a propagat cu repeziciune și a pîrjolit pămîntul pe o suprafață de 3.000 ha, provocînd numeroase pagube materiale viticulturiștilor.

TURBOBU

TURBUȘONUL PĂMÂNTULUI

Se naște o nouă sondă: 328. Forajul se face și aici cu turbina acționată de o modernă instalație românească: 4 L.D. (înălțime, 42 metri).

UL

Maistrul sondor Zaharia Poenaru a realizat la sonda 260 un număr de 3.206 m foraj numai cu turbina și fără accidente tehnice (stînga).

Sondorul șef Anghel Mihai; după ce un an întreg a împărtășit sondorilor din Afganistan din experiența sa, iată-l din nou acasă, la sonda 328 (dreapta).

Nu demult, o brigadă de sondori din regiunea Argeș a realizat o performanță interesantă: căutînd țițeiul, burghiul instalației lor de foraj a pătruns în scoarța pămîntului pînă la 3.206 metri. Distanța a fost parcursă în 949 ore efectiv lucrate. Performanța nu constă desigur numai în cei peste trei kilometri forați spre inima pămîntului, ci în faptul că în executarea lucrării n-a existat nici un fel de avarie sau accident care să întîrzie forarea și să provoace creșterea prețului de cost. În acest fel s-a născut, undeva pe o colină din regiunea Argeș, sonda 260 — cea mai adîncă sondă din țară care, „de la firul ierbii", cum spun specialiștii, și pînă la cei 3.206 metri adîncime ciți numără, a fost forată exclusiv cu turbina. Așadar, în Argeș a fost realizat acum, în '962, recordul în adîncime prin foraj numai cu turbina. Eroii sînt 25 de tineri, jumătate din ei olteni, jumătate prahoveni, conduși de maistrul sondor Zaharia Poenaru. Succesul nu numai că a contribuit la consolidarea prestigiului forajului cu turbina, dar a făcut ca pe răbojul Întreprinderii de foraj din Rîmnicu Vîlcea și, implicit, al Trustului de foraj din Pitești, să fie înscrisă încă o realizare.

★

Dacă sonda 260 de care vorbim mai sus — zic specialiștii — ar fi fost săpată după metoda clasică a mesei rotative, timpul de forare ar fi devenit cu 30% mai lung, iar prețul de cost la metrul săpat ar fi revenit — inerent — mai mare. În urmă cu un an, doi, unii dintre specialiștii în sfredelirea scoarței pămîntului mai erau încă în dilemă. Întrebarea pe care și-o puneau atunci era: „Cu masa rotativă sau cu turbina?" Mai exact: care din aceste două metode au eficacitate economică mai mare?

Oamenii își amintesc că un sondor cu experiență (maistrul Radu Gheorghe), căruia în 1960 i se dăduse în primire o modernă instalație 4 L.D. și o turbină, a pornit la treabă cu îndoială. El trebuia să foreze cu turbina, dincolo de Pitești, sonda 55, adîncă de trei kilometri. Dar maistrul Radu era partizanul mesei rotative: cu ea săpase ani de zile. N-a avut însă încotro: primise sarcina să pună în funcțiune turboburul — și l-a pus. Abia cînd brigada sa a înregistrat forarea a 1.700 metri în 42 de zile, îndoiala i-a pierit. Cu metoda clasică a mesei rotative lui Radu Gheorghe și brigăzii sale i-ar fi trebuit, după calculele preliminare ale inginerilor, o sută de zile.

Maistrul sondor Radu Gheorghe nu fusese pe atunci singurul... pesimist. Prejudecăți similare, neîncredere în turbobur — cum i se spune pe scurt forajului cu turbina — se manifestaseră pe acea vreme și la alți maiștri sondori și la unii ingineri petroliști. Pe măsură însă ce metoda nouă cîștiga teren, creștea și numărul optimiștilor.

La Întreprinderea de foraj din Rîmnicu Vîlcea pledoaria pentru tehnica nouă în domeniul forajului este ilustrată de cîteva cifre. Una din ele: peste jumătate (mai precis 51%) din totalul metrilor forați de la începutul acestui an și pînă la sfîrșitul semestrului I în raza întreprinderii au fost realizați cu turboburul. Anul trecut, exact în aceeași perioadă, forajul cu turbina nu depășise aici încă procentul de 30%. Ce vestesc așadar cifrele? Tendința apropierii de sarcina stabilită la Congresul al III-lea al partidului în legătură cu forajul: în perioada planului de șase ani, forajul cu turbina să se extindă pînă la 70 la sută din totalul metrilor forați (o paranteză: la Trustul de foraj Moinești, care folosește de mulți ani cu prioritate forajul cu turbina, această metodă este în prezent aplicată în proporție de 100%!).

★

Metoda modernă a forajului cu turbina poate fi explicată nespecialiștilor în cîteva cuvinte: sapa instalației pătrunde în pămînt fără ca rotirea ei să fie acționată o dată cu a întregii garnituri de foraj. Acolo jos, presiunea creată de jeturile de noroi expediate de pompele de la suprafață face să se rotească sapa și să pătrundă în adîncul pămîntului. Prin metoda veche, a mesei rotative, o dată cu sapa se învîrtește întreaga garnitură (uneori kilometri întregi de prăjini puse cap la cap). Din această cauză instalațiile se uzează mai repede, se pot rupe prăjinile în adîncul pămîntului, forajul durează mai mult, volumul de muncă prestat este mai mare.

La Rîmnicu Vîlcea cele de mai sus ne-au fost demonstrate practic: creșterea în sectorul respectiv a volumului de foraj cu turboburul a făcut ca procentul accidentelor pe mia de metri forați să fie redus anul acesta la jumătate față de cel de anul trecut; viteza de foraj pe granic (instalație) lunar a crescut, azi la 901 metri față de 664,8 realizați anul trecut la aceeași dată, și — ca o concluzie firească — prețul de cost pe metru forat a fost redus pe primul semestru al lui 1962 cu 200 lei față de anul trecut (tot pe semestrul I). Toate acestea — reprezentînd contribuția creșterii volumului forajului cu turbina — au adus Întreprinderii de foraj din Rîmnicu Vîlcea, la sfîrșitul celor șase luni de activitate a acestui an, o economie peste plan de 4.171.000 lei.

Mai este nevoie și de alte argumente care să pledeze pentru turboburi?

F. URSEANU
Fotografii de Tiberiu OLASZ

Cel mai greu meci

Schiță de **Leonida NEAMȚU**

Ilustrații de **Mihu VULCĂNESCU**

Scăpasem cursa de șapte și cincisprezece din cauza neglijenței hotelierului, care uitase să mă trezească. După ce mi-a cerut scuzele pe care i le-am acceptat cu un rînjet pașnic, am luat în mîna stîngă sacoșa maro și în cea dreaptă sacoșa albastră — fiind mai grea — și am ieșit la șosea, la marginea orășelului, în speranța de a prinde o mașină.

Tot mergînd și așteptînd să apară mașina salvatoare, m-am pomenit într-o pădurice prin care trecea un vînt încet. În timpul nopții plouase strașnic, cu tămbălău de tunete și fulgere, dar către zi furtuna o luase spre munți, în direcția Ceahlăului, lăsînd în urmă un văzduh de cristal fosforescent și un cer de un albastru delicat.

Se făcuse o dimineață caldă și înaltă, pădurica era verde, dar cîteva frunze îngălbenite, traversînd lin șoseaua, m-au oprit o clipă, urmărindu-le cum aterizează ușor.

— Oho, începutul toamnei — mi-am zis.

— Da, începutul toamnei! — oftară fagii.

Un stol de păsări mari se legănară pe deasupra pădurii și dispărură. Și, deși nici nu aduceau măcar a lebede, în urechi îmi sună un motiv din Ceaikovski. În clipa aceea, dinspre oraș se auzi un zumzet de motor și, pe loc, m-am postat în mijlocul drumului, hotărît să fiu luat în mașină ori să pier. De fapt, exagerez. Pînă la urmă tot m-aș fi dat la o parte, dacă ar fi fost cazul, mai ales că la cotitură apăruse botul uriaș al unui camion. Șoferul încetini, deschise portiera și-mi făcu semn să urc. Am mai avut timp să văd, la cotitură, apărînd un al doilea camion, întru totul asemănător cu primul.

— Mergeți la șantier? — mă întrebă tînărul de la volan, trecînd în viteza a patra și accelerînd.

— Da. E departe?

— Aș! Înainte de unsprezece ajungem!

Încîntat, mi-am aprins o țigară și i-am oferit una și lui. Clătină din cap și bombăni că azi nu fumează. Cercetîndu-l cu privirea, mi s-a întipărit figura lui, atentă, totuși relaxată. Era oacheș și spătos, și-i venea bine cămașa roșie, cu mîneci scurte și fermoar la gît.

— De ce tocmai azi? — l-am întrebat.

— E o zi grea, tovarășe! — făcu el cu un ton convins și puțin misterios, stîrnindu-mi imediat curiozitatea.

Pe șosea, din direcția opusă, trecu vîjîind o motocicletă.

— Jawa de trei-cincizeci, doi cilindri jumelați, strașnic motor! — se extazie tînărul în cămașă roșie, aruncîndu-mi o privire.

Avea ochii negri și fruntea bombată, puternică. Deodată opri mașina și se duse în spate să lege capătul prelatei, care fîlfîia, scoțînd niște pocnituri ca de pușcă. În acest timp camionul al doilea trecu pe lîngă noi și o luă înainte. Îl urmarăm imediat.

— De ce nu fumez azi? — vorbi el, ca și cum întrebarea mea i-ar fi ajuns abia atunci la ureche. Păi azi e meciul cel mare, tovarășe!

— Aaa... Meciul!?

Mă privi nițel contrariat că nu știam despre ce e vorba.

— Dar dumneata se vede că ai picat din Lună! Azi întîlnim în finală echipa întîi a Combinatului, domnule!

— A, sigur, bineînțeles!...—făcui eu, dar el rise cu poftă.

— Habar n-ai, tovarășe, se vede că vii de departe! Uite aici!

Și-mi desfășură în fața ochilor, cu o mînă, un afiș, nici prea mare, dar nici prea mic, tipărit cu fantezie, poate chiar cu prea multă, în care se anunța că echipa șantierului va întîlni, într-un mare și decisiv meci, selecționata întîi a Combinatului. „În caz de egalitate, vor fi prelungiri!"

— Te-ai prins? Sînt foarte tari! Aproape toți băieți tineri, iar stoperul lor a jucat și în „A"! Cînd trage cu stîngul, sar scîntei!

Între timp eu studiam formația șantierului, care arăta cam astfel: Radu—Chirilă, Simionca, Titi II — Puianu, Irimie — Brăiloiu, Chirai, Săndulescu, Dragomir (Vișan), Păun.

Șoferul îmi observă privirea și tuși.

— Eu sînt Dragomir — zise el, crescînd imediat în ochii mei. Interul stînga.

— Păi n-o să fii obosit?—m-am mirat eu.

— Ei, obosit! Îndată ce ajungem, fac o baie, și pînă la meci, dorm. De fapt — se încruntă el — ar fi trebuit să fim încă ieri la șantier. Dar cei de la bază... — și tăcu.

— Văd că ai și o rezervă: Vișan — stăruii eu. Omul se posomorî de-a binelea.

— Am! Am și o rezervă! Umbra mea! Și, după cîtva timp, arătînd înainte, adăugă: E în camionul din față. Tot șofer...

— Și cum e Vișan ăsta? Merge?

Dragomir strîmbă din nas.

— Merge! Merge! Bun șofer! Dar ca inter... E fragil, slăbuț, n-are forță de pătrundere, n-are putere destulă! Interul, domnule, trebuie să lupte! Și Vișan... Șaizeci de kilograme... Ce poți face cu șaizeci de kilograme?

— Totuși, tehnica... Gîndește-te la... — și-i spusei vreo două-trei nume de jucători celebri.

— Ei, tehnica! Forța de pătrundere, tovarășe! Azi, împotriva apărării masive a celor de la Combinat trebuie să joc eu, deși cu Grigore al nostru te poți aștepta la orice!

— Grigore?

— Da, inginerul Grigore, selecționerul „unic" al echipei noastre. El hotărăște și, cînd mi-e lumea mai dragă, hop, mă schimbă cu Vișan.

— Chestie de tactică.

— Dar azi trebuie să joc eu! Știi la ce mă gîndesc? Dacă ar rămîne Vișan nițel în pană de cîteva ceasuri numai, ce-aș mai zbughi-o înainte! Și de griji aș scăpa! Ce vină aș avea eu dacă Vișan ar rămîne în pană? Nu?

— Hm!

— Grigore e omul surprizelor. Așa, aș fi sigur că joc.

— Da, asta e drept.

După cîtva timp, după foarte puțin timp, ca o confirmare a speranțelor sale, camionul din față, al lui Vișan, stopă. Radios, Dragomir îl ocoli cu mare grijă, acceleră, dar după cîteva secunde se întoarse spre mine și oftă adînc:

— Nu mă lasă inima! Inima, tovarășe, e un organ de prisos pentru fotbaliști!

Ochii lui Dragomir erau triști, veseli, blînzi și înfuriați în același timp. Și opri.

Vișan arăta mult mai firav. Purta cămașă albastră, era blond și avea o figură aproape copilă-

rească, de nu i-ai fi dat mai mult de optsprezece ani. Rivalii, cei doi, se măsurară o clipă din priviri, apoi se vîrîră amîndoi sub camion. Avaria se dovedi destul de serioasă. Singur, Vişan ar fi scos-o greu la capăt. După vreo jumătate de ceas, plini de praf şi asudaţi, cei doi se iviră iar. Dragomir se îndreptă în tăcere către camionul său.

— Cred că te-ai plictisit de mine, tovarăşe — i-am strigat. Aşa că-mi continui drumul în camionul rivalului dumitale.

— Mă rog, mă rog! — mi-o întoarse Dragomir, surprins, şi aruncîndu-mi o privire de gheaţă.

— Poftim, poftim! — mă invită Vişan, blondul, în camionul său.

— Azi aveţi meci mare — i-am zis, după ce pornirăm.

— Greu meci — aprobă el.

Pe lîngă noi fulgeră o motocicletă neagră.

— Grozavă maşină! — zise Vişan. I-Jeu de trei sute cincizeci! Merită să te omori cu el!

— Dragomir zice că Jawa e mai bună.

— Ei, ce se pricepe Dragomir!

— Ai ce ai cu el! Poate nu-ţi convine că eşti rezerva lui...

Vişan rise, vădit incomodat.

— Lucrurile nu stau chiar aşa! De fapt, dînsul e rezerva mea, numai că tovarăşul Grigore ne pune în paranteză, cînd pe unul, cînd pe celălalt, de ochii lumii...

— Vrei să spui că Dragomir nu prea ştie fotbal?

— Ba ştie ceva, dar ca inter... Interul are un rol creator — sugeră blînd Vişan, aruncîndu-mi o privire sfrălucitoare. Interul trebuie să combine prin surprindere, să aibă perspectivă şi fineţe. Dragomir pe ce se bazează? Numai pe forţă! În fotbalul modern...

— Dar gîndeşte-te la... — şi iarăşi înşirai cîteva nume ilustre.

— Se poate, se poate, sînt şi excepţii... Drept să spun — urmă Vişan după o pauză — am o poftă zdravănă de joc, dar parcă văd că tovarăşul Grigore îmi face surpriza...

— Chestie de tactică — zisei eu.

— Tocmai! Azi, împotriva apărării celor de la Combinat, trebuie să joc neapărat eu. Altfel...

— Poate ai norocul să rămînă Dragomir în pană — zisei eu.

— Ei! — se mulţumi el să exclame.

— Vrei să zici că te-ai opri să-l ajuţi?

— Dar ce crezi c-aş face, luă-l-ar dracul? — întrebă Vişan, în timp ce un început de zîmbet îi ridica puţin colţul stîng al gurii.

Aveau încă timp suficient să ajungă, să se odihnească şi apoi să joace, cînd interveni o nouă piedică: la un pod, o coloană lungă de maşini şi căruţe se oprise pe partea dreaptă a drumului, iar şoferii şi căruţaşii se certau cu un inginer fără mustaţă. Apele mari, venite în timpul nopţii, slăbiseră, nu înţelegeau ei bine ce, la pod, şi circulaţia era întreruptă. Inginerul fără mustaţă, care conducea lucrările urgente de reparaţie, declară că-şi pot lua gîndul că vor putea trece înainte de orele patru-cinci după-amiază.

— Răbdare şi tutun, băieţi! — recomandă el.

Şoferii au răbdare în cantităţi mari; au la ei şi tutun. Vişan se aşeză lîngă Dragomir, iar eu lîngă Vişan, şi aprinserăm pipele.

Apoi dînşii scoaseră mîncarea şi-mi dădură şi mie.

Pe urmă fumarăm iar.

Şi timpul trecu.

La orele trei şi jumătate îşi priviră în acelaşi timp ceasurile: acum, gîndeau amîndoi, echipele trebuie să fi apărut pe teren. Oare cine joacă pe postul de inter, rămas liber? Probabil Berindei. Ei, dar dînsul n-are experienţa meciurilor tari!...

— Dacă stau să mă gîndesc mai bine — zise Vişan — astăzi, împotriva apărării Combinatului, ar fi trebuit să joci tu, Dragomire... Dacă jucai tu, îi căsăpeam.

Dragomir zîmbi şi tăcu. Apoi tăcu iar. Şi după ce mai tăcu un pic, zise:

— Dimpotrivă, în jocul de azi eu n-aş vedea înaintarea fără de tine. Împotriva apărării Combinatului ne trebuie un inter creator...

Băieţii se încălziseră deodată. Stăteau unul lîngă celălalt şi, într-un fel, aproape că le părea bine de întîmplarea care-i oprise acolo.

Şi astfel, aşteptam fumînd să se repare podul.

AGENDA

● *Unică în Uniunea Sovietică este colecţia arhitectului leningrădean I.V. Perepelkin. El posedă nu mai puţin de 14.000 de piese biografice şi înregistrări de voci ale unor mari cîntăreţi ruşi ca Neidanova, Obuhova, Şaliapin, Sobinov etc. Recent, colecţia lui Perepelkin s-a îmbogăţit cu încă o piesă de valoare: copia unui tablou al pictorului de gen N. Bogdanov-Belski, purtînd un autograf al celebrului tenor liric Leonid Sobinov (1873-1934). Tabloul înfăţişează un copil de ţăran într-o bancă de şcoală, iar autograful lui Sobinov glăsuieşte: „Acesta ar putea fi bunicul, tatăl meu sau chiar eu. Leonid Sobinov — 1903".*

● *Tînărul compozitor australian Malcolm Williamson, care trăieşte în prezent la Londra, a început lucrul la opera „Omul nostru din Havana" aflînd la bază un libret după romanul cu acelaşi nume de Graham Greene. Opera, care va fi gata în 1963, a fost comandată de teatrul londonez „Sadlers Wells". De menţionat că deşi nu are decît 30 de ani, Williamson numără deja printre compoziţiile sale trei concerte pentru pian şi unul pentru orgă.*

● *Scriitorul clasic ceh Jaroslav Hasek, nemuritorul creator al lui Svejk — cel care a întruchipat atît de armonios spiritul şi bunul simţ al omului de rînd — va fi la rîndul lui eroul unui film ce va purta titlul „Calea cea mare". Noua peliculă va fi o coproducţie sovieto-cehoslovacă şi va fi realizată în studiourile Barrandow din Praga, ca şi pe străzile „Oraşului de aur". Fotografia reprezintă filmarea unei scene în vechiul cartier vraghez Mala Strana.*

● *În faţa tribunalului din Hollywood a compărut o veche cunoştinţă de-a noastră: actorul de film Mickey Rooney. De data aceasta, fireşte, nu ca interpret, ci ca inculpat. Datorită unui debit de 484.914 dolari, el a fost declarat în stare de faliment. Toi activul lui se reduce la cîteva mobile şi obiecte de uz personal a căror valoare nu depăşeşte 500 dolari. Şi aceasta, după cel puţin 25 de ani de cinematografie...*

● *Popularul artist italian Vittorio Gassman, cunoscut pentru vederile sale progresiste, a „decepţionat" profund forurile culturale oficiale italiene. Invitat să se producă în cadrul festivalului de proză care se ţine anual în oraşelul Carloforte (Sardinia) Gassman a reuşit să înfăcărezze spectatorii — formaţi din oameni simpli — atît prin conţinutul lucrărilor recitate cît şi prin înaltul nivel de interpretare. El a recitat una din poeziile poetului antifranchist în exil Rafael Alberti, poezia „Generale, cu carul tău de asalt" de Bertolt Brecht şi celebra oraţiune funebră a lui Marc Antoniu din „Iuliu Cezar" de Shakespeare. În fotografie, Vittorio Gassman salutînd mulţimea din Carloforte.*

● *16 cineaşti francezi au protestat cu vehemenţă împotriva hotărîrii forurilor franceze de resort care au interzis reprezentarea pe ecrane a unui puternic film antirăzboinic — „Onorurile războiului" — aparţinînd regizorului francez Jean Dewever. Printre semnatarii acestui viguros protest se numără: Alexandre Astruc, Claude Chabrol, Yves Ciampi, Henri Colpi, Louis Daquin, Alain Resnais, Agnès Varda etc.*

● *Cunoscuta scriitoare franceză Françoise Sagan şi-a făcut recent debutul ca... interpretă de film. La solicitarea regizorului Claude Chabrol ea va juca în filmul „Landru" — alături de artişti profesionişti — rolul celebrei scriitoare franceze Colette. Într-un rol episodic — politicianul francez Clemenceau — apare un alt scriitor: Raymond Queneau. După cum se ştie, Landru a fost autorul a 11 asasinate de femei, crime ce au îngrozit Franţa anilor 1919-1920. Scenariul filmului este scris de Françoise Sagan.*

E BINE SĂ ȘTIM

POVESTEA VORBEI

drumul zahărului

Unul din cuvintele care au călătorit cel mai mult, în lungul și în latul globului pămîntesc, este *zahăr*.

Punctul de plecare este în Asia, și anume India antică. În vechea limbă indiană literară (numită sanscrită) exista cuvîntul *cearkara*, cu sensurile „pietricică" și „boabă". În limba indiană medie, cuvîntul căpătase forma *sakkara* sau *sakkhara* și a fost folosit pentru a denumi zahărul obținut din trestie. Adăugarea acestui sens se explică imediat dacă avem în vedere că zahărul se comercializa sub formă de boabe.

Prin Persia și Mesopotamia, caravanele duc acest important produs pînă în Grecia; o dată cu marfa călătorește — cum e firesc — și numele ei. La greci îl întîlnim ca *sakkharon*, iar la romani sună *saccharum*. În acea vreme zahărul era folosit exclusiv ca medicament.

Abia în evul mediu zahărul devine un produs alimentar, datorită arabilor, care fac plantații foarte întinse de trestie de zahăr în Sicilia și Andaluzia. În această parte a Europei, numele noului aliment reflectă aspectul său din limba arabă (*sukkar*), de unde germanul *Zucker*, francezul *sucre*, englezul *sugar*. În sudul și estul Europei, numele zahărului continuă forma grecească *sakkharon* (care are la bază cuvîntul indian citat la început); de aici se trage *sakhar* din rusă și *zahăr* al nostru.

Numele zahărului în limbile europene ne arată cum a călătorit cuvîntul din antichitate și pînă astăzi și care au fost cele două drumuri mai importante: India-Persia-Mesopotamia-Grecia-Rominia-Rusia etc. și Arabia-Italia-Spania-Franța-Germania etc.

Sorin STATI

DE VORBĂ CU MEDICUL:

somnul

Fiziologul rus Pavlov numea somnul salvatorul organismului de surmenare și uzare rapidă.

În timpul somnului se reduce activitatea celor mai multe organe: scade frecvența bătăilor inimii și tensiunea arterială, respirația devine mai rară, ochiul își încetează complet activitatea, iar mușchii se relaxează. Metabolismul general se modifică cu predominanța proceselor de asimilare. Toate aceste modificări dau posibilitate întregului organism să se odihnească. În timpul somnului se restabilește capacitatea de muncă a sistemului nervos central. În stare de veghe, creierul primește, chiar în condițiile de repaus, o serie întreagă de stimuli din partea organelor de simț ale auzului și vederii. El lucrează deci fără întrerupere. De aici decurge și necesitatea odihnei lui, care se realizează în mod deplin numai în somn.

Iată o serie de elemente care ne demonstrează necesitatea și importanța mare a somnului pentru organismul nostru și necesitatea de a crea condițiile unui somn cît mai adînc. Nu orice somn restabilește integralitatea celulelor corpului nostru. S-au văzut cazuri cînd în timpul unui marș lung soldații aițipesc fără a se opri din mersul lor. Asemenea somn nu are valoare în viața noastră de toate zilele. Trebuie să ne creăm condițiile care să contribuie la apariția rapidă a unui somn cît mai profund. Pentru aceasta trebuie să avem un ritm cît mai constant de somn prin culcarea la aceeași oră și, pe cît posibil, în același loc. Este cunoscut faptul că într-un loc nou somnul apare mult mai greu.

Munca trebuie să înceteze cu cel puțin o oră înainte de culcare. Masa de seară o vom lua cu două ore înaintea somnului și ea nu trebuie să conțină condimente și grăsimi, iar cu o jumătate de oră înainte de culcare este foarte indicată o plimbare în aer curat. Somnul va veni cu atît mai repede și va fi cu atît mai profund cu cît vom favoriza inhibiția în creier. Pentru aceasta vom reduce la minimum lumina și zgomotele de orice natură.

Înaintea somnului camera trebuiește bine aerisită și pe cît posibil să dormim cu fereastra deschisă. Așternutul nu va fi prea călduros. Astfel căldura corpului, încălzind aerul dintre cuvertură și saltea, favorizează o dilatare uniformă a vaselor din piele, făcînd ca stingele din vasele organelor interne și ale creierului să se deplaseze spre periferia corpului, dîndu-ne un somn liniștit și reconfortant. Este recomandabil să se doarmă pe o somieră metalică sau pe o saltea cu arcuri, iar lenjeria, plapuma și salteaua să fie lipsite de praf. De aci necesitatea de a fi scuturate bine dimineața.

Nerespectarea regulilor de mai sus duce sau la insomnie, sau la un somn agitat și neodihnitor, ceea ce determină multe persoane să recurgă la somnifere, citeodată necesare în anumite boli, dar cu totul inutile și chiar dăunătoare unui organism sănătos.

Dr. S. GHEREA

...strămoșii noștri din era terțiară

Călătorului care vizitează în timpul nopții pădurile Madagascarului (Republica Malgașă) i se înfățișează un tablou ciudat: din întuneric sclipesc doi ochi mari, strălucitori, apropiați unul de celălalt. Profanul nu ar vedea nimic neobișnuit în acest fenomen. Ochi apropiați unul de celălalt, permițînd vederea binoculară, pot avea și maimuțele sau oamenii. Iată însă că fantomaticul animal în chestiune, denumit Lemur catta (lemur, în limba latină, înseamnă „fantomă"), avînd un aspect, o evoluție și o însemnătate științifică deosebită, reprezintă o adevărată fosilă vie.

Ai spune că este o mică maimuță, deși are un bot de vulpe; ca și maimuța, are patru membre cu ajutorul cărora se cațără ușor pe arbori, culegînd fructele cu care se hrănește. Ochii săi — despre care am vorbit — îl situează, alături de maimuțe și oameni, în ordinul primatelor.

Foarte rar întîlniți în zilele noastre, lemurienii au precedat, din punct de vedere evolutiv, maimuțele. În mijlocul erei terțiare ei ocupau tot pămîntul (exceptînd Australia), fiind, pe atunci, reprezentanții cei mai evoluați ai regnului animal. Descinzînd din insectivore, ei au dat naștere maimuțelor care, cu timpul, l-au înlocuit. O excepție o constituie insula Madagascar. Aceasta s-a desprins de continentul african cu puțin înainte de apariția succesorilor lemurienilor. Astfel aceștia au supraviețuit, suferind aici o evoluție deosebită. În schimb, în insulă nu se găsesc maimuțe. Ulterior, în era cuaternară, insula s-a populat cu oameni veniți din Asia.

De aceea trebuie să ne închipuim pe îndepărtații noștri strămoși din era terțiară sub forma rarului specimen descris, a cărui descoperire nu a fost făcută decît abia în secolul al XIX-lea.

UFI CE CALD E...

ORIZONTAL: 1) Vara cînd vine pe la noi — Vin cu arșiță mare. 2) Cîntă vara — Vine de la mare. 3) Arșic (reg.) — Pică cu putere — Diminutiv masculin. 4) Carlei — Zi de vară pînă-n seară — Localitate în Sudan. 5) Acolo verile sînt ... tropicale — A sta la soare. 6) Neagră — Golf pe coasta vestică a Angliei. 7) Merge în urma bărcii — E ca și nou. 8) Localitate în Spania — Nume de fată — Afluent al Tisei. 9) În arșiță! — Vara și iarna la munte (pl.) — Victimă mitologică a soarelui. 10) Mare amatoare de alpinism — O apă care ucide (2 cuv.).

VERTICAL: 1) Vînător de talie slabă — Luptă cu succes împotriva căldurii excesive. 2) Treizeci de grade la umbră — Literă grecească. 3) Harnașamente — Vară. 4) Mari amatori de peisaj — Ion Rădan. 5) Doi piepteni! — Friptă nu altceva! 6) Distanțați — A lucra pămîntul. 7) Fetiță — O fată... vulcanică. 8) Aparii — Din friptură! 9) Pămînt și apă — A atașa. 10) Lăcustă (reg.) — Muiat. 11) Mare — Condiționează totul. 12) Legumă (pl.). — Măsură agrară. 13) Se aprinde citeodată — După mare.

Dicționar la îndemînă: AIM, ALUM, DEA, GAD.

DIN TOATĂ LUMEA

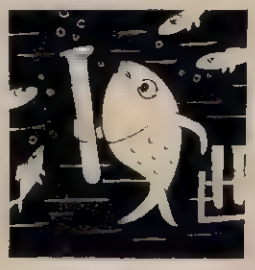

Migrația peștilor și... chimia. Specialiștii sovietici au dovedit că unul din factorii importanți în migrația peștilor îl constituie compoziția chimică a apei.

Un grup de biologi sovietici — și îndeosebi savantul E.P. Smidt — au studiat mai mulți ani la rînd comportarea cîtorva specii de pești din Volga, ajungînd la concluzia că peștii detectează locurile de depunere a icrelor după criteriul compoziției chimice a apei.

O lungă veghe... A stîrnit stupoare în lumea medicală cazul țăranului italian Pietro Bortozo, care nu doarme de 50 de ani, adică din acea zi a anului 1912 cînd catîrul pe care-l încăleca l-a aruncat cu capul într-un măslin. Bortozo se odihnește noaptea într-un fotoliu, după ce, înainte de „culcare", bea două pahare de vin îndulcit. Dimineața el se simte proaspăt și plin de vigoare, lucru care-i permite — cu toată vîrsta sa înaintată — să facă zilnic zece kilometri pe jos. Singura lui boală în ultimii 23 de ani a fost o foarte banală durere de dinți.

Brațul amputat va trăi... Micul Everett Knowles din Boston (S.U.A.), în vîrstă de 12 ani, și-a pierdut brațul drept într-un accident de cale ferată. Dus la spitalul din statul Massachusetts, mica victimă a fost supusă unei foarte interesante operații pe care chirurgul dr. Ronald Malt o plănuia de zece ani. „Lipirea" în același loc a brațului pierdut și transformarea sa într-un organ viu. Operația a constat în suturarea venelor și arterelor, prinderea oaselor printr-o clamă de oțel și facerea unei grefe cu piele recoltată din altă parte a corpului. Reconectarea nervilor se va face ulterior. Prima parte a operației a reușit pe deplin. Fotografia îl înfățișează pe Knowles în momentul părăsirii spitalului.

Animale-mineri. În mări și oceane trălesc numeroase animale care au un rol important în măcinarea țărmurilor și în formarea acelor nisipuri fine care acoperă fundul mării.

Cel mai activ „miner" de acest fel este molusca Pholas dactylus care poate perfora roctie cele mai tari. Animalul întrebuințează scoicile sale drept pile; la alte moluște, marginea dințată a cochiliei funcționează ca un adevărat ferăstrău.

Stîncile perforate servesc animalelor drept locuință. Găurile în care se adăpostesc sînt confortabile și au chiar ilumină proprie sub forma unor minuscule „lanterne" constituite de mucusul ce se prelinge permanent de pe corpul lor.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

orașe transpolare

„Aș vrea să cunosc unele date despre orașele arctice sovietice și mai ales despre orașul transpolar ce se va construi pe baza unui proiect special".

S. TRUȘCULESCU, București

În Uniunea Sovietică există, dincolo de Cercul Polar de Nord, orașe mari și frumoase în care, în ciuda climei aspre, locuitorilor nu le lipsește nimic din confortul orașelor moderne. Printre acestea se numără Norilskul, supranumit „Veneția transpolară" (vezi și „Flacăra" nr. 20/1962), Vorkuta, Kirovskul, Moncegorskul etc. Ele au luat ființă și s-au dezvoltat în urma descoperirii și valorificării în acele ținuturi îndepărtate a bogatelor zăcăminte de minereuri.

Pentru a oferi oamenilor condiții de viață și mai bune — una din mărețele sarcini înscrise în Programul P.C.U.S.—arhitecții sovietici au elaborat proiectul unui oraș arctic cu totul neobișnuit, un oraș cu climă artificială. Proiectul aparține colectivului de arhitecți și constructori ai filialei din Leningrad a Academiei de construcții și arhitectură a U.R.S.S. Întregul oraș va fi adăpostit sub un acoperiș de masă plastică, cea ce va permite locuitorilor să se bucure de o climă prielnică.

O particularitate interesantă a acestui oraș arctic o reprezintă faptul că va fi zidit pe un uriaș planșeu artificial, ridicat cu un metru deasupra solului veșnic înghețat. Centrul orașului, în care vor fi grupate diferitele instituții, săli de concerte, terenuri de sport, parcul, va fi protejat de o imensă cupolă transparentă. De aici vor porni—spre blocurile de locuințe, spre centrul medico-profilactic, spre depozite—bulevarde elegante, având ștele acoperișuri din material plastic. Casele de locuit, blocurile-turn cu 12-16 etaje vor avea o formă cilindrică, asigurîndu-li-se astfel o mai mare rezistență împotriva furiei furtunilor de zăpadă. Apartamentele, mobilate cu gust (mobila fiind montată o dată cu construcția casei), vor oferi maximum de confort. Aerul, mereu împrospătat cu ajutorul unui sistem automat de aer condiționat, își va menține constant o temperatură plăcută.

Orașele cu climă artificială sînt orașele viitorului apropiat.

Un oraș arctic, având blocuri-turn ale viitorului oraș arctic

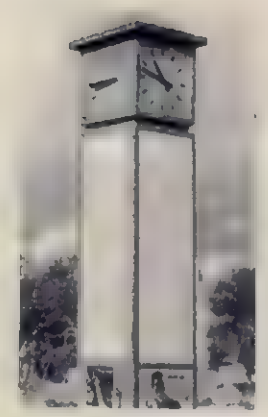

cît o fi ceasul?

În centrul orașului Deva există de mai mulți ani un ceas public cu patru cadrane. Ceasul acesta se află instalat aici nu pentru a împodobi scuarul — în orice caz foarte frumos — ci pentru a indica ora exactă. Din păcate, el nu arată de multe ori nici măcar cu aproximație cît e ora ci, pur și simplu, stă. Stă nemișcat cu săptămînile și uneori cu lunile. Vă scriu aceste rînduri cu speranța că acei care ar trebui să aibă grijă de buna funcționare a ceasului îl vor repara, iar reparația va fi făcută în așa fel încît nu va necesita mereu noi intervenții.

Gh. MUNTEANU, Deva, str. A. Vlaicu nr. 164

adevărul despre „omul zăpezilor"

«Doresc să cunosc părerea oamenilor de știință despre „omul zăpezilor"».

Gavril MARINCAȚ, București

Răspunde prof. univ. RADU VULPE de la Institutul de arheologie al Academiei R.P.R.

„Omul zăpezilor" nu există. Vîlva produsă în ultimii ani, în gazetele din toată lumea, în jurul acestui pretins supraviețuitor al hominizilor de la începutul erei cuaternare s-a dovedit lipsită de temeiuri reale. Totul a pornit de la unele vechi superstiții populare din podișurile Asiei centrale, menținute și răspîndite cu deosebire de călugării mînăstirilor budiste din Tibet. Legendele născocite pe baza acelor superstiții vorbesc de *yeti*, niște oameni sălbatici, părosi, trăind izolați prin peșterile înălțimilor cu zăpezi veșnice și coborînd cîteodată de acolo pentru a-i necăji pe locuitorii dinspre văi. Credința în asemenea ființe umane primitive coincizînd foarte vag cu ideile elementare pe care știința ni le oferă despre omul pleistocenic, adaptat la climatul fazelor glaciare, a sfîrșit prin a seduce și închipuirea unora din exploratorii europeni care au ajuns prin acele meleaguri din Pamir ori din Himalaia. De aci diverse zvonuri și povești vînătorești după care „omul zăpezilor" ar fi fost văzut, urmărit, ba chiar provocat la luptă dreaptă, dar, ciudat, niciodată prins, ucis ori măcar fotografiat de la distanță. S-au evocat și indicii concrete—ca urme de pași grosolani pe zăpadă — dar care, după cum s-a verificat ulterior, nu reprezentau de fapt decît urmele încălțămintei oamenilor noștri comuni, deformate prin topirea parțială a zăpezii, sub razele soarelui. De asemenea, într-o mînăstire budistă s-a arătat și pielea capului unui atare om sălbatic, care se pretindea că ar fi fost scalpat cîndva, demult. S-a constatat și în acel caz că nu era vorba decît de o bucată de blană din corpul unui animal oarecare, total străin de speța omenească.

În notarul de versiuni care au circulat cu privire la acest subiect, știința n-a găsit elemente temeinice pe baza cărora să poată lua în considerare problema unui „om al zăpezilor" supraviețuind pînă în zilele noastre. De altfel, o asemenea ființă nici n-ar fi avut cu ce să se hrănească pe culmi greu accesibile, acoperite numai cu ghețuri și cu zăpezi, iar dacă s-ar fi avîntat să-și caute hrana mai la vale, în ținuturi locuite, ar fi fost imposibil să nu-și fi făcut cunoscută prezența într-un mod mai sigur și mai direct decît se susține prin istorisirile de pînă acum. Adus în actualitate de fantezia unor exploratori prea creduli și de dorința de senzațional a unor reporteri „omul zăpezilor" dispare de pe orizontul științei spre a se închide în singurul său domeniu — acela al mitului.

pe aripile poveștilor

În timpul unei vizite la Casa pionierilor din Roman, am surprins acest grup de pionieri făcînd lectură în camera poveștilor. Atmosfera de basm, creată aici nu numai de fabulația cărților citite dar și de frumoasele panouri decorative, cu scene din operele marelui povestitor Ion Creangă, care împodobesc încăperea, vrăjește ore în șir pe micii cititori.

V. BOGDĂNEȚ, profesor, Bacău

de la fotocorespondenți

Noul bloc-turn, de 11 etaje, dat de curînd în folosință în orașul Cluj. *(C. Mica)*

Mă „port" ca la poalele Parîngului. *(Alexandru Riegelhaupt, Petroșeni)*

cititorii către cititori

Edward Kunin, Lodz, ul. Zielona 11 m. 9, R.P. Polonă, dorește să corespondeze pe teme filatelice. Cunoaște rusa, engleza, franceza, germana și polona.

Vor să corespondeze pe diferite teme (literatură, muzică, sport etc.) și să facă schimb de ilustrate următorii: *Lucica Gaftot, Ion Ungureanu* și *Cristache Bellu*, profesori, Școala de 8 ani — Ștefești, raion Teleajen, reg. Ploiești; *Malache Bălan*, lăcătuș, Brăila, str. Nouă 48; *Alexandru Ghibuș*, strungar, Craiova, str. Ilie Pintilie 1; *Doina Ciceu*, elevă, Beiuș, str. Burgundia Mare 32, reg. Crișana. Doresc să facă schimb de ilustrate și de mărci poștale următorii: *M. Frangula*, elevă, Școala profesională agricolă din com. Viziru, raion Brăila; *Paraschiva Stroe* și *Marieta Coclea*, eleve, com. Viziru, raion Brăila. Îi interesează schimbul de ilustrate pe următorii: *Mihai Alexandrescu*, mecanic, Tellue, bloc 120, ap. 3, reg. Hunedoara; *Baetu Oprea*, elev, Reșița, Piața Lenin 19; *Maria Dragomirescu*, elevă, com. Tudor Vladimirescu, raion Bănească, reg. Dobrogea; *Aurelia Iliuță*, elevă, Fălticeni, str. 7 Noiembrie 60; *Ninela Movileanu*, elevă, Fălticeni, str. Zorilor 2; *Florica Niță* și *Agâdița Forăscu*, eleve, Fălticeni, str. Gh. Dimitrov 89; *Elena Musteață*, profesoară, com. Gorobani, raion Huși, reg. Iași; *Aurelia Lilan*, Brăila, cartierul 1 Mai, str. Neagră 12, reg. Galați; *Nicolae Dumitru*, funcționar, Ploiești, str. Ștefan Gheorghiu 256; *Steluța Neacșu*, elevă, Băilești, str. Tăbăcari 6, reg. Oltenia; *Petrică Dara* și *Valer Lupean*, furnaliști, Hunedoara, bloc 135, ap. 27, scara B.

pe scurt

Gheorghe Popovici, Moldova Nouă, regiunea Banat. Cursurile Facultății de filozofie durează cinci ani. Examenul de admitere va avea loc pe data de 7 septembrie, iar probele care se cer sînt următoarele: socialism științific (oral), limba și literatura română (scris și oral) și istoria R.P.R. (scris și oral).

Silvia Tătaru, Panciu, regiunea Galați. Trebuie să arătați aparatul dv. de fotografiat unui specialist, care își va putea da seama dacă este posibilă transformarea lui într-un aparat de mărit fotografii. Lentila aparatului de fotografiat poate fi șlefuită de un optician doar dacă nu are zgîrieturi prea adînci, însă rezultatele nu sînt totdeauna foarte satisfăcătoare. Substanța de lipit o găsiți la magazinele de produse chimice și metalurgice.

Costel Chira, electrician din Slobozia, ne informează că în raionul Slobozia construcțiile sînt în plină desfășurare. În stațiunea balneară Amara au fost puse la dispoziția oamenilor muncii veniți la odihnă în vara aceasta noi construcții, o policlinică și un oficiu P.T.T.R. Cititorul ne sesizează totodată că Editura „Meridiane" nu tipărește decît 2-3 ilustrate din Amara, deși atît în stațiune cît și pe cuprinsul întregului raion sînt multe aspecte interesante care ar putea fi popularizate și pe această cale.

Ion Henț, Deva. Fotografia dv. reprezentînd ruinele cetății Deva este interesantă. Din păcate nu poate fi publicată din cauza dimensiunii prea mici a copiei trimise. Așadar, trimiteți-ne negativul sau o copie mărită la dimensiunea de cel puțin 9×12. Aceasta trebuie să fie și mărimea tuturor fotografiilor pe care le faceți pentru „Flacăra".

Vasile Zavodă, lăcătuș, Toplet. Prima fotografie trimisă de dv. nu poate să apară în revistă, fiind o vedere de ansamblu în care nu se disting amănunte. Așteptăm noi fotografii de la dv., care să oglindească aspecte de muncă, realizări din viața culturală, construcții noi, colțuri pitorești de natură etc. De tipărirea ilustratelor se ocupă Editura „Meridiane", București, Piața Scînteii 1.

Constantin Glăvanu, Tg. Jiu. Pentru pregătirea operatorilor cinematografici de proiecție funcționează în București o Școală tehnică cinematografică în str. Galvani Tei nr. 18, raionul 1 Mai.

caricaturi de la cititori

Doctorul: Te doare?
Pacientul: Da, inima, după motocicleta!
(Constantin Ciosu, Moinești)

FLACĂRA
Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 34 (378)
22 august 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507
of. 33, Tel. 17.60.10.
int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad MUȘATESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

Grația și veșnica tinerețe a dansului popular românesc. Fotografie de Clara SPITZER

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 38 (379) — 1 septembrie 1962

La poalele Timpei.
(pag. 15-16)
Fotografie de B. DUNĂREANU

ASPECTE DE LA SĂRBĂTORIREA

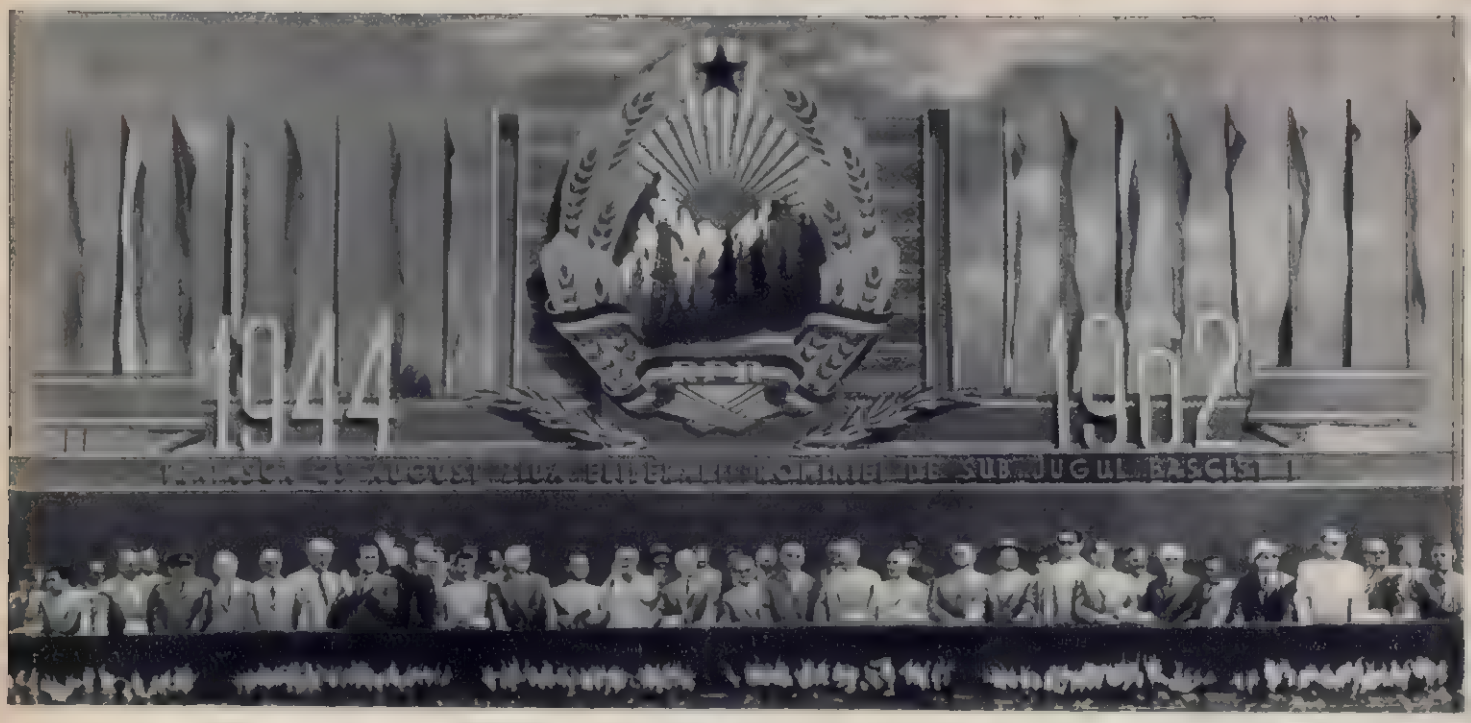

Tribuna centrală în timpul parăzii militare şi demonstraţiei oamenilor muncii din Capitală.

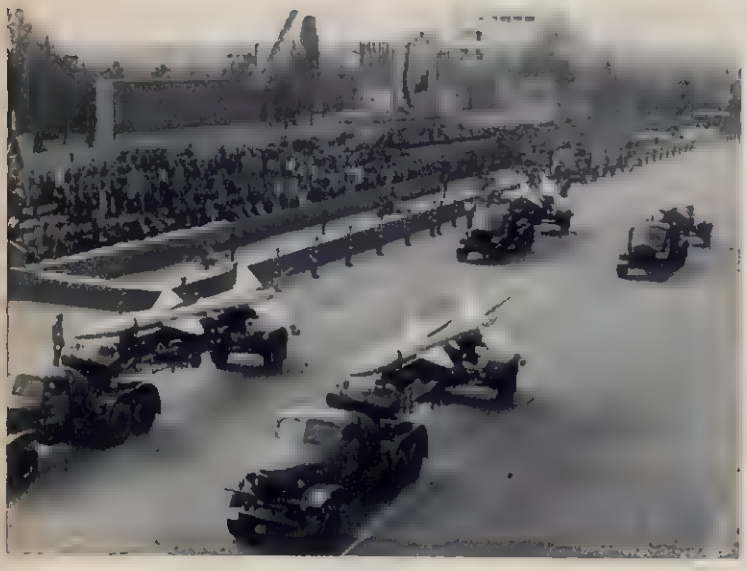

Pe platforme tractate, trec arginţiile rachete antiaeriene.

Pe estradele parcurilor şi pieţelor, echipele artistice ale întreprinderilor bucureştene au prezentat pînă seara târziu, în faţa miilor de cetăţeni, bogate programe artistice. În fotografie, o echipă de dansuri populare româneşti.

Cu feţele scăldate în lumină, trec prin faţa tribunelor tinere gimneste.

ZILEI DE 23 AUGUST

A XVIII-a ANIVERSARE A ELIBERĂRII ROMÎNIEI DE SUB JUGUL FASCIST

lini de voioşie şi entuziasm, oa-enii muncii au demonstrat ore în şir prin faţa tribunelor.

AICI YRW 4...

Pe Omul, la o altitudine de 2.507 m — acolo unde orizontul se deschide pînă departe spre munții Balcani, spre vîrfurile Tatrei și înspre munții Moldovei — în singurătatea înălțimilor, deasupra hăurilor prăpăstioase, s-a construit cea mai nouă și cea mai înaltă stațiune meteorologică din țară.

Fierberea ceții din cele cinci văi care înconjoară Omul, alunecarea grațioasă a norilor ba albi, ba cenușii, ba roșii, adierea plăcută sau vijelia hemiloasă, perdeaua de ploaie fină ca un filigran sau deasă ca țolul gros de lînă cenușie — toată această frumusețe sălbatică, puternică, mereu schimbătoare se preface din oră în oră în date științifice transmise prin radio.

„YRW3, aici YRW4; dacă ești prezent transmit"... Și temperatura, presiunea, direcția și intensitatea vîntului, gradul de acoperire, vizibilitatea, starea solului, cantitatea de precipitații și tot felul de alte fenomene își croiesc drum spre locul unde se fac hărțile meteorologice, de unde se emit buletinele.

Stațiunea de pe Omul este doar o verigă dintre multe altele, răspîndite pe toată suprafața globului. Și poate că în puține domenii de activitate se sesizează atît de bine necesitatea unei colaborări cît mai largi, cum se sesizează în meteorologie. Un buletin meteorologic este rezultatul muncii a zeci și zeci de stațiuni, iar datele transmise de o stațiune devin un bun care slujește tuturor celor interesați.

... Cînd avioanele trag brazdă sigură din orizont în orizont, stîrnind ecouri vesele în văi, meteorologii de pe Omul schimbă priviri mulțumite între ei; este una dintre dovezile concrete că și-au făcut bine datoria.

Fotoreportaj de Eugen IAROVICI

E foarte greu să scapi de curiozitatea grupurilor de turiști în trecere.

Un fort temerar pe creștet de munte — aceasta este impresia pe care o produce noua stație meteorologică de pe muntele Omul din Bucegi.

Această locuință primitoare se află la... 2.507 m altitudine. Observatorul Neagu Radu își ia ceaiul în familie.

Pe vreme frumoasă e o plăcere să culegi datele înregistrate de instrumente. Iarna însă, cînd bate vîntul nemilos, trebuie cîteodată să te legi cu frînghia ca să nu te ia vîjelia, să-ți aperi fața și mîinile ca să nu ți se acopere în cîteva minute cu chiciură groasă.

Din oră în oră meteorologul de serviciu transmite prin radio rezultatele observațiilor.

Văzută de jos, staţiunea meteorologică se pierde în imensitatea munţilor.

Meteorologii tineri fac cunoştinţă cu frumuseţile din jurul staţiei. Citeodată, mai ales iarna, cunoaşterea amănunţită a regiunii din jur le-a dat posibilitatea să salveze viaţa vreunui turist imprudent care se aventurase ← într-un loc primejdios.

Pentru a rezista la condiţiile grele de mare altitudine meteorologii consumă 5.200 calorii pe zi. Alimentele, ca şi apa minerală, sosesc totdeauna cu regularitate.

CÎND NĂPÎRCILE SE ALARMEAZĂ

„Iar voi nu vă holbați doar — fiți de veghe...
Nu-i stearpă poala ce-a fătat năpîrca".
Brecht („Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită")

Năpîrcile au ieșit la lumina reflectoarelor și au holbat ochii. A urmat întîlnirea, tot atît de neașteptată, cu aparatul de luat imagini. Năpîrcile s-au alarmat. Prea multă lumină. Prea multă mișcare. Să se facă întuneric! Să înceteze agitația! — au urlat năpîrcile.

... Vittorio de Sica turna în Germania occidentală filmul „Sechestrații din Altona", după piesa cu același nume a lui Jean Paul Sartre. Pelicula înregistra de-a lungul a sute și sute de metri imagini ale vieții apăsătoare din casa armatorului vest-german Gerlach. Afară, pe străzi, ceea ce o propagandă condusă cu dibăcie numea „miracolul economic", iar înăuntru, în locuința somptuoasă a milionarului, fiul cel mai mare al lui Gerlach, Franz, trăia total izolat de lume. În uniforma gri a Wehrmachtului, uzată de timp, decolorată, el străbate saloanele pustii. De 13 ani nu mai pășise peste pragul casei; adică din ziua cînd, reîntors de pe frontul sovietic, a avut un moment de luciditate și s-a autosechestrat în așteptarea pedepsei. Formă de autobiciuire, teamă? Poate că filmul lui de Sica va răspunde într-un limbaj mai direct decît însăși piesa cu cele cinci acte ale sale (care, la o primă reprezentare la Paris — octombrie 1959 — a durat patru ore). Lungă și dificilă dezbatere de idei, înăbușită între pereții — veritabile personaje — casei Gerlach. Iar la primul suflu de viață totul se năruie. Contactul cu realitatea înconjurătoare, atunci cînd Franz iese din casă, îl împinge la sinucidere. Nimic nu s-a schimbat în vestul Germaniei, crimele nu au fost pedepsite, năpîrcile lunecă din nou pe străzile Hamburgului, unde e situată acțiunea filmului. Sechestratul din Altona preferă moartea recunoașterii tragice a trecutului care a devenit și prezent. Atitudinea eroului, reacția lumii care-l înconjoară, veridicitatea psihologiei eroilor, construcția dramatică sînt și astăzi, la peste doi ani de la premiera piesei, îndelung discutate și controversate. Dar unanimitatea o întrunește, cel puțin, o idee a piesei, axul

Maximilian Schell în rolul lui Franz Gerlach.

Sophia Loren și Helene Weigel la „Berliner Ensemble".

Sophia Loren și Vittorio de Sica pe străzile Berlinului democrat.

ei: caracterul antifascist, fotografia artistică a realităților anilor '50-'60 în Germania occidentală.

Iată ce a provocat neliniștea năpîrcilor, reacția lor violentă. Să fie filmate în propria lor vizuină, pe teren propriu, însemna prin însuși acest fapt o sfidare. Și sfidarea venea din partea unor oameni care se numesc: Jean Paul Sartre, Cesare Zavattini și americanul Abby Mann (scenarist și al filmului lui Stanley Kramer „Procesul de la Nürnberg"), care au transpus piesa pentru ecran, Vittorio de Sica, regizor, și, în sfîrșit, interpreții: în rolul lui Franz Gerlach, cunoscutul artist de origine elvețiană Maximilian Schell (fratele Mariei Schell, interpreta rolului principal din „Gervaise"), alături de el — celebra Sophia Loren, actorii americani Frederic March și Robert Wagner și artista franceză Anouk Aimée. Iar cînd producătorii filmului se numeau Carlo Ponti, proprietarul uneia din cele mai mari case de filme din Italia, și societatea hollywoodiană „Century Fox", autorităților vest-germane le venea greu să refuze autorizația de turnare pe teritoriul R.F.G. Mai ales că turnarea filmului luase proporțiile unui eveniment. Reflectînd această stare de spirit, ziarul vest-german „Die Andere Zeitung" scria clar: *„Pe scurt lucrurile se pot rezuma astfel: în atmosfera ideologică și politică a țării noastre, regizorul italian Vittorio de Sica și activitatea sa la filmul pe care-l turnează aici constituie un fel de corp «străin»"*. Și acest „corp străin" trebuia rapid eliminat. Luminile filmului deveneau, pe zi ce trece, mai violente, descoperind urîtul ascuns cu grijă. În toiul campaniei împotriva filmului, o nouă veste: Șostakovici a acceptat să compună muzica filmului. E insuportabil! — urlau revistele de scandal. Unde vom ajunge? — se întrebau speriate autoritățile vest-germane. Și iată unde s-a ajuns:

Sophia Loren în rolul Johannei.

Ponti, de Sica, Loren și Maximilian Schell s-au întîlnit cu renumita artistă Helene Weigel, văduva lui Brecht. Unde a avut loc întîlnirea? *În Berlinul democrat. „Sophia Loren nu a asistat la festivitățile artistice din Berlinul occidental, dar pleacă în Berlinul răsăritean... Într-o asemenea situație nu-i putem spune un bine-ai-venit cordial"* — scria o fițuică vest-berlineză. Dar nu cuvintele sînt capitolul tare al năpîrcilor. De la injurii s-a trecut la amenințări: „Bild-Zeitung" a indicat numărul de circulație al automobilului Sophiei Loren, în speranța organizării unei provocări.

Însuși subiectul piesei lui Sartre nu le este pe plac năpîrcilor. Timp de 13 ani, Franz a fost îngrijit în izolarea sa de Leni, sora lui (rol interpretat de Anouk Aimée), care pentru a-i liniști remușcările îl asigură că Germania a fost distrusă și germanii au pierit cu milioanele din cauza foamei și a mizeriei. Pentru a-l feri de o întîlnire cu lumea exterioară, Leni acceptă chiar o legătură incestuoasă cu propriul său frate. Pînă aci acțiunea filmului urmează fidel pe cea a piesei, evident în liniile sale principale. Apariția Johannei, cumnata lui Franz, sparge liniștea aparentă construită în jurul omului care s-a autoizolat. Franz iese în lume. Cunoaște Hamburgul, cu șantierele navale în plină prosperitate ale tatălui său (Frederic March), cu luminile și umbrele de altădată ale marelui port hanseatic. Iar Johanna (Sophia Loren) devine artistă, interpretînd roluri în piesele lui Brecht. Întîlnirea directă a lui Franz cu lumea exterioară, ca și episoadele cu Johanna-actriță sînt momente care îmbogățesc filmul față de textul piesei. Desigur că nimănui nu i-a scăpat semnificația de conținut a acestor episoade, construite nu numai din dorința de „a avea acțiune". Frumusețea Johannei putea fi poate mai bine pusă în valoare în alte piese decît în cele ale lui Brecht. Dar în opera cărui dramaturg contemporan ar fi găsit de Sica o reflectare mai pregnant-critică a ascensiunii nazismului, împletire de cruzime și demagogie, decît în opera lui Brecht, și în special în „Arturo Ui"? Patru nopți a filmat de Sica în capitala R.D.G. scene din spectacolele cu piesele lui Brecht „Arturo Ui" și „Mizeria și splendoarea celui de-al treilea Reich", montate la „Berliner Ensemble". Sophia Loren a urcat pe scena teatrului integrîndu-se în jocul trupei.

Priviți-l în fotografia alăturată pe de Sica mimînd o scenă la o repetiție la „Berliner Ensemble". Chiar și această poză a stîrnit furia năpîrcilor despre care vorbește Brecht. Dar au urmat și declarațiile lui de Sica, printre care și aceasta, făcută revistei „Vie Nuove": *„Nazismul infectează și azi profund atmosfera în Germania occidentală"*. Apoi și cele ale Sophiei Loren, care spunea că întîlnirea cu „Berliner Ensemble" este *„una din experiențele cele mai bogate, din punct de vedere artistic, pe care le-am avut în cursul carierei. Aceștia sînt un grup de mari actori, atît de mari pe cît sînt de simpli, puri ca o poezie"*.

Dar ce s-a întîmplat în partea de vest a porții Brandenburg? Filmările pe locul fostului lagăr al morții de la Bergen Belsen au fost interzise. Conducerea marilor șantiere navale „Blohm und Voss" din Hamburg a refuzat să permită turnarea unor exterioare în incinta șantierului. După cum se vede, realitatea confirmă avertismentul brechtian: năpîrcile încă nu au dispărut. „Sechestrații din Altona" poate fi unul din filmele care să contribuie la demascarea lor. Premiera, la sfîrșitul acestui an.

Sergiu BRAND

Vittorio de Sica conducînd, în vederea filmării, o repetiție la „Berliner Ensemble".

neastîmpăra

Efectele distrugătoare ale cutremurelor depind în mare măsură de buna (sau proasta) calitate a construcţiilor. Cele două imagini luate din Agadîr imediat după cutremurul din 1960 sînt o dovadă grăitoare...

O INTERESANTĂ DISCUŢIE LA CENTRUL DE CERCETĂRI GEOFIZICE AL ACADEMIEI R.P. ROMÎNE DESPRE PROBLEMELE REZOLVATE ŞI — ÎNCĂ — NEREZOLVATE ALE ŞTIINŢEI DESPRE CUTREMURE

Cititorul Ionel Chiţulescu din Uricani-Oraşul Nou, reg. Hunedoara, ne scrie că îl interesează problema cutremurelor şi în special a posibilităţii prevederii lor, ştiindu-i încă treze în memorie grelele pierderi în vieţi omeneşti şi bunuri materiale pricinuite de cutremurele din Maroc (Agadîr) şi Chile. El ne roagă să publicăm în revista noastră un articol asupra acestei probleme. Pentru a-i satisface dorinţa, colaboratorul nostru, A. Costa a cerut părerea mai multor specialişti în domeniul seismologiei.

Mai întîi să facem prezentările: tovarăşul profesor universitar Gh. Petrescu, şeful secţiei de seismologie a Centrului de cercetări geofizice al Academiei R. P. Romîne, Cornelius Radu şi Traian Iosif, cercetători.

Tema discuţiei — la care interlocutorii noştri au binevoit să participe — o constituie, firește, cutremurele. Să începem dar.

★

A. C.: Seismele, mai mult sau mai puţin puternice, continuă din păcate să ţină trează atenţia întregii populaţii a globului. Pentru început, v-aş ruga să definiţi, în lumina datelor actuale ale ştiinţei, aceste fenomene.

Pămîntul „respiră"

PROF. GH. PETRESCU: Înainte de a da o definiţie, trebuie să amintim părerea larg răspîndită că scoarţa Pămîntului e nemişcată.

Liniştea, calmul planetei nu sînt însă decît o aparenţă, care se datorește imperfecţiunii simţurilor noastre. Pămîntul suferă necontenit şi pretutindeni uşoare zguduiri, uşoare oscilaţii care constituie ceea ce ştiinţa numeşte „agitaţia microseismică" permanentă a Pămîntului. De aceea, se spune adesea că planeta „respiră".

Se produc pe neaşteptate şi mişcări bruşte, deseori foarte puternice, care dau naştere la oscilaţii ce se succed şi se propagă cu mare repeziciune în toate direcţiile, în interiorul şi pe suprafaţa Pămîntului — cutremurele.

A.C.: Ce ne puteţi spune despre cauzele acestor fenomene?

PROF. GH. PETRESCU: Nu se poate da o explicaţie unică. Există diferite tipuri de cutremure, fiecare avînd o cauzalitate proprie. Cutremurele vulcanice sînt legate de fenomenul erupţiilor vulcanice. Cutremurele de prăbuşire se datoresc ruperii şi căderii plafoanelor unor cavităţi din masele de calcar.

Cele mai răspîndite şi totodată cele mai numeroase (cam 90% din totalitate) sînt cutremurele tectonice. Ele au cauze diferite. O parte se datoresc mişcărilor lente de ridicare şi coborîre care se observă în anumite regiuni — aşa-numitele mişcări de reajustare a echilibrului maselor interioare ale Pămîntului.

C. RADU: Un exemplu tipic de reajustare îl constituie astăzi scutul baltic şi cel canadian, care-şi caută o nouă poziţie de echilibru după dispariţia blocurilor masive de gheaţă ce le acopereau în epoca glaciară. Seismicitatea Finlandei s-ar explica tot printr-o mişcare de ridicare, evaluată la un metru pe secol.

TR. IOSIF: Focarele celor mai multe cutremure se găsesc în regiunile în care este încă în curs procesul de formare a munţilor.

PROF. GH. PETRESCU: Într-adevăr, cutarea alpină continuă... „sub ochii noştri", la adîncimi de 30-50 km. Desele cutremure din regiunea Alpilor sînt o consecinţă a acestor fenomene.

A. C.: Aş dori să pun în discuţie o altă chestiune, şi anume tragicul bilanţ seismic al anului 1960 — Meluza, Agadîr, Lar, Chile — precum şi cutremurul din Columbia în 1962, care trezesc în memorie nenumăratele victime şi pagube pricinuite de aceste catastrofe. Toate au creat impresia că s-ar fi produs o recrudescenţă îngrijorătoare a activităţii seismice pe glob.

PROF. GH. PETRESCU: E numai o impresie. În realitate energia eliberată de aceste cutremure e mult inferioară, de pildă, celei eliberate de cutremurele care s-au produs în 1906. În anul acela, cinci mari catastrofe au zguduit California, Columbia, Chile, Aleutinele şi Noua Guinee, cu o forţă mult mai mare.

ul glob terestru

Cutremur... dar numai pentru clădirea de cărămidă. Turnurile de beton n-au avut practic nimic de suferit.

Raionarea seismică a țării: o evidență precisă și foarte utilă

C. RADU: Ceea ce interesează în mod deosebit pe oameni sînt efectele distrugătoare ale cutremurelor. În această privință trebuie făcută o mențiune foarte importantă. După cum subliniază și profesorul J.P. Rothé, secretarul general al Asociației internaționale de seismologie și fizică a Pămîntului, cauza pieirii multor mii de oameni, pricina pagubelor uriașe provocate de cutremurele de acum doi ani este calitatea proastă a construcțiilor.

TR. IOSIF: De altfel, după cutremurul care s-a produs în țara noastră în 1940 s-a constatat că în general clădirile care au avut de suferit avarii mai importante fuseseră prost dimensionate, executate neglijent și cu materiale de calitate inferioară.

A.C.: Rezultă că există posibilități de apărare împotriva cutremurelor...

PROF. GH. PETRESCU: Bineînțeles. Să luăm exemplul țării noastre. Astăzi se cunoaște destul de bine în ce regiuni se produc și în ce regiuni nu se produc cutremurele; de asemenea, se mai știe gradul de tărie ce l-ar putea avea cutremurul într-o regiune sau alta.

În trecut, în țara noastră studiul măsurilor de limitare a efectelor distrugătoare ale cutremurelor a fost aproape complet neglijat.

Acum însă, cînd se pune problema ridicării unor construcții civile și industriale de proporții vaste, seismicitatea și raionarea seismică a teritoriului a intrat în preocupările forurilor noastre de specialitate.

Astfel, s-a trecut la raionarea seismică, împărțindu-se teritoriul țării în zone de intensități macroseismice. Pe această bază se pornește la calculul de dimensionare a construcțiilor, evitîndu-se subdimensionarea sau supradimensionarea. Calitatea bună a construcțiilor reprezintă o garanție sigură...

Cutremurele pot fi prevăzute?

TR. IOSIF: Problema apărării împotriva cutremurelor trebuie înțeleasă și într-un sens mai larg: mă refer la prognoza cutremurelor.

În Uniunea Sovietică, cercetări sistematice au început de mai mulți ani. Contribuția savanților sovietici este dintre cele mai importante și metodele elaborate de ei și experimentate recent, chiar dacă nu dau încă o prevedere precisă a cutremurelor, arată că știința este pe un drum bun și că s-a ajuns la rezultate la care altădată nimeni nu s-ar fi putut gîndi.

Astfel, din măsurarea înclinării scoarței Pămîntului, provocată de deplasările rocilor din interior și constatată înainte de producerea mișcărilor bruște ale cutremurului (cu 3-10 zile), se pot deduce unele date permițînd eventuale prevederi. În stațiunile sovietice, japoneze, americane, asemenea măsurări se efectuează zilnic.

C. RADU: O altă metodă constă în studiul variației proprietăților elastice ale maselor de roci din interiorul Pămîntului, în legătură cu sporirea compresiunii acestora înainte de cutremur. Din măsurările efectuate, s-a constatat că viteza de propagare a undelor seismice prin straturile mai adînci ale scoarței, înainte și după cutremur, diferă.

PROF. GH. PETRESCU: Trebuie amintită și metoda observării tulburărilor ce au loc în starea electrică a atmosferei, ca urmare a undelor electromagnetice ce apar înaintea și în timpul cutremurelor. Aceste tulburări produc, probabil, și neliniștea unor animale, în special a acelora care trăiesc sub pămînt, și chiar a unor oameni, înainte de cutremur.

Unii seismologi încearcă să pună în legătură eventualitatea apariției unui cutremur mai mare cu înregistrările cutremurelor de intensități mai mici care, de obicei, sînt premergătoare celui dintîi.

A.C.: Din cele arătate pînă aici reiese că în stadiul actual al științei nu se poate încă vorbi de posibilitatea unei preziceri științifice a cutremurelor. Se pare că încă multe lucruri rămîn neclarificate.

PROF. GH. PETRESCU: Totuși, sensibilitatea din ce în ce mai mare a aparatelor moderne și existența unor fenomene naturale bine definite — ca indici probabili pentru prevederea cutremurelor — arată că problema prognozei nu este de nerezolvat.

În cadrul planului de activitate al secției noastre de seismologie se efectuează în prezent studii despre probleme de seismicitate, seismotectonică, magnitudine și energie, mecanismul producerii cutremurelor, structura scoarței etc.

Aceste probleme constituie preocupări ale seismologilor din lumea întreagă, în vederea prevederii complete a cutremurelor și folosirii în viitor, în slujba omului, a energiei eliberate de cutremure.

Iată unul dintre aparatele serviciului seismologic: pendulul fotografic. Penița vechilor aparate de înregistrare este înlocuită cu o rază de lumină care se proiectează pe hîrtia fotosensibilă.

„Drumul speranței" - drumul amărăc

Emigranți italieni se îmbarcă la Neapole, avînd drept țintă America de Sud. Sînt clipe triste atît pentru cei care pleacă, cît și pentru cei care rămîn. Aproape toți cei care pleacă poartă însă în inimă o speranță. Dar cîte din aceste speranțe nu se vor spulbera la primul contact cu realitatea? Și oare cîte din promisiunile care le-au fost făcute la plecare vor fi respectate? În cea mai mare parte din cazuri, nici una! Îi așteaptă o viață grea, într-o țară necunoscută, printre oameni străini. Și nu toți cei care au acum bilet de plecare vor mai avea cu ce să-și procure și unul de întoarcere.

Care turist venind în Italia și văzînd minunatul ei cer, splendida ei mare, monumentele istorice, fabricile moderne din nord (dar din ce în ce mai rare către sud), vitrinele încărcate sau miile de mașini care împînzesc șoselele ar putea crede oare că în această țară există oameni pentru care, așa cum atestă înseși statisticile oficiale, carnea constituie un lux? Cine ar putea crede că există copii care nu frecventează școala, fie pentru că n-au ce să îmbrace, fie pentru că nu există suficiente lăcașuri de învățătură? Cîți dintre acești turiști își dau seama de echilibristica pe care trebuie s-o facă un muritor de rînd pentru a nu-și da peste cap bugetul familial sau de coșmarul trăit de meseriași și chiar de micii comercianți în ajunul scadenței polițelor? Pentru a vedea toate acestea este necesar să lași de o parte itinerariile turistice, trebuie să vizitezi periferiile marilor orașe ca Roma, Milano, Torino, Genova, trebuie să mergi în Astigiano, Toscana, Emilia, Veneția, pentru a nu mai vorbi de Sicilia, Sardinia, Calabria, Puglia și alte regiuni ale Italiei. Pentru a-ți da seama de toate acestea trebuie să vorbești cu oamenii simpli și nu numai cu ghizii turistici.

Dar cîți turiști pot cunoaște tragedia a sute de mii de oameni nevoiți să-și lase căminul în care s-au născut, satul în care au crescut, pămîntul pe care l-au muncit părinții, bunicii și străbunicii lor, pentru a porni în căutarea unei soarte mai bune? Milioane de italieni au emigrat în străinătate, dar cîți dintre ei au găsit ceea ce căutau?

Un întreg aparat propagandistic a fost pus în acțiune în repetate rînduri pentru a-i convinge pe italienii de rînd că țara lor este săracă și deci nu poate asigura de mîncare la toți, pentru a-i trîmite astfel în campanii aventuriere și colonialiste, cum a fost cea din Abisinia spre exemplu. Tot așa, mizeria din sud a fost speculată

inii

SPONDENŢĂ SPE-
Ă PENTRU „FLA-
" DE BRUNO
NCESCHINI —
TORINO

După ce în împrejurimile Genovei au fost definitiv ocupate tranşeele şi adăposturile din cartierele mărginaşe Sarzano, Maddalena sau Molo, mulţi s-au stabilit în forturile care domină oraşul încă din timpul dogilor. Astfel s-au reconstituit, în clădiri vechi de secole, fără lumină şi fără aerisire, umede, lipsite de cea mai elementară igienă, locuinţe cu caracteristici siciliene sau calabreze — aşa cum se poate vedea din fotografie...

pentru a ţiţa populaţia acestor regiuni împotriva oamenilor muncii din nord, sperîndu-se că în felul acesta se va destrăma mişcarea muncitorească şi populară; în van însă.

De-a lungul anilor, şi îndeosebi după victoria asupra fascismului, oamenii muncii din Italia au învăţat să lupte pentru interesele lor, smulgînd patronilor importante concesii. Lupte de mari proporţii au avut loc în regiunile agricole din sud, din centrul Italiei şi din nord, în diferite centre industriale, şi nu a existat categorie de oameni ai muncii care să nu fi luptat pentru condiţii mai bune de trai. În ciuda acestor lupte, în multe regiuni condiţiile de viaţă sînt încă mult prea grele şi, ceea ce este şi mai trist, nu se întrevede nici o perspectivă pentru îmbunătăţirea lor. Printre importantele cauze ale acestei stări de lucruri trebuie amintite fără îndoială Piaţa comună, politica de reînarmare, restricţiile în ceea ce priveşte comerţul cu o întreagă serie de ţări — ale căror consecinţe agravează, în mod direct sau indirect, situaţia şi aşa destul de gravă a populaţiei.

Această stare de lucruri determină mii şi mii de familii să ia calea pribegiei. Îndeosebi din sudul lăsat în voia soartei de către clasele conducătoare, pălmaşi şi şomeri pleacă în nord, unde stau atîtea pămînturi nelucrate şi unde sînt mai multe centre industriale...: Dar mizeria îi ajunge din urmă şi aici. Şi numărul şomerilor se îngroaşă şi mai mult...

Şi atunci...

Desperarea îi împinge pe mulţi dintre ei să pornească pe aşa-zisul „drum al speranţei" — acela al emigrării către alte ţări.

Iată cum își duc viața emigranții italieni în Germania occidentală, Belgia, Franța. De cele mai multe ori au drept „locuință" fostele lagăre de concentrare hitleriste. După opt ore de muncă grea, sînt siliți să se „odihnească" în barăci umede, sordide, în paturi murdare și mizere (fotografia din stînga). Iar „camerele de baie" arată astfel (fotografia din dreapta).

În fiecare dimineață, un anumit peron al gării Porta Nuova din Torino are un aspect deosebit de toate celelalte. Din trenul Siracusa-Torino — „trenul soarelui" — coboară bărbați și femei ce vorbesc în dialectele din Catania, din Avellino, Cosenza, Aversa. Ei părăsesc regiunile sărace din sud pentru a căuta posibilități de trai într-un mare oraș industrial. În numai cinci ani au sosit la Torino, venind din restul Italiei, 169.000 de țărani.

Ce se întîmplă însă cu acești bieți oameni imediat ce iau contact — pe alte meridiane — cu o tot atît de tristă realitate și cu alte mii de probleme ce se cer rezolvate? Cine se îngrijește de ei? Guvernul, care nu s-a preocupat să le dea de lucru în țara lor? Patronii vreunor mine, fabrici sau plantații, care i-au angajat pentru că îi costă mai puțin decît muncitorii locali și se pot scutura de ei îndată ce nu le mai sînt necesari, știind că nimeni nu-i poate trage la răspundere? Sau poate că se ocupă de ei guvernele țărilor în care au imigrat? Cine nu-și amintește de poziția luată de elementele neofasciste din Germania occidentală, care au pus pe ușile unor localuri din numeroase orașe afișe prin care se interzicea intrarea italienilor acolo, ca și cum ar fi fost vorba de niște cîini rîioși?!

Cine, dar, trebuie să se ocupe de acești oameni care au ajuns pe meleaguri străine împinși de speranța de a găsi de lucru, dar care, neavînd domiciliu fix, nu au nici măcar dreptul de a fi înscriși pe lista șomerilor? Iată cum mulți emigranți ajung la marginea societății și adesea se transformă în infractori.

În ultima vreme s-a vorbit foarte mult de emigranții italieni aflați în Belgia. Una din cele mai importante probleme care îi frămîntă pe emigranții italieni din această țară este lipsa totală de interes a patronilor de mine față de cele mai elementare măsuri de securitate a muncii. În mod teoretic, înainte de a coborî în mină, noii-sosiți ar trebui să fie puși mai întîi la curent cu metodele de muncă și numai după aceea trimiși în subteran. Și aici ar trebui să se continue acest instructaj, îmbinat cu observația directă, limitîndu-se la început activitatea noilor sosiți la munci secundare. Dar, în majoritatea cazurilor, noii-veniți sînt imediat plasați la muncile cele mai grele.

Minerii italieni din Belgia sînt foarte numeroși; după calculele făcute, numărul lor atinge procentajul de 60% din numărul minerilor nebelgieni — mai sînt și francezi, vest-germani, olandezi etc. Numai în bazinul din sudul Belgiei italienii erau cu puțină vreme în urmă în număr de 44.000 dintr-un total de 110.000 mineri.

Locuințele lor sînt în general mizere. Adesea, pentru a nu plăti cei patru sute de franci belgieni pe lună, sumă ce reprezintă chiria pentru un apartament mic, sînt nevoiți să trăiască în barăci, înghețate iarna și sufocante în timpul verii, barăci ce constituie rămășițele fostelor lagăre de concentrare...

În condiții asemănătoare își duc viața și muncitorii italieni din Germania occidentală. Numai în regiunea Stuttgart se află vreo 70.000. După cum relata și „Il Tempo", aceștia „trăiesc în barăci, unde chiar și aerul e insuficient". Tot același ziar arată că „în regiunea Saar situația emigranților este de-a dreptul catastrofală", ei resemnîndu-se totuși „să muncească aidoma sclavilor, deoarece deasupra capetelor lor atîrnă în permanență — ca o «sabie a lui Damocles» — amenințarea cu concedierea".

Numeroși emigranți italieni aleg și drumul Elveției. Anul trecut, de pildă, numărul muncitorilor sezonieri italieni în Elveția a fost de 161.000 — dintre care majoritatea au lucrat în construcții, al celor nesezonieri — 268.000 și al emigranților clandestini (frontalieri) — 13.000.

...După nenumărate peripeții, după ce sînt purtați de soartă de ici-colo, o parte dintre emigranți se reîntorc în țară cu sufletul plin de amărăciune, decepționați, cu forțele și cu sănătatea zdruncinate, fără a fi reușit să-și îmbunătățească cîtuși de puțin situația, ba dimpotrivă. Altora — mulți la număr — care nu mai găsesc în ei forța și curajul să se întoarcă acasă și să înceapă totul de la capăt, un singur lucru le mai ușurează sufletul: amintirea țării lor, a satului, așa cum spun versurile unuia dintre numeroasele cîntece inspirate din tragedia emigranților:

„Visez zi și noapte
draga-mi căsuță și pe mama
care așteaptă neîncetat.
Dragostea de țară și de mamă
este o flacără ce-îi arde sufletul.
Această tristețe, acest dor
sînt amintirea Italiei mele".

Centrul de emigranți din Verona. Toți cei ce așteaptă aici sînt muncitori italieni care în lipsă de lucru pe meleagurile natale vor lua calea Germaniei occidentale. Dar acolo îi așteaptă oare o soartă mai bună?!...

La poalele Tîmpei

Hotelul „Carpaţi"

În sala mare a restaurantului „Carpaţi". Revizia ţinutei ospătarilor, înainte de deschiderea localului.

Braşov! Străveche aşezare la marginea Carpaţilor sudici; oraş cu tradiţie istorică şi culturală, regăsită în monumente de mare interes: Bastionul ţesătorilor, Turnul negru, Casa sfatului, Biserica neagră; oraş cu monumente nu numai vechi, ci şi noi: cartierele Tractorul şi Steagul roşu, zecile de blocuri zvelte strălucind în lumină, noua clădire a Teatrului de Stat, gara etc.; oraş cu un prezent industrial nebănuit, ci doar visat în urmă cu 18 ani, plămădit de mîna harnică a oamenilor muncii; oraş cu monumente naturale demne de invidie: Vartele, Tîmpa, Livada poştei, munţii de primprejur...

Datorită tuturor acestor argumente, Braşovul şi-a cîştigat de mult faima unui centru turistic important şi atractiv; nu există zi în care — indiferent de sezon — oraşul şi împrejurimile sale să nu fie vizitate de oameni ai muncii din diferite colţuri ale ţării sau de turişti străini.

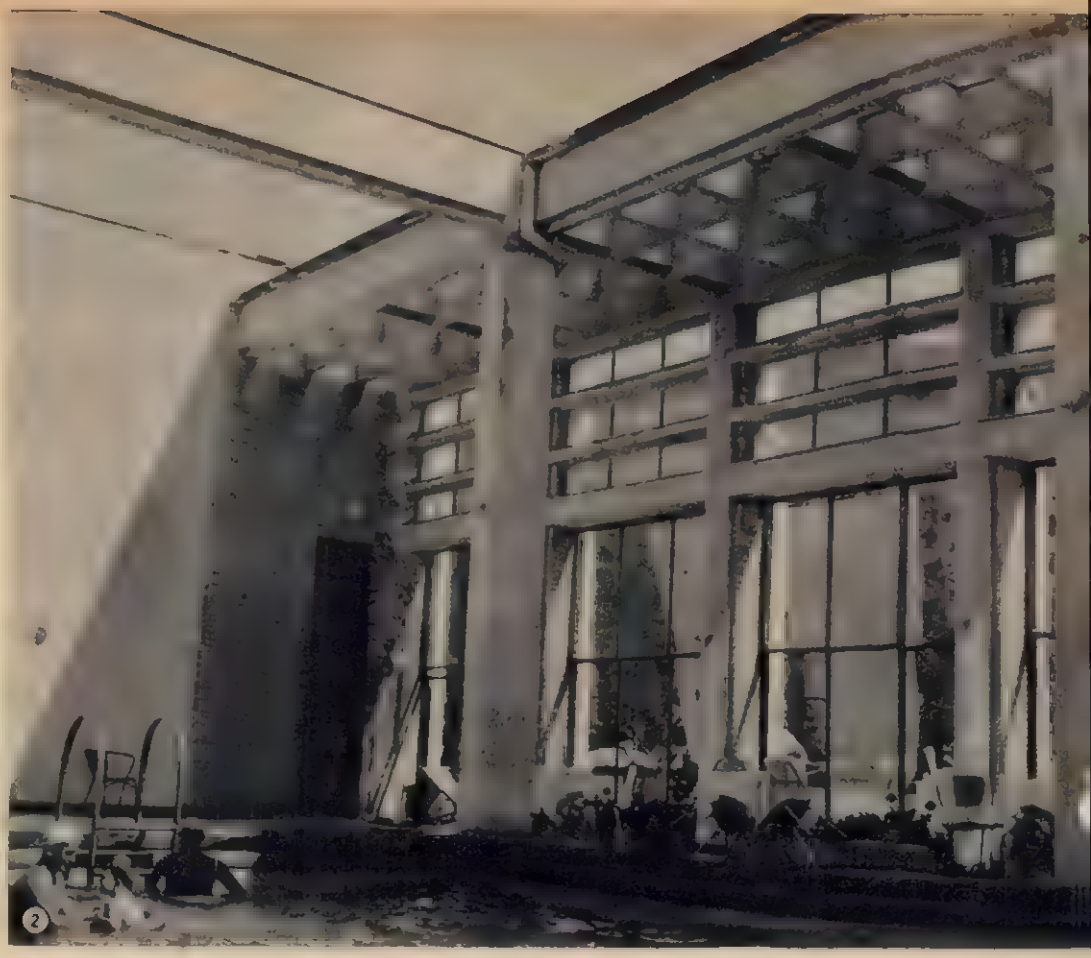

După cum era și firesc, pentru numeroșii turiști care vin să admire frumusețile naturale și cele create prin munca oamenilor, ca și pentru sportivii care vin să-și desăvîrșească aci măiestria, trebuia creat un organism viu, operativ, calificat, menit a le asigura cele mai bune condiții de cazare, odihnă, destindere. Acest organism se numește trustul „Carpați".

Trustul „Carpați" se ocupă de exploatarea hotelurilor, cabanelor și restaurantelor cu caracter turistic din Brașov și din împrejurimi. El are cîteva mari hoteluri: „Carpați", „Carpați sport" și „Postăvarul" (în Brașov), „Predeal" (în Predeal), hotelul „Alpin" (Poiana Brașovului); de asemenea mai are în exploatare numeroase vile și cabane la Poiana. Numai la „Carpați", „Carpați sport" și „Postăvarul" pot fi cazați, seară de seară, 607 turiști. Tot trustului îi aparțin elegantele restaurante: „Carpați" (trei saloane și o grădină) cu o capacitate zilnică de 1.085 locuri; „Postăvarul" (trei saloane, o braserie, o grădină și o cramă) — 2.150 locuri; „Poiana" (sală și grădină) cu alte 700 locuri. În toate aceste unități se depune o muncă serioasă, plină de hărnicie, al cărei scop este buna deservire a vizitatorilor marelui centru industrial și turistic.

Și acum, iată cîteva imagini fotografice surprinse în unitățile acestei mari întreprinderi de deservire.

Bazil DUNĂREANU
Fotografiile autorului

① Un bloc nou din Piața Hidromecanica.

② Piscina de pe terasa hotelului „Carpați".

③ În restaurantele trustului consumatorii sînt serviți cu cele mai alese specialități culinare, ieșite din mîinile unor adevărați maeștri ai bucătăriei. Cum este și șeful bucătar Ion Dos de la „Carpați".

④ Hotelul „Alpin" — Poiana Brașovului.

⑤ Pe o autostradă din Brașov.

⑥ Clădirea nouă a Teatrului de Stat.

⑦ Colț nou amenajat în parcul din centrul orașului.

boris buzilă: „în întîmpinarea soarelui"

CARTI

În capitolul de început al cărții lui Boris Buzilă „În întîmpinarea soarelui", aflăm următoarea precizare: „Nemărginit mai mult decît natura fascinantă, decît romanticele relicve și templele fastuoase, noile stări de lucruri dintre pădurile Siberiei și pustiul Gobi sînt acelea care se întîlnesc pentru totdeauna în mintea vizitatorului". Și cartea, care închide între copertele ei relatările unei călătorii în Mongolia, nu dezminte afirmația de mai sus; autorul notează însuflețit și atent aceste noi stări de lucruri, transformările radicale, marile realizări multilaterale survenite pe pămîntul Mongoliei eliberate de sub apăsarea exploatatorilor *locainici* și a invadatorilor străini.

Reporterul surprinde operativ tot ce cade în raza lui optică; în același timp, stările de lucruri observate sînt puse în lumină de asociații adecvate, de meditații asupra lor. Astfel vizitarea unui „Muzeu al istoriei contemporane" constituie o adevărată lecție de istorie, prin care aflăm multe din aspectele luptei poporului mongol pentru făurirea vieții noi și luminoase de care se bucură astăzi. De altfel autorul folosește deseori capacitatea de sugestie a contrastului pentru a ne arăta „miracolul" Mongoliei de astăzi (sociologii burghezi au susținut mult timp că mongolii nu pot, datorită unei structuri speciale și fatale, să se acomodeze unor condiții moderne, civilizate, de viață): rapidele incursiuni în istoria Mongoliei feudale, existentă pînă acum 40 de ani, al cărei peisaj era dominat de minusculele iurte, reliefează mai puternic înfloritoarea dezvoltare a țării eliberate, în care linia zveltă a blocurilor moderne înlocuiește monotonele iurte, singurele locuințe îngăduite, pînă nu demult, imensei majorități a poporului. Convorbirile autorului cu diverși activiști de partid, muncitori, colectiviști, oameni de artă și cultură sînt semnificative prin aceea că indică elanul poporului mongol în îmbrățișarea cauzei revoluției socialiste, maturitatea lui ideologică și politică, fermitatea lui în hotărîrea de a construi socialismul.

E revelatorie în acest sens afirmația unui director al unei gospodării agricole de stat: „Să mergem către știință cu TU-104, nu cu cămila". Și, într-adevăr, oamenii simpli ai Mongoliei, păstorii nomazi de ieri, dintre care în copilărie mulți nu văzuseră o carte, robi ai stăpînilor feudali, macerați fizic de boli și sărăcie, iar moral de obscurantism și superstiții — astăzi deșteptați la viață de revoluția socialistă, înalță blocuri, minuiesc mașini de înaltă tehnicitate, cultivă pămîntul și cresc animale pe baza unor metode dintre cele mai științifice. De asemenea, „În întîmpinarea soarelui" conține însemnări interesante despre viața culturală și artistică a Mongoliei.

Boris Buzilă nu precupețește nici simpatia și dragostea, nici talentul pentru a ne arăta cauzele și efectele însoritei transformări a Mongoliei populare. Utilizînd datele istorice, înfățișînd oameni ai țării, faptele lor, autorul reușește, în mod atractiv, să prezinte cititorului suficiente argumente precum că „revoluția populară, independența, existența unui partid marxist-leninist — cîrmaci sigur și încercat, ajutorul Uniunii Sovietice, colaborarea cu țările lagărului socialist" sînt „factorii care au transformat Mongolia într-o republică înfloritoare, în rînd cu celelalte țări surori". Păcat însă că unele pagini din expunerea evenimentelor istorice de după eliberarea Mongoliei adoptă un ton mai rigid, mai didactic, contrastînd supărător cu acelea despre trecutul mai îndepărtat al țării, pentru evocarea căruia se întrebuințează o paletă bogată în culori.

Volumul „În întîmpinarea soarelui" își justifică titlul: autorul — numindu-l astfel — a avut în vedere „figura simbolică a mongolului muncitor, desenat pe stema țării... care galopează cu încredere și elan în întîmpinarea soarelui". Dinamica acestui „galop" victorios spre luminosul astru al libertății și fericirii poporului mongol e atractiv și interesant redată.

Traian STOICA

REMUS LUCA — „POVESTE DE DRAGOSTE"

E. P. L. — 320 pag.

Un roman în care, reliefată puternic pe fundalul anilor de luptă ai clasei muncitoare împotriva inumanului regim burghezo-moșieresc, apare figura luminoasă a bătrînului comunist Vidrășcău, care și-a călit sentimentele la flacăra luptei pentru fericirea poporului.

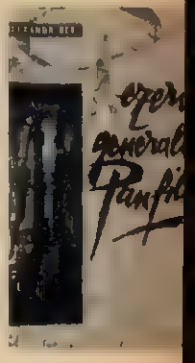

ALEX. BEK — „REZERVA GENERALULUI PANFILOV"

E. P. L. U. — 429 pag.

Continuînd acțiunea cunoscutului roman „Șoseaua Volokolamskului", cartea descrie luptele duse pentru apărarea Moscovei, care au culminat cu alungarea hitleriștilor din împrejurimile orașului. Scriitorul înfățișează chipuri minunate de oameni sovietici printre care, la loc de frunte, pe cel al generalului Panfilov, comunist neînfricat, însuflețit de dragoste și încredere nețărmurită în tovarășii săi de arme.

CARLO MONTELLA — „CU LIMUZINA ÎN PARADIS"

E.P.L.U. — 139 pag.

Cartea reunește 9 nuvele ale scriitorului italian Carlo Montella. În lucrările sale, tragismul răscolitor se îngemănează cu comicul pentru a reda un tablou veridic al realităților italiene, avînd ca statornic personaj omul de rînd.

EM. CRISTEA și N. DIMITRIU — „BUCEGII TURISM-ALPINISM"

Edit. U.C.F.S. — 339 pag.

Un volum care sintetizează între paginile sale imaginea masivului Bucegi — centrul activității turistice și alpine din țara noastră. Avînd în prima parte o privire de ansamblu asupra masivului, cartea descrie apoi succint traseele cu caracter turistic și alpin. Ilustrații bogate. În totul, o plăcută chemare la drumeție.

R.D. Vietnam la a 17-a aniversare

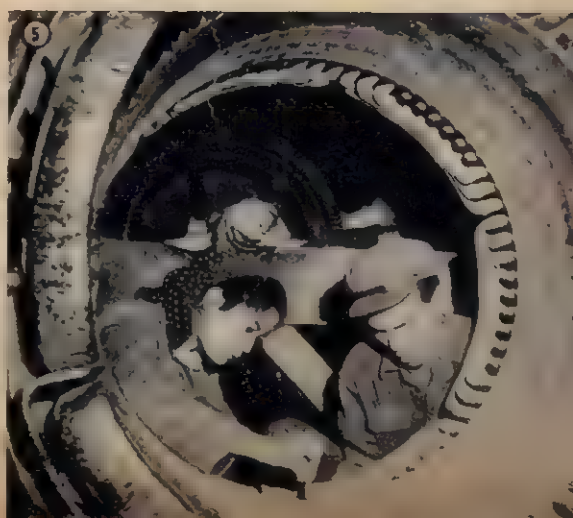

La 2 septembrie se împlinesc 17 ani de la proclamarea Republicii Democrate Vietnam. După evenimentele memorabile din august 1945, cînd imperialiştii japonezi au fost alungaţi, poporul vietnamez, scuturînd jugul colonial, pornise la făurirea unei vieţi noi. Dar agresiunea dezlănţuită de cercurile colonialiste franceze cu ajutorul imperialiştilor americani a umbrit din nou cerul Vietnamului, ridicînd obstacole sîngeroase în calea poporului acestei ţări. În anii grei ai războiului, patrioţii vietnamezi au rezistat eroic cotropitorilor. După încheierea acordurilor de la Geneva, din 1954, cu privire la Indochina, oamenii muncii din Vietnamul de Nord, mobilizaţi de Partidul celor ce muncesc din Vietnam, au obţinut succese însemnate, în timp ce în sud regimul proamerican al lui Ngo Dinh Diem continuă să terorizeze şi să înfometeze cea mai mare parte a populaţiei. Astăzi, cu ajutorul frăţesc al Uniunii Sovietice şi al celorlalte ţări socialiste, poporul R.D. Vietnam desfăşoară o vie activitate pe frontul construcţiei ţării şi luptă cu perseverenţă pentru înfăptuirea ţelului naţional al întregului popor vietnamez — reunificarea patriei sale pe baze paşnice şi democratice.

① Unul din noile blocuri de locuinţe construite pentru muncitorii uzinei textile din Nam-Dinh.

② La exploatările forestiere îndepărtate, unde nu pot pătrunde nici tractoarele pe şenile, pentru transportarea buştenilor sînt folosiţi elefanţi.

③ O ilustrare concretă a *ajutorului multilateral* acordat R.D. Vietnam de ţările socialiste: maşini agricole sovietice pe ogoarele unei gospodării de stat.

④ Aspect de la un mare miting de la Hanoi, în cadrul căruia zeci de mii de locuitori ai capitalei şi-au exprimat protestul împotriva intervenţiei militare a imperialiştilor americani în Vietnamul de Sud.

⑤ Montarea unui generator la uzina de ciment din Haifong, construită cu ajutorul tehnicienilor romîni.

E BINE SĂ ȘTIM

Educație pentru toate vîrstele

DESEN

Marile bucurii n-au lipsit niciodată din viața lui Dandu. Ele erau legate de obicei de investigații în lumea înconjurătoare, pe care băiatul nostru, explorator entuziast, le întreprindea cu perseverență din timpuri „imemorabile". Erau însă clipe în care bucuria lui Dandu devenea pur și simplu „fericire" de cea mai autentică esență. Asemenea clipe de fericire, Dandu le datora și desenului.

Jocul acesta nespus de interesant putea începe în mai multe feluri: ori Dandu, purtînd în mînă o foaie de hîrtie, se ducea la ticu și-i îmbia cu cel mai fermecător zîmbet al său: „Chiemi un pitit!" (adică: „scrie-mi un pitic"), ori însuși ticu îl chema pe băiat și-i propunea să-i „scrie" piticul. Atunci Dandu se cocoța repede-repede pe genunchii tăticului, urmărind fermecat liniile care prindeau viață pe hîrtie. Tăticu face mai întîi un „balon", despre care Dandu știe precis că nu este balon ci capul piticului. Pune înăuntru două cercuri mici, o linie verticală și una orizontală. Pe cap îi face păr („ca să aibă mămica ce să pieptene"). În cele două părți ale capului îi pune urechi („ca s-o audă pe mami cînd îl cheamă la culcare"). Apoi îi „scrie gîtul" pe care piticul își va pune fularul, căci este un pitic ascultător, trupul pe care-l îmbracă repede cu hăinuțe și cordon, mîinile (ca să poată munci—spune tăticu'), picioarele încălțate cu cizme (ca să alerge, să alerge—spune Dandu), și piticul e gata: un pitic adevărat. Dar abia acum se întîmplă lucrul cel mai fermecător: Dandu primește creionul și este îndemnat să deseneze el însuși. La început nimeni nu l-ar fi recunoscut în mîzgîitura aceea de linii e: „piticul meu!". Însă cu timpul piticul a început să apară. E drept că „pictorul" s-a mulțumit să-i rezume la cap, în care a adunat de-a valma ochii, nasul și gura. Pe urmă au apărut mîinile, crescînd din dreptul urechilor, și picioarele direct de sub bărbie. Urechile, gîtul, părul nu erau socotite strict necesare. Ele apăreau însă la cererea ticului, care nu voia nici în ruptul capului să-i lase pe pitic chel sau dezbrăcat.

Fără îndoială că într-o zi piticul lui Dandu va fi la fel de frumos ca al tăticului. Pînă atunci, băiatul se mulțumește cu funcția de „amator de artă". El cere, însoțindu-și cererile cu zîmbete irezistibile: „scrie-mi un cuțu", „o pisică", „o casă mare", „o mașină". Și ticu scrie pe cuțu făcîndu-i o coadă bîrligată plină de haz, scrie o casă mare cu acoperiș țuguiat, coș înalt cu fum și o mașină cu volan și claxon despre care ai putea jura că face: uuu. Dar tot desenînd case, animale, flori sau mașini, ticu pune pe nesimțite tot felul de întrebări: „ce-i mai facem casei?", „cum face pisica?", „din ce părți este alcătuită floarea?" și altele asemănătoare, la care Dandu răspunde cu nesfîrșite comentarii, îmbogățindu-și astfel și limbajul.

Nu știu dacă băiatul nostru va deveni vreodată un mare artist. Dar sînt încredințat că, mergînd pas cu pas pe căile începute de creionul lui ticu spre formarea unei viziuni plastice a realității înconjurătoare, el va izbuti să-și însușească melodia liniilor și culorilor, posedînd astfel încă o posibilitate de a înțelege și a iubi chipul de o negrăită frumusețe al lumii.

Aceste reflecții mi-au fost prilejuite de desenele și tablourile micilor artiști din școli, strînse laolaltă la expoziția anuală din parcul Herăstrău.

Ion ALEXANDRU

Drumeț prin vocație...

Din tinerețea sa, Gleb Travin, muncitor din Petropavlovsk (Kamciatka), era animat de o vie dorință de a cunoaște locuri noi. Astfel el a întreprins între anii 1927-1931 o lungă călătorie pe bicicletă: 85.000 de kilometri de-a lungul frontierelor Uniunii Sovietice. Azi, Gleb Travin este pensionar, dar dorința de a călători i-a rămas nealterată. Iată pentru ce el a hotărît s-o pornească din nou în drumeție — de astă dată însă în Moskviciul propriu. Ruta va fi internațională: Kamciatka—Moscova — țările de democrație populară. Durata călătoriei: doi ani. Iată-l în fotografie pe Travin, alături de mașina sa.

Climă tropicală la comandă

Constructorii uzinei „Vasil Kolarov" din Sofia au reușit să amenajeze o cameră cu aer condiționat pentru încercarea în condiții adecvate a motoarelor electrice destinate exportului în țările tropicale. În această cameră se reproduce clima tropicală la gradul de umiditate cuvenit și cu mari oscilații termice.

În momentul de față, aceiași constructori lucrează la amenajarea unei camere în care vor putea fi încercate motoarele electrice puse în funcțiune în mediul radiațiilor solare din regiunile tropicale și al uraganelor de nisip.

Noi bogății marine

Pe litoralul sud-vestic al Africii se experimentează o metodă de extracție a diamantelor de pe fundul mării.

Un vas special amenajat este ancorat pe locul unde se speră că se vor găsi prețioasele pietre. Printr-un tub gros de cauciuc prin care trece un furtun de presiune se pompează aer comprimat, al cărui șuvoi spală solul de pe fundul mării. Amestecul de noroi cu particule de rocă sfărîmată și aer se ridică prin tubul de cauciuc pe bordul vasului, unde are loc spălarea rocilor.

Dacă experiența va da rezultate, se vor face încercări pentru extragerea de pe fundul mării și a altor minerale utile.

„Performanțe"

Jim Woods și Ron Brooks, doi studenți ai universității din Birmingham (Anglia), au întreprins o călătorie originală. Îmbrăcați în costume de baie de pe timpul bunicii, dar avînd pe dedesubt (pentru orice eventualitate) corsete de salvare, ei au parcurs Canalul Minecii îmbarcați pe o bicicletă de apă. Scopul acestei neobișnuite traversări a canalului nu a fost pur sportiv. După propria mărturisire, dorința celor doi originali navigatori a fost să stringă ceva fonduri pentru colegii lor lipsiți de mijloace.

De vorbă cu medicul

IGIENA DINȚILOR

O dentiție frumoasă și sănătoasă constituie o podoabă a omului. Dar, mai presus de aceasta, dinții sănătoși au o mare importanță în menținerea sănătății întregului organism. Dinții bolnavi obligă adesea la un consum prelungit de alimente lichide — pentru evitarea masticației, care devine dureroasă — ceea ce duce la tulburări în funcțiunea normală a stomacului și intestinelor. Pentru normala funcțiune a acestor organe, este necesar ca alimentația să fie variată, conținînd alît alimente solide și semisolide, cît și lichide. Alimentele trebuie să fie bine mestecate și fărîmițate, pentru a fi mai bine supuse acțiunii sucurilor digestive. O bună masticație a hranei influențează favorabil asupra funcționării stomacului și a altor organe ale aparatului digestiv, întrucît în timpul masticației, de la terminațiile nervoase senzitive din mușchii masticatori pleacă unde de excitație la sistemul nervos central și, în mod reflex, se schimbă starea organelor digestive și a modului lor de funcționare. Masticația hranei solide este necesară și pentru autocurățirea dinților și a gurii. De aceea, folosirea hranei solide contribuie la păstrarea dinților sănătoși. Lucru care, însă, nu înseamnă că ar fi folositoare chiar și spargerea nucilor sau a simburilor cu dinții; dimpotrivă, asemenea acte de „vitejie" sînt dăunătoare, avînd drept consecință crăparea smaltului dentar.

Necurățirea dinților duce la depunerea de piatră dentară (tartru), care se formează din resturi alimentare, din sărurile minerale ale salivei, precum și din numărul uriaș de microbi care găsesc în cavitatea bucală o cantitate mare de substanțe hrănitoare necesare dezvoltării lor. În lipsa unei bune îngrijiri a dinților, numărul microbilor aflați într-un miligram de depozit pe dinți poate depăși cifra de 300 de milioane, în timp ce pe dinții bine curățați numărul microbilor nu depășește numărul de 7 milioane în aceeași cantitate de depozit analizată. Piatra dentară irită gingiile și slăbește rezistența dintelui, favorizînd apariția unor boli grave ale dinților, cum sînt cariile și paradentoza. Cariile infectate sînt de multe ori poarta de intrare în organism a unor microbi virulenți, care pot produce îmbolnăviri grave ale articulațiilor, ale rinichilor și ale inimii. Paradentoza, pe lîngă suferințele pe care le provoacă, poate duce la căderea tuturor dinților. Iată de ce este necesară încă din copilărie o bună îngrijire a lor.

Se recomandă spălarea dinților de două ori pe zi. Pentru curățirea lor se întrebuințează periile și pasta de dinți, care curăță dinții printr-o acțiune mecanică. Curățirea se face atît pe fața exterioară cît și pe cea interioară și în toate direcțiile, atît vertical cît și orizontal.

Cu toată buna îngrijire a dinților, pentru adulți este necesar controlul profilactic periodic la 6 luni sau la un an. Chiar dacă dinții nu provoacă nici o senzație de durere, ne vom prezenta la stomatolog pentru depistarea și imediata tratare a cariilor mici, incipiente.

Dr. Silviu GHEREA

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

D-ALE CIRCULAȚIEI

ORIZONTAL: 1) N-o treceți cu nasu-n ziar! — Punct terminus pentru motocicliști grăbiți. 2) Cu circulație interzisă în ambele sensuri pentru cicliști (pl.) — Nume feminin. 3) Trecut prin ciurul și dirmonul kilometrilor! — Circulă în viteză pe dreapta... la „Progresul". 4) Articol cu largă circulație — Un par cu trei ochi: pe grăbiți îi domolește, pe mulți îi zorește (pl.). 5) Feștilă... electrică! — A da votul — Pictor francez (1830—1897). 6) Fără... bară de direcție (fig. fem.) — Doctorie. 7) Tub gol! — Oraș în Siria — Aur — Te poartă pe sus. 8) Jumătate din Europa! — Drum care te face să... pierzi condica. 9) Băutură cu care poți face chef chiar și la volan! — Stradă lui Molière! — Măsură pedestră. 10) Bilețele scumpe șoferilor — Rîu nesfîrșit! 11) Ei aleargă tropa-trop, doar la trap, nu la galop! — Între două ponasuri (pl.).

VERTICAL: 1) A parcurge — Armăsar. 2) Nu merge pe sîrmă, ci sub sîrmă! 3) Recoltă — Cupru — Traseu. 4) Apendice monociclu lipsit de personalitate — Soare — Răspunzător de integritatea picioarelor! 5) Circulație intensă în trei cuvinte... — Notă. 6) Rîu elvețian — Sport pe... două roți ce dau în gropi! 7) Se îndeletnicește cu... învîrtelí! — Altmente vocalice. 8) N-o poți vedea nici cu oglinda retrovizoare! — În viteza... meiculul. 9) Eu... Ștefan cel Mare — Pronume — Etaj (abr.). 10) La vehiculele cu motor de... două picioare putere (pl.)! — Tudorel Popa. 11)... Șifonat într-un accident! — Pisc în Alpii Italieni. 12) Cal fără coadă! — Sine-qua-non-ul O.N.T.-ului.

Dicționar la îndemînă: ANO, ARP, LIX.

DEZLEGAREA JOCULUI „UF! CE CALD E...", APĂRUT ÎN Nr. 34

ORIZONTAL: 1) Oaspe — Friguri. 2) Greiere — Marin. 3) Asie — Atu — Didi. 4) Ri — Toridă — Aim. 5) Tropice — Usca. 6) Maură — Alum — H. 7) E — Dîră — Inedit. 8) Dea — Ira — Iza — A. 9) It — Itani — Icar. 10) Capră — Apă tare.

bucurie

— schiță —

de Florin MUGUR
Ilustrații de Tia PELTZ

Pe Neamțu să știți că eu îl cunosc mai bine aici în sat, c-am fost și colegi la primară și sîntem și cumnați. Sigur, de fapt îi spune Bălănescu, ați auzit bine, dar tot satul îi zice Neamțu. Lumea nu mai ține minte de ce, numai eu mai știu. Să fi fost prin a treia, cînd îl cheamă într-o zi învățătorul Predoiu, îl știți dumneavoastră:

— Mă, Bălăbănescule!

Așa-i spunea lui lumea cînd era copil, că umbla toată ziua pe uliță, se uita în nori și-și bălăbănea brațele. Poate socotea ceva, dracu' știe! Dacă-l întrebai, trebuia să-i arzi una! Ună ca să-ți răspundă, că altfel parcă nici n-auzea.

— Mă, Bălăbănescule — îi spune dom' Predoiu — mă, cît fac 17 ori 39?

Ridică omul meu capul în tavan, își bălăbănește el de vreo două ori brațele și tocmai cînd să ne săturăm de rîs, zice:

— 663.

Noi nu știam ce să facem: să mai rîdem sau nu? Socotește dom' Predoiu pe tablă, se uită la Bălănescu și-i spune:

— Mă, Bălănescule, doar pe la nemți să mai fie unul ca tine.

Și i-a și pus zece.

Așa i-a ieșit porecla, porecla cea de-a doua, Neamțu. Ăsta i-a fost norocul: pînă în zilele noastre nu l-a chemat nimeni pe numele lui, de parcă nici n-ar fi avut.

Ei, și Neamțu a vrut să facă școală, că zicea și dom' Predoiu, după ce-a terminat șapte clase, să-l dea la liceu la Tîrgoviște. Dar cine să-l țină la învățătură? Cu anii se înălțase flăcău. O vreme a tăiat lemne la gater și încerca să socotească de cîte ori se apleca într-o zi și de cîte ori se îndrepta de șale. Umbla tot așa pe uliță și fetele-l plăceau, că era băiat frumos, dar le era teamă de el: îi ieșise vorba în sat că e zurliu. Uite de unde venea vorba asta: cînd lucra Bălănescu la gater, stăpînul parchetului de pădure, domnu' Bubi, îi cam fura pe oameni la socoteli. Oamenii, ce să facă? Hai la Neamțu, să le spună el ce și cum. Neamțu tot așa făcea, se uita în nori, își mișca brațele și-i spunea lui domnu' Bubi că socotelile lui nu-s bine făcute, gata, nu există să fie bine făcute, sînt cu greșeală. Știe el, Neamțu, mai bine. Nu s-a aflat cine l-a bătut așa rău pe cumnatu-meu, că el nu voia să spună și lumea zicea și unele, și altele. Oricum, vreo două luni Neamțu a bolit rău și nici nu știa ce spune. Dar pînă la urmă n-a avut nimic și i-au rămas și mințile întregi.

Să vă spun eu cum umbla pe atunci: era totdeauna cu capul gol, că n-avea căciulă, și-i cădea părul pe frunte. Așa era părul lui, degeaba își trecea degetele prin el, nu stătea. Îi plăcea mult ninsoarea și umbla prin zăpadă, i se aduna zăpadă în păr și parcă albea. Cînd se luau oamenii la ceartă pentru ceva, la circiumă, la pădure sau cine știe unde, el nu se oprea ca alții să asculte: nu-i plăcea zgomotul mare. Trecea mai departe și, dacă-l întreba cineva cine se ceartă acolo, în partea de unde vine el, zîmbea frumos, spunea ziua-bună, așa, foarte liniștit, și nu răspundea neam. Și cum lumii nu-i prea place să fii altfel decît ea, cîte unul prindea necaz pe el.

După ce a plecat de la gater, s-a apucat să-și lucreze pămîntul, dar cu optsprezece prăjini și șapte optimi (el îi socotise așa) e greu s-o scoți la capăt. Cei din sat țineau la Neamțu, că le mai făcea cîte un calcul și pe deasupra aveau cu cine să se laude cînd venea vreun străin prin părțile noastre. Îl mai ajutau cu cîte ceva. Pomană nu primea, dar dacă-l chemai să mănînce cu tine la masă, venea. Numai că rămînea tot timpul mohorît, nu-i plăcea. Oamenii îi știau leacul: îl puneau să socotească ceva, cîte țoiuri de țuică bea omul în viața lui sau cîte kile să cîntărească un deal. Se înveselea repede și îți făcea o socoteală de te minunai. Dar unii — cum vă spuneam — îl credeau puțin nebun, și Stamate, cînd Bălănescu i-a cerut fata, nu i-a dat-o. Fata îl iubea, dar a luat pe altul. Și Neamțu singur a rămas și mai departe. A murit și maică-sa. Prăjinile de pămînt și le-a vîndut ca să poarte proces cu un vecin, cu unul Boarcă. Zicea că Boarcă i-a furat cinci douăsprezecimi de prăjină. Se minunau avocații și judecătorii de matematica lui. Cînd a pierdut pămîntul, s-a apucat să facă tot felul de covrigi, pe care-i ducea la Tîrgoviște și-i vîndea. Oamenii ziceau că asta o făcea tot din pricina matematicii: ca să aibă ce număra.

Pînă prin '48 a dus-o greu omul meu. Pe urmă, știți cum s-a făcut schela la noi. Americanii foraseră înainte de război pînă la 1.800 metri și se lăsaseră păgubași. Cînd au sosit ai noștri, cu tehnicieni sovietici, în '49, au forat chiar pe locul acela și tocmai la 3.200 de metri au găsit țiței. Patru luni cît a durat forajul tot satul zicea că nu găsim nimic, gata! N-avem noi norocul ăsta. Numai Bălănescu stătea pe lîngă sondă, nu s-a desprins de lîngă ea, dormea acolo și noaptea, că era vară. Și socotea mereu, scria numere într-un carnet al lui și zicea că nu se poate: dacă zic tovarășii ingineri că este țiței, este. Se împrietenise și cu sovieticii, învățase să și numere pe rusește, ca să le arate și lor ce știe.

Poate să vă pară de mirare, dar tocmai Bălănescu a fost primul om de la noi din sat care a intrat în serviciu la schela petroliferă. Cei de la foraj nu prea rîdeau de el. Erau oameni veniți din alte părți și se vede că nu pricepeau ce poate fi așa de hazliu la cumnatul meu. Adevărul e că și Bălănescu se cam ferea să facă pe grozavul față de străini. Se gîndea și el că e om în toată firea, nu merge... Cu noi fusese altceva. Știa că ne place felul lui cam aparte de a se purta, și el a fost din totdeauna om cumsecade: de ce să nu ne facă o bucurie?

Pe atunci, în anii aceia, era lipsă de oameni pricepuți, și Bălănescu cu matematica lui a reușit să se califice foarte repede. Dar să vedeți ce se întîmpla: tocmai acum, cînd era bucuros cum nu se mai află și ar fi trebuit să arate o față luminoasă, Bălănescu începuse să se ascundă de noi, de parcă s-ar fi temut să se înfățișeze așa cum era acum. Văzîndu-l vesel, oamenii, care nu se grăbeau să facă deosebire între Bălănescu cel de acum și Neamțu de altădată, i-ar fi ieșit în cale cu glume, mai binevoitoare sau mai răutăcioase, așa cum se obișnuiseră. Dar lucrul ăsta nu-i mai convenea lui Bălănescu: nu voia să mai rîdă nimeni de el. Devenise muncitor și începuse să se respecte. Se respecta cu adevărat acum că avea pentru ce, îi plăcea și lui că începuse să se respecte și nu voia să-l mai ia nimeni în rîs. Își cumpărase chiar șapcă și nu orice șapcă, ci una cafenie, de piele. Nu mai umbla descoperit nici în toiul verii. Nici brațele nu și le mai bălăbănea.

Ei, tocmai în perioada aceea, cînd lucrurile nu se lămuriseră încă (să mai rîdem de el sau nu?), tocmai atunci Bălănescu a dispărut. Să nu vă închipuiți cine știe ce, n-a fugit în Lună să-i calculeze suprafața. L-a trimis schela la o școală de calificare, pe urmă a ajuns în alta și apoi n-a mai știut nimeni de el.

Pămînt, după cum v-am spus, nu avea. Rubedenii, numai soră-

sa și cu mine, și în cei opt ani cît a lipsit nu ne-a scris nici un rînd. Poate că ne uitase, poate că era supărat că tocmai în răstimpul acela de început, cînd avusese nevoie să se uite oamenii altfel la el, eu cam păcătuisem: mi-era cumnat și credeam că asta îmi dă dreptul să nu-l prea iau în serios.

Mai auzisem noi cîte ceva despre el: că și-a terminat liceul seral, că tot de matematică se ține, dar ce anume face nu știam. Ei, era prin vara lui '58, într-o dimineață, cînd ieșisem în grădină cu niște treburi. Văd că vine pe uliță un om îmbrăcat orășenește, în haine bune, dar care-și purta geamantanul altfel decît și-l poartă de obicei orășenii: și-l ținea cu un băț, în spinare. Dădea mereu bună-ziua, și oamenii, după cît înțelegeam eu, îi răspundeau cu mult respect, așa cum se răspunde de obicei străinilor. Spui bună-ziua, îți scoți pălăria și pînă ți-o pui la loc ai și uitat c-a trecut cineva. Dar omul acela era Bălănescu, Neamțu al meu, și eu îl recunoscusem imediat. Mă apropiam de poartă să i-o deschid. El nu mă văzuse însă și nu ajunsese pînă la casa noastră. S-a oprit la vecin, în fața porții. Cu Pahone și cu Ciocîrlie, băieții vecinului, Neamțu fusese prieten bun. Erau mici pe atunci și el glumea cu ei și îi lăsa să-și rîdă de el. Asta nu se întîmpla doar cu Pahone și cu Ciocîrlie: el cu toți copiii din sat se înțelegea bine. Făcea niște socoteli speciale pentru ei, le mai scornea și porecle, c-avea darul ăsta, și nu se supăra cînd îl înghiontea sau cînd îl vedea pe vreunul mai zburdalnic că-l imită cum bălăbănește brațele. Dar acum, se vede că era supărat: Pahone și Ciocîrlie îl priveau cum îl priviseră și cei mari, nu-l recunoșteau. Nici n-aveau cum: doar nu mai erau copii mici ca altădată, Pahone terminase chiar șapte clase și dăduse examen la școala medie. Neamțu își pusese geamantanul jos în praf, își șterse fruntea cu o batistă mare, albă, și se uita la băieți.

— Bună-ziua — zice el — deși se mai salutaseră.

— Bună-ziua — spun și băieții privindu-se lung. Bună-ziua, tovarășe.

— Și nu mă mai cunoșteți, mă?

— Nu vă cunoaștem, tovarășe — face Pahone.

— Dar dacă ne spuneți cum vă chemă, vă spunem și noi — zice Ciocîrlie și fluieră obraznic. Poate sînteți de la sfat... Sau poate de la M.A.T.

Lăsa să se înțeleagă că omul n-ar fi prea treaz.

Mai tîrziu, cînd am stat de vorbă pe îndelete cu Bălănescu, mi-a povestit că, de fapt, el în clipele acelea nu era trist. Dimpotrivă. Totuși nu-l salutase nimeni prietenește pînă atunci, nu-i spusese nimeni vreun cuvînt bun și el, care se simțea fericit că se întoarce în sat altfel decît fusese, voia neapărat să audă un: „Ce mai faci, mă, Neamțule? Tu ești? Mă, al naibii!" sau ceva asemănător. Asta l-ar fi ajutat să-și dea seama că totul este așa cum de fapt și era, că nimic nu i se pare; vorba aceea bună ar fi întărit lucrurile și ele ar fi devenit de neschimbat pe vecie. Așa că Bălănescu și-a scos pălăria, și-a lăsat părul să-i cadă pe frunte, și-a suflecat un pantalon, unul singur, și lăsînd valiza acolo, în praf, s-a îndepărtat cîțiva pași, mișcîndu-și brațele așa cum obișnuia el pe vremuri. Numai că n-o făcea de-adevăratelea, ci se prefăcea numai. Era ca și cum Bălănescu l-ar fi imitat pe Neamțu de altădată.

Copiii l-au recunoscut și au început tustrei să stea de vorbă. El se așezase pe geamantan și băieții stăteau în picioare și se uitau cu respect la el, mai ales cînd i-a anunțat că de matematică se ocupă și acum; le-a pomenit și de facultate. Lor nu le-a spus ce mi-a zis mie mai tîrziu, că a luat și premiu la un concurs internațional de probleme, dar băieților le-ajunsese și atîta. Se uitau la el ca la nu știu cine și abia le venea să vorbească. Numai că asta nu-i convenea lui Bălănescu, care voia să se joace cu ei ca altădată. A început să socotească pe îndelete cîte mișcări face pistonul unei sonde într-un an și o vară, și băieții mureau de rîs.

Mai tîrziu, la o țuică, după ce ne-am certat noi bine că de ce nu ne-a scris și după ce ne-am împăcat și ne-am sărutat frățește, am început să ne aducem aminte de cum a fost odată, de socotelile lui și de cîte altele. Bălănescu se mișca altfel decît pe vremuri, avea un fel de încetineală în mișcări, pe care le făcea măsurat, de parcă le-ar fi gîndit dinainte pe fiecare. Eram mulțumit că am să pot să mă laud pe la oameni cu ce a făcut cumnatul meu în viață.

— Mă, și cînd te întorci în sat?

— Nu știu. Să termin ce am de făcut și vin.

— Păi să vii. Altfel cine o să mai socotească cît fac 17 ori 39?

Și-mi vine un gînd:

— Ia ascultă, mă savantule, mă academie, cît fac 17 ori 39?

Serios, Bălănescu scoate din buzunar un creion și o hîrtie și-l văd că începe să socotească.

— Ce faci, mă? Te-ai prostit?

— De ce?

— Păi cînd erai mic și nu ajunseseși încă academie, făceai socoteala asta pe cap.

— Da? — întreabă el și-l văd că rămîne gînditor. Ia te uită ce deștept eram! — și începe să rîdă. Ia să vedem dacă acum mai sînt în stare.

Pe urmă, lasă capul puțin pe spate, își bălăbănește o dată sau de două ori brațele și zice:

— 663.

— Mă Bălăbănescule, doar pe la nemți să mai fie unul ca tine!

Și am început să rîdem amîndoi.

— Știi — îmi spune — adineauri m-ai pus în mare încurcătură. N-am mai făcut socoteli pe dinafară de mult, nu s-a simțit nevoia: știi, matematica e altfel, mai complicată, nu-ți cere doar socoteli. Crezusem că am uitat de tot meșteșugul ăsta.

— Bine mă, Bălănescule...

Și mă gîndeam că uite, tovarășe, cine a ajuns Neamțu al meu. „Ce-ți place ție mai mult și mai mult în sufletul tău, Bălănescule?" — a fost întrebat el într-o clipă de răscruce a vieții lui. Nu-l mai întrebase nimeni pînă atunci, pînă în clipa cînd am putut noi, cei de astăzi, să venim spre oameni cu asemenea întrebări. „Ce să-mi placă? — a răspuns Bălănescu. Matematica. Îmi place să fac socoteli". „Foarte bine, fă ce-ți place, că e nevoie!" Așa a ajuns Bălănescu să-și recapete și numele, numele lui adevărat. E și asta o avere pe care o poți pierde și o poți recîștiga, nu?

FANTEZIA

cu picup

• originalitate
• eleganță
• excepționale performanțe electrice și acustice

un produs al uzinelor ELECTRONICA înzestrat cu:

• 3 + 2 tuburi electronice
• 3 game de undă
• indicator optic de acord
• reglaj de ton
• 2 difuzoare de 2,5 VA
• Picup G E-56 cu 3 viteze și oprire automată

Micul comentar

O PENELOPĂ A ZILELOR NOASTRE

de Florica ȘELMARU

Din Penelopa, soția lui Ulise, vechii greci făcuseră simbolul fidelității conjugale. De-a lungul multilor ani ci adversitatea zeilor l-a mînat pe erou în complicatele și primejdioasele peregrinări care alcătuiesc „Odiseea", virtuoasa regină a Itacei a respins cu perseverență dibăcie asalturile pretendenților la farmecele și la averea ei, izbutind să predea totul în bună stare titularului, la întoarcere. Ei bine, devotamentul Penelopei a renăscut acolo unde cu gîndul nu gîndești, în Germania occidentală. Și anume în persoana doamnei dr. Heyde. Cu neclintită credință conjugală această doamnă a încasat timp de 15 ani o pensie de aproape 5.000 mărci anual în calitate de îndurerată văduvă a doctorului, pe care războiul îi smulsese pe veci tandrei ei afecțiuni, dar care profesa viu și nevătămat și nestingherit sub un alt nume.

Faptele s-au întîmplat ca într-o piesă de teatru, construită după cea mai cuminte rețetă — în trei acte.

ACTUL I (se petrece după război — în anii procesului de la Nürnberg). Îndoliată și deznădăjduită, Frau Heyde anunță moartea soțului ei. Pentru a-i mai îndulci dureroasa pierdere, autoritățile vest-germane îi acordă o pensie — cum spuneam — de aproape 5.000 mărci anual. Fără a se ține seama (sau, dimpotrivă, luîndu-se în seamă) că Herr Doktor nu era un oarecare doctoraș anonim, ci o persoană care sub al III-lea Reich avusese „însărcinări speciale".

ACTUL II (începe din momentul în care se încheie actul precedent și ajunge pînă nu demult). Devenită oficial „văduvă de război" și generos pensionată ca atare, doamna Heyde încasează cu punctualitate. Un an, doi, cinci, zece, cincisprezece, în total 72.000 mărci. În finalul actului intervine însă mîna diabolică a comuniștilor, care tulbură bietei văduve dulcile amintiri despre ziua de ieri și confortabilele socoteli ale zilei de azi. În 1957 apare în Berlinul democrat volumul „SS în acțiune" (tradus și la noi). În ultimul capitol al cărții, într-o enumerare a criminalilor de război care trăiesc liniștiți în R.F.G., se pot citi și următoarele rînduri: „Dr. Heyde, unul din executanții cei mai lipsiți de scrupule ai «programului de eutanasie», a reușit să se instaleze ca medic la Flensburg, sub numele de dr. Sawade". Într-adevăr Flensburg există, e în nordul landului Schleswig-Holstein (în paranteză fie amintit că această parte a țării adăpostește o activitate deosebit de vie a cercurilor revanșarde); doctorul Sawade există și el, exercitînd și profesiunea de neurolog; existau dovezi că din cei 275.000 de oameni exterminați de naziști pentru că, bătrîni fiind sau atinși de boli grave sau deficienți mintal, erau improprii pentru muncă și deci decretați „consumatori inutili", cam o sută de mii au pierit datorită „eutanasiei" practicate de dr. Heyde-Sawade.

ACTUL III (se petrece, firește, după actul II). A durat destul pînă cînd autoritățile federale s-au hotărît să-l aresteze pe distinsul neurolog de la Flensburg, dar, sub povara dovezilor, în sfîrșit au făcut-o. Și suferințele contemporanei Penelope vest-germane au intrat într-o nouă etapă. Cine știe ce funcționar tipicar de la serviciile care se ocupă de pensii și-a dat seama că onorabila doamnă Heyde încasase pe nedrept cele 72.000 de mărci. Pe nedrept — nu pentru că soțul ei e criminal de război; în privința asta totul e „în ordine" de cînd, vara trecută, Bundestagul a amendat articolul 131 din constituție, trecînd în fapt peste sentințele tribunalului de la Nürnberg și „legalizînd", dacă se poate vorbi așa de legalizare, pensiile acordate naziștilor. Dar pentru că doctoru' Heyde nu e mort,.. Așa încît pseudo-văduva a fost dată în judecată, cerîndu-i-se să restituie banii.

...Biata Penelopă din Itaca! Pentru a se apăra de nerăbdarea pretendenților a trebuit să născocească stratageme, să făgăduiască răspunsul ei pentru ziua cînd va termina faimosul văl, pe care-l țesea ziua și-l desfăcea noaptea. Soluție de durată, care implica muncă de zi și de noapte, încordare continuă, uzură nervoasă... Contemporana ei reîncarnare vest-germană s-a arătat mai practică, mai expeditivă. Dată în judecată, dar lăsată în libertate, și-a făcut bagajele, și-a luat economiile și a șters-o frumușel în Austria.

... Unde va aștepta, probabil mai puțin decît l-a așteptat Penelopa pe Ulise, epilogul fără morală al celor trei acte: momentul cînd mereu binevoitoarea clemență a autorităților federale îl va restitui pe Herr Doktor, cu scuze și despăgubiri pentru că a fost deranjat.

Cronica FLĂCĂRII

← 46 de elevi și eleve de la școala secundară „Hackney" din Londra, însoțiți de profesorul Michael Sherbourne, au întreprins recent o călătorie în mai multe țări ale Europei. Obiectivul lor principal a fost însă Uniunea Sovietică — în special orașele Moscova și Brest — lucru care reiese de altfel și din textul celor două pancarte pe care le poartă excursioniștii, fotografiați în gară înaintea plecării.

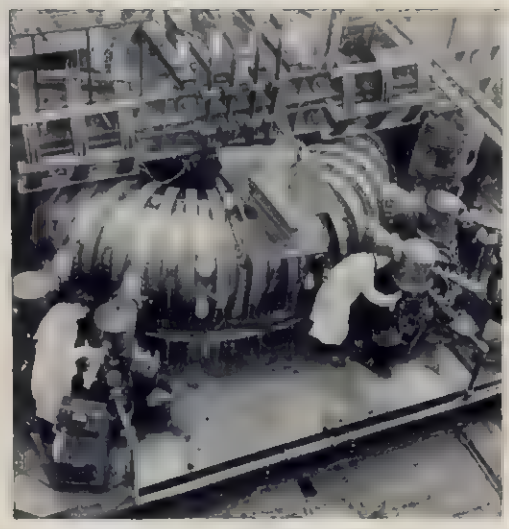

În sala „Tokyo Metropolitan" din capitala Japoniei a fost deschisă cu prilejul zilei de 23 August — sub auspiciile Asociației de prietenie japono-romînă — o expoziție de artă populară românească. Printre exponatele călduros apreciate de public au figurat țesături, costume naționale, obiecte de artă din ceramică, produse ale cooperației meșteșugărești etc.

↑ La Institutul sovietic de cercetări științifice pentru aparatură electrofizică s-a descoperit un nou mijloc pentru obținerea de energie electrică: generatorul cu plasmă care, după părerea specialiștilor, reprezintă tehnica zilei de mîine în acest domeniu. În fotografie, instalația „Alfa" este pregătită pentru o experiență cu plasmă.

Grava criză politică din Argentina, care se prelungește de mai multă vreme, este însoțită de represiuni brutale împotriva oamenilor muncii. Aceștia își intensifică însă lupta grevistă, cerînd măsuri de lichidare a șomajului, a inflației și creșterii prețurilor. În fotografie, polițiști călări se pregătesc să intervină împotriva greviștilor la Buenos Aires.

Amestecul brutal al S.U.A. în Vietnamul de Sud, cît și recenta bombardare a Havanei au stîrnit mînia justificată a opiniei publice mondiale. În fotografie: o demonstrație pe Fifth Avenue din New York, dominată de lozinci ca: „Trupele S.U.A. să părăsească Vietnamul de Sud", „Jos mîinile de pe Cuba" etc.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Luxemburgul

„Care este situația geografică, economică și politică a Luxemburgului?"

Nicu DUMITRESCU
Hunedoara

Răspunde la această întrebare RIANA LUPU, redactor la Agerpres.

Privit pe harta Europei, Luxemburgul apare ca o prelungire directă a reliefului celor trei vecini ai săi: Franța dinspre sud, Belgia dinspre vest și nord, Germania occidentală dinspre est și sud-est. Limba oficială este franceza, dar limbile uzuale sînt germana și „letzteburga" — un dialect specific franco-german. Moneda țării este francul luxemburghez, dar și francul belgian are putere de circulație.

Natura generoasă a adunat pe o suprafață mică (2.586 km pătrați) un belșug de bogății din cele mai felurite — vii, livezi și mai ales bogate zăcăminte de fier — concentrate îndeosebi în sudul țării. Peste o treime din cei 314.000 de locuitori ai Luxemburgului este concentrată în centrele industriale — adică în Luxemburg, capitala țării, și în sud-vestul industrial. Întreaga economie a țării este controlată de trei mari trusturi din industria metalurgică, fapt care a determinat și orientarea politică adoptată de guvernele de după război. Aceste guverne au rupt cu principiul neutralității înarmate, care pînă la cel de-al doilea război mondial a constituit o prevedere constituțională. Constituirea în septembrie 1944 a Beneluxului — uniune economică (mai ales vamală) olandezo-belgiano-luxemburgheză — a fost primul pas care a dus treptat la amendarea constituției în sensul eliminării — în 1948 — a prevederii referitoare la neutralitate. Luxemburgul a intrat apoi, pe rînd, în Uniunea cărbunelui și oțelului, dominată de marile monopoluri franco-vest-germane, în Piața comună și în locul militar N.A.T.O.

Aspect din Luxemburg, capitala țării, oraș cu vechime istorică.

Opoziția crescîndă față de politica guvernului, constituit de partidul majoritar creștin-social, s-a oglindit în ultimele alegeri pentru Cameră (1959), cînd acest partid a suferit pierderi serioase. Dintre celelalte partide existente, partidul socialist și cel democrat sprijină fără rezerve politica guvernului. Singurul partid al cărui program corespunde intereselor celor mai vitale ale poporului este Partidul comunist.

Stejarul lui Avram Iancu

Stejarul acesta, bătrîn de peste 600 de ani, se află în Parcul Iancului din Blaj. Tulpina lui are un diametru de 5,30 m, iar coroana, de forma unei umbrele enorme, are diametrul de 35 m. Numele uriașului stejar e legat de o frumoasă legendă cu caracter istoric. Se povestește că Avram Iancu, spre sfîrșitul vieții sale, venea să se odihnească și să cînte din fluier la umbra acestui arbore, pe care-l îndrăgise.

În anul 1953, stejarul lui Avram Iancu a fost declarat monument al naturii de către Comisia monumentelor naturii de pe lîngă Academia R.P.R. În prezent este proiectată împrejmuirea lui și montarea unei plăci pe care ți vor fi descrise caracteristicile.

Dan VINTILĂ
tehnician constructor la Sfatul popular raional Mediaș

Teme mitologice și folclorice în literatura dramatică

„Doresc să amintiți despre cîteva lucrări de seamă ale literaturii dramatice universale, inspirate din motive mitologice sau folclorice".

Sidia GHIȘOIU
economistă, București

Răspunde conf. univ. VERA CĂLIN, de la Facultatea de filologie a Universității din București.

A trece în revistă operele dramatice inspirate de motive mitologice reprezintă aproape o cercetare a principalelor curente literare din literatura europeană. Miturile au alimentat nu numai tragedia antică („Orestia" lui Eschil, „Oedip"-ul lui Sofocle, „Medeea" lui Euripide sînt doar cîteva exemple luate la întîmplare), dar și o bună parte din dramaturgia mai tuturor literaturilor moderne. În Renaștere, „Orfeul" lui Poliziano, drama „Troilus și Cressida" de Shakespeare manifestă interesul epocii pentru materia mitico-legendară a antichității. În clasicismul francez, Racine a animat personaje și episoade sugerate de legendele antichității grecești („Andromaca", „Iphigenia"). Molière tratează în „Amfitrion" zeitățile Olimpului în ton de persiflaj. Tema e reluată de Kleist în perioada romantismului, mișcare literară ce nu abandonează interesul pentru miturile greco-latine, interes căruia i se adaugă atracția pentru mitologia nordică. În drama „Pentesileea" a romanticului german Kleist îl regăsim pe Achile, alături de regina amazoanelor. Continuînd să urmărim tematica mitologică în dramaturgia modernă, ajungem la producții contemporane. Pentru Giraudoux („Războiul Troiei nu va avea loc") sau Anouilh („Antigona") materia mitico-legendară încă nu și-a istovit potențele poetice.

În ceea ce privește tematica folclorică în dramaturgie, apariția ei, mai recentă, se plasează la sfîrșitul secolului al 18-lea. Doctorul Faustus, personaj cu existență reală în perioada Reformei, a devenit în urmă figură legendară și tragedia lui Goethe vădește, pe lîngă multe alte preocupări, și interesul pentru motivele folclorice. Romantismul a dat, o dată cu însemnate culegeri folclorice (printre ele vestita colecție de basme a fraților Grimm), multe opere de poezie și proză inspirate de folclor („Ruslan și Ludmila" de Pușkin, „Povestea lui Peter Schlemihl" de Chamisso etc.). De asemenea, și cîteva producții dramatice dezvoltate dintr-un germene folcloric. Amintesc piesa „Motanul încălțat" a romanticului german Ludwig Tieck. În Anglia, romanticul Shelley aduce poemul dramatic cu conținut filozofic „Zina Mab", un personaj folcloric evocat și de Shakespeare în „Romeo și Julieta". Și în perioade mai apropiate nouă, dramaturgii au acordat înțelesuri filozofice noi unor motive de factură populară. Așa au făcut Ostrovski în „Fata de zăpadă", Ibsen în „Peer Gynt" și Maeterlinck în „Pasărea albastră". În literatura noastră basmele populare au avut adesea parte de dramatizări izbutite. Amintesc „Înșir-te mărgărite" de Victor Eftimiu.

Un turn istoric

Vă trimit spre publicare această fotografie realizată de mine în Piața Libertății din Piatra Neamț, unde se află un interesant și vechi monument istoric. Este vorba de turnul lui Ștefan cel Mare, zidit în anul 1499 — după cum ne arată pisania slavonă din epoca respectivă — în al 43-lea an al domniei acestuia. Numeroși excursioniști în trecere prin Piatra Neamț se opresc să viziteze istoricul monument.

Emil BUCUREȘTEANU
Piatra Neamț

Cititorii către cititori

Vor să corespondeze pe diferite teme (literatură, cinematografie, istorie, geografie etc.) următorii: Balia C. Reny, ofițer, Hunedoara, str. E. Mărgineanu 27; Mony Tomescu, elevă, Făiticeni, str. Ana Ipătescu 63, reg. Suceava; Dan Oiteanu, elev, Craiova, str. Ștefan cel Mare 68; Cornel Staicu, elev, Craiova, str. Ștefan cel Mare 62. Dorește să facă schimb de fotodiscuri Ioan Lavinsky, Onești, bloc G 1, ap. 77 A, scara 14, etaj II, reg. Bacău. Doresc să facă schimb de ilustrate următorii: Ioan Savu, student, Brașov, str. Dr. Petru Groza 5; Lucian Căluțaru, elev, Băilești, str. 23 August 142, reg. Oltenia; Ion Diaconu, muncitor, Craiova, bd. Gh. Dimitrov 14; Georgeta Omet, elevă, Oltenița, str. M. Sadoveanu 5, reg. București; Sanda Mladeri, Lonea, strada Minerilor 17, reg. Hunedoara; Adriana Mateiaș, elevă, com. Titiru 56, raion Zalău, reg. Cluj; Ana Cîmpeanu, com. Surduc 114, raion Zalău, reg. Cluj; Dumitru Carp, strungar, Hunedoara, str. Zlaști 121; Agatia Vișan, elevă, Ploiești, str. Rosmarin 21; Emilia Brătescu, elevă, Brăila, str. Pieții 4; Doina Stăiculescu, elevă, Bocșa I, str. Gh. Doja 45, reg. Banat.

Consfătuirea „Flăcării" cu cititorii din Cîmpulung

Recent a avut loc în sala de festivități a Sfatului popular orășenesc din Cîmpulung-Muscel o consfătuire a revistei „Flacăra" cu cititorii săi. Cu acest prilej s-au făcut numeroase propuneri în legătură cu îmbunătățirea revistei. În fotografie, un aspect din sală în timpul consfătuirii.

De la fotocorespondenți

La amurg, pe litoral. *(C. Mica)*

Sus, la „Babele", în munții Bucegi. *(Aurel Balaban, Pitești)*

Pe scurt

MARIANA BRĂDĂȚEANU, comuna Drăgoești, raion Gurahonț, reg. Crișana. În rubrica „De la fotocorespondenți" nu pot să apară cele două portrete ale pionierelor fruntașe la învățătură, poze lipsite de valoare artistică și executate nu de dumneavoastră, ci de un fotograf profesionist oarecare.

ION CUBI, Buzău. În legătură cu dorința dv. de a învăța dresajul animalelor sălbatice. Circul de stat din București ne informează că un asemenea curs de specializare nu există în momentul de față. Înființarea în viitor a unei școli de dresaj va fi anunțată chiar de conducerea Circului de stat.

FLACĂRA Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 35 (379) 1 septembrie 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII

Căsuța poștală: 3507 oficiul 33, Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

Constituția elaborată de guvernul de la Leopoldville în vederea transformării Congoului într-o federație constituțiile planurile puterilor occidentale interesate în separarea Katangă

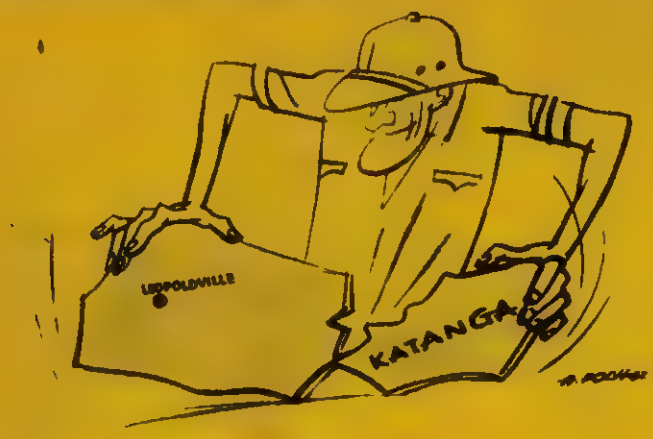

O federație cu „constituție" șubredă.

Desen de A. POCH

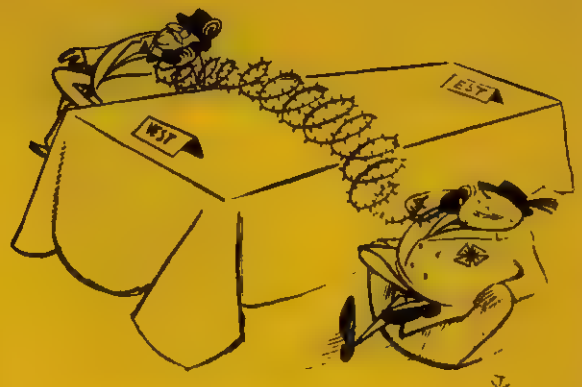

Dialog Paris-Bonn în problema destinderii.

Desen de V. TIMOC

Trustmanul: Presa e sprijinul meu!

Desen de N. CLAUDIU

De-ale casei

— Să-i spui administratorului că l-am căutat, dar am plecat fiindcă nu pot urca pe jos.
— Cine sînteți dv.?
— De la întreprinderea „Ascensorul".

— Tovarășe, vă implor! E ora 2 și nu pute închide un ochi...
— Îmi pare rău, dar n-avem nici un somnifer

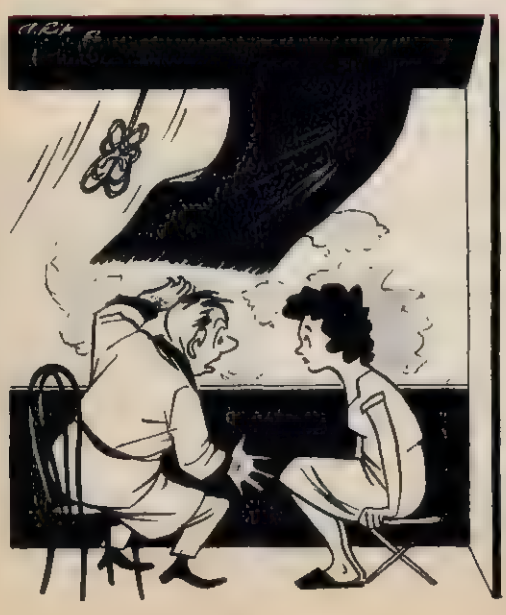

— Trebuie să afli neapărat cînd e onomastica vecinei de sus; alt mijloc nu există...
— ???
— O să-i cumpărăm un aspirator!

— Chiria am plătit-o, întreținerea la fel; n-am uitat robinetul deschis, am închis aragazul, n-am uitat lumina aprinsă!... Ei, tovarășe caricaturist, ce poantă îmi mai găsești???

Se udă... florile!

Desene de Rik AUERBACH

Artistul Poporului Nicolae Herlea, în rolul contelui de Luna din opera „Trubadurul" de Verdi.

Fotografie de Clara SPITZER

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 36 (380) — 8 septembrie 1962

Micul comentator

PRĂJITURA CELUILALT

de Florica ȘELMARU

Chombe a binevoit să declare că „salută" recentul plan al O.N.U. pentru reglementarea problemei congoleze. Nimic nu garantează că va binevoi să-i și aplice prevederile. Deși, ca rezultat al intereselor monopoliste ale marilor puteri apusene în Katanga, aceste prevederi sînt departe de a fi radicale — ba chiar sacrifică unitatea Congoului în favoarea unei formule „federaliste". Și, totuși, Chombe nu e mulțumit. Referitor de pildă la obligația de a împărți pe din două cu administrația centrală a unui Congo federalizat veniturile provenind din impozitele plătite și beneficiile realizate din industria katangheză, răspunsul dictatorașului union-minierist din Katanga anunță că el nu va oferi administrației centrale decît... excedentul bugetului katanghez.

Formula amintește, la cu totul altă scară, firește, de procedeul acelui copil cu remarcabile înclinații spre escrocherie, care, căpătînd două prăjituri identice — una pentru el, una pentru fratele mai mic — și scăpînd pe jos o prăjitură, se întoarce cu un aer consternat spre frățior: „Ai văzut cum a căzut prăjitura ta?" Excedentul bugetului katanghez este... prăjitura celuilalt. Nu există. Deficitul bugetar pe 1961 a depășit 3 milioane de dolari. Cel pe anul în curs reprezintă deja serioase promisiuni pentru o sumă superioară.

Un candid s-ar putea mira: Katanga e doar o regiune atît de bogată, iar Uniunea minieră realizează cu cuprul katanghez afaceri de aur! Cine însă nu e atît de candid nu se miră. Ba chiar corespondentul unui ziar care profesează convingeri eminamente burgheze, ca „Le Monde", constata după o călătorie în Katanga că „*o întreprindere particulară înfloritoare... nu favorizează în mod obligatoriu prosperitatea unei țări*". Ce vreți, sînt realități care sar în ochi! Corespondentul ziarului parizian le consemnează cu meritorie obiectivitate. „*Pentru a-și apăra «independența»*, scrie el (și pune, după cum se vede, independența aceasta între ghilimele ironice), *dl. Chombe a trebuit să sporească efectivele armatei sale de la cîteva mii de oameni la peste 20 de mii (unii le apreciază la aproape 30 de mii)... A-și procura pe căi clandestine arme și materiale de război costă foarte scump... O adevărată invazie de oameni de afaceri și de intermediari mai mult sau mai puțin dubioși, aventurieri chiar, hărțuiesc pe conducătorii katanghezi cu oferte ispititoare*".

În afara achizițiilor de material militar, mai sînt — spicuiesc la întîmplare din relatările acestui martor ocular și ale altora — cumpărăturile din străinătate și la prețuri de cîteva ori mai mari decît cele reale, mărfuri care în mod normal ar putea fi aduse pur și simplu din celelalte provincii ale Congoului. Mai sînt și alte variate genuri de tranzacții deocheate, trafic și evaziuni de devize — mă rog, „liberă inițiativă", cum se spune în Occident, în toată splendida ei desfășurare. Așa încît inflația crește, francul katanghez și-a pierdut două treimi din valoare, prețurile bunurilor de larg consum s-au întreit...

...Iar Chombe — sprijinit din umbră (din umbră, e un fel de a vorbi) de către protectorii lui belgieni, englezi, francezi, tratat cu prevenitoare menajamente de către rivalii americani ai acestora — Chombe oferă ca supremă dovadă a lealității lui federale... excedentele bugetului katanghez. Adică prăjitura celuilalt. Prăjitura care nu există.

→

În capitala Republicii Mali, Bamako, populația manifestează împotriva amestecului străin în treburile interne ale țării. Pe pancarta purtată de demonstranți scrie: „Nu capitalismului, nu imperialismului!"

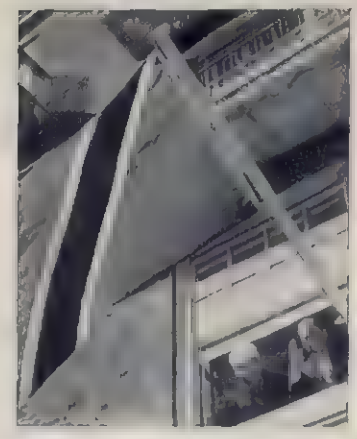

După 165 de ani de dominație colonială britanică, Trinidad și Tobago au devenit stat independent. Începînd de la 31 august, drapelul de stat — roșu, alb, negru — fluturâ în capitala țării, la Port of Spain, ca și (în fotografie) pe clădirea reprezentanței din Londra a noului stat.

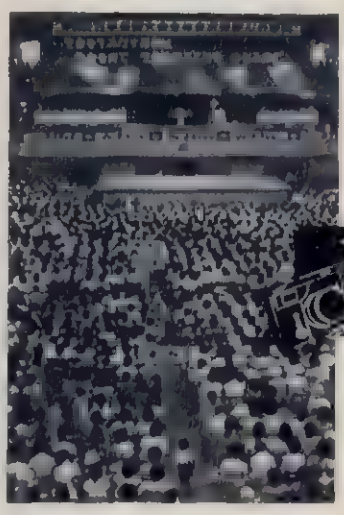

fotocronica FLACĂRII

La mina „Holodnaia Balka" din bazinul carbonifer al Donețului lucrează și brigada de muncă comunistă condusă de Vasili Reguș. Datorită rezultatelor deosebite obținute în muncă (a extras peste plan, de la începutul anului, 1.100 tone cărbune) brigada a primit numele cosmonauților A. Nikolaev și P. Popovici.

„Să se pună capăt experiențelor nucleare", „Să fie asigurată viața copiilor noștri". Sub aceste lozinci s-a desfășurat, concomitent în orașele japoneze Kyoto și Osaka, cel de-al optulea congres al mamelor japoneze, la care au participat 20.000 mame, delegate din toată țara. Fotografia înfățișează un aspect din timpul congresului.

→

De pe banda de montaj a uzinelor de tractoare din orașul Nordhausen (R.D. Germană) ies anual 8.500 tractoare de tip „Famulus", care sînt expediate în Cuba, Franța, Belgia, Brazilia, Spania, Portugalia și în alte țări.

La Orange (S.U.A.) s-a încheiat recent cea de-a 6-a ediție a campionatelor mondiale de parașutism sportiv, la care sportivii noștri s-au clasat pe locul trei la proba de sărituri combinate în grup. În timpul desfășurării campionatelor, parașutiștii romîni au primit la cantonamentul lor vizita colegilor americani.

Cineaștii sovietici: Mihail Romm, regizor, Artist al Poporului din U.R.S.S., Liativ Savarov, regizor, Artist Emerit din R.S.S. Azerbaidjană și regizorul Stanislas Rostoțki au vizitat recent țara noastră. Iată-i, în fotografie, întreținându-se cu reprezentanți ai cinematografiei românești.

Colectiviștii din Drăgănești-Olt, regiunea Argeș, au început însămânțările de toamnă cu secară furajeră și orz.

La G. A. S. Mihăilești din regiunea București lucrările de însilozare a porumbului furajer continuă în mod susținut.

În întîmpinarea Zilei pompierilor din R.P.R., muncitori din întreprinderi, membri ai echipelor de pază contra incendiului, vizitează unități fruntașe de pompieri pentru a învăța din experiența lor.

fotocronica FLACĂRII

Un nou lot de instalații de sterilizare de tip mijlociu destinate sălilor de operație din spitale sînt gata pentru livrare de întreprinderea Industria tehnico-medicală București.

Aspect de la finala Spartachiadei de vară a tineretului din regiunea București, care a încununat frumoasele întreceri sportive a peste 200.000 de tineri și tinere.

Printre cele 100 de muncitoare calificate de către tovarășa Ana Boghină se numără și țesătoarea Constantina Gheorghe (dreapta). Ea a devenit, la rîndu-i, „profesoară" pentru tînăra începătoare Dumitra Vlăduț.

Recondiționarea unei vechi zicale

„Meseria e brățară de aur". Tocmai de aceea fii cu ochii în patru să nu ți-o fure vecinul.

Vecinul, adică omul fără meserie. Împotriva acestuia meșteșugarul calificat a învățat, prin tradiție, că trebuie să lupte pe toate căile. Este de ajuns să amintim că în evul mediu înstrăinarea meseriei putea însemna pentru membrul unei corporații meșteșugărești sancțiuni ce mergeau pînă la pedeapsa capitală.

Societatea capitalistă s-a dovedit a fi în schimb mult mai concesivă. Concesivă — în felul ei. Sub burghezie s-a introdus pe scară largă un anumit soi de calificare ce s-ar putea denumi „învățatul pe furatelea". Doreai, de pildă, să devii țesătoare? Te angajai mai întîi ca femeie de serviciu, cărai cu șorțul suveicile goale, strîngeai rebuturile, măturai hala, aduceai apă sau țigări meșterului și — dacă aveai ochiul sprinten — învățai pe furiș, într-un an, doi, meseria de țesătoare. Pe urmă n-aveai altceva de făcut decît să cauți persoana „influentă" care, în schimbul bănuțului tău agonisit cu trudă, îți repartiza în sfîrșit o mașină la care să lucrezi. Și lucrînd te conformai treptat tradiției, îmbrățișînd preceptele egoiste ale dictonului de mai sus. Așa era datina.

O asemenea datină ar fi trebuit s-o respecte și Margareta Dobrescu dacă, să zicem, n-ar fi împlinit 18 ani în 1961, ci cu douăzeci de ani în urmă. Acum două decenii la Industria bumbacului n-ar fi găsit nici curs de calificare, nici școală de calificare, nici posibilitatea de a-și îmbunătăți continuu cunoștințele practice și teoretice cu ajutorul tehnicienilor și lucrătoarelor cu experiență. N-ar fi întîlnit nici țesătoare ca Ana Boghină (în stare să califice singură peste o sută de fete), nici zeci de tinere colege urmînd liceul seral sau învățînd pe băncile facultății.

Utemista Margareta Dobrescu îți spune azi că învățarea meseriei de țesătoare depinde doar de doi factori: talent și muncă. Trebuie să adăugăm însă un lucru esențial: aceasta în condițiile create de societatea socialistă!

În asemenea condiții, dacă ai avut norocul să te naști cu primul (talentul) și faci casă bună cu cea de-a doua (străduința), calificarea rămîne doar o chestiune de durată. După ce te familiarizezi cu mașina și capeți experiență, degetele încep să lucreze singure. Muncitoarei îi rămîne doar să supravegheze din ochi războiul. Atenție la suveică să nu sară, la regulator să nu slăbească pînza, la vatală să nu bată în gol. Probleme care de fapt nu mai constituie probleme pentru nici o țesătoare calificată.

Cu adevăratele greutăți ale meseriei țesătoarea face cunoștință abia de acum încolo. Cap de listă: lupta împotriva rutinei. Rutina, dușmanul numărul unu al oricărui talent.

Iată: douăzeci de fete au absolvit acum cîteva luni cursul de calificare al fabricii. Fiecare a început apoi să lucreze pe cîte patru războaie simple. În scurtă vreme toate douăzeci au devenit fruntașe.

Cam în aceeași vreme, în sala nr. 20 a început montarea celor 50 de noi războaie sosite de curînd în întreprindere. Țesătoarea Ana Boghină, Erou al Muncii Socialiste, a început, împreună cu meșterii și delegații uzinelor furnizoare, descifrarea și punerea în funcțiune a primei linii de zece mașini. Pe urmă și-a ales întîia elevă: Margareta Dobrescu, una dintre cele douăzeci de fete amintite mai sus. Elevă?... Tînăra noastră nu se mai socotea de multă vreme începătoare. Și totuși, dacă ne gîndim că Margareta Dobrescu a fost îndrumată să lucreze dintr-o dată la zece războaie automate (structural deosebite de mașinile simple) și dacă admitem că obișnuința este a doua natură a omului vom înțelege de ce, practic vorbind, Margareta Dobrescu a trebuit să învețe o nouă meserie.

O săptămînă, două, și Ana Boghină a putut respira ușurată: eleva Dobrescu a redevenit țesătoarea Dobrescu. Atunci și-a lăsat noua colegă de secție singură... cu cele zece războaie și, preluînd linia următoarelor zece mașini montate între timp, și-a ales o altă elevă. Atît doar că de data aceasta lucrurile n-au mers chiar atît de simplu. Noua elevă, Maria Oancea, s-a dovedit a fi insuficient de pregătită pentru această muncă și a trebuit în cele din urmă să fie schimbată; ea va mai lucra o vreme la războaiele simple. În locul ei a sosit să muncească Dumitra Tîmplaru.

La fel s-au petrecut lucrurile și cu cea de-a patra elevă. Deprinderea cîștigată la războaiele simple s-a dovedit a fi și de data aceasta prea puternică pentru a se împleti armonios cu cerințele noii meserii. Țesătoarea a trebuit să se întoarcă în vechea secție, iar în locul ei s-a prezentat Valeria Țopescu.

Și așa mai departe. Dintre cele

Greșelile care scapă controlului personal sînt criticate la gazeta satirică. Iat-o pe Ana Boghină, împreună cu patru tinere țesătoare, comentînd ultimul număr al gazetei „În vîrful suveicii".

Lucrînd la noile războaie automate, montate de curînd la Industria bumbacului, țesătoarele secției nr. 20 au izbutit să-și sporească simțitor productivitatea muncii.

douăzeci de fete cîte s-au perindat, 16 au prins statornicie definitivă.

Definitivă..., un fel de a vorbi. Nimic nu poate fi socotit definitiv acolo unde inovațiile de ordin tehnic și îmbunătățirea metodelor de muncă reclamă periodic reîmprospătarea efortului creator.

De fapt, în orice zi a anului, într-o secție sau alta, preocuparea aceasta este prezentă. În secția 20, așadar, 16 țesătoare și-au fructificat experiența cîștigată, dobîndind o calificare nouă. Bucurie, satisfacție și, bineînțeles, creșterea salariului.

În sala 6 „colorate", perioada de „reșcolarizare" este abia la început. Aici treptat toate țesătoarele vor trece să lucreze, pînă la sfîrșitul anului, la cîte patru războaie. Deocamdată pe terenul virgin al recalificării au pășit abia cîteva pioniere: cele mai harnice și mai talentate fete ale secției.

Talentul — fiindcă veni vorba de el — se supune pretutindeni acelorași reguli. Neîngrijit, necultivat, se volatilizează și cu vremea nu mai valorează două parale. Un poet leneș și incult rămîne o viață întreagă la nivelul primelor sale poezioare lirico-puerile, oricît har ar avea din născare. O țesătoare talentată dar lipsită de pregătire teoretică va învăța meseria în două săptămîni dar nu va izbuti niciodată să producă țesături de calitate. Problemele de tehnică și de cunoaștere multilaterală se vor scurge și aici printre degetele creatorului. Întrebați-le în această privință pe tinerele țesătoare Maria Bălescu, Paraschiva Colcer, Virginia Ionaș sau Georgeta Teodosiu, care înainte nu știau dacă defectele ce apar în pînză sînt cauzate de slăbirea casetei, de cureaua brațului de bătaie sau din pricina dereglării regulatorului. Pentru ele mașina prindea doar un sunet tainic, căruia nici talentul, nici iscusința manuală nu-i puteau veni de hac. Oprește războiul, cheamă meșterul, întreabă-l pe șeful de schimb...

Pînă cînd, cele patru tinere au intrat la cursul de calificare al fabricii. Într-un răstimp de trei luni aceeași mașină îndărătnică și potrivnică a trebuit să li să supună, învinsă. Tinerele noastre au devenit fruntașe, dovedind abia azi că sînt cu adevărat patru fete talentate. Sau, cum spunem în mod obișnuit: patru fete care își cunosc meseria.

Sau, conform vechiului dicton: meseria a devenit și pentru ele brățară de aur.

O mică adnotare: azi n-au de ce să se ferească fiindcă nu umblă nimeni să le-o fure. Alta-i problema: dacă brățara e într-adevăr de aur, nu o poate prinde nici o clipă rugina rutinei.

Liviu MAIOR
Fotografii de Elena GHERA

Margareta Dobrescu a fost prima țesătoare care a învățat să lucreze pe războaiele automate. Fruntașă în sala războaie simple, ea a devenit fruntașă și în noua secție a întreprinderii.

Lucrările tehnice aflate în biblioteca întreprinderii oferă țesătoarelor un ajutor substanțial în ridicarea calificării.

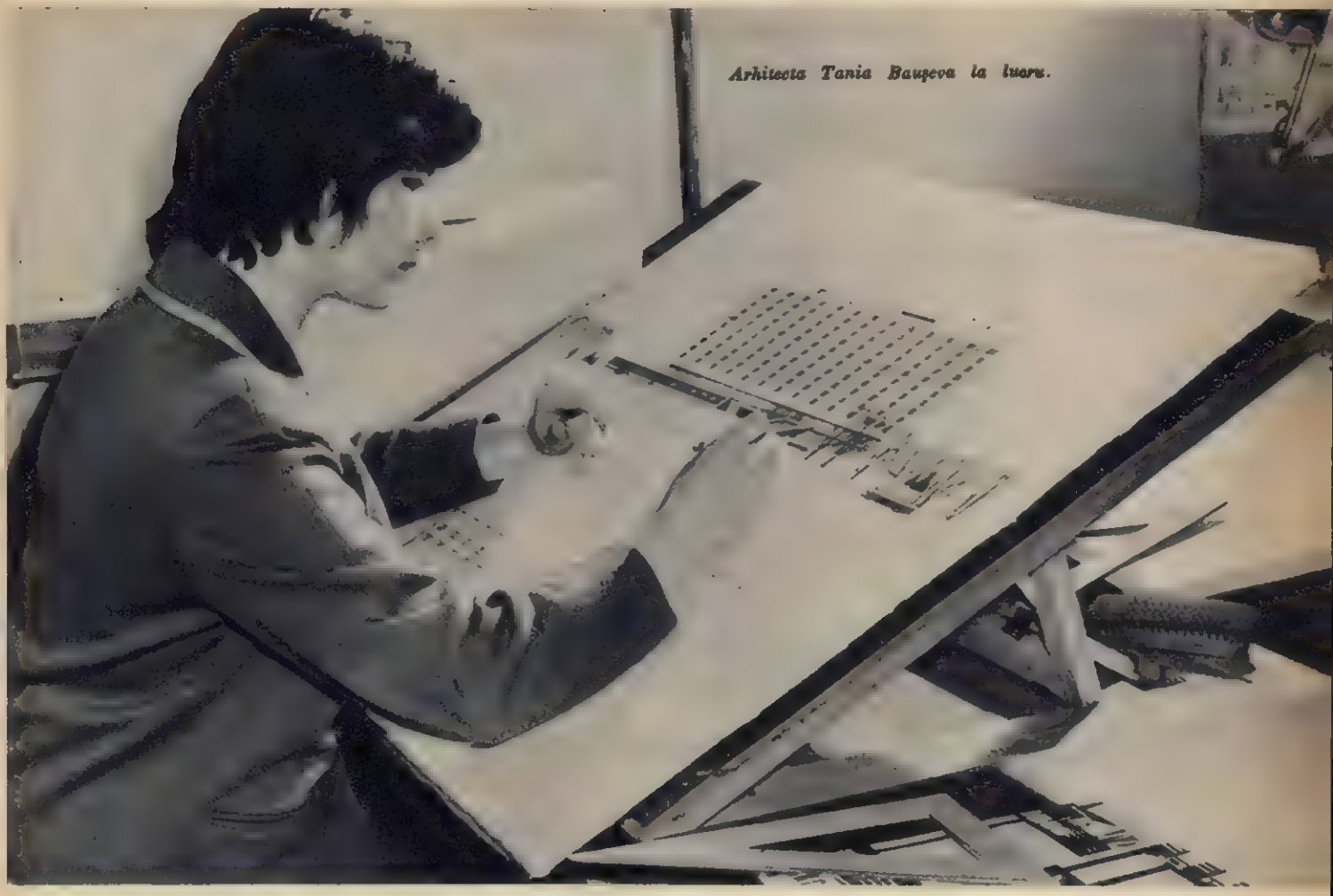

Arhitecta Tania Bauşeva la lucru.

tania

de Lidia BOGDANOVA

În holul noului hotel moscovit „Iunost"*) intră un tînăr cu aparatul fotografic pe umăr. Începe să se plimbe în căutare de unghiuri mai interesante pentru ca să redea în imagini eleganța acestui hotel despre care recent ziarele scriau cu admirație: „o îmbinare a frumosului cu utilul", „o fericită împletire de calcul riguros și căutări artistice creatoare".

Tînărul se aprinde din ce în ce mai mult și fotografiază cu nesaț. Imortalizează pe peliculă vastul vestibul cu pereții transparenți, apoi scările, balcoanele, confortabilele încăperi și chiar pe locatarii lor — oaspeți veniți din diferite țări ale lumii. Cîțiva dintre ei îl întreabă — unii în engleză, alții în spaniolă, iar alții străduindu-se să fie înțeleși în rusește: „Cine este autorul proiectului acestui minunat hotel?" La care răspunde ridicînd din umeri. Nu a reținut nici el numele arhitectului.

Și totuși cine o fi? E cu atît mai curios să afle cu cît este fotoreporter și subiectul materialului la care lucrează e tocmai hotelul „Iunost".

În clipa următoare el îndreaptă obiectivul spre o vitrină cu bijuterii. Cum în apropiere nu se află nici un om care să-i anime imaginea, se adresează unei fete drăguțe ce discuta cu cineva, rugînd-o să se apropie de vitrină.

— Sper că aveți vreo legătură cu hotelul!

Necunoscuta zîmbește:

— Într-adevăr, fiindcă mă aflu aici,am.

— Sînteți în trecere prin Moscova?

— Nu, sînt moscovită. Arhitectă. Dacă vă interesează amănuntele, sînt autoarea proiectului acestui hotel.

Fotoreporterul holbează ochii.

— Dumneavoastră? Atît de tînără?

Apoi pune rapid aparatul la ochi. Cum să lase el să-i scape o asemenea ocazie?!

Biografia de creație abia începe...

La întrebarea de cînd s-a simțit atrasă de arhitectură, Tania Bauşeva cade pe gînduri. Are 28 de ani dar și astăzi își aduce aminte de un mic amănunt din copilărie. Fiind încă în clasa I, ea a desenat, la o lecție de

*) În romînește — tinerețe.

desen, o casă cu mai multe etaje, iar în jur case mai mici. Casele de sub creionul Taniei s-au înălțat în perspectivă, așa cum se cuvine. Mai păstrează și azi acest desen, ca o amintire a celui dintîi pas pe drumul profesiei îndrăgite.

Își amintește și de o altă zi — „ziua porților deschise" la Institutul de arhitectură din Moscova. Tania, pe atunci elevă în clasa a X-a, venise îmbrăcată în uniformă și umbla vrăjită prin săli. Toate o atrăgeau: sculpturile ce se nășteau din mîini iscusite, discuțiile aprinse în jurul desenelor, atmosfera de creație...

A urmat șase ani de studii la institut — șase ani de aprofundare a diferitelor școli ale arhitecturii universale, șase ani de căutări a personalității în creație.

Tania s-a specializat în clădiri publice și locuințe. Tocmai în anii aceia, cînd se formau gusturile ei și i se afirma personalitatea de arhitectă, în Uniunea Sovietică se ducea o luptă susținută între școli de stiluri diferite. Tania a trăit această luptă, a urmărit-o desfășurîndu-se sub ochii ei, în jurul ei. Erau în dezbatere două tendințe: una care milita pentru o împodobire exterioară excesivă și cealaltă, a arhitecturii raționale, care tindea să îmbine armonios frumosul, exprimat în forme laconice și linii sobre, cu utilitatea practică.

Care din cele două tendințe a învins în Tania?

Despre acest lucru vorbesc două proiecte care îi aparțin. Primul datează din 1953. Este lucrarea ei de sfîrșit de an, „Proiectul clădirii unei biblioteci de proporții mari". Aici iese în evidență multitudinea de coloane și cornișe, portalul amintește de liniile unui „palazzo" clasic italian. Al doilea proiect este lucrarea ei de diplomă, făcută cu cinci ani mai tîrziu. Tania a proiectat o școală-internat din cîteva corpuri de clădiri: locuințe, de studiu, ateliere, complex sportiv, cantină. De data aceasta fata a avut în vedere în special caracterul economic și confortul. Eleganța și frumosul au apărut aici ca rezultat al unei simplități raționale, gîndite.

Așa s-a ajuns la personalitatea artistică a

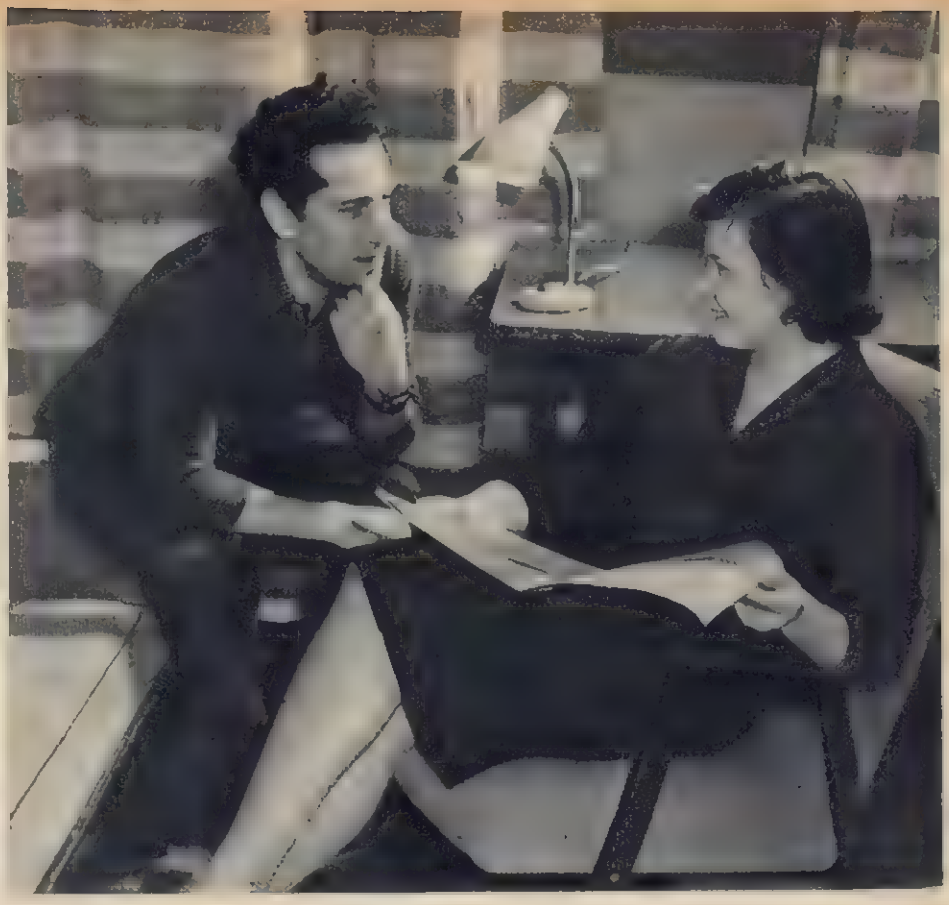

Și acasă tema preferată de discuții este tot arhitectura.

Un colț al restaurantului, cu ringul de dans.

Taniei. Lucrarea ei de diplomă a fost răsplătită cu cea mai mare notă.

Primul succes

Tania era fericită că fusese repartizată la secţia de proiectare a clădirilor publice. Îi plăcea şi atmosfera din secţie. Arhitect principal fusese numit un tînăr specialist, Iuri Arndt, absolvent al aceluiaşi institut, mai mare doar cu un an.

Sub îndrumarea lui curajoasă, grupul de tineri a avut un debut frumos. Proiectul unui cinematograf tip, creat de ei, a fost distins cu premiul întîi la concursul unional.

Acest grup a preluat apoi tema hotelului. Tania se înflăcăra cel mai mult. Ea studia literatura de specialitate sovietică şi străină, cutreiera fără oboseală hotelurile din Moscova, măsura, calcula, discuta cu aprindere, se sfătuia.

Ei au lucrat la cîteva proiecte de hoteluri experimentale, inclusiv un hotel turistic pe Elbrus, cu o staţie de automobile şi funicular. Au purtat discuţii interminabile asupra felului în care trebuie să arate o cameră de hotel optimă, după ce în prealabil studiaseră sute de hoteluri din lume.

Cînd grupul a aflat de hotărîrea Comsomolului de a se construi la Moscova un hotel al tineretului, proiectul acestui hotel era, de fapt, ca şi făcut. Fusese creat de Tania Bauşeva şi de prietenii ei. Proiectul răspundea tuturor exigenţelor.

Două împliniri

Tania nu va putea uita niciodată lunile acelea de muncă febrilă. Zi şi noapte era nelipsită de pe şantier, urmărind pînă în cele mai mici amănunte întruchiparea concepţiei arhitectonice în sticlă, piatră, beton. Nu precupeţea nici un efort. Iar muncitorii o întîmpinau întotdeauna cu dragoste şi respect pe mica arhitectă entuziastă, plină de farmec, cu ochii negri şi strălucitori, cu vocea blîndă şi firea dîrză.

Întreaga tinereţe a Taniei — pură, luminoasă — s-a reflectat plastic în „Iunost". Fata şi-a găsit în această lucrare marea ei fericire. Şi nu numai în muncă, dar şi în dragoste.

Într-o zi, Tania s-a angajat într-o discuţie în contradictoriu cu inginerul constructor Mihail Berklaid. Obiectul discuţiei lor era copertina de deasupra uşii de intrare a hotelului. Inginerul afirma că ar fi primejdios să se scoată copertina atît de mult în afară. Tania cerea respectarea întocmai a proiectului în care fiece detaliu fusese îndelung gîndit şi studiat. Au discutat mult, însă fără a cădea de acord. Iar seara... Seara au fost împreună la un film şi au uitat să se mai certe pentru copertină.

La terminarea construcţiei, erau căsătoriţi. Casa în care locuiesc este aranjată cu simplitate şi farmec, ca şi în proiectele şi înfăptuirile lor. Şi acasă dau dovadă de inventivitate. În ajun de Anul nou au avut invitaţi fără să fi reuşit să-şi procure un brad pentru pomul de iarnă. Tania a avut atunci o idee năstruşnică. A desenat un brad pe perete. Părea un pom adevărat, cu jucăriile şi luminările prinse pe „crengi" în cuie. Pomul a avut succes. În săptămîna următoare Tania a acoperit bradul de pe perete cu un alt desen. Şi de atunci experimentează mereu diferite desene şi culori pentru pictură murală. Această trăsătură de necontenită căutare a noului, a frumosului, o caracterizează pe Tania. Şi azi ea trece deseori pe la „Iunost" şi veghează ca totul să fie în armonie cu aspectul general al hotelului. Firește, nu o obligă nimeni să facă acest lucru, doar inima ei o îndeamnă să ceară ba înlocuirea feţelor de masă de prost-gust, ba scoaterea palmierilor...

A devenit o tradiţie ca atunci cînd este vorba de a se alege o mobilă nouă pentru camere, de a se amplasa ceramica adusă din Tallin sau de a se zugrăvi peretele holului din subsol directorul hotelului să apeleze la gustul şi sfatul Taniei, care răspunde cu pasiune la invitaţia de a-şi spune părerea.

Dacă vă veţi opri vreodată la hotelul „Iunost" şi, după o zi de alergătură, veţi găsi odihnă plăcută într-o cameră primitoare, să vă gîndiţi la omul care v-a prilejuit această bucurie, la Tania. O veţi găsi chiar şi în floarea aşezată pe noptiera din camera dumneavoastră.

Hotelul „Iunost".

MARILE FLUVII ALE LUMII

Fluviul-gigant al continentului negru, călător neostenit peste ţări şi milenii.

NILUL

de Al. ŞIPERC

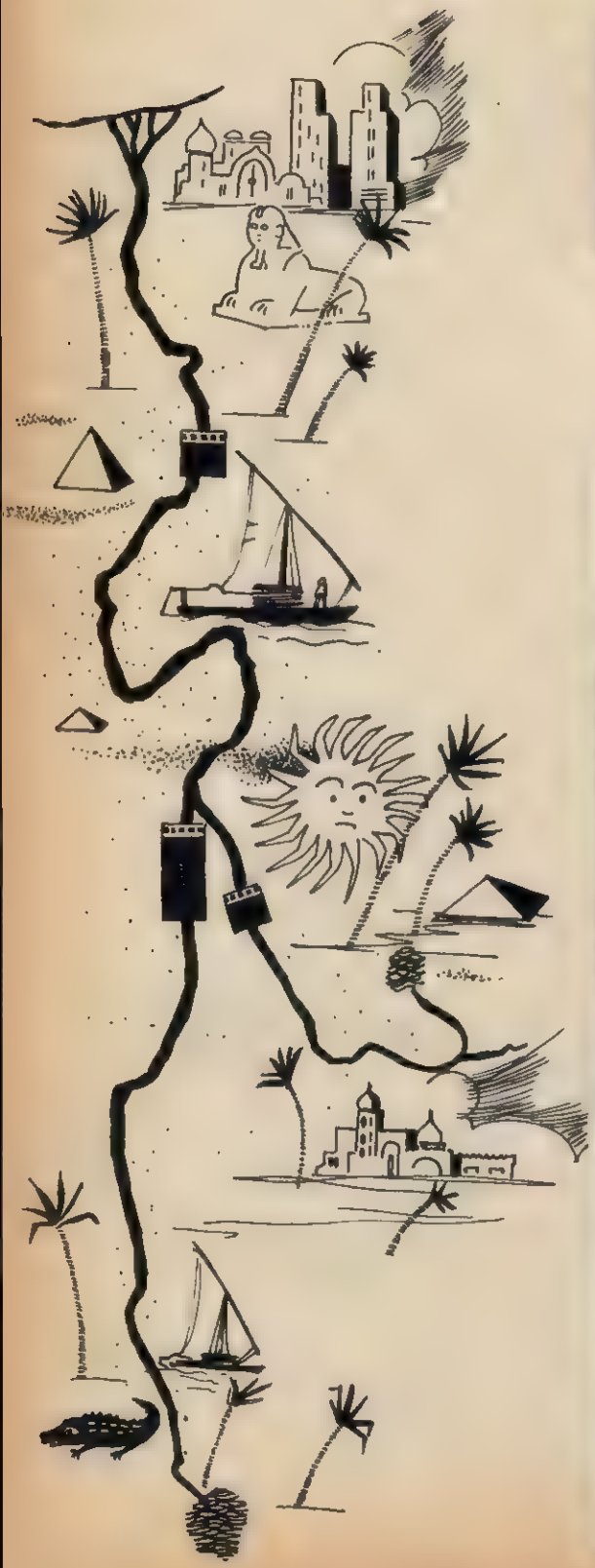

O tînără fiică a Nilului...

Ecuator, Africa centrală, Uganda, hotelul „Rippon falls"). Pe terasă cîţiva turişti stau întinşi în şezlonguri, sub umbrare multicolore, savurînd adierea vîntului care le răcoreşte feţele cu o burã fină de stropi. Dincolo de parapet, printr-o despicătură în peretele de stîncă, parcă făcută cu un satîr uriaş, apele nemărginitului lac Victoria se prăvălesc, şuvoi tumultuos, într-o serie de cascade, făcînd să zdrăngăne uşor cuburile de gheaţă din paharele cu whisky, o dată cu terasa, cu hotelul, cu muntele.*

Parcă auzi: „aceasta e prin urmare obîrşia Nilului? A celui mai lung fluviu al lumii? Şuvoiul acesta de apă ce se pierde colo jos la poalele stîncilor, în hăţişul pădurii tropicale? Nu se compară cu Niagara, nici cu cascada Victoria-Zambezi, nici măcar cu cascada Yosemite. Isn't it? N-est-ce pas? Nicht wahr?"

Doar şapte ore de zbor pînă aici, cu cvadrireactorul, din inima Europei, o noapte petrecută în marele „New Stanley Hotel" din Nairobi, cu dineu în haine de seară, apoi, a doua zi în zori, un salt de purice de o oră cu avionul local, ca să nu pierzi curcubeul răsăritului soarelui în pînza de apă a primei cascade a Nilului nou-născut. Fiindcă aici e adevăratul început al Nilului deşi, formal, geografii consideră drept sursă a lui micul riu Kagera, ce izvorăşte din munţii de la graniţa dintre Uganda şi Tanganyika, se varsă în lacul Victoria şi străbate anonim Ecuatorul, ca un curent abia simţit al uriaşului lac.

CE NU PUTEA PREVEDEA KABACA MTESE...

Parcă nu-ţi vine să crezi că încă la jumătatea secolului trecut izvoarele Nilului păreau la fel de inaccesibile ca şi polii pămîntului, că mai avea încă circulaţie

Cascadele Rippon.

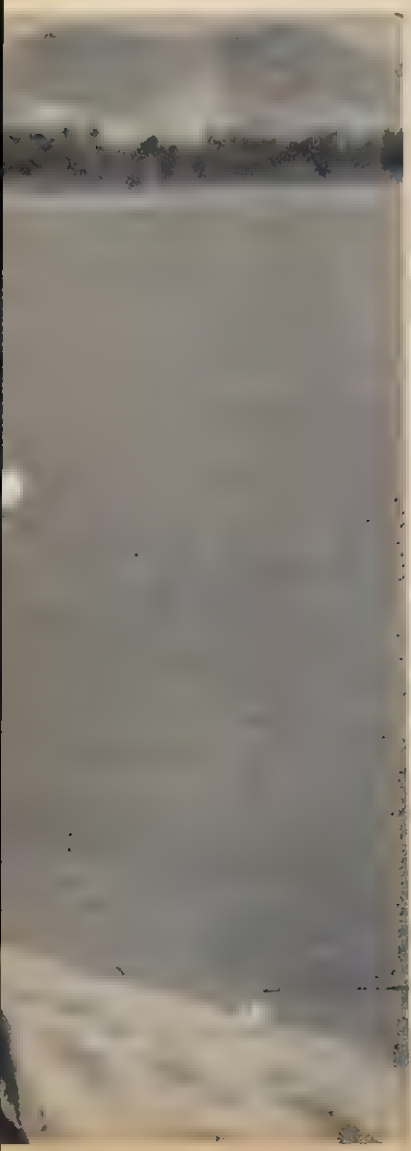

Pe oglinda lucie a Nilului...

vechiul dicton roman: „Caput Nili quaerere", ce se referea la un lucru fără nădejde de a fi realizat. Livingstone şi-a irosit viaţa căutînd aceste izvoare şi şi-a terminat-o în iadul verde al Tanganyikăi, iar Baker şi Stanley au rătăcit ani şi ani pe aici căutînd să dezlege misterul marelui fluviu. Abia 100 de ani se împlinesc de cînd Speke, la capătul puterilor, după privaţiuni de neînchipuit, a plîns de bucurie punînd piciorul pe stîncile pe care se înalţă azi terasele de beton, oţel şi sticlă ale hotelului „Rippon falls".

Nu mică i-a fost surprinderea să găsească aici, pe platourile înalte din jurul marilor lacuri, un stat puternic, centralizat, Buganda, înconjurat de alte state vasale, constituit încă în evul mediu.

Speke, ca şi Baker, care i-a urmat, nu-şi precupeţeşte laudele adresate localnicilor în care parcă recunoaşte pe „fericiţii etiopieni" ai legendelor lumii antice cîntaţi de Homer. „Din tot ce e deosebit aici — scrie Speke — cel mai minunat lucru sînt oamenii. Înalţi, voinici, cu o ţinută demnă, caracter viu, buni la suflet, curajoşi. Ei trăiesc în prietenie şi bună vecinătate cu cei din jur şi nu cunosc instituţia sclavagismului... Practicarea intensă a meşteşugului, a agriculturii şi comerţului arată că se află la un nivel înalt de desvoltare..."

Nu putea prevedea Kabaca Mtese, domnitorul Bugandei, cînd îi primea cu inima deschisă pe Speke şi apoi pe Stanley, că nu vor trece decît puţini ani şi „Compania engleză est-africană" îi va cuprinde ţara într-o plasă de păianjen nesăţios şi că încercarea urmaşului său, Muanga, de a rupe convenţiile înrobitoare va fi pretextul mult aşteptat de englezi pentru a interveni cu forţa armată şi a stabili oficial protectoratul coroanei britanice asupra întregii Uganda.

Au trecut de atunci aproape trei sferturi de veac. Dar colonialiştii n-au ajuns niciodată să se simtă acasă în Uganda. Cîteva mii de albi, proprietari de mine, plantatori, funcţionari, comercianţi — nici 0,2% din populaţie — şi-au menţinut stăpînirea întreţinînd disensiunile tribale şi cele naţionale între negri pe de o parte şi indieni şi arabi pe de altă parte, stîrnind animozităţi religioase (lucru în care au excelat misionarii de diferite confesiuni), stimulînd luptele pe probleme secundare între numeroasele partide — artificial create — şi, mai ales, legînd strîns de monopolurile engleze economia Ugandei dominată de cultura a numai două plante — bumbac şi cafea. Marele proces ireversibil de eliberare care a cuprins întreaga Africă a găsit însă şi în Uganda teren prielnic şi explosiv. Urmînd exemplul Tanganyikăi şi dînd exemplu Kenyei vecine, Uganda îşi va proclama, în toamna aceasta, independenţa.

Nilul pe care l-am văzut dispărînd în hăţişul pădurii ecuatoriale este un fluviu tînăr încă, viguros, plin de forţă necheltuită dar şi nehotărît asupra căii pe care s-o urmeze de acum încolo. Ba vijelios, prăvălindu-se din cascadă în cascadă, ba încetinindu-şi cursul tentat de moliciunea depresiunii lacului Kioga, apoi din nou deznădăjduit, năpustindu-se năvalnic în apele lacului Albert. Copil al marii mame Victoria, parcă o caută pe aceea ce l-a născut în toate întinderile de apă pe care le întîlneşte în cale şi-i e frică să se avînte în neînchipuita de lungă călătorie care-l aşteaptă pînă la malurile Mediteranei.

În sfîrşit, hotărît, se îndreaptă către lanţul de munţi care împrejmuieşte platoul său natal, închizîndu-i calea spre nord, spre lumea largă care-i cheamă să-şi îndeplinească rostul vieţii sale. Cu toată vigoarea forţelor acumulate în cei 1.500 de km ai copilăriei şi adolescenţei sale, pe care i-a străbătut pînă acum, se aruncă asupra pereţilor de stîncă şi, prin sălbaticul defileu Nimule, scapă, după o luptă îndelungată şi îndîrjită, pe nesfîrşitele întinderi ale Sudanului...

VREMEA S-A SCURS AICI CU ACEEAŞI ÎNCETINEALĂ CA APA

Ca şi cînd şi-ar fi irosit toate forţele, Nilul — Bahr el Jebel, fluviul coborît din munţi cum l-au denumit arabii — îşi încetineşte, aproape îşi opreşte cursul. Meandre nesfîrşite, nenumărate braţe, mlaştini de necuprins şi de nestrăbătut prin care se pierde firul central al apei, îmbîcsit de plaur, potopit de stufărişul papirusului. Apa e stătută, verde, plină de putregai, acoperită de lintiţă. Miliarde de insecte, printre care lăcustele ce pornesc de aici în raidurile lor pustiitoare asupra ţărilor vecine, ţînţarii „bauda", a căror înţepătură străbate, după spusele unora, chiar şi prin pînza împăturită în trei, imense cîrduri de păsări de baltă, şerpi, crocodili, hipopotami, cuiburi uriaşe de termite pe grînduri uscate...

Vremea s-a scurs şi se mai scurge aici cu aceeaşi încetineală cu care se scurge Nilul adormit în arşiţa soarelui. Un plescăit de crocodil, un ţipăt de pasăre, rar de tot o pirogă trăgînd o dungă pe oglinda unui ochi de apă liberă ca să se afunde apoi în hăţişul verde, în direcţia direi de fum ce se înalţă în depărtare deasupra cîte unui grup de „tuculi" — colibe rotunde, în formă de con, ale negrilor.

Din antichitate, de cînd împăratul roman Nero a trimis o expediţie care s-a pierdut pe aceste meleaguri, şi pînă de curînd de tot, aceste mlaştini, cele mai întinse din lume, au constituit un obstacol de netrecut pentru cutezătorii care încercau să dezlege misterul izvoarelor Nilului.

Puţinii negustori îndrăzneţi care izbuteau totuşi, pe vremuri, să pătrundă dincolo de aceste pustietăţi neîngăduitoare povesteau, la întoarcere, spre înspăimîntarea concurenţilor care ar fi încercat să se încumete pe urmele lor şi spre satisfacerea curiozităţii geografilor de atunci, despre triburi de pigmei aflate în luptă neîncetată cu păsări uriaşe ce răpesc oameni, despre fiinţe omeneşti cu capete de animale, despre onocentauri cu corp de măgar şi cap de om sau cameleoparzi a căror simplă privire ucide. Pînă în secolul al XIX-lea mai circulau încă legende teribile cu privire la triburile Niam-Niam, „oameni cu coadă", canibali.

Nu întîmplător această regiune ce poartă numele de Sudd, după numele lianei acvatice care o îmbîcseşte, este socotită şi azi printre puţinele „pete albe" rămase pe harta lumii. Sînt porţiuni de zeci de mii de km² pe care n-a călcat niciodată picior de om. Izolate de restul lumii ca şi de restul ţării, cele trei regiuni de mlaştini ale Sudanului: Nilul superior, Bahr el Ghazal, Ecuator au fost în timpul colonialismului englez declarate zone interzise, un fel de uriaşe rezervaţii naturale locuite de peste o treime din populaţia Sudanului, închise atît pentru străini cît şi pentru sudanezii din centru şi din nord. Excepţie se făcea doar pentru misionarii care, sub pavăza opreliştii, se grăbeau să-i civilizeze în felul lor pe băştinaşi, urmărind ţelul îndepărtat al politicii coloniale engleze, şi anume de a rupe aceste regiuni de Sudan şi a le alipi coloniilor engleze din Africa centrală. Şi azi încă lupta

pe care guvernul Sudanului încearcă s-o ducă, cu mijloace slabe, ce e drept, împotriva rămînerii în urmă a acestor regiuni este îngreunată de faptul că nici un drum din puținele care le străbat nu duce spre nord. Toate se îndreaptă spre sud, spre Uganda și Kenya, ambele aflate încă sub dominație engleză. Sînt regiuni fără nici o asistență medicală, fără o școală, bîntuite de războaie intertribale, duse cu lănci și arcuri cu săgeți otrăvite, regiuni în care nici măcar cultura arabă n-a pătruns, iar puținii albi care răzbesc în zilele noastre pînă aici sînt numiți, fără deosebire, turci, în amintirea timpurilor cînd imperiul otoman stăpînea Egiptul și Sudanul.

FRATELE GEAMĂN AL LUI BAHR EL JEBEL

În timp ce Bahr el Jebel își croiește cu greu drum prin nesfîrșitele smîrcuri, la peste 2.000 de kilometri în zbor de pasăre de la izvorul lui, spre răsărit, se naște fratele său geamăn, Nilul Albastru — Bahr el Azrek.

La început e doar un rîușor modest al cărui izvor din inima platoului etiopian a fost înconjurat și el din cele mai vechi timpuri de același mister ca și izvorul fratelui său geamăn. Văzut pentru prima oară de misionarul portughez Paez, în secolul al XVI-lea, a fost descris și făcut să intre definitiv în patrimoniul geografiei de către scoțianul Bruce, care l-a descoperit în 1770, la capătul unei călătorii grele ce a durat ani de zile. Cînd călăuza l-a arătat de departe locul considerat sfînt de unde se naște Nilul Albastru, Bruce a început să alerge înainte, în neștire, țipînd de bucurie, și nu s-a oprit decît atunci cînd a văzut la picioarele sale o movilită verde de iarbă și mușchi din care izvora un pîrîiaș. „În sfîrșit mi-a fost dat să văd acest loc — a exclamat el — locul pe care oamenii l-au căutat timp de 3.000 de ani! Regii au organizat expediții, au făgăduit bogății și onoruri aceluia care îl va descoperi, dar nimeni pînă acum nu a reușit să elibereze omenirea de reproșul de a nu fi fost în stare să ajungă la izvoarele Nilului!"

Ca și fratele său, Nilul Albastru își ia forțele dintr-o mare întindere de apă, lacul Țana. Doar că, de la început, acest frate mai tînăr al Nilului își manifestă temperamentul diferit. E aprig, violent, lipsit de momentele de nehotărîre și moliciune ale celuilalt. Torent de munte, coborînd vijelios pe o albie de piatră, Bahr el Azrek străbate ca o săgeată albastră lacul Țana, fără să se amestece cu apele tulburi ale acestuia, îndreptîndu-se apoi spre răsărit. Fluviul se răsucește într-un semicerc prin platoul abisinian, divinizat pe vremuri, temut din cauza inundațiilor sale violente și nefolosit din cauza mijloacelor neîndestulătoare ale localnicilor pentru a-l înfrunta și a-l domoli. Apoi, luînd viteză pe jgheabul de piatră ce-i servește drept pat și sărind din cascadă în cascadă, se năpustește în jos spre cîmpia Sudanului, în întîmpinarea fratelui său, șuvoi de sînge fertil, hrănit în perioada musonului cu nămol roșu, roditor, de către torentele munților vulcanici ce împrejmuiesc cetatea Etiopiei, această a doua inimă a Africii.

Parcă însuși caracterul său oglindește felul dîrz și mîndru al locuitorilor acestei cetăți africane, a singurei țări și singurului popor de pe întinsul Africii care niciodată n-a fost supus de străini, n-a suportat jugul colonial.

Legendara țară Kuș din vechile scrieri cuneiforme sau ebraice — întinzîndu-se în antichitate pînă dincolo de Marea Roșie, în Yemen, pe timpul Mekidei-Balkhis, regina din Saba, pe care tradiția a legat-o de numele biblicului Solomon — Etiopia a rezistat tuturor celor ce au încercat s-o supună: islamului, califatelor arabe, khedivului egiptean, turcilor.

În anii cînd se părea că tuturor africanilo[r] le e hărăzită soarta de a fi transformați d[e] colonialiști în sclavi, inimile celor subjugați au tresărit de nădejde la vestea victoriei d[e] la Adua, unde armatele etiopiene ale lu[i] Menelik II, descendent direct al legendarului Menelik, fiul lui Solomon și al reginei di[n] Saba, au sfărîmat orgolioasa expediție colo[n]ială a imperialismului italian în formare.

Doar covîrșitoarea superioritate a tehnici[i] militare moderne i-a adus pe italieni în capitala țării, în 1936, dar lupta poporului n-a încetat cu toată teroarea colonială și peste cinci ani steagul Etiopiei a fost din nou înălțat la Addis Abeba.

Dar, în același timp, izolarea, teribila izolare a acestei citadele muntoase, situată departe de marile căi comerciale ale continentului, avînd în spate zidul de nepătruns al junglei ecuatoriale iar în față pustiul nubian, citadelă asediată continuu de valurile năvălitorilor care izbeau în zidurile ei, a făcut ca mersul înainte al Etiopiei să se încetinească, viața socială să înghețe în formele arhaice tribale și feudale.

Despotismul feudal ce domnește în regiuni[i] întinse ale țării, o economie primitivă, cu un venit pe cap de locuitor de abia 30 de dolari anual, analfabetism și o mortalitate infantilă dintre cele mai ridicate — aceasta e moștenirea izolării de veacuri. Azi, împăratul Etiopiei încearcă să îmbine o formă de stat învechită cu reformele imperios necesare. Un început de dezvoltare industrială, de explorare și folosire a bogățiilor naturale—în bună parte cu ajutor[ul] țărilor socialiste — un început de viață p[o]litică prin crearea celui dintîi parlament al țării, primele embrioane de organizații mun-

Piramidele și Sfinxul stau de strajă secolelor...

citorești arată că și Etiopia este pe cale să se încadreze în marele șuvoi al civilizației mondiale.

UNDE NILUL ÎNCEPE SĂ SIMTĂ MÎNA OMULUI

Între timp, Bahr el Jebel, care pierduse sub soarele african, în smîrcurile Seddului, două treimi din apa sa, după ce primește din stînga undele verzi ale marelui său afluent Bahr el Ghazal — fluviul gazelelor — iar din dreapta pe cele ale Sobatului, își umflă din nou apele și iese pe întinsul cîmpiei Sudanului central sub numele de Bahr el Abyad — Nilul Alb. E un uriaș fluviu tropical acum, lat de mai bine de 3 kilometri pe alocuri, care crește nemăsurat în perioada ploilor din iunie-noiembrie, revărsîndu-se pînă departe pe cîmpia întinsă din jur.

Peisajul de o parte și de alta se schimbă și el. Savanele întinse cu ierburi, care în perioada ploilor întrec în înălțime un cal cu călăreț cu tot, întrerupte de perdele de copaci — salcîmi și baobabi — se transformă în perioada de secetă în pustietăți acoperite cu cenușa plantelor cărora locuitorii le dau foc înaintea sosirii sezonului ploios. Apar sate mari, locuite de populațiile Dinca, Nuer, Șiluc, în majoritatea lor păstori. Aspectul lor exterior dezmint numele de „Bilad as Suud", țara celor negri, cum a fost botezat Sudanul de către arabi. Valuri de migrații ale nomazilor au făcut ca populațiile negre care îl locuiseră inițial să se amestece cu arabii, creîndu-se un nou tip rasial, intermediar. Păstrînd limbile tribale, localnicii au preluat în relațiile dintre triburi limba arabă, iar ca religie islamul.

Treptat, populația devine mai deasă; nomazilor, ale căror caravane străbat întinderile de pustiu și iarbă, le iau locul agricultorii și pentru prima oară Nilul simte că există ceva mai puternic decît munții pe care i-a străbătut, decît mlaștinile pe care le-a învins. Ca un cal tînăr căruia i se pune zăbala, tot așa Nilul simte pentru prima oară mîna omului. Deocamdată localnicii se apropie timid de dînsul, nu-l pot stăpîni încă, îl folosesc doar prea puțin apelor sale pentru ca prin canalele de irigație să fertilizeze savana. Dar mai la nord, în preajma Khartoumului, capitala Sudanului, apar baraje mari, ca cele de la Djebel Aulia pe Nilul Alb și Sennara pe Nilul Albastru. Pămîntul este lucrat aici în întregime. Plantațiilor întinse, pe care se cultivă bumbac — bumbacul cu fir lung, cel mai bun din lume, ocupă aproape o jumătate de milion de hectare — le succed plantații de trestie de zahăr, banane și un gen special de salcîm, care dă guma arabică, în producția căreia Sudanul ocupă primul loc din lume.

Aici, pe aceste plantații lucrate de muncitori agricoli veniți din toate regiunile țării, ca și în orașele ce încep să se înșire ca o salbă rărită de-a lungul Nilului — orașe mici, în care industria e reprezentată de mici ateliere în piața cărora se string mărfurile pentru a fi expediate pe Nil în jos și prin calea ferată la noul port la Marea Roșie — Port Sudan — se formează acum națiunea sudaneză.

Sudanul a fost și mai este încă sărac, dar cu apele Nilului bine folosite pentru agricultură, cu populația sa harnică, activă, cu bogățiile pe care le ascunde subsolul său ar fi putut cunoaște înfloririea. Nu întîmplător a fost el din totdeauna ținta ocaziilor străini.

Ba o țintă atît de rîvnită că, uite, chiar primul orășel pe care-l întîlnește în cale după 2.500 km prin pustietăți fusese cît pe ici să devină arena unui sîngeros conflict între cele două mari puteri coloniale de la sfîrșitul secolului trecut — Anglia și Franța.

Cine își mai aduce aminte azi de Fașoda? În 1898 însă numele ei umplea paginile ziarelor întregii lumi. Se va retrage oare detașamentul maiorului francez Marchand care, după un drum anevoios prin junglă și mlaștini de-a curmezișul Africii centrale, a pus stăpînire pe această fortăreață părăsită de englezi în fuga lor din fața răsculaților sudanezi? Ocuparea ei, zăvorînd Nilul, rupea în două marele imperiu colonial african englez ce se întindea din Alexandria pînă în Capetown. Sau ultimatumul englez va fi respins și va izbucni războiul?

Franța a cedat și a evacuat Fașoda: la orizont se desena un pericol comun pentru ambele puteri coloniale — Germania imperialistă a lui Wilhelm, în plină expansiune.

Fașoda, sau Kodak cum au rebotezat-o englezii ca să șteargă pînă și amintirea conflictului dintre cei doi mari rechini colonialiști aliați de nevoie, fusese episodul final al unei drame scurte dar teribile ce s-a jucat pe malurile Nilului tocmai în anii virfului expansiunii colonialiste engleze. Cu Egiptul aflat sub protectoratul ei și Sudanul ocupat de trupe engleze și guvernat din Khartoum de un vicerege englez, nimeni nu se sinchisea de părerea băștinașilor. Și iată, deodată, o răscoală care cuprinde fulgerător întregul Sudan cum cuprinde focul iarba uscată a savanelor sale — răscoala mahdiștilor. Îndreptată împotriva jugului străin, răscoala a avut conducător pe Mohamed Ahmed, pe care poporul l-a numit Mahdi, profetul, izbăvitorul, a cărui venire era anunțată de Coran.

În anii aceia deasupra Nilului a plutit fumul incendiilor, apele sale s-au înroșit de sînge și au purtat pe sub zidurile Khartoumului, printre miile de cadavre anonime, pe acela al guvernatorului Sudanului, generalul Gordon. A cunoscut apoi Nilul și represiunea „civilizatorilor" englezi — care au revenit sub comanda generalului Kitchener — represiune atît de sălbatică încît se părea că glasul poporului sudanez va amuți pentru totdeauna.

Și iată că în zilele noastre pe turnul fortăreței Khartoumului, înălțată pe istmul în fața căruia se unesc cele două Niluri, flîfîie steagul republicii independente a Sudanului, iar statuia lui Gordon, înălțată în centrul orașului ca o lecție-aminte pentru răzvrătiți, a fost mărîmată.

Armata engleză a părăsit Sudanul. Pe hartă locul lui nu mai e marcat prin hașuri verzi intercalate cu hașuri galbene, simbol al „condominiului anglo-egiptean"; dar viața economică a țării continuă să fie în bună măsură în mîinile monopolurilor engleze. Aproape întregul bumbac este exportat în Anglia și limba engleză continuă să fie practic a doua limbă oficială a Sudanului. Doar că, pe lîngă englezi, au mai apărut și alții care pînă acum s-au învîrtit în jurul „terenului rezervat" britanic. Tot mai des pe străzile Khartoumului auzi dialectul hamburghez și münchenez, ca și vorba repezită caracteristică americanilor.

Guvernul sudanez a început să ia în ultimul timp unele măsuri de eliberare de sub tutela economică străină. Sume relativ importante au fost prevăzute a fi investite în planul septenal al țării; pe planul politicii externe, Sudanul, mult încercat în trecut, promovează o politică de neutralitate îndreptată împotriva colonialismului, o politică de solidaritate cu lupta popoarelor arabe pentru independență deplină. Dar, în același timp, libertatea de exprimare e șăgăzuită, partidele democrate sînt interzise, sindicatele de asemenea, guvernul lipsindu-se astfel de cel mai puternic sprijin pe care l-ar putea avea, acela al avîntului unui popor care a știut să lupte în trecut și e dornic să lupte și azi pentru deplina sa libertate economică și politică, pentru o viață fericită în patria redobîndită.

Cu ajutorul Uniunii Sovietice, egiptenii supun forța milenarului Nil, construind barajul de la Assuan. În fotografie: una din puternicele mașini sovietice folosite pe acest mare șantier.

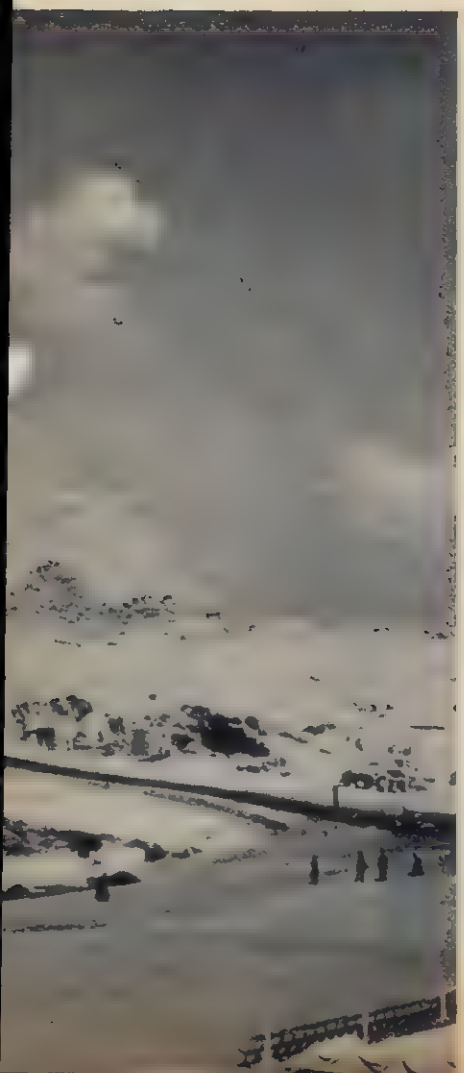

RĂMÎI CU BINE, AFRICĂ NEAGRĂ!

Cele două fluvii gemene: lentul și maturul Nil Alb cu năbădăiosul, iutele Nil Albastru s-au contopit, dar apele lor păstrează încă mult timp fizionomia proprie a fluviilor din care provin — cel ce pluteșce pe corăbii în josul Nilului e însoțit, cale lungă, pe mîna dreaptă de apele limpezi, închise la culoare, ale Nilului Albastru, iar pe mîna stîngă de apele gălbui ale Nilului Alb.

Nilul a trecut de jumătatea vieții. Unit cu fratele său geamăn, după ce primește ultimul afluent, Atbara, se adîncește, uriaș, maiestuos, înspre nord, prin valea îngustă, strînsă între stînci, în imensul pustiu al Nubiei, luîndu-și pentru totdeauna rămas bun de la Africa neagră. O dată cu prima cataractă în care își prăbușește apele, locul copilăriei sale viforoase din munții Africii centrale, al adolescenței sale nehotărîte în mlaștinile tropicale, al tinereții forțelor sale încă nefolosite din cîmpia Sudanului îl ia maturitatea înțelepciunii. Nici o prezență străină nu-i tulbură apele. Cele șase cataracte care-i întrerup cursul pe 1.500 km sînt ca tot atîtea zăvoare care închid unicul fir de legătură între lumea africană și lumea mediteraneană. Fiindcă singur Nilul dintre toate apele Africii are forța să străbată marele deșert saharian, iar pustiul Nubiei este poate cea mai sălbatică regiune a acestuia. De o parte și de alta se întind la nesfîrșit dune de nisip arzător întrerupte din loc în loc de lanțuri de munți stîncoși, cu crestele ascuțite, aidoma unor seceri, bătute de vînturile deșertului. Pustiu, cataracte ... și amintiri.

Nubia n-a arătat din totdeauna așa. Nilul își amintește cum, demult de tot, în al 3-lea mileniu înaintea erei noastre, oștile faraonilor Egiptului au pătruns urcînd în lungul lui, pe aceste meleaguri; cum pe malurile sale, care erau pe atunci roditoare ca și o bună parte din Sahara, pe care nisipul pustiului nu o acoperise încă, au apărut orașe, s-au ridicat temple, s-au construit piramide. Nilul își amintește cum viceregatul Napata, transformat apoi în regatul Nubiei, devenise atît de puternic încît în secolul al X-lea î.e.n. regii săi ajunseseră să cucerească Egiptul și să domnească pe valea întregului fluviu, de la confluența celor două Niluri pînă la țărmul mediteranean. Nubia rămăsese în picioare atunci cînd Egiptul căzuse demult. N-au izbutit s-o cucerească nici perșii lui Cambises, a cărui oaste a pierit încercînd să străbată deșertul nubian, nici armata lui Alexandru. Doar romanii au reușit s-o înfrîngă și Nubia, lovită de moarte, s-a prăbușit treptat sub valurile ce s-au

Aspect pitoresc din vechiul Cairo.

succedat ale năvălitorilor nomazi din jur. Sistemul de irigație a fost distrus, orașele au decăzut, populația le-a părăsit și nisipul pustiului a acoperit totul.

Azi Nilul se scurge încet de-a lungul văii aproape pustii, în care doar ridicăturile nelnsemnate arată locul așezărilor omenești de odinioară, al mormintelor regilor și marilor preoți, al vestitelor temple săpate în stîncă. Puține sînt cunoscute și mai puține explorate, fiindcă bogățiile arheologice ale Egiptului, aflate mai la îndemînă, au fost acelea care au atras în primul rînd atenția oamenilor de știință din întreaga lume. Și iată că uriașul baraj de la Assuan, care va ridica apele fluviului cu peste 100 de metri, va inunda în curînd valea Nilului pe o lungime de 500 km de la prima la cea de a treia cataractă. N-au mai rămas decît cinci ani pînă cînd apele vor acoperi relicvele a 4.000 de ani din istoria omenirii. În aceste condiții se pune problema salvării templelor de la Semna, Kertassi, Ibsambul, a templului Kalabșa cu unicele sale basoreliefuri, a insulei Philae cu marele templu al Isidei, pilonul faraonului Nectanebo și porticul lui Traian. În sfîrșit, a uneia din minunatele opere de artă ale lumii antice: uriașul templu Abu Simbel, săpat în stîncă, cu statuile sale colosale de 20 m înălțime reprezentînd pe Ramses II și soția sa Nefertari.

Oare vestigiile culturii omenești din zorile ei, după ce au fost conservate timp de milenii sub nisipul pustiului, vor fi înghițite pentru totdeauna de același Nil care a asistat la nașterea lor, a cărat pe spatele său uriaș corăbiile ce transportau blocurile de stîncă din care au fost durate aceste monumente, ca și pe sclavii care le-au înălțat? De același Nil care a oglindit în apele sale timp de 40 de veacuri această minune a genlului omenesc?

Întreaga omenire a răspuns apelului lansat în comun de guvernele Egiptului și Sudanului. Sub auspiciile UNESCO s-a pornit o muncă uriașă de descoperire, fotografiere, demontare a templelor, piatră cu piatră, pentru a fi reconstruite în loc sigur. Abu Simbel, împreună cu stînca în care e săpat — 250.000 tone în total — va fi ridicat printr-un sistem de cricuri hidraulice la peste 60 m înălțime și-și va ocupa din nou locul pe malul marelui fluviu, în bătaia soarelui. Este una din marile opere ale omenirii întregi această acțiune de salvare, prin eforturi înfrățite, a rămășițelor uneia din cele mai vechi civilizații din lume, a moștenirii comune tuturor popoarelor!

EGIPTUL — OPERA NILULUI

Un post de frontieră, cîteva colibe — granița dintre Sudan și Egipt. Pustiul continuă, încă o cataractă, apoi încă una și în depărtare, printre stîncile ce-i ațin calea, apare un dîmb ce i se pune Nilului de-a curmezișul: barajul de la Assuan — vechiul baraj. E mare, măsoară aproape 2 km lungime și totuși e mic, mesehin, în raport cu Nilul. Mii de kilometri a venit fluviul, puhoi, gata să se ofere oamenilor, și iată că nu i se cere decît o mică pomană — puțină apă pentru cîteva canale de irigație. Iar fluviul însuși se prăbușește într-o cascadă uriașă, protestînd parcă, în vuietul îngrozitor al miilor de metri cubi ce se prăvălesc de la înălțime, împotriva celor care, străini de Africa — colonialiștii englezi — i-au luat doar apa pentru a crește bumbacul, lăsîndu-i să-și irosească în van forța lui uriașă care ar fi putut, transformată fiind în electricitate, să dea Egiptului lumină și putere.

Decepția nu-i va fi însă de lungă durată. De o parte și de alta a malurilor sale, de doi ani de zile e forfotă. Mecanisme moderne, care înlocuiesc munca sutelor de mii de sclavi din antichitate, înalță la Assuan un nou baraj, de astă-dată construit cu ajutorul oamenilor veniți de pe malurile unui alt fluviu uriaș, Volga, cu scopul de a pune forța Nilului în slujba omului-frate african. Cei 180.000.000 mc ai lacului ce se va forma în spatele unuia din cele mai mari baraje din lume (înalt de 180 m, lung de 5.000 m) vor iriga 1.000.000 de ha de pustiu, vor furnisa 10 miliarde de kwh pe an, de 10 ori cît consuma Egiptul pînă acum, vor da un nou viitor țării.

Aici, la Assuan, e zăvorul istoriei. Este un loc unde, de la primul licăr al istoriei, de la prima așezare statală omenească pe întinsul planetei noastre, de la primele hieroglife așternute pe papirus și pînă la uriașa hidrocentrală construită pe baza celei mai avansate tehnici — rod al celei mai înaintate gîndiri umane — civilizația omenească s-a dezvoltat neîntrerupt.

O familie de felahi din valea Nilului.

Pentru a nu fi înghițit de apele Nilului uriașul templu Abu Simbel — această minunată operă de artă a lumii antice — împreună cu stînca în care e săpat (250.000 tone!) va fi înălțat cu 60 metri și-și va ocupa din nou locul pe malul marelui fluviu.

Egiptul este un dar al Nilului—a spus Herodot. Pe 1.100 de km fluviul hrăneşte cu apa sa binefăcătoare valea verde şi fertilă înţesată de oameni din timpul celei mai vechi antichităţi.

Cei ce au stăpînit acest pămînt — faraonii, regii persani, împăraţii romani, califii arabi, sultanii turci—ştiau că viaţa ţării, a oamenilor ei, este la cheremul Nilului. O revărsare de 7-8 metri însemna belşug; doi metri mai puţin — dezastru; doi metri mai mult — catastrofa inundaţiei pustiitoare. Mijloacele primitive pe care le aveau la îndemînă nu erau însă de ajuns ca să regleze uriaşul proces natural, să stăpînească colosala respiraţie a Nilului.

Azi, datorită sprijinului dat de popoarele care s-au eliberat definitiv de exploatare şi, în primul rînd, de ţara care a arătat omenirii drumul eliberării iar acum îi arată pe acel al viitorului ei de aur, al comunismului, vechiul Egipt, azi Republica Arabă Unită, are condiţii prielnice pentru a ataca sarcina ce păruse din totdeauna peste puterile omeneşti. Viitorul va arăta dacă aceste condiţii vor fi pînă la urmă folosite spre binele poporului. Fiindcă poporul o duce greu încă, foarte greu. Ca în urmă cu mii de ani, vezi pe malurile Nilului spinările încovoiate ale felahilor egipteni care în decursul mileniilor au suportat jugul tuturor năvălitorilor, care s-au contopit cu arabii preluîndu-le limba dar şi-au păstrat totuşi chipul lor caracteristic, cel de pe vechile picturi din El Fayum. Aidoma ca acum 5.000 de ani, acelaşi bivol învîrte la infinit piatra de moară sau vîrtejul unui puţ ca să reverse dintr-un burduf de piele puţină apă pentru minusculul petic de pămînt al felahului. Ei lucrează pămîntul cu aceeaşi săpăligă şi culeg rodul lui cu aceeaşi seceră pe care le vedem pe basoreliefurile din Hermopolis. Doar că cei vechi n-au ştiut ce înseamnă să stringi de dimineaţa pînă noaptea bumbacul cu degetele însîngerate de calicivul plin de ţepi.

Multe mai sînt încă învălmăşite în Egipt, vechiul se lasă greu despărţit de nou. Reformele importante, ca naţionalizarea marilor societăţi străine şi locale, precum şi a comerţului exterior, un început de reformă agrară, unele măsuri cu caracter social se împletesc cu lovituri date tocmai forţelor progresiste, celor care ar putea cel mai bine să asigure ducerea reformelor pînă la capăt.

Bătrînul Nil constată cu bucurie începutul unor schimbări de-a lungul malurilor sale. Iar dacă în această veche şi totuşi nouă ţară oamenii s-ar bucura de libertate în lupta ce o duc pentru propriul lor viitor, dacă li s-ar asigura condiţii mai bune de viaţă şi dacă s-ar crea garanţii că foştii stăpîni ai acestei ţări, colonialiştii, nu se vor mai întoarce sub nici o formă, bătrînul Nil s-ar putea declara pe deplin mulţumit înainte de a muri.

Căci e bătrîn Nilul, tare bătrîn. Apele sale se scurg încet de tot prin faţa Tebei faraonilor, a uriaşelor temple ale lui Amon Ra, zeul soarelui, din Karnak şi Luxor, ale mormintelor regale din Tel el Amarna, al palatului lui Ramses din Medinet Abu, prin faţa simbolului materializat al veşniciei, a piramidelor. E neînchipuit de adîncă prăpastia trecutului privită de aici, de pe malurile Nilului. Cînd Herodot discuta cu preotul egiptean printre coloanele acoperite cu hieroglife ale ruinelor unui templu teban, piramidele, sfinxul, hieroglifele aparţineau unei lumi demult apuse, unei civilizaţii despre care interlocutorul său nu-i mai putea spune nimic.

Şi de atunci au trecut alte două milenii şi jumătate. Egiptul cucerit de Alexandru cel Mare, Egiptul helenistic a devenit din nou făclia civilizaţiei mondiale iar strălucita Alexandria de la gurile lui, cu biblioteca şi şcolile sale celebre, a devenit cel mai mare centru de cultură al vremii. Trec alte veacuri şi pe cenuşa acestei biblioteci arse de năvălitori renaşte o nouă cultură — izvor de cunoştinţe pentru Europa medievală — cultura arabă. E veche şi dînsa. Peste cîţiva ani, Universitatea Al Azhar din Cairo, reşedinţa califatului Fatimizilor, va serba mileniul existenţei sale...

Cairo, ultima etapă a vieţii Nilului şi prag spre un viitor nou pentru poporul egiptean totodată, se pierde în depărtare. Nilul se tîrăşte spre mare, se împarte întîi în două apoi se destramă în zecile de braţe ale deltei. Pare un gigant prăbuşit care încearcă să atingă cu degetele răsfirate ale celor două mîini marea spre care a tins în neînchipuit de lungul şi anevoiosul drum al vieţii sale. Doar prin cele două degete mici ale palmelor sale desfăcute, prin canalele din margine, ale Damietei şi Rosetei, ce încadrează delta, se mai prelinge viaţa sa în mare. Ele sînt singurele vii în trupul său muribund. Bătrînul Nil poate în sfîrşit să moară liniştit că şi-a îndeplinit marea operă a vieţii sale, aceea a legăturii dintre inima Africii şi Europa. Împreună cu celelalte fluvii uriaşe care au servit de legătură popoarelor în sbuciumata istorie a omului pe acest pămînt, Nilul a binemeritat de la omenire.

Coperta noastră

Cel mai tînăr Artist al Poporului:

NICOLAE HERLEA

Coperta noastră îl înfăţişează pe baritonul Nicolae Herlea — cel mai tînăr Artist al Poporului din ţara noastră — în una din marile sale creaţii artistice: rolul contelui de Luna din opera „Trubadurul". Întors de curînd din Italia — unde a cîntat în cadrul Festivalului de vară de la Castello di Lombardia — el a adăugat încă o biruinţă la strălucitul său palmares de succese internaţionale: interpretarea dată lui Figaro din „Bărbierul din Sevilla" a fost unanim şi entuziast aplaudată de întreaga presă italiană. Citatul extras mai jos din ziarul „Giornale di Sicilia" este destul de elocvent: *„Pe scenă, Nicolae Herlea este de o dezinvoltură unică, de o măiestrie uluitoare, echilibrată la maximum...Vocea este aceea a unui astru al bel-canto-ului de primă calitate: caldă şi puternică, se ridică pînă la tonurile de tenor şi coboară pînă la frumoase sonorităţi joase".*

În stagiunea ce va începe în curînd îl vom putea vedea pe Herlea într-o nouă premieră: „Bal mascat" de Verdi, în care va interpreta rolul lui Renato.

Plevna — un centru turistic căutat.

La Plevna, azi

Corespondență
din R. P. Bulgaria
de Ivan IOVKOV

Ploaie artificială pe ogoarele din Yassen, raionul Plevna.

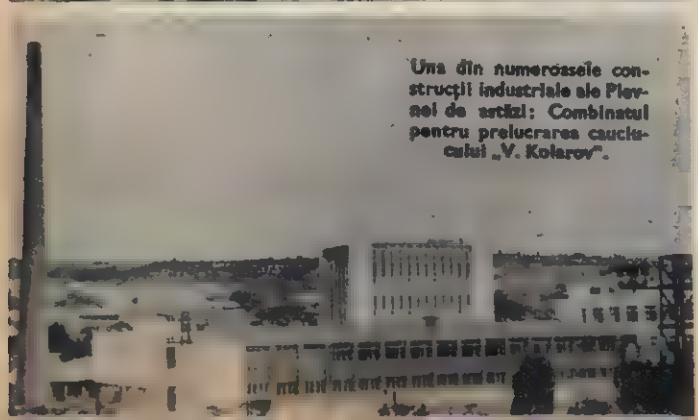

Una din numeroasele construcții industriale ale Plevnei de astăzi: Combinatul pentru prelucrarea cauciucului „V. Kolarov".

Cu prilejul celei de-a 18-a aniversări a eliberării Bulgariei de sub jugul fascist publicăm o corespondență primită de la revista „Naşa Rodina" din Sofia.

În muzeele din Plevna (în limba bulgară numită Pleven) mai stau și azi încremenite mortiere și tunuri care au bubuit cu 85 de ani în urmă, pe cîmpul de bătălie. Pe dîmburile învecinate, nu departe de cimitirul eroilor, se află monumente ridicate în cinstea ostașilor ruși și romîni căzuți la datorie.

Dar Plevna nu este numai un oraș al monumentelor și al muzeelor. În anii puterii populare s-au petrecut aici multe schimbări. Centru al unei văi bogate, cu o agricultură intensivă și cu o industrie dezvoltată, Plevna are în prezent numeroase fabrici: de zahăr, de cauciuc, de ciment, de țigări, de conserve etc.

Statul alocă pentru construcția de locuințe din acest oraș sume importante cu care se clădesc anual circa 1.200 de apartamente. Noile cartiere au schimbat cu desăvîrșire înfățișarea vechiului oraș.

Plevna nouă, cu o populație de 80 de mii de locuitori, are un teatru de stat, o orchestră simfonică, un teatru de păpuși, un teatru de operetă, un institut pedagogic, șase școli superioare, o școală de muzică.

În împrejurimi, un rîu cu ape repezi taie masivele stîncoase de calcar ce domină orașul și formează un defileu de o frumusețe de nedescris. Cîndva, pe malurile acestui rîu se înșirau zeci de mori de apă ce asigurau aprovizionarea cu făină a trupelor turcești. Astăzi aci se află un parc imens — unul din cele mai pitorești locuri de odihnă.

De-a lungul micului rîu a fost construit un întreg sistem de lacuri. În stîncile sfredelite au fost deschise cofetării și restaurante; s-au ridicat hoteluri în lunca plină de frumusețe, precum și ștranduri, stadioane și construcții sportive. Deosebit de original este restaurantul amenajat într-o peșteră care fusese locuită în antichitate.

Așa arată astăzi orașul istoric Plevna și împrejurimile lui — locuri care au intrat, prin luptele care s-au dat aici, în istoria a patru țări.

Mausoleul de la Griviţa, din apropiere de Plevna, ridicat în amintirea ostaşilor ruşi şi romîni căzuţi în războiul din 1877.

Taina tectitelor

Pe la sfîrşitul veacului al XVIII-lea apărea în Boemia o lucrare în care se vorbea despre nişte pietre neobişnuite, ce păreau cioburi de sticlă de culoare neagră sau verde închis. Cu aproape o jumătate de secol mai tîrziu, în timp ce călătorea pe bordul vasului „Beagle", Charles Darwin descoperea în insula Tasmania o serie de fragmente asemănătoare.

Şi lui Darwin şi altora aceste bucăţele de „sticlă" le-au trezit un interes profund.

Curînd, „cioburile" misterioase fură descoperite şi în Indochina, Indonezia, Sahara, Australia, Filipine, S.U.A. şi, după locul respectiv, au primit numele de australite, indosinite, vltavite (după fluviul Vltava din Cehoslovacia) etc. În ţara noastră nu s-au descoperit tectite.

Băştinaşii din Polinezia le cunoşteau de multă vreme şi le atribuiau puteri supranaturale. Ei le-au numit fie „trimişi ai cerului", fie „globuri ale soarelui", fie „pietre ale cerului". În Boemia ele au devenit materii prime pentru diverse bijuterii, iar în Texas au fost luate drept... diamante negre.

Oamenii de ştiinţă au dat acestor pietre un nume generic: tectite, de la cuvîntul grec „tectos", „topitură".

Tectitele au de obicei o formă sferică, asemănătoare cu o picătură îngheţată, alteori se aseamănă cu un disc. De aceea, iniţial s-a crezut că ele sînt fragmente de lavă sau „stropi" din sticla produsă în antichitate.

Studiile au arătat că nu sînt nici una, nici alta: pe baza legilor balisticii şi aerodinamicii s-a dovedit că tectitele au căpătat această formă în urma unui zbor îndelungat. Cu ajutorul izotopilor radioactivi s-a constatat însă că vîrsta lor, cît şi timpul petrecut în zbor variază considerabil de la caz la caz. Tectitele din America de Nord s-au format acum 30.000.000 de ani; cele din Cehoslovacia sînt cu 20.000.000 de ani mai tinere, iar altele au împlinit „abia" cîteva sute de mii de ani. Cu toate acestea ele nu sînt atît de vîrstnice ca rocile terestre, care numără sute de milioane şi chiar miliarde de ani.

Mai trebuie oare arătat că zboruri atît de îndelungate nu puteau fi săvîrşite decît în spaţiul cosmic? Legendele aveau, aşadar, un miez de adevăr: tectitele sînt pietre venite din „cer".

După părerea unor oameni de ştiinţă, rocile altor planete din care au provenit tectitele au fost supuse iniţial unor temperaturi foarte ridicate, care le-a adus într-o stare vîscoasă; apoi, în timpul zborului cosmic, ele s-au răcit. Spre sfîrşitul călătoriei lor interplanetare s-au încălzit din nou, iar suprafaţa lor s-a topit parţial, a doua oară. În fine, căzînd pe Pămînt, au fost acoperite de depunerile geologice care s-au format ulterior.

Prin aspectul lor tectitele nu seamănă cu nici un mineral de pe Pămînt, dar prezintă unele tangenţe cu meteoriţii.

Dacă structura tectitelor nu mai constituie astăzi o taină, originea lor, felul în care s-au format constituie încă o interesantă enigmă. În această privinţă există mai multe ipoteze. Se afirmă astfel că tectitele ar fi o clasă de meteoriţi sticloşi, daţi pe suprafaţa unor planete dispărute. Unii savanţi presupun că tectitele ar fi fragmente topite de rocă din suprafaţa Lunii, formate în urma ciocnirii satelitului nostru natural cu meteoriţi giganţi. În sfîrşit, s-a emis ipoteza că tectitele ar fi bucăţi de rocă terestră, rezultate în urma căderii unor meteoriţi pe planeta noastră.

Dintre toate ipotezele cea mai veridică pare a fi aceea cu privire la proveniența tectitelor de pe suprafaţa unor planete dispărute. Fără îndoială că cercetarea Cosmosului va ridica şi vălul de taină ce înconjoară deocamdată aceste misterioase „pietre ale cerului".

Dan LĂZĂRESCU

NOUTĂŢI ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE

UN MICROSCOP CARE CÎNTĂREŞTE 20 gr

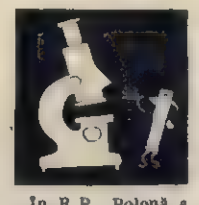

În R.P. Polonă a fost începută fabricarea unor microscoape în miniatură. Aceste aparate seamănă ca aspect cu nişte stilouri şi cîntăresc numai 20 gr. E drept că ele nu pot mări mai mult decît de 32 de ori, ceea ce restrînge oarecum domeniul lor de folosire. Microscoapele miniaturale vor fi totuşi de mare utilitate în controlul calităţii prelucrării suprafeţelor diverselor piese industriale, în cercetarea suprafeţei pieselor turnate, precum şi în agricultură.

BATERII... CU BACTERII

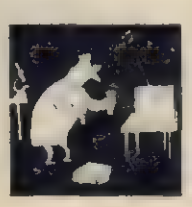

Transformarea unei forme de energie în alta este realizată cu mare uşurinţă şi cu un randament foarte înalt de fiinţele vii. După cum se ştie, plantele se dezvoltă transformînd energia luminoasă în energie chimică.

Bacteriile folosesc procedee analoage, unele producînd chiar... electricitate pe baza energiei luminoase. De pildă, bacteria sulfului, bacterium chromatium, face să ţîşnească din cisteină (aminoacid prezent în această bacterie) un curent de electroni.

Recent firma americană „Magna Products" a construit o pilă experimentală cu bacterii, suficient de puternică, se spune, pentru a alimenta aparate de radio, lămpi pentru semnale maritime şi alte aparate electrice.

HIDROCENTRALĂ ACŢIONATĂ DE MAREE

Mareele, rezultat al atracţiei exercitate de Lună şi Soare asupra mărilor şi oceanelor, vor pune în mişcare turbinele unei hidrocentrale neobişnuite. La institutul „Ghidroenergoproekt" din U.R.S.S. a fost realizat proiectul primei hidrocentrale electrice experimentale sovietice puse în mişcare de maree. Aceasta va fi situată pe malul Mării Barenţ, unde fluxul atinge o înălţime de 7 metri.

Lucrările vor începe în scurt timp într-un golf în apropiere de Murmansk.

„LIPIREA" ORGANELOR

Un grup de chirurgi japonezi în frunte cu dr. Seidzi Kimoto au creat o metodă de „lipire" a tăieturilor practicate pe organele interne ale animalelor... S-au făcut cu succes operaţii de „lipire" a esofagului, intestinelor, vaselor sanguine, folosindu-se un clei polimeric cu priză rapidă, care se sterilizează uşor şi nu este dăunător. După cîteva săptămîni, pelicula de clei se resoarbe.

Pînă în prezent experienţele s-au efectuat numai pe cîini şi iepuri de casă, dar scopul lor este, evident, de a simplifica şi accelera operaţiile pe om.

Pe platouri

POVESTIRI DIN ZILELE NOASTRE

Pentru cineaşti, luna august nu a fost destinată concediului. Echipele de filmare aflate în producţie profită de obicei de sezonul călduros pentru filmările în exterior — cu mult mai nesigure toamna sau primăvara. Pătrunzînd în aceste zile în studioul de la Buftea se întîmplă să vezi totuşi platouri goale. O echipă se află în deplasare tocmai în mijlocul Bărăganului, o alta filmează la gospodăriile agricole colective din Dobrogea, altele s-au deplasat în Ardeal sau în inima văii Jiului care retrăieşte — sub lumina reflectoarelor — dramaticele evenimente ale grevei din 1929.

Adevărata varietate ţi se înfăţişează însă abia după citirea scenariilor sau vizionarea materialelor filmate. De la comedii de actualitate la drame istorice, de la conflictele născute în realitatea zilelor noastre la cele generate de anii războiului şi ai luptei antifasciste gama tematicii include multe din domeniile care pot interesa pe spectatorul contemporan; dar preocuparea principală a cineaştilor se centrează în jurul problematicii de actualitate, care rămîne „piatra de încercare" a regizorilor, operatorilor sau actorilor şi totodată domeniul în care se lucrează cel mai pasionat, în care se încearcă experienţele cele mai diferite...

CÎND BĂRĂGANUL DEVINE EROU

Filmul „Undeva în Bărăgan", pe care-l realizează regizorul Gheorghe Naghi (autor al mai multor filme inspirate din Caragiale), îşi desfăşoară acţiunea printre colectivişti şi zootehnicieni; nu lipsesc din această povestire a scriitorilor Fănuş Neagu şi Vintilă Ornaru pasionatele dispute în legătură cu dezvoltarea gospodăriilor noastre colective. Nu lipseşte nici povestea de dragoste înfiripată între un tînăr zootehnician şi colectivista Maria Serea, poveste care se desfăşoară sub semnul luptei îndîrjite între nou şi vechi.

Adevăratul personaj central al acestei creaţii cinematografice, aflate încă în stadiul iniţial al realizării ei, este însuşi Bărăganul. Imensul grînar al ţării noastre, cu lanurile aurii fără haturi care unduiesc în bătaia vîntului, nu va rămîne un simplu decor; dragostea pentru pămîntul aspru dar generos cu cuceritorii lui străbate ca un fir destinele personale şi reuşeşte în cele din urmă să înfrîngă rezistenţa celor care, în frunte cu tînărul Luş, nu întrevedeau la început complexitatea şi importanţa acţiunilor destinate propăşirii agriculturii. „Undeva în Bărăgan" îşi propune să redea cu simplitate viaţa tumultuoasă a unuia din satele aflate în imensitatea cîmpiei. De pe acum, deşi filmările de-abia au început, elicopterul a planat deasupra lanurilor de grîu şi porumb dînd posibilitate operatorului Ovidiu Gologan să cuprindă în spaţiul peliculei peisajul nesfîrşit al ogoarelor înfrăţite. Foarte curînd, rolurile interpretate de artiştii poporului George Calboreanu şi Vasiliu Birlic vor începe să se contureze. Se vor filma dinamicele cavalcade, vor prinde viaţă chipurile luminoase ale lui Anton Vişan şi celorlalţi eroi ai povestirii... Iar peste cîteva luni se vor întîlni în cabinele de montaj secvenţele închegate care vor înfăţişa pentru prima oară în cinematografia noastră una din etapele principale ale procesului de întărire şi dezvoltare ale satului colectivist...

ŞI TOTUŞI POVESTIREA NU E TRAGICĂ

Un comunist rănit grav în anii ilegalităţii rămîne însă în viaţă mulţi ani după aceea, dăruindu-şi neprecupeţit forţele sale vieţii noastre noi; iată cazul pe care-l redau în scenariul lor Dumitru Carabăţ şi Mircea Mohor. Soarta unui om care se ştie condamnat la moarte, conştient de inevitabilitatea sfîrşitului necruţător, care pînă în ultima clipă doreşte să insufle în jurul lui dragostea de viaţă, respectul pentru demnitatea oamenilor, pare a prilejui o povestire tragică. Şi totuşi filmul, la care lucrează în prezent regizorul Andrei Blaier şi operatorul Alexandru Întorsureanu, este plin de imagini luminoase şi tonice. Pînă la urmă comunistul Matei moare, dar moartea lui coincide cu momentul în care cei cîţiva oameni din jurul lui şi-au regăsit încrederea în ei înşişi, au înţeles ţelurile vieţii lor. Firesc, fericirea acestora nu face să pălească durerea în faţa dramaticului sfîrşit al lui Matei. Dar ei vor putea spune întotdeauna cu mîndrie şi căldură: „A fost prietenul meu". De altfel, acesta e şi titlul filmului care va prilejui, de bună seamă, spectatorilor analizarea unor sensuri mai adînci ale vieţii, pe care eşti dispus uneori să le treci cu vederea în iureşul traiului de fiecare zi. „A fost prietenul meu" îşi propune să fie un film simplu, cotidian, luminat însă de o filozofie complexă şi pasionată. Platoul nr. 1 de la Buftea înregistrează în prezent, rînd pe rînd, scenele interpretate de Nicolae Sireteanu (Matei) alături de Ştefan Ciubotăraşu, Victor Rebengiuc, Flavia Buref, Şt. Mihăilescu Brăila etc., precum şi de o nouă revelaţie actoricească în vîrstă de 10 ani, Silvian Simion.

CE SE ÎNTÎMPLĂ SUB CUPOLA ALBASTRĂ

La prima vedere filmul „Sub cupola albastră", terminat de curînd de regizorul Gheorghe Tobias, înfăţişează — în momente inedit filmate — măiestria artiştilor de circ. Faptul că printre aceştia rolul principal îl deţine un artist... patruped pare a fi doar un mijloc mai original. Dar dincolo de feeria acrobaţilor, jonglerilor şi clovnilor scenariul lui Alexandru Struţeanu şi Gheorghe Tobias abordează o problemă de vădită însemnătate: încrederea în oameni şi în forţele proprii, realizarea socială şi profesională în ciuda tuturor greutăţilor şi înfrîngerilor de moment. Realizatorii nu s-au mărginit însă la o fabulă filmată. „Sub cupola albastră" redă, cu mijloacele sale proprii, un crîmpei din viaţa plină de farmec care clocoteşte în jurul nostru.

★

În Bărăgan, în locuinţa comunistului Matei sau în noua sală a circului bucureştean facem cunoştinţă — prin mijloace cinematografice diferite — cu cîteva din realităţile noastre contemporane. Dacă ne mai amintim că regizorul Andrei Călăraşu termină acum o comedie din viaţa brutarilor şi a început o alta, a cărei acţiune se petrece printre studenţii veniţi în concediu la mare, dacă vedem filmul de curînd terminat al regizorilor Gabriel Barta şi Mihai Bucur închinat muncii de pe şantiere (după un scenariu de N. Ţic şi Radu Cosaşu) şi dacă ţinem seama că toate acestea reprezintă doar o parte a producţiei anuale a studiourilor noastre ne putem da încă o dată seama ce bogată sursă de inspiraţie este pentru arta cinematografică tumultuoasa noastră viaţă contemporană.

I. HRISTEA

① *Oare între Tudor (Victor Rebengiuc) şi Irina (Mariela Petrescu) se va naşte o iubire adevărată? (Scenă din filmul „A fost prietenul meu").*

② *Matei (N. Sireteanu) şi Balaurul (Şt. Ciubotăraşu) au fost deranjaţi din partida de şah de intervenţia micuţei Nora (Călina Pandele). Scenă din filmul „A fost prietenul meu".*

③ *Florentina Mosora, Puiu Călinescu şi cîţelul Michi, într-o scenă din filmul „Sub cupola albastră".*

④ *Comicul Ţăndărică nu-şi încetează poznele nici în antract.*

E BINE SĂ ȘTIM

Educație pentru toate vîrstele

COPIII S-AU FĂCUT MARI

Da, prietene! Timpul trece. Nici nu ți-ai dat seama cînd au zburat cei doisprezece ani ai fiului tău. Și într-o bună zi constați că ai lîngă tine un băiat înălțuț, a cărui creștere seamănă cu un șir de explozii.

Te uiți bine la el și-l vezi deosebit de copilul pe care l-ai cunoscut. Ai impresia că nu numai hainele, ci și corpul i-a devenit prea strîmt pentru a cuprinde forța ce clocotește în el și că, ieșit din lumea bine orînduită a copilăriei, își caută cu perseverență un loc în realitatea înconjurătoare. Într-un cuvînt: băiatul tău a devenit preadolescent.

Îți spui că trebuie să-l cunoști cît mai bine și te străduiești s-o faci. Dar abia ți-ai conturat o impresie și renunți la ea. Ai de-a face cu o personalitate în plină efervescență care, pe măsură ce înaintează în cunoașterea lumii, își adaugă la portretul său moral noi și noi trăsături ce par uneori paradoxale.

A devenit mai independent față de cei din jur și totuși îi caută pe oameni cum n-a făcut-o niciodată pînă atunci. Nu-i mai plac toate materiile școlare în aceeași măsură, dar în același timp îl interesează nespus de multe lucruri și-i găsim în cercuri de literatură, biologie, istorie, tehnică, adeseori în mai multe o dată. Citește cu sete, căutînd în cărți răspunsuri la o infinitate de probleme. Îi place să discute, și cînd îl asculți îți spui înfiorat de fericire că fiul tău gîndește ca un om matur: raționează, demonstrează, argumentează. Ca peste o clipă să descoperi cît de mult a rămas încă al copilăriei: argumentele lui se sprijină pe fapte izolate, logica are încă un caracter prea afectiv, nu izbutește să alcătuiască o sinteză și-și socotește propria experiență de viață ca supremul izvor al cunoașterii. Se pripește în afirmații, îl atrage aspectul exterior al lucrurilor și nu profunzimea lor.

Și, totuși, în ciuda acestor rămășițe ale copilăriei, înfățișarea lui seamănă din ce în ce mai bine cu a unui adult. El este acum în mod constant un om al societății noastre, care știe să dea acțiunilor sale un scop social. Adună faptele mari, îndeosebi victoriile în muncă și creațiile deosebite ale eroilor științei și tehnicii, și dorește fierbinte să le imite. Este exigent cu alții și cu sine. Această exigență nu face însă cu neputință existența unei îngăduințe exagerate față de propriile sale îndatoriri. Fiul tău n-a descoperit încă taina echilibrului în relațiile cu oamenii și cu realitatea înconjurătoare.

Respectă prietenia și-i cere mult: sinceritate, încredere, cinste. Își admiră sincer prietenii cînd aceștia își cuceresc un loc în stima lui. Dar uneori fetișizarea prieteniei îl face să piardă calea cea dreaptă cînd prietenul nu este al vremii și moralei noastre.

Fiul tău se află într-o perioadă de căutare intensă și inconsecvențele sale aparțin acestei perioade de cercetare a vieții. Prezența părinților săi, mai necesară ca oricînd, este primită cu dragoste și bucurie dacă va fi sprijin și nu tutelă, înțelegere și nu asuprire. *Exigență și respect față de căutările preadolescentului!* Iată formula autorității pe care el o acceptă cel mai ușor. Prietene sau prietenă, fii alături de fiul tău zi de zi, ajută-l să pătrundă cît mai temeinic în minunata noastră lume, răspunde la întrebările sale, lămurește-i îndoielile, învață-l să cîntărească aspectele realității cu ajutorul valorilor morale comuniste și vei avea satisfacția de a fi dat lumii pe care o iubești un om.

Ion ALEXANDRU

Colțul cosmeticienei

DUPĂ VACANȚĂ

Frumoasa culoare arămie pe care am dobîndit-o în timpul verii poate să ascundă de multe ori o piele uscată și chiar deshidratată de razele puternice ale soarelui. De aceea, o dată cu revenirea din concediu, trebuie să luăm o serie de măsuri menite să asigure supleța tenului. În primul rînd, sînt absolut necesare loțiunile și cremele bogate în apă. Recomandăm în acest sens sucul de castraveți, un produs foarte hidratant (despre el am vorbit într-unul din articolele trecute). După ce tenul a fost șters cu loțiunea mai sus-menționată, se aplică o cremă hrănitoare, Nutrin de exemplu.

O altă neplăcere pe care o constatăm la sfîrșitul sezonului de vară este apariția punctelor negre și dilatarea porilor; aceste neajunsuri, care se ivesc atît pe tenul gras cît și pe cel uscat, se datorează abuzului de uleiuri și de creme antisolare. În acest caz, se impune o baie de aburi cu mușcel, tei sau floare de nalbă, timp de 5-6 minute, după care extragem punctele negre (pentru această operație îmbrăcăm cele două degete arătătoare într-o față de tifon sterilizat). Dezinfectăm apoi obrazul cu alcool de 70°, 1% camforat.

Tenul gras poate fi zilnic tamponat cu suc de roșii ori de piersici sau cu o loțiune ușor astringentă cum sînt loțiunile „Flora", „Lara".

O surpriză mai neplăcută poate să apară o dată cu dispariția bronzării: dilatarea vaselor capilare din cauza căldurii poate însemna ivirea cuperozei. Pentru decongestionare se recomandă comprese cu infuzii de tei, nalbă sau mușcel; la 100 gr infuzie adăugăm 1 gr extract de hamamelis. Se indică de asemenea măștile preparate din sucuri de legume și fructe (despre rețetele de acest fel și modul lor de întrebuințare am vorbit într-unul din articolele noastre trecute).

Georgeta MĂLIN

CĂSĂTORIA LA INDIENI

La triburile „piei-roșii" din regiunile de șes nu există o ceremonie propriu-zisă a căsătoriei. Tînărul războinic, cînd își dădea seama că o tînără îi place, începea să-i „facă curte" pe furiș. Pentru a evita privirile celor curioși, tinerii îndrăgostiți se ascundeau fiecare sub o largă învelitoare (din piele de bizon, de obicei), cu care își acopereau pînă și capul, ca într-o glugă.

Ei se întîlneau, astfel îmbrăcați, cel mai adesea pe malul unui rîu — care reprezenta un loc simbolic — și își șopteau, fără martori, tot ceea ce aveau să-și spună. Un timp aceste întîlniri se repetau. Acest timp reprezenta, oarecum, perioada dinaintea logodnei...

Apoi, într-o bună zi, tînăra își descoperea brusc capul și, după obiceiul tribului respectiv, își arăta obrajii tatuați într-un desen de culoare roșie (Owahas), părul împletit în cozi (Hopis) sau fruntea încinsă cu o panglică (Chikasaws) etc. Prin aceasta ea arăta că logodnicul era acceptat și că nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să-i ceară oficial mîna, adresîndu-se tatălui ei sau mamei.

Veșnica învelitoare avea și în aceste condiții rolul ei bine statornicit: sub faldurile ei, tinerii își dădeau cu tandrețe primul sărut...

FRUCTE

ORIZONTAL: 1) Păr! — Fructe... radiofonice! 2) Zeița care a aruncat un măr de aur (mit.) — Unul din cei mai răspîndiți pomi fructiferi din țara noastră — Tocit. 3) Brînză — Animale... de buzunar! — Autorul romanului „Pămîntul fructelor de aur". 4) Cu peri... țepoși! — Plantă numită și „poama vulpii" sau „mărul lupului". 5) Patruped nordic — Particulă a viitorului — Calm (fig.). 6) Fruct din repertoriul... muzical — „Mărul de lîngă...", volum de versuri de Mihai Beniuc. 7) Teze! — Mărul lui îți stă în gît! — Pasăre numită și „alunar" sau „nucar". 8) Cireașă pentru o dulceață specială — Viță sălbatică cu struguri mărunți și acri — Simburi de agrișă! 9) Afluent al Ebrului — De florile mărului (pl.). 10) Un soi de palmier care produce fructe mici și gustoase — Orășel în Portugalia. 11) A luci, reflectînd lumina multicoloră — Producătoare de struguri (pl.) — Țărm. 12) Ținut în Maramureș — Salcîm (trans.) — Cînd încep a se coace fructele. 13) Plantă ierboasă cu fructe mici, roșii și foarte gustoase — Fruct pufos cu sîmbure pietros.

VERTICAL: 1) Plantă numită în farmacie „fructus carvi", cu proprietăți asemănătoare anasonului — Moț la păr (pop.). 2) Să trăiți, să-mbătrîniți, ca merii, ca perii, în mijlocul verii — Tentație fructiferă pentru moș Martin. 3) Fruct din livada lui... Cehov — Boabă verde din grădină, acră și cu sîmburi plină. 4) Ion Struguri — Portocal. 5) Fructieră naturală! — Istria! 6) Riuri — „...Nucului", nuvelă de Remus Luca — Ilie Livadaru — Cepe! 7) Zbîrciturâ — Autorul tablourilor „După fragi", „După mure", „Pepene roșu", „La masă în livadă", „Struguri de Dealul Mare" etc. — Între dealuri. 8) În aburi! — Riu în U.R.S.S. (Siberia) — Se compară adesea cu fragile (dim. pl.). 9) Publicații anuale — Fructe tomnatice. 10) Arbust fructifer din regiunile mediteraneene — Post-scriptum. 11) Lucrări la vița de vie, fasole etc. — Fructe citrice. 12) Legătură — A alimenta — Arma cu care Wilhelm Tell a țintit mărul așezat pe capul fiului său. 13) Subtitlul piesei „Vulpea și strugurii" de Guilherme Figueiredo — Precede cireșarul — Plantă acvatică.

DICȚIONAR la îndemînă: ASS, EGA, RUNA.

Dezlegarea jocului „D-ALE CIRCULAȚIEI", apărut în nr. 35

ORIZONTAL: 1) Stradă — Copac. 2) Trotuare — Eva. 3) Rodaj — Oaidă. 4) Al — Semafoare. 5) Bec — Vota — Lix. 6) Aluniță — Leac. 7) Tb — Ano — Au — Tu. 8) Esr — Ocolit — R. 9) Suc — Rue — Pas. 10) A — Taloane — Ri. 11) Trăpaș — Etape.

MORȚI... DE CIRCUMSTANȚĂ

Orașul Perth, situat în vestul Australiei, se numără printre localitățile cu multe victime ale circulației. Un grup de o sută de studenți ai universității din Perth au recurs într-una din zile la o măsură ciudată: în plină zi el s-au trîntit în mijlocul străzii făcînd, cum s-ar zice, pe morții... pe asfalt. În felul acesta ei lansează un soi de „memento mori", nădăjduind că numărul de accidente se va reduce.

4 ZILE ȘI 4 NOPȚI PE SÎRMĂ...

La vîrsta de numai 20 de ani suedezul Rune Olsson din orașul Morgongava este deținătorul unui „record" pe care — de ce n-am spune-o? — va fi greu să-l mai bată cineva: 101 ore și 25 minute pe... sîrmă. De notat că înaintea lui Olsson recordul la această „probă" era de „numai" 100 ore și 25 minute și era deținut simultan de compatriotul său Allan Lundberg și de germanul Richard Schneider...

UNICĂ ÎN FELUL EI...

Imensul teritoriu al Chinei este presărat din belșug cu pagode — multe dintre ele adevărate monumente de artă. Există însă un exemplar unic în felul lui, e vorba de pagoda din districtul Yingsien, provincia Șansi, care, în afara fundației și a parterului, *este construită în întregime din lemn*. Ea a fost ridicată în anul 1056, are 5 etaje și înălțimea de 66 metri, fiind în același timp foarte încăpătoare: numai primul etaj poate primi 1.000 persoane. Deși are o vechime de peste 9 veacuri, pagoda din Yingsien își menține soliditatea inițială datorită pe de o parte soluției cu care a fost impregnat lemnul, iar pe de alta priceperii și artei desăvîrșite a celor ce au durat-o.

CARTE

Vasile Rebreanu: „CASA"

Cum va fi arătat casa chiaburului Iroftei Udilă, din romanul tînărului scriitor clujean Vasile Rebreanu?

Sînt amănunte pe care nu le afli în carte, autorul lăsîndu-ţi libertatea de a reconstitui tu însuţi, cu imaginaţia, înfăţişarea sumbră a acelei case înăuntrul căreia Isaia, ginerele bătrînului Udilă, simte necontenit o senzaţie de răceală. Ţi se pare, după ce ai citit romanul, că vezi alevea această casă împrejmuită cu ziduri înalte pentru ca trecătorul să nu poată pătrunde nici cu privirea în bătătura lui Udilă, care este *a lui*, numai a lui; ai impresia că ai trecut tu însuţi pragul odăilor, că aerul apăsător şi stătut dinăuntru te-a făcut să-ţi opreşti răsuflarea, că ai privit îngrămădeala de lucruri stivuite, de-a valma, pînă sus, în tavan, cu sentimentul că ai nimerit într-o carceră...

În această carceră, în care s-a cuibărit atmosfera fetidă şi asfixiantă a individualismului chiaburesc, meschinul spirit de proprietate, gata să acapareze şi să devore, a nimerit, purtat de o ambiţioasă sete de căpătuială, Isaia Ioţa, fiul unor ţărani săraci.

Mirajul ademenitor al înavuţirii pe seama „iugărelor" lui Iroftei este strălucitor numai la suprafaţă. În jurul lui Isaia palpită o viaţă proaspătă, consătenii lui, uniţi în gospodăria colectivă, deprind să-şi rînduiască altfel *casa* şi traiul de toate zilele, iar eroul nostru încearcă, dureros, drama însingurării.

Dar el nu va rămîne izolat de cei lîngă care ar fi trebuit să se găsească de mult, alegînd pînă la urmă drumul gospodăriei colective.

Drama lui Isaia Ioţa ocupă un loc central în romanul lui Vasile Rebreanu, dar nu singurul. Acţiunea romanului, care se petrece în urmă cu 3-4 ani, cuprinde mai multe planuri. Autorul încearcă să ne introducă în frămîntările unei gospodării colective care luptă pentru consolidarea sa economico-organizatorică şi ne face cunoştinţă cu numeroase personaje din mediul sătesc, ale căror acţiuni gravitează în jurul problemelor gospodăriei. Toate acestea ne sînt înfăţişate cu un condei inspirat şi într-o limbă plastică şi suculentă.

Dar, aşa cum a arătat critica în comentariile de pînă acum asupra acestui roman, latura cea mai izbutită a cărţii o reprezintă drama lui Isaia Ioţa.

Problemele esenţiale pe care le ridică şi le rezolvă colectiviştii în zilele noastre, înfăţişate prin oameni şi prin faptele lor, au rămas, deocamdată, în afara atenţiei scriitorului.

Am spus *deocamdată*, fiindcă romanul nu este încă terminat şi ar putea desfăşura în capitolele următoare un material de viaţă mai amplu, care să facă din această carte o frescă mai completă a satului ardelean colectivizat.

Boris BUZILĂ

DISC

Înregistrarea simfoniilor lui Ludwig van Beethoven în interpretarea Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu", sub bagheta maestrului George Georgescu, reprezintă una din cele mai interesante şi valoroase iniţiative ale casei de discuri „Electrecord". Pînă în prezent au apărut primele trei discuri din această serie (ECE-080, ECE-084, ECE-085, turaţie 33, format mare, de 30 cm) cuprinzînd: „Simfonia nr. 5 în do minor, op. 67", „Simfonia nr. 6 (Pastorala) în fa major, op. 68", „Simfonia nr. 3 (Eroica) în mi bemol major, op. 55" şi, în completarea celei de-a doua feţe a discului care cuprinde simfonia „Destinului", „Uvertura Coriolan, op. 62".

Cunoscut şi apreciat pretutindeni ca interpret desăvîrşit al simfoniilor lui Beethoven, dirijorul George Georgescu, Artist al Poporului, este considerat drept unul dintre cei mai mari conducători de orchestră contemporani. Arta dirijorală a maestrului George Georgescu cunoaşte cu prilejul acestor imprimări posibilitatea fructificării depline a unui întreg festival beethovenian. De aceea iubitorul de discuri va trebui să acorde acestei colecţii un loc central în rafturile unei discoteci de calitate.

Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu" se dovedeşte a fi, pe parcursul acestor remarcabile înregistrări, mai mult decît o însoţitoare fidelă a conducătorului orchestrei, reuşind să creeze momente de intensă dramatism muzical, de infinită poezie, într-un elan pe care arta genialului compozitor îl solicită de la fiecare participant al colectivului.

Conştienţi de valoarea acestor imprimări, grupul de ingineri de sunet şi de tehnicieni ai aparatului de producţie de la „Electrecord" au realizat o captare a sunetului în condiţii de maximă acurateţă acustică. Masa plastică folosită pentru turnarea discurilor este fără reproş, avînd o granulaţie extrem de fină, ceea ce permite o audiţie fără paraziţi.

Înfăţişarea elegantă şi îngrijită a mapelor care adăpostesc preţioasele discuri, fericita idee de a-l înfăţişa pe dirijor prin fotografii realizate în momentele cheie ale actului dirijoral contribuie în parte la dorinţa oricărui discofil de a dobîndi toate discurile din această serie. Prezentarea competentă şi documentată, scrisă publicistic şi captivant, aparţinînd muzicologului Eugen Pricope, autor al unei monografii despre Ludwig van Beethoven, aduce informaţii de valoare pentru cunoaşterea lucrărilor respective. Aşteptăm cu nerăbdare şi apariţia celorlalte discuri din această atît de preţioasă colecţie.

LA DRUM!

Cărări puțin umblate în jurul Omului

Bucșoiul și valea Mălăiești.

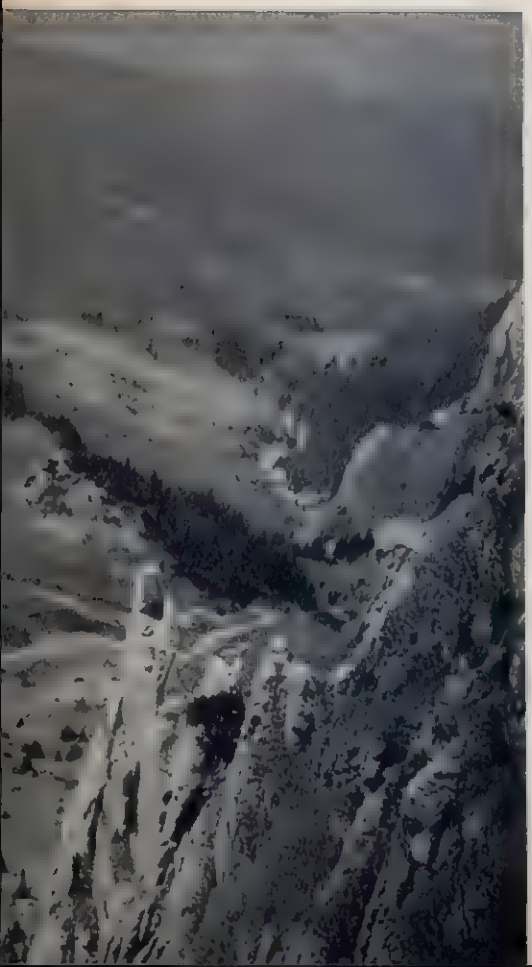

Vedere spre valea Gaura.

În general este bine, cînd facem o excursie, să mergem pe drumuri marcate. Uneori însă, însoțiți de o călăuză sau după o informare competentă, putem a ne încumeta să părăsim, în unele locuri, marcajul și să ne avîntăm pe plaiuri mai puțin umblate. Dacă vă aflați pe Omul și aveți timp cîteva ore, iată un asemenea traseu care vă va da multă satisfacție.

Se pornește de la vîrful Omul pe poteca ce duce spre gura hornului Mălăiești. Chiar din dreptul hornului se coboară în stînga pe marcajul cruce roșie spre valea Gaura, ajungînd pînă la bordeiul ciobanilor. De acolo se merge pe curba de nivel în dreapta, ajungînd la Moara Dracilor, numită astfel pentru că în timpul iernii, din cauza viscolelor puternice, zăpada este vînturată dintr-un colț în celălalt.

De aici drumețul are o priveliște minunată spre masivul Doamnelor, Guțanul, valea Simonului. După ce va fi admirat îndeajuns peisajul, el va părăsi curba de nivel și se va urca printre colți pe muntele Ciobotea, pînă cînd va ajunge la drumul marcat cu triunghi galben, drum care spre stînga duce spre Bran. Drumețul însă va merge spre dreapta și sus, pe platoul Țigăneștilor, va întîlni marcajul linie roșie, care, tot spre stînga, merge pe culmea Țigăneștilor și duce peste Clincea spre poarta Bran. De aici, de pe culmea Țigăneștilor, se deschide o vedere neînchipuit de frumoasă asupra Pietrei Craiului și satelor brănene, asupra văii Țigăneștilor și Mălăieștilor, iar Bucșoiul se vede în toată măreția lui. Adesea se pot vedea capre negre păscînd și jucîndu-se pe tăpșane.

După un scurt popas, urmînd marcajul linie roșie, se face cale întoarsă spre Omul trecînd din nou pe deasupra hornurilor Mălăieștilor.

Traseul e ușor, se poate face în 3 - 4 ore.

Constantin PĂDUREANU
Fotografii de E. IAROVICI

Cutreierînd țara

● *În urmă cu trei-patru sute de ani în valea Prahovei nu erau decît păduri seculare, rar străbătute de om. Prin 1700, în afară de o mînăstire fortificată existau aici doar cîteva așezări țărănești. Ceva mai tîrziu, prin dezvoltarea acestor așezări, s-a format comuna Podul Neagului, care se întindea din Breaza pînă în Predeal. Pe acea vreme singura cale principală de comunicație era un drumeag care șerpuia de-a lungul apei Prahovei, iar ca unic mijloc de transport era folosit calul. Linia de cale ferată Ploiești-Predeal a fost construită între anii 1875-1879.*

● *Drapelul Unirii, monede din vremea cînd Capitala țării era la Cîmpulung, primul brăzdar de fier din epoca dacilor, machetele unor noi construcții locale — iată numai cîteva din cele peste 8.000 de exponate ale Muzeului raional din Cîmpulung-Muscel, deschis zilnic pentru turiștii care vizitează orașul.*

● *Lacul Sărat (la 3,5 km de Brăila) are forma unui corn de vînătoare lung de 2 km și lat de 200-300 metri. Adîncimea lacului nu trece de un metru nici măcar în timpul ploilor. În schimb are o faună și o floră foarte bogată (protozoare și alge) care contribuie la formarea unui renumit nămol indicat în tratarea mai multor afecțiuni.*

● *Turiștii care străbat drumurile Argeșului fac de obicei un popas și la Nămăești. Aici, printre livezile de pruni, se află Casa-memorială „George Topîrceanu". Vizitatorii au prilejul de a cunoaște casa în care a trăit un timp autorul „Parodiilor originale", numeroase manuscrise și obiecte personale ale poetului, documente ale vremii etc.*

● *Vizitatorii orașului Constanța nu trebuie să ocolească o interesantă clădire din secolul trecut: un palat construit în stil maur și situat pe vîrful unei stînci la malul mării. (Se ajunge aici străbătînd strada Roza Luxemburg). Fațada este în stil arab, iar interiorul admirabil decorat în stilul palatelor din Alger, Beyruth, Damasc sau Istambul. În această clădire se află instalată Casa regională a creației populare din Dobrogea.*

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Traducerea automată

„Am dori să știm cum se realizează traducerile automate din diferite limbi".

Ioan BOLOGA și Ioan PAȘCALU, muncitori — Hunedoara

Răspunde prof. univ. EDMOND NICOLAU, de la Institutul politehnic din București.

Una din cele mai spectaculoase realizări ale cibernetică actuale o constituie traducerea automată dintr-o limbă în alta, cu ajutorul calculatoarelor electronice. Operațiunea decurge simplu, dacă o privim din exterior: la un calculator electronic, pregătit în mod special, se conectează două mașini de scris electrice. La una din ele se bate textul în limba din care dorim să traducem și atunci cea de-a doua mașină bate singură textul în limba în care se efectuează traducerea.

Pentru a înțelege cum este posibil ca un calculator electronic să traducă automat, trebuie să ținem seama de faptul că el nu lucrează

Mașina electronică de calcul MECIPT-1, la care s-au făcut experiențele de traducere automată la Timișoara.

cu numere și nici cu litere, ci cu impulsuri electrice. Dacă impulsurile electrice sînt puse în corespondență cu numere, atunci avem de-a face cu o mașină care realizează calcule matematice. Dacă impulsurile sînt puse în corespondență cu litere, mașina poate efectua traduceri.

În fond, pentru ca un om să realizeze o traducere el are nevoie de două lucruri: un dicționar și o gramatică. Dar și gramatica și dicționarul corespund anumitor reguli care pot fi transcrise

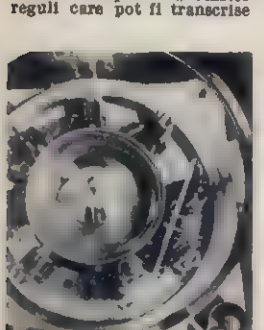

Iată „memoria electronică" a calculatorului MECIPT-1.

sub forma unor impulsuri electrice ce se înmagazinează în memoria unei mașini electronice.

Atunci cînd dorim să efectuăm o traducere, la intrarea calculatorului sosesc succesiuni de impulsuri electrice care corespund textului de tradus. Ținînd seama de regulile fixate în „memoria electronică", mașina produce la ieșire alte succesiuni de impulsuri, pe care cea de-a doua mașină de scris le transformă în literele textului tradus.

De curînd, și la noi în țară a avut loc, la Timișoara, o experiență interesantă, sub directa conducere a acad. Gr. C. Moisil. În această experiență calculatorul MECIPT-1 a făcut o traducere din limba engleză în limba română pe baza unui program elaborat de tov. Erica Domoncoș de la Comisia de lingvistică matematică din București.

Această experiență a dovedit o dată în plus preocuparea cercetătorilor români de a introduce în practică cele mai noi rezultate ale cibernetică.

Urmele omului-maimuță descoperite în Oltenia

„Care sînt cele mai vechi urme ale omului primitiv descoperite pe teritoriul țării noastre?"

Aurel NICODIM maistru miner, Asău, reg. Bacău

Răspunde dr. DARDU NICOLAESCU PLOPȘOR de la Centrul de cercetări antropologice (Secția paleoantropologie) al Academiei R.P. Române.

Pe meleagurile patriei noastre au trăit oameni încă din epoca veche a pietrei — paleoliticul — în urmă deci cu sute de mii de ani.

Cercetările în domeniul paleoliticului făcute la noi în anii de democrație populară au dus la o serie de descoperiri foarte importante, legate de cele mai vechi dovezi de viață omenească.

Astfel, pe valea Dîrjovului, lîngă Slatina, s-au descoperit în 1958 unelte de muncă din piatră, aparținînd așa-numitei „culturi de prund", vechi de aproape 600.000 de ani. După doi ani, unelte similare s-au găsit la Pîrcașele (raionul Caracal).

Mai vechi decît uneltele din „cultura de prund" sînt armele și uneltele descoperite în 1961 pe teritoriul comunei Bugiulești din regiunea Oltenia, la punctul numit valea lui Grăunceanu. Aici s-au găsit urmele unei tabere vînătorești din vremea omului-maimuță, adică dintr-o perioadă care poate să depășească vechimea de 1.000.000 de ani. Lîngă cantități mari de oase ale unor animale care au trăit pe acea vreme s-au aflat mai multe tipuri de unelte și arme lucrate din os și care poartă urmele întrebuințării. Descoperirea respectivă este unică în acest fel în Europa și prezintă pentru specialiști analogii perfecte cu descoperirile din Africa de sud, prilejuite de scoaterea la lumină a australopitecului. Se pare deci că leagănul omenirii, zona geografică pe care s-au petrecut cele dintîi stadii ale procesului de transformare a maimuței în om, a cuprins și meleagurile noastre.

Care este originea cuvîntului valah?

La această întrebare, pusă de M. Sivu din Galați, răspunde SORIN STATI, cercetător principal la Institutul de lingvistică din București.

Românii sînt pomeniți pentru prima dată în unele izvoare istorice medievale sub numele de *valahi*. La cronicarii bizantini din secolele al X-lea-XII-lea găsim forma grecească *vlahi*. Grecii au împrumutat acest cuvînt de la populația slavă din sudul Peninsulei Balcanice, unde *vlah* e rezultatul schimbărilor suferite de cuvîntul vechi slav *volhu*, care însemna „italian", „francez" sau „român". La rîndul său, cuvîntul slav e tot un împrumut, de astă dată din limbile germanice: cu ei vechii germani numeau atît pe celți, cît și pe urmașii romanilor (în special pe italieni, francezi și români). În vechea limbă germană cuvîntul acesta nu e autohton, ci fără îndoială împrumutat din limba celtă. Cea mai veche formă a cuvîntului e *volcae*, numele unui trib de celți, însemnînd în limba lor „iute, sprinten".

Drumul cuvîntului *valah* este, după cum se vede, destul de lung: de la celți la germani, de la germani la slavi, iar de la aceștia la greci. Schimbîndu-se neîncetat (ca orice cuvînt care călătorește mult), *volcae* a devenit în cele din urmă *vlahi* (în românește *valahi*).

La începutul orînduirii feudale, românii erau organizați în obști teritoriale numite „Țări" (de pildă, Țara Făgărașului). Slavii au dat acestor forme de organizare nume potrivite cu firea limbii lor, dintre care unele s-au păstrat pînă astăzi. Este cazul lui *Vlașca* (numele unui fost județ din Muntenia), urmaș al cuvîntului slavo-german Valahia (Țara Valahilor), folosit și de celelalte popoare și admis timp de cîteva secole în limba noastră ca denumire oficială pentru Muntenia.

Ieri comună rurală, azi oraș

Vă trimit această fotografie realizată într-unul din orașele apărute pe harta țării în anii puterii populare. Pînă mai ieri comună rurală, Copșa Mică s-a transformat într-un tînăr oraș în dezvoltare. Nu demult au fost date în folosință încă trei blocuri noi cu 48 de apartamente elegante, la al căror parter s-au deschis un

magazin alimentar, unul de încălțăminte, un altul de articole electrotehnice etc.; alte cîteva blocuri destinate locuințelor sau unor instituții sînt în plină construcție.

Dan VINTILĂ
tehnician constructor la Sfatul popular raional din Mediaș

Pe scurt

H. Terschak, profesor, Mediaș, *Marius Dumitrescu*, inginer, Comarnic, regiunea Ploiești și *Eugenia Ioan*, elevă, București. Datorită unei neatenții a autorului fotografiei, în revista noastră nr.31 din 4 august 1962 a apărut ranversată imaginea tarafului colectiviștilor din Ighera.

Dumitru Mihăilescu, Slatina. Nu publicăm portrete color în rubrica „De la fotocorespondenți". Ne puteți trimite și pe viitor fotografii care să oglindească diferite aspecte din viața culturală, scene de muncă, noi construcții, colțuri pitorești de natură etc. Imaginile nu trebuie să depășească dimensiunile de 9/12 cm.

Culiță Ușurelu, elev, Panciu, reg. Galați. În „Flacăra" nr. 21 din 26 mai a apărut un articol despre legea antidemocratică McCarran din S.U.A., în care se arată cînd a fost elaborată și prevederile ei concrete. Citindu-l, veți găsi răspuns la prima întrebare pusă de dv.; în ce privește cea de-a doua întrebare vă informăm că, în decursul anilor, am publicat cîteva articole pe această temă.

M. Haraga și *O. Vladimirov*, Tulcea. Fiecare dintre dv. separat, ne-ați trimis fotografii pentru rubrica fotoamatorilor. Peisajele dobrogene, în special cele din Deltă, sînt pitorești și interesante; n-ați reușit însă să le realizați fotografic. Mai încercați, valorificînd și aspectele din viața economică și culturală locală, activitatea febrilă de pe țărmul Dunării, realizările din orașul dv. sau din regiune. Fotografiile bune își vor găsi totdeauna locul în paginile revistei noastre.

De la fotocorespondenți

Prieteni nedespărțiți: Marian și Marinică. (Leonora Mircea, București)

Apus de soare pe lacul Victoria din Adunații de Geormans, regiunea Oltenia. (George Stoica, Craiova)

Noul cinematograf cu ecran lat „Crișana" din Oradea. (Elena Ionescu, București)

Cititorii către cititori

Jan Borkie icz, Lódz 7, Astronautew 11/1, R.P. Polonă, dorește să corespondeze pe teme filatelice și să facă schimb de ilustrate. Cunoaște rusa și franceza. Vor să corespondeze pe diferite teme (muzică, teatru, cinematografie, literatură, sport) și să facă schimb de ilustrate următorii: *Adela Suman*, elevă, Fălticeni, str. Nuțu Elman 69; *Ileana Floricica Cojocaru*, elevă, București, str. Sit. Popa 74, raion Lenin; *Pătrașcu Mircea*, elev, Constanța, str. Oltenitei 7; *Nina Prier*, elevă, Brașov, str. N. Bălcescu 58; *Mihai Șerbănescu*, elev, Hunedoara, bd. I.A. Gagarin, bloc 25, ap.7, scara B; *Ștefan L. Damti*, mecanic lăcătuș, Slatina, str. Mînăstiri 2, reg. Argeș; *Sandy Anghel*, miner, Vulcan, Căminul 3, camera 11, reg. Hunedoara. Doresc să facă schimb de ilustrate următorii: *Dorina Floare*, elevă, Bocșa I, reg. Banat, str. Cimitirului 2; *Rica Koffler*, elevă, Buzău, str. Clementei 5; *Dorina Dumitrache*, elevă, Tulcea, str. Concordiei 5, reg. Dobrogea; *Paula Ivanov*, elevă, Tulcea, str. Davila 6, reg. Dobrogea; *Elly Moșneanu* și *Elena Ghiță*, eleve, Ploiești, str. N. Bălcescu 35; *Cornelia Popa* și *Tatiana Olimid*, eleve, Ploiești, str. N. Bălcescu 35; *Cornel Mocanu*, elev, com. Băneasa, raion Adamclisi, reg. Dobrogea.

FLACĂRA Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 36 (380) 8 septembrie 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII

Căsuța poștală 1: 3507 oficiul 33. Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad MUȘATESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

FABULE

Din expoziția de caricaturi
Nell COBAR

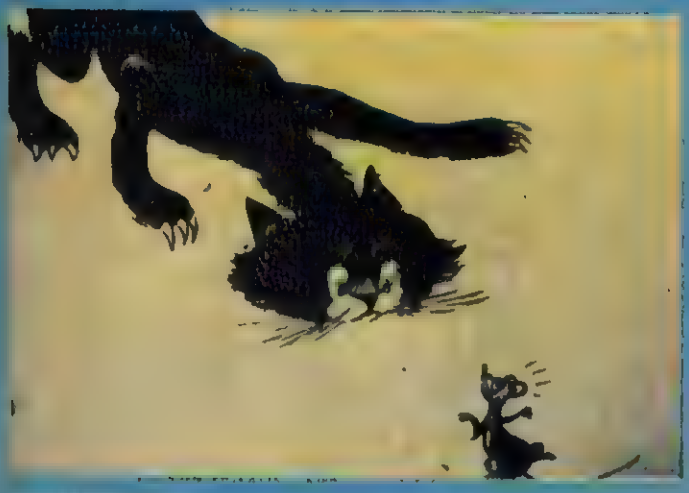

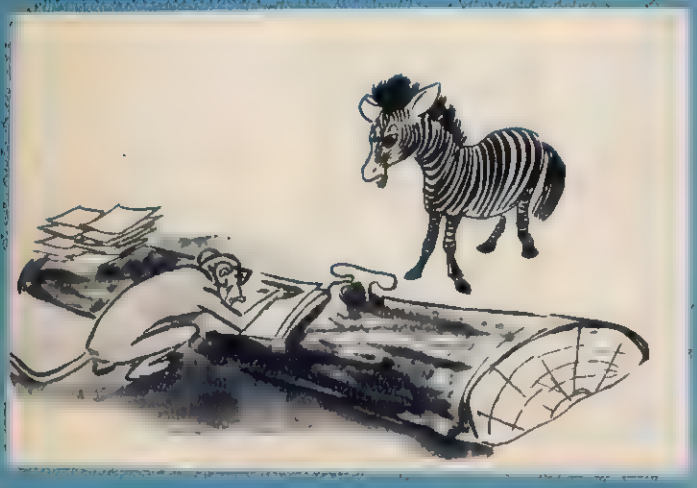

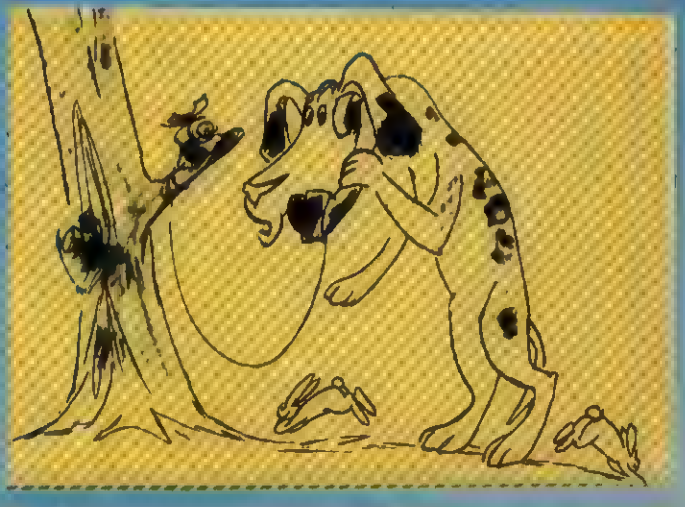

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 37 (381) — 16 septembrie 1962

Caravana cinematografică a sosit în sat.
(pag. 3—7)
Fotografie de S. STEINER

Fotocronica FLACĂRII

Noul furnal cu o capacitate de 1.000 m c de la Hunedoara intrat în funcțiune nu de mult.

Cunoscutul scriitor englez Graham Greene, care, la invitația Uniunii scriitorilor din R.P.R., a petrecut două săptămîni în țara noastră, a plecat spre patrie. Iată-l (dreapta) pe aeroportul Băneasa stînd de vorbă cu scriitorul romîn Radu Lupan.

Repetiție la Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giulești cu piesa lui Nicuță Tănase „Băiat bun, dar cu lipsuri", a cărei premieră va avea loc în noua stagiune.

La Întreprinderea pentru industrializarea vinului și băuturilor alcoolice București-Obor s-au terminat pregătirile pentru depozitarea vinului din noua recoltă.

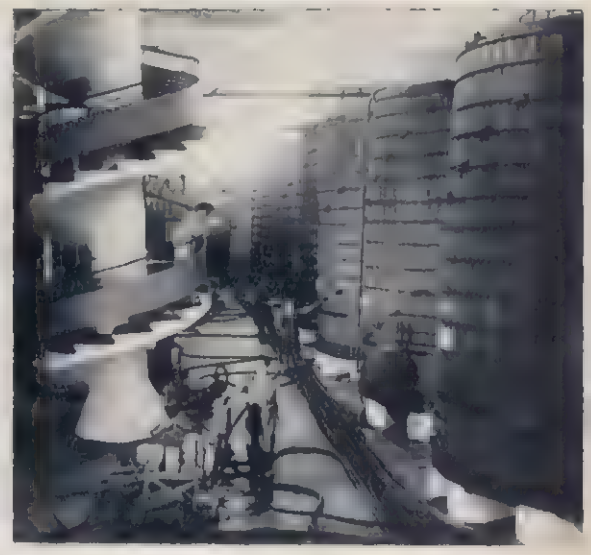

Colectiviștii din comuna Țepeș Vodă, raionul Giurgiu, au obținut de pe cele 30 ha cultivate cu sfeclă de zahăr o producție medie de 18.000 kg la hectar.

Examen de admitere la Facultatea de horticultură a Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu". În fotografie, un grup de candidați, la examenul de matematică.

CA-RA-VA-NE

film de lung (kilo) metraj, în 12 popasuri și tot atîtea imagini, cu concursul întreprinderii cinematografice regionale de stat „Cluj"

Imagine: S. STEINER

Text: Silviu GEORGESCU

CARAVANE...

Dis-de-dimineață. Obiectivul surprinde cele opt caravane ale Întreprinderii cinematografice regionale „Cluj" în plin dichis. După un binemeritat concediu de cîteva zile, caravanele se pregătesc din nou de drum. Ele transportă o încărcătură prețioasă. Zăvorîți în cutii de tablă, zeci de kilometri de peliculă vor prinde din nou viață în fața a mii de țărani colectiviști din regiune. La rîndul lor, „caravaniștii" vor fi și ei spectatori ai unor noi „premiere" desprinse de-a dreptul din viață: fapte inedite îi așteaptă pretutindeni.

Celor 1.340 (una mie trei sute patruzeci) de spectacole organizate în primul semestru al anului de către Întreprinderea cinematografică regională „Cluj" li se vor adăuga acum zeci de noi premiere de filme artistice și documentare. Prin intermediul aparatelor de proiecție, plăcutul și utilul vor îmbogăți în continuare serile de odihnă ale colectiviștilor, oferind spectatorilor, o dată cu orele de destindere, prețioase sfaturi, învățăminte și îndrumare.

...Și acum, la drum!

Un prim popas în comuna Unirea — raionul Aiud, la aria colectivei.

— Atențiune, atențiune! Deseară film la căminul cultural. Rulează comedia romînească „Nu vreau să mă însor"!

Oamenii ascultă cu interes vestea. Numai că, hm...

— Ne gîndeam, poate că aveți și filme cu sfaturi despre cucuruz ori despre...

A avut grijă întreprinderea cinematografică. Două filme documentare despre cultura porumbului și creșterea animalelor tinere vor completa programul. „Conferențiar", la două aparate de proiecție, Vasile Kolozsvari — operatorul caravanei.

De multe ori la sfîrșitul spectacolului se organizau și discuții, apelîndu-se la inginerul agronom al gospodăriei sau la zootehnist. Asemenea discuții s-au dovedit a fi deosebit de interesante și instructive, fapt pentru care recomandăm generalizarea lor.

Viitorii colectiviști ocupă primele rînduri în sala de spectacol.

În drum, obiectivul fotoreporterului care însoțește caravana surprinde hărnicia colectiviștilor din brigada legumicolă a gospodăriei „Drumul Păcii" din comuna Moldovenești, raionul Turda.

curt popas la Rimetea, raionul urda. Acum, personalul cara-anei e și el spectator. Vizio-ează în vitrine și rafturi un film espre Rimetea: muzeul comunal.

În comuna Sălciua din raionul Cîmpeni, caravana Întreprinderii cinematografice regionale de stat „Cluj", în acțiunea sa cultural-educativă, face cunoștință cu un prețios colaborator: biblioteca comunală. La rîndul nostru, facem prezentările: biblioteca comunală din Sălciua numără nu mai puțin de 8.000 de volume și 15 cercuri de citit, în cadrul cărora se organizează recenzii, discuții și prezentări de cărți. La concursul pe țară „Biblioteca în slujba construcției socialiste", a obținut diploma de „bibliotecă model". Încă un amănunt: biblioteca din Sălciua funcționează pe bază de autoservire.

CARAVANE...

În satul Chiuzea, raionul Năsăud, caravana e întîmpinată cu mult interes. Ca de obicei...

În Șieva, la fel. „Bucuroși de oaspeți?" — le strigă Emil Gheran, șoferul caravanei. Parcă mai încape întrebare?! Mai ales cînd oaspeții sînt cunoștințe vechi — de la Festivalul filmului la sate. Și nici nu vin cu mîinile goale. Aduc cu ei unul din cele mai apreciate filme ale anului: filmul sovietic „Omul-amfibie". Completare: filmul documentar „Milionarii din regiunea Cluj", vizionat pînă acum de circa 130.000 de colectiviști din regiune.

Numai cîteva sute de locuri numără grădina de vară din Sîngiorz... Păcat!...

Încă o realizare pe tărîm cultural, întîlnită în drumul caravanei: noua şcoală din Singiorz-băi.

Comuna Prislop, raionul Năsăud. În această casă s-a născut şi a trăit, în mijlocul eroilor săi, scriitorul Liviu Rebreanu.

Şi din nou ne apropiem de Cluj. Din nou caravana va lua pe loc repaus o zi, două, după care... Răsfoim agenda operatorului. Cifre, impresii. Totalul spectatorilor, al spectacolelor... (Pe primul semestru al anului, numărul spectatorilor totalizaţi de cele 8 caravane se ridică la 284.000). Pe fila imediat următoare — însemnări din raionul Aiud. Un cioban ar vrea să vadă comedia „S-a furat o bombă" şi „oarece documentar cu sporirea producţiei de lapte..." Mai mulţi colectivişti din Chiuzea vor să mai vadă o dată documentarele: „Sănătatea e în mîinile noastre" şi „Consfătuirea pe ţară a colectiviştilor".

Pe fila imediat următoare, o listă întreagă de nume: ţărani colectivişti, ingineri agronomi, medici, zootehnişti, profesori, directori de cămine culturale... Noi şi preţioşi colaboratori recrutaţi de către personalul caravanei. Datorită ajutorului lor imaginile sutelor de metri de peliculă au prins şi mai multă statornicie în mintea şi sufletul spectatorilor.

Iar în mintea şi sufletul caravaniştilor, un întreg film imprimat pe sute de... kilometri de drum — un film cu eroi adevăraţi, închinat ogorului înfrăţit şi harnicului său stăpîn.

Apahida. Noul cămin cultural e aproape gata. Fotoreporterul l-a înregistrat pe peliculă...

...și un bu

Apeși clanța și ai făcut un pas nou în viață...

Începe un nou an de școală. Puiul de om care pășește pentru prima oară pe linoleumul culoarului palpită de emoție. Se uită în jur cu ochii rotunzi de mirare și strînge mai tare mîna mamei: în fața lui se află o ușă, iar îndărătul ușii — o lume cu totul nouă. Omulețul care a făcut cunoștință cu linoleumul culoarului acum un an, doi sau șase, nu se mai uită în jur cu mirare. El se întoarce reconfortat din excursia făcută în Deltă sau pe litoral, la Cumpăna sau la Timișoara ori din taberele de la Snagov și Periș, Homorod, Năvodari și Techirghiol. Totuși în fața ușii se emoționează și el; lumea „misterelor" a pătruns-o de mult, dar acum, peste o clipă, cînd mîna lui va apăsa clanța lucioasă, va însemna că va face încă un pas în viață, un nou pas...

Oricum, tu intri în clasă — e curat, e plăcut, e primitor — și în clipa în care te-ai așezat în bancă totul devine firesc. Dar firescul acesta este rezultatul unei griji părintești, al unei spornice și însuflețite activități care an de an, în timpul verii, are loc în fiecare școală, în vederea deschiderii cursurilor. Despre aceste pregătiri îți poate vorbi pe larg nu numai tovarășul director sau tovarășa profesoară, ci și inginerul șef, contabilul sau muncitorul trustului de construcții, adică aceia care au făurit noua ta școală — cu 8, 16 sau 24 săli de clasă — sau cei care au efectuat reparații în școala ta mai puțin nouă. Anul acesta și-au deschis porțile încă 474 noi școli elementare și medii, dintre care numai în București 11, cu peste 200 săli de clasă. Despre aceste pregătiri ți-ar mai putea vorbi redactorii responsabili de carte din edituri, muncitorii tipografi sau lucrătorii centrelor care distribuie gratuit cărțile pentru clasele elementare — într-un cuvînt: toți cei care redactează, tipăresc și-ți pun la-ndemînă slova tipărită. După cum, tot despre aceste pregătiri ți-ar mai putea vorbi și muncitoarea de la fabrica de confecții,

care ți-a confecționat uniforma, sau muncitorul de la fabrica de materiale didactice — cel care a muncit pentru serioasele tale „jucării" din școală.

Profesorii au luat manualele școlare și le-au repartizat pe clase, pe elevi, au stabilit clasele cu orar de dimineață și cele care-și vor ține cursurile după-amiază, s-a revizuit materialul didactic, s-au pus la punct laboratoarele de fizică, chimie și naturale. Și pe fiecare bancă, alături de pachetul de cărți gratuite, s-a pus și un buchețel de flori...

Așadar, tu începi un nou an școlar. Iar pentru acest început s-a muncit cu spor și cu suflet în multe sectoare de activitate. Se cuvine să cunoști și tu cîteva aspecte din această muncă.

În acest scop, prin intermediul aparatului fotografic, te vom introduce la Școala medie nr. 5 „Mihail Sadoveanu" din Capitală.

Bazil DUNĂREANU
Fotografiile autorului

Totul trebuie să fie curat și proaspăt.

hețel de flori

Orarul după care se va desfășura pregătirea ta este gata.

„Tovarășe director, acum, la pregătiri, nu pot și eu să ajut cu ceva?"

Materialul didactic nou primit a fost pus la locul lui, iar acum se repară materialul didactic mai vechi.

Noua școală „Mihail Sadoveanu".

Anual, milioane de cărți sînt distribuite gratuit.

Magazinele cunosc în aceste zile o animație specifică la raioanele de uniforme școlare. Nu de puține ori cîte unul mai mititel se întreabă: „Cînd am să am și eu uniformă?"

JENA

Jena. Vedere generală a orașului. În centru: impunătoarea uzină „Carl Zeiss".

de ieri și de azi

— corespondență specială pentru „Flacăra" —
de Gerhard H. KEGEL (R. D. Germană)

Într-un hrisov de mănăstire datînd din anul 881 se pomenește pentru întîia oară despre o așezare cu numele de „Jani". Denumirea de oraș a căpătat-o însă Jena abia în anul 1287. Cetatea Jena era ridicată pe un teren aproape dreptunghiular, înconjurat de un zid de fortificație înalt de 12 metri și lung de 2 km, avînd cîte un turn solid în fiecare din cele patru colțuri. Printre vestigiile Jenei din evul mediu s-au păstrat pînă azi turnul pulberăriei și o seamă de temelii de clădiri.

Un pas important în dezvoltarea orașului Jena l-a constituit înființarea universității, în anul 1558. Către mijlocul secolului al 17-lea, datorită activității unor luminați oameni de știință, universitatea a luat un mare avînt, situîndu-se în fruntea școlilor superioare germane. Goethe, pe vremea cînd era ministru, a contribuit și el la dezvoltarea universității. Împreună cu profesorul Loder, Goethe a desfășurat aci studii de anatomie și a descoperit „osul intermaxilar", care constituie o prețioasă dovadă a justeței învățăturii darwiniste cu privire la originea speciilor. Dar și multe dintre poeziile marelui Goethe, ca și ale lui Schiller, s-au născut în acest oraș, devenit încă de pe acea vreme un punct de atracție pentru tinerii intelectuali.

Timp de cîteva decenii la Universitatea din Jena a fost predată învățătura cea mai înaintată din Germania. Aci au lucrat Fichte, curajosul apărător al drepturilor omului, Schelling, filozoful romantismului, și Hegel. Marele naturalist Haeckel a pregătit terenul pentru ideile liberale și pentru progresul științific de mai tîrziu. Karl Marx a promovat în 1841 Universitatea din Jena prin corespondență, luîndu-și doctoratul fără examen oral, în urma unei strălucite dizertații trimise de la Berlin.

Multe lucruri amintesc azi de acea perioadă. Impresionantă este frumusețea grădinii botanice, înnoite de Goethe. Într-o ulicioară îngustă se găsește casa lui Schiller și, în imediata apropiere, muzeul dedicat originii speciilor, unic în felul său în Germania — muzeu întemeiat de Haeckel.

O nouă strălucire a căpătat Universitatea din Jena după terminarea celui de-al doilea război mondial. Orașul Jena fiind situat pe teritoriul Republicii Democrate Germane, statul democrat-popular a dat prioritate în diferitele facultăți fiilor de muncitori și țărani. Astăzi, peste 5.000 de tineri frecventează Universitatea „Friedrich Schiller".

Dar Jena și-a cucerit faima de-a lungul istoriei sale nu numai ca renumit oraș universitar. Cronica orașului Jena consemnează că în anul 1846, un oarecare Carl Zeiss a amenajat la primul etaj al uneia dintre micile case comunale

Planetariul Zeiss, renumit în lumea întreagă.

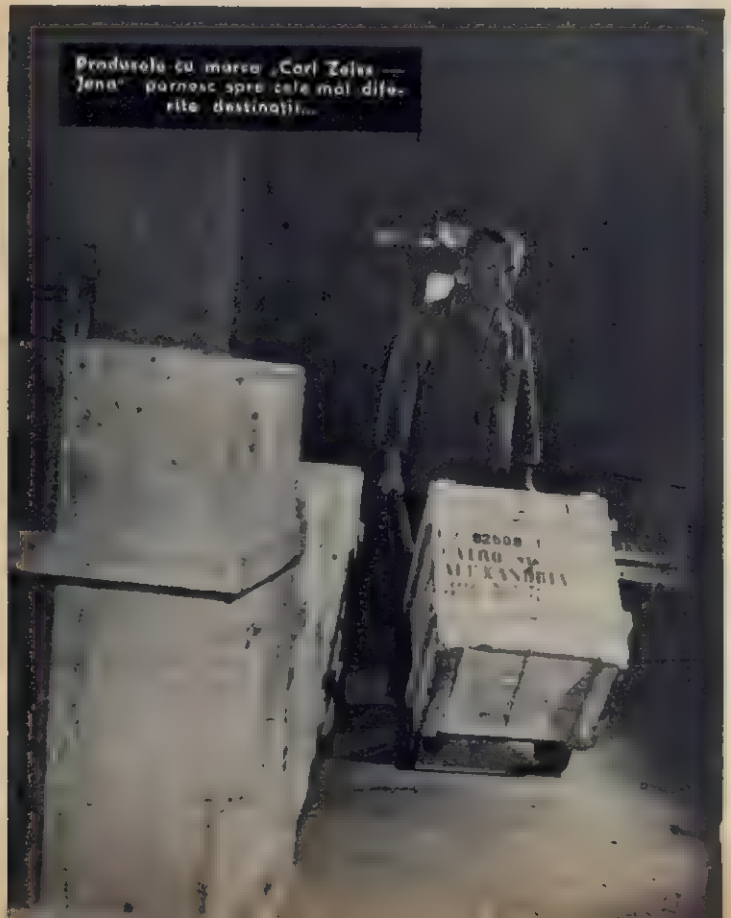

din îngusta stradă Neugasse, un atelier de mecanică fină, cu scopul de a aproviziona universitatea cu microscoape. Micul atelier deveni în scurtă vreme o puternică întreprindere de renume mondial. Dar realizările de pe vremea cînd uzinele „Zeiss" aparţineau capitaliştilor sînt puse în umbră de roadele muncii libere, descătuşate de exploatare, a celor 18.000 de muncitori ai întreprinderii, azi proprietate a poporului, „Carl Zeiss — Jena". Producţia de azi a uzinelor este de 4 ori mai mare decît în anul celei mai favorabile conjuncturi dintre cele două războaie mondiale. Înaltul nivel tehnico-ştiinţific al producţiei este asigurat prin munca a 2.300 de specialişti şi oameni de ştiinţă, a 1.030 de ingineri şi tehnicieni. Iar noua clădire cu 16 etaje, construită în inima oraşului, adăposteşte 24 de laboratoare noi şi multe săli de proiectare. La Jena, producţia şi ştiinţa, teoria şi practica merg mînă-n mînă.

În oraşul înconjurat de culmi abrupte care se apropie de la răsărit şi apus de rîul Saale se află şi cea mai importantă uzină de medicamente a R.D.G., întreprinderea de stat „Jenapharm", construită după 1945.

Datorită dezvoltării sale industriale şi a construcţiilor edilitare, Jena este astăzi unul dintre cele mai înfloritoare oraşe ale Republicii Democrate Germane.

La secția de montaj a binocl urilor

Aspect parțial al Universității „Friedrich Schiller" din Jena.

CARTI

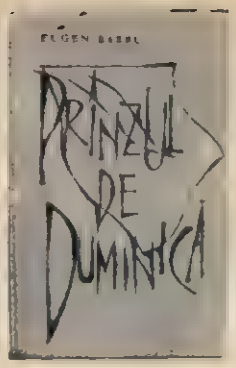

EUGEN BARBU: „PRÎNZUL DE DUMINICĂ"

Există în acest volum o bogată experiență de viață, însușită prin trăirea intensă a evenimentelor prezentului socialist, și o imagine închegată a anilor de război, pe care scriitorul îi evocă din perspectiva luptei cu barbaria fascistă.

Această atenție față de realitatea contemporană se reflectă într-o serie de schițe și nuvele, dintre care amintim „Călătorie cu autocarul", „Oul", „Un loc de trecere". Toate paginile consacrate actualității denotă dorința de promovare a valorilor sticii noi, căldura umanistă a creatorului realist-socialist față de personajele sale pozitive. Împlinirea sufletească a femeii care dorea și izbutește în cele din urmă să-și clădească o căminic („Călătorie cu autocarul"), delicatețea lăuntrică ori demnitatea recîștigată prin eliberarea de servituțile condiției de exploatat („Oul" și „Un loc de trecere") sînt, fără îndoială, elaborări epice valoroase.

Cu o apreciere asemănătoare ne despărțim după lectură și de cele cîteva nuvele mai întinse închinate trecutului apropiat. Fie că este vorba de lupta în ilegalitate a comuniștilor („Un pumn de caise") sau de suferințele „umiliților și ofensaților vieții", cum îi numea pe cei sărmani Mihail Sadoveanu („Franzeluță"), arta prozatorului ne conduce către concluzia inevitabilei prăbușiri a societății bazate pe exploatare și asuprire. Concluzia se impune și mai pregnant după ce am citit excelentele evocări „O canistră cu apă" și „De-a viața și de-a moartea". Aici, dramele războiului descrise cu un sever patetism cheamă la înțelegerea lucidă a adevăratelor noastre îndatoriri și, prin însuși actul reflecțării lor, condamnă orice încercare nesăbuită de a le rezolva. Sfîrșitul tragic al subtocotenentului Arsenie din „De-a viața și de-a moartea" exprimă o condamnare implicită și a celor care n-au știut, deși cinstiți, să găsească drumul drept, eficient, al luptei împotriva funestului război antisovietic. În schimb, ceea ce Arsenie a făcut numai pe jumătate săvîrșesc pînă la capăt, ferm și curajos, Anatol și Aluzncu („O canistră cu apă"), prelungindu-se ostașilor sovietici și pregătind astfel clipa întoarcerii armelor împotriva hitleriștilor.

Volumul „Prînzul de duminică" cuprinde numeroase pagini sugestive despre din acel univers pe care autorul l-a mai zugrăvit în „Groapa", „Oale și ai săi" sau „Șoseaua Nordului". E vorba de lucrările „Morcovii", „Înmormîntarea lui Dumitru Alexandru" și, parțial, „Domnișoara Aurica". În ultima se face simțită însă tendința unei descripții furate de pitorescul cazurilor morbide, tendința depistată de altfel și în „Înmormîntarea lui Dumitru Alexandru". Cultivarea acestui gen de proză n-are de ce să-l ispitească pe un scriitor atît de înzestrat ca Eugen Barbu. Măsura talentului său de analist ne-o dă în acele scurte, concentrate notații din „Prînzul de duminică", „Bătrînii", „Sfîrșitul vacanței" sau „Patru pești".

„Prînzul de duminică" este un succes al literaturii contemporane și o contribuție de prima mînă la dezvoltarea nuvelisticii noastre sub semnul realismului socialist.

H. ZALIS

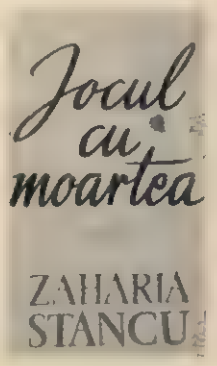

ZAHARIA STANCU — „Jocul cu moartea"
E.P.L. — 248 pag.

1917. Muntenia ocupată de armatele cotropitoare nemțești. Tînăr la muncă silită, adolescentul Darie fuge. În peregrinările sale prin Balcani, el vede samavolniciile cotropitorilor și opoziția populației, mizeria cumplită a maselor tîrîte în război. Darie se reîntoarce în țară în zilele revoluției victorioase a proletariatului rus.

VIRGIL BIROU — „Drumuri și popasuri bănățene"
E.P.L. — 333 pag.

Autorul încearcă în suita sa de reportaje să sugereze imaginea monografică a acestei bogate regiuni aflate, ca întreaga țară de altfel, în plin proces de dezvoltare socialistă. Însemnările nu se înscriu însă întotdeauna în sfera reportajului literar.

A. CEAKOVSKI — „Un an de viață"
E.P.L.U. — 655 pag.

Un an din viața tînărului inginer comunist Andrei Arefiev, venit de pe băncile facultății pe un șantier din nordul îndepărtat sovietic, un an din munca constructorilor de aci, cărora tînărul inginer le dedică elanul, cunoștințele și abnegația sa.

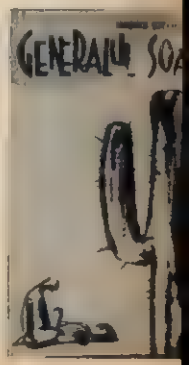

JACQUES STEPHEN ALEXIS — „Generalul Soare"
E.P.L.U. — 450 pag.

Simbolizînd creșterea mișcării revoluționare din Haiti, evoluția tînărului negru Hilarion Hilarius edifică totodată cititorul asupra realităților din această mică țară din Antile.

„ȚARA PĂMÎNTULUI ROȘU ȘI A JUNGLEI DE SMARALD"

Avionul cvadrimotor al companiei australiene QANTAS ne-a purtat de la Atena, prin Ankara, Teheran, Karaci, Bombay și Colombo, la Kuala Lumpur — capitala Malayei. De cum am coborît din avion, o primă constatare: căldura înăbușitoare. A doua constatare: ploaia ecuatorială. Pe la noi se obișnuiește să se spună: a plouat cu găleata. La Kuala Lumpur am văzut pentru prima dată veritabila ploaie ecuatorială. Un singur nor, suspendat deasupra noastră, a prăvălit pe pămînt timp de un sfert de oră adevărate torente de apă. Pe străzile transformate în fluvii te puteai plimba cu... barca. După un sfert de oră norul a dispărut, lăsînd loc razelor soarelui dogoritor. Dacă n-aș fi văzut ploaia, o oră după aceea, cînd am ieșit să fac o scurtă plimbare pe principala stradă a orașului — Free-Street — aș fi jurat că pe acolo n-a plouat de mult. Dar apa? Da, apa putea fi văzută doar pe lanurile de orez din împrejurimi. În rest, pămîntul roșu, ars de soare, părea împietrit.

O INDEPENDENȚĂ TRUNCHIATĂ

Malaya este situată în sudul peninsulei Malacca. Ea are o suprafață de 131.313 km² și o populație de aproape 7 milioane locuitori. Acest pămînt a fost botezat de călătorii din vechime „țara pămîntului roșu și a junglei de smarald". Într-adevăr, acolo unde nu sînt călduri tropicale, pămîntul are o culoare roșiatică neobișnuită. Legenda spune că acum aproape 800 de ani, cînd teritoriul malaez a fost invadat de cotropitorii străini, „sîngele curgea ca apele în vremea revărsărilor". Potrivit legendei, culoarea ciudată a pămîntului s-ar datora sîngelui vărsat.

În ultimele cîteva secole, cît a durat jugul colonialist, Malaya a sîngerat din plin. În 1511 portughezii au cucerit peninsula Malacca și au transformat-o într-o colonie a lor. Ei au fost alungați de olandezi, care au fost înlocuiți la rîndul lor de englezi. Dar oricare au fost colonialiștii, ei au fost la fel de hrăpăreți și de cruzi. Poporul malaez s-a ridicat de nenumărate ori la luptă pentru scuturarea jugului colonial. De fiecare dată lupta a fost înecată în sînge.

Englezii socoteau că, avînd în vedere diversitatea populației, chestiunea independenței Malayei nu se va pune niciodată; Malaya li se părea țintuită pe veșnicie ca o colonie a coroanei britanice. Al doilea război mondial a răsturnat însă aceste calcule. În ciuda faptului că la Londra se susținea că Malaya, și în special orașul Singapore, aflat la extremitatea sudică a peninsulei Malacca, sînt inexpugnabile, japonezii le-au ocupat fără nici o dificultate. La Singapore, în loc de a ataca de pe mare, militariștii japonezi au organizat o acțiune terestră, singura operație pe care englezii n-o prevăzuseră. Situația a fost salvată pînă la urmă de malaezii înșiși. Forțele patriotice ale țării, sub conducerea parti-

Cît de mult a „prilit" dominația colonialistă britanică poporului malaez se poate vedea și din aspectul acestui vînzător ambulant din capitala Malayei, Kuala Lumpur.

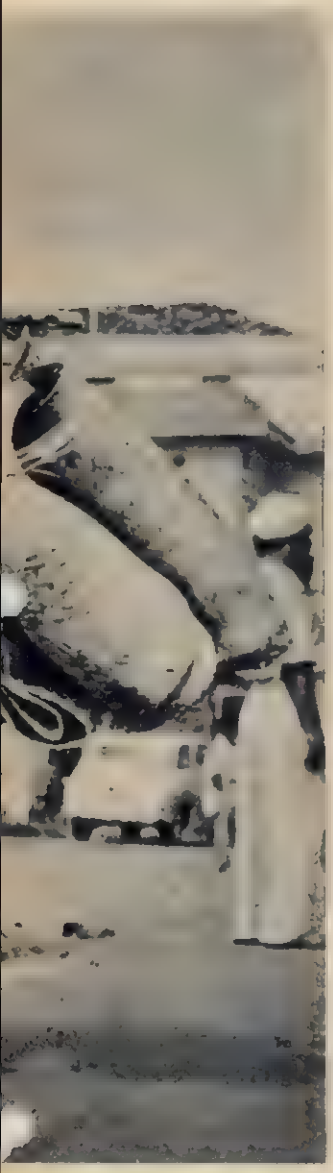

dului comunist, s-au retras în junglă și au format armata de eliberare națională, care a dus lupte înverșunate împotriva cotropitorilor japonezi. După război colonialiștii englezi s-au întors și au trecut la restaurarea vechilor rînduieli coloniale. Situația era însă alta. Armata de eliberare națională, călită în luptele împotriva japonezilor, ca și spiritul de rezistență față de ocupația străină au silit pe vechii colonialiști să bată în retragere. În 1946 Anglia a trebuit să promită Malayei independența. În 1948, prin trădare, colonialiștii au arestat pe conducătorii forțelor patriotice. Atunci a început războiul de guerilă, care a durat nouă ani. În cele din urmă, Anglia a fost nevoită să recunoască independența Federației Malaeze, care a devenit o monarhie constituțională independentă în cadrul Commonwealth-ului britanic. La 31 august 1957, la miezul nopții, la Kuala Lumpur a fost coborît pavilionul britanic și a fost înălțat drapelul național al Federației Malaeze — dungi roșii și albe, semilună galbenă și stea în 11 colțuri pe fond albastru, în partea stîngă, sus. În ziua de 31 august, pe stadionul „Merdeka" din Kuala Lumpur a fost cîntat pentru ultima oară imnul englez și pentru prima oară a răsunat imnul Federației Malaeze.

„Pe cerul Orientului răsare o stea — steaua libertății unui alt popor al Asiei".

Aceste cuvinte au fost rostite atunci de către primul ministru al Malayei, Abdul Rahman, în mesajul său către popor.

Colonialiștii englezi au prezentat actul proclamării Federației Malaeze ca pe un rod al mărinimiei lor. Ei ar fi vrut să șteargă din istorie cei nouă ani de înverșunată luptă dusă de poporul malaez împotriva jugului colonial. Dar nu vor reuși s-o facă. Toată lumea știe — și mai bine ca oricine o știu popoarele Asiei — cu ce preț și-a cucerit Malaya independența. Această victorie a fost obținută printr-o luptă grea și perseverentă.

Fiind silită să acorde Malayei independența, Londra s-a străduit să facă totul ca aceasta să nu lezeze interesele britanice. Într-adevăr, este greu de închipuit o adevărată independență politică în condițiile cînd principalele resurse ale țării se află în posesia monopolurilor engleze. Dar nu numai atît. Cercurile londoneze au recurs la un truc binecunoscut: au impus tînărului stat un acord militar, în baza căruia continuă să-și mențină trupele în această țară. Apare astfel evident faptul că independența acordată Malayei este o independență trunchiată.

Acordul militar încheiat cu Malaya are pentru Anglia o importanță deosebită și pentru că el este un fel de barieră împotriva pătrunderii concurenților americani. Monopolurile americane au pus de multă vreme ochii pe bogățiile Malayei. Dar cum să ajungă la ele fără a intra în conflict cu Londra? Ca și în alte cazuri, ei au pornit de la interesele comune ale „lumii libere". Este vorba de intenția Washingtonului de a atrage Malaya în SEATO, pentru menținerea ei ca bază strategică și depozit de materii prime prețioase. În Anglia s-a înțeles însă că includerea Malayei în SEATO, unde Washingtonul are un rol predominant, va avea drept consecință înlocuirea influenței engleze în această țară cu cea americană. De aceea Londra a preferat un acord militar bilateral aderării Malayei la SEATO.

CE ÎNSEAMNĂ „TID HAPA"

Dacă îl întrebi pe un malaez cultivat despre originea poporului său, ai multe șanse să-ți răspundă că se trage de la Alexandru cel Mare. E o legendă cu largă circulație în Malaya. Fapt este că acest popor își pierde originea în negura anilor. Malaezii sînt oameni fermecători și prea puțin înclinați să-și facă inimă rea. Cea mai răspîndită expresie în limba lor e „tid hapa", care înseamnă „o să vedem", „e timp

Templul hindus Sri Mariamman este o adevărată mîndrie arhitectonică a Malayei. Fotografia înfățișează unul din numeroasele grupuri statuare care îl împodobesc.

Singapore — „orașul leului" — este și orașul contrastelor dintre opulența celor puțini și avuți, pe de o parte, și sărăcia mulțimilor năpăstuite, pe de altă parte. Această fotografie, înfățișînd o stradă din „Chinatown" este grăitoare în ce privește diferența dintre condițiile de locuit ale unora și altora...

și mtine". De aici nu reiese însă că malaezii ar fi leneși, cum încercau colonialiștii să-i prezinte. Dimpotrivă, personal i-am cunoscut ca oameni harnici, talentați, deosebit de activi. În trecut, desigur, malaezii nu aveau nici o poftă să se spetească muncind pentru negustorii englezi.

Pămîntul Malayei are culoarea roșiatică nu din cauza sîngelui. Această culoare i-o dau minereurile, care formează una din marile bogății ale țării. Cea mai însemnată bogăție minerală este cositorul. Malaya dă cam o treime din extracția mondială de cositor. Imperiul cositorului este condus de monopolul „British Tin Investment Corporation", dar principalii cumpărători sînt businessmenii americani. De aceea Malaya a fost denumită „sursa de dolari" a Angliei.

O altă bogăție tot atît de însemnată este cauciucul. Am văzut suprafețe întinse acoperite exclusiv cu plantații de cauciuc. Dar n-a fost întotdeauna așa. Pînă în a doua jumătate a secolului trecut, pe teritoriul Malayei predomina jungla. Un oarecare Henry Wickham a adus atunci prin contrabandă din Brazilia puieți de arbori de cauciuc. După puțin timp au apărut și monopolurile engleze „Dunlop Plantations Limited", „Oil Palm of Malaya Limited" și altele. În tentaculele acestor veritabile caracatițe a încăput marea majoritate a bogățiilor solului și subsolului. Vînzînd avuțiile jefuite din Malaya, monopolurile engleze realizează anual profituri de aproape 300 milioane de dolari. *„Cauciucul malaez*—scria ziarul francez „Le Monde"—*a îmbogățit trei generații de englezi, a salvat de multe ori lira sterlină de la dezastru, a dăruit băncilor engleze mai mulți dolari decît a primit vistieria britanică în cadrul Planului Marshall*".

Avînd nevoie de brațe de muncă ieftine, colonialiștii au adus în trecut, cu forța, culii indieni și chinezi ca să lucreze pe plantații și în mine. Astfel se explică de ce în prezent chinezii alcătuiesc 35 la sută din populația Malayei, iar indienii — 10 la sută.

În Kuala Lumpur nu este lipsă de magazine și de mărfuri. În schimb este o mare lipsă de... cumpărători. Dacă faci imprudența să intri într-un magazin, te asaltează o armată întreagă de vînzători; orice retragere este imposibilă. Care mai de care îți prezintă cele mai diferite mărfuri: de la mici broaște țestoase vii, țigări și îmbrăcăminte, pînă la elefanți în carne și oase. Cu amabilitate dar cu insistență ți se înșiră dinainte obiecte pe care nici prin cap nu-ți trece să le cumperi. Dacă din întîmplare îți arunci privirea într-un raion al magazinului, căutînd un obiect mic, neînsemnat, pe care să-l cumperi ca să scapi, tot raionul este desfăcut în fața ta. Pînă nu cumperi ceva nu poți pleca.

JUNGLA NU ESTE PUSTIE

Plantații de cauciuc, mine de cositor, șosele bine întreținute — așa arată partea de apus a Malayei, care este bine valorificată. Dar cu cît mergi spre răsărit, cu atît drumurile sînt mai proaste, cămpongurile (satele malaeze) sînt mai rare, iar pămîntul devine mai pustiu. În față apare lanțul muntos Kerbau, iar dincolo de el — nesfîrșite jungle virgine, mișunînd de tigri, elefanți și rinoceri. Așezările malaeze apar din nou abia pe litoralul Mării Chinei de Sud.

Dar jungla nu este atît de pustie cum pare la prima vedere. În desișurile pădurilor tropicale de pe teritoriul principatelor Kelantan și Pahang trăiesc triburi nomade. Acestea sînt urmașele vechilor populații din peninsula Malacca. Singurele lor ocupații — vînătoarea și agricultura. Oamenii din aceste triburi trebuie să muncească din greu pentru a-și agonisi hrana. Ei dau foc pădurilor și pe porțiunile defrișate seamănă orez și manioca. Este însă greu să-ți închipui mizeria în care trăiesc acești oameni. Ființe cu trupuri scheletice, aplecate în jug, trag cîte două plugul de lemn pe plantațiile de orez. Hrana? Un pumn de orez și manioca. Îmbrăcămintea? Niște cîrpe înfășurate în jurul șoldurilor și atît.

Imensele bogății ale Malayei au adus poporului nu bunăstarea și fericirea, ci numai nenorociri. Într-o țară atît de frumoasă și bogată colonialiștii n-au lăsat în urmă decît ignoranță și mizerie.

ÎN „ORAȘUL LEULUI"

...Înainte ca avionul să decoleze de pe aerodromul din Kuala Lumpur, mi s-a atras atenția că o să am dificultăți la Singapore, deoarece nu am viză britanică. Am fost surprins de acest lucru, deoarece știam că Singapore nu mai este colonie. Atunci de ce era nevoie de viză britanică?

★

Singapore este numele dat insulei aflate la extremitatea sudică a peninsulei Malacca, orașului situat pe malul sudic al insulei și, în sfîrșit, fostei colonii britanice ce cuprinde această insulă precum și alte cîteva insule mai mici din arhipelagul Malayei.

Numele orașului este de origine sanscrită. „Singa" înseamnă leu, iar „pore" înseamnă oraș. Leul este stema orașului Singapore și o întîlnești la fiecare pas, dăltuită în piatra caldarîmului și a clădirilor. Acest oraș a fost înălțat acum 7 secole, pe vremea înfloririi culturii naționale malaeze. Nu mult după aceea, orașul a fost distrus în timpul unui război. Locul a rămas pustiu cîteva sute de ani. În 1819, englezul Thomas Stamford Raffles a pus ochii pe mica insulă și a înțeles importanța ei economică și strategică. Pentru o sumă infimă, Sir Thomas a „determinat" pe unul din cîrmuitorii locali să-i vîndă insula.

În locul micii așezări distruse de război, s-a înălțat un oraș cu o populație de 900.000 de oameni și un mare port. Activitatea în port nu încetează nici ziua, nici noaptea. Este și firesc: capacitatea de trafic a portului este de peste 50.000 de nave pe an.

Malaya este o producătoare mondială de cauciuc, cositor, cafea, mirodenii, iar Singapore a devenit un punct central al pieții mondiale pentru aceste mărfuri. Materiile prime malaeze sînt prelucrate în cea mai mare parte în fabricile și uzinele din Singapore. Avînd nevoie de brațe de muncă ieftine, colonialiștii au încurajat imigrația. Iată de ce în prezent cea mai mare parte a populației acestui oraș, la origine malaez, o formează chinezii; restul sînt malaezi și indieni, în proporții aproape egale. Europeni nu sînt prea mulți; i-am întîlnit în partea selectă a orașului, pe cheiul Collyer, în marile blocuri din jurul pieților Padang și Empress Palace.

Cea mai mare parte a orașului o formează însă cartierele sărăcimii. Cocioabele de lut ale muncitorilor indieni, colibele de bambus ale malaezilor și fanzele chinezești trădează mizeria în care se zbat zilnic zeci și zeci de mii de oameni. În locuințe mici de bambus, din care lipsește aproape orice mobilă, stau înghesuite cîte 8-10 persoane. Practic nu-mi puteam închipui cum pot trăi atîția oameni în încăperi așa de mici și insalubre.

Singapore este și cea mai mare bază militară și navală engleză din Asia. Importante aerodromuri militare se găsesc la Temga, Seletar, Changa și Zembaron. În sistemul blocului agresiv SEATO, Singapore reprezintă una din verigile principale. De aceea englezii îi mai spun și „sentinela imperiului". Iată de ce, cînd în Malaya a început lupta de eliberare națională, Anglia a separat arbitrar Singapore de Malaya. Populația acestui teritoriu nu se putea însă împăca cu situația ce i-a fost impusă. În cele din urmă, Anglia a fost nevoită să-i schimbe statutul. Astfel, Singapore a devenit stat autonom în cadrul Commonwealthului. Cît de autonom este, ne putem da seama și din faptul că guvernul englez și-a „rezervat" dreptul de a se ocupa de problemele apărării și relațiilor externe și a menținut totodată baza militară. Londra și-a asumat de asemenea dreptul de a dizolva oricînd adunarea legislativă și de a suspenda Constituția. În aceste împrejurări este lesne de înțeles de ce pentru a sosi la Singapore ai nevoie de viza britanică.

★

Citeam zilele trecute despre planurile Londrei cu privire la crearea Federației Malaeze mari, care să înglobeze Malaya, Singapore și coloniile engleze din insula Borneo: Borneo de nord, Brunei, Sarawak. Prin aceasta se încearcă extinderea clauzelor acordului militar impus Malayei de Anglia în 1957 și asupra celorlalte teritorii. Totodată, nu este greu de sesizat că cercurile colonialiste engleze au nevoie de această diversiune pentru a abate atenția popoarelor de la lupta de eliberare națională. Oferind o anumită formă de independență, Londra speră că-i va fi mai ușor să-și continue nestingherită dominația.

Popoarele din Asia de sud-est au deslușit esența neocolonialistă a planului privind crearea Federației Malaeze mari și-i dau riposta cuvenită.

N. PLOPEANU

La Singapore au avut loc nu o dată vigu roase manifestații populare împotriva încercărilor Angliei de a-și menține dominația asupra Malayei. În fotografie, un mare miting anticolonialist. Pe pancarte stă scris: „Jos colonialismul".

Interviu cu UN ASASIN

Waldemar Pabst — cel care a pus la cale, în noaptea de 15 ianuarie 1919, asasinarea Rosei Luxemburg şi a lui Karl Liebknecht.

L-am văzut în cîteva fotografii: un domn bătrîn care-şi poartă destul de sprinten cei aproape 82 de ani, îmbrăcat cu grijă, chiar niţel sclivisit, surîzînd cu morgă generaţiilor următoare. Probabil că la Düsseldorf, unde locuieşte, cei pe lîngă care trecea îl luau drept vreun profesor sau vreun fost funcţionar de bancă, azi pensionar. Poate vecinii să fi ştiut că Herr Waldemar Pabst nu e pensionar, ci se ocupă cu afaceri de armament. Nici unii nici ceilalţi nu bănuiau probabil că o dată cu domnul bătrîn şi puţin sclivisit trece pe lîngă ei una din paginile cele mai întunecate şi mai ruşinoase din istoria republicii de la Weimar. Waldemar Pabst este cel care a dat, în noaptea de 15 ianuarie 1919, ordinul ca Rosa Luxemburg şi Karl Liebknecht să fie asasinaţi.

Podul Liechtenstein, de pe care a fost aruncat în apa Landwehrkanal-ului cadavrul Rosei Luxemburg.

Vă amintiţi evocarea acestor evenimente cumplite de către Egon Erwin Kisch, în „Centura de salvare de pe micul pod"? „Între grădina zoologică şi Tiergarten, se află podul Liechtenstein — un podeţ aruncat peste apa Landwehrkanal-ului. Peste balustrada acestui pod atîrnă o centură de salvare. Legată de o frînghie care nu se încîlceşte niciodată, centura poate fi aruncată pînă băt-departe, în apa canalului. Privelişte este, fără doar şi poate, de-a dreptul idilică... Cam la o aruncătură de praştie depărtare de centură cu pricina, se află locul unde nişte domni în uniformă au aruncat în apă cadavrul unei femei. Şi anume: nişte cetăţeni oarecare membri ai Einwohnerwehrului (gardă civilă reacţionară constituită în Germania după armistiţiul din 1918 — n.r.) au pus mîna pe Rosa Luxemburg chiar în locuinţa ei şi, din motive oarecare, au transportat-o tocmai la „Eden-Hotel", unde îşi avea cvartirul Statul Major al diviziei de vînători din cavaleria de gardă; acolo, nişte domni cu monoclu, zdraveni, cu glasul fonf, au hotărît fără multă vorbă s-o ducă pe «galiţiancă» după colţ (să-o ducă după colţ = s-o asasineze — n.r.)... Căminul trebuie să rămînă neprofanat — aceasta-i marele principiu al oricărui soţ onest; în afara căminului poţi să-ţi faci de cap cît pofteşti. Da, căminul trebuie să rămînă neprofanat — iată de ce eroii noştri au aşteptat mai întîi clipa cînd Rosa Luxemburg, însoţită de plutonul de execuţie care fusese adus la faţa locului, avea să iasă pe poarta hotelului, ca abia pe urmă să se repeadă asupra ei pe la spate, să-i sfarme ţeasta cu patul puştilor şi s-o arunce într-un automobil. Herr Oberleutnant Vogel s-a urcat şi el în maşină şi s-a aşezat lîngă şofer, cu spatele la aceasta. Apoi a lipit gura revolverului de fruntea victimei, care zăcea în nesimţire, şi a tras. Glonţele n-a pornit fiindcă arma era împiedicată. Herr Oberleutnant a ridicat piedica, a lipit din nou gura revolverului de fruntea victimei care zăcea în nesimţire şi a mai tras o dată". Apoi, trupul a fost aruncat în apa canalului, iar „luminoşii eroi care au trecut-o după colţ... se laudă reciproc cu isprava lor, oferă recompense şi se fotografiază în grup: ostaşul Runge (arma vînători), care a tras prima lovitură cu patul puştii, este invitat să se tragă în poză împreună cu domnii ofiţeri. Halal victorie!"

Cu vreo douăsprezece minute mai înainte, fusese asasinat Karl Liebknecht: „La un capăt al podeţului de care atîrnă centura de salvare — cîtă grijă pentru om! — se înalţă poarta Liechtenstein a Grădinii Zoologice. Aproape de celălalt capăt se întinde apa lacului Neuer See. Acolo l-au adus... camarazii locotenentului Vogel pe camaradul Rosei Luxemburg şi l-au plimbat şi pe el după colţ... Îndată ce au găsit un locşor mai întunecos, de unde pornea un drum lăturalnic, l-au tras afară din maşină, mai mult mort decît viu, pe Karl Liebknecht — pe care-l ameţiseră cu patul puştii tot la ieşirea din „Eden-Hotel" — şi l-au silit să umble pe jos. Deşi se pare că vroiau să ajungă în Moabit (cartier din vestul Berlinului unde se găseşte închisoarea de sinistră faimă cu acelaşi nume — n.r.), adică să meargă drept înainte şi numai înainte, au luat-o totuşi către stînga: se-nţelege, doar trebuiau să-l treacă după colţ... Kapitänleutnant Horst von Pflugk-Hartung a tras pe la spate primul glonţ. Era semnalul pentru dezlănţuirea bombardamentului asupra lui Liebknecht".

În ierarhia socială a lumii capitaliste afacerile cu armament constituie o îndeletnicire ca oricare alta — mai mult: o poziţie prestigioasă, un fel de sector de elită al businessului. În aceeaşi ierarhie, organizatorii de asasinate, apreciaţi ca eminamente necesari, plătiţi cu generozitate şi uneori somptuos, sînt totuşi consideraţi ca o categorie nu tocmai onorabilă, ca nişte indivizi pe care protipendada îi foloseşte, dar nu-i invită în saloanele ei. Atunci cînd cineva reuşeşte să treacă din această categorie în cea precedentă, evită cu grijă orice incursiune indiscretă în trecut. Dacă nu o poate evita, contestă, neagă, se apără de oprobriu. Octogenarul sclivisit de la Düsseldorf nu contestă, nu neagă — cu sentimentul evident că în lumea în care trăieşte faptul de a fi asasinat doi conducători ai mişcării muncitoreşti nu poate să-i aducă oprobriu (din pariea mărimilor, bineînţeles!). Ba, dimpotrivă, revendică recunoştinţa posterităţii monopolisto-militariste. În luna ianuarie a anului în curs, într-un articol de ziar, Pabst scria negru pe alb că „era în interesul Germaniei noastre" ca el să procedeze cum a procedat, „altminteri victoria comunismului în Germania ar fi împins în prăpastie încă din 1919 întregul Occident", iar „înlăturarea acestei

EI AU FOST ASASINAŢI MIŞELEŞTE DE OAMENII LUI PABST

Rosa Luxemburg (stînga) şi Karl Liebknecht, vorbind muncitorilor.

primejdii era atunci mult mai importantă" decît un dublu asasinat.

Certitudinea lui Pabst că poate face asemenea declarații în condiții de perfectă impunitate avea să-și găsească o promptă verificare în... buletinul serviciului de presă și informații al guvernului federal. Cum mărturisirile și fanfaronada obraznică a asasinului au indignat opinia publică vest-germană, care a început să ceară tragerea lui la răspundere, buletinul serviciului de presă federal a publicat un fel de punere în punct în care se aprecia că dublul asasinat politic din noaptea de 15 ianuarie 1919 nu a fost decît o „execuție de lege marțială", „legală" și „justificată". Ceea ce înseamnă că Herr Waldemar Pabst va putea să-și vadă mai departe, nestingherit și ocrotit, de afacerile lui cu armament.

Waldemar Pabst. În zguduitoarea evocare a lui Egon Erwin Kisch se vorbește despre soldatul Runge, despre Oberleutnant Vogel, despre Kapitänleutnant Horst von Pflugk-Hartung, despre alți ofițiva. Nu despre Pabst. Pabst se afla în spatele tuturor acestora. Avea s-o mărturisească singur — și cu cită cinică înfumurare! — în convorbirea la care, după izbucnirea recentului scandal, revista vest-germană „Der Spiegel" a avut ideea să-i pofticească. „Vi s-a acordat — îi spun redactorii revistei — o recunoaștere oficială pe care nu ați avut-o nici pe vremea lui Hitler. Buletinul oficial federal a calificat asasinarea lui Liebknecht și a lui Luxemburg drept execuție sub imperiul unei legi marțiale și și-a însușit justificarea dv. că numai în felul acesta Germania a putut fi apărată de comuniști". „Da — exclamă satisfăcut Pabst — lucrul acesta a fost în sfîrșit acum înțeles și recunoscut!"...

Pabst era pe vremea aceea ofițer de stat major în divizia de cavalerie de gardă care-și avea cvartirul la „Eden-Hotel". Istoriografii îi consemnează existența ca pe aceea a unui „ofițer capabil, însă lipsit de scrupule", care cîștigase notorietate ca organizator de puciuri... Cît despre evenimentele din noaptea de 15 ianuarie 1919 și despre rolul lui în acele evenimente, nimic mai plastic decît propriile lui relatări, în dialogul cu redactorii lui „Der Spiegel":

SPIEGEL: ...În ce privește aspectul juridic — divizia dv. avea un tribunal cu o jurisdicție militară legală.

PABST: Noi, da.

SPIEGEL: De ce nu l-ați trimis în fața acestui tribunal al diviziei pe cei trei lideri comuniști arestați, Liebknecht, Luxemburg și Wilhelm Pieck, care au fost aduși la 15 ianuarie 1919 la hotelul berlinez „Eden", la cartierul general al diviziei dv.?

PABST: Consiliul militar al diviziei nu se afla pe vremea aceea la hotelul „Eden".

SPIEGEL: Și nici nu putea fi convocat?

PABST: Știți și dv., într-o noapte în plină revoluție și într-un oraș încă complet dezorientat de revoluție, nu era prea simplu să întruneșți un consiliu juridic. Și pe lîngă aceasta — ce era să fac cu judecătorii?

Și pentru că redactorii insistă, Pabst ripostează arogant: Vă învîrtiți în jurul chestiunii — ca o pisică în jurul farfuriei cu lapte prea cald. Lucrurile erau foarte limpezi. Și cei trei au fost arestați într-o noapte în plină revoluție.

Convorbirea se concentrează totuși asupra responsabilităților concrete ale lui Pabst. Ceea ce de altfel nu-i scade țîfna:

SPIEGEL: Cum sună ordinul pe care l-ați dat pentru executarea celor doi, în urma interogatoriului?

PABST: Ambii să fie transportați în închisoarea de cercetări de la Moabit și acolo să fie predați comandantului.

SPIEGEL: De ce nu au fost înaintați Liebknecht și Rosa Luxemburg tribunalului diviziei sau aparatului judiciar regulat al diviziei?

PABST: Cum se putea organiza așa de repede în plină noapte?

SPIEGEL: Deci, nu ați ordonat altceva decît transportarea lor la Moabit?

PABST: Da.

SPIEGEL: În articolul pe care l-ați scris în ziar despre acest caz ați subliniat că îndeplinirea ordinelor dv. de către subordonați „a decurs în esență altfel decît fusese specificat în ordin".

PABST: Da, de pildă, de planton la intrarea hotelului „Eden" era soldatul Runge. Cînd doamna Luxemburg a ieșit din hotel, omul acesta a lovit-o cu patul puștii în cap. Lucrul acesta nu era specificat în „programul" meu. Omul fusese împins la asta de către un ofițer din suita mea — nu mai este de mult în viață, altminteri v-aș spune numele lui... Era un om care nu prea gîndea, era un locotenent, și atunci l-a mituit pe husarul Runge cu o sumă de bani pentru a-i omorî pe Liebknecht și Luxemburg.

SPIEGEL: Lucrul acesta nu-l înțelegem. Dv. nu ați ordonat personal ca cei doi să fie uciși?

PABST: Așa? La ordin vă referiți?

SPIEGEL: Da, la ordinul dv. ne referim.

PABST: În legătură cu aceasta refuz să fac vreo declarație.

SPIEGEL: Ați ordonat ca ei să fie, să zicem, uciși?

PABST: Vă repet, refuz să fac vreo declarație în legătură cu aceasta. Veniți-vă în fire! Parcă jucăm teatru, teatru prost chiar. Știți doar foarte bine cum se punea problema.

SPIEGEL: Nu știm de loc cum se punea problema.

PABST (ride): Nici dv. nu credeți. Întreaga Germanie știe. Și dv. nu? Asta e grozav!

SPIEGEL: Întreaga Germanie a știut că cei doi au fost asasinați.

PABST: Problema se pune așa: a fost lucrul acesta necesar, da sau nu?

SPIEGEL: Dv. considerați că era necesar și nu ați ordonat totuși aliceva decît să fie transportați la Moabit?

PABST: Acesta a fost ordinul pe care l-am dat ofițerului meu de ordonanță. Ceea ce am discutat eu cu domnii care s-au oferit voluntar pentru a-i transporta — nu i s-a ordonat nimănui să ia parte la această misiune — aceasta nu privește pe nimeni.

SPIEGEL: Dar cu husarul Runge nu ați stat de vorbă? Lovitura cu patul puștii dată de Runge Rosei Luxemburg și lui Liebknecht în fața hotelului „Eden"...

PABST:... dar, domnii mei, puteți și dv. să vă gîndiți că nu aveam să dau un ordin atît de prostesc ca d-na Luxemburg să fie lovită cu patul armei în cap tocmai la ieșirea din hotel, în văzul lumii ca să spunem așa... Slavă domnului, chiar așa de idiot n-oi fi fost...

Readucerea în actualitate a acestor crime petrecute în urmă cu mai bine de 40 de ani aruncă o neierătoare lumină și asupra rolului pe care l-a jucat în organizarea, în săvîrșirea, apoi în acoperirea lor social-democrația de dreapta, părinții spirituali ca să spunem așa ai contemporanului nostru Willy Brandt. Gustav Noske era pe atunci — numit de guvernul Ebert-Scheidemann, cu sarcina expresă (pe care a și îndeplinit-o cu zel) de a înăbuși prin orice mijloace mișcarea spartakistă — comandant al trupelor din Berlin ale Reichswehrului. Deci, și comandant al căpitanului Pabst — despre care a spus cîndva că este un „om de merit". În ce fel de împrejurări a avut ocazia să cunoască și să aprecieze „meritele" subalternului său reiese de asemenea din dialogul „Der Spiegel" — Pabst:

SPIEGEL: Ce au spus superiorii dv. despre acest ordin? Ce a spus comandantul Noske despre asta?

PABST: Că am făcut bine ce am făcut — lucru pe care l-a scris și în memoriile sale.

SPIEGEL: Cu toate acestea a avut loc un proces în fața tribunalului militar al diviziei dv. Cine l-a ordonat?

PABST: Judecătorul comandant, generalul von Hofmann, la dorința d-lui Noske.

SPIEGEL: Procesul a dus la condamnarea husarului Runge, pentru lovitura cu patul armei, considerată încercare de omor, la doi ani și două săptămîni închisoare, și a locotenentului major Vogel, care a împușcat-o pe Rosa Luxemburg și i-a aruncat cadavrul într-un canal, la patru luni închisoare pentru ascunderea unui cadavru. Locotenentul Vogel nu și-a efectuat pedeapsa, el a putut pleca în străinătate. Cine l-a ajutat în aceasta?

PABST: Și acesta a fost un ordin al d-lui Noske.

Într-o armonioasă colaborare, ofițeri ai Reichswehrului, sălbatice brute reacționare, și ipocrita social-democrație de dreapta au ucis în împrejurările mai sus evocate doi conducători iubiți și respectați ai proletariatului german. În această armonioasă colaborare, pentru „păstrarea legalității", au organizat o parodie de proces în care acuzații erau și parte și judecători. Concluziile procesului sînt semnificative: husarul Runge, soldat prost, a „luat" doi ani; Oberleutnantul Vogel — asasin, dar ofițer, deci persoană demnă de menajamente — a fost condamnat simbolic la niște luni închisoare, pe care nici nu le-a executat; cît despre Pabst, principalul organizator al dublei crime („Ceea ce am discutat eu cu domnii care s-au oferit voluntar... aceasta nu privește pe nimeni"), el nici măcar n-a fost tradus în fața simulacrului de judecată în care s-au rostit sentințe cu privire la subalternii lui. Ce vreți, totul după ierarhie și protocol...

Azi, la Düsseldorf, Herr Waldemar Pabst, om de afaceri „onorabil", se mîndrește în gura mare cu „fapte de arme" cu care s-ar rușina și un căpitan de profesie. Sub ocrotirea binevoitoare — în esență — a acelorași forțe care l-au ocrotit cu patru decenii și mai bine în urmă... Și, după cum se știe, nu e singurul criminal care se bucură în R.F.G. de asemenea dulce clemență. E poate numai cel mai vechi: naziștii au venit mai tîrziu, pe terenul la a cărui pregătire contribuise.

Fl. Ș.

AGENDA

● *În 1959 cunoscutul autor dramatic A. Sofronov a fost inoitat de colectivul teatrului din Temriuk (ținutul Krasnodar) să asiste la premiera piesei sale „Bucătăreasa". Artiștii teatrului i-au mărturisit lui Sofronov interesul pentru personajele și acțiunea acestei piese și l-au rugat să o ducă mai departe. Așa s-a născut piesa „Bucătăreasa se mărită"...*

● *Zilele aceintate, dar pline de greutăți și jertfe ale începutului insurecției armate a poporului italian împotriva ocupanților naziști — iată tema filmului italian „Cele patru zile ale orașului Napoli". Fotografia înfățișează un moment din timpul filmării: regizorul Nanni Loy dînd indicații unui tînăr „actor"; în dreapta, protagonista filmului, Regina Bianchi.*

● *Acum 7 ani un grup de lingviști polonezi de sub conducerea prof. Julian Krzyzanowski au început o lucrare de mari proporții: o culegere de proverbe poloneze. Recent, munca acestui colectiv s-a încheiat cu realizarea unei monumentale lucrări: „Cartea nouă a proverbelor poloneze", o operă dintre cele mai cuprinzătoare. În trei volume, de peste 3.000 de pagini, sînt adunate circa 200.000 de proverbe ale poporului polonez.*

● *O remarcabilă artistă de teatru și cinema a R.P. Ungare este Tolnai Klári (cunoscută și la noi din filmul „Numai o glumă"). În cursul carierei sale ea a interpretat o variată gamă de roluri, vădind un excepțional talent și o puternică sensibilitate. Repertoriul ei de artistă de teatru cuprinde zeci și zeci de roluri din Shakespeare, Gorki, Cehov, Ostrovski, Lope de Vega, Ibsen, Zsigmond Moricz, Arthur Miller, Tennessee Williams. Pentru succesele sale artista a fost distinsă de două ori cu Premiul Kossuth și cu alte titluri de onoare. Iat-o pe Tolnai Klári, alături de Pecsi Sándor, în ultima sa creație din „Vedere de pe pod", de Arthur Miller.*

● *Pentru a putea publica „Istoria cinematografului în 1.000 de imagini", publicistul francez Maurice Bessy a fost nevoit să trieze foarte sever cele circa 40.000 de fotografii și documente pe care le strînge încă din 1930. Bessy este în același timp posesorul unui interesant muzeu Chaplin, care cuprinde, printre altele: mustața din „Dictatorul", stiloul cu care Chaplin a scris „Monsieur Verdoux" și bastonul de polițist din „Charlot policeman".*

DISC

Acum cîtva timp, cu prilejul comemorării a cincizeci de ani de la moartea marelui scriitor Ion Luca Caragiale, a apărut și prima înregistrare integrală pe disc a nemuritoarei comedii „O scrisoare pierdută" (Electrecord 16 EXE-081). (Ar fi de menționat că amatorii de teatru pe disc au fost îndeajuns de răbdători, așteptînd cu calm această apariție care a fost anunțată în cataloagele trimestriale ale caselor de discuri... încă din 1961). Datorită turației reduse de numai 16 rotații pe minut, cele patru acte ale „Scrisorii pierdute" se află imprimate pe un singur disc de format mare (30 cm). Din punct de vedere tehnic, această primă realizare din seria discurilor de 16 turații reprezintă o reușită, sunetul fiind clar, fără paraziții de fond sonor întîlniți uneori chiar la discurile de 33 și 45 de turații.

Capodopera lui Caragiale, în regia artistică a lui Sică Alexandrescu, este jucată în distribuția binecunoscută, care cuprinde pe Al. Giugaru în rolul lui Zaharia Trahanache, pe Elvira Godeanu întruchipînd-o pe coana Zoiță, pe Costache Antoniu în Cetățeanul turmentat, pe Radu Beligan în Agamiță Dandanache, Ion Finteșteanu în Farfuridi, Niki Atanasiu în Cațavencu, Marcel Anghelescu în Ghiță Pristanda, C. Bărbulescu în Tipătescu, N. Brancomir în Brînzovenescu. În celelalte roluri: Ion Henter, I. Iliescu, Mircea Cojan și Șerban Iamandi (comentatorul versiunii înregistrate pe disc).

Credem că „teatrul pe disc" se va bucura de succes și răspîndire printre iubitorii de teatru. Nenumărații prieteni ai teatrului radiodifuzat, care adeseori au regretat absența reluărilor unor piese pe care le-au îndrăgit, își vor realiza astfel o veche dorință. Peste puțin timp vom avea o nouă categorie de discofili, care vor colecționa piese de teatru în regizări originale și cu interpreți de valoare.

Mapa discului cuprinde, în afara unei prezentări semnate de criticul Mihai Novicov, cîteva din celebrele desene aparținînd lui Aurel C. Jiquidi și care-i înfățișează pe eroii piesei.

Am propune casei de discuri „Electrecord" confecționarea unor mape mai durabile, protejate de un fin învelitș de masă plastică, așa cum procedează în ultimul timp alte întreprinderi similare.

E BINE SĂ ȘTIM

De vorbă cu medicul

VARICELE

Varicele constituie o boală frecventă, provocată de dilatații circumscrise, neregulate, ale venelor. Vîrsta la care apar este de 20-45 ani. La femei aceasta se poate întîmpla chiar la vîrsta pubertății. În unele cazuri ele apar la 20 de ani, rămînînd staționare mulți ani, dar mărindu-se brusc sub influența unor infecții, a unei sarcini, a menopauzei sau prin schimbarea profesiei. Cea mai evidentă cauză a varicelor este staza sanguină — oprirea sau încetinirea circulației — de origine mecanică: fie o malformațiune congenitală a venei, fie o activitate care reclamă mult statul în picioare. Lipsa contracțiilor musculare favorizează stagnarea sîngelui în vasele picioarelor. Datorită acestui fapt în locurile respective se creează o stare asfixică, cu o tulburare consecutivă de nutriție favorabilă varicelor.

Cum recunoaștem aceste stări? În primul rînd apare durerea în regiunea stînghiei și a gleznei. Apoi apar varicele propriu-zise, cu dilatarea vizibilă și palpabilă a venelor, dilatare mai întîi localizată iar apoi extinsă la tot vasul. Prin asocierea mai multor trunchiuri venoase se constituie pachetul varicos. În această perioadă apar și edeme (umflături) ale gleznelor.

Durerile cresc în intensitate și apare o mîncărime destul de rebelă.

Complicațiile cele mai frecvente sînt ruptura varicelor în cazul unor traumatisme (loviri, răniri etc.) sau al unor eforturi deosebite. Alteori varicele se infectează, dînd boala numită flebită. Staționarea prelungită în picioare, o stare igienică și hrana necorespunzătoare, emoțiile intense și repetate duc la ulcerul varicos, care-și are sediul caracteristic în partea inferioară și internă a gambei și a cărui vindecare este grea.

Evoluția varicelor este variată și poate fi agravată de o serie de factori. Tulburările hormonale ale femeilor, obezitatea, unele boli care favorizează reținerea apei în organism, infecțiile de tot soiul pot duce la o desvoltare accelerată a varicelor. Bolnavii de varice trebuie să-și asigure igiena permanentă a picioarelor, să evite statul în picioare și eforturile fizice deosebite. Dar umblatul pe jos este foarte indicat pentru cei predispuși sau cei cu varice nu prea mari, deoarece în asemenea cazuri contracțiile musculare favorizează circulația. Este cunoscut faptul că cicliștii și poștașii nu suferă de această boală. Deci o gimnastică rațională a picioarelor poate opri evoluția varicelor.

Tratamentul se aplică de la caz la caz și numai de către medic. În cazul cînd varicele sînt dezvoltate, se aplică tratamentul sclerozant, care este cel mai indicat. Tratamentul chirurgical nu se aplică decît în cazuri foarte rare.

Dat fiind că există o predispoziție familială pentru varice, este bine ca descendenții persoanelor care au suferit de această boală să practice din timp sportul, îndeosebi marșul, ciclismul, înotul.

Dr. Silviu GHEREA

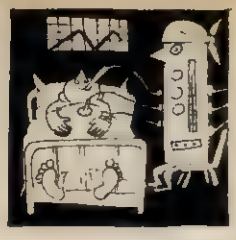

INFIRMIERĂ ELECTRONICĂ

În cadrul unui congres de electronică medicală a fost prezentat un proiect de infirmieră... electronică, care are toate șansele să devină foarte răspîndită. E vorba de un complex de aparate care pot înregistra și transmite medicului de gardă datele privind temperatura, pulsul și tensiunea bolnavilor internați în spitale. De asemenea, aceste aparate comunică aceluiași medic, în cursul nopții, cu ajutorul unei sonerii electrice, complicațiile ivite în starea vreunui bolnav. Totodată faptul că bolnavul se simte supravegheat în permanență de o infirmieră, fie ea și electronică, are un efect favorabil asupra stării sănătății sale.

Lîngă Hunedoara:

URMELE UNEI AȘEZĂRI ROMANE

Cîteva din uicioarele găsite în morminte.

Cercetătorii muzeului regional din Deva au făcut recent o interesantă descoperire arheologică la Cinciș, lîngă orașul Hunedoara. Este vorba de urmele unei așezări romane (vila unui pontif și cîteva case), precum și o necropolă, toate datînd din secolele I și II. Atît printre urmele așezării romane, cît și în mormintele din necropolă au fost găsite numeroase obiecte din fier: cuie, piroane, diferite unelte din metal, precum și zgură. Ținînd seama de această descoperire și de faptul că așezarea respectivă se află într-o zonă bogată în minereuri, cercetătorii au ajuns la concluzia că și vechea populație din jurul Hunedoarei se ocupa cu extragerea și prelucrarea minereurilor de fier.

Alături de obiectele de fier s-au mai găsit și uicioare din pămînt ars, foarte bine păstrate în ciuda celor aproape două mii de ani care s-au scurs. Aduse la muzeul din Deva, obiectele descoperite vor completa colecțiile ce atestă urme masive ale stăpînirii romane prin aceste locuri.

V. URSEANU

ÎNCEPE ȘCOALA

ORIZONTAL: 1) După cei... șapte ani de-acasă — Amintesc. 2) Cu șorțulețe, codițe, fundițe! — Îl înveți în timpul anului și-l urci în vacanță. 3) Pedagogul... de-acasă — Abreviație în școlile agricole. 4) Tudor Stănescu — Pretextul superstițiosului care nu și-a pregătit lecția. 5) Lampă de radio — Prilej de ștersături și pete de cerneală. 6) Și la ora de latină, și la ora de franceză — A scuti. 7) Faimos, precum calul din zicală — Numai ochi și urechi. 8) Radu Ilie — Se distribuie gratuit elevilor din clasele I-VII — Tupolev pe scurt! 9) Sora mai mică a absenței. 10) A tipări manuale și cărți școlare — Nelipsit de la geometrie!

VERTICAL: 1) Lună ce stîrnește două sentimente contrarii: „Vai, s-a dus vacanța"... și „Ura! Începe școala!" 2) Cursă... anuală cu etape... zilnice — Așezare simetrică a băncilor. 3) Localitate în Westfalia — Onomatopee ovină — Titan în... chimie! 4) Setos de învățătură — Istoric antic ce nu trebuie... invocat cînd ești scos la lecție! 5) Uscătura din pădurea... școlii! — Prenumele celebrei cîntărețe sovietice Doluhanova. 6) Verbul tocilarului — Radu Zaharescu. 7) Antract cu clopoțel în loc de gong! 8) Dinsa — Materie primă pentru maculatoare, coifuri și... avioane. 9) În ghiozdanul unui elev dezordonat — Rece! 10) Vîlcea (reg.) — Forța lui stă în legătura cu pămîntul (mit.). 11) Spațiu școlar lipsit de bănci, catedre și... emoții — Teu!

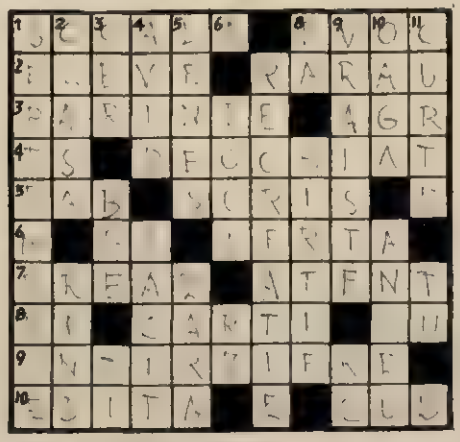

Dezlegarea jocului „FRUCTE", apărut în nr. 36

ORIZONTAL: 1) Șuviță — Banane. 2) Eris — Prun — Roș. 3) Caș — Lei — Amado. 4) Arici — Dalac — P. 5) Ren — Va — Senin. 6) I — Ananas — Drum. 7) Tz — Adam — Gaiță. 8) Amară — Agur — Ri. 9) Ega — Inutili. 10) Curmal — Runa — A. 11) Iriza — Vii — Mal. 12) Oaș — Acat — Pîrg. 13) Frag — Piersică.

MODA

CÎTE CEVA DESPRE GARDEROBĂ

Într-o serie de scrisori adresate redacției, cititoarele noastre ridică problema îmbrăcămintei pentru sezonul răcoros. Nu ni se cer numai ultimele „imperative" ale modei, ci mai ales sfaturi cu privire la ținuta vestimentară adecvată diverselor împrejurări. Fapt care arată că din ce în ce mai multe femei își dau seama că, mai importantă decît urmărirea servilă a capriciilor modei, este „construirea" rațională a unei garderobe capabile să satisfacă toate cerințele vieții active a femeii din zilele noastre.

Într-adevăr, experiența multor femei a demonstrat că, pornind de la una sau mai multe „piese de bază" — manton, taior, ansamblu din mai multe piese etc. — se poate alcătui, adăugînd în fiecare sezon un număr limitat de piese noi, judicios asortate, o garderobă completă, în măsură să înfrunte timpul fără teamă de demodare. Ca orice îmbrăcăminte destinată să supraviețuiască fluctuațiilor modei, „piesa de bază" impune firește o chibzuită alegere a materialului (calitatea pe primul plan!), a culorii (evitați stridențele!) și a croielii (atenție la „noutățile" care îmbătrînesc peste noapte!).

Punctul de plecare al unei garderobe de toamnă fiind costumul, firește, din manton, vă propunem modelul din fotografia 1, o realizare a creatorilor de modă din Republica Socialistă Cehoslovacă. El prezintă dublul avantaj al „durabilității" liniei — croială sobră, culori calde, odihnitor (coniac) ca și al prezenței în actualitate prin stilul „redingotă".

Practic și pretins se la o infinitate de combinații este și costumul din două piese (foto 2), creat ioi în R.S.Cehoslovacă. Asortîndu-i o altă fustă, bluze, pulovere, eșarfe etc. la culorile ecosezului, purtîndu-l cu diverse accesorii, se poate obține din acest unic costum cîteva ținute originale și adecvate în orice împrejurare.

De aici, de la postul de comandă al dispecerului, se comunică cu cele 60 de sonde ce se găsesc la mare distanță.

Aceste sonde în pompaj de adîncime aflate la Boldești lucrează sub supravegherea „ochiului" automat.

La Boldești – SONDE AUTOMATE

Ne aflăm în încăperea dispecerului schelei din Boldești, care-și conduce „subordonații" cu ajutorul unei instalații de telecomandă. De aici, dispecerul, așezat comod pe scaunul lui, poate porni, opri și cunoaște funcționarea a nu mai puțin 60 de sonde cu sisteme diferite de producție și a trei distribuitoare de gaze comprimate ce lucrează în schelă. În schimb, dacă te plimbi printre sonde, rar zărești un om lucrînd. Fiecare sondă își vede singură de munca ei, supravegheată doar de „ochiul" ager al automatelor.

Instalația din camera dispecerului este al doilea tip creat de Institutul de cercetări foraj-extracție din Cîmpina și de Institutul de cercetări electrotehnice din București. Ambele tipuri, de construcție și concepție originale, au fost realizate în cea mai mare parte cu materiale și aparate ce se fabrică curent în țara noastră. Primul tip controla 13 sonde, 2 separatoare, 2 rezervoare și o stație de pompaj. Instalația actuală, realizată la un preț de cost mai scăzut, aduce unele soluții constructive îmbunătățite, astfel încît, deși are o capacitate cvadruplă, totuși utilizează un număr de circuite mult mai mic.

★

Automatul controlează sondele în pompaj de adîncime prin măsurarea sarcinii la tijele de pompare, semnalizează ieșirea din limitele de funcționare a presiunii din conducta de amestec, precum și alte fenomene ce se petrec în sonde.

Cum? Cine trage „semnalul de alarmă"?

Fiecare sondă are un „paznic" bun și priceput: traductorii de mărimi neelectrice în mărimi electrice. Semnalele emise de ei sînt amplificate și proiectate pe ecranul fluorescent — cel care, la prima vedere, pare un mic ecran de televizor. În felul acesta se obțin dinamograma și electrograma fiecărei sonde.

La separatoare și la rezervoare se pun alte probleme: acolo automatele măsoară presiunea, temperatura și alte date. Chiar în clipa cînd una din aceste unități iese din limitele stabilite, la dispecer sună o sonerie și se aprinde un bec. Dintr-o privire, inginerul de serviciu știe unde s-a produs defecțiunea și, fără întîrziere, ia măsurile necesare.

Iată, așadar, unul din marile avantaje ale automatizării la schele petroliere: orice defecțiune este instantaneu semnalizată — nu „după ochi", ci cu obiectivitatea și precizia caracteristică automatelor, obținîndu-se astfel datele cele mai exacte.

Dar avantajele automatizării în domeniul extracției țițeiului nu se rezumă numai la aceasta. În adevăr, controlul se efectuează acum de către un inginer, mult mai des și cu mijloacele cele mai moderne. Timpul neproductiv ce se scurgea pînă la sesizarea avariei este mult redus, căci utilajele nu mai așteaptă pînă ce vin echipele de verificare ca să sesizeze oprirea, ci singure dau de veste, arătînd cînd, unde și ce anume s-a defectat. De asemenea consumul de energie electrică se micșorează, în unele cazuri simțitor. Toate acestea — ca și alte perfecționări pe care nu le-am menționat — aduc economii în exploatarea sondelor.

Boldești nu este numai prima schelă din țară care are un număr de sonde automatizate, ci este un adevărat „stand de probă" național, unde se experimentează noile instalații de automatizare destinate celorlalte schele petroliere.

Printre noile instalații aflate aici am văzut și un automat ce asigură controlul centralizat a 120 de sonde în pompaj de adîncime, cu selecție în frecvență și transmitere doar pe două fire. După ce va fi experimentată la Boldești, instalația va fi montată la schela Moinești.

Un alt tip de instalație, aflat de asemenea în faza experimentală și urmînd a intra curînd în exploatarea de șantier, va controla 192 de sonde.

Trebuie menționat că la ultimele tipuri de instalații nu numai semnalizarea, dar și descifrarea și localizarea semnalului se face independent de dispecer, cu ajutorul unui „cercetător" automat.

...O apăsare pe buton... Pe un mic ecran s-a aprins o luminiță care, grăbită, urcă și coboară, veghind asupra bunului mers al sondelor.

Acum un an-doi o găseai numai la Boldești. Astăzi, surori de-ale ei, adesea mai „voinice", au ajuns și la alte schele de pe Valea Prahovei, ba chiar și în alte regiuni. Nu va trece mult și harta petrolieră a țării va fi împînzită de asemenea luminițe care îi ajută pe petroliști să ridice tot mai sus nivelul industriei noastre extractive.

Dan LĂZĂRESCU

● O APĂSARE PE BUTON... ŞI SONDA SE OPREŞTE! ● UTILAJELE DAU SINGURE DE VESTE DESPRE FUNCŢIONAREA LOR ● UN „STAND DE PROBĂ" NAŢIONAL

Fantezia

cu picup

originalitate

eleganţă

excepţionale performanţe electrice şi acustice

un produs al uzinelor ELECTRONICA înzestrat cu:

3+2 tuburi electronice

3 game de undă indicator optic de acord

reglaj de ton
2 difuzoare de 2,5 VA

Picup G E-56 cu 3 viteze şi oprire automată

Micul comentar

REVERIE PREMATURĂ

de Florica ȘELMARU

Informația era de-a dreptul suavă și îmbia la dulci visări festive. Era redactată în termenii următori: „Franța a furnizat tunuri emirului domnitor din șeicatul Dubai, pe țărmul golfului Persic. (Situat între Abu Dhabi și Sharjah, Dubai este unul din numeroasele șeicate de pe teritoriul Omanului sub regim de tratat). Știrea este mai puțin gravă decît pare. Nu este vorba de crearea unei forțe militare în coasta Arabiei Saudite și pe un teritoriu care este un fel de protectorat britanic. Franța a vîndut unui reprezentant al șeicului domnitor, emirul Rașid ben Said, două tunuri de 75 datînd de la începutul secolului. Șeicul avea nevoie de ele pentru a răspunde salutului oficial al navelor militare străine, care din cînd în cînd vizitează șeicatul".

De unde, generalizînd, se poate trage concluzia că atunci cînd o mare putere capitalistă vinde armament unei țări mici o face numai pentru ca aceasta să poată face față obligațiilor ei de curtoazie internațională. Să fie aproape ziua în care tunurile nu vor mai servi decît la lansarea jerbelor de artificii în serile de sărbătoare?

Dacă ținem seama de atitudinea puterilor occidentale în problema dezarmării (și în alte cîteva probleme) se poate face un asemenea idilic pronostic numai în ceea ce privește tunurile datînd de la începutul secolului. Dacă este însă vorba de armament mai modern, alte știri, tot din aceste zile, vorbesc despre întrebuințări mai puțin inofensive. Noul val de isterie anticubană din S.U.A. a înmulțit în presă informațiile privitoare la transformarea cîtorva dintre republicile latino-americane în adevărate rampe de lansare a unei agresiuni. Recenta călătorie a vicepreședintelui Johnson și discuțiile în jurul creditelor americane pentru unele din țările vizitate au atras din nou atenția asupra echipamentului militar „made in U.S.A." pe care aceste țări trebuie să-l achiziționeze cu (sau fără) creditele respective.

Expulzat din Vietnamul de Sud pentru că și-a îngăduit să descrie rolul pe care armamentul american și militarii americani îl joacă în activitatea trupelor de represiune diemiste, corespondentul săptămînalului newyorkez „Newsweek" — publicație de altfel cunoscută ca reacționară — a declarat furios că poporul S.U.A. are dreptul să știe adevărul despre un război în care sînt investite milioane de dolari și în care își riscă viața mii de cetățeni americani.

Din cînd în cînd, poporul S.U.A. și află asemenea adevăruri. De pildă, în legătură cu avionul U-2 doborît în dimineața de 9 septembrie deasupra părții răsăritene a teritoriului R.P. Chineze. A aflat, mai întîi din Taipe, că, într-adevăr, autoritățile militare ciankaișiste „au pierdut" pe undeva, pe acolo, un U-2. A aflat apoi chiar din surse oficiale, de la Washington, că într-adevăr S.U.A. au livrat ciankaișiștilor asemenea avioane.

Evident nu pentru ca aceștea să lanseze de la bordul lor salve de artificii.

Nici ca să efectueze cu ele exerciții sportive.

U-2-urile sînt profilate pentru altfel de exerciții: de spionaj și de război rece.

Iluzorie lucru: reverie festivă la care ne îmbiase recenta achiziție pentru nevoi protocolare a șeicului din Dubai e prematură.

Fotocronica FLACĂRII

De curînd s-a încheiat la Londra cea de-a X-a Conferință Pugwash, consacrată temei „Știința și problemele internaționale". La această conferință au luat parte oameni de știință din 35 de țări, care au dezbătut arzătoarea problemă a dezarmării. În fotografie, un grup de eminenți participanți la conferință. De la stînga la dreapta: Bertrand Russell (Anglia), A.N. Tupolev (U.R.S.S.), Linus Pauling(S.U.A.) și A.V. Topciev (U.R.S.S.).

La recenta ediție a Festivalului filmului de la Veneția, cinematografia sovietică a repurtat un deosebit succes: filmul „Copilăria lui Ivan", în regia lui Andrei Tarkovski, a fost distins cu marele premiu „Leul de aur". În fotografie, o scenă din film (Ivan, în interpretarea lui Kolea Burlaev).

În capitala Algeriei au avut loc în ultimele zile numeroase manifestații de entuziasm în legătură cu lichidarea gravei crize prin care a trecut poporul algerian. Iată o asemenea manifestație pe străzile Algerului, cu prilejul căreia locuitorii capitalei și-au demonstrat încă o dată încrederea și simpatia față de Armata Populară Națională și de Biroul Politic al F.L.N.

Un grup de artiști romîni — balerinii Simona Ștefănescu și Ion Alexe, soprana Bernadeta Almaș, violonistul Ilarion Ionescu-Galați și pianista Irina Botez — s-au înapoiat recent dintr-un lung turneu în R.P. Mongolă și R.P. Chineză. Recitalurile date de ei s-au bucurat de unanima apreciere a spectatorilor. În fotografie, soliștii romîni — cărora li s-au alăturat pe scenă și cîțiva artiști chinezi — după unul din spectacolele date la Nankin (R.P. Chineză).

Între 2-9 septembrie s-a desfășurat la Leipzig (R.D. Germană) tradiționalul tîrg de mostre care, în cronologia postbelică, este cel de-al 30-lea. La această ediție au participat firme din 49 de țări. În fotografie, fațada clădirii principale a tîrgului.

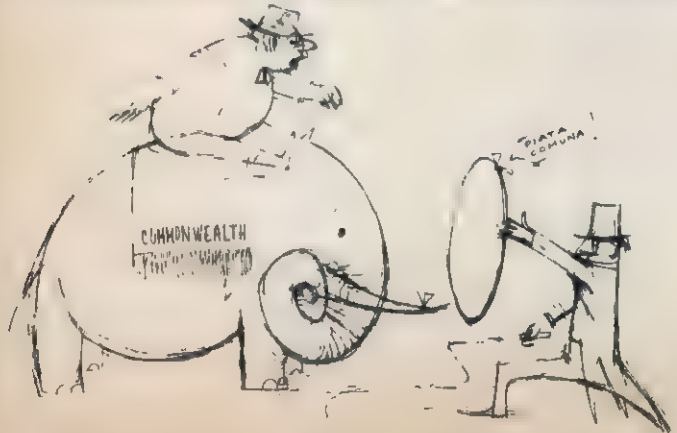

Membrii „Pieței comune" condiționează primirea Angliei în „Piața comună" de desființarea tarifelor vamale preferențiale între Anglia și țările Commonwealthului.

...Intrarea Angliei în „Piața comună"!

Desen de Cik DAMADIAN

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Încă o întrebuințare a sfeclei de zahăr

„Doresc să aflu care sînt avantajele folosirii sfeclei de zahăr în hrana porcilor".

Viorica CUTAȘ
Comuna Zamostea, raion Rădăuți, regiunea Suceava

Răspunde dr. S. NICOLICIN, adjunctul Secției de creștere a animalelor din Consiliul Superior al Agriculturii.

Cercetările științifice din ultimii ani și practica unor gospodării agricole colective au demonstrat că, pe lîngă folosirea porumbului boabe și a altor nutreturi concentrate în hrana porcilor, o deosebită importanță o are sfecla de zahăr. Valoarea ei hrănitoare — determinată în unități nutritive și kilograme de proteină digestibilă — este mai mare decît a sfeclei furajere (nutreț de bază, pînă nu demult, în îngrășarea porcilor), pe care urmează să o înlocuiască complet. În timp ce 100 kilograme de sfeclă furajeră conțin 12 unități nutritive și 0,7 kilograme de proteină digestibilă, într-o cantitate egală de sfeclă de zahăr se găsesc 26 unități nutritive și 1,2 kilograme de proteină digestibilă — deci aproape dublu. Comparînd cele două culturi obținute pe unitate de suprafață, se poate vedea că sfecla de zahăr are o valoare hrănitoare mult mai mare — cu același volum de muncă depusă — de unde rezultă că dă o cantitate considerabil sporită de carne de porc și contribuie la realizarea de economii.

Cele mai mari sporuri de carne au fost înregistrate atunci cînd în rația zilnică a fiecărui porc pus la îngrășat au fost amestecate 2-4 kilograme sfeclă de zahăr, tocată sau sub formă de pastă (ceea ce reprezintă 30-50 la sută din valoarea hrănitoare a rației). Făcînd o serie de experimentări pe tineret porcin între 25 și 90 kilograme, Institutul de cercetări zootehnice a dovedit că amestecul de uruieli de cereale cu sfeclă de zahăr tocată în stare crudă dă cele mai bune rezultate. Metoda a fost pusă în aplicare, printre altele, și la G.A.C. „Victoria socialismului" din comuna Gîrbovi, regiunea București. Alcătuind rația pe o zi a unui animal din 4 kilograme de sfeclă de zahăr și 3 kilograme de concentrate (uruială de porumb, orz, mazăre etc.), gospodăria a obținut sporuri de carne medii zilnice record de peste 900 grame. La G.A.C. Denta, Omoru Mare, Singeorge, Birda și Gătaia din regiunea Banat s-au realizat creșteri importante în greutatea porcilor, datorită hrănirii lor cu pastă proaspătă din rădăcini, cu frunze cu tot, de sfeclă de zahăr — care este mai ușor de asimilat — combinată cu concentrate. Folosirea sfeclei de zahăr în hrana porcilor aduce o reducere de 13-15 la sută a prețului de cost al fiecărui kilogram de carne și o creștere mai rapidă în greutate a porcilor.

Craniul unui urs de peșteră.

În gangul urșilor...

În muzeele din regiunea Argeș, cît și în colecțiile de științe naturale ale școlilor medii din Cîmpulung Muscel și Rucăr, pot fi văzute de către vizitatori cranii și schelete ale unor urși de peșteră (Ursus spelaeus), care au trăit prin aceste locuri în urmă cu 30-40.000 de ani. Aceste oase-fosile provin din așa-numitul gang al urșilor, aflat în peștera de la Colțul Șurpat de pe malul drept al Dîmboviței — nu departe de noua șosea Rucăr-Podul Dîmboviței.

Existența cimitirului uriaș din gangul urșilor este pusă de oamenii de știință care au descoperit nu demult peștera, pe seama unei epizootii. Se pare că animalele, epuizate de suferință, se retrăgeau în masă pentru a muri în acest loc mai ascuns al peșterii.

Alex. BIXX
profesor de geologie, Cîmpulung Muscel

Cum să-l înțelegem pe Haydn?

La această întrebare, pusă de elevul Nicolae Stoica din Ghelar, reg. Hunedoara, răspunde GEORGE BĂLAN, critic muzical, candidat în științe filozofice.

A înțelege limbajul simfoniilor și sonatelor lui Haydn nu este desigur o problemă nici chiar pentru un ascultător cu o pregătire elementară. Pregnanța temelor, simplitatea armoniilor, limpezimea construcției îl fac relativ ușor de urmărit. Să nu ne pripim însă a caracteriza și aprecia conținutul muzicii lui Haydn după ușurința cu care urmărim limbajul ei. Am cădea în greșeala celor care, reducînd lumea lui Haydn la bonomia voioasă atît de caracteristică muzicii sale, subînțeleg sau proclamă inferioritatea lui în raport cu gravitatea filozofică a lui Bach sau cu eroismul tumultuos al lui Beethoven.

Există, fără îndoială, la Haydn limite istorice proprii, determinate de obligația compozitorului de a compune pentru a-și delecta stăpînul, prințul Esterhazy, al cărui angajat era. De aici, nota predominantă de divertisment, evitarea incursiunilor spre zonele sufletești mai profunde. Ar fi însă o dovadă de superficialitate din partea noastră să-i atribuim lui Haydn superficialitate. Dacă semnificația muzicii sale s-ar limita la divertismentul agreabil menit să descrețească frunțile, muzica sa n-ar fi supraviețuit secolelor și nu și-ar fi cîștigat aureola de care este înconjurată. Preocupări de acest gen aveau numeroși contemporani ai săi, fapt pentru care istoria nu i-a luat alături de ea în mersul său spre viitor. La Haydn există însă și altceva — ceva izvorît din capacitatea omului de geniu de a sesiza o aspirație profundă și eternă a spiritului uman. Este capacitatea de a înțelege viața în mod armonios, de a o percepe cu seninătate și candoare, de a se bucura spontan de frumusețile ei, de a păstra neumbrite aceste luminoase sentimente. Sînt, toate acestea, stări sufletești pe care muzica, în evoluția ei romantică, post-romantică și expresionistă, le-a pierdut treptat, înlocuindu-le cu tensiuni din ce în ce mai sumbre, mai explozive. Tinzînd spre asemenea tensiuni, compozitorii au căutat pentru muzică mijloace și domenii expresive noi, dar ei (și mai ales ascultătorii!) au rămas cu nostalgia acelui încîntător zîmbet pe care nimeni după Haydn nu l-a exprimat cu atîta puritate. Unii compozitori contemporani au căutat chiar să-l evoce, bineînțeles dintr-o perspectivă modernă, cum au făcut Prokofiev în Simfonia I („Clasica") și Șostakovici în Simfonia a IX-a.

A înțelege, așadar, muzica lui Haydn înseamnă a vedea în ea ceva mai mult decît un joc nevinovat al sunetelor, cum am fi tentați s-o facem la un prim contact; tot ce a scris Haydn este o nobilă și cristalină expresie a idealului clasic. Nemuritoarea ei frumusețe constă în acea armonie spirituală spre care oamenii au tins din totdeauna.

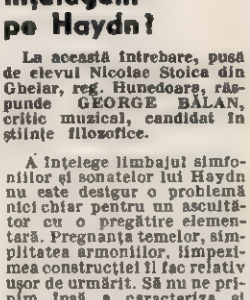

Pe scurt

T. MAIDANIUC, profesor, Brașov. Ultimele două fotografii trimise redacției nu corespund din punct de vedere artistic. Am apreciat în schimb ca interesantă și reușită fotografia cu fulgerul, pe care am reprodus-o în „Flacăra" nr. 31.

IOAN SUSANU, Tr. Severin. Datele care vă interesează le puteți obține adresîndu-vă TAROM-ului, serviciul personal, Șoseaua București-Ploiești 40.

VICTOR PIHUREAC, Dărmănești, reg. Suceava. Materialul trimis are lungimea unui articol și nu corespunde ca atare rubricii respective. Luați ca exemplu știrile semnate de corespondenți în pagina de față, știri care nu depășesc 1/2 de filă și apar întotdeauna însoțite de cîte o fotografie.

Un cinematograf cu tradiție

Este vorba de actualul cinematograf „Ianoș Herbak" din Arad, a cărui clădire a fost construită la începutul veacului trecut, pentru a adăposti primul teatru arădean. Pe scena teatrului au jucat mari actori români, maghiari și germani. Printre alții, sînt citați și vestiții actori Pascaly și Millo, care au dat aici reprezentații între anii 1868 și 1871.

La 20 noiembrie 1907 sala vechiului teatru a fost transformată, pentru a adăposti un cinematograf. Trecutul acestei săli, martoră a numeroase momente emoționante din evoluția teatrului românesc și a drumului parcurs de la filmul mut pînă la spectacolele cinematografice ale zilelor noastre, mai este încă cercetat de către specialiști arădeni.

Pavel FLORIAN
muncitor, Arad

Cititorii către cititori

Mirka Svoloda, studentă, Dobkowice c 88, u Decina, R. S. Cehoslovacă, dorește să corespondeze pe diferite teme.

Vor să corespondeze pe teme de literatură, muzică, teatru, cinematografie, șah, rebus, sport etc. și să facă schimb de ilustrate următorii: **Olga Calenciuc**, elevă, com. Brăești, raion Dorohoi, reg. Suceava; **I. Tudoran, Pavel Urziceanu** și **V. Sime**, laminoriști, Hunedoara, O.M. bloc 45, scara A, ap. 1; **Steluța Neacșu**, elevă, Băilești, str. Tăbăcari 6, reg. Oltenia; **Constantin Lăzărescu**, Iași, str. Gh. Dimitrov 61 (dorește să schimbe și mărci poștale); **Roxana Bica**, elevă, Craiova, str. Partizanilor 28; **Doina Costea**, elevă, Craiova, Calea Unirii 20; **Ovidiu Ionescu**, medic, Cîmpina, reg. Ploiești (dorește să corespondeze și pe probleme medicale).

Vor să facă schimb de ilustrate următorii: **Leon Iancovici**, elev, Craiova, str. Anul 1848 4 bis (dorește să schimbe și mărci poștale); **Dorina Buculeanu**, Bocșa I, str. „23 August" 58, reg. Banat; **Elena Ifan**, Bocșa II, str. Maiakovski 313, reg. Banat; **Szuks Anna**, Bocșa I, str. V. Alecsandri 28, reg. Banat; **Emil Voinescu**, inspector ADAS, Tg. Cărbunești, Inspectoratul raional Gilort, reg. Oltenia; **Rodica Goldsparh, Marcela Popescu, Venera Popescu** și **Cici Istrătescu**, eleve, Ploiești, str. „23 August" 41; **Sava N. Văcanu**, marinar, NAVROM, Brăila, reg. Galați; **Silvia Chirilă**, tehnician geolog, T.C.M.C. Anina, raion Reșița, reg. Banat; **Rodica Ipate**, elevă, com. Corni, raion Botoșani; **Marieta Ziner**, elevă, Buzău, str. Armoniei 6; **Viorel Felician Rusu**, student, Timișoara, piața Horațiu 1; **Ioan Ciubotaru**, tipograf, Sibiu, str. Constituției 29; **Cornelia Veicăr**, profesoară, com. Morungiav, raionul Balș, reg. Oltenia; **Mărioara Coperza**, elevă, Cîmpulung Moldovenesc, str. C. Porumbescu, 21; **Gavrii Solcan**, elev, Suceava, str. Fălticenilor 2; **Anton Ciobotaru**, tehnician, str. Mare 174, Tohanul Vechi, reg. Brașov; **Costel Chira**, electrician, Slobozia veche, str. Cuza Vodă 62, reg. București; **Martha Török** elevă, Cluj, str. Răsăritului 23; **Marius Fabian Polgar**, funcționar, Arad, str. Dimitrov 59; **Virgil Scharee**, elev, Timișoara, str. Sfichet 16.

De la fotocorespondenți

Lecția practică de mînuire a ferăstrăului mecanic „Drujba", la cursul de specializare a muncitorilor forestieri din Cîmpulung Moldovenesc, regiunea Suceava. *(I. Panaiti)*

Unul din noile blocuri date de curînd în folosință la Pitești. *(Traian Onofreiciuc)*

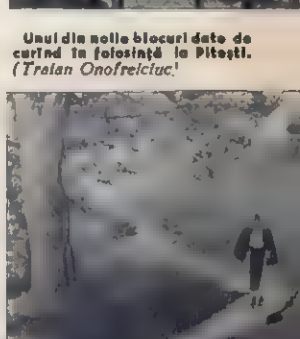

Pe Valea Mulcu, din împrejurimile Petroșanilor. *(Alexandru Rigelhaupt, Petroșani)*

FLACĂRA
Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 37 (381)
15 septembrie 1982

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507 oficiul 33. Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

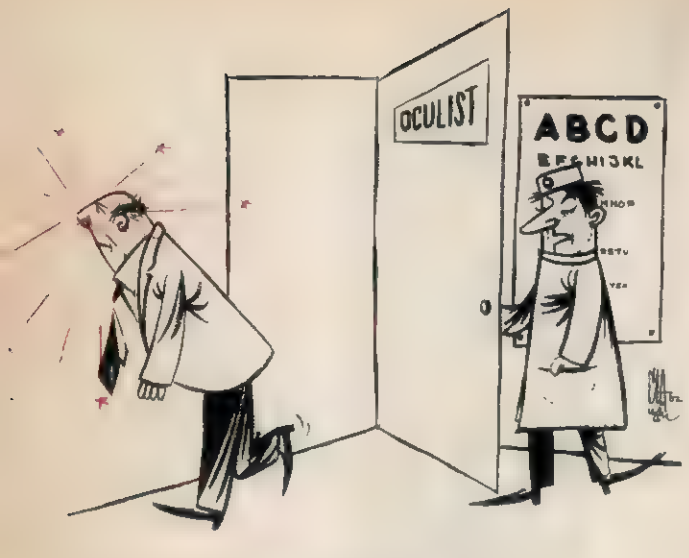

Oculistul: Puteți ieși! Sînteți complet vindecat.

— În piesă scrie că trebuie să-i săruți numai mîna...
— Mă iertați, nu știu bine rolul!

Desene de N. CLAUDIU

UMOR

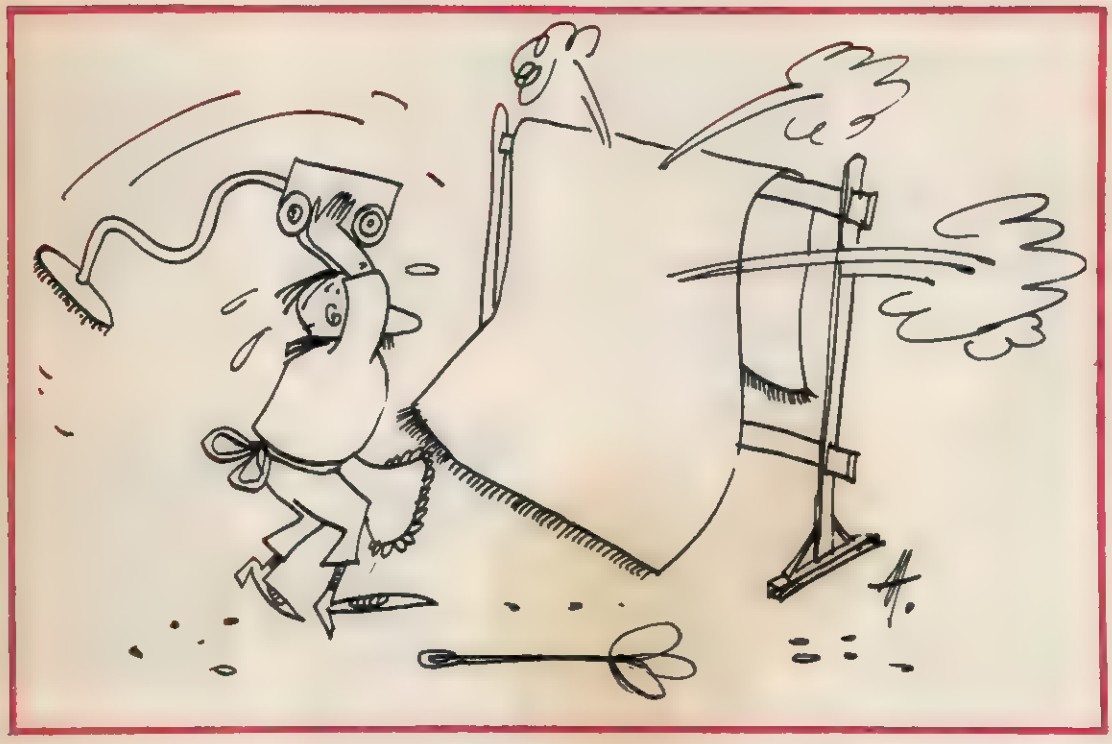

— Fără cuvinte.

Desen de Adrian ANDRONIC

Luni dimineața la frizer...

Din „Ludás Mátyi"

După campionatele de atletism

Start la banchet.

Din „Eulenspiegel"

„Egalități" din lumea capitalului

— E un coleg de birou... El semnează scrisorile și eu lipesc mărcile...

Din „Quick"

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 38 (362) — 22 septembrie 1962

Artistul poporului George Georgescu a împlinit 75 de ani.

Fotografie de Elena GHERA

OASPEȚI DR

La sosire, pe aeroportul Băneasa.

Timp de cîteva zile, poporul nostru a avut în mijlocul său oaspeți dragi: delegația de partid și guvernamentală a R.D. Germane, în frunte cu tovarășul Walter Ulbricht, prim secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane, care, la invitația C.C. al P.M.R., a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri, ne-a vizitat țara. În Capitala patriei ca și în regiunea Ploiești, la complexul petrochimic Brazi și schela Boldești; în regiunea Brașov, printre colectiviștii din Hărman; în regiunea Bacău, la Borzești și Onești — delegația țării prietene, însoțită de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej și de alți conducători de partid și de stat, a fost primită pretutindeni de populație cu manifestații de caldă simpatie. Poporul nostru și-a exprimat încă o dată, cu acest prilej, voința sa de a lupta neobosit pentru pace și prietenie între popoare.

Convorbirile care au avut loc între delegațiile de partid și guvernamentale ale R.P. Romîne și R. D. Germane s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, prietenească și au însemnat o nouă contribuție la întărirea prieteniei cu oamenii muncii din Republica Democrată Germană, cu toate popoarele invincibilului lagăr al socialismului, o contribuție la cauza păcii în lume.

Printre colectiviștii din Hărman.

O vizită la noile blocuri de locuințe din cartierul Ștefan cel Mare și la Circul de Stat.

Oamenii muncii din Borzești îi aclamă pe înalții oaspeți.

AGI ÎN ȚARA NOASTRĂ

La Onești, în cel mai tînăr oraș al țării.

Aspect de la mitingul oamenilor muncii din București în cinstea delegației de partid și guvernamentale a R. D. Germane. ↓

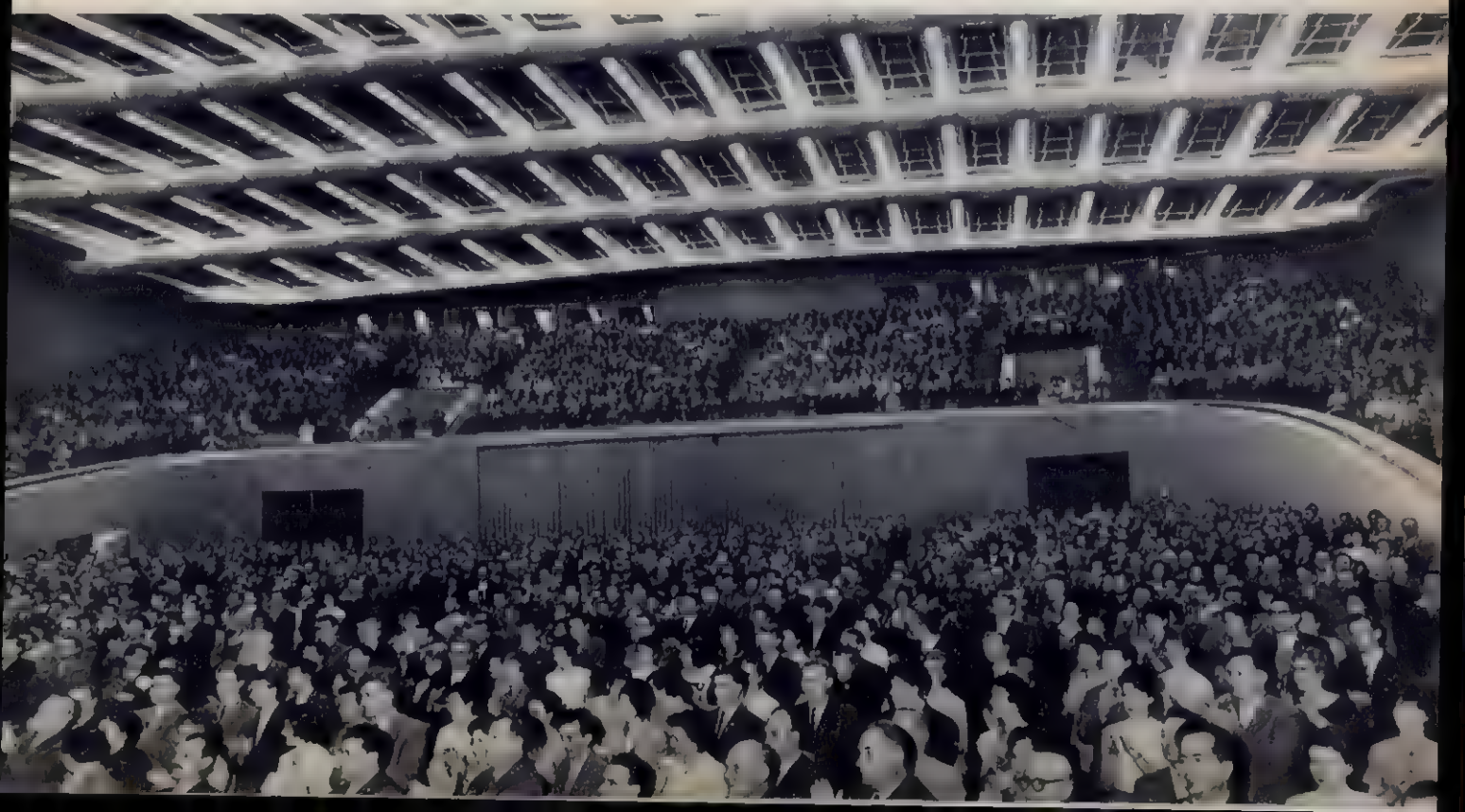

IARNĂ ÎN

Fără pufonică și pistari riști să înghași în plină vară...

PLINĂ VARĂ

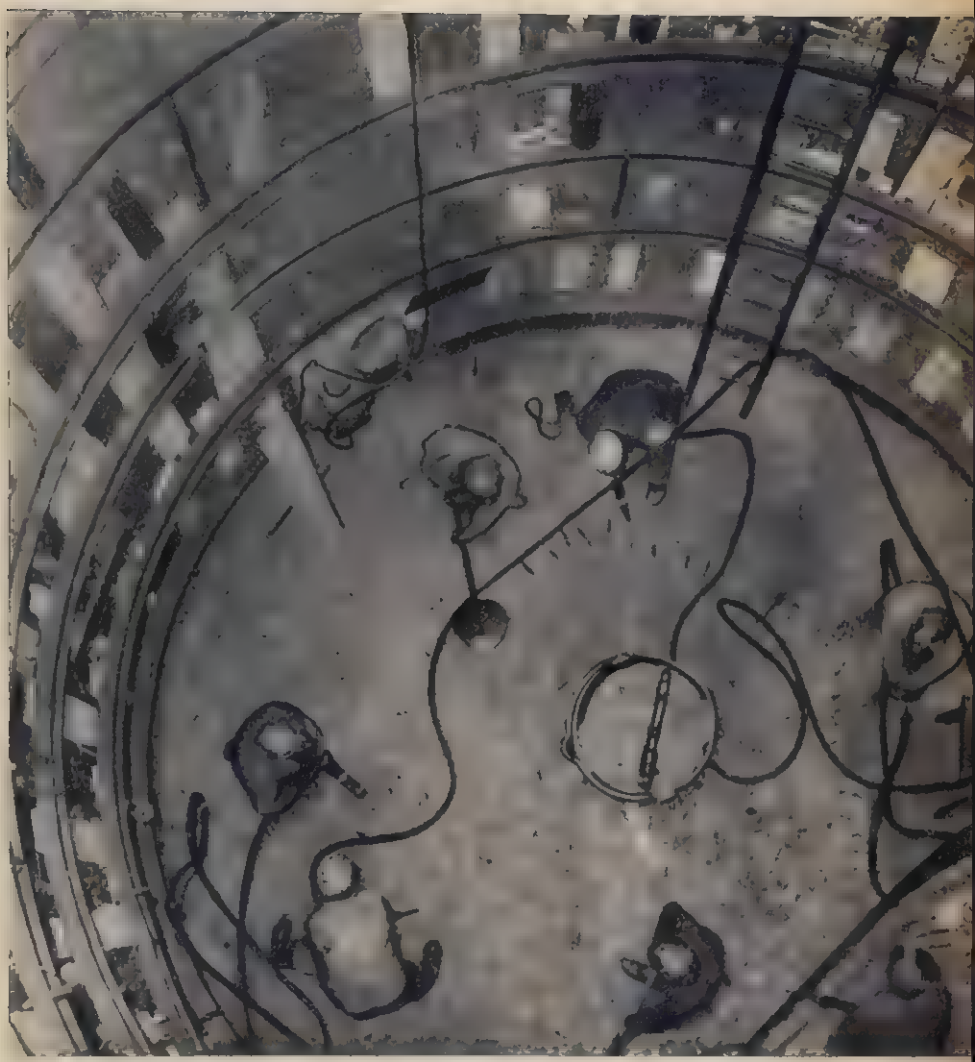

Am ajuns la 150 metri adîncime!

E cald ca în Sahara, mercurul termometrului urcă mereu, iar noi — eu și colegul meu, fotoreporterul — călcăm pe un pămînt înghețat tun pe o adîncime de zeci și zeci de metri. În jur, oameni purtînd un echipament vestimentar cu totul nepotrivit canicule de la sfîrșitul acestei veri: pufoaice, blănițe, pislari. Și nu ne aflăm la pol, ci pur și simplu pe un tăpșan de deal, undeva între livezile de pruni ale Muscelului...

Aceasta este prima impresie culeasă pe șantierul unei mine noi din bazinul carbonifer Schitu Goleşti.

Metoda „frigo"

În definitiv, ce se întîmplă în aceste locuri? După cum ni s-a răspuns la această întrebare, aici se aplică — pentru prima dată la noi în țară — o tehnică de lucru care scurtează drumul omului spre cărbune: tehnica frigului, a înghețului total. O „operație frigo", cum i se mai spune metodei cu ajutorul căreia solul, pămîntul pe care călcăm în fiecare zi, se congelează complet, pînă la sute de metri adîncime, devenind rece și compact ca un sloi. Și aceasta chiar în anotimpul cînd oamenii năduşesc de căldură. Cum poate fi însă congelată o porțiune adîncă, de pildă, cît un bloc cu 40 sau 50 de etaje? Rezolvarea acestei probleme este legată de o admirabilă realizare preluată de minerii romîni din experiența minerilor sovietici. Despre ea vom vorbi mai jos. Deocamdată: de ce e oare necesară metoda „frigo"?

Mic detaliu al marii fabrici de frig.

Într-un an în loc de șapte...

Pe locul descris mai sus se naște în momentul de față puțul nr. 3 Godeni. Probabil că va fi unul din cele mai adînci și cele mai bine utilate puțuri din cuprinsul acestui bazin carbonifer. Pînă aici, nimic deosebit. Noutatea constă însă în faptul că minerii sapă puțul respectiv nu în șapte, în patru sau chiar în trei ani — cît durează de obicei o astfel de treabă prin folosirea mijloacelor clasice—ci aproximativ într-un singur an. Trei ingineri — Munteanu (șeful șantierului), Savin și Onicescu — cîțiva mineri entuziaști — Negescu, frații Tudora, Diaconeasa — cu totul o mînă de oameni, traduc acum în practică realizarea acestei lucrări. Ei o fac imunizînd total cel mai mare dușman pe care-l au minerii: nisipurile curgătoare — borchișurile, cum sînt denumite în limbajul mineresc infiltrațiile de apă cu nisip — care inundă, îngreunează și întîrzie drumul spre cărbune. Imunizarea acestor borchișuri după tehnica nouă se face prin înghețarea terenului, cu tot ce cuprinde în el: pămînt, piatră, nisip, apă. O dată congelat, totul devine compact și accesibil minerului. Cu condiția ca în locul tîrnăcopului să folo-

Aici temperatura n-are voie să urce peste — 25 de grade.

seaşcă perforatorul mecanic (ca în abataj) şi să-şi schimbe echipamentul vestimentar — pe cel de vară din mină (unde de obicei sînt plus 14 sau 16 grade) cu unul bun pentru cele minus cinci, şase sau şapte grade din puţul pe care-l sapă.

„Iarna" aici, la puţul 3 Godeni, ţine de vreo 10 luni şi va mai ţine probabil încă două-trei. Metoda „frigo" a făcut ca în acest timp scurt să se sape şi să se betoneze 150 de metri de puţ — şi pînă la atingerea primului strat de lignit nu mai e mult.

Cum înghe̦ţăm o „bucăţică" din glob...

Reţeta după care se poate îngheţa, chiar vara, pămîntul pe care călcăm, furnizată de documentaţia sovietică, a fost tradusă în viaţă de Institutul nostru de proiectări miniere, iar cunoscuta fabrică „Tehnofrig" din Cluj, în colaborare cu „Frigotehnica" din Bucureşti, a rezolvat-o instalînd, chiar în preajma puţului 3 Godeni, unul din cele mai mari frigidere pe care le-a construit pînă acum. Compresoarele instalaţiei respective au o putere de 1.200.000 kcal. N/oră, ceea ce s-ar traduce cu capacitatea de fabricare zilnică a 8.000 blocuri de gheaţă. Adică cam cît are nevoie vara un oraş mijlociu. Această uriaşă fabrică producătoare de frig congelează pămîntul, expediind zi şi noapte spre locul în care se naşte puţul minei un fluid rece de — 25 de grade. Este vorba de o soluţie frigorifică de clorură de calciu, răcită de cele şase compresoare cu amoniac ale instalaţiei. Soluţia se

Inginerii Petre Onicescu (stînga) și Dan Savin. Aceeași vîrstă (26 de ani), aceleași preocupări profesionale: săparea puțurilor de mină prin folosirea metodelor moderne.

Calea spre cărbune trece acum prin pămînt înghețat.

plimbă permanent prin zeci de sonde amplasate ca niște uriașe agrafe în jurul puțului, producînd ger și gheață pe întreaga porțiune de săpare și în jurul ei.

Dezghețul se va produce în ziua cînd va fi străpuns și betonat ultimul metru din puț. Numai atunci harnicii mineri care l-au săpat se vor despărți de prețiosul lor aliat: frigul. Acest frig care face minuni.

F. URSEANU
Fotografii de Aurel COPOS

Cititorul Lebedi Petre din Năvodari ne scrie că dorește să afle cît mai multe despre istoricul și activitatea Organizației Națiunilor Unite. Îi satisfacem dorința, publicînd reportajul din paginile care urmează.

Așa arată, văzut de pe East River, palatul din beton și sticlă al O.N.U. ↑

La 18 septembrie, a treia marți a acestei luni, s-a deschis cea de-a XVII-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Pe ordinea de zi provizorie a sesiunii fuseseră înscrise pînă la 1 septembrie 89 de puncte. Ca și în anii precedenți, dezbaterile vor fi dominate de problema dezarmării, a abolirii completă a colonialismului, a structurii organismelor Organizației Națiunilor Unite. La sesiunile a XV-a și a XVI-a, sub influența înaltului nivel al dezbaterilor determinat prin participarea, în prima parte a sesiunii, a șefilor de guverne sau state din numeroase țări, au fost adoptate o serie de hotărîri de mare importanță: „Declarația cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale", rezoluțiile privind denuclearizarea Africii, interzicerea folosirii armei nucleare, împotriva răspîndirii armei nucleare. După cum se știe, anul trecut Adunarea Generală a adoptat o directivă asupra negocierilor de dezarmare, cu scopul redactării unui tratat privind dezarmarea generală și totală și asupra componenței organului de negocieri, care și-a început activitatea la Geneva, în martie 1962. La actuala sesiune problema dezarmării urmează să fie dezbătută în lumina rezultatelor activității comitetului celor 18, activitate care nu a dat încă rezultatele scontate, ca urmare a poziției puterilor occidentale. Un loc important în dezbateri îl ocupă fără îndoială și raportul Comitetului special, instituit de sesiunea trecută pentru a examina situația în ce privește aplicarea declarației asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale. Și la sesiunea a XVII-a numărul membrilor va crește, atingînd cifra de aproximativ 110, prin primirea unor noi state independente: Ruanda, Burundi, Jamaica, Trinidad-Tobago. Pe agendă figurează de asemenea punctul: numirea secretarului general al Organizației Națiunilor Unite. Printre problemele economice figurează: consecințele economice ale dezarmării, dezvoltarea țărilor slab dezvoltate, probleme referitoare la comerțul internațional și la produsele de bază, inclusiv problema convocării unei conferințe internaționale, însărcinată să examineze problemele comerțului internațional. Pe agenda provizorie este înscrisă și examinarea principiilor de drept internațional privind relațiile amicale și colaborarea între state, conform Cartei Națiunilor Unite.

După cum se știe, din inițiativa R.P.R., cea de-a XV-a sesiune a Adunării Generale a dezbătut punctul: „*Măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a ideilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare*". Conform rezoluției Adunării Generale, UNESCO a alcătuit un raport în această problemă, pe care l-a prezentat sesiunii Consiliul Economic și Social al O.N.U. care a avut loc în luna iulie la Geneva. Consiliul a hotărît să remită raportul celei de-a XVII-a sesiuni a Adunării Generale și propunerea românească a fost reînscrisă pe agenda provizorie.

Firește, la actuala sesiune, ca și la cea precedentă, atenția delegațiilor va fi de asemenea reținută de necesitatea rezolvării problemei germane prin încheierea tratatului de pace german și normalizarea situației din Berlinul occidental. În această direcție, indiscutabil că recunoașterea realității ar cere ca în Organizația Națiunilor Unite să fie primite cele două state germane.

A TREIA MARȚI A LUNII SEPTEMBRIE

ÎNAINTE ȘI DUPĂ DESCHIDEREA UNEI NOI SESIUNI O.N.U.

Fluxul negru al mașinilor de lux se revarsă amețitor pe arida First Avenue. Acele ceasornicului indică ora 14,30. Este a treia marți a lunii septembrie. An de an, în această zi tabloul se repetă. Căutătura polițiștilor alungă mulțimea de curioși. Un fîlfîit abia perceptibil plutește deasupra zecilor de steaguri aliniate la distanțe egale. La capătul șirului de pavilioane, limuzinele cotesc scurt, spre dreapta. Încetinesc. În parbrizuri se reflectă mîinile ținute la chipiu. Fiecare automobil oprește doar o clipă. Lumina lămpilor diviziunilor de aparate foto fulgeră portierele care se deschid. Fotoreporterii se înghesuie. Se îmbrîncesc. Strigă pe numele mic persoana ce deschide, gravă ori zîmbitoare, pentru a-i atrage privirea spre obiectiv. Funcționarii protocolului salută cu măsură, oficial, rece, mecanic. La fiecare 5 secunde, vacarm, înclinări și fîșîitul rotilor pe asfaltul încins. Ușile turnante ale vastei clădiri de marmură se învîrtesc fără răgaz. Pe scările rulante s-a format un adevărat șir indian pînă la primul etaj. Monomul îngroașă continuu grupurile care discută sau se plimbă. Zgomotul pașilor este absorbit de imensul covor cafeniu. Vechi cunoștințe se bucură sau dau impresia că se bucură, reîntîlnindu-se. Noii veniți sînt prezentați. Se aude un zumzet în toate limbile pămîntului. Se efectuează recunoașteri politice. Se discută despre vreun spectacol sau despre terți. Se glumește. Gazetarii foiesc. Trag cu urechea. Pun multe întrebări și primesc puține răspunsuri substanțiale. Între timp, în sala de ședințe, cele două rînduri de balcoane pentru public nu mai oferă nici un *loc liber*. Vînătorii de „prilejuri speciale" s-au îngrijit din vreme să obțină tichete pentru această premieră. Și iată că din firide s-au aprins beculețele roșii ale camerelor televiziunii. Transmisiile directe au început. Reporterii descriu acum sala și comentează semnificația evenimentului. Zeci de milioane de oameni vor privi „diplomația" la televiziune.

Se aude bîzîitul înfundat al soneriilor de pe coridoare. Sala de formă tronconică avînd culoarea azurului se umple treptat. O lumină uniformă, plăcută, dă reflexe liniilor de bronz în relief de pe pereții laterali. Pupitrele dispuse în semicerc își prezintă cartea de vizită. Litere albe formează numele țării. Tribuna președinteiului, masivă, o domină pe cea a vorbitorilor. Deasupra, emblema: harta globului privită dinspre Polul Nord. Două frunze de laur o înconjoară. Totul pe un fond albastru. Este emblema *Organizației Națiunilor Unite*.

Calendarul indică a treia marți a lunii septembrie. Este ora 15. Președintele sesiunii precedente ocupă pentru ultima oară acest loc. Se apleacă cu un mic clocănel spre microfoane:

— A... sesiune ordinară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite este deschisă.

Lovitura seacă a clocănelului pune punct frazei.

Scurtă incursiune istorică

„Voi, voi, așa cum veseli sorți,
veseli sorți,
Trec pe albastrul cer în zor,
Mergeți, frați, cu zei și spor,
Veseli toți spre mari victorii!
. . . . . .
Fiți unite, voi popoare,
Slavă-n veci vouă cîntați..."

Vocile viguroase, tinere, armonioase, ale corului Temple University dădeau perfect replica celor patru virtuoși soliști. Asemeni unui vrăjitor, bagheta lui Eugene Ormandy fermeca Orchestra filarmonică din Philadelphia și, o dată cu ea, auditoriul. An de an, în aceeași zi, concertul care se încheie totdeauna cu Simfonia a IX-a în re minor, susținut de fiecare dată de alți mari soliști și orchestre, se bucură de cel mai larg auditoriu internațional posibil. Și cînd răsună acordurile măreț, solemne, optimiste, ale Odei bucuriei, ascultătorii sînt îndreptățiți să se gîndească la pilda transmisă în tălmăcirea sublimă a muzicii lui Beethoven. Pentru acest concert, o dată pe an, la 24 octombrie — *„Ziua Națiunilor Unite"* — marea sală a Adunării Generale își schimbă înfățișarea într-un studio enorm al cărui public îl formează participanții la sesiunea curentă.

. . . . . .

24 octombrie 1945. Pămîntul mai era reavăn deasupra celor 55 de milioane de oameni seceràți de război. 35 de milioane de răniți și schilodiți... Mame care nu și-au mai văzut copiii... Soții care nu și-au mai îmbrățișat bărbații... Copii care n-au cunoscut cuvîntul tată... Statisticile nu ne spun pentru cîte mame, pentru cîte soții, pentru cîți copii tragedia războiului nu s-a terminat în ziua cînd armele au tăcut, iar întreaga omenire a răsuflat ușurată aflînd că fiara fascistă fusese răpusă. Cifrele reci ne vorbesc numai despre numărul morților, răniților, schilozilor... Orașele și satele nu mai fumegau. Ruinele însă strigau: „Oameni, nu uitați!"...

24 octombrie 1945. În această zi a intrat în vigoare *Carta Organizației Națiunilor Unite*.

Ideea creării Organizației Națiunilor Unite a apărut în anii celui de-al doilea război mondial. Ea a emanat din dorința de pace a popoarelor, a fost generată de aspra lecție a istoriei, plătită cu viața milioanelor de victime ale agresiunii hitleriste, agresiune căreia politica imperialistă a Ligii Națiunilor, de tristă amintire, i-a deschis calea. Inițiatorii O.N.U. au fost principalele puteri ale coaliției antihitleriste — U.R.S.S., S.U.A., Marea Britanie. Aceste puteri au discutat încă de la începutul războiului chestiunea făuririi unei noi organizații internaționale pentru menținerea păcii și securității, în locul Ligii Națiunilor care dăduse faliment. Uniunea Sovietică a fost prima care s-a pronunțat în favoarea unirii în perioada postbelică a statelor iubitoare de pace, pe principii noi, democratice. Denumirea de „Națiunile Unite" a fost folosită pentru prima oară în Declarația de la Washington, din 1 ianuarie 1942, a celor 26 de state ale coaliției antifasciste. Textul Cartei a fost definitivat la Conferința de la San-Francisco și semnat la 26 iunie 1945. Carta a intrat în vigoare după ratificarea ei de către majoritatea membrilor organizației, inclusiv de membrii permanenți ai Consiliului de Securitate. Făuritorii Cartei au ținut seama de situația din lume și au consfințit principii democratice de colaborare internațională. Meritul capital l-a avut în această direcție activitatea diplomatică a Uniunii Sovietice, țara care a jucat rolul hotărîtor în coaliția antifascistă și și-a cucerit un prestigiu nepieritor în lupta de eliberare a popoarelor. Dar atunci în lume precumpăneau statele capitaliste, cele ce a făcut ca în Cartă să existe unele imprecizii și imperfecțiuni, care au fost folosite ulterior de aceste state în cadrul politicii de încălcare a principiilor de bază înscrise în legea fundamentală a organizației.

Cheia succesului Organizației Națiunilor Unite, a realizării speranțelor puse în ea, continuă să fie materializarea în relațiile internaționale a idealurilor și țelurilor comune tuturor popoarelor ale căror guverne s-au unit în această organizație, cea mai largă pe care a cunoscut-o istoria.

Aritmetica O.N.U.

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite poate fi asemuită cu o lupă care concentrează imaginea lumii și, în același timp, o oglindă care reflectă această imagine în cele patru puncte cardinale. Dacă O.N.U. va rămîne împietrită la structura și posibilitățile de activitate care au decurs din tabloul lumii *existent în momentul* creării O.N.U., nobilele principii ale Cartei, expresie a spiritului coexistenței pașnice, vor rămîne cuvinte frumoase, dar cu o scăzută valoare practică. În 1945 s-au numărat 51 de membri fondatori ai O.N.U. Lumea socialistă dispunea doar de 3 voturi în Adunarea Generală, prin delegațiile U.R.S.S., R.S.S. Ucrainene și R.S.S. Bieloruse. În componența organizației se aflau mai puțin de 16 state care își dobîndiseră atunci *independența*. Inițial, Europa occidentală, America de Nord și de Sud și membrii albi ai Commonwealthului reprezentau 80% din numărul membrilor. Încă înainte ca la San-Francisco să fi fost așternute dedesubtul Cartei iscăliturile „Națiunilor Unite", diplomația americană a întreprins o mișcare care viza între altele crearea în Organizația Națiunilor Unite a unei situații care să-i permită ei să dețină „pachetul de control" al voturilor în O.N.U. La conferința din februarie-martie 1945, care a avut loc la Ciudad de Mexico, cu participarea Statelor Unite și a țărilor latino-americane, a fost stabilită schema sistemului permanent de „securitate regională". Se poate spune că această conferință a fost moașa „mașinii de vot". Dispunînd de marea majoritate a voturilor în O.N.U., profitînd de raportul de forțe existent pe atunci în organizație și de situația lor dominantă în lumea capitalistă, Statele Unite și-au asigurat în cadrul O.N.U. o poziție privilegiată pe care o foloseau în interesele cercurilor agresive militare și ale biocurilor militare de sub egida lor. Lumea se transforma, se înnoia. Dar Statele Unite voiau să mențină O.N.U. sub un „clopot de sticlă", să țină viața furtunoasă de la mijlocul secolului al XX-lea la porțile organizației și să nu-i dea viza de intrare. Scena politică a lumii s-a schimbat, într-un interval scurt, extraordinar de mult. Dacă în perioada 1946-1955 în O.N.U. intra

24 octombrie 1945. La această *memorabilă* ședință a Adunării Generale a intrat în vigoare Carta Națiunilor Unite.

anual în medie cîte un nou stat independent, în următorii patru ani cifra medie corespunzătoare a crescut de mai mult de patru ori. Numai la Sesiunea a XV-a au fost primite de două ori mai multe state decît în primul deceniu după semnarea Cartei. Evoluția compoziției O.N.U., deși nu reflectă încă amploarea transformărilor din lume, a produs substanțiale deplasări atît în cadrul organizației, cît și în direcția activității ei. Aceasta a afectat raportul de forțe și forța de vot a diferitelor grupuri de state reprezentate în organizație. Atît timp cît aritmetica simplă putea hotărî singură la O.N.U., diplomația americană nu precupețea laudele la adresa organizației. Mărirea grupului țărilor socialiste și intrarea în O.N.U. a zeci de noi state independente, dublarea față de 1945 a numărului de membri, schimbarea în lume a raportului de forțe au pus în fața diplomației americane complicate probleme de algebră politică. De aici, tendința puterilor occidentale de a elabora noi formule în vederea reluvierii cu alte mijloace a „mașinii de vot" care funcționează tot mai defectuos. De aici, atacurile la adresa „ineficienței" O.N.U. Formulele elaborate, care întorc spatele zilei de azi pentru a readuce ziua de ieri, au tot atîtea șanse de reușită ca și străduința cuiva de a împiedeca soarele să răsară în fiecare dimineață. Numai participarea egală a celor 3 grupuri principale de state în activitatea organelor O.N.U. deschide organizației internaționale perspectiva de a deveni instrumentul de făurire a păcii consemnat în Cartă și în ale cărei idealuri cred oamenii de pretutindeni.

În săli și în afara lor

În sala Comitetului Politic clocoteau pasiuni. Deși simbătă nu se lucrează de obicei, comitetul fusese convocat de urgență, iar sala era ticsită. O atmosferă de criză, de tensiune, de grijă să nu se întîmple ceva ireparabil te înconjura. Dimineața fusese o ședință a Adunării Generale, ținută la insistențele a numeroase delegații care se hotăriseră să renunțe la o parte a week-endului pentru a omagia zborul cosmonautului nr. 1, Iuri Gagarin. Așa s-a făcut că simbătă 15 aprilie 1961, delegații se aflau la New York și mai mult chiar, în clădirea O.N.U. Rînd pe rînd delegații se perindau la tribună, felicitînd Uniunea Sovietică. Ca toți oamenii din lume, mulți dintre vorbitori, înălțîndu-și privirile spre Cosmos, se gîndeau la viitorul care se deschide locuitorilor pămîntului. Iar pe pămînt... Deodată o undă de neliniște a trecut prin marea sală a Adunării Generale. Teleimprimatoarele agențiilor de presă derulau pe sutirile de hîrtie: Ciudad Libertad, San Antonio și Santiago de Cuba au fost bombardate. Posturile de radio și televiziune americane și-au întrerupt emisiunile pentru a anunța: În Cuba a izbucnit răscoala, aviația militară cubană a bombardat pozițiile guvernamentale.

Ca și cînd un popor se poate răscula împotriva lui însuși.

Ce se întîmplase în Cuba? La sediul O.N.U. nimeni nu știa ceva precis. La cererea reprezentantului Cubei, Comitetul Politic a fost convocat pentru a se trece în sfîrșit la discutarea plîngerii guvernului revoluționar cuban împotriva acțiunilor agresive ale guvernului S.U.A. De fapt agresiunea împotriva Cubei piutea în aer de mai mult timp. În după-amiaza zilei de 15 aprilie 1961, ambasadorul Stevenson era poate unul dintre puținii care știau cine efectuase dimineața bombardamentul asupra localităților cubane. În orice caz, în acel moment ministrul de Externe al Cubei presupunea numai că atacul fusese organizat de Statele Unite. Dar nu. Ambasadorul Stevenson respinge cu indignare presupunerea. Mai mult, el scoate din mapă ceea ce prezintă drept dovadă: o fotografie înfățișînd un pilot în uniformă cubană lîngă un avion militar cu emblema Cubei, care aterizase cu 3 ore înainte la Miami, după ce participase la raidul de bombardament. A. Stevenson invită pe delegați să privească fotografia. Trec însă mai puțin de 48 de ore și are loc debarcarea contrarevoluționarilor. Dar aceștia sînt înfrînți și prinși. Contrarevoluționarii fac mărturisiri publice complete. Oficialitățile americane trebuie să-și asume răspunderea. Ulterior s-a aflat că avioanele, vopsite în culorile Cubei, trimise pentru a distruge aviația și depozitele de muniții, aparțineau tot Agenției Centrale de Investigații a S.U.A.

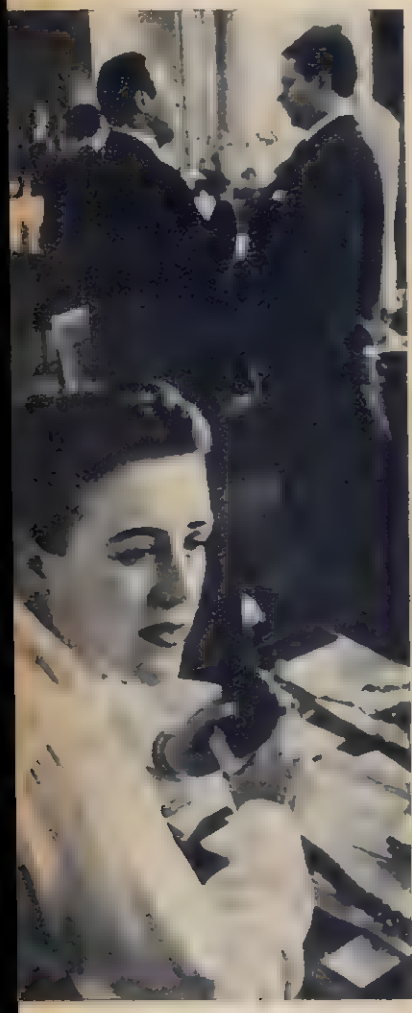

Cele mai multe dintre secretarele afectate pe lîngă diferitele organisme ale O.N.U. vorbesc la perfecție cinci limbi.

Cordoane de polițiști în jurul sediului O.N.U.

Recunoașteri

— Următorul vorbitor înscris este reprezentantul Republicii Populare Romîne. Îl rog să ia cuvîntul.

De sute de ori au putut fi auzite aceste cuvinte în Adunarea Generală sau în comitetele ei, care reproduc în mic Adunarea. În 1962, pentru prima oară astfel de cuvinte ale conducătorului ședinței au fost auzite în sala Consiliului de Securitate. Și atunci răsunau glasul calm, ponderat, demn, argumentele logice care ajută la concentrarea asupra ceea ce este principal și urgent, dorința de unire constructivă a eforturilor, în vederea asigurării păcii, ale unui popor stăpîn pe destinele sale. Ca o recunoaștere a eforturilor și contribuției țării noastre la lupta pentru pace, ca o apreciere în plus pentru inițiativele sale și sprijinul larg al Romîniei pentru ca O.N.U. să-și îndeplinească misiunea, în ultimii ani reprezentanți ai R.P.R. au fost aleși în Biroul Sesiunilor, Comitetul General al Adunării Generale. La sesiunea a XIII-a (1958) un reprezentant al R.P.R. a fost ales președintele Comitetului Politic Special. Un an mai tîrziu, reprezentantul R.P.R. a fost ales printre vicepreședinții Adunării Generale. În 1960, la sesiunea a XV-a, un alt reprezentant al țării noastre a fost desemnat președinte al comitetului nr. 3. La 1 decembrie 1961, Adunarea Generală a ales R.P.R. ca membru nepermanent al Consiliului de Securitate. Ahmed Șukeiri, membru al guvernului și reprezentant permanent al Arabiei Saudite la O.N.U., declara:

— *Deși votul a fost secret, totuși noi spunem că am votat pentru R.P. Romînă. Admirăm acțiunile și inițiativele delegației Romîniei la O.N.U. care se bucură de sprijinul multor țări.*

Cînd citești o asemenea declarație, cînd vezi larga aprobare pentru propunerile Romîniei, cînd auzi aplauzele ce salută intervențiile în dezbateri ale delegaților țării noastre, te gîndești că și la Organizația Națiunilor Unite marele generator al autorității și prestigiului Republicii Populare Romîne este socialismul.

Se povestește că la 1 mai 1962, cînd Gherman Titov, aflîndu-se în Statele Unite, a răspuns invitației secretarului general provizoriu de a vizita cartierul general al O.N.U., s-a încins în birourile șefului aparatului executiv de la etajul 38 o convorbire între cosmonautul nr.2 și membrii Comitetului pentru folosirea pașnică a Cosmosului. La un moment dat ambasadorul Stevenson l-a întrebat în glumă pe Gherman Titov:

— Va permite tehnica comunicațiilor spațiale Consiliului de Securitate să plece în Lună?

Răspunsul n-a întîrziat:

— O astfel de expediție ar putea fi din punct de vedere tehnic posibilă într-un viitor destul de apropiat. Se pare însă că membrii Consiliului de Securitate mai au încă destul de lucrat pe pămînt.

Da. O.N.U. are încă mult de muncit. O.N.U. este acel centru mondial de unde se poate organiza cel mai bine lupta pentru transpunerea în viață a principiilor coexistenței pașnice. De aceea O.N.U. trebuie să fie oglinda fidelă a lumii de azi, și aceasta cere o concepție corespunzătoare în soluționarea celor mai importante probleme mondiale. Marile dosare (dezarmarea, abolirea completă a colonialismului, sincronizarea structurii O.N.U. cu realitățile din lume), aduse în dezbaterea O.N.U. de țările socialiste trasează calea cea mai scurtă în această direcție. Astăzi „Națiunile Unite" înseamnă în primul rînd, și mai presus de orice, deplina egalitate și unitate de acțiune a celor trei grupuri de state existente în lume.

Omenirea își propune numai sarcini pe care le poate rezolva. Între acestea este fără îndoială și realizarea sarcinii pentru care Organizația Națiunilor Unite a fost creată: preîntîmpinarea unui nou război mondial.

Eugen PREDA

Mari dansatoare ale lumii

de Irinel LICIU
artistă emerită

Iubitorii de frumos din orice timp au ales termenul de „stea" pentru a numi talentele care, prin mijlocirea artei lor, le-au oferit momente de neuitat; ei i-au privit pe artiști cu uimire și cu admirație, ca pe niște aștri, urmărindu-le ascensiunea, entuziasmîndu-se de apogeul carierei lor. Noi, cei de azi, privind îndărăt, ne dăm seama că există mai curînd constelații artistice decît stele izolate și că acestea reflectă spiritul însuși al epocii lor.

Pentru istoria dansului, unul din momentele cele mai importante îl constituie deceniul al 4-lea al secolului XIX, cînd în Franța s-au consacrat, aproape simultan, trei mari dansatoare: Maria Taglioni, Fanny Elssler și Carlotta Grisi. Triumful romantismului în artă se însoțește de consecințele firești pe care dezvoltarea tehnicii le are asupra teatrului. Baletele cu subiect mitologic nu dispar, dar în același timp apar pe scenă alte personaje: figurile legendelor, personajele fantastice, eroii umili și tragici ai mediilor sociale „inferioare". Dezvoltarea mașinăriei teatrale — scenă, decoruri, lumini — dă posibilitate de a se monta feerii. Perechea care apare pe scenă e aproape aceeași: femeia eterică, pură, grațioasă și bărbatul romantic, întreprinzător sau melancolic — și unul și altul marcați cu pecetea unui individualism exagerat.

După ce debutează la Viena la vîrsta de 13 ani, Maria Taglioni (1804-1884) cucerește Parisul cu baletul Silfida. Poetul Théophile Gautier scrie: „E un geniu ca și lordul Byron sau dl. de Lamartine". După Silfida, urmează alte roluri: Baiadera, Fiica Dunării, Elena, Miranda etc., toate ilustrînd însușirile dansatoarei — grație, ele-

Spectacolul s-a terminat. Aplauze nesfîrșite răsplătesc arta balerinilor.

ganță, sensibilitate, atitudine castă; corpul și fața ei, foarte expresive, erau învăluite într-un fel de poezie și — în legătură cu ea — era citat versul lui La Fontaine care vorbește despre „grația mai frumoasă chiar decît frumusețea". Într-adevăr, Taglioni a avut o mare importanță în istoria baletului: ea a fost cea dintîi care — prin 1826 — a urcat pe poante, realizînd ceea ce azi numim dansul clasic; o dată cu ea începe o nouă școală de dans feminin, care avea să stăpînească tot secolul al XIX-lea. Poantele, înălțînd balerina, i-au permis să apară în chip de eroină eterică, aeriană, plutitoare; și, în același timp, au pus accentul pe evoluția ei, în dauna partenerului masculin.

O imagine mai „terestră" le va oferi parizienilor vieneza Fanny Elssler (1810-1884). Personalitate la fel de marcantă ca și Taglioni, ea devine principala popularizatoare a dansului de caracter. Un spectator din acea vreme ne-o descrie astfel: „Cînd Fanny dansa Cachucha, sala întreagă era în delir. Ea făcea din dansul acesta un adevărat poem: rînd pe rînd, privirea ei pasionată și supusă cerșește dragostea; ea naște o dulce voluptate prin mișcările corpului, ea se aprinde și freamătă ca o tigresă". Cel mai mare succes al ei la Paris ca și la Petrograd avea să fie Esmeralda. În 1851, cînd s-a despărțit de scenă la „Bolșoi Teatr" din Moscova, ea a ținut să interpreteze acest rol: mai mult de 300 de buchete de flori au umplut atunci scena.

Și totuși, în premiera de la Paris, acest rol fusese magistral creat de Carlotta Grisi (1821-1899), consacrată prin Giselle. Cu mai puțină personalitate decît predecesoarele sale, La Carlotta, cum i se spunea, a cucerit publicul din toată Europa datorită tehnicii sale, plasticii impecabile, trăsăturilor de caracter profund umane pe care le punea în valoare dansul său.

La începutul secolului al XX-lea, adevărata capitală a baletului devine Petersburgul, datorită îndeosebi Baletului Rus, înființat de Serghei Diaghilev. Cele mai celebre balerine ale trupei sînt Ana Pavlova și Tamara Karsavina.

O adevărată legendă învăluie figura Pavlovei. Născută în 1882 într-un mediu sărac, cu o sănătate delicată, Pavlova studiază baletul de la 10 ani. Debutează în 1899, ajunge primă balerină în 1906. Este epoca în care coregraful Mihail Fokin dă un impuls novator baletului rus. Turneele în străinătate îi creează Pavlovei un renume mondial, mai ales după succesul Silfidelor. Formîndu-și trupa sa proprie, ea străbate lumea întreagă — cele două Americi, Japonia, China, Iava, India, Australia — jucînd pe toate scenele, în fața unui public foarte variat, răspîndind gustul pentru balet, studiind peste tot tradițiile dansului local. Pavlova e tipul însuși al dansatoarei ruse: păr negru, lins, încadrînd ovalul palid, pomeții pronunțați, ochii bruni, brațele superbe, piciorul admirabil cambrat, corpul subțire, suplu, o ținută nobilă. A dansat în Giselle, Fulgi de nea, Zîna păpușilor, Amarilla etc. Mai reprezentative sînt însă baletele mici: Gavota Pavlova, Frunză de toamnă, Dans rus și — mai presus de toate — Moartea lebedei, compus de Fokin anume pentru ea. Datorită interpretării ei, aceste balete căpătau o aură de poezie, de adevăr. Ca toți marii interpreți, ea era în stare să țină în suspensie o sală întreagă cu cel mai mărunt gest al mîinii. Preocupată intens de arta ei, conștientă de darurile sale, ea era cel mai sever critic față de sine însăși. Nimic n-o supăra mai mult decît o laudă pe care considera că n-a meritat-o. A murit în 1931, în pragul unui nou turneu, în plină activitate.

Karsavina aducea o personalitate vie, plină de căldură. Sensibilitatea sa interiorizată, stilul său de un superb echilibru contrastau frapant cu virtuozitatea săltăreață a unora din predecesoarele sale. Un corp admirabil proporționat, păr negru, obraz mat, ochi negri imenși — o frumusețe romantică și melancolică. Criticul de balet Levinson o caracterizează așa: „Fantomă sau ondină, suflet chinuit sau libelulă, Karsavina nu-și dezminte niciodată feminitatea delicată". Deși avea o tehnică excelentă, farmecul o întrecea. Pură, clasică în Silfidele și Giselle, ea era pasionată pînă la violență în Tamara; în Pasărea de foc a făcut o creație uluitoare.

Nimic nu e mai greu de caracterizat decît trecerea meteorică prin istoria dansului a californienei Isadora Duncan (1876-1926). Turneele sale prin Europa au stîrnit ovații, ploi de flori, sarcasme sau huiduieli. Încă de la 10 ani, Isadora învață pe copiii mai mici să-și miște grațios brațele; la 12 ani părăsește școala pentru a da lecții de dans în familiile bogate. Deoarece spectacolele ei din America provoacă scandaluri, ea trece oceanul, decisă să dea o lovitură de moarte dansului clasic. Lăsînd la o parte întreg „arsenalul" balerinei clasice — tutu, maiou, pantofi pe poante — ea dansează în fața unei perdele, desculță, înfășurată într-o tunică greacă. Dansul ei consta din figuri pe care le reconstituise după vasele și statuetele antice; figuri foarte simple, executate cu toată talpa piciorului pe sol, salturi și pași eleganți, atitudini nobile și decorative. Dansa pe muzică simfonică — Gluck, Beethoven, Chopin, Schubert etc. Pretenția ei era de a reda dansului „puritatea sa nativă", de a-l „descătușa de canoanele paralizante" ale dansului academic. Ea cerea elevelor ei să studieze natura și s-o exprime prin mișcările corpului, mișcări unduitoare care să imite valurile mării și plutirea norilor. „Dansul a existat înaintea mea — zicea ea — dar era adormit; eu l-am făcut să se trezească". Experiența ei, cu totul singulară, n-a avut continuatori.

Spirit neconformist, adversară a filistinismului din societatea și arta burgheză, Isadora Duncan a fost o prietenă a Uniunii Sovietice; ea a vizitat U.R.S.S. și a stat aici ani de zile, fiind căsătorită cu poetul Serghei Esenin. Numeroasele ei spectacole, date în fața muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii, au fost întotdeauna primite cu căldură, cu entuziasm.

După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, fenomenul cel mai important în lumea dansului îl marchează dezvoltarea din ce în ce mai armonioasă a baletului sovietic. În primii ani ai puterii sovietice se formează și Marina Semionova ca elevă a Vaganovei (autoare a unui tratat asupra baletului clasic, care stă la baza pregătirii teoretice a școlii sovietice de balet, profesoară eminentă căreia îi datorează formarea lor toate marile balerine clasice ale epocii). La 16 ani, Marina Semionova se angajează la Leningrad (1925). Cu un cap foarte frumos, cu un trup voinic, de o carnație generoasă, dar cu picioare fine și expresive, ea uimește prin avîntul excepțional al salturilor sale, prin alura ei surprinzătoare. Piruetele ei au rămas celebre. Apărută pe scenele sovietice într-un moment cînd se dădea lupta pentru păstrarea și valorificarea elementelor tradiționale în balet, Semionova e prima mare balerină formată după revoluție. Invitată în stagiunea 1935-36 să danseze la Paris, ea a obținut un succes răsunător cu Giselle.

Ulanova, Dudinskaia, Șelest, Plisețkaia, Osipenko — ca să nu amintesc decît pe cele mai importante balerine sovietice, distinse cu titlurile cele mai înalte — sînt de mult cunoscute publicului din toată lumea.

Galina Ulanova era celebră peste hotare înainte ca „Bolșoi Teatr" să fi prezentat un spectacol în Occident. Rod al unei personalități de o mare sensibilitate, al unei putințe fără egal de transfigurare artistică, dansul Ulanovei este un miracol mereu repetat. Elementul care-i dă strălucire și putere seducătoare e faptul că mișcarea ei e continuă, ca un flux fără început, fără sfîrșit. În dansul ei, corpul nu pare să fie supus legii gravitației, ci, răspunzînd unor resorturi interioare, emoționale, fiecare pas e căderea lentă pe o nouă clapă, care face sufletul spectatorului să cînte. Dansul Ulanovei nu pare modelat de muzică, ci pătruns de ea pe dinăuntru: e melodic și fără sfîrșit. Interpreta pătrunde atît de adînc în sufletul personajului său, îl exprimă cu atîta forță și finețe prin mișcările sale, încît îl face prezent în fața noastră, dincolo de orice convenție teatrală. Cele mai mari succese ale ei sînt Romeo și Julieta, Giselle și Fîntîna din Bahcisarai.

Elevă a Elisabetei Gerdt, Maia Plisețkaia — pe care Capitala noastră a aplaudat-o nu demult — impresionează printr-o totală, extraordinară dăruire de sine în dans, care luminează caracterul personajului. O mișcare

Maria Taglioni și Charles Muller.

Tamara Karsavina.

generoasă, amplă, o mișcare ce umple scena, transformă parcă dimensiunea sufletească a eroinei în ceva concret. Săritura ei de o rară frumusețe, tehnica ei desăvîrșită smulg strigăte de admirație. De la personaje eroice ca Laurencia, trecînd prin roluri din ce în ce mai diferite (în Don Quijote, Fîntîna din Bahcisarai, Floarea de piatră, Cățelul cocoșat, Raymonda) pînă la dublul rol din Lacul lebedelor, Maia Plisețkaia și-a lărgit treptat gama interpretativă, dînd dovadă de aceeași tehnică uluitoare. Ea întruchipează un nou tip de dansatoare: tipul dansatoarei sculpturale: parcă o statuie elină a coborît de pe soclu și a început să danseze. Privind-o pe Plisețkaia, nu ai impresia că legile materiei nu mai funcționează, ca în cazul balerinelor eterice; ci, din contră, ai impresia că aceste legi sînt puse în valoare și strălucit ilustrate datorită acelei minunate plăsmuiri materiale care este trupul ei.

În timp ce la Moscova Ulanova era idolul publicului, Leningradul o adora pe Natalia Dudinskaia. Elevă a Vaganovei, formată la școala de balet leningrădeană, ea se afirmă din 1931 și devine, în puțin timp, una din marile figuri ale baletului sovietic. De talie

mijlocie, suplă, nimic deosebit nu pare s-o distingă la început; dar ea posedă toate calităţile care au făcut celebră şcoala de balet rusă: braţe extrem de frumoase, ţinută impecabilă şi mişcare avîntată; o tehnică excepţională — rod al unei munci neîntrerupte — se adaugă la calităţile ei înnăscute.

Şcoala din Leningrad a dat încă o artistă de mare sensibilitate, de o expresivitate cu totul ieşită în comun: pe Alla Şelest. E uimitor ce galerie de personaje diferite e capabilă să realizeze Şelest în dans, cu aceeaşi măiestrie artistică, cu aceeaşi minuţiozitate în compunerea fiecărui rol, cu un acut simţ al nuanţelor. Ea izbuteşte să creeze momente de neuitat din balete scurte, din numere de recital, unde vraja artistică ţine de prezenţa ei pe scenă. Şelest e o artistă de o mare cultură, de un gust artistic ales.

Alla Osipenko e vestită pentru linia ei de cel mai pur clasicism. Niciodată n-am văzut picioare de balerină mai minunate, mai expresive: cînd Osipenko dansează, ţi se pare că picioarele ei încep să spună o poveste vrăjită. Publicul nostru a avut prilejul s-o vadă acum cîţiva ani în „Floarea de piatră", unde interpreta Şopîrla, rol creat de ea: era îmbrăcată de sus pînă jos într-un maiou simplu, care-i punea în lumină linia extraordinară a trupului. Trebuie să remarc, de asemenea, că în Odilia, Osipenko are o interpretare cu totul personală: lebăda neagră nu mai e un personaj diabolic, un instrument al răului, ci o femeie plină de farmec, cuceritoare, care vrea să placă; ceea ce explică mai verosimil de ce prinţul se lasă vrăjit o clipă de apariţia ei.

Nu pot încheia această succintă trecere în revistă a galeriei de mari dansatoare, fără a aminti încă trei nume; două sînt cunoscute, de altfel, spectatorilor noştri. Acum doi ani ne-a vizitat baletul cuban, în fruntea căruia se afla dansatoarea Alicia Alonso. Puţini din cei ce au văzut-o ştiu că această mare balerină clasică şi-a reluat activitatea după ce, în urmă cu zece ani, era aproape să-şi piardă vederea; vindecarea — din păcate numai parţială — a fost obţinută cu preţul unui an şi jumătate de şedere în obscuritate şi repaus total. De o virtuozitate perfectă, strălucitoare prin rapiditatea şi uşurinţa ei, Alonso ştie să fie aeriană şi totuşi uman îndrăgostită în Giselle, dramatică în Legenda iubirii, plină de poezie în Silfidele, plină de umor în Spectacol de gală, perfidă şi cochetă în lebăda neagră.

Şi Maria Tallchief, cea mai mare balerină din S.U.A., e cunoscută la noi: a fost în Bucureşti acum trei ani. Fiică de indian, s-a născut la Oklahoma, a studiat în California cu Bronislava Nijinska, şi-a început cariera la Monte Carlo cu rolul Cochetei din Somnambula şi s-a consacrat la Paris. Tehnica ei e precisă, plină de strălucire. A realizat roluri în Pasărea de foc, Lacul lebedelor, Orfeu, Simfonia scoţiană etc. E interesant de amintit că senatul statului Oklahoma, unde s-a născut, mîndru de reputaţia ei, a instituit, în 1953, o zi „Tallchief" care se serbează cu mare fast.

Alt nume celebru în Occident e Margot Fonteyn, primă balerină la Royal Ballet din Londra. După o copilărie petrecută în Anglia, America şi China, după studii făcute cu Goncearov şi cu Astafieva, ea a intrat în 1934 în trupa Sadler's Wells, căreia i-a rămas credincioasă pînă azi. Are un corp foarte expresiv, o mare sensibilitate muzicală şi pune în interpretările sale un simţ al amănuntului, al nuanţei, rar întîlnit. Karsavina, care a învăţat-o rolul Păsării de foc, a făcut elogiul „logicii sale artistice". Fără a face paradă de tehnică, de o eleganţă caldă, ea ştie să fie spirituală, scînteietoare, dar mai ales tandră în balete ca Nocturnă, Variaţii simfonice, Cenuşăreasa etc.

*

La mijlocul secolului trecut, pe albumul Mariei Taglioni, o cîntăreaţă a vremii a scris aceste rînduri mişcătoare: „Zadarnic vor fi povestite succesele şi triumfurile tale generaţiilor viitoare! Nefericiţii care nu te-au văzut dansînd nu vor da crezare nici poeţilor, nici jurnalelor... Cum să-şi poată imagina un fluture ceresc?..." Astăzi, din fericire, drama spectacolului efemer nu mai există: cinematograful a creat posibilitatea ca imaginea dansatoarei să fie imortalizată şi transmisă urmaşilor. E, oarecum, o confirmare a unui adevăr pe care Eminescu l-a exprimat într-o poezie cunoscută: după ce steaua a murit demult, icoana ei continuă să strălucească pe firmament, oferindu-se, pură, privirilor noastre.

Ulanova şi Jdanov în „Romeo şi Julieta".

Margot Fonteyn.

Maia Plisetkaia.

Dudinskaia şi Sergheev în „Lacul lebedelor".

„Lacul lebedelor" la „Bolşoi Teatr".

„TROMPETELE!"

Divertisment fotografic cu clasa de suflători. →

Cum știu copiii să extragă „rădăcina pătrată" a lucrurilor! Conciziunea lor te uimește uneori. Acest fenomen l-am verificat încă o dată la Lugoj. Cîțiva copii—cel mai mare nu depășea vîrsta de 6 ani — se jucau cu mingea pe malul Timișului. La un moment dat, unul dintre ei s-a rupt din joc, a ascultat cîteva clipe și a exclamat plin de bucurie:

— Trompetele!

Într-adevăr, de undeva, de pe o stradă apropiată, răzbăteau acorduri neclare de alămuri. Iar exclamația lui („trompetele!") consfințea tocmai unul din evenimentele de seamă, tradiționale, din viața Lugojului — eveniment care, an de an, se oficiază cu aceeași seriozitate și emoție în frumoasa cetățuie de pe malul Timișului: deschiderea cursurilor *Școlii populare de artă*. Cît privește tradiția acestei școli, e bine să ne oprim puțin asupra corului „Ion Vidu" din Lugoj, a cărui celebritate e determinată nu numai de vîrsta lui — 152 de ani — ci, mai ales, de modul în care a activat de-a lungul timpului, de rolul important pe care l-a jucat în viața culturală a orașului și chiar a întregului Banat. Acela care afirmă că viața corului e legată de viața „personală" a trei sferturi din populația orașului nu va putea fi acuzat că exagerează. Iată de ce, cînd vorbești despre *Școala populară de artă* din Lugoj, nu poți să nu te referi și la acest cor. Pentru că, deși școala ființează din anul 1949, în forma și proporțiile ei actuale fiind o creație a regimului nostru, activitatea ei este strîns legată de a corului, germenii ei putînd fi aflați în îndepărtatul an 1929, cînd Ion Vidu a înființat primele patru catedre — patru au fost la început și patru au rămas pînă în 1944 (azi: 15); sau poate în și mai îndepărtatul an 1909, cînd secția de teatru a corului interpretează comedia „Un tutore" — în distribuție fiind inclus și acela care avea să devină peste 36 de ani președintele primului guvern democrat din țara noastră, dr. Petru Groza; sau poate și mai înainte, cînd Ion Vidu a pus bazele primelor cursuri de dirijat; sau poate în și mai mult îndepărtații ani 1860-1868 cînd, sub auspiciile corului — devenit societate pe baza propunerii din 1848 a învățătorului Constantin Udrea de a se înființa o societate corală, literară și dramatică — au loc concerte și reprezentații teatrale de seamă—de seamă, dacă ne gîndim că ele s-au bucurat de concursul violonistului Voinescu din București, al lui Ion Scipione Bădescu, al actorilor Pascaly și Millo și al suflerului... Mihail Eminescu. În fine, germenii școlii pot fi căutați într-o serie de manifestări și documente extrem de semnificative. E vorba de aprecierile elogioase ale lui Ciprian Porumbescu, care a participat în 1882 ca invitat la sărbătorirea a 25 de ani de existență a corului din Chizătău, aniversare care a prilejuit un concurs la care a participat și Lugojul; sau e vorba de primul document scris, care atestă nu numai existența corului în 1815, dar și — manifestată naiv — poziția sa: procesul verbal al unei adunări bisericești, care consemnează conflictul iscat între 9 coriști, pe de o parte, care voiau să treacă din cafas — locul obișnuit al corului — în strane, alături de „preoți și domni", și alți 29 de coriști, pe de altă parte, 29 de meșteri și calfe, care se împotriveau dezideratului mai sus amintit, pentru că nu se simțeau bine lîngă „preoți și domni"...

Dar cîte asemenea interesante argumente nu ne-ar mai servi istoria? Am vrut numai să sugerăm că între cor și școală există o strînsă legătură.

■

Așadar, Școala populară de artă din Lugoj are rădăcinile adînc înfipte în tradițiile culturale ale orașului. Dar ea a devenit școală populară de artă abia în anul 1949.

Desigur, se poate pune întrebarea: ce-i nou aici? Nou este totul: de la elevi la profesori, de la sălile de curs la programa analitică. În trecut (și nu numai în trecutul prea îndepărtat) școala avea doar o singură sală de clasă — azi are două clădiri. În 1944 avea 4 profesori, în 1949 a avut 14, iar azi are 33; în 1944 avea 80 de elevi, în 1949 a avut 320, iar azi are peste 600! Sau să ne gîndim la formațiile artistice de amatori din Lugoj, care se numără cu zecile, la premiile pe care le-au obținut aceste formații de-a lungul anilor, la activitatea Casei de cultură din oraș sau a orchestrei semisimfonice, fără a omite că toți cei care compun aceste formații sînt sau elevi ai școlii sau foștii ei elevi.

Cine sînt ei? Să vedem mai întîi cine sînt profesorii. Iată-l pe Dimitrie Stan, artist emerit, director al școlii și profesor. Cîndva a fost elev al lui Vidu. Plimbîndu-te cu el pe stradă, în Lugoj, nu poți să întrețli nici cea mai elementară discuție; la fiecare pas trebuie să salute și să răspundă la saluturi. Și fiți siguri

Directorul și cîțiva dintre cei mai tineri elevi ai școlii.

că această popularitate, generată de un profund sentiment de simpatie și respect pentru omul de artă și cetățeanul-activist, nu e de loc gratuită. Dimitrie Stan e omul pe care foarte rar îl găsești acasă; mai degrabă la școală, la cor, la Sfat sau prin satele regiunii. El e omul care va sta ore în șir peste program să-ți explice sau ce n-ai înțeles sau orice vrei tu; el iubește arta și știe să-ți transmită și ție sentimentele sale și-ți împărtășește cu dărnicie (și cu folos) din cunoștințele sale.

Sau, ca să ne referim la cadrele tinere, iat-o pe Rodica Rădulescu, cea mai tînără profesoară din școală. Profesoara de canto, crescută în spiritul școlii — dragoste și entuziasm pentru munca artiștilor amatori — e secretara organizației U.T.M. din școală și în același timp, o modestă coristă.

Elevii? Să-i amintim mai întîi pe foștii elevi. Faceți cunoștință cu Eugen Gangan; el este casier al Agenției de voiaj C.F.R. din Lugoj, dar și instructor al echipelor de teatru de la C.F.R.-Lugoj. Pe Cornelia Seracim o puteți cunoaște la Galați, în calitate de solistă a teatrului muzical, iar pe Ligia Toma — la Cluj, în calitate de asistentă la Conservatorul „Gh. Dima". Și acum iată-i pe cei de azi. Dimitrie Darabănț studiază acordeonul, e în anul III. Ocupația lui? Îngrijitor de vaci într-o colectivă! Diriczi Zoltan cîntă la vioară și e în anul IV; și el e colectivist. Ion Lelescu, tractorist, va absolvi anul acesta clasa de clarinet, iar Vasile Bogza, conductor de tren, va absolvi clasa de acordeon.

Și acum, o indiscreție. Adică să ascultăm o discuție la care n-am fost invitați, dar la care am tras cu urechea:

— Eu, cînd văd un tren alergînd, închid ochii și *aud* totul; roțile, locomotiva, foșnetul frunzelor... Totul e muzică... Și cînd trece tractorul pe lîngă mine, eu mai mult îl aud. Și inima lui o aud, și inima pămîntului pe care-l scormonește o aud... Totul e muzică...

— Eu, cînd aud muzică, închid ochii și *văd*. Fiecare notă muzicală are o culoare, un relief. Și cîntecul trenului care aleargă sau al tractorului care ară se transformă în forme și culori...

Poate că cei doi preopinenți au citit viața romanțată a lui Chopin și s-au lăsat furați de destăinuirile din copilărie ale compozitorului, legate de descifrarea regulilor gramaticii muzicale; poate că nu. Cert este un singur lucru: că avem de-a face cu doi dintre cei mai buni elevi ai amintitei Școli populare de artă — unul din clasa canto, altul din clasa

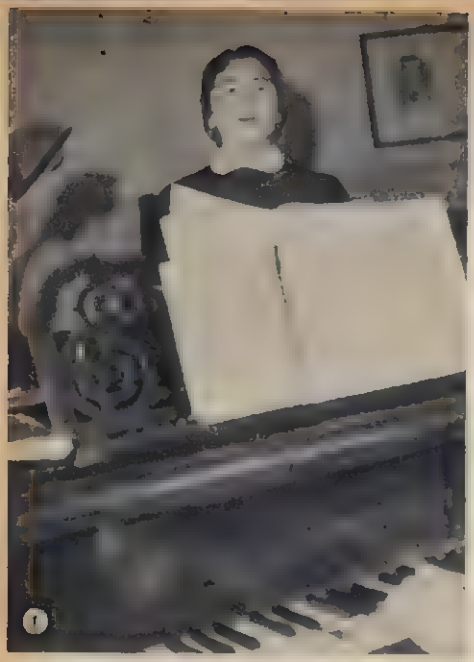

① Maria Gașpar, colectivistă.

② Constantin Cimpoieru, colectivist.

③ Ion Hațeg, colectivist.

④ Cu cită sinceritate și finețe au interpretat Francisc Pfilf și Alfred Sibia, muncitori tîmplari, concertele nr. 1 și 2 de Seitz!

⑤ În rolurile din Caragiale: Ion Inculescu, țăran colectivist, în anul II teatru, și Mircea Hotiartoc, tehnician.

⑥ Eugen Gangan, funcționar la C.F.R.

⑦ Vasile Bogza, conductor de tren.

de pictură. Și ca să ajungem de unde am plecat — tradiția școlii — să mai notăm că Maria Gașpar, fata cu voce de aur, cum i se spune în școală, e colectivistă la Șoșdea, iar Ioana Constantin, pictorița din anul III, e cantonieră la halta Nevrincea...

★

Într-un cuvînt, muncitori și colectiviști, funcționari, elevi și tehnicieni din Lugoj și din împrejurimile Lugojului s-au întîlnit și anul acesta — ca și în anii precedenți — pe băncile școlii lor populare de artă. Între programa analitică a acestei școli și aceea a școlilor similare din București, Brașov sau Sibiu nu e prea mare deosebire. Scopul lor este același: crearea de artiști amatori care să posede o pregătire și cultură artistică corespunzătoare unor trepte superioare interpretative. Continuarea și extinderea unei frumoase tradiții se face în condiții care nu puteau fi întîlnite în trecut, în condiții pe care Ion Vidu nici nu le-a visat.

... Peste un an ori doi-trei, la o altă plimbare, vom regăsi probabil în băncile școlii o veche cunoștință: puștiul care, pe cînd se juca pe malul Timișului, a exclamat: „Trompetele!", sintetizînd astfel unul din evenimentele de seamă, tradiționale, de aici.

Bazil DUNĂREANU
Fotografiile autorului

E BINE SĂ ȘTIM

NOUTĂȚI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

O UZINĂ DIRIJATĂ DE UN SINGUR OM

Colaboratorii unuia din institutele de proiectări din Moscova aflat pe cale de a termina planurile primei uzine automate de zahăr din lume. Complexul proces al fabricării zahărului, inclusiv cîntărirea și împachetarea, va fi realizat de instalații electronice.

„Creierul" viitoarei întreprinderi automate îl va constitui o mașină electronică de calcul și coordonare.

Întreaga uzină va fi dirijată de un singur om.

OPERAȚIE PE CREIER... FĂRĂ OPERAȚIE

Doi neurochirurgi din Boston au pus la punct tehnica unei operații pe creier... fără operație. Ei folosesc fasciculele de protoni — emise de ciclotronul Universității din Harvard — care traversează oasele craniene și pot fi concentrate cu precizie.

Se crede că această tehnică, experimentată de asemenea cu succes și la Universitatea din Uppsala din Suedia, va permite să se reducă riscul hemoragiilor și infecțiilor. Un inconvenient îl constituie însă prețul foarte ridicat.

OMUL: UN CARNIVOR

Este destul de larg răspîndită părerea că vegetarienii sînt oameni rezistenți, sănătoși. Un studiu sistematic efectuat asupra a 12 vegetarieni la Institutul de cercetări clinice al spitalului Middlesex din Londra pare însă să indice contrariul.

Cercetătorii au constatat existența a diferite leziuni interne la vegetarieni, precum și atrofia membranelor mucoase ale stomacului — stări caracteristice cazurilor de subnutriție și de avitaminoză.

Oricare i-ar fi inclinațiile... culinare — comentează revista engleză „New Scientist" — din conformația dentiției și din structura stomacului reiese că omul este un carnivor și nu un ierbivor. Pentru vegetarieni ar fi recomandabil, în cazul cînd conștiința le permite, să-și administreze injecții periodice de extract de ficat — cum făcea Bernard Shaw — sau cel puțin de vitamină B_{12}...

CEA MAI MICĂ... ȘI MAI GREA STEA

Stelele „pitice albe" sînt stele mici (la scară cosmică) alcătuite din așa-numita materie degenerată, adică din atomi lipsiți de electronii lor orbitali. Din această cauză, ele au o densitate extrem de ridicată.

Recent a fost descoperită o nouă asemenea stea în constelația Taurus; ea este cea mai mică stea observată vreodată. Avînd un diametru de aproximativ jumătate din cel al Lunii și aflată la o depărtare de 100 ani-lumină de Pămînt, această stea are o luminozitate de 5.000 de ori mai mică decît a Soarelui. Fiind extrem de densă, un singur centimetru cub din materia care compune steaua recent descoperită cîntărește sute de tone.

Simultane de șah originale

Un simultan de șah într-o sală de club e un lucru cît se poate de obișnuit. Cu totul original este însă un multiplu simultan de șah pe... stradă. O asemenea neobișnuită competiție s-a desfășurat pe „Calle Florida" din Buenos Aires, o arteră centrală unde timp de cîteva ore cîțiva cunoscuți șahiști — marele maestru sovietic Lev Polugaevski, englezul Penrose, argentinienii Najdorf, Panno și Sanguinetti — au ținut piept fiecare la cîte... două duzini de șahiști. Bilanțul a fost net în favoarea „marilor". Astfel Polugaevski a obținut în fața adversarilor săi 22 victorii și 2 remize.

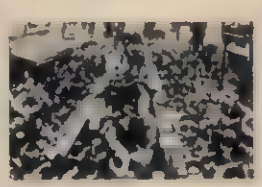

Alpinistă la... 4 ani

Micuța Valerie Potter, în vîrstă de 4 ani, fiica unor încercați alpiniști englezi, este de pe acum o iubitoare a acestui sport și, după cît se pare, cea mai tînără alpinistă din lume. Debutul și l-a făcut la... un an, cînd, firește, nu putea mînui încă frînghia și pioletul, dar a luat contact cu muntele, purtată de părinții săi. Ea ne zîmbește acum de pe muntele Cervino (Alpii Italieni), de la înălțimea de „numai" 3.000 m.

UN CASTRU ROMAN DESCOPERIT ÎN MUSCEL

Arheologii fac în momentul de față noi săpături lîngă Cîmpulung Muscel: între liziere de la marginea orașului, ei scot la lumină castrul roman Jdava. Este vorba de o unitate militară din secolele II-III, care efectua probabil paza drumului spre trecătoarea Bran.

Săpăturile de care vorbim sînt efectuate de către Institutul de arheologie al Academiei R.P. Române și de muzeul raional din Cîmpulung și, încă din prima fază, ele au dus la descoperiri interesante. Pe o suprafață destul de mare (98 x 132 metri) arheologii au dat peste ziduriile și turnurile de pază ale castrului și peste un depozit de arme ale vremii (săgeți, viruri de lance turnate din bronz). S-au găsit de asemenea piese de ceramică, monede imperiale romane din epoca respectivă, vase pentru depozitat cereale și altele.

Se pare că tabăra romană Jdava a avut un sfîrșit dramatic: a fost distrusă de un incendiu în urma căruia s-au prăbușit toate încăperile. Și acest lucru — cred arheologii — s-ar fi întîmplat în perioada primelor migrații sau a răscoalelor dacice.

Săpăturile continuă și, după cît se pare, vor dura patru ani.

F. U.

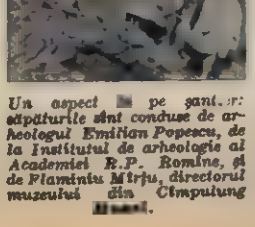

Un aspect de pe șantier: săpăturile sînt conduse de arheologul Emilian Popescu, de la Institutul de arheologie al Academiei R.P. Române, și de Flaminiu Mîrțu, directorul muzeului din Cîmpulung Muscel.

DE CE ARE CĂMILA COCOAȘĂ?

Rezistența cămilei și capacitatea ei de a se lipsi vreme îndelungată de apă sînt de mult timp proverbiale.

Abia recent însă aceste calități au devenit obiectul unui studiu serios. Primul lucru pe care l-au stabilit cu această ocazie oamenii de știință: cocoașa cămilelor este un fel de depozit alimentar, nu un „rezervor de apă", așa cum se considera (mult timp s-a crezut că țesutul adipos din cocoașă servește ca sursă de apă, ce se degajă ca urmare a oxidării grăsimii). Dar depozite de grăsime au multe animale, pe cînd purtătoare de cocoașă nu e decît cămila. Așadar, de ce are cămila cocoașă?

Fiziologii au dat acestei întrebări un răspuns destul de simplu: dacă depozitul de țesut adipos al cămilei ar fi dispus uniform pe toată suprafața corpului, ca la alte animale, l-ar împiedica să piardă căldură, iar cămila n-ar rezista arșiței pustiurilor.

În plus, organismul cămilei dispune probabil și de un aparat fiziologic special, datorită căruia ea nu pierde apă din sînge, ci numai din țesuturi. Căci, chiar după pierderi mari de lichid, sîngele ei nu devine viscos, ci circulă normal, asigurînd și răcorirea organismului. S-a făcut o experiență cu o cămilă care a fost pusă să meargă timp de șaptesprezece zile în Sahara, primind numai hrană uscată și nebînd nici o picătură de lichid. La sfîrșitul acestui interval, ea a îngurgitat dintr-o dată impresionanta cantitate de o sută de litri de apă.

Cum a putut suporta o asemenea diluare rapidă a sîngelui și a celorlalte lichide din organism? Problema aceasta nu a fost încă rezolvată, dar soluția ei va aduce date interesante nu numai pentru fiziologia cămilei, ci și în legătură cu reglarea termică și rolul de control al rinichilor în ce privește conținutul de lichide din organism, date ce vor putea fi folosite în medicina umană practică.

AȚI AFLAT CĂ...

...Arheologii au stabilit că în vremurile foarte vechi erau cunoscute doar 7 metale? Acestea erau aurul, argintul, cuprul, plumbul, staniul, fierul și mercurul. Numărul metalelor — în același timp numărul tuturor elementelor chimice — ce au devenit cunoscute omului a crescut într-un ritm foarte lent. Astfel în evul mediu se cunoșteau doar 19 elemente. Dar spre sfîrșitul secolului al XIX-lea numărul lor a crescut foarte mult. Astăzi tabloul elementelor, conceput de Mendeleev, cuprinde 102 elemente chimice.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

TOAMNA...

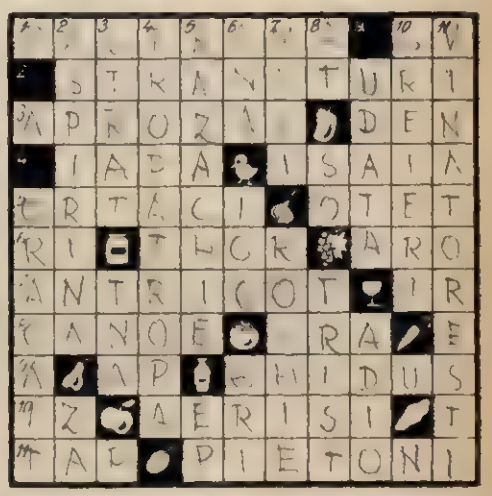

ORIZONTAL: 1) O consumi cu must la cramă: biata capră o... ! — G. Georghe Vasile. 2) Uvertură romantică la... gutural (pl.). 3) Între grădinile de legume și cămările gospodinelor — La ciorap... de relon! 4) Pricepe prin intermediul... șeii — Nume masculin. 5) Cot la cot (pl.) — Vin bun doar la... saiată. 6) Radu Ion — Zeul trăsnetului la scandinavi — Astronom mexican contemporan. 7) Îi stă bine cu gogoșari murați — Pomadă. 8) Bărcuță... olimpică — Croncăne o cioară. 9) Alecu Popescu — Pus pe șotii, jucăuș —10) Buchet...' — A deschide ferestrele. 11) Soțul victimei de la ... 1 orizontal — Pășesc pe aleile de la șosea printre frunze ruginii.

VERTICAL: 1) Simfonie lacustră. 2) O-nghiți și te trec nădușelile! — Țesătură pentru armuri. 3) Depunere geologică — Riu în U.R.S.S. 4) Refren cabalin dintr-un cîntec de Elly Roman. 5) Se culege-n deal la vie, cu leliță cea nurlie— Elena Predescu. 6) Fata lugojană — Nimic (pop.) — Toamna văzută de grelerii lui Toplrceanu. 7) A pieri, precum frunzele toamna — Veșmînt feminin ce cîștigă cîțiva centimetri pătrați pe măsură ce se răcește vremea. 8) Armăsar — Stan Oprea — I s-au înecat corăbiile. 9) I-au făcut norii un duș rece (fem.) — „De-acum eu nu te-oi mai vedea..." (Eminescu). 10) Chitariștii ce au neglijat aprovizionările de toamnă. 11) Isprăvi imaginare ce-ngheață apele.

DEZLEGAREA JOCULUI „ÎNCEPE ȘCOALA", APĂRUT ÎN Nr. TRECUT

ORIZONTAL: 1) Școală — Evoc. 2) Eleve — Rarău. 3) Părinte — Agr. 4) Ts — Dochiat. 5) Eab — Scris — E. 6) M — Et — Ierta. 7) Breaz — Atent. 8) Ri — Cărți — Tu. 9) Întîrziere. 10) Edita — E — Cub.

Așa arată unul din numeroasele pasaje ale marelui magazin universal moscovit G.U.M., în care, printre cei 6.000 de lucrători, muncesc și eroii fotoreportajului nostru, cei 2.000 de tineri aflați în jurul vîrstei de 20 de ani...

după orele de lucru

Imaginați-vă o suprafață de circa 47 de mii metri pătrați, încadrată între patru străzi, pe care se înalță un impunător edificiu străbătut de trei pasaje — adevărate străzi interioare, acoperite cu luminatoare de sticlă. De-a lungul lor, la parter și etaje, se înșiră sute de vitrine, standuri, tonete și rafturi înțesate cu mărfurile cele mai variate, de la micile cîrlige de pescuit pînă la încăpătoarele frigidere automate, de la hazliile păpuși-surori „Matrioșka" pînă la masivele motociclete „IJ".

Ca stil, construcția evocă poezia secolului trecut, totuși ea nu distonează în ansamblul arhitectonic străvechi al Pieței Roșii, în care e situată. Este vorba de uriașul magazin universal moscovit G.U.M. — Gosudarstvennîi Universalnîi Magazin — cel mai mare din capitală și din întreaga Uniune.

(Continuare în pag. 20)

Reflectoarele micului ecran sînt îndreptate oare asupra unui grup de artiști de varietăți profesioniști? Nu. Aici e vorba de tinerele acrobate ale cercului de amatori de pe lîngă G.U.M. De altfel, nu este pentru prima oară cînd o formație a marelui magazin evoluează în fața publicului moscovit la televiziune, în săli de spectacole și chiar la Teatrul Mare.

După orele de lucru, iată-i pe unii dintre tinerii lucrători de la G.U.M. participînd la cursurile serale ale Institutului de economie națională „Plehanov".

Contribuie oare studierea operelor vechilor maeștri ai picturii la formarea bunului gust al unor creatoare de modă? Fără îndoială. În plus, mai există și firească sete de frumos, devenită fenomen de masă în rîndurile tineretului sovietic. Iată de ce adeseori, mai ales duminică, la galeria Tretiakov vin și lucrători și lucrătoare de la G.U.M. Fotoreporterul le-a prins în obiectivul aparatului pe Valea Firsova, croitoreasă, Tamara Beleakova, manechin, și Iulia Selivanova, creatoare de modele.

Tineretul de la G.U.M. își are și el cenaclul său literar. Iar versurile și povestirile nu rămîn doar în amintirea participanților la lecturi sau în sertarele autorilor, ci apar în gazeta întreprinderii, într-un tiraj respectabil. Printre poeții „lansați" se numără și tînărul Viktor Platov (al doilea din stînga).

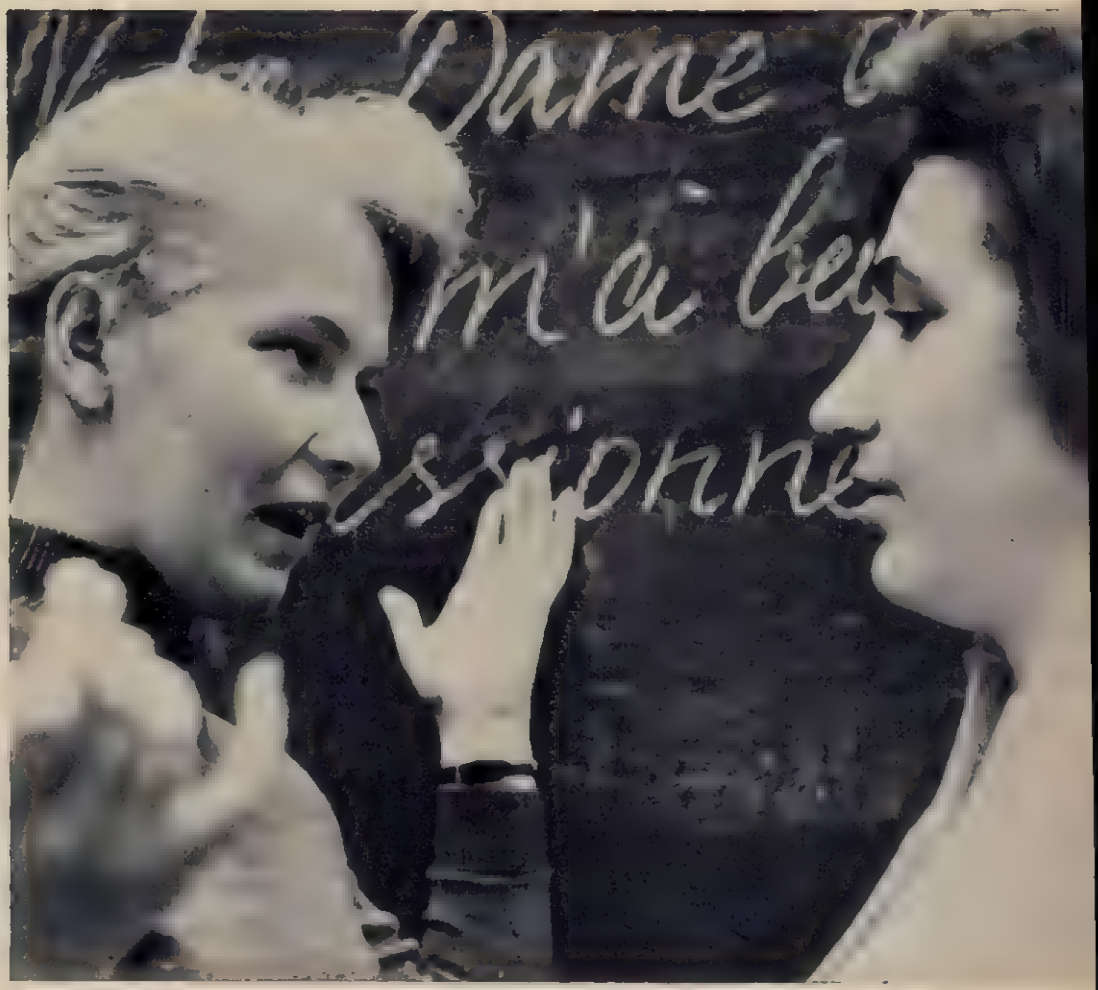

Există vreun tînăr care să nu iubească muzica? Dar ca să cunoști un instrument, să-i poți face să scoată sunete, trebuie mai întîi să ți-l procuri... Apoi ai nevoie de un profesor... Tinerii muzicieni de la G.U.M. sînt scutiți de asemenea griji. Ei au la dispoziție gratuit toate instrumentele și profesori calificați. Din cercul de instrumente de suflat fac parte și, tinerii Vitali Zaițev, lucrător la depozitul de mărfuri, Anatoli Vostrikov, vînzător la confecții, și Valeri Baiev, vînzător la textile-tricotaje.

Dintre tinerii lucrători ai G.U.M.-ului mulți învață limbi străine. Alla Zaharova și Alla Jukova studiază limba franceză.

Faima orchestrei de estradă a lucrătorilor din comerț și alimentație publică din Moscova a trecut de mult hotarele capitalei. Și, bineînțeles, G.U.M.-ul nu putea să nu-și aibă și aici reprezentanții săi. Iată-l pe unul dintre ei, violonistul Aleksandr Mstislavski, vînzător în sectorul țesături de lînă.

(Urmare din pag. 18)

Din primele ore ale dimineții și pînă se lasă noaptea, în acest vast complex comercial domnește o intensă animație. G.U.M.-ul este literalmente asaltat de zeci de mii de cumpărători serviți de o adevărată armată de vînzători, casierițe, merceologi etc. Cu amabilitate și competență cumpărătorii sînt ajutați să se orienteze în multitudinea sortimentelor, să-și aleagă obiectele dorite.

Fotoreporterul și-a propus să prezinte cititorilor pe cei mai tineri dintre lucrătorii G.U.M.-ului; numărul lor atinge impresionanta cifră de 2.000, cam o treime din întregul personal.

Iată-i, după ieșirea din schimb, dedicîndu-și timpul liber celor mai deosebite îndeletniciri care, de fapt, exprimă năzuințele, înclinațiile, căutările, preocupările fiecăruia dintre ei. Năzuințele lor? Cele mai felurite. Dacă dorește, bunăoară, să urmeze cursurile universității, tînărului merceolog, gestionar de raion sau vînzător la G.U.M. îi sînt deschise porțile a numeroase institute și în primul rînd ale Institutului de studii economice. Are înclinații spre muzică? Poate frecventa cercul muzical de amatori din întreprindere. Iubește dansul, baletul? Cercul coregrafic îi stă la dispoziție. Îl pasionează teatrul? Iată-l actor, regizor sau pictor scenograf amator.

Cum îi mai place unui tînăr să-și petreacă timpul liber? Să înoate iarna într-un bazin acoperit... Să facă scrimă, să joace tenis, baschet, volei sau handbal... Să se antreneze la box, haltere, lupte sau gimnastică... Să participe la concursurile sportive de masă ori de performanță...

Dar cîte nu poți face cînd ai numai 20 de ani și ești cetățean al unui stat care-ți pune la dispoziție totul, dar absolut totul, în mod *gratuit* — săli, echipament, materiale didactice, antrenori, profesori! Numai să vrei...

Iar dacă în fiecare dimineață cei 2.000 de tineri pășesc voioși pragul locului lor de muncă, aceasta nu poate să nu aibă legătură și cu modul sănătos în care ei își petrec timpul liber...

Lucru despre care se vorbește în cele cîteva imagini ale fotoreportajului nostru.

Fotografii A.P.N.

CARTI

AGENDA

Lucia Demetrius: „LIMPEZIRE“

Cunoscută publicului mai ales ca autoare a unor valoroase piese de teatru, scriitoarea Lucia Demetrius ne oferă cu „Limpezire“ o culegere a celor mai bune nuvele ale sale, scrise și tipărite în anii de după eliberare. Caracteristic acestor nuvele, ca de altfel și pieselor Luciei Demetrius, este străduința de a oglindi transformarea oamenilor umili și obijduiți, cucerirea de către ei, sub influența directă a comuniștilor, a unei depline și pline de forță demnități umane. În același timp, proza Luciei Demetrius reflectă prăbușirea materială, dar mai ales morală, a foștilor stăpîni, meschinăria și mizeria lor sufletească, lipsa totală a oricărei demnități. Izbește astfel frumusețea sufletească a țăranului comunist Matei din „O noapte grea“, a femeii simple care este Laetiția din „Cînd au crescut apele“, pusă față în față cu clinoșenia lui Traian și a lui Vasili din „Limpezire“ ori cu mizeria morală a soților Stroescu din „O zi însemnată“.

Faptele care stau la baza nuvelelor Luciei Demetrius sînt în genere întîmplări mărunte, cotidiene. O doctoriță și un țăran comunist salvează într-o noapte un copil de la moarte („O noapte grea“), o fată, înșelată de feciorul chiaburului, ajunge la conștiința propriei ei demnități („Limpezire“), o familie din vechea „lume bună“ se ceartă pentru o moștenire ipotetică, dovedind o ipocrizie demnă de o comedie satirică („Dragul nostru Georgică“), o femeie bătrînă, o epavă aproape, descompusă de egoism, așteaptă reîntoarcerea unor zile care au trecut de mult și care nu se vor mai întoarce („Ultima Tauber“) etc. etc. Toate aceste întîmplări, toate reacțiile eroilor, la fel de variate ca și caracterele lor și care la prima privire pot apare lipsite de semnificație, definesc însă punctul de vedere al scriitoarei asupra societății contemporane românești, care nu este altul decît punctul de vedere al celor mai înaintați eroi ai Luciei Demetrius. În ceea ce-l privește pe aceștia, pe eroii comuniști, apreciatei noastre scriitoare i se poate reproșa nu atît o nereușită a zugrăvirii lor, cît un insuficient accent pus pe acțiunile lor, o împingere a lor pe planul al doilea în ansamblul general al nuvelelor. Comuniștii nu ocupă astfel, în nici una din nuvelele Luciei Demetrius, primul loc, rolul principal am spune, ci apar doar ca ajutoare de nădejde ale altora (Matei din „O noapte grea“, Maria Ceaușu din „Cînd au crescut apele“). Mai mult, în „Limpezire“, Serafim și ai lui sînt puși în situația de a nu ști ce se petrece în propriul lor sat. Un accent mai puternic pus pe figurile comuniștilor, existente de altfel în multe nuvele, ar fi dus desigur la o mai largă cuprindere a realităților noastre din ultimii ani. Cu toate acestea, nuvelele Luciei Demetrius, surprinzînd realitatea în mișcare, se citesc cu interes și plăcere, cu curiozitate chiar, cititorul fiind pe bună dreptate tentat să facă tot timpul, dacă nu legătura între diferitele întîmplări, dar în orice caz între diferitele evenimente politice și sociale care le-au dat naștere. Iar această legătură dă unitate și coeziune întregului volum „Limpezire“.

M. PÎRVULESCU

● Mulți dintre spectatorii noștri îl cunosc și îl apreciază pe talentatul interpret de muzică ușoară și de operetă Georg Ots, din R.S.S. Estonă. De-a lungul carierei sale (este născut în 1920), el a interpretat diferite roluri în numeroase operete, comedii muzicale și filme. În filmul recent „Întîlnire întîmplătoare“, Ots joacă rolul cîntărețului de estradă Laigo. Muzica filmului aparține compozitorilor estoni E. Arro și U. Naissoo. În fotografie, cadru din film.

● Opera dramatică a scriitoarei franceze Françoise Sagan a dezamăgit pe spectatorii britanici. Într-adevăr, referindu-se la reprezentarea pe scena teatrului „Piccadilly“ din Londra a piesei „Castel în Suedia“, cunoscutele ziare britanice „Daily Mail“, „Daily Express“, „Daily Herald“, „Guardian“ sînt unanime în ce privește părerea lor negativă. Astfel, „Daily Express“ precizează că piesa se caracterizează prin „eleganță fără suflet, tehnică fără conținut, mișcare fără subiect...“

● La Amsterdam a fost deschisă recent expoziția pictorului german Otto Nagel, președintele Academiei de artă a R.D. Germane. Peste 40.000 de iubitori de artă olandezi au admirat pînzele lui Otto Nagel, dar autoritățile olandeze au refuzat autorului lor dreptul de a asista la vernisajul expoziției. În țara lui Rembrandt, un pictor contemporan nu are dreptul să prezinte propriile sale lucrări...

● Academia de literatură și trustul cărții din Ceylon — arată săptămînalul ceylonez „Forward“ — au instituit un concurs pentru cea mai bună operă literară. Concursul a fost cîștigat de cunoscutul scriitor comunist Dominic Djive, care a prezentat o culegere de povestiri în limba tamilă.

● La Opera Comică din Berlinul democrat se fac intense pregătiri pentru stagiunea 1962-1963. Cele mai multe dintre premiere vor fi puse în scenă de către remarcabilul regizor Walter Felsenstein. Astfel, vor vedea lumina rampei: „Cavalerul Barbă Albastră“ și „Povestirile lui Hoffmann“ de Jacques Offenbach, „Simone Boccanegra“ de Verdi și altele. În a doua jumătate a stagiunii va avea loc premiera operei lui Paul Dessau „Domnul Puntilla și sluga sa Matti“, după celebra piesă a lui Bertolt Brecht.

Fantezia

cu picup

originalitate

eleganță

excepționale performanțe electrice și acustice

un produs al uzinelor ELECTRONICA

înzestrat cu:

3+2 tuburi electronice

3 game de undă indicator optic de acord

reglaj de ton 2 difuzoare de 2,5 VA

Picup G E-56 cu 3 viteze și oprire automată

Poporul algerian s-a prezentat la 20 septembrie în fața urnelor. În ajunul alegerilor, Frontul de Eliberare Națională a chemat pe algerieni să voteze „pentru un stat republican care să garanteze securitatea și libertatea sa"; „pentru triumful aspirațiilor profunde ale poporului algerian care cere o adevărată reformă agrară, industrializarea țării, pîine și demnitate pentru toți"; „pentru salvgardarea și consolidarea independenței naționale"; „pentru o Algerie liberă și înfloritoare".
În fotografie: un mare miting al populației din Alger.

Porumbul recoltat de pe ogoarele G.A.C. „Secera și ciocanul" din comuna Plevna, raionul Lehliu, este transportat la baza de recepție.

500 tineri cubanezi au sosit în U.R.S.S. pentru a studia mecanizarea agriculturii. În portul Odesa ei au fost primiți prietenește de tinere și tineri sovietici. ←

fotocronica FLACĂRII

O imagine zguduitoare din Teheran — capitala Iranului — după recentul cutremur care s-a soldat cu moartea a peste 20.000 de iranieni. ↓

Spre șantierele de electrificare din țară pornește un nou lot de transformatori produși de întreprinderea „Electrotehnica" din București. ↑

Prima zi de școală. →

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Borodino

„Aniversarea a 150 de ani de la istorica bătălie de la Borodino mi-a trezit dorința de a cunoaște unele amănunte asupra acestei lupte".

Ion BĂDESCU
comuna Gîrbovu, raionul Pitești

Răspunde NICOLAE CIACHIR, candidat în științe istorice, lector la Facultatea de istorie a Universității din București.

În iunie 1812 Napoleon, în fruntea unei armate ce depășea cifra de jumătate de milion, trecea fără declarație de război peste fluviul Niemen, cu intenția de a cuceri cît mai repede Rusia. Bizuindu-se pe o mare superioritate numerică asupra forțelor Rusiei, divizate în trei armate, planul strategic al lui Napoleon urmărea să provoace bătălii mari, care să scoată din uz cît mai repede trupele ruse. Dar armatele rusești au evitat o bătălie generală, ducînd lupte active de arieregardă și pricinuind inamicului mari pierderi. Marx arată că planul retragerii armatei ruse devenise nu o chestiune de alegere liberă, ci una de necesi-

Generalul Kutuzov.

tate imperioasă. Dar această tactică a retragerii, o necesitate impusă de împrejurări, era foarte nepopulară atît în rîndul maselor cît și în armată. În aceste condiții, a fost numit comandant suprem al trupelor vestitul general Mihail Kutuzov, deși se afla în disgrația țarului. Kutuzov a fost nevoit să susțină la Borodino, la circa 120 km vest de Moscova, o bătălie generală. Napoleon dispunea de 135.000 soldați și 587 tunuri, iar ruții de 120.000 soldați și 640 tunuri.

Bătălia a început în dimineața zilei de 26 august (7 septembrie). Seara, din rîndurile francezilor se puteau număra 60.000 de ofițeri și soldați morți și răniți, printre care 47 generali. Pierderile armatei ruse se ridicau la 44.000 de morți și răniți.

Poporul rus a arătat la Borodino cum știe să lupte într-un război just, cînd patria este în pericol. În această bătălie hotărîtoare a fost pecetluită soarta armatei franceze.

Borodino a fost pentru Napoleon numai un act al tragediei. Deși lăsată să ajungă în Moscova, armata franceză, hărțuită din toate părțile, a fost nevoită să se retragă. În octombrie 1812 se mai tîrau pe drumurile înghețate ale Rusiei doar 30.000 de soldați, rămășițe jalnice ale „marii armate" pornite să cucerească lumea. Iar în martie 1814 trupele rusești au intrat în Paris, Napoleon fiind nevoit să părăsească tronul Franței.

De ce „clipesc" stelele?

La această întrebare pusă de cititorul Ion Marcu din Craiova, răspunde MATEI ALECSESCU, directorul Observatorului astronomic popular din București.

Acest fenomen este provocat de atmosfera care înconjură Pămîntul. Se știe că aerul, mai ales în imediata vecinătate a solului, se află în continuă mișcare, în continuă agitație. Este vorba de curenții de aer cald și rece, care își schimbă locul în fiecare moment, pe diferite direcții.

Această agitație, căreia i se mai spune turbulență atmosferică, face ca razele de lumină ale stelelor (surse de lumină punctiforme) să fie continuu abătute din calea lor și să nu ajungă, în fiecare moment, direct în ochiul nostru. Faptul acesta face ca de zeci de ori pe secundă să ni se pară că astrul pe care-l privim pălește sau că devine mai luminos. Rezultatul este acea clipire sau scintilație a stelelor. Așa se explică de ce iarna, cînd curenții de aer sînt uneori foarte puternici (mai ales după o zi cu soare), stelele clipesc în mod impresionant, prezentînd chiar modificări rapide de culoare, mai ales spre orizont.

În astronomie, turbulența este fenomenul cel mai supărător, deoarece datorită ei imaginile astrilor observați cu luneta apar confuze și în continuă mișcare, așa cum ne apar vara obiectele mai îndepărtate cînd le privim culcați pe pămînt. De aceea, înainte de instalarea oricărui observator astronomic, se fac cercetări luni întregi și chiar ani de zile asupra turbulenței și, evident, se alege locul unde fenomenul este mai redus.

Și în țara noastră se efectuează studii sistematice asupra acestui fenomen. La Observatorul astronomic popular din București a fost elaborat un studiu asupra turbulenței, bazat pe observațiile efectuate timp de 6 ani în Capitală și în diferite orașe ale țării.

Iată, așadar, cum un fenomen care apare spectaculos cînd îl privești cu ochiul liber se poate dovedi deosebit de supărător pentru cercetările științifice. El va fi complet evitat în momentul cînd se vor putea instala observatoare astronomice pe sateliți artificiali sau pe Lună, unde lipsește atmosfera.

Dunărea, Mississippi, Nilul...

Apreciez ca un lucru foarte bun apariția în „Flacăra" a documentarelor asupra marilor fluvii ale lumii. Prin text și prin fotografii aceste note de călătorie ne îmbogățesc mult cunoștințele. Ar fi bine să continuați publicarea în viitor a altor asemenea note de călătorie. Mi-aș permite să vă propun Volga, Rinul, Enisei, Amazonul etc.

Ștefan ANDRONACHE
Botoșani

Caragiale pe scenele lumii

„Doresc să aflu în ce distribuție a fost interpretata «O scrisoare pierdută» de către Naționalul bucureștean la Paris și cît e de cunoscută în lumea întreagă această piesă".

Ioana POPESCU
studentă, București

Răspunde la întrebare ALECU POPOVICI, redactor la revista „Teatrul".

În cadrul Festivalului Teatrului Națiunilor, teatrul „I. L. Caragiale" a prezentat la Paris, în ziua de 22 iunie 1956, spectacolul „O scrisoare pierdută" (cu aceeași ocazie s-a mai jucat și „Ultima oră" de Mihail Sebastian), în sala teatrului „Sarah Bernardt".

Reprezentația a obținut un triumfal succes, înregistrat de presa cotidiană și de

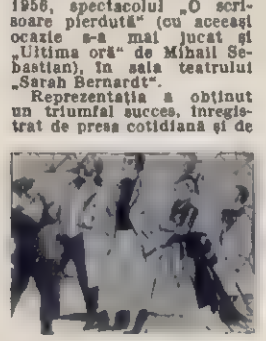

Desen de Garcia la spectacolul „O scrisoare pierdută", prezentat de Teatrul Național „I. L. Caragiale" la Paris (din „Les Lettres Françaises").

specialitate. Din distribuția condusă de regizorul Sică Alexandrescu, făceau parte: C. Bărbulescu (Tipătescu), Al. Giugaru (Trahanache), Gr. Vasiliu-Birlic (Brînzovenescu), I. Fintești eanu (Farfuridi), C. Antoniu (Cetățeanul turmentat), Niki Atanasiu (Cațavencu), Marcel Anghelescu (Pristanda), Radu Beligan (Dandanache), Celia Dima (Zoe), Ion Iliescu (Ionescu), I. Henter (Popescu), N. Enache (un servitor).

Cu prilejul sărbătoririi lui Caragiale în acest an de către Consiliul Mondial al Păcii, piesele lui au fost traduse în peste 25 de limbi. Spectatorii din 50 de orașe de pe patru continente au aplaudat spectacolele clasicului nostru. Cît e de viu și de actual mesajul teatrului său reiese și din citatele de mai jos.

Criticul japonez Osaki relata într-un ziar din Tokio: „Tinerii din sală au rîs la replicile lui Pristanda, pentru că partidul conservator din Japonia a încercat o revizuire a constituției. Realitățile țării noastre ne-au făcut să uităm că piesa este scrisă cu peste 70 de ani în urmă".

Ziarul „Avanti" din Roma consemna: „«O scrisoare pierdută» nu e numai capodopera scriitorului român Caragiale, admirabil dramaturg de la sfîrșitul veacului trecut, ci și un document teatral de importanță europeană".

În sfîrșit, criticul argentinian Carlos Ruiz Dandet scria: „Succesul a fost cu atît mai mare, cu cît «O scrisoare pierdută» are contingențe cu moravurile vieții politice ale Argentinei de astăzi".

Cluj, Bicaz, Tg. Mureș, Cluj

Secția de turism de pe lîngă asociația sportivă a fabricii noastre a organizat pentru muncitorii aflați în concediu o serie de excursii cu durata de 5-10 zile. Fotografia alăturată am realizat-o în timpul unei asemenea excursii. Două autobuze ne-au plimbat pe traseul: Cluj, Sovata, Lacul Roșu, Bicaz, Borsec, Tîrgu Mureș, Cluj. Pretutindeni am fost bine primiți, iar excursia ne-a prilejuit cunoașterea unor colțuri minunate ale patriei noastre.

Gheorghe SZARVADI
muncitor curelar la Uzinele de pielărie și încălțăminte-Cluj

De la fotocorespondenți

„Sărutul", opera marelui sculptor C. Brîncuși, se găsește în Muzeul de artă „Aman" din Craiova. (Geo Stoica, regizor tehnic la Teatrul de păpuși din Craiova)

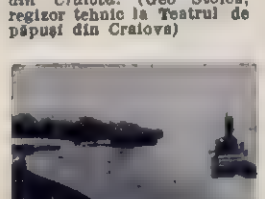

Dunărea la Hîrșova. (prof. V. Bogdănel, Bacău)

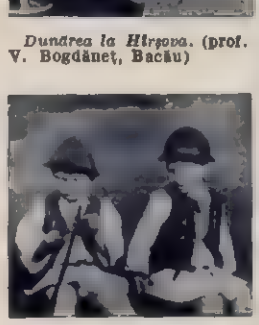

„Ne pregătim de drumeție..." (Alex. Riegelhaupt, Petroșeni)

Pe scurt

Nicolae Nemeș, Craiova. Primul film românesc s-a numit „Războiul Independenței" și a fost realizat în anul 1912 de Grigore Brezeanu. Și-au dat concursul o serie de actori de frunte ai Teatrului Național, printre care Aristide Demetriad, Constantin Nottara, Petre Liciu, N. Soreanu ș.a. O descriere mai amănunțită a realizării filmului găsiți în nr. 16/1962 al revistei noastre.

Florin Lungu, Caransebeș. Caricatura trimisă de dv. nu ni se pare reușită. Vă recomandăm totuși să reluați tema abordată, conferind desenului mai mult umor.

Virgil Ceaușescu, com. Timna, raionul Strehaia. Ne bucură aprecierile privind conținutul revistei noastre.

Despre viața și expedițiile lui Amundsen, „Flacăra" a publicat un material în nr. 2 din 13 ianuarie 1962.

Artiștilor Oleg Strijenov și Iulia Borisova le puteți scrie în limbile rusă, engleză sau franceză, pe adresa Studiourilor „Mosfilm", Moscova.

Octavian Stăcescu, București. Fotografiile pe care ni le trimiteți trebuie să aibă un conținut interesant și să fie bine executate.

Cititorii către cititori

Doresc să corespondeze pe diferite teme (literatură, artă, muzică) și să facă schimb de vederi: **Lucy Cornea**, funcționară, com. Perișani, raionul Rm. Vîlcea; **Marieta Spătaru**, Bocșa, str. Republicii 1, raionul Reșița; **Lucia Prunea** și **Wally Sukozd**, casiere, stația C.F.R. Turda; **Nicolae Răduț**, strungar la Combinatul metalurgic, Căminul muncitoresc Lunca II, Reșița; **Nana Dinescu**, elevă, Sibiu, str. Alexandrov 44; **Petre Roșoga**, muncitor la uzinele „Electroputere", Craiova, prelungirea Donca Simo 23; **Iulia Orleanu**, elevă, Buzău, str. Panduri 1; **Nelu Truică**, tehnician, Craiova, calea Lenin 121; **Aurel Arnăutu**, student, Timișoara, Căminul studențesc nr. 2, str. Mihai Viteazu 1; **Violeta Tufan**, Medgidia, str. Hagi Amet 14; **Adriana Dana Deriș**, elevă, Giurgiu, str. Donca Simo 4; **Nicu Dumitrescu**, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 135, ap. 1; **Teodora Dinu**, Cîmpulung Moldovenesc, str. 7 Noiembrie 57; **Lena Cassian**, bibliotecară, Cîmpulung-Est, str. 23 August 217, reg. Suceava; **Vasile Mocanu**, strungar, Cîmpulung-Est str. 23 August 193, reg. Suceava; **Ninela Stănescu**, elevă, Hunedoara, aleea Drum Nou 8; **Nelu Vlăduț**, muncitor, Reșița, b. 800; **Aurel Răcăruș**, inginer, Lugoj, str. Vasile Roaită 4.

Vor să facă schimb de ilustrate următorii: **Viorel Bolohan**, Ploiești, str. Democrației 4, reg. Ploiești; **Gheorghe Chirilă**, T.C.M.C. Anina, raion Reșița, reg. Banat; **Viorel Rădulescu**, elev, Craiova, str. Doinei 19; **Liliana Pirodă**, elevă, Cîmpina, str. M. Kogălniceanu 36, reg. Ploiești; **Florina Drăguș**, elevă, Cîmpina, str. M. Kogălniceanu 32, reg. Ploiești; **Nicolae Ioniță**, I.P.P.G., Secția seismică 36-Topoloveni, raion Găești, reg. Argeș; **Lilică Bumbar** și **Constantin Predi**, S.M.T. Simion, raion Tr. Severin, reg. Oltenia; **Rodica Ciolan**, Tr. Severin, str. Ilie Pintilie 39; **Liviu Novac**, com. Pecica, reg. Banat; **Zora Roșca**, elevă, Ploiești, str. Prof. dr. Marinescu 18; **Nicu Barbu**, vulcanizator, Brașov, str. Toamnei 5; **Corneliu Posteucă**, controlor tehnic, Hunedoara, bloc 50, ap. 13.

FLACĂRA
Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 38 (382)
22 septembrie 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII

Căsuța poștală: 3507
Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad MUȘATESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

A SOSIT TOAMNA

VITICOLE

Desene de Adrian LUCACI

La întoarcerea de la un concurs de vinuri...

Strugurii: — Dac-ai ști ce dulci sîntem!...

Fără cuvinte.

Diogene: — M-aș muta aici!...

amintiri de astă vară

Desene de E. ARNO

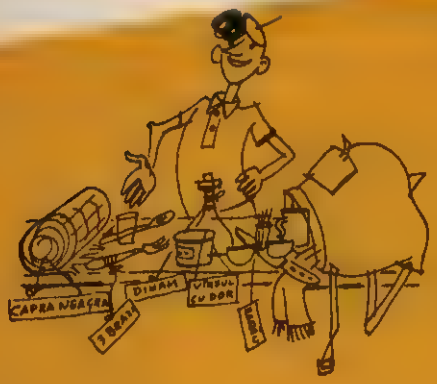

— Cele mai frumoase amintiri le am totuși de la munte.

— Poftim, poți să-ți faci din nou cravată!

— ... Încă la prima cabană s-a atașat de mine.

— Poza asta am făcut-o la munte sau la mare?

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 39 (383) — 29 septembrie 1962

Imagine de toamnă.
(reportajul în pag. 4-5-6)

SCARĂ DE VALORI

de Florica ȘELMARU

Pe vremea cînd calul era principalul mijloc de transport civil și militar, frumosul animal fusese proclamat „cea mai nobilă cucerire a omului". Între timp, au mai apărut și alte modalități de deplasare (și nu numai în domeniul terestru), iar calul a rămas un obiect de admirație și preocupare numai pentru un număr relativ restrîns de pasionați ai sporturilor ecvestre. Cîinele însă nu a pierdut nimic din poziția lui milenară: de pe băncile primelor clase de școală, din primele fraze supuse lecturii noastre, toți am învățat că el este prietenul cel mai credincios al omului.

Într-adevăr, scurgerea veacurilor a înregistrat nenumărate manifestări ale amiciției umano-canine — și, uneori, simpatici dogi, ogari etc. au devenit legatarii universali ai răposaților lor stăpîni. Implicit asemenea testamente mărturisesau nu numai duioasa afecțiune a defunctului pentru prietenul patruped și lătrător, ci și o solidă aversiune pentru întreaga specie bipedă și cu grai articulat.

Un fapt divers însă vine să demonstreze că această ierarhizare a valorilor — care pune cîinii deasupra oamenilor — capătă acum și consacrări publice. Un ziarist britanic relatează următoarea întîmplare: un șef de ocol silvic din Anglia, riscîndu-și viața, a salvat de la înec o femeie și pe cățelul ei; pentru această faptă curajoasă, șeful de ocol silvic a primit o dublă recompensă — o liră sterlină din partea Societății britanice pentru salvarea persoanelor care se înecă, și zece lire sterline din partea Societății pentru protecția animalelor. Ce vreți, într-o lume în care „homo homini lupus" este încă realitate curentă, cățelul sau chiar dulăul fioros de lîngă tine e un personaj de toată încrederea: nu te bîrfește, nu te șantajează, nu te concurează în afaceri. Iar dacă mai e și un cîine de rasă, un cîine cu blazon, cu „pedigree" cum se spune, reprezintă și o investiție mai sigură decît anumite acțiuni supuse seismelor bursiere.

Psihologia anti-om se transmite de altfel și dincolo de cercurile celor care au afaceri și concurenți în afaceri, cîini cu „pedigree" și acțiuni cotate la bursă. Pedagogi și sociologi și juriști din Occident trag mereu semnalul de alarmă în problema educației tineretului. Dar ce educație poate căpăta un tînăr pe care cercurile cu pricina îl doresc mai cu seamă apt să-și ucidă semenii, pe scară cît mai largă și fără tulburări de conștiință?! Iată o altă întîmplare, aparent fără legătură cu prima. La Honolulu, un soldat american de 20 de ani (din celebra infanterie marină a S.U.A.) a ucis cu focuri de pistol automat o femeie care tocmai ieșise din curtea casei vecine. Nu avusese cu ea nici un conflict, nu schimbase cu ea nici o vorbă, nici măcar n-o văzuse vreodată înainte. A tras așa, din senin — că i-a venit. „Crimă lipsită de mobil", au constatat anchetatorii, „crimă lipsită de mobil", au scris și ziarele. Crimă lipsită de mobil a declarat și asasinul. „Nu pot să explic de ce am ucis, de altfel nici eu nu înțeleg". „De asemenea, a adăugat el cu o înspăimîntătoare candoare, nu pot înțelege cum reușesc să dorm liniștit după ceea ce am făcut".

Nu este exclus ca acest tînăr cu somn atît de robust să fie incapabil de a trece pe lîngă un cățel fără a-i da o bucată de zahăr, pe lîngă un pisoi fără a-l mîngîia dulce pe cap.

Ca și în cazul recompenselor acordate salvatorului din Anglia, e vorba despre o scară de valori.

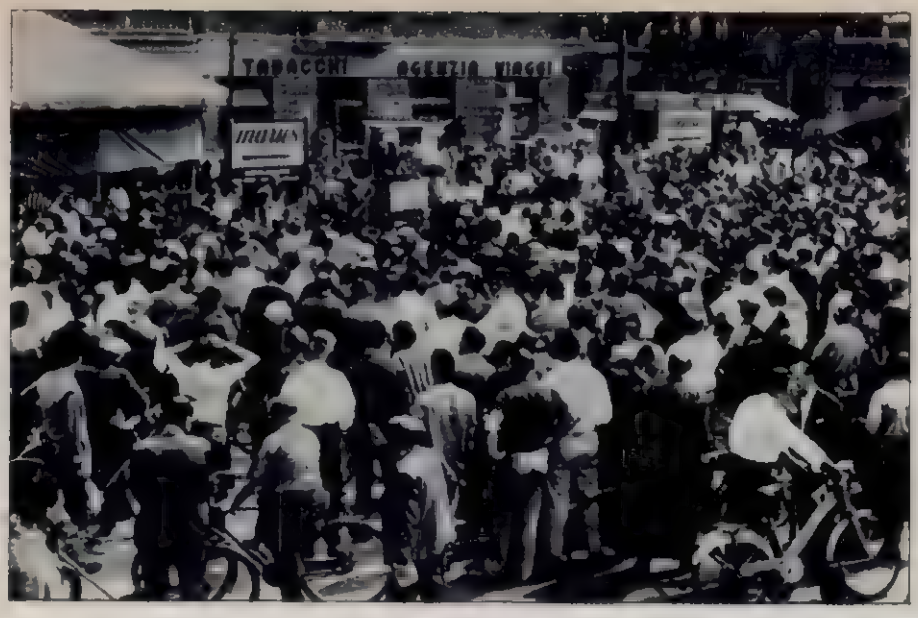

Fotocronica FLACĂRII

Recentele lupte grevi ste din Italia au antrenat peste un milion de muncitori din mai toate sectoarele economiei naționale a acestei țări. Ramurile în care greva a atins cea mai mare amploare au fost metalurgia și construcția de mașini. În fotografie: un miting la Torino, în timpul grevei muncitorilor de la uzinele de automobile „Fiat".

Manevrele guvernului englez care, sub diferite pretexte, amînă acordarea independenței Kenyei, sînt privite cu vie ostilitate de locuitorii acestei țări. Fotografia înfățișează un miting de protest în capitala țării, Nairobi, la care vorbește Jomo Kenyatta, conducător al luptei de eliberare a Kenyei. Această adunare pașnică a fost atacată cu brutalitate de poliția britanică. ↓

Violonistul sovietic David Oistrah (dreapta) și violonistul american Yehudi Menuhin (stînga) au concertat împreună, duminică 23 septembrie, la Royal Albert Hall din Londra. Ei au interpretat Concertul în re minor de Bach, după care Oistrah a executat Concertul pentru vioară de Beethoven sub bagheta lui Menuhin, iar Menuhin a interpretat Concertul de Brahms sub bagheta lui Oistrah. După cum se știe, ei au concertat pentru prima oară împreună la București, cu prilejul primului Festival internațional „George Enescu". ↓

În ziua de 18 septembrie s-a deschis la New York cea de-a 17-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. În fotografie: Andrei Gromiko (stînga), ministrul Afacerilor Externe al Uniunii Sovietice, conducătorul delegației U.R.S.S. la cea de-a 17-a sesiune, și Adlai Stevenson (dreapta), reprezentantul permanent al S.U.A. la O.N.U.

După mai bine de 50 de ani, renumitul compozitor de origine rusă Igor Stravinski (în fotografie) își revede pămîntul natal. La invitația Uniunii compozitorilor sovietici, muzicianul octogenar a sosit la Moscova într-o vizită de trei săptămîni. În acest timp, în mai multe orașe din Uniunea Sovietică se vor da concerte avînd în program lucrări ale lui Igor Stravinski.

e vizitează țara o delegație de
eputați japonezi condusă de R. Wa-
da, președintele Comitetului pentru
meri și industrie din Camera Re-
rezentanților din Japonia. În foto-
rafie: delegația de deputați japo-
ezi în timpul vizitei făcute la
Consiliul de Miniștri al R.P.R.

fotocronica FLACĂRII

O imagine de la finala celui de-al treilea Festival al cîntecului, jocului și portului popular din regiunea București, desfășurat în pădurea Pustnicul și la care au participat 5.000 de artiști amatori.

În preajma deschiderii cursurilor noului an universitar. Emoții în fața listelor cu rezultatele examenului de admitere. →

Laboratorul regional București pentru controlul semințelor cercetează probele din grîul pentru însămînțările de toamnă trimise de G.A.C. „Tînăra gardă" din Crovu, raionul Drăgănești (fotografia din stînga). Colectiviștii din comuna Dîmbău, raionul Tîrnăveni, împrăștie ultimele cantități de gunoi de grajd pe ogoarele destinate a fi însămînțate cu grîu de toamnă (fotografia de jos).

Uite dealul,

uite

Prelungită în toamnă, vara își atestă prezența cu stăruință pe dealurile care răspîndesc parfumul Tămîioasei și al Coarnei. Sătul de înălțimile sale, soarele a coborît lîngă butucul de Hamburg și de Afuz-Ali și se vîră în bobul de strugure pentru a-i spori dulceața și frumusețea. La Cotnari, la Niculițel, la Lechința și la Miniș, pe întreaga hartă podgoreană, se săvîrșește, într-o variată gamă de culori, cea mai frumoasă pictură a toamnei: culesul viilor. Zîmbind strugurilor și trăgînd cu ochiul către fete, culegătorii îngînă un cîntec vechi care se zice în fiece toamnă: „Uite dealul, uite via, unde-o iubii pe Maria".

Spunîndu-vă toate acestea, vă facem o poftă grozavă de struguri. Foarte bine. O fi vinul băutura cea mai igienică și mai sănătoasă, cum spune Pasteur, dar tatăl vinului, strugurele, este fructul cu valoarea alimentară cea mai completă. Acțiunea energetică, reconfortantă, minerali-

Cercetătorul Constantin Anastasie stabilește pe loc procentul de zahăr al soiului Afuz-Ali.

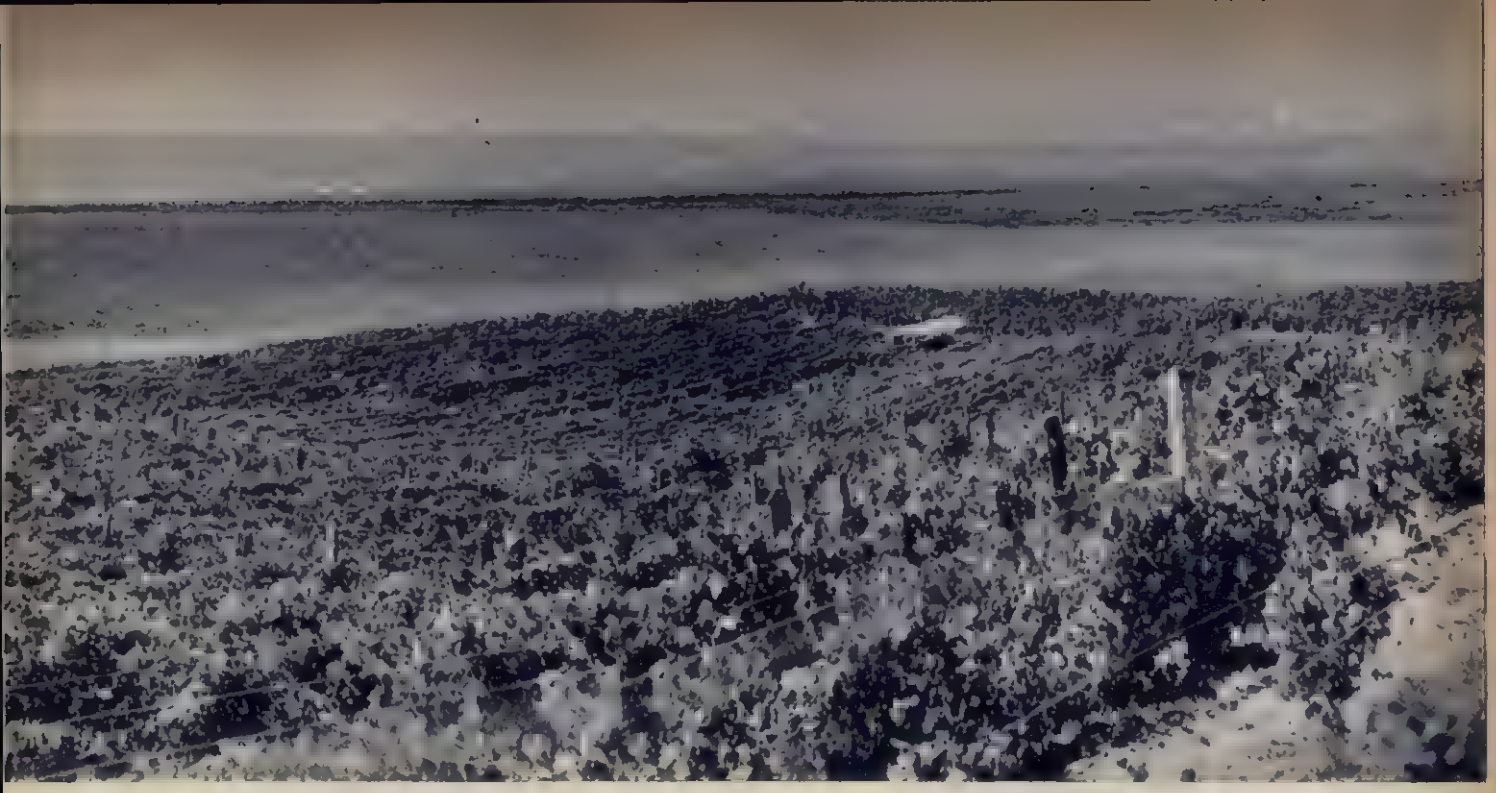

Pe marginea lacului Greaca se întinde podgoria stațiunii.

via

Zor la culeș.

zantă, dietetică și terapeutică a strugurelui îi dă acestuia în consum, pe bună dreptate, un regim preferențial.

Și-acum, după ce v-am îndulcit gura cu vorbe, poftiți cu noi la Greaca, s-o îndulciți cu struguri. Să nu credeți cumva că vă invităm la Greaca numai pentru motivul că podgoria aceasta e în vecinătatea Bucureștiului. Nu. Avem alte motive în plus. Poate că la începutul verii, cînd grîul abia era pîrguit, cînd nici un semn al toamnei nu exista, ați văzut în piețele bucureștene niște struguri aurii, cu aromă de muscat, cu pielița subțire și cu un miez consistent. Erau de la Greaca. Erau extratimpurii și făceau parte din soiul Perla de Csaba.

Iată-ne la Greaca. Fiindcă ne este greu să ne descurcăm în colecția ampelografică (nu la... gustat, ci la aflarea soiurilor), solicităm ajutorul directorului stațiunii experimentale de aici, Grigore Gorodea. Întrucît dumnealui e ocupat cu televiziunea, ni se oferă drept ghizi doi cercetători, Ion Armășescu și Constantin Anastasie. Numărăm în colecția ampelografică 180 de soiuri de viță pentru strugurii de masă. Bineînțeles că ne este imposibil să verificăm gustul fiecărui soi și ne mulțumim cu gustarea unui sortiment care anul trecut, la Expoziția horticolă internațională de la Erfurt, a adus stațiunii din Greaca două medalii de aur și premiul de onoare al expoziției. Poftiți soiurile acestui sortiment: Raisin de Calabria, Regina viilor, Muscat Hamburg, Afuz-Ali, Constantinopol și Madeleine Angevine.

Greaca, stațiune profilată în întregime pe producerea strugurilor de masă, oferă consumului ciorchini extratimpurii și timpurii, iar unităților agricole socialiste experiența și îndrumarea sa. Datorită condițiilor specifice de microclimat (apa lacului și soarele de jar), plantațiile de vii de la Greaca își afirmă prezența prin strugurii aduși pe piață, din vară și pînă-n tîrziul toamnei brumate.

Crescute din gura lacului și urcînd într-o perfectă simetrie pe terasele naturale, viile de la Greaca parcă spun: „Ne simțim de minune pe pantele însorite. Nu ne plantați pe locurile unde grîul și porumbul se simt acasă. Puneți-ne pe coastele abrupte, pe terenurile supuse eroziunii, pe locurile nisipoase. Dacă puneți secara în nisip (1 ha) vă alegeți cu 2.000 de lei, dacă puneți vie pentru struguri de masă, realizați 20.000 lei".

Așezările de la marginea Dunării sînt știute pînă acum ca mari producătoare de cereale. Într-un viitor foarte apropiat ele vor fi cunoscute și ca podgorii renumite pentru strugurii de masă. Terenurile neproductive ale coastelor (vezi raioanele Oltenița, Giurgiu, Turnu Măgurele, Călărași), terasele naturale ale Dunării vor îmbrăca mantia multicoloră a viilor. Cercetătorii de la Greaca, în diversele lor puncte de sprijin organizate în unitățile agricole socialiste, au stabilit aria geografică a viitoarelor podgorii dunărene.

Așadar, oamenii muncii de la Greaca traduc în viață prevederile documentelor de partid și de stat

Două fete și doi ciorchini.

care cer folosirea rațională a pămîntului. Predarea către fondul viticol a terenurilor improprii altor culturi, sporirea considerabilă a producției strugurilor de masă — lucruri înfăptuite în parte la Greaca — se înscriu pe linia aceloraşi documente.

Punem vie de cînd ne ştim şi de la Buerebista încoace, printre altele, aşezările noastre au cunoscut deopotrivă şi freamătul şi durerea culesului de vii. Era o vreme cînd culegătorii aveau botniță la gură.

Dar să lăsăm trecutul sub lespedea de piatră a istoriei şi să revenim la viile noastre de azi. E mai potrivit să vorbim despre unele cuceriri ale ştiinței viticole care la Greaca — poate că şi în alte părți—au cîmp de acțiune nu numai pe loturile experimentale, ci şi pe cele de producție.

Aminteam undeva de strugurii extratimpurii pe care i-a pus Greaca pe piață. Ei bine, recoltele timpurii trebuie puse nu în exclusivitate pe seama condițiilor specifice de microclimat, ci şi pe seama intervenției unor metode moderne, ştiințifice. Este vorba despre folosirea materialului plastic pentru grăbirea procesului de coacere. În cîteva cuvinte, aceasta-i metoda: deasupra viei se pun niște acoperitoare de material plastic. Adăposturile acestea se instalează înainte de intrarea butucilor în vegetație. Temperatura care se realizează sub plastic e cu mult mai ridicată decît cea din exterior. Dispunînd de o astfel de temperatură, toate fenofazele sînt mai accelerate şi ca atare coacerea strugurilor (aceasta ne interesează în ultimă instanță) se realizează mult mai devreme. Este adevărat că folosirea plasticului nu-şispune nici un cuvînt în ceea ce priveşte mărirea producției de struguri. Dar lucrul acesta se înfăptuieşte prin folosirea soiurilor de mare productivitate şi aplicarea unei agrotehnici înaintate.

Fiindcă veni vorba despre productivitate, să ne oprim niţel asupra unei metode care, după cît sîntem informați, se practică deocamdată numai la Greaca. Deci două cuvinte despre înelat, metodă prin care se obține o timpurietate de 6-12 zile față de butucii neînelați şi o creştere a producției cu peste 40%. Iată despre ce e vorba: pe lăstarul butucului, sub ultimul ciorchine, se face un inel. Asta-i tot! Inelul, o dată făcut, nu mai permite ca hrana să treacă la rădăcină, ci numai la frunze şi la fructe. Un neavizat ar putea crede că folosirea acestei metode scurtează viața viței. Dar nu e aşa, dat fiind faptul că înelatul nu se face pe toți lăstarii unui butuc, ci doar pe cîțiva, pe cei mai viguroşi, care au o masă vegetativă mare, peste necesarul hrănirii normale.

★

Trecem din vii în laboratoare (agrotehnică viticolă, selecția viței de vie, horticultură, protecția plantelor, agrometeorologie), unde cercetarea ştiințifică e în căutarea celor mai eficiente soluții şi metode privind studierea principalelor soiuri de struguri, crearea unor soiuri noi de struguri de masă, găsirea celor mai indicate metode de înmulțire rapidă a soiurilor valoroase etc. etc. Chestiunea principală care preocupă pe cercetătorii de la Greaca la ora actuală e difuzarea celor mai productive soiuri de struguri de masă. Punctele demonstrative pe care le are staţiunea din Greaca în diverse gospodării colective şi de stat şi-au spus deja cuvîntul. Toamna trecută, la gospodăria colectivă din Greaca producția medie de struguri la hectar a fost de 2.200 kg, în timp ce la punctul demonstrativ din aceeaşi gospodărie producția a ajuns la 5.200 kg la hectar. La colectiva din Chirnogi, suprafața afectată punctului de sprijin a rodit frumos, 6.000 kg față de 4.000 kg pe restul plantației de vie a gospodăriei. Exemplele sînt pe cît de numeroase, pe atît de grăitoare. Diferențele mari de producții trebuie puse pe seama metodelor agrotehnice avansate, pe efectuarea tuturor lucrărilor în vii la nivelul cerut de ştiința viticolă.

Fondul viticol al țării creşte de-a binelea. O parte însemnată a acestui fond este destinată Reginei viilor, Perlettei, Perlei de Csaba şi altor numeroase soiuri de struguri de masă. Multe din viitoarele podgorii se vor ivi pe locurile astăzi sterpe, pe dealuri afectate eroziunii, pe nisipurile mişcătoare. Strugurele de masă va fi la prînzul nostru nu numai toamna, ci începînd din vremea secerişului pînă la căderea brumelor tîrzii.

Pînă atunci, poftă bună la Afuz-Ali, la Hamburg şi la ceilalți struguri de masă. Dacă n-aveți drum la Greaca sau la altă podgorie din vecinătatea dumneavoastră, îi găsiți la magazinele Gostat din localitatea unde locuiți.

George CIUDAN
Fotografii de S. STEINER

Fără meteorologie nu se poate face viticultură.

Înainte de a ajunge pe piață, Hamburgul şi Afuz-Aliul trec printr-o stație sortare.

„CINCINAL „COSMIC"

Toți își aduc aminte de cele petrecute acum cinci ani. Oamenii se pregăteau să sărbătorească cea de-a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie 1917, cînd ziarele au apărut cu titluri de-o șchioapă: *„Revoluția din octombrie 1957! Cel dintîi satelit artificial se votește în jurul Pămîntului!"* Era în ziua de 4 octombrie și aproape trei miliarde de oameni erau fascinați de forța pe care puterea sovietică o imprima istoriei: *în 1917 — detunătura de pe vasul „Aurora", în 1957 — detunătura de pe rampa de lansare a celui dintîi sputnik; în 1917 — asaltul Palatului de iarnă, în 1957 — asaltul cerului!*

În 1917 o revoluție a smuls din întunericul trecutului 150 de milioane de oameni — 40 de ani mai tîrziu o revoluție a arătat tuturor locuitorilor planetei noastre că se pot smulge atracției Pămîntului și pot zbura spre aștri...

Acum, cînd omul a și întreprins unele călătorii în Univers, anii care au trecut de la lansarea de către Uniunea Sovietică a celui dintîi satelit artificial al Pămîntului pot fi considerați ca un adevărat „cincinal cosmic". Acest cincinal a început cu cele 83 de kilograme ale „Sputnikului 1" și a culminat cu cele 5.000 kg ale lui „Vostok 3" și „Vostok 4". „Cincinalul cosmic" a început cu cele dintîi sunete transmise din Cosmos de un emițător signal care nu știa să spună decît „bip, bip, bip" și a culminat cu vocile solemne ale celor dintîi oameni care au purtat o convorbire în spațiile supraterestre:

„Sînt Șoimul. Pămîntul se vede perfect!..."

„Sînt Vulturul. Totul este în ordine!..."

Șoimul și Vulturul au vorbit între ei rusește...

UN AMERICAN CARE VREA SĂ FIE ÎN LOCUL UNUI RUS...

Firește, este imposibil să nu-ți dai seama că primul „cincinal cosmic" constituie o consecință directă a eforturilor depuse pe pămînt, a anilor în care oamenii sovietici au construit adevărata rampă de lansare de pe care au fost posibile zborurile lui Gagarin, Titov, Nikolaev, Popovici: *socialismul*. Anii nu trec însă peste tot la fel, și iată că în unele cercuri americane s-a desfășurat, începînd cu octombrie 1957, un adevărat „cincinal al ridicolului". Chiar a doua zi după lansarea „Sputnikului 1", contraamiralul Bennet a declarat spre hazul lumii întregi: „Aceasta nu e decît o simplă bucată de fier pe care o poate arunca oricine!" Valul de ridicol a cuprins treptat și capetele a doi foști președinți ai Statelor Unite ale Americii care, cinci ani mai tîrziu, fie că s-au îndoit de faptul că zborul lui Nikolaev și Popovici a avut în general loc (Harry Truman), fie că au încercat la rîndu-le să minimalizeze importanța acestui zbor (Dwight Eisenhower).

Contraamiralului american i-a replicat acum 5 ani ziarul belgian „Volksgazet" care a scris: „La această afirmație absurdă putem răspunde în același spirit, declarînd că o bucată de carne și cîteva oase pot fi oricînd împodobite cu stele și decretate contraamiral..."

Cît despre cei doi președinți americani, ei au fost nevoiți să asculte în august 1962 cuvintele cosmonautului Pavel Popovici: „Ce putem spune acestor oameni? Zburați în Cosmos, domnilor, după noi, ajungeți-ne din urmă ca să vedeți cum zboară navele cosmice sovietice!"

Locul cel mai înalt pe care l-au ocupat vreodată acești domni a fost fotoliul prezidențial de la Casa Albă. Dar cosmonautul american Malcolm Scott Carpenter știe (în ciuda emoțiilor prin care a trecut în nava sa cosmică purtînd însemnele S.U.A.) că există pe lume înălțimi cu mult mai mari. De aceea, făcînd mîna streașină la ochi și încercînd să ajungă din urmă fie chiar și cu privirea nava „Vostok 3", care evolua în înălțimile cerului, Carpenter a exclamat: „Ce mult aș vrea să fiu acolo, în locul acelui rus!"

Poate că mulți, aflînd despre dorința cosmonautului american, se vor fi gîndit că, în zilele noastre, pentru a ocupa primul loc, nu e de ajuns să cunoști legile mecanicii cerești, ci neapărat și pe cele ale dezvoltării sociale. Ca să ajungi în cer, ca rușii, trebuie să faci ceea ce au făcut ei pe Pămînt...

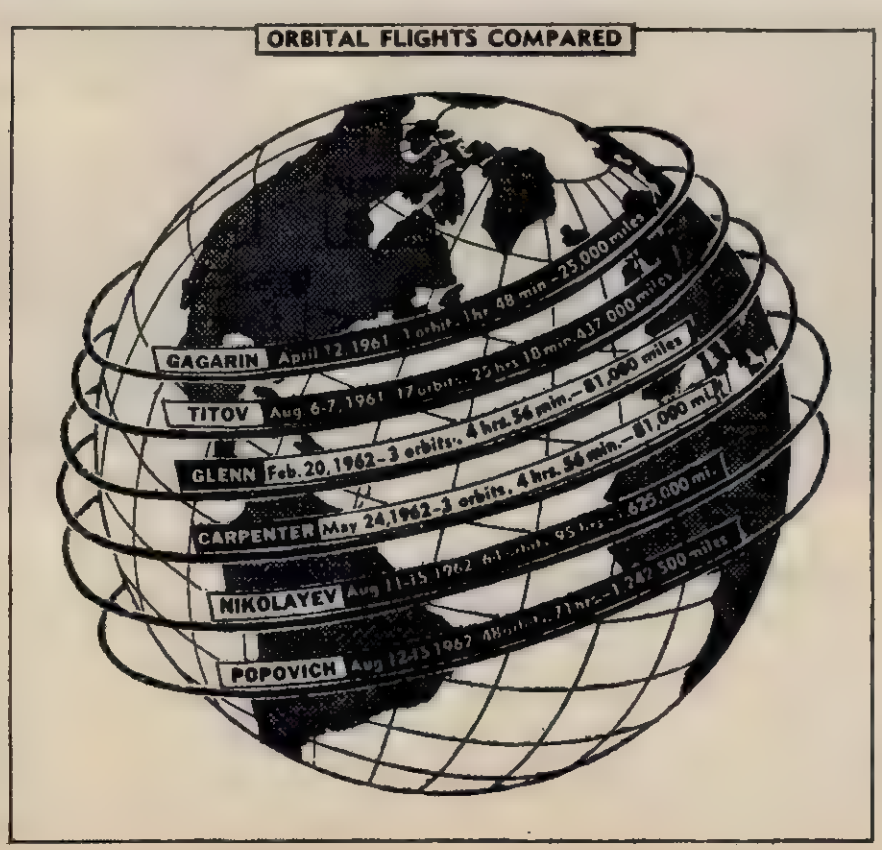

Ziarul reacționar american „New York Times" subliniază prin acest desen marele avans al Uniunii Sovietice în ce privește zborurile navelor cosmice cu oameni la bord.

PĂMÎNTENII ÎI TREZESC PE LUNATICI

Două luni după lansarea lui „Sputnik 1", cam pe vremea în care acesta făcea cea de-a 1.000-a rotație în jurul Pămîntului, și cînd un al doilea „Sputnik" sovietic, avînd pentru prima oară la bord o ființă vie — cățeluța Laika — evoluase și el de vreo 700 de ori deasupra capetelor uluite ale oamenilor, la 6 decembrie 1957, la Cape Canaveral a fost încercată lansarea celui dintîi satelit american. Totul fusese precedat de o reclamă din cele mai zgomotoase. Ca în toate cazurile, reclama urma să asigure cuiva cîștiguri. Cui?

Chiar înainte ca specialiștii și corespondenții de presă să se fi adunat la Cape Canaveral pentru a asista la lansarea lui „Van-

guard" („Avangarda"), dl. George Trimble, conducătorul tehnic principal al companiei americane care a construit racheta, a declarat la o adunare a bancherilor care au finanţat operaţia: „S-au purtat multe războaie pentru dobîndirea unor bunuri imobile de importanţă strategică. Un astfel de bun imobil îl constituie azi Luna. Ţara care îşi va instaura mîine controlul asupra Lunii va stăpîni şi Pămîntul..."

Aşadar, încă de pe atunci cei ce finanţau în America explorarea spaţiului cosmic se pregăteau să transforme Luna într-un post de observaţie asupra imensului lagăr de concentrare care ar urma să devină Pămîntul.

Dar n-au trecut decît cîteva zile şi s-a văzut că socotelile de acasă nu se potrivesc cu cele... de pe rampa de lansare. Propulsat spre înălţimile cerului, „Vanguard" a luat repede contact cu... adîncimile oceanului, atingînd doar imaginea Lunii care se oglindea în imensitatea acestuia...

„Flopnik" — a scris atunci presa engleză — ceea ce înseamnă ghinionist şi sună asemănător, şi în acelaşi timp atît de deosebit, cu „Sputnik", cuvîntul care cucerise lumea...

„Kaputnik" — a scris fără să-şi ascundă satisfacţia presa franceză, aducînd parcă astfel aminte cititorilor că la construirea rachetelor americane e amestecat şi savantul de origine germană Wernher von Braun, care a construit la vremea sa armele secrete ale lui Hitler...

„Spotlnik"—au scris presa germană şi austriacă, profitînd de ocazie că traducerea cuvîntului însemna batjocură...

„Ariergard" — a scris presa japoneză, propunînd astfel o mică schimbare în denumirea rachetei americane, schimbare ce i-ar da un nume care i se potriveşte mai bine...

Ironia reflecta în bună măsură satisfacţia popoarelor care vedeau în căderea satelitului american în mare, o prăbuşire a zeului Marte în abisurile de apă stăpînite de zeul Neptun. Milioane de oameni s-au gîndit fără îndoială atunci: fie ca întotdeauna planurile războinice să fie înghiţite de ape...

În acelaşi timp, în toate colţurile pămîntului oamenii urmăreau evoluţiile din ce în ce mai avîntate ale sateliţilor sovietici, ca pe zboruri care anunţă o dată cu semnalele sosite din Cosmos: a venit timpul ca pacea şi raţiunea să domnească nestingherite pe întregul pămînt!

Luînd prima startul cosmic, Uniunea Sovietică şi-a mărit cu fiecare lună avansul.

Reușind la rîndu-le să lanseze în toamna anului 1957 și în primăvara următoare un număr de sateliți artificiali ai Pămîntului, specialiștii americani țin desigur bine minte ziua de 15 mai a anului 1958. În acea zi în Uniunea Sovietică a fost lansat un satelit în greutate de 1.327 kg, ceea ce însemna că el singur cîntărea mai mult decît toți sateliții americani lansați pînă atunci!

SCHIMB DE DARURI PĂMÎNT-LUNĂ

Anul nou 1959 a venit pe lume ca un an cu totul obișnuit. Conform tradiției, pentru cei mai mulți dintre oameni el a început cu o noapte veselă și plină de speranțe. Pentru unii, tot conform tradiției (și datează de vreo 45 de ani această tradiție!), anul 1959 a început cu vești sumbre și lipsite de speranță. Iată de pildă: chiar în prima zi a anului nou, în contabilitatea imperialistă Cuba a trebuit să fie trecută la capitolul „pierderi". Ce avea să urmeze?

Numai astronomii, scrutînd cerul cu ajutorul telescoapelor, rămîneau netulburați în certitudinea lor — aceeași Lună, aceleași mișcări dinainte știute, aceleași noua planete ale sistemului solar... Dar chiar cea de-a doua zi a anului 1959 avea să tulbure pînă și liniștea bazată pe certitudini a astronomilor: sistemul solar se îmbogățise cu o nouă planetă. Lansînd în ziua de 2 ianuarie 1959 un satelit artificial în direcția Lunii, tehnica sovietică a creat cel dintîi satelit artificial al Soarelui.

În cursul anului 1959 Luna a mai fost asaltată de oamenii sovietici. La 12 septembrie „Lunnik 2" a dus misterioasei Selene un dar de preț din partea pămîntenilor: fanionul cu stema U.R.S.S.

La 4 octombrie (în ziua celei de-a doua aniversări a lui „Sputnik 1") „Lunnik 3" aducea la rîndu-i pămîntenilor un dar din partea Lunii: prima fotografie a feței nevăzute a acesteia, transmisă la Moscova prin televiziune. Oamenii au început să dea nume locurilor încă nevăzute pînă atunci de pe fața invizibilă a Lunii și astăzi orice școlar sovietic știe cu precizie unde se află Marea Visului și Golful Cosmonauților... Aceste denumiri au fost scrise și pronunțate pentru prima oară în rusește. Era în anul 1959, an în care un cunoscut savant american specialist în cosmonautică a fost întrebat de ziariști curioși:

— Ce vor vedea primii americani care vor sosi pe Lună?

— Ruși — a răspuns cu amărăciune, dar sigur de sine, savantul.

GAGARIN: UN ZÎMBET ÎNCONJOARĂ LUMEA

Asaltul Cosmosului a continuat și în 1960. Spre sfîrșitul lui august au apărut în ziare și s-au răsfățat pe ecranele cinematografelor și televiziunii primele ființe vii întoarse din Cosmos cu o navă cosmică sovietică. Erau cățelușele Strelka și Belka. Dacă ar mai fi trăit celebrul cîine american Rin-Tin-Tin, el ar fi avut toate prilejurile să-și muște stăpînii de pulpană: aceștia n-au fost în stare să-i asigure nici a zecea parte din popularitatea de care s-au bucurat componenții „grădinii zoologice zburătoare" lansate în Uniunea Sovietică!

...Și 1960 s-a încheiat cum a început: cu o nouă navă cosmică lansată spre cer de Uniunea Sovietică la 1 decembrie...

Aprilie 1961. O primăvară obișnuită. Pace. Oamenii privesc cu emoție, în fiecare dimineață, iarba țîșnită peste noapte. Ei știu că nimeni nu poate urmări deocamdată cum adună iarba tînără puterea care îi trebuie pentru a sparge coaja pămîntului. Ei se gîndesc că deocamdată nimeni nu știe care om tînăr adună în el puterea necesară spre a sparge învelișul de azur al Pămîntului. Dar acest om tînăr există. Și deodată, într-o dimineață de primăvară, în neuitata dimineață a lui aprilie 1961, el țîșnește impetuos spre stele! Încă înainte de a se întoarce pe Pămînt, trei miliarde de oameni îi știu numele și patria de origine: Iuri Gagarin, cetățean al Uniunii Sovietice. Literele uriașe par să nu mai încapă pe prima pagină a ziarelor: sovieticul Gagarin a făcut în numele tuturor pămîntenilor cel dintîi tur de onoare în jurul planetei. Toată lumea pare să zîmbească și să întinerească cu acest flăcău rus, cel dintîi om care a petrecut aproape două ore pămînteșți în uemărginirile Cosmosului.

Chiar în clipa în care Iuri Gagarin ateriza pe malul Volgăi, pentru omenire începea de fapt o nouă eră. N-a existat țară în care oamenii simpli să nu se fi bucurat că această eră a fost deschisă de un om sovietic.

Mulți au rămas poate surprinși de aceasta, dar încă și mai mulți au văzut în zborul lui Gagarin, în zîmbetul plin de încredere al acestuia, confirmarea cea mai strălucită a încrederii pe care au acordat-o Uniunii Sovietice, științei și tehnicii sovietice, orînduirii sovietice.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

O dată cu primul cosmonaut, o întrebare a început să înconjoare lumea: „De ce a fost rusul Gagarin cel dintîi?"

Întrebare pasionantă dacă ne gîndim că răspunsul e menit să lămurească nu atît o performanță individuală, cît mai ales ceea ce a făcut posibil ca Uniunea Sovietică să-și adjudece prioritatea.

În S.U.A. unele ziare și chiar și unele cercuri oficiale n-au putut să ascundă adevărul. Chiar a doua zi după zborul lui Gagarin, la 13 aprilie 1961, președintele Kennedy a declarat în fața ziariștilor: „America nu are rachete acceleratoare de proporții atît de mari ca acelea construite în Uniunea Sovietică încă în timpul lansării primului satelit".

Începînd cu ghinionista zi de 13 aprilie 1961, S.U.A. au fost nevoite în cîteva rînduri să recunoască rămînerea în urmă în privința cuceririi spațiului cosmic. Așa s-a întîmplat și după superbul zbor de o zi și o noapte în jurul Pămîntului al lui Gherman Titov și tot așa s-a întîmplat mai ales, un an mai tîrziu, în august 1962 — cînd gemenii cosmici Nikolaev și Popovici au închegat în Cosmos cel dintîi colectiv de oameni sovietici și au ridicat numărul total al kilometrilor străbătuți de cosmonauții sovietici la 5.200.000 față de cei 240.000 kilometri străbătuți de cosmonauții americani. „Sîntem în urma Uniunii Sovietice în ce privește crearea de rachete cu rază lungă de acțiune — a spus președintele Kennedy. Am rămas în urmă și vom continua să rămînem în urmă încă un anumit timp".

„America nu are rachete acceleratoare de proporții..."

„Sîntem în urmă..."

„Vom continua să rămînem în urmă..."

Răspunsurile, departe de a lămuri lucrurile, nu fac decît să dea loc la noi întrebări.

„De ce nu are America rachete acceleratoare?"

„De ce America e în urma Uniunii Sovietice?..."

„De ce va continua ea să rămînă în urmă?..."

Totul să fie oare numai o chestiune de bani, așa cum încearcă să justifice unii? E adevărat — zborurile cosmice sînt legate de mari investiții de fonduri. Dar banii nu sînt o piedică — și faptele au dovedit că în S.U.A. se găsesc destui bani atunci cînd e vorba de lansat diverși „sateliți-spion" sau alții în scopuri pur comerciale.

Banii pot, firește, multe, dar nu pot totul..

TRAGICA RECONSIDERARE

Dincolo de bani sînt multe alte lucruri. Acum, cînd primii ani cosmici au și trecut, mulți americani fac ceea ce a fost denumit „tragica reconsiderare". Această reconsiderare se referă la multe aspecte ale „modului de viață american", dar ea are în vedere îndeosebi unul din aceste aspecte. Multă vreme Statele Unite au avut impresia că fac un „business" strălucit, „importînd" specialiști din cei mai calificați, în loc să organizeze un învățămînt în stare să asigure o bază largă pentru dezvoltarea și selectarea unui număr cît mai mare de specialiști. E drept că „importul" a costat mai puțin decît „producția autohtonă"; dar iată: acum S.U.A. plătesc cu dividendele amărăciunii și ale rămînerii în urmă...

La întrebarea „de ce au fost rușii cei dintîi în Cosmos?" — răspunsul e: „Fiindcă s-au pregătit pentru aceasta' cei dintîi pe Pămînt". Concret aceasta se poate rezuma la faptul că Uniunea Sovietică a creat acea orînduire socială care dă oamenilor aripi, în timp ce Statele Unite au rămas la orînduirea care atîrnă ca o ghiulea de picioarele celor mulți...

Se știe de pildă că mai mult decît oricînd împlinirea viselor omenești e legată de acumularea de cunoștințe (și de obținerea altora noi!), de desfășurarea unui larg proces de învățămînt în toate domeniile.

Cum stau lucrurile în această privință în U.R.S.S. pe de o parte, în S.U.A. pe de altă parte?

● În Uniunea Sovietică studiază azi în diverse forme de învățămînt 56 de milioane de oameni (un elev sau un student la 4 locuitori).

● În ultimii 10 ani, numărul celor care au absolvit în U.R.S.S. școli superioare s-a dublat. În același răstimp, numărul inginerilor s-a triplat. La fiecare milion de locuitori în U.R.S.S. există 556 de ingineri.

● În S.U.A. există o adevărată „foame" de specialiști cu calificare înaltă. La fiecare milion de locuitori există aici doar 211 ingineri. Pentru fiecare inginer american revin aproape 3 ingineri sovietici.

După călătoriile cosmonauților Glenn și Carpenter, ziarele americane s-au întrecut să publice declarațiile acestora despre investițiile făcute cu banii cîștigați.

Printre ultimele declarații făcute de Gagarin se numără și aceea făcută fără disimulată mîndrie în fața delegaților la Congresul Uniunii Internaționale a Studenților care a avut loc la Leningrad: „Eu însumi îmi continui învățătura. Sînt student!"

După ce a aflat despre zborul lui Gagarin în Cosmos, un ziarist american a exclamat în limbajul celor obișnuiți să exprime totul în bani: „Acest flăcău valorează un miliard". E poate unul din miliardele pe care S.U.A. le-au economisit la capitolul învățămînt...

O STRÎNGERE DE MÎNĂ

Firește, făcînd eforturi, S.U.A. au trimis și vor mai trimite oameni în călătorii circumterestre. În înălțimi zboară și vor mai zbura sateliți americani. Numai că, extinzînd asupra spațiului extraterestru moravurile cu care sînt obișnuiți pe Pămînt, conducătorii S.U.A. văd în fiecare lansare doar o operație militară. Așa-zișii „sateliți-spion" sînt lansați pe orbite care trec pe deasupra Uniunii Sovietice. Planurile de a cuceri Luna în scopuri agresive n-au fost abandonate. Urmărind să nu-și trădeze „gloria" de a fi cei dintîi care au efectuat explozia unei bombe nucleare pe Pămînt, S.U.A. s-au împodobit cu „laurii" celei dintîi explozii nucleare în Cosmos...

Toți cei patru cosmonauți sovietici ne-au adus la înapoiere mărturii despre frumusețea Pămîntului, despre nimbul azuriu care-l înconjoară. Toți cei patru cosmonauți sovietici au îndemnat oamenii — la înălțimile în care s-au ridicat în numele lor — să păstreze aceste frumuseți ale Pămîntului, să nu lase minunata noastră planetă pradă pîrjolului atomic.

În S.U.A. specialiștii acordă o importanță militară sateliților și navelor cosmice. Dar pe lume trăiesc, pe lîngă militari, oameni cu mii de profesii. Meteorologii se gîndesc la prevederea exactă și (de ce nu?) la dirijarea fenomenelor meteorologice din Cosmos. Medicii se gîndesc la călătoriile cosmice ca mijloace de tratament al multor boli. Biologii pregătesc de pe acum plante cu care ar putea acoperi și înfrumuseța alte planete. Cățelarii se simt mîndri că le revine sarcina de a pregăti aliaje în stare să reziste la zborurile Pămînt-Lună-Pămînt. Constructorii se văd de pe acum, în visele lor, unind platformele unor viitoare orașe cosmice. Actorii se închipuie de pe acum jucînd în spectacole pe care le vor putea vedea la televiziune — cu ajutorul antenelor satelit — toți locuitorii celor cinci continente. Geologii de-abia așteaptă să pipăie cu mîinile lor rocile de pe corpurile cerești, să le catalogheze, să le studieze, să le descopere calitățile. Ziariștii își imaginează de pe acum ediții speciale cu primele reportaje scrise de trimișii speciali ai ziarelor în Cosmos și pe Lună. Cineaștii progresiști realizează de pe acum filme narînd călătorii interastrale, în care e vorba, de regulă, de astronauți sovietici și americani care colaborează în cucerirea Cosmosului și se salvează reciproc în caz de primejdie; cineaștii așteaptă de la cosmonauți material „viu" pentru filmele lor viitoare...

În fața omenirii se deschid nemărginirile Cosmosului. Unii văd în aceste nemărginiri doar un cîmp potențial pentru desfășurarea unor războaie „limitate". Dar e greu de presupus că luptînd pentru desființarea războaielor pe Pămînt, oamenii vor fi de acord cu mutarea acestora în Cosmos. Înconjurînd timp de cîteva zile Pămîntul, Nikolaev și Popovici au trimis tuturor țărilor deasupra cărora au trecut mesaje de pace și prietenie. Ei vorbeau aceeași limbă cu șeful guvernului sovietic N.S. Hrușciov, care reînnoia în acele zile senine de august propunerea de a se folosi spațiul cosmic exclusiv în scopuri pașnice. Oamenii trebuie să ducă în Cosmos viața, nu moartea. Ei trebuie să transporte acolo plante care să producă oxigenul necesar respirației și nu încărcătura otrăvitoare a armelor cu hidrogen. Oamenii trebuie să folosească rachetele și navele cosmice pentru a spori strălucirea Pămîntului și nu pentru cufundarea în întuneric a acestuia. Oamenii trebuie să organizeze explorarea în comun a spațiilor siderale, în așa fel încît fiecare să aibă de cîștigat și nici unul de pierdut.

De sus, din înălțimile deja cucerite, Uniunea Sovietică întinde tuturor o mînă puternică, cinstită. E în interesul tuturor — și al americanilor în primul rînd — să strîngă această mînă: ei n-ar mai avea nevoie să aștepte 3-4 ani (după unii chiar 10!) pentru a recupera întîrzierea.

Era o vreme cînd spațiul cosmic era considerat ca o „țară a nimănui". Există acum posibilitatea ca el să devină o adevărată „țară a tuturor".

În țările socialiste s-a instaurat de mult obiceiul de a se organiza „trenuri ale prieteniei". Conducînd locomotivele acestor trenuri pe care sînt prinse secera și ciocanul, mecanicii au și ei dreptul la vise: ei se văd piloți cosmici, conducînd trenuri ale prieteniei mondiale pe căile Cosmosului — acolo unde stelele ar juca rolul de semafoare și unde planetele-stații ar putea căpăta nume pămînteșți: Pacea, Munca, Libertatea, Egalitatea, Frăția... În aceste stații va fi loc pentru toți.

Radu TIULESCU

Marea sărbătoare a poporului chinez

Poporul chinez sărbătorește la 1 octombrie împlinirea a 13 ani de la proclamarea Republicii Populare Chineze. Data de 1 octombrie 1949 a marcat victoria revoluției populare — înfăptuită sub conducerea Partidului Comunist Chinez. O dată cu instaurarea regimului democrat-popular în China, harnicul și talentatul popor chinez a pășit la construirea societății socialiste.

Succesele dobîndite de R.P. Chineză sînt rodul eforturilor poporului chinez; ele demonstrează totodată viabilitatea relațiilor de colaborare și intrajutorare tovărășească dintre țările socialiste, și în primul rînd a marelui ajutor internaționalist pe care Uniunea Sovietică l-a acordat și-l acordă Chinei populare, ca și celorlalte țări prietene.

↑ Actrița Yu Chia, protagonista noului film chinez „Copacul ofilit renaște".

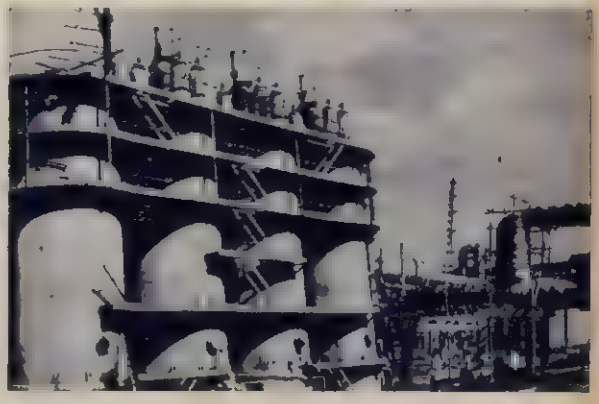

În orașul Taiyuan, regiunea Șansi, a fost pusă în funcțiune — deocamdată numai cu 33% din capacitatea sa — o fabrică de îngrășăminte chimice. →

La fabrica de aparataj medical din Șanhai se experimentează un nou tip de mese de operații pentru copii. →

Nodul hidraulic de la Lienkian (sud-estul Chinei) asigură irigarea a 1.400 ha de teren agricol. Barajul din fotografie are o lungime de 98 m și o înălțime de 16 m. ←

Muzeul național din Pekin. ↓

frumosul și formele industriale

de arh. Vasile RADO

Desenele autorului
Fotografii de Elena GHER

Forma frigiderului „Fram", simplă, modernă, este pe placul consumatorilor.

Am însoțit nu demult, într-o plimbare prin București, niște prieteni ai mei veniți dintr-un alt oraș al țării. Nu văzuseră de mult Capitala și au fost realmente impresionați de noile ansambluri de construcții, de aspectul modern al arhitecturii noastre noi, de liniile simple, culorile optimiste și confortul rațional al locuințelor.

Tocmai discutam despre faptul că această linie nouă în arhitectură este rezultatul rezolvării artistice a unor necesități tehnice și funcționale. Construcțiile executate după tehnica înaintată a panourilor prefabricate, a cofrajelor glisante sau refolosibile impune o anumită simplificare a formelor. Simplitatea formelor se agrementează prin culoare, iar asamblarea în masă a blocurilor de locuințe, a magazinelor și a[l]tor construcții culturale după [o] logică economică duce la compo[zi]ții monumentale impresionante.

De la construcțiile de locuin[țe] discuția a alunecat în mod firesc la mobilier, covoare, lămpi [și] alte obiecte ce completează u[n] interior și formează cadrul viețe[i] noastre. Prietenii mei au remar[cat] cât că mai există încă o lipsă d[e] unitate a formelor între o parte din obiectele ce alcătuiesc echi[pa]mentul locuințelor și arhitec[tu]ra clădirilor.

De ce frigiderele „Fram" sa[u] mașinile electrice de călcat a[u] forme moderne, în timp ce majo[ri]tatea veselei de masă și mar[e] parte din mobilierul ce se vind[e] în magazine au o linie învechită?

Răspunsul e simplu: la art[i]colele tehnice, de obicei forma co[r]respunde funcțiunilor materi[a]

① TACÂMURI MODERNE. Formele par neobișnuite și totuși [s]unt funcționale și decorative. Furculița servește de fapt drept lopățică și [a]re nevoie să semene cu furca de fîn. Lingura are o formă mai ad[e]cvată funcției sale. Forma cuțitului ține seama de modul de utiliza[re]

Unele dintre aparatele de radio produse de „Electronica" suferă de dimensiuni excesive şi au o formă cam încărcată.

lului din care sînt confecţionate şi procesului de producţie. Adică exact cum se întîmplă şi la construcţiile contemporane cele mai reuşite.

Ar fi de-a dreptul ridicol ca frigiderele, maşinile electrice de călcat sau aspiratoarele de praf să fie decorate cu floricele aurite, ca farfuriile de porţelan.

Să nu spuneţi însă că forma articolelor tehnice şi industriale nu are legătură cu arta decorativă! Creaţia formelor industriale frumoase este chiar mai dificilă decît proiectarea unui vas decorativ, unde partea tehnologiei de producţie nu îngrădeşte libertatea artistului.

Forma maşinii electrice de călcat a fost şi ea proiectată de un decorator, linia elegantă şi culorile plăcute ale autobuzelor şi troleibuzelor „Tudor Vladimirescu" au fost de asemeni create de un tînăr arhitect talentat.

În alte ţări, unde dezvoltarea industriei a început mai de mult, pregătirea proiectanţilor de forme industriale se face în institute speciale. La noi, nu avem încă şcoli în care această profesiune să fie învăţată, ceea ce nu a permis pînă acum pregătirea de astfel de specialişti.

Şi se cere o pregătire complexă. Proiectantul de forme industriale trebuie să aibă — în afară de talent şi cunoştinţe de artă decorativă — şi o pregătire tehnică serioasă. El trebuie să cunoască procesele de producţie ale diferitelor industrii, să fie la curent cu toate noutăţile tehnice, cu apariţia noilor materiale, şi în acelaşi timp să aplice aceste cunoştinţe tehnice ca un artist.

Proiectul formei exterioare a unui produs industrial poate să influenţeze şi să stimuleze inovaţia tehnică. Forma comodă şi frumoasă a unui miner de aparat casnic sau aşezarea mai la îndemînă a unui buton de comandă poate duce la schimbarea construcţiei unei maşini.

Ce altceva decît modificarea tehnologiei de producţie este utilizarea materialelor plastice la căptuşirea uşii frigiderului „Fram", utilizare cerută de rezolvarea mai bună a spaţiilor de depozitare? Frumosul, efectul decorativ al acestei rezolvări, este un plus adus de proiectant la o problemă funcţională şi tehnică.

Pe cît este de variată gama produselor industriale, tot atît de divers este domeniul de activitate a proiectantului de forme industriale. Chiar forma şi culoarea maşinilor din industrie au — şi trebuie să aibă — o anumită estetică. Postamentul şi cutia de comandă a strungului sau carcasa motoarelor electrice industriale se proiectează cu atenţie. Rezolvarea logică, pe linia tehnologiei simple, a acestor forme duce la rezultate estetice surprinzătoare.

Maşinile produse de uzinele

se taie de fapt numai cu vîrful, iar mînerul comod permite o manevrare uşoară.

② MAŞINA DE TOCAT CARNE. Iată o sugestie pentru o nouă formă modernă, pe care unii ar considera-o poate exagerată. Dar secţiunea demonstrează logica ei. Recipientul de alimentare mare, distanţa între axul maşinii şi placa pe care se montează destul de mare ca să permită aşezarea unui castron lîngă maşină. Vopsită în culori vii, deschise, ar avea incontestabil un aspect mai plăcut.

③ O SUGESTIE PENTRU FORMA unei maşini de gătit, lîngă care se află spălătorul şi un dulăpior pentru vase.

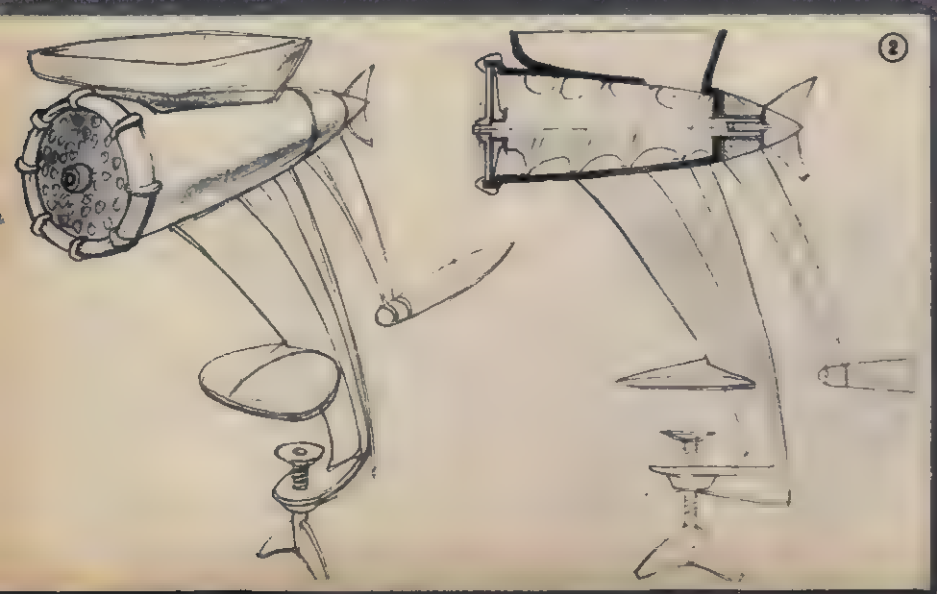

Relevăm aspectul reuşit al maşinii de spălat rufe „Alba-lux", dar şi această maşină ni se pare puţin prea mare pentru un apartament obişnuit.

Tăvile din polistiren care vor să imite cristalul şlefuit au rămas la forme încărcate, desuete.

„Strungul" din Arad sau motoarele şi transformatorii de mare capacitate produşi de „Electroputere" din Craiova demonstrează posibilităţile pe această linie. Turnarea de precizie în forme fuzibile sau călirea prin curenţi de înaltă frecvenţă şi alte procedee moderne conduc la forme mereu înnoite.

Pentru o documentare mai „pe concret" am invitat prietenii mei să facem o vizită la magazinul universal „Victoria". Trecînd din raion în raion, am făcut cîteva comparaţii între produsele cu forme raţionale şi frumoase, şi altele mai puţin reuşite.

Fiindcă am început discuţia cu echipamentul casnic, am pornit „studiul" nostru la raionul de articole de menaj.

Am văzut noua maşină de gătit „Carpaţi". Are, în afară de îmbunătăţiri tehnice, o formă sobră, elegantă. Mi-am adus aminte însă că am văzut, nu demult, într-un magazin din piaţa Sf. Gheorghe, maşina de gătit „Vesta". Avea picioare „stil" şi dimensiuni prea mari pentru un apartament normal.

Vasele emailate de bucătărie încep să apară în culori plăcute, variate, dar cred că maşina de tocat carne nu şi-a schimbat forma de cel puţin 50 de ani. Ar cere un efort prea mare din partea producătorului să-i dea o linie mai contemporană? Să încercăm aici cîteva sugestii (vezi desenele). Poate pe lîngă o demonstraţie a proiectării unui produs industrial simplu, să contribuim la îmbunătăţirea unui obiect de echipament casnic.

La vesela de masă din raionul articolelor de menaj am remarcat cîteva modele reuşite de servicii de cafea şi desert, produse de noua fabrică din Sighişoara. Forme simple, ingenioase, combinate cu un colorit viu, foarte potrivite într-o locuinţă nouă. Dar de ce oare fabrica de porţelan din Cluj produce servicii de masă cu forme baroce şi decorate cu desene aurite? Argumentele comerţului că aşa „se cere" nu pot fi un motiv pentru pervertirea în continuare a gustului public. O imitaţie proastă de veselă aristocratică se asortează cu greu într-o locuinţă dintr-un bloc nou.

Tacîmuri se fabrică la noi în ţară de calitate destul de bună. Dar formele lor sînt mai potrivite la vesela cu floricele aurite decît la un apartament contemporan. Fără să dăm lecţii, ne permitem să arătăm — în desenele de faţă — cîteva posibilităţi de forme mai apropiate ca linie şi logică de înţelegerea contemporană a decorativului.

Despre mobilă, lămpi sau textile decorative s-a vorbit destul în ultimul timp şi, sperăm, se va mai vorbi. Dar mai sînt şi alte piese de echipament casnic care, deşi nu sînt considerate decorative, fac parte din interiorul unei locuinţe.

Am vizitat deci raionul de aparate electrice. Despre frigider am vorbit. Se poate releva şi aspectul reuşit al maşinii de spălat rufe „Alba-lux". Dar şi această maşină este prea mare pentru un apartament obişnuit.

De dimensiuni excesive suferă şi unele aparate de radio produse de „Electronica". Aparatele „Enescu", „Modern" sau „Opera" îşi găsesc cu greu spaţiul într-o cameră normală. Nu ar strica o simplificare a formelor aparatelor de radio, precum şi ţesături mai frumoase şi mai variate pentru faţa aparatelor.

Înainte de închiderea magazinului, am cercetat produsele din mase plastice. Material nou, fără balastul „tradiţiei", ai crede că forma contemporană este cel mai bine exprimată în aceste produse. Într-adevăr, o mare parte a obiectelor din mase plastice aduc o noutate nu numai în material, dar şi în linie. Cutiile pentru frigidere, coşuleţele de piaţă sau de rufe şi altele se adaptează materialului şi tehnologiei de producţie. Însă am văzut destule obiecte care demonstrează o inerţie de gîndire tehnică şi artistică.

Tăvi din polistiren care imită cristalul şlefuit sau ceşcuţe şi farfurioare cu forme specifice sticlei concurează, în lipsa de înţelegere a materialului, cu platourile în formă de frunze. Ştiu că nu este uşor să se proiecteze forme pentru produse din plastic. Am încercat şi eu. M-am lovit de greutatea cu care se execută la noi matriţele metalice în care se injectează masa plastică. Totuşi materialele noi cer forme noi. În acelaşi timp, formele noi implică o tehnologie mai înaltă. Progresul trebuie să fie neîntrerupt, dacă vrem să ţinem pasul cu tehnica mondială.

Nu este totul „asimilarea" unor produse străine cu forme noi. Industria noastră a ajuns la majorat înainte de termenele obişnuite în dezvoltarea capitalistă. Hainele vechi au devenit prea strîmte pentru acest tînăr viguros. Forma estetică a strungului sau a aparatului de ras nu mai poate fi lăsată la bunul plac al dibuirii întîmplătoare a unor entuziaşti.

Sperăm că nu va dura mult şi profesiunea de proiectant de forme industriale va deveni o meserie curentă, iar industria noastră va da produse nu numai multe şi bune, dar şi frumoase.

FEREASTRĂ CĂTRE INDONEZIA

Nu știu de ce Finlanda, cu cele 40.000 de lacuri ale ei, se numește doar „țara celor 1.000 de lacuri", dar Indoneziei i se spune „țara cu 3.000 de insule" pentru că restul de 7.000 sînt nelocuite. Înghesuiți ca în Java cea cu 60 de milioane de locuitori sau foarte rari ca pe Borneo, adică mai puțini de 10 pe kilometru pătrat, oamenii sînt măsura tuturor lucrurilor; de prezența lor depinde ca un pămînt să fie simplă formație geologică sau parte a țării. O Europă decupată capricios în mii de fragmente mari și mici și presărată apoi de o parte și de cealaltă a Ecuatorului, iată ce reprezintă ca mărime Indonezia, țara cu cel puțin 200 de limbi.

E monotonă și... caldă temperatura de 40 grade vreme de 365 de zile pe an (afară de anii bisecți), iar un soare care răsare veșnic la 6,30 dimineața și apune veșnic la 6,30 după masă, fără zori și fără amurg, nu e din cale afară de original. Un lan de orez de un verde intens, un altul de pe care s-a strîns recolta și un al treilea unde se pun răsadurile oferă călătorului imaginea agriculturii în ciclu infinit din imensa seră fierbinte și umedă a Indoneziei. Sute de mii de hectare de miraculoasă grădină botanică: palmieri și bambuși, arbori de cauciuc și arbuști de piper, de cacao sau de ceai, trestie de zahăr și flori neverosimile oferă ochiului o mare varietate de imagini și culori.

Pămîntul Indoneziei e bogat pe ambele lui fețe. Sub vegetația paradisiacă așteaptă să fie scoase la lumină petrolul și cositorul, diamantele și magneziul, aurul și bauxita.

Sînt deci bogați indonezienii? Încă nu. Vreme de aproape cinci secole i-au ferit de „primejdia" înavuțirii Portugalia și Olanda, Anglia și Japonia care pe rînd sau concomitent, luptîndu-se între ele sau înțelegîndu-se cum să împartă, au dus din Indonezia tot ce merita să fie încărcat pe corăbii și apoi pe vapoare. Ultimii au plecat (puțin cam alungați) olandezii. Dar au plecat greu. Au plecat în rate. Ultima rată — Irianul de vest — se lichidează practic abia acum, la 17 ani de la proclamarea independenței țării.

În curînd, indonezienii vor putea relua vechea lor lozincă de luptă — de la Sabang la Merauke — ca pe un cîntec de triumf. De-a lungul celor 5.000 de kilometri care despart Sabangul (extremitatea nordică a țării) de Merauke (punctul cel mai îndepărtat din Irianul de vest) Indonezia va fi indoneziană.

Ce știți despre Indonezia? La această întrebare 1.400.000.000 de asiatici și africani vor răspunde împreună cu prietenii lor de pretutindeni: e țara Bandungului. Bandungul, acest punct luminos al zonei păcii, este un oraș modern pe insula Java și un spirit nou în relațiile internaționale, o părticică a Indoneziei și un simbol al coexistenței pașnice.

Indonezia Bandungului va fi totdeauna puternică. Cine nu este puternic cînd are prieteni mulți?

Iată, în paginile ce urmează, cîteva imagini care deschid o fereastră către această țară îndepărtată.

Felicia ANTIP

Muncitor la una din exploatările petroliere din Indonezia. Pe măsura explorării zăcămintelor din Sumatra, Java și de pe litoralul estic al insulei Borneo numărul sondelor va crește simțitor.

Tineri din Djakarta manifestîndu-și bucuria de a trăi într-o Indonezie independentă.

← Hotelul „Indonezia" face parte din construcțiile moderne ale capitalei Indoneziei.

Acum 50 de ani, → imensul templu Borobudur, unul din cele două monumente arhitectonice capitale ale Indoneziei, era un morman de dărîmături. Restaurat cu migală, templul a scos la iveală admirabile statui și basoreliefuri. Iată-l pe Tjandi Mendut, „sublimul Buda", sfidînd de pe tronul său veacurile.

Țara cu cea mai mare producție de cauciuc din lume începe să-și prelucreze singură principala marfă de export.

Locuitori din Irianul de vest, teritoriu a cărui administrație va fi transferată către Indonezia după 1 mai 1963.

Această locuitoare a Djakartei pare a sugera că nu numai frumusețea fetelor de pe insula Bali merită să fie cîntată de poeți. →

AM ASISTAT LA NAȘTEREA UNUI SPECTACOL DE „TEATRU ÎN STUDIO"

Cînd privim micul ecran...

Lansate în eter de pe săgeata Casei Scînteii, undele ne-au adus în intimitatea căminului drept oaspeți pe eroii unei povești vesele sau triste. Apoi a apărut pe ecran imaginea crainicului care anunța sfîrșitul emisiunii. Cu o decisă apăsare pe buton ne-am luat „rămas bun" de la televizor și, din ceea ce a constituit timp de cîteva săptămîni preocuparea unui întreg colectiv, a rămas doar o amintire, mai mult sau mai puțin plăcută, în funcție de calitatea programului vizionat.

Puțini dintre noi s-au gîndit, atunci cînd au vizionat programul, la suma de eforturi, la consumul de energie și de mijloace materiale, la risipa de ingeniozitate artistică și pricepere profesională, necesare pentru a da viață fugarelor imagini de pe fereastra albăstruie a televizorului.

Cu fotoreportajul de față, ne-am propus să ridicăm — măcar în parte — vălul care pentru majoritatea publicului mai îmbracă în „mister" lumea televiziunii. Vă invităm așadar să refaceți în aceste pagini itinerarul unei expediții întreprinse de noi pe platourile din strada Molière, în zilele montării unui spectacol de teatru transmis din studio.

Am nimerit în toiul pregătirilor făcute pentru montarea comediei „Colierul" de L. Guard Peach. Factura textului, conceput anume pentru micul ecran, ne-a ușurat oarecum misiunea, scoțînd în evidență o seamă din însușirile specifice noului gen de spectacol, pe care l-am putea denumi, să zicem, teleteatru: o acțiune concentrată în spațiu (decorul unic) și timp (durata acțiunii coincide cu aceea a spectacolului), personaje net conturate prin mască, siluetă și limbaj, o înlănțuire ritmată de momente de suspensie alternînd cu cele de comedie, un dialog antrenant.

Nemijlocit ca și teatrul, perceput simultan cu emisia ca și radioul, dispunînd ca și filmul de ochiul scrutător al unui obiectiv capabil să surprindă pe chipul actorului cele mai intime procese sufletești, teatrul micului ecran cumulează pare-se doar avantaje. E drept însă că vasta aparatură tehnică și termenele foarte scurte în care se pregătește și se „pune în unde" un spectacol de teleteatru sînt handicapuri de ajuns de severe. Paradoxul și meritul teleteatrului constă de aceea în tendința sa de a transforma aceste limite în atu-uri, de a satisface toate imperativele tehnicii fără ca spectatorul să-i simtă vreodată prezența.

O VEDERE DE PE PUNTEA DE COMANDĂ. Pentru ceea ce se petrece aici, la pupitrul regizoral, s-ar cuveni revizuită cunoscuta expresie „cu ochii în patru". O jumătate de duzină de ecrane de televizor, oferind fiecare o imagine diferită, solicită simultan atenția regizorului, în timp ce pe fereastra cabinei se zărește jos peisajul platoului, bîntuit de furtunoasa agitație a repetiției. O inventariere a zestrei platoului ar fi greu de realizat. Cert este că reflectoarele însumează zeci de mii de wați, cablurile se măsoară cu suta de metri, iar microfoanele se numără cu duzina. În plus cîteva girafe — le-ați recunoscut desigur după gîtul lor nesfîrșit la capătul căruia oscilează microfonul — și vedetele platoului, cele patru aparate de luat vederi — așa-numitele „camere" — servite de patru operatori de imagine în frunte cu Ovidiu Drugă. Deasupra acestui aparent haos de instalații și oameni se aud prin megafon indicațiile regizorului Ion Barna: „Atențiune, camera nr. 1! (o vedeți în centru, manevrată de operatoarea Beatrice Drugă). Încadrezi chipul secretarei care va apare pe ecranul televizorului din decor!" Între timp, celelalte „camere", încercuind decorul, cuprind, fiecare din alt unghi, acțiunea dramatică. Din noianul de imagini oferite de cele patru camere și — atunci cînd trebuie introduse scene filmate separat — de instalația de telecinema, pe ecranul televizoarelor noastre va apare doar una, aleasă prin operația de montaj. O efectuează asistenta de regie Marga Niță. În timpul emisiunii, mîinile ei vor alerga neobosite pe claviatura de butoane, selecționînd din imaginile de pe ecranele pupitrului regizoral, pe acea unică imagine prevăzută în decupaj.

PE PLATOU, decorul pare o alcătuire incoerentă de panouri, storuri și piese de mobilă modernistă, împodobită cu afișe țipătoare proclamînd apariția veșnicelor filme cu „girls" și poze de vedete de mult apuse. Pe ecran, însă, decorul improvizat de arhitecta Teodora Dinulescu va restitui în mod convingător ambianța agitată din cabinetul unui producător de filme din Occident. Contribuie firește la acest efect și capacitatea „camerei" de a izola în cadrul imaginii doar elementele strict necesare și, mai ales, magia luminii.

MÎNA CARE DIRIJEAZĂ MIILE DE WAȚI aparține electricianului șef Simion Potora. Din pădurea de reflectoare ce crește din hăul de întuneric al tavanului, el alege pe acelea a căror lumină va desena cel mai bine chipul interpreților. Partitura acestei simfonii a luminilor, adică schița de iluminare, a fost alcătuită de șeful echipei de operatori, Ovidiu Drugă.

Fiecare reflector își are rolul său precis, „direcția sa de atac", fiecăruia îi revine un loc special spre care trebuie să-și îndrepte razele sale puternice.

PRIND VIAȚĂ EROII. Împrumutînd chipul interpreților aleși de regizor, încep să prindă carne personajele, exemplare tipice ale faunei cinematografice apusene, așa cum le evocă în comedia „Colierul" dramaturgul englez L. Guard Peach. Așa i-ați văzut și dumneavoastră pe ecranul televizorului: producătorul lipsit de scrupule (interpretat de Gheorghe Dinică), scenaristul rupt de realitate (Marin Moraru), ilariantul cuplu de gangsteri cu nelipsitul detectiv pe urmele lor (Dumitru Chesa, Tudorel Popa și Dem. Savu) și, în sfîrșit, vedeta avidă de bani (în fotografie, Nineta Gusti, artistă emerită, la machiaj... în drum spre personajul miss Windson).

DOI ACTORI „ÎNCOLȚIȚI DE TEHNICĂ. Sub ochiul scrutător al camerelor de luat vederi — la care din cele patru s-o fi aprins luminița roșie semnalînd că aparatul lucrează? — pîndiți de zeci de microfoane, atenți să nu iasă din limitele marcate în decor pentru fiece mișcare, actorii luptă să intre în rol. Textul trebuie memorat la perfecție: omniprezența microfoanelor exclude intervenția salvatoare a „memoriei de împrumut" a actorilor de teatru — suflerul. Și nu există aici nici latitudinea de a alege, ca la film, din cinci-șase variante fragmentul de scenă cel mai izbutit. Ceea ce la cinematografie ar fi necesitat luni de filmare, va trebui realizat aici în 35 de minute de perfectă continuitate.

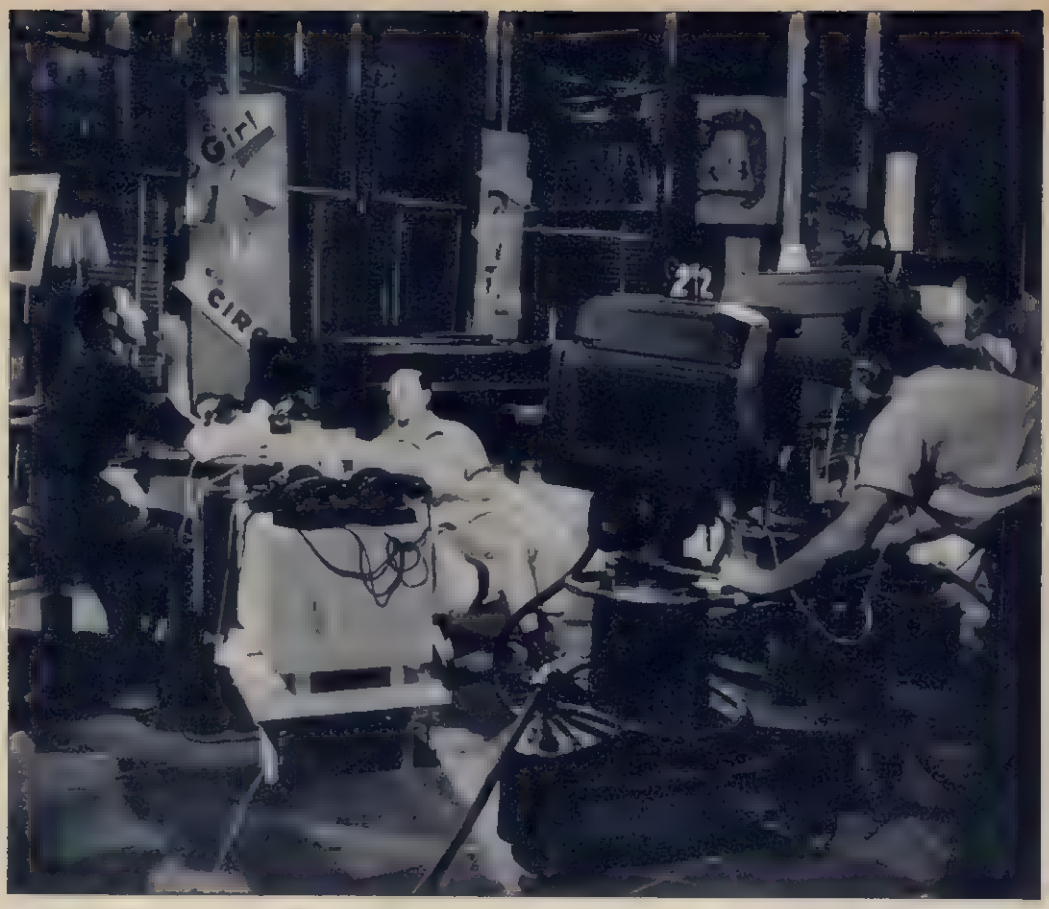

PENTRU CA TEHNICA SĂ RĂMÎNĂ INVIZIBILĂ, microfoanele se cuibăresc în cele mai neașteptate unghere. Operatorul de sunet Vintilă Arabolu i-a găsit acestuia un ascunziș sub... abajurul unei lămpi.

AU MAI RĂMAS DOAR CÎTEVA MINUTE pînă la începerea emisiunii. Regizoarea de platou Eugenia Stuparu cu aparatul de transistori pe piept, își potrivește la urechi casca prin care va primi de la cabină îndrumările regizorului. Apoi își mai numără cu privirea „efectivul" de actori: sînt toți prezenți cu machiajul și costumul respectiv. În fața ei, televizorul pe ecranul căruia ea urmărește chiar de pe platou imaginea lansată în eter.

TOTUL E GATA. Cu mîna pe butoane și cu ochii la ecranul monitor, tehnicianul de tură Ion Dănilă așteaptă semnalul pentru a pune în legătură instalația studioului cu antena de emisiune.

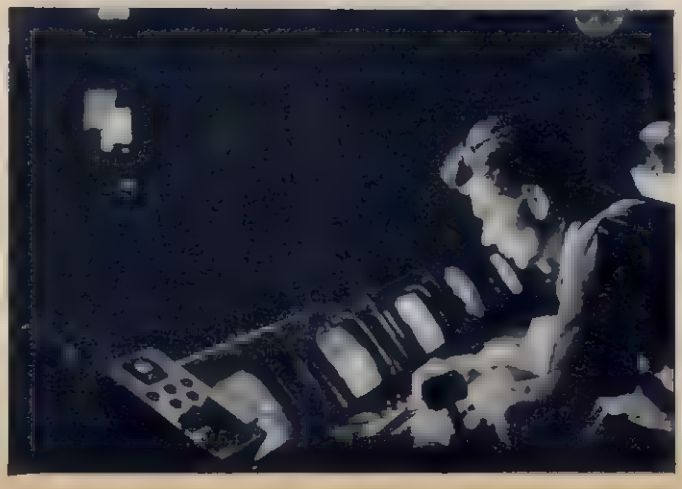

La ușa de intrare s-a aprins lumina roșie care poruncește: „Liniște!" Pe platoul scăldat în lumină nu se va mai auzi de aici înainte decît glasul actorilor rostindu-și replicile. Camerele de luat vederi vor aluneca tăcute pe rotile, girafele se vor coborî sau înălța pe nesimțite pentru a menține microfoanele la nivelul potrivit; totul va fi făcut la comanda transmisă prin căști de nevăzutul regizor. Acesta e încordat. Va avea de coordonat de-a lungul a 35 de minute de emisiune un aparat complex de oameni și instalații. Nu va mai fi loc nici de reveniri, nici de ezitări. Doar pentru fiece imagine el răspunde în fața a sute de mii de spectatori!

S-a lăsat o liniște densă ca în preajma unei curse importante: e tensiunea — greu de imaginat pentru un profan — a emisiunii „în direct". Între timp spectatorul a deschis fereastra albăstruie a televizorului și crainicul anunță începerea emisiunii de teatru în studio.

...Acolo, în tăcerea încordată a platoului, se dă startul. Cursa a pornit. Nu se mai admite acum nici o scăpare, nici o slăbire a ritmului. Emoția strînge ca într-un cimp de forță întreaga echipă, transmițînd actorilor temperatura necesară pentru ca acest spectacol să poată acționa asupra publicului fără sprijinul emoției colective caracteristice sălilor pline.

Și, într-adevăr, în fața televizoarelor spectatorii, cuceriți, rîd...

Ana ROMAN
Fotografii de Aurel COPOS

CĂRȚI

THEODOR CONSTANTIN — „URMĂRIREA ABIA ÎNCEPE"

Editura Militară — 336 pag

În noul său roman de aventuri, scriitorul plasează în centrul acțiunii o grupă de lucrători din miliția judiciară. Animați de un cald patriotism, ei luptă cu curaj pentru prinderea unor hoți și criminali, rămășițe ale vechii lumi, ce intenționau să jefuiască un muzeu.

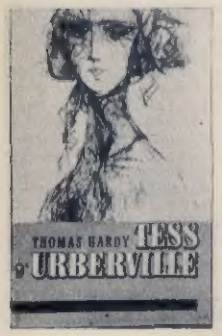

THOMAS HARDY — „TESS D'URBERVILLE"

E.P.L. — 458 pag.

Marele scriitor realist-critic englez și-a denumit acest roman „povestea unei femei pure". Dar puritatea și dragostea de viață ale lui Tess, fiica unui fermier sărac, nu-și găsesc locul într-o societate bazată pe rapt, înșelăciune și fariseism. De acesea destinul ei este tragic, dorința de fericire — neîmplinită.

I. S. ȘMELIOV — „CHELNER!"

E.P.L.U. — 203 pag.

Viața plină de privațiuni și umilințe trăită de chelnerul Skorodohov în anii țarismului l-a făcut să creadă, în mod greșit, spre deosebire de fiul său animat de idealuri revoluționare, că numai printr-o autoperfecționare morală poate învinge greutățile acelor ani. Prefața edifică cititorul asupra creației scriitorului.

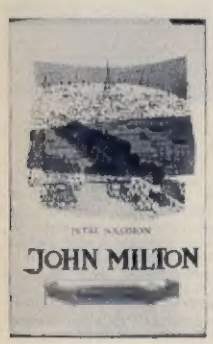

P. SOLOMON — „JOHN MILTON"

Editura Tineretului — 352 pag.

Cartea ne prezintă viața și opera marelui poet englez John Milton, participant la revoluția burgheză din Anglia, autor al operelor „Paradisul pierdut", „Paradisul recîștigat" și „Samson luptătorul". În aceste lucrări transpare cu pregnanță idealul democratic, antimonarhic, al poetului.

JUAN JOSÉ MANAUTA — „ODISEO"

E.P.L.U. — 249 pag.

Cartea scriitorului argentinian, publicată în 1956, narează trista peregrinare a unei familii de țărani alungate de moșier și stabilite pe „pămînturile albe" — o regiune aridă, cu pămînt sterp. Micul Odiseo are o copilărie fără copilărie.

AGENDA

● **Albert Azarian, celebrul gimnast sovietic — as necontestat al probei de inele — este admirat de milioane de iubitori ai acestui sport. În curînd acestora li se vor adăuga alte milioane de admiratori. Într-adevăr, Azarian își face debutul în cinematografie. El joacă rolul principal în filmul „Inelele gloriei", produs de „Armenfilm". În fotografie: un cadru din film.**

● **Într-o notă plină de amărăciune abia ascunsă, săptămînalul francez „L'Express" își exprimă nemulțumirea în legătură cu frecventul fenomen de expatriere a șefilor de orchestră francezi. Revista amintită citează cazul experimentatului dirijor Pierre Monteux, care, la 87 de ani, este nevoit să accepte un post la Londra. Al doilea exemplu este cel al dirijorului Georges Prêtre care, ca și octogenarul Monteux, a trecut Canalul Mînecii, poposind la Londra, ca succesor al defunctului Thomas Beecham. Pe bună dreptate publicația conchide: „Dirijorii noștri nu încetează de a ne părăsi. De ce nu? Doar noi nu facem nimic ca să-i reținem".**

● **În R.S. Cehoslovacă se afirmă pe zi ce trece creația artistică a unui tînăr pictor — Ivo Holy — ale cărui izvoare de inspirație sînt aproape în exclusivitate muzica și muzicienii. Nenumăratele sale pînze zugrăvesc cu măiestrie chipurile unor mari muzicieni ca: Mozart, Cézar Franck, Smetana etc. ca și al contemporanului autor de muzică modernă, cehul Jaroslav Jezek. Recent, pictorul praghez a expus o serie de lucrări grupate sub titlul de „Primăvara la Praga 1960", înfățișînd scene și aspecte de la manifestările renumitului festival muzical internațional praghez.**

UN COVOR ELEGANT ÎNFRUMUSEȚEAZĂ INTERIORUL APARTAMENTULUI DV.

Modele și desene variate. Calitate superioară.

Preferați covoarele plușate produse de Uzinele textile Cisnădie — Sibiu.

POTOPUL, ARCA LUI NOE ŞI REALITATEA...

Se spune în Biblie — al cărei suprem postulat este „crede şi nu cerceta" — că potopul ar fi avut loc prin anul 2348 î.e.n. Ar fi plouat cică neîntrerupt timp de patruzeci de zile şi nopţi. Aversele de apă ar fi acoperit toată suprafaţa pămîntului şi chiar munţii cei mai înalţi. Singurul lucru din lume care ar fi scăpat de la înec ar fi fost „arca lui Noe". Acesta, prevenit din timp, şi-ar fi construit o corabie în care urmau să se adăpostească familia sa, precum şi reprezentanţii de ambele sexe ale tuturor animalelor de pe pămînt. Biblia precizează că dimensiunile arcei ar fi fost următoarele: lungimea — 300 coţi; lăţimea —50 coţi; înălţimea — 30 coţi.

Pentru noi, care mai întîi cercetăm şi după aceea — dacă este cazul — credem, se pun următoarele probleme:

1) Dacă o ploaie care cade timp de patruzeci de zile şi nopţi poate acoperi întregul pămînt.

2) Dacă este posibil să fie adăpostite toate speciile animale într-un spaţiu de 300 × 50 × 30 coţi cubi.

Ploaia, după cum ştim, provine din vaporii de apă existenţi în atmosferă. Or, orice meteorolog poate arăta că o coloană de aer avînd secţiunea de 1 m p şi înălţimea de 1 000 km (înălţime limită la care poate fi decelată prezenţa aerului) cuprinde în medie 16 kg şi niciodată mai mult de 25 kg vapori de apă, ceea ce reprezintă un volum maxim de 25.000 cm c. Dacă toţi aceşti vapori s-ar condensa şi ar cădea sub formă de ploaie, înălţimea coloanei de apă ar fi de 2,5 cm/m p. Ştim însă că înălţimea muntelui Everest e de circa 9.000 m. Pentru a-l acoperi ar fi fost necesar un „potop" de cîteva sute de mii de ori mai puternic decît cel amintit în Biblie...

Să trecem acum la analiza spaţiului din arcă. Un cot, exprimat în sistemul metric, reprezintă 45 cm. Deci suprafaţa arcei era — calculată în metri pătraţi — de 3.040. Arca însă, subliniază Biblia, avea trei punţi. La un loc toate acestea alcătuiau un spaţiu locuibil de 9.120 m p.

Puteau fi adăpostite oare pe o asemenea suprafaţă nu toate speciile animale ci măcar toate speciile de mamifere existente? Să socotim: există circa 3.500 de specii ale acestei clase, aşadar cîte 2,6 m p de mamifer, ceea ce este destul de puţin. Mai existau însă şi păsări, reptile (13.000 specii), amfibii (1.400 specii), arahnide (16.000 specii) etc. Cum ar fi putut încăpea toate aceste vietăţi într-o corabie avînd dimensiunile amintite? Şi aceasta fără a mai pune la socoteală hrana lor pentru 150 de zile.

Este evident că biblica legendă despre potop nu este pe măsura condiţiilor meteorologice ale planetei noastre; cît despre arca lui Noe, se pare că cel care a proiectat-o nu a ţinut seama de faptul că spaţiul ei locativ este insuficient pentru a cuprinde — chiar în condiţii de relativă comoditate — întregul regn animal...

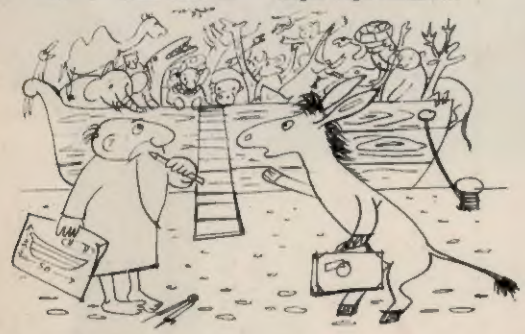

E BINE SĂ ŞTIM

De vorbă cu medicul

PIELEA, BARIERA DE PROTECŢIE

Pielea care acoperă corpul omenesc are mai multe straturi. Dintre acestea, stratul extern, cornos, prezintă o mare rezistenţă faţă de mediul înconjurător. Pielea sănătoasă, intactă, este o barieră care ocroteşte organismul de microbii prezenţi întotdeauna pe suprafaţa corpului nostru.

Suprafaţa pielii are o reacţie chimică acidă. Tocmai această reacţie constituie unul din factorii cei mai importanţi în lupta naturală împotriva microbilor. Această aciditate provine din eliminarea sudorii, care antrenează cu ea acizi graşi din organism. Prin descompunerea sudorii şi a sebumului care se acumulează pe suprafaţa corpului, reacţia acidă de pe suprafaţa pielii devine alcalină.

Microbii ajunşi în piele se înmulţesc foarte repede în mediul alcalin, dar persoanele sănătoase care se îngrijesc de curăţenia pielii nu vor face infecţii purulente, cu toată cantitatea imensă de microbi care se află în permanenţă pe suprafaţa corpului nostru. Dacă pielea nu este îngrijită, sudoarea şi sebumul, amestecate cu scamele care se formează în permanenţă pe stratul extern, astupă orificiile glandelor care produc sudoarea şi grăsimea pielii, aducînd prin aceasta o tulburare a funcţiei lor normale. Îngrijirea atentă a pielii duce la îndepărtarea din timp a sudorii şi sebumului amestecate cu scame şi praf, menţinîndu-se astfel reacţia acidă care împiedică dezvoltarea microbilor.

Pielea curată şi îngrijită cu atenţie produce şi unele substanţe care distrug microbii. S-au făcut experienţe care au demonstrat că 30.000.000 de microbi virulenţi depuşi pe un centimetru pătrat de piele se reduc în două ore la numai 7.000, iar bacilul febrei tifoide moare în 10 minute pe piele. Numărul microbilor care ajung pe mîini murdare se menţine ridicat, în timp ce pe mîini curate ori spălate de curînd microbii pier în 20 de minute.

Păstrarea integrităţii pielii are de asemenea un important rol de protecţie împotriva infecţiilor. În procesul de producţie sau în activitatea zilnică obişnuită se produc pe suprafaţa pielii mici crăpături, fisuri, uneori aproape invizibile. Prin acestea microbii pot pătrunde uşor în organism. Aceste fisuri o dată apărute trebuie dezinfectate şi tratate.

Integritatea şi curăţenia pielii constituie un factor important de apărare a organismului împotriva microbilor purtători de boli; de aceea, recomandările pe care le face medicul în acest sens şi, în general, regulile de igienă trebuie respectate în totul.

Dr. Silviu GHEREA

DIN TOATĂ LUMEA

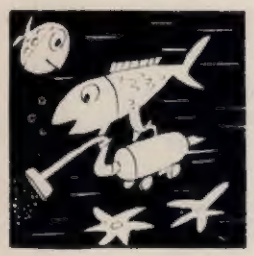

Respiră... datorită prafului

Potrivit afirmaţiei unui om de ştiinţă din S.U.A., oxigenul necesar respiraţiei peştilor de mari adîncimi este transportat în abisurile oceanelor (unde nu există plante care să-i fabrice), de... particulele de praf. În momentul cînd acestea ating suprafaţa apei, sînt înfăşurate într-un strat de aer. Apa le „spală", făcînd să dispară o parte a învelişului de aer. Totodată firul de praf îşi pierde şi o parte a posibilităţii de a pluti, cufundîndu-se în apă şi antrenînd o parte a aerului ce se „lipise" de dînsul. Treptat, învelişul gazos se desprinde complet, formînd mici bule cu un diametru nu mai mare de 15 milimi de milimetru, ce pot rămîne mult timp în suspensie fără a se ridica la suprafaţă şi fără a plesni.

Recordul a fost doborît

A trecut puţină vreme de cînd televizorul portativ cu tranzistori produs de firma japoneză „Soni" deţinea recordul celui mai mic aparat de acest tip din lume. El cîntărea circa 3,7 kilograme şi avea dimensiunile de 112×196×188 mm, iar diametrul tubului electronic măsura 127 mm. Acest record tehnic nu s-a menţinut însă mult timp. O altă firmă japoneză — „Mitubisi" — a creat un televizor care cîntăreşte numai 2,8 kg şi ale cărui dimensiuni sînt şi mai reduse — 110×150×165 mm. Asemenea televizoare pot fi alimentate nu numai de reţeaua electrică ci şi de baterii de 12 volţi.

Într-un viitor nu prea depărtat televizoarele portative vor deveni probabil tot atît de buni tovarăşi de drum ai turistului cum sînt astăzi aparatele de radio cu tranzistori.

Furnici... radioactive

În provincia Ontario din Canada o anumită specie de furnici provoacă pagube considerabile construcţiilor din lemn, foarte numeroase în această regiune. Grinzile şi gardurile sînt pur şi simplu devorate de aceste insecte.

Distrugerea paraziţilor s-ar dovedi foarte uşoară în cazul cînd ar putea fi localizat cuibul unde se găseşte regina lor. De obicei el este însă atît de bine ascuns încît nu poate fi descoperit decît din întîmplare.

Recent, un entomolog canadian a pus la punct un sistem original de detectare. Larvele unor insecte sînt mulate într-o soluţie de iod radioactiv — care face ca ele să devină radioactive — apoi sînt presărate pe lemnul atacat de furnici. Insectele care consumă larvele le duc în cuibul lor şi constituie „stocuri" destul de importante pentru ca radioactivitatea lor să poată fi identificată de departe. Astfel, cuiburile sînt localizate şi distruse.

RECTIFICARE

Caricaturile apărute în nr. 38 (382) al revistei noastre sub titlul „A sosit toamna" aparţin desenatorului A.L. Adrian.

Cuvinte încrucişate

DRUMURI

ORIZONTAL: 1) „Drumul fără gîndul serii pe meleaguri" este una din poeziile acestui poet sovietic — „Nică fără...", eroul unui poem de Nina Cassian care „face drum soarelui". 2) „Cale lungă drum de fier" şi „Drum bun", de Gherase Dendrino — Aglomerare de... drumuri. 3) Idem (abrev.) — Autorul volumului de poezii „Cîntecul străzii" şi al romanului „Uliţa piperului sălbatic" — La capăt de drumuri. 4) „Drum...", ziar ce apare la Braşov — Pronume — Una din poeziile sale se intitulează „Drumeţie". 5) Dînşii... — şi dînsele — Măsură de suprafaţă (pl.). 6) Aceea — Îi întîlnim pe „Calea Lactee". 7) Îl aşteaptă pe turişti — Diviziune de timp. 8) Drum... rural — Căi de drumeţie navală — Carte postală (abr.). 9) Regretată poetă, autoarea poeziilor „Călătorie", „Trebuie să plec astă-seară", „Întoarcere" etc. — Drum. 10) Fire — Traseu. 11) Neon — Invitaţie la drum —... şi drum bun. 12) Pune pe drumuri a treia roată a motocicletei — Aici am făcut cunoştinţă cu „Drumul spre înalta societate", „Strada mare" etc.

VERTICAL: 1) Autorul versurilor: „Poate de mult s-a stins în drum/În depărtări albastre/Iar raza ei abia acum/Luci vederii noastre" — ...Ipătescu, numele unui bulevard din Capitală. 2) Compozitor sovietic, autorul melodiilor „Cîntec de drumeţie", „Să pornim la drum", „Vagonul 6 locul 2" — Drumeţul munţilor din romanul lui Semuşkin. 3) Jumătate de inel — Prăpăstii. 4) Coautor al romanului „Drum printre aştri" — „Drumul către cer şi drumul către...", poem de M. Beniuc — Haşiş! 5) Concepţii — „Drum la moş...", povestire de M. Sadoveanu. 6) Cărunte (fig.) — Lopăţică de curăţat plugul. 7) Dragoste sub clar de lună — Neîntrecuţi. 8) Autorul fabulei antice „Călătorii şi ursul" — Nas. 9) Un lac care completează pitorescul decor al Cheilor Bicazului — Traversare. 10) Fir rupt — „Drum de...", tablou de N. Grigorescu — Prenumele compozitorului Haciaturian. 11) Drumuri în munţi — Limpede (fem.). 12) Poartă poveri pe cărări de munte (pl.) — Lucrări valoroase.

Dezlegarea jocului „TOAMNĂ...", apărut în nr. trecut

1) Pastramă — GV. 2) Stranuturi. 3) Aprozar — Den. 4) Iapa — Isaia. 5) Ortaci — Oţet. 6) RI — Thor — Aro. 7) Antricot — Ir. 8) Canoe — Cra — E. 9) A — AP — Ghiduş. 10) Iz — Aerisi. 11) Ţap — Pietoni.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

O galerie de artă la Cîmpulung

Clădirea în care se află colecția de artă plastică.

Cîteva din lucrările expuse.

Fosta capitală a Țării Românești din timpul legendarului Negru Vodă, Cîmpulung Muscel, s-a îmbogățit recent cu o galerie de artă. Este vorba de colecția de pictură și sculptură donată de scriitorul Mihai Țican Rumano cu un omagiu adus ținutului său natal. Colecția, care cuprinde peste 200 de picturi și sculpturi, constituie o nouă secție a muzeului raional.

Sînt expuse sculpturi de Ion Georgescu, Oscar Han, C. Baraschi și Dimitriu Bîrlad, picturi de Nicolae Vermont, Șt. Popescu, Paul Verona, Teodorescu-Sion, Lucian Grigorescu, Henri Catargi, Dumitru Gheață, Schweitzer-Cumpănă, Octavian Angheluță, N. Tonitza, Francisc Șirato, Gh. Șaru și alții. În colecție există și multe lucrări de grafică.

I. RĂDUCU,
profesor, Cîmpulung Muscel

Azi în Hawaii

„Care este situația geografică, politică și economică în frumoasele insule Hawaii?"

Elisabeta ANDREI,
Brăila, str. Ștefan cel Mare, nr. 29

Răspunde **GHEORGHE IOSUB**, redactor la Radioteleviziune.

Arhipelagul Hawaii (Insulele Sandwich), situat în partea de nord a Oceanului Pacific, este format din 20 de insule, dintre care numai opt sînt locuite. Suprafața totală este de 16.636 de kilometri pătrați, iar populația numără peste 600.000 de locuitori, din care jumătate locuiesc în centrul administrativ al acestui grup de insule, orașul Honolulu.

Clima este tropicală, cu mici fluctuații de temperatură. Economia Hawaiiului se bazează pe producția de trestie de zahăr, banane, ananas, nuci de cocos și alte plante tropicale. Cele mai bune pămînturi aparțin americanilor, care reprezintă o treime din populația acestor insule. Restul populației e format din emigranți japonezi, chinezi și filipinezi aduși să lucreze pe plantații. Numărul băștinașilor scade mereu. Dacă acum 180 de ani existau 300.000 de hawaiieni, astăzi numărul lor nu trece de 100.000.

Insulele Hawaii au fost descoperite de Cook în anul 1778. Europenii au găsit o populație de origine polineziană, stabilită aici de multe secole. Ulterior, navele comerciale americane, în drumul lor spre China, au început să acosteze din ce în ce mai frecvent în Hawaii. În scurt timp, două treimi din vastele plantații de trestie de zahăr au devenit proprietate americană. Dar businessmenii erau nesățioși. Ei doreau totul și încă pe gratis. Drept care, în 1893, la Honolulu a acostat un crucișător american. Soldații au debarcat și au detronat-o pe Liliukalani, ultima regină a Hawaiiului. În 1898, insulele Hawaii au devenit oficial parte a teritoriului Statelor Unite.

În 1959 Congresul Statelor Unite a aprobat proiectul de lege privitor la transformarea teritoriului Hawaii în cel de-al 50-lea stat federal al Statelor Unite. Acum numai cîteva denumiri și monumente din Honolulu mai amintesc de faptul că pe vremuri insulele Hawaii au aparținut hawaiienilor.

Interesul în jurul insulelor Hawaii a sporit pe măsură ce s-a conturat importanța militară și strategică a acestora în planurile agresive ale imperialiștilor americani în Pacific și Extremul Orient. În Hawaii își are cartierul general comandamentul suprem al forțelor navale americane din Pacific. Pe teritoriul insulelor Hawaii se află cunoscuta bază militară americană Pearl Harbour, iar efectivul trupelor americane staționate aici se ridică la peste 150.000 de soldați.

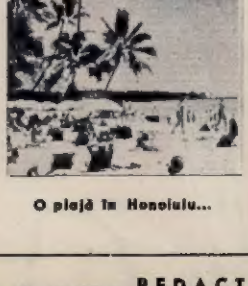

O plajă în Honolulu...

Originea lacului Ursu

„Ce a fost înainte pe locul unde se află Sovata și care este originea minunatului lac aflat în această stațiune?"

Ana SAVIN,
Brașov, str. Avram Iancu 33

Pe locul unde se află acum Sovata cu admirabilele ei păduri de brad și de fag a existat, cu milioane de ani în urmă, laguna unei mări. Din această lagună n-au rămas decît straturile de sare născute prin evaporarea apei — straturi acoperite mai tîrziu de lava unor vulcani în erupție. În decursul vremii s-au produs eroziuni care au ajuns în stratul de sare, iar găurile ce s-au format — așa-numitele doline — s-au umplut cu apă. Astfel s-a născut și lacul Ursu din inima Sovatei, lac a cărui întindere este de 45 de mii metri pătrați. La suprafață, apa lacului (adusă de trei pîraie) e dulce; prin ea pătrunde căldura soarelui, înmagazinîndu-se în restul apei, care e sărată. Lacul are în unele momente trei temperaturi: 19-20° Celsius la suprafață, de la 30° la 40° la un metru adîncime și de la 40° la 60° la un metru și jumătate. Un lac cu astfel de însușiri se numește lac heliotherm și are efecte curative mult mai mari decît lacurile sărate obișnuite. Îmbăierea se face în ape de concentrație și temperaturi diferite. De aici rezultă și eficiența băilor în diferite afecțiuni.

În anii puterii populare, la Sovata s-au creat condiții deosebite pentru folosirea minunatelor calități ale lacului Ursu. S-au construit noi sanatorii, săli pentru gimnastică medicală și s-a amenajat o plajă cu peste 100 de cabine.

Pe scurt

ALEXANDRU HERBAY. Oradea. Vînătul subacvatic numără și în țara noastră mulți amatori. Harponul, masca-ochelari, labele și alte ustensile necesare acestui sport se găsesc azi de vînzare în magazinele de specialitate. Despre turism și vînătoare sub apă „Flacăra" a publicat un fotoreportaj în numărul său din 11 august 1962.

FLORENTINA ENESCU, elevă, Costinești, reg. Dobrogea. Dnte și documente despre trecutul Capitalei puteți afla vizitînd Muzeul de istorie a orașului București. Pînă atunci, procurați-vă din librării cărțile: „Scurt istoric al orașului București", „Podul Mogoșoaiei" și „Locuri și case legate de lupta P.C.R.".

CORNELIU COROIU, Turda. Ne bucură veștile despre realizările din orașul dv. Vă atragem atenția însă că este bine ca asemenea știri să fie însoțite de fotografii care să oglindească aspecte din realizările despre care ne informați.

Turnul lui Sever

Vă trimit fotografia unui străvechi monument istoric, azi important punct turistic din apropierea orașului Turnu Severin. Este vorba de un turn zidit pe vremea romanilor, care constituia (împreună cu altă construcție) zona de apărare a podului de peste Dunăre construit de Apolodor din Damasc, din ordinul împăratului roman Traian, în timpul primei expediții împotriva dacilor.

Vestigiile acestui turn, care a înfruntat aproape două milenii, atrag numeroși vizitatori.

Gh. STOICA,
regizor tehnic la Teatrul de stat de păpuși, Craiova

Cititorii către cititori

Doresc să fac schimb de ilustrate următorii: **Vasile Cluparu**, elev, com. Rusăvăț, raionul Cislău, reg. Ploiești; **Eugen Dumitrescu**, elev, Buzău, str. Cuza Vodă nr. 82; **Dumitru Iulian**, turnător, Ploiești, str. Calomfirescu nr. 2; **Tudor Dănescu**, elev, Onești, reg. Bacău, bloc D 6, ap. 1; **Doina Gherghina**, elevă, Petroșeni, str. Institutului nr. 8, reg. Hunedoara; **Angela Tătăroi**, com. Ostrov, str. 23 August nr. 349, reg. Dobrogea; **Maria Pop**, com. Mirleanu, reg. Dobrogea; **Ecaterina Ciofu**, elevă, Ploiești, str. Nicovalei nr. 4; **Ecaterina Kait**, com. Recaș, nr. 526, reg. Banat; **Ioan Bologa** și **Ion Pașcalu**, muncitori, Hunedoara, bloc 1, I.C.S.H.; **Mihail Necea**, elev, Craiova, blocul Tineretului, str. Caracal nr. 95; **Valentina Muntean**, elevă, Bocșa, str. Fierului nr. 5, reg. Banat; **Mioara Almășan**, elevă, Bocșa, str. Fierului nr. 7, reg. Banat; **Mihai Glod**, elev, Turnu Severin, cartierul Schela Cadovei-Dudaș, Calea Severinului nr. 40; **Virgil Ceaușescu**, pepiniera pomicolă Strehaia, reg. Oltenia; **Tanța Tănase**, telegrafistă, Oficiul P.T.T.R. Salonta, reg. Crișana; **Iudita Kovanșanski**, elevă, Petrila, str. Republicii nr. 50 A, reg. Hunedoara; **Elena Tudor**, elevă, București, bd. Republicii nr. 59; **Constantin Negraru**, elev, Brăila, bd. Karl Marx nr. 165; **Valeriu Grecescu**, elev, Recaș, Piața Unirii nr. 966, reg. Banat; **Nicu Ionescu**, tehnician, Pitești, str. Gh. Șincai nr. 9; **Nelu Cojan**, agronom, Slobozia-Ciorăști, raionul Focșani; **Ștefan N. Ciordiș**, elev, Turda, str. N. Iorga nr. 3; **Magdalena Popa**, Timișoara, str. Gh. Șincai nr. 23; **Emilia Olteanu**, elevă, Pitești, str. Smeurel nr. 49; **Paula Vișoescu**, elevă, Pitești, str. Smeurel nr. 1[illegible].

În zoo-ul din Sibiu

Acești câini de rasă „Dingo" fac parte din exemplarele rare ale grădinii zoologice din parcul Dumbrava, de lîngă Sibiu. Ei au ajuns aici, după o călătorie lungă, cu punctul de plecare... Australia.

V. ALDEA,
Hunedoara

De la fotocorespondenți

Azi în centrul Iașului. *(Gh. Bălan, impiegat de mișcare în stația Botoșani)*

Sarmisegetuza. Ruinele amfiteatrului roman. *(Ileana Terek, Deva)*

Cu turmele colectivei pe muntele Clăbucet. *(I. Cruceană, Pitești)*

FLACĂRA
Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 39 (383)
29 septembrie 1962

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507
oficiu 33. Tel. 17.60.10. int. 1744

ABONAMENTE:
la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din Întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR:
3 luni: 26 lei
6 luni: 52 lei
un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

ÎN CÎTEVA LINII

Drum liber.

Popoarele Americii Latine își manifestă opoziția față de „Alianța pentru progres".

Cavalerul refuzat..

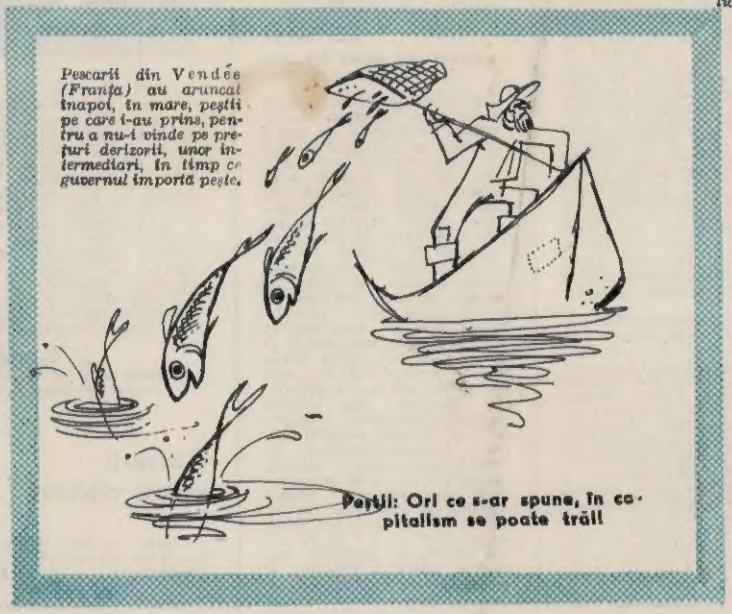

Pescarii din Vendée (Franța) au aruncat înapoi, în mare, peștii pe care i-au prins, pentru a nu-i vinde pe prețuri derizorii, unor intermediari, în timp ce guvernul importă pește.

Peștii: Ori ce s-ar spune, în capitalism se poate trăi!

Desene de Eugen TARU

În Spania, se reaprind mereu grevele din minele de cărbuni ale Asturiei.

Călușul.

Dădaca: Cum încep să povestesc: „Un tăciune și un cărbune"... se sperie îngrozitor!